

Page 6
Horn

9

13-e

43

M

J-13-e-43

CLYPEVS FORTIVM

SIVE VINDICIAE HONORII PAPAE.

A V T H O R E
FRANCISCO MARCHESIO
Congregationis Oratorij .

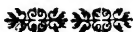
ROMAE, Typis Iacobi Dragonelli . M.DC.LXXX.

Superiorum Permissu .

CLYPEVS FORTIVM.
S A C R A E
H I S T O R I Æ
P R O F E S S O R I B V S

Pro tuendo Honorij Papæ
Honore oblatius.

ONIMENTIS Ecclesiasticis
conspersi codices passim in lu-
cem prodeunt: ex quibus ab eru-
ditis ætatis nostræ Viris non tam
errores librorum copia, seu po-
tius accuratæ parum discussionis
defectu deprehenduntur, quàm
ipsa Ecclesiæ gesta, moreque,
ac oracula manifestius enudan-
tur. Mirum tamen vnàque deplorandum, Honorij
Pontificis causam continuè in eum scopum vertere,
quem Recentiorum ferè omnium de rebus sacris agen-
tium aculeati calami tanquam sagittæ peracutæ appe-

tunt : cum plerique eorum per huius Pontificis conniuentiam in Monothelitas , Antistite (vt volunt) indignam , plurimum detrimenti passam fuisse Ecclesiam , ac per eius culpabilem indulgentiam , & frigidis dispensationibus fota hæresis incendia , totis viribus probare obnitantur : alij verò erroneam eiusdem sententiam , Synodali dignissimam proscriptione , ceu præcipuum , ac indissolubile propositionum suarum argumentum , contra integerrimam illibatamque Apostolicæ Sedis doctrinam , in medium proferentes , tanti Viri famam deturpare non desinant .

Hinc tandem excitus , temperare mihi non potui , quò minus abrepto stylo in partes laborantis Ecclesiæ venirem , quamuis inglorius , & qui non adhuc literariæ militiæ tyrocinia posuerim . Vicere nimirum patientiam omnem , metumque Scriptores potissimum ij , qui venenato quasi calamo Honorium Papam transactis decē sæculis adhuc insectantur . Exurgat igitur Veritas oculis gentium . Miretur se adhuc peregrinam in terris agere ; interque suos facilè inimicos inuenire . Stabit tamen secura (cum Tertulliano loquor) *contra spatia temporum , patrocinia personarum , priuilegia regionum* . Itaque libellum hunc sanissimam ipsius Honorij doctrinam , eximiamque in retundendo Monothelismo solertiam apprimè vindicantem , tam multiplici doctissimoque Sacræ Historiæ Professorum Conuentui , censuræque non inconsultò aut temerè dicauit , & subieci : sed vt , si meæ lucubrationes tot insignium Virorum calculo vanæ omninò ac fuitiles reputentur , gratuler mihi cum magno illo Cassiodoro , me hac ratione , *Primum gradum scientiæ assequi potuisse ; quando cœperim intelligere minimè nosse , quod ante scire putabam* . Sique ea , quæ congeffi argumenta , doctos animos ad fulciendam meam opinionem illexerint , sperem aliquando firmissima tutela tanti Pontificis causam excepturos .

Apol. con.
Gen.

In Psal. 72 .

Præterea ut contra illorum vires, qui sententiam meam communiori fortasse eruditorum opinioni aduersam euertere contendunt, firmior ac securus conferto velut agmine incedam. Denique ut altiores aliquando firmioresque aggeres extruantur aduersus excrecentem nimis libertatis, & irreuerentiæ torrentem, qui Cedros etiam Libani, & Quercus Basan conatur impellere. Ut igitur tanto periculo, pro mediocritate virium mearum, occurrerem, firmissimum sanè præsidium & velut murum æneum duxi Veritatem. Sed non tam hæc parum anxie quaeritur, quàm studiosè à plurimis obtegatur. Rarò nimirum scribentium animi studio sinceritatis in commune consulunt: & dum ij fautoribus suis blandiuntur, illi censores suos persequuntur, *priuatis plerunque affectibus Veritas labefactatur*. Idcirco multos consulere, quia difficilius falluntur, tutius putari; & eos præcipuè, qui sacræ semotæque eruditionis studio addicti Veritatem, quàm ingenuè fateantur, effuso sinu cæteris tradunt.

*Naxian.
orat. 1.*

Vos ergo Assertores Sapientiæ, qui plurima scriptorum luce sæculum illuminatis, quique florentissimas Academias, totumque Orbem terrarum gloria magni nominis impletis, enixè deprecor, ut Opusculi huius paginas perhumanè euoluentes, mihi primùm, tanquàm sinceri Veritatis amatores, errata, in quæ forsan me sub abstrusa, ardua que istius historiæ controuersia fatiscentem tumultuosa operis productio egit præcipitem, libere detegatis; eaque benignè Ignoscatis. Non enim me latet præclarum illud Diui Ambrosij monitum: *Vnumquemque fallunt sua scripta, & autorem prætereunt: atque ut filij etiam deformes delectant; sic etiam Scriptores indecores sermones sui palpant*. Simulque vos oro, & obtestor, per studium commune veritatis, per quæ mihi vobiscum sunt Orthodoxæ pignora Religionis, ne, comperta (ut spero) Honorij innocentia,

Lib. 6. ep. 40.

Cant. 3. 3.

centia, illibatum ipsius decus honoremque à plerisque, nonnulla eius verba in prauum detorquentibus, temerè deturpari, amplius sinatis. CLYPEVM hunc FORTIVM humiliter vobis exhibeo. Pugnate: & oraculum illud Diuinitatis Virtus sibi vestra vindicet. *En lectulum Salomonis: sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israel: omnes tenentes gladium, & ad bella doctissimi.*

Præ-

Præfatio ad Lectorem.

MIllesimus excurrit annus, à quo supposita Honorij Primi Pontificis proscriptio à Patribus Sextæ Synodi in eum inscripta, ipsius nominis gloriæque decus in profundissimum ignominie scandalique barathrum detruxit. Quamvis autem retroactò sæculo plurima Eruditorum ingenia, diffusa argumentorum serie, tanti Pontificis honorem ad pristinum innocentie splendorem reuocare contenderint: attamen hisce temporibus alij eruditionis fama conspicui allata pro Honorio apologetica argumenta totis nervis refellentes, meritis in eum à Sexta Synodo illatas penas ventilant: quorum vestigia terentes posterì, in opusculis, quæ in lucem passim prodeunt, id ipsum validiori stylo inculcare, ac studiosorum mentibus altius inurere non desinunt. Hinc à doctis Viris superuacaneum præsentis Operis laborem censerì Lector opinabitur: cum abundè pro utraque parte à tot Illustribus Authoribus dimicatum sit: victoriæque palmam illi, qui acutiori calamo pungunt Honorium, referre putentur. Verum (pace tot laude conspicuorum Doctorum dicere fas sit) huiusmodi controuersiam non ea, quæ res tanti momenti indigebat, accurata discussione ventilatam, neque cuncta adamussim ponderata, in varijs Authorum codicibus, sacrisque Chronologijs digesta; ex quibus facti veritas perspicuè euinci posset. Plausibilis Ecclesiæ hostibus, ac nonnullis, etià Orthodoxis, sed ab Apostolicæ Sedis doctrina auctoritateque nonnihil auersis, Honorij lapsus, censuraque visa est: ideoque ipsius diffamatiōi vtrò assensu fuerunt, omni alia discussione contempta, cum eum in Oecumenicæ Synodi Actis proscriptum inuenissent. Verum Cardinales Baronius, Bellarminus, Hofius, alijque nostræ ætatis Scriptores Honorij innocentiam tueri, præfataque Synodi Acta ipsum diris vauentia solerter euoluentes, uti supposititia, atque à

Gra-

Græcis in pluribus deprauata reiecerunt: attamen (ni fallor) ab Aduersarijs producta, maximique ponderis argumenta nondum planè diluerunt. Opportunum igitur triumphantibus acerrimis Ecclesiæ, ac potissimum Apostolicæ Sedis hostibus, victorumque more capta præda exultantibus, licet serò occurrere decreui. Attentum tamen volo Lectorem: grauissima etenim exhibetur ei quæstio; ut Ecclesiæ Romanæ, quæ tota pulchra est, quæque rugam non patitur, illibatum decus, ac splendorem, quoad Orthodoxiam neque in Honorio, obfuscatum unquam fuisse deprehendatur. Quare enixè deprecor, ut purgato ab affectibus animi oculo huiusmodi perlustret codices, quo facti veritas studiose menti eluceat. Si etenim præoccupatum geris animum, Anti-Honorianorum argumentis deuictum, cui libet sanè aduersæ rationi Honorij innocentiæ fauente aditum præcludet: immò cuncta absque maturo consilio despiciet, ac veluti planè futilia irridebit. Recolat quæso eximium illud Diui Gregorij Nazianzeni monitum ità aientis.

Orat. de se
ipso.

Quemadmodum eadem terra stat quidem sanis, & non ægrotantibus: mouetur autem vertiginosis, & his qui se circumuoluunt: cum videntium passio ad id quod cernitur, transmutetur: ità nos faciliè decipimur propter inimicitias. Deponendus itaque paululùm animus Honorio infensus: odij etenim in eum passi rationes pro eo hic proponendas, ad roborandam contrariam sententiam, cui immobiliter inheret, faciliè transmutat. Caue igitur beneuole Lector, ne in illorum numerum adsciscaris, aduer-

Lib. 2. cont.
Faust.

sus quos olim S. Augustinus proclamabat. Suus vnus cuiusque animus author sit, quod in vnaquaque re, aut probet, aut reprobet. Siquidem si animus tuus author veritatis fieri voluerit, nunquam veritatem assequetur. Quod alij præferunt authores, prius patenter audias, & consultò iudicabis. Memorare pariter Diuinum Magistrum adhuc duodenarium in Templo inuentum: Audientem illos, & interrogantem eos. Quod S. Hieronymus animadu-

LUC. 2.

tens

tens, ita nos admonet. Magis docet, com prudenter interrogat: vel illud Apostoli: Seruum Dei oportet docibilem esse, cum acuto illo, S. Augustini commentario. Minus malum est indoctum esse, quam indocibilem, cui D. Hieronymi concinit auctoritas. Ad discendum, & audiendum, quod opus est, nulla ætas senex videri potest: quia etsi senes magis conuenit docere, quam discere: magis tamen decet discere, quam ignorare. Quis scit, an superno protectus ego munimine, quamuis vilis homuncio, ac tenuis ingenij, nulliusque ferè eruditionis, Dauidis ætate adhuc debilis in morem, giganteam istam Philistæi molem, Honorianam nimirum suppositam proscriptionem, tot validissimis Doctorum, ac rationum telis roboratam, limpidissimis quinque istarum Dissertationum lapidibus expugnare queam? Sepè abiectus quispiam & vilis inuenit, quod magnus & sapiens vir præterit: ita aureum S. Chrysostomi os animo meo vires adijcit. Verum ad sublimem integra defensionis Honoriana apicem meum laborem nequaquam peruenturum præsumam: sat mihi foret contrarium incertum scendere.

Quare præmonitum volo Lectorem Orthodoxum (ad hunc enim præsentis Operis, qualecumque fuerit, laborem potissimum dirigere intendi) me scopum fœliciter attigisse, ac mihi satis superque esse, si prædicta Honoriana damnationis seriem nullo modo accidisse, quo in Actis Sexti Concilij, & à nonnullis Auctoribus recensetur, luculenter demonstrare curauerim: licet quo pacto res se habuerit, & historiæ veritatem in singulis adamussim, ac certo stylo depingere nequeam. Cuilibet enim Catholico ad Romani Præsulis nomen propugnandum hoc arbitrør sufficere argumentum: nempe quod Honorius Papa de iure damnandus nō fuit, cum nec à fide, neque à Pontificij muneris partibus defecerit: quin etiam de facto à Sextæ Synodi Patribus, ut Acta Concilij exhibent, tali censura multatus non fuit: vel nusquam huiusmodi proscriptio à Sede Apo-

*Epist. 103.
2. Tim. 2. 24.
Lib. 3. cont.
Acad. c. 8*

*Homil. de
ser. repr:*

*publicæ approbationis robur accepit. Quæ, Deo adiuuan-
 te, quatuor istis prioribus Dissertationibus perspicuè pro-
 bare conabor. His, addendum, quod si plures ex vario-
 rum Auctorum testimonijs, atque validissimis alijs argu-
 mentis, fundatisque coniecturis deductæ rationes pro Ho-
 norij integritate militent: ut facili me offensurum spero:
 si cum Orthodoxo sermo sit, mihi eum pariter assensurum
 meritò crediderim, si non infallibile, valdè probabile
 saltem esse; quod præfatus Pontifex Oecumenica Synodi
 intortum: (ut volunt) anathematis telum effugerit. Quod
 si tamquam probabile admodum demonstrabitur, perti-
 nacis nimium animi nota cuius Catholico Doctóri inure-
 retur, si in aduersam potius propendere opinionem tena-
 cius vellet: siquidem cum rationes tanto Pontifici, vel
 fauorabiles, vel infensa aqua lance hinc inde librata,
 adhuc in trutinæ equilibrio consistere videantur; si iuxta
 Augustini placitum. Amor pondus est, pius ac obsequen-
 tissimus erga Sedem Apostolicam, Romanosque Pontifices
 amor reuerentiaue, in Honorij potius fauorabilem partem
 deuotas Orthodoxorum mentes meritò propellit.*

SYLLABVS CAPITVM.

DISSERTATIO PRIMA.

HONORIVS PAPA

Nulla fuit damnatione dignus, quia nusquam errauit.

Pagina 1.

CAP. I. **D**E origine, & modo, quo Monothelitarum
Hæresis per Orientem Heraclij tempore ir-
repsit. ibid 1.

Cap. 2. *Examinatur Epistola Sergij Constantinopolitani
Patriarchæ ad Honorium Papam; simulque demon-
stratur, non statim debuisse tunc reprobari.* 4.

Cap. 3. *Epistola Honorij Papæ Sergio Constantinopoli-
tano scripta, examini subijcitur, nullumque errorem
in ea contineri probatur.* 10.

Cap. 4. *Altera Honorij epistola ad Sergium conscripta,
ab omni planè errore vindicata.* 15.

Cap. 5. *Honorius post aliquem annum, indictum cir-
ca has voces silentium sustulit, & Sophronio
adhæsit.* 18.

Cap. 6. *Honorius Synodalia Sophronij Acta contra Mono-
thelitas suscipit, eorumque hæresis damnationem
confirmat.* 24.

Cap. 7. *Indefessus Honorij zelus in comprimendo Mono-
thelitarum errore perstitit.* 31.

Cap. 8. *Hæretici soli ceperunt Honorium calumniari; at
mox Orthodoxi eundem præclare defenderunt.* 40.

Cap. 9. *Integram semper fuisse Honorij famam usque ad
sextum Concilium demonstratur.* 50.

Cap. 10. *Honorius inter Græcos etiam Orthodoxos, usque
ad Concilium sextum semper in honore habitus.* 57.

DISSERTATIO SECUNDA.

HONORIUM PAPAM

Non ab Oecumenico Sexto Concilio, sed à quadam
Græcorum Pseudo-Synodo fuisse proscriptum
indicatur . pag.65.

Cap. 1. *Concilium Oecumenicum Sextum cepit anno Con-*
stantini Pogonati post eius Consulatum duodeci-
mo . 66.

Cap. 2. *De numero Episcoporum, qui ad Concilium con-*
uenerunt . 68.

Cap. 3. *Macarius cum suis affectis de multis falsitatibus*
in primis Synodi sessionibus conuincitur . 70.

Cap. 4. *Condemnatur Macarius, & decretum pro duabus*
voluntatibus in Christo exponitur . 72.

Cap. 5. *Aetorum Sexti historia Concilij ex Viris Pontifi-*
cū desumpta tutior videtur, ideoque sequenda . 74.

Cap. 6. *In hoc Sexto Concilio nihil penitus sancitum con-*
tra Honorium . 76.

Cap. 7. *Concilium Sextum intra sex Menses nondum ex-*
pletos terminum habuisse ostenditur . 80.

Cap. 8. *Acta Sextæ Synodi statim transmissa sunt Ro-*
mam, & ab Agathone Papa recepta . 82.

Cap. 9. *Agatho Papa Synodi Acta confirmauit, eaque ad*
diuersas partes transmisit . 84.

Cap. 10. *Quanto tempore Agatho Papa sederit, & quo an-*
no ac mense obierit ? 87.

Cap. 11. *Post mortem Agathonis Papa Honorium à Græco-*
rum Pseudo-Synodo fuisse damnatū ostenditur . 90.

Cap. 12. *Quomodo Leo Secundus Acta Sextæ Synodi re-*
ceperit . 97.

Cap. 13. *Acta Oecumenici Sexti Concilij tractu temporis*
cum Pseudo-Synodi gestis confusa, atque à Iustiniano
Imperatore, & ab Episcopis Orientis approbata . 103.

Cap. 14.

- Cap. 14. *Epistola Iustiniani Imperatoris ad Ioannem Pampam diligenter examinatur.* 107.
- Cap. 15. *Expenditur veritas Quino-Sextæ Synodi, & Conciliabili Græcorum.* 113.
- Cap. 16. *Quomodo hac Acta semper apud Monothelitas custodita magnam in posterum pepererint confusio-*
nem. 116.
- Cap. 17. *Romanum Pontificem ab Orthodoxis proseribi*
inauditum. 126.

DISSERTATIO TERTIA.

- Plures Actorum Sextæ Synodi, ac Leonis Secundi. li-
terarum difficultates soluendæ proponuntur. 137
- Cap. 1. *Nonnullæ difficultates in primis Concilij Actio-*
nibus indicantur. 138.
- Cap. 2. *Aliæ ex Octaua, ac Nona Actionibus diffieulta-*
tes producantur. 143.
- Cap. 3. *Quadam difficultates in undecima, & duodeci-*
ma Concilij Actione deteguntur. 148.
- Cap. 4. *Actio decima tertia Concilij expenditur: ac primò*
non potuisse ob solas epistolas in ea recitatas Sergium
damnari ostenditur. 154.
- Cap. 5. *Quod Honorius Papa in omnibus Sergij mentem*
sit secutus, ut narratur Actione decima tertia, fal-
sum sapit. 158.
- Cap. 6. *Legatos Apostolicos, cum nihil respondiisse pro Pon-*
tificis defensione inueniantur, huic Actioni non ad-
fuisse arguitur. 163.
- Cap. 7. *Ex posteriori Honorij epistola, in hac decima tertia*
Actione igni tradita maxima detegitur impli-
cantia. 171.
- Cap. 8. *Actiones decima quarta, decima sexta, & de-*
cima Septima Concilij examini subijciuntur. 175.
- Cap. 9. *Aliquos implicantia ultimæ Actionis Concilij ape-*
niantur. 179.
- Cap. 10.

- Cap. 10. *Examinantur sermo acclamatorius, & epistola Synodalis ad Agathonem Papam, una cum Constantini edicto.* 183.
- Cap. 11. *Epistola Imperatoris ad Leonem Secundum Papam examinatur.* 185.
- Cap. 12. *Alia Imperatoris ad Synodum Romanam epistola expenditur.* 188.
- Cap. 13. *Epistola Leonis Secundi Papæ ad Constantinum Imperatorem expenditur.* 190.
- Cap. 14. *Continuatur eiusdem epistola examen, cuius alia afferuntur implicantia.* 200.
- Cap. 15. *Reliqua Epistole Leonis in Hispaniam per scripta examinantur.* 209.
- Cap. 16. *Iudicium Authoris circa veritatem, aut falsitatem epistolarum Leoni Secundo, ac Benedicto adscriptarum.* 215.

DISSERTATIO QUARTA.

Apostolica Sedes pœnas in Honorium inflictas, ratas nunquam habuit. 221.

- Cap. 1. *Agatho, Leoue Pontifices Acta Synodi, quoad Honorij damnationem, nusquam comprobarunt.* 222.
- Cap. 2. *Honorij proscriptionem à Sede Apostolica nunquam fuisse receptam ex Anastasij auctoritate, & ex optima Honorij fama, etiam post Sextam Synodum retenta comprobatur.* 229.
- Cap. 3. *Nonnulla in Occumenicarum Synodorum Actis leguntur à Sede Apostolica non approbata, ut supponitur, & infallibilia.* 240.
- Cap. 4. *Honorij proscriptio nunquam ab Apostolica Sede comprobata fuit in eo sensu, nempe quod non ob heresim, sed ob negligentiam in non refellendo Monothelismo damnari meruerit.* 247.
- Cap. 5. *Eadem sententia alijs rationibus refellitur.* 260.
- Cap. 6.

- Cap. 6. *Diurnus Pontificum, ac professionis eorundem formula examinantur.* 276.
- Cap. 7. *Eiusdem Professionis formula alijs argumentis refellitur.* 284.
- Cap. 8. *Codices varij Aetorum Sexta Synodi expenduntur: ac quibus maior adhibenda sit fides discutitur.* 291.
- Cap. 9. *Quibusnam Authoribus innarranda Sexta Synodi historia maior praestanda fides?* 298.

DISSERTATIO QUINTA.

Argumenta Aduersariorum veterum, & recentiorum dissoluntur. 313.

Cap. 1. *Obiectionibus Melchioris Cani Septimae & Octavae Synodorum contra Honorium auctoritatem adducens respondetur.* 314.

Cap. 2. *Obiectiones Torrensis solvuntur.* 323.

Cap. 3. *Respondetur argumentis Sibrandi, & Camenient.* 330.

Cap. 4. *Solvuntur argumenta Forbesii adducta contra innocentiam Honorij Papae.* 333.

Cap. 5., 6., 7., 8. *Isdem Forbesij Argumentis respondetur à pag. 338. usque ad 353.*

Cap. 9., 10., 11. *Solvuntur aliqua obiectiones alterius Theologi pag. 356. usque à 379.*

Cap. 12. *Aliae quorundam oppositiones solvuntur.* 379.

Cap. 13. *Novissimi alterius Theologi obiecta enodantur.* 384.

Cap. 14. *Vltimum reprobatum argumentum, nempe: quod ex Honorij Papae lapsu, nullum Apostolicae Sedis candori dedecus oriatur.* 398.

Digitized by Google

Opus HONORII PAPAE VINDICATI à Reu.
P.Francisco Marchesio Congregationis Oratorij
Presbytero recognoui, & approbaui, dignumque iu-
dico, vt edatur, vtpotè non parum conducens ad in-
structionem Eruditorum. Ità censeo. Romæ in Col-
legio nostræ Pœnitentieræ. Die 6. Decembris 1678.

Honoratus Fabri.

Imprimatur.

Si videbitur Reuerendiss.P.Mag.Sacri Palatij Apo-
stolici.

I. de Ang. Archiep. Vrbini. Vicefg.

Imprimatur.

Fr.Raymundus Capisuccus Sac Pal. Apostol.Mag.
Ord.Præd.

DISSER-

DISSERTATIO

P R I M A.

H O N O R I V S P A P A

Nulla fuit damnatione dignus, quia nusquam
errauit.

C A P V T P R I M V M.

*De origine & modo, quo Monothelitarum Hæresis per
Orientem Heraclij tempore irrepsit.*

MISSIS veteris Monothelismi primis assertori-
bus, Arianis videlicet, Apollinaristis, Eutychia-
nistis, Theodosianis, ac reliquis omnibus, qui con-
fundere, seu diuidere Incarnationis Christi my-
sterium impio ausu præsumperunt, nefandæ huius
sectæ ac hæresis exordia sub Heraclij Imperio per
Orientem diffusæ, hic tantum repetere satis erit.

Hæresis Monothelitarum hæc fuit: quod in Christo Salvatore
nostro duas voluntates, duasque operationes denegabant; quan-
uis in ipso duas naturas admitterent. Hoc impium dogma ex Ia-
cobitis potissimum hauserant: itaut illorum Patriarcha Achanasius,
ac Sergius Patriarcha Constantinopolitanus (teste Theophane)
ex parentibus Iacobitis ortus, vnâ cum Cyro Phasidis tunc Episco-
po, huius infandi dogmatis promotores extitisse agnoscantur.

Circa finem Imperij Phocæ præerat Constantinopolitanæ Ec-
clesiæ Sergius, tantæ prudentiæ, atque pietatis fama insignis, vt de eo
S. Theodorus Siceota prædicaret: *Idcirco tibi iuueni tantum Deus
onus imposuit, vt maiore virtute, viribusque sustineas calamitates, &
molestias impendentes. Confirma igitur te, & robustus sis: Deo enim
confusus spero administrationem tuam & diuturnam, & præclaram
fore.* Cœpit autem ille circa annum nostræ salutis 615. (postquam
Ecclesiam suam annis rexisset septem) sensim impiæ doctrinæ vi-
rus, quod mente conceperat, in publicum spargere; ea tamen cau-

Prima Monothelismi origo.

Monothelitarum hæresis, quæ fuerit.

Annal. Eccl.
ann. 608. 34.
Bona de Ser-
gio fama ini-
tio sui. Præ-
sulatus.

Errorem se-
cretò spargit.

*In disp. cum
Pyrrho.*

tela, ut mentem suam integrè non aperiret. Scripsit itaque ad quemdam Georgium cognomine Arsan, rogans ut sibi Sanctorum Patrum auctoritates transmitteret, quibus unam in Christo esse operationem probaretur. De qua epistola sic refert Sanctus Maximus: *Inseruitque epistola, se his quoque auctoritatibus unionem cum ijs facere.* Quam quidem epistolam è manibus Georgij Ioannes, Eleemosynarius dictus, Alexandria Patriarcha eripuit, ea quidem intentione, quam expressit S. Maximus; *Cum vellet (inquiens) eum ob ipsam deponere, impeditus fuit ab incursione à Persis in Alexandriam facta.* Quod nimirum Anno Christi 615. vel iuxta Petauium 616. Imperij autem Heraclij sexto, contigit.

Plurima testimonia etiã ficta vadique ferit.

Sergius insuper ad opinionem suam validius confirmandam, alios Constantinopolitanæ Sedis Episcopos, ac Romanam quoque Pontificem eidem sententiæ adhæsisse, magno studio demonstrare conatus est: ideoque sermonem quemdam acclamatorium Vigiliæ Papæ, dum in ea vrbe fuit, à Menna Constantinopolitano Patriarcha oblatum vitiauit; eumque postea ad Theodorum Episcopum Pharanis, Ciuitatis Arabiæ, per Sergium Macaronam Episcopum Arsinoes transmisit: & à Theodoro approbationem opinionis in libello isto contentæ, nimirum in Christo unicam solam esse operationem, etiam elicit.

Eiusdem varieties in se occultando.

Misit quoque literas ad Paulum Monoculum Seueri sectatorem cum præfato libello à Theodoro Pharanitano, & à se approbato; quemadmodum de his omnibus S. Maximus in celebri illa disputatione, quam habuit cum Pyrrho Sergij successore ac discipulo, affirmavit. Et hæc quidem ita occultè Sergius tunc peragebat; ut potius veritatis, cum maiori solertia & diligentia, indagandæ, quàm mentis suæ diuulgandæ causa fecisse videretur.

Heraclij cum Athanasio Iacobitarum congressus.

Heraclius Imperator (qui regnare cœpit anno salutis 610.) post Persicum bellum circa annum 630. Athanasium Iacobitarum Patriarcham allocutus in Ciuitate Hierapoli, eidem, modò Concilio Chalcedonensi subscriberet, Antiochenum Patriarchatum promissit. Quibus astutus homo consentiens, interrogauit Imperatorem: An præter duas in Christo naturas à Concilio definitas, duæ quoque in eodem admittendæ essent voluntates? Ad hæc obmutuit Heraclius; priusque Sergium per literas, dein Cyrum Phasidis tunc Episcopum consulens, ambos inuicem cum Athanasio concordēs intellexit, in eo quod unam tantum in Christo voluntatem prædicarent: quodque Theophanes, Author Miscellæ, & alij affirmant. Posthæc Imperator horum Episcoporum sententiã Romano Pontifici notam fecit, quam Pontifex statim reprobauit,

Heraclius, Sergium, ac Cyrum consulit, & consentientes reperit. Pontificem Romanum contra-

bauit , Theophane testante : quod Papa illorum hæresim proscri-
bis. rium ab his
reperit.

In Petri Cathedra Honorius Primus Summus Pontifex tunc tem-
poris sedebat, ad quam Anno Christi 626. fuerat assumptus, quique
iuxta communioem, ac certioem opinionem Anno 638. mor-
tuus est, licet alij, sed pauciores, duobus annis minùs eum se-
disse velint. Itaque si Heraclius post vicesimum Imperij sui an-
num de illa Episcoporum sententia Pontifici scripserat, necessa-
riò Papam Honorium tunc Catholicam Ecclesiam regere, in-
ferendum est. Ex quo notandus est error (à nonnullis etiam An-
ti-Honorianis nouissimè obseruatus) qui Theophani, seu etiam,
alijs Scriptotibus, pro Honorio Ioannem Papam nominantibus
obrepfit: cum Ioannes Tertius multis annis ante, anno scilicet 572.
è viuis decesserit; & Ioannes Quartus anno dumtaxat 640. Pon-
tificatum fuerit adeptus, quo Heraclium Imperatorem ob aliam
causam eidem scripsisse reperitur, vt suo loco patebit.

Honorius Pa-
pa cum re-
guabat.

Error in no-
mine Ioannis
Papæ.

Interea ad Patriarchatum Alexandrinum promotus fuerat Cy-
rus Phasidis Episcopus, qui ab exordio sui regiminis Theodoro
Pharanitano coniunctus, vnam tantum in Christo dari voluntatem
Alexandriæ publicè docere cœpit: quemadmodum ex Synodo
Lateranensi manifestè colligitur, in qua Martinus Papa sic Patres
congregatos admonuit: *Ante annos octodecim Cyrus vnam opera-
tionem in Christo Diuinitatis, & Humanitatis in Alexandria Vrbe
definens &c.* Vnde cum celebratum sit Concilium Lateranense,
Anno 649. sequitur quod Cyrus circa annum reparatæ salutis 631.
infaustam illam Monothelitarum hæresim spargere cœperit.

Cyrus electus
Patriarcha
Alexandriæ.
Monothelism
re sparge-
re cœpit.
Secret. I.

Eo tempore Sophronius Monachus, Catholicæ veritatis defen-
sor acerrimus, vitæ sanctitate, sacrarumque literarum eruditione,
clarescebat; qui summa sollicitudine Alexandriam se transferens,
Cyrum de manifesto errore, quem prædicabat, supplex admonuit.
Sed cum vel rationibus, vel precibus cum à sententia remouere
nequirit; ne inde alicui foret fides Orthodoxa obnoxia detri-
mento, sine mora Sergium Patriarcham, vt pro Cyro coercen-
do instaret, Constantinopolim adiuit. Licetque Sergius Cyro se
fauentem in primis ostendisset, post aliquos tamen cum Sophro-
nio congressus; vt nulla vnus, vel duarum in Christo voluntatum
mentio fieret, ambo conuenere; quemadmodum Sergius ipse te-
statur in Epistola, quam ad Honorium Papam scripsit, quamque
nos in sequenti capite examinabimus. Hac autem conuentione,
facta Sophronius Hierosolymam reuersus ad eius Præfalarum
paulò post, circa annum scilicet 633. defuncto iam Modesto, vt

Sophronius
ei restitit.

Ad Sergium
se confert: &
cum eo tace-
ri saltem vo-
ces conuenit.

Sophronius
assumptus ad
Patriarchatū
Hierosolymita-
nium.

scribunt Baronius, & Petavius, assumptus fuit.

Hoc proinde Anno Sergius epistolam quamdam ad Honorium Papam direxit, in qua rerum, quæ in Oriente gerebantur, rationem reddebat. Et quamvis eadem multis fortè falsitatibus, circa historię veritatem, multisque æquivocis, & fallacijs scateat; non ideo tamen Pontificis condemnationem, vel reprobationem subito meruisse, distinctius in proximo demonstrabimus.

CAPVT SECVNDVM.

Examinatur Epistola Sergij Constantinopolitani Patriarchæ ad Honorium Papam; simulque demonstratur, non statim debuisse tunc reprobari.

Sergius scribit de hac quæstione ad Honorium.

Postquam Sergius occasionem, qua notus fuerat Imperator Heraclius ad hanc ventilandam quæstionem, Pontifici breviter explicasset, suam sequentibus verbis subtexit opinionem. Nos vero considerantes incipientem ex hoc inter quosdam hic contentionem exardescere; & scientes quod sæpè ex huiusmodi decertationibus hæresum dissensiones effectæ sunt; necessarium iudicauimus, omne studium ponere ad sedandum, atque amputandum talem superfluum verborum conflictum; & ad supradictum sanctissimum Alexandria Patriarcham scripsimus, ut postquam unitatem cum his, qui separabantur, Deo auxiliante, composuit, de cætero nullum permitteret vnā, aut duas proferre operationes in Christo Domino nostro: magis autem ut sancta, & vniuersalia tradiderunt Concilia, vnū eundemque filium vnigenitum Dominum nostrum Iesum Christum verum Deum operatum constiteri tam diuinā, quam humanā per omnem Deo decibilem,

Theodosiani ad Ecclesiā cōuersi, duas in Christo naturas, sed vnicam voluntatem prædicando.

& homine dignam operationem ex vno eodemque incarnato Deo Verbo indiuisè procedere. In his Orthodoxæ fidei contrarium nihil apparebat. Cyrum enim Theodosianos Alexandriæ hæreticos referebat ad vñionem Ecclesiæ duas naturas, & vnā in Christo operationem admittendo reduxisse: cui se opposuerat Sophronius: quare ad tollendā hæc inter Catholicos dissidia, atque ad firmandos ad Ecclesiā nuper conuersos, Cyro se suasisse aiebat, ut in posterum vnā vel duas in Christo operationes prædicari nō

Sergij fraus in euulganda oeconomia filendi.

permitteret; sed quod idem Vnigenitus Dei filius Dominus noster Iesus Christus tam diuinā, quam humanā operatione conueniente Deo, & homini, quæ indiuisim procedebat ab eodem Verbo incarnato, operatus fuisset: nam simili etiam voce S. Dionysius

fium vsum fuisse legimus . Si Sergius dixisset , *Per vnā Deo , & homine decibilem operationem* , erroris sanè damnari tunc potuisset , quia vnā tantum dignā Deo , & homine admisisset operationem : Sed dicendo , *Per omnem Deo decibilem , & homine dignam operationem* , non satis declarabat , quod vnica tantum esset operatio , qua Verbum Deus & homo simul operaretur ; ideoque minimè damnandus erat .

Præterea mentem suam fuisse , voces quasdam tollere , clarè satis protestabatur , quas ob stare posse paci cum hæreticis nuper conuersis conseruandæ agnouerat . Non fatetur autem se operationes in Christo talibus vocibus contentas destruere . *Ad sedandum* (inquit) *vel amputandum talem superfluum verborum conflatum* . Et infra , *De cætero nullum permetteret , vnā aut duas proferre operationes in Christo* . Poterat itaque affirmare , quod opinionem de duabus in Christo operationibus in mente retineret ; quamuis ad sedandas dissensiones , vt hæc vocabula non proferrentur , scripsisset . Nullum tamen dubium videtur , quin animo celaret diuersum ab eo , quod scriberet ; nam voces has interdicens , duas etiam operationes denegabat , quod tamen Pontifici tunc constare non potuit . Adiunxit insuper se ex hoc laudem sperare , quia maiorum exempla , quasdam aliquando voces prohibentium , ne contra veritatem Catholicam nascentibus hæresibus opinandi vberiora semina præberent , secutus fuisset ; quorum Annales Ecclesiastici quamplurima continent .

Addidit denique huiusmodi silentij rationes hoc modo : *Eo quod vnius operationis vox , quamquam à quibusdam sanctis dicta est Patribus , tamen peregrina videretur ; & perturbare aures quorundam suspicantium ad peremptionem hanc proferri , inconfusè atque secundum subsistentiam unitatum in Christo Domino nostro duarum naturarum , quod non est vnquam , & quod nec fuit . Similiter autem & duarum operationum dictio multos scandalizat , vt posè à nullo Sanctorum , ac probabiliū Ecclesiæ Institutorum edita* . Vnde nec ex his verbis sufficienter Sergius manifestæ hæresis se suspectum , sed potius incautæ prudentiæ , ac ignorantæ reum sese reddebat . Nam si vnus operationis quandoque mentio apud Patres occurreret (vt ipse aliebat) opus erat expendere , in quo sensu hoc proferebatur : vel si nequaquam de vna hac operatione vestigium aliquod apud eosdem Patres appareret , hominis ad summum oscitantia , in Sactorum Librorum lectuone vel parum , vel negligenter versati conuinci poterat . Denique licet asserat , quod duarum in Christo prædicatio operationū multis occasionem scandalī præberet ; non

Propriā sententiam occultabat Pontifici .

Ignauum potius , quàm hæreticum se profert .

tamen id de se, sed solummodò de ijs, quibus error Nestorij resuscitatus sic videri posset, affirmabat.

Fallacia Sergij ex duabus voluntatibus contrarietate arguentis.

Sic itaque prosequitur: *Insuper & consequens est predicare duas voluntates, contrarietates circa inuicem habentes; tamquam Deo quidem Verbo salutarem volente adimpleri passionem, humanitate vero eius obistente eius voluntati, & resistente, & proinde duo contraria volentes introduci, quod impium est.* Negari non potest, quòd aliquando Monothelitæ Catholicis ratione hac circumuenire præsumebant, vt antea fecerant Ariani voce *Consubstantialitatis*. Dicebant enim illi duas se in Christo negare operationes, non quidem absolutè, sed in quantum contrarietatem mutuam repugnantiam arguebant. Et in hoc sensu quilibet etiam Orthodoxus duas in Christo contrarias repugnantelque operationes, quales cæteris hominibus inesse nobis constat, inficiatur. Licet autem Sergij hæc illatio dolo non careret; attamen velut malè fundatam hanc ratiocinationem bellè refelli, (quod & prudenter egit Honorius ad eundem rescribens) quàm statim vt propositionem hæreticam Ecclesiæ gladio feriri præstabat: cum maximè eius author adhuc integræ famæ esset, atque eius apud Papam, & Ecclesiam Orientalem existimatio vigeret.

In hoc tantum tunc arguentis erat à Papa.

Scribit vterius: *Nam salutaris Deum gerentium Patrum doctrina opera pretium instruit, quòd nunquam intellectualliter animata Domini caro separatim, & ex appetitu proprio contrario nutui vniti sibi secundum subsistentiam Dei Verbi naturalem motum suum effecit; sed quando, & qualem, & quantum ipse Deus Verbum volebat.* Hæc verba sanam complectuntur interpretationem. Et vt planius dicatur (sequitur) *quemadmodum corpus nostrum regitur, & ornatur, & disponitur ab intellectuall, & rationali animi nostra; ita & in Domino nostro tota humana eius conspersio, ab ipsius Verbi Dei tutè semper in omnibus mota Dei mobilis erat secundum Nissenum.* Operatur quippe verè Deitas per corpus, quod circa ipsum est, omnium salutem, vt sit carnis quidem passio, Dei autem operatio. Quamquam verò Monothelitæ intenderint probare, Humanitatem Christi in omnibus & per omnia à Verbo Diuino, & à suo impulsu fuisse motam; ita vt quæcumque eiusdem actio procederet tanquam ab instrumento, quod suæ operationis causa principalis non est: & sicut corpus humanum, quod animæ dicitur instrumentum, quodque sine illa operari non valet, à qua omnem impulsus, & motum vitalem accipit; non ideo tamen huic peruerso Monothelitæ deliramento Sergius adhærere nisi latenter videbatur; nec manifestè ex præcedentibus eius verbis elucescebat, ipsum omnem

nem Humanitati Saluatoris motum proprium adimere : similitudine enim corporis humani tantum utebatur , quod sicut regitur ab anima intellectuāli , & rationali , itā in Domino nostro Iesu Christo à Diuinitate Verbi in omnibus mouebatur humanitas , quod & Catholici affirmant : sicque ipsi humanitati propriam suam actionem , & motum connaturalem apertè non denegabat . Igitur ultra hanc comparationem non progrediendo , nec declarando , quod anima Christi omni propria operandi facultate careret (sicut intendebant Monothelitæ) & quod omnem operationem , atque virtutem suam à Diuinitate Verbi acciperet , Sergium velut Ecclesiæ Apostolicæ aduersantem nec iudicari , nec dictum eius reprobāri debuit ; cum manifestam hæresim non proptulerit , licet eam intus cautè fouerit .

Sententia verò S. Gregorij Nysseni à Sergio adducta , à S. Maximo sic fuit explicata . *Non quia opponitur diuinæ operationi , passio dicitur hac ratione , si enim quia operatio est diuinus motus , passio omnino , quia bona est diuina natura , praua erit humana . Et similiter secundum tuam reciprocationem propositionis , quia humanus motus passio dicitur , diuinus motus operatio dicitur , tanquam motum factum vocauerunt passionem : omnia enim quæ ex Deo , & post Deum sunt , subeunt motum , utpotè quæ non sunt ipsa per se motus , aut ipsa per se potestas . Non igitur sic vocauerunt propter distinctionem ex oppositione ; ut dictum est , sed propter rationem ipsis inditam ex creatione à causa omnium rerum effectrice . In hoc sensu locuti sunt cum Sancto Gregorio cæteri Patres fortè à Sergio non bene intellecti ; itā ut ignorantie magis , quàm alicuius in errore contumaciæ exinde Sergius argui potuerit .*

Postea infert : *Hanc igitur contentionem incipientem accendi videntes , necessarium iudicauimus attritas potiùs Sanctorum Patrum voces , & Synodicè definitas semper sequi .* Orthodoxa sanè Sergij ratiocinatio ; qua voces à Patribus Concilij definitas semper retinere malle , quibus duas in Christo naturas in Concilio Chalcedonenſi statuerant , quàm nouas istas de vna vel duabus eiusdem operationibus hætenus Synodicè non definitas recipere affirmat , Subiungit : *Nunc verò à quibusdam Patribus proferuntur , duas scilicet operationes tanquam dogma Ecclesiasticum proferre .* Etenim verissimum erat , quod duas in Christo naturas statuendo , duas etiam eundem habuisse distinctas operationes affirmandum necessariò sequebatur ; quorum licet primum à Concilio expressè definitum fuisset , secundum tamen non adeò distinctè , sed deductiue ex priori , inuicem necessariò colligi debebat . Igitur Syno-

Sergius ab Humanitate Christi clarè non aufert propriū motum .

Adhuc pro hæretico nō erat reputandus .

In disp. cum Pyrrho.

Voces Sanctorum Patrum sequi velle Pontifici significat .

Duas in Christo naturas , sed nō duas esse in eodem volūntates ex Concilio Chalcedonenſi expressè .

dali

dali determinationi immorando, nouitateſque vocum ab eadem non definitas reiſciendo, Sergium tunc erraſſe tam facile iudicatu non erat.

Concludit denique repetendo ſenſum ſuum in hac controuerſia hoc modo: *Non oporteat de eiſmodi inquisitione perſcrutari, ſed permanere in attrita Patrum doctrina, quam omnes conſonanter conſentunt de eiſmodi quaſtione, & conſiteri vnigenitum filium Dei, qui veraciter Deus ſimul & homo eſt, eundem operari diuinam, & humana; & ex vero, eodemque incarnato Deo Verbo inſeparabiliter atque indiuiſe omnem diuinam, & humanam operationem procedere. Hoc namque nos Leo inſtituit &c. Quo nihil melius dicere quicuiſque orthodoxus poterat. Quibus etiam finem epiſtole facit, ſe promptum exhibens Pontifici, ad corrigendum, ſi quid forte diſſonum ſcripſiſſet, ita concludens: *Adbortamur vos ſi quid amplius minusue inueneritis, hoc per datam vobis à Deo gratiam adimplere, atque per ſanctas ſyllabas veſtras, vnà cum veſtra optabili ſoſpitate, quæque ſuper his verbis fuerint placita, ſignificare. Quæ ſatis ei fuere, ne eius fidem Romanus Pontifex ſtatim execraretur: quemadmodum alia hæreticorum Pontificie cenſuræ ſeſe ſubmittentium exempla clarè demonſtrant: quod præcipuè Sanctus Auguſtinus oſtendit in cauſa Celeftij, qui Zoſimi Pontificis cenſuram in epiſtola ſua quæſierat.**

Sergius Pontificie cenſuræ ſeſe ſubjicit.

Eo tempore Sergius de hæreſi minime ſuſpectus.

In quo merito ab Honorio reprehenſus.

Celare ſe apud Papam contendit.

Hic ſeriò notandum velim, Sergium, dum epiſtolam hanc Honorio ſcriberet, integre tunc ſanæ optimique nominis apud Orientales Epiſcopos, omnique apud Occidentalem Eccleſiam errore, vacuum haberi. Ex quo mirari non licet, ſi Honorius tam inſignis Patriarchæ literas perlegens, eas in ſiniſtram partem interpretari non auderet. Illum tamen non oblitus eſt admonere periculi; nimirum, verum non eſſe, quod, poſitis duabus in Chriſto diſtinctis operationibus, conſequenter illæ forent contrariæ. Et ad hoc probandum plurimum ſe diſſudit; cum in eo tantum Sergium à ſe reprehendendum videret. Cæterum epiſtolam non reprobaui, quia ex ſilentio à Sergio propoſito de vna, vel duabus in Chriſto operationibus non prædicandis, concordiam à Cyro cum hæreticis in Aegypto initam conſtabiliti ſibi pollicebatur.

Aduertendum præterea Sergium nullum non mouiſſe lapidem, vt opinionem ſuam Pontificem celaret; ideoque Mennæ librum, aliquas de vnica in Chriſto operatione Patrum ſententias continentem, quibus ne vnum quidem proprium verbum addiderat, ſe ad Imperatorem miſiſſe ſcripſit. *Nihil tamen (ait) proprium penitus*

nitis in huiusmodi nostris rescriptis promulgauimus. Igitur à Sergio, nondum de hæresi conuictio, damnando tunc continere se debuit Pontifex.

Ego autem hoc solidum fundamentum coniicio, Sergium ob epistolam hanc Honorio scriptam, tanquam hæreticam, Monothelitam diris non vouendum: cum Martinus Papa eundem Sergium in Synodo Lateranensi excommunicari decernens prius ut omnia eius scripta legerentur, in quibus expressè affirmauerat vnicam esse in Christo operationem & voluntatem, imperauerit. Nunquam tamen huius epistolæ, nonnullis alijs literis, ac verbis eius in medium productis, mentio facta est: quamuis eadem Synodus eiusdem semel meminere, videlicet cum legeretur epistola Pauli Constantinopolitani ad Theodorum Papam, in qua Honorium cum Sergio consensisse dicebatur: vbi appositè quidem cum cæteris Sergij scriptis, tunc eam produci conuenisset; ut omnia simul à Patribus damnarentur. Sic enim idem Martinus de Sergio damnando fatur: *Sergius autem per epistolam propriam ad denominatum Cyrum scriptam, eandem similiter vnam operationem suscipiens, cum eo irrationabili presumptione ausus est confirmare: & non solum hoc, sed etiam Ecthesim fidei instituit &c.* In secret. tertio, & quarto idem repetit talibus verbis: *Sergius autem huiusmodi admittens, atque confirmans eiusdem confessionem &c.* Pari modo Agatho Papa ad sextam Synodum scribens; ut ad Sergij condemnationem procederet, aliam eiusdem epistolam recenferi voluit; quia ex hac, sicut ex quibusdam alijs scriptis, eum Monothelismum professum fuisse constabat: istam autem ad Honorium scriptam prætermisit. Item Sergij Constantinopolitani (inquit) ex rescripto ad Cyrum Alexandrinum. *Afferuistis autem, quoniam bonum est, & ipsis sacris vestris uti vocibus, ut vnum, eundemque Christum operari Deo decibilia, & humana vna operatione; & in cõstructione Ecthesis &c.* Quamobrè cum Summi Pontifices Martinus, & Agatho in dictis Concilijs Romæ celebratis Sergium, ob scripta eius ad Cyrum, aliosue, quibus vnicam in Christo esse operationem profitebatur, proseripserint: eadem profecto ratione à Sergio ad Honorium scripta retulissent, si manifestam in illis agnouissent hæresim: sed quia talem errorem obscurius hæc inuoluebant, cum alijs in medium producta non fuerunt. Idque clarissimum videtur; nam Sergius ad Honorium scripsit his verbis: *Vnum eundemque filium vnigenitum Dominum nostrum verum Deum, operatum tam diuinam, quam humana per om-*

Propter istam
solam epistolā
non fuit dam-
nandus.

Secret. i.

Act. 4. Sext.
Syn.

nem Deo decibilem, & homine dignam operationem. Vbi notandum quod Sergius ad Honorium scribens utitur voce, *Omnem* ad Cyrum verò, pro voce, *Omnem*, dicit, *unam*: sic enim habet: *Unum eundemque Christum operari Deo decibilia, & humana, una operatione*. Ita ut ex præfatis animaduersionibus satis euidenter concludi possit existimemus, epistolam illam à Sergio ad Honorium scriptam, nihil vel tunc reiiciendum ab eodem Pontifice, vel sine mora damnandum habuisse.

CAPVT TERTIVM.

Epistola Honorij Papæ Sergio Constantinopolitano scripta, examini subijcitur, nullumque errorem in ea contineri probatur.

Honorius Sergio rescribit.

ANNO Domini 633. Honorius Papa suscepta Sergij epistola, ad eum incunctanter responsum dedit: quod cum plurimi censura dignum iactitent, quo euidentius de vera tam Sancti Pontificis intentione constare possit, diligenti examini quoad singula verba, subijcere nobis operæ pretium erit.

Act. 12. Sect. Syn.

De economiam silendi approbat, ad euitandum nonnullorum scandalum.

Cohæret cum S. Leonis doctrina &c.

In eo responso Patriarchæ in truncanda vocabulorum nouitate, ex qua in Oriente multa nascitura mala conijciebat, prudentiani collaudat: *Quarum*, (ait) *literarum suscipientes exemplar, & intuentes, satis prouidè circumspèctèque fraternitatem vestram scripsisse laudamus, nouitatem vocabuli auferentem, quod posset scandalum generare simplicibus*. His licet Sergij industriam in vocum suppressione commendat, exindè tamen inferri non potest, eum in Christo duas operationes denegasse.

Subiungit, *Nos vero consistentes Dominum Iesum Christum, mediatorem Dei, & hominum operatum diuina, media humanitate Verbo Dei naturaliter unita, eundemque operatum humana inefabiliter, atque singulariter assumptam carne discretè, atque inconfusè, atque inconvertibiliter plena diuinitate &c. passiones, & opprobria patitur unus mediator Dei, & hominum in utrisque naturis &c.* Profecto nos instruens, quod diuinitati unita est caro passibilis, atque singulariter; ut discretè atque inconfusè, sic indiuisè videretur coniungi: ut nimirum stupenda mente mirabiliter manentibus utrarumque naturarum differentiis cognoscatur uniri. Quæ omnia veris Theologiæ documentis concordant. Licetque pri-

prima fronte verbum istud, *media humanitatè*, Monothelitarum dogmati fauere videatur: Attamen Honorius hic non aliter locutus fuit, quàm Sancti Patres; cum scilicet nouam Theandricam, idest Dei virilem operationem in Christo prædicarent. Vnde S. Thom. in 3. p. q. 19. art. 1. Christi Domini humanitatem, in ordine ad operationes diuinas, diuinitatis *organum*, ac *instrumentum* nuncupat.

Deinde alterâ subnectit propositionem, ad quam, veluti petram scandali, offenderunt, qui verum Pontificis sensum diligentius non sunt indagati; neque mentem, secundum quam ab ipso fuit prolata, studiosè ponderarunt. Vnde & *vnâ voluntatem fatemur Domini nostri Iesu Christi*, quia profecto à diuinitate assumpta est nostra natura, non culpa, illa profecto, quæ ante peccatum creata est, non quæ post præuarcationem vitata. Christus enim Dominus, in similitudine carnis peccati veniens, peccatum mundi abstulit, &c. nullum experiens contagium vitatæ naturæ. Prima itaque responsio, quæ afferri posset ad proposita verba, quæ veritati fidei nostræ contraria, & errori Monothelitarum valdè fauere videntur, hæc nimirum eadem est, quam adduxit olim illemet, qui hanc epistolam Honorij nomine scripsit, ita attestante S. Maximo, videlicet. *Quod nullo modo mentionem in ea per numerum fecerit vnius omnimodæ voluntatis: licet hoc nunc sit fictum ab his, qui hanc in græcam vocem interpretati sunt: verum, nec quamlibet exinanitionem naturalis Saluatoris voluntatis &c.* Ita vt dixerit apertè Amaunensis, nullam penitus vnius tantum in Christo voluntatis fecisse mentionem; sed quod talis vox à Græcis falsò fuerit huic epistolæ inserta; vel perperam, ab ipsis interpretatum vocabulum, quo vsus fuerat ad exprimentam vniformitatem, quam humana Christi voluntas habebat cum diuina. Altera responsio ex sequentibus verbis manifestius constat, nempe quod Pontifex hoc in loco de humana Christi voluntate loquebatur, quæ in eo, sicut in cæteris hominibus, vitata, vel rationi contraria non fuit. Ideoque illam vocat vnâ seu vniformem cum diuina Christi voluntate, hoc modo. *Non est itaque assumpta (sicuti præfati sumus) à Saluatore vitata natura, quæ repugnaret legi mentis eius, sed venit querere, & saluare quod perierat; idest vitiatam humani generis naturam: nam lex alia in membris, aut voluntas diuersa non fuit, vel contraria Saluatori &c.* Sic loquente solum Pontifice de voluntate humana, & probante eam diuinæ non esse contrariam, certè duas in Christo voluntates, Diuinam scilicet & humanam,

Explicatur
sensus verbo-
rum Honorij,

Epist. ad Ma-
rin. in Col-
lect. Anastas.
pag. 33.

Defenditur
Honorij dictū
à S. Maximo.

Epist. ad Ma-
rin. in Col-
leſt. Anaſtaſ.
pag. 26.

nequaquam excluderat : ideoque cum Monothelitis eum conuenisse nunquam inferri potest ; sed potius talibus verbis manifestè duas voluntates stabiluisse , quemadmodum subtiliter id explicauit S. Maximus , dum ait : *Honorium etiam Romanum Papam non diffiteri reor naturaliter in Christo voluntatum dualitatem in epistola , quam scripsit ad Sergium , eo quod unam dixerit voluntatem , sed potius confiteri , & hanc fortassis constabilire* . Et ratio euidentis est : loquendo enim de humana in omnibus cum diuina concordia , satis manifestè duas voluntates distinctas , sed non contrarias fatebatur . Neque hoc inconueniens esse , (vt quidam arguunt) Pontificem tam diffusè de humana voluntate diuinæ non repugnante pettrastasse , ex eo patet , quod Sergius in sua epistola hanc maximè contradictionem virgeret , quam , si duæ in Christo voluntates distinctæ prædicarentur , inferri posse asseribat , dicens : *Insuper & consequens ei sit prædicare duas voluntates , contrarietatem circa inuicem habentes* . Valdè ideo conueniens fuit , Papam efficacius insistere in hac oppositione Christi voluntatum , quas in Diuina , & humana natura asseribat omnimodè concordēs ac vniformes , reiicienda ; adeoque duas non vnā statuit voluntatem . Non desunt qui pro vnā , quæ in Honoriana legitur epistola , Christi voluntate , nouam Honorium dixisse volunt . Vnde sicut in Conciliabulo Alexandrino , noua Dei virilis voluntatis , verba à Sancto Dionysio prolata in vnā Theandricam voluntatem , corruerunt hæretici : ita quoque pro noua voluntate , cuius Honorius meminerat in suis ad Sergium literis , vnā in Græcum idioma maliciosè traduxerunt . Quod sanè ingeniosè dictum est : verum in codice , quem vidit S. Maximus , Honorio cœqualis ætate , vna non noua legebatur voluntas : vnde ipsemet Honorianum istud dictum egregiè explanans : *Honorium non diffiteri voluntatum dualitatem in epistola , quā scripsit ad Sergium , eo quod vnā dixerit voluntatem : sed hanc potius confiteri , & hanc fortassis constabilire* , disertis verbis protestatur .

Postea declarat Honorius ea se probare , de quibus Sergius cum Cyro , & Sophronio conuenerat ; videlicet vt illa vocabula , quæ dissoluendæ vnionis cum hæreticis Aegypti nuper initæ occasionem illis præbere possent , omnino subicerentur . *Via igitur regia (inquit) incedentes , dextrorsum , vel sinistrorsum venatorum laqueos circumpositos euitantes , ne ad lapidem pedem nostrum offendamus , Idumais id est terræ , atque hæreticis propria relinquentes , nec vestigio pedis sensus nostri terram , id est*

præ-

pravam eorum doctrinam omnimodè atterentes, ut ad id, quod tendimus, hoc est ad fines patrios peruenire possimus, ducum nostrorum semita gradientes. Et si fortè quidam balbutientes (ut ita dicam) nisi sunt profitescentes exponere, formantes se in specimen nutritorum, ut possint mentes imbuere auditorum, non oportet ad dogmata hac Ecclesiastica retorquere, quæ neque Synodales apices super hoc examinantes, neque auctoritates Canonica visæ sunt explanasse; ut unam, vel duas energias aliquis præsumat Christi Dei prædicare, quas neque Evangelicæ, vel Apostolicæ literæ, neque Synodalis examinatio super his habita, visæ sunt terminasse: nisi sortassis (sicut præfati sumus) quidam aliqua balbutiendo docuerunt, condescendentes ad informandas mentes, atque intelligentias paruulorum, quæ ad Ecclesiastica dogmata trahi non debent. Non intendebat Honorius hic decidere, quænam istarum opinionum recipienda; sed conqueritur de illis, qui audacius præsumpserant tanquam dogma Ecclesiasticum definire, quid in hac controversia affirmandum foret: illosque tanquam balbutientes, & temerarios increpat, qui velut Ecclesiæ magistri id exponere ausi fuerant, quod Sedes Apostolica, multo minus Concilia Oecumenica nondum dilucidè terminassent. Hactenus etenim Chalcedonense nouissimum Concilium duas quidem in Christo naturas nouerat; sed de duabus in Salvatore operationibus nil prorsus protulerat; quamuis ex duplici natura duplices quoque operationes necessariò colligerentur; ideoque Papa voce illa, terminasse, aptius vti voluit. Quis autem non aduertit Honorium, vtriusque opinionis assertores coarguendo, potius eos corripere voluisse, qui vnâ in Christo prædicarent operationem, quàm contrarium asserentes? Nam conqueritur de eo, qui id prius tanquam dogma Ecclesiasticum publicare intendebat: quippe de Cyro, qui in Alexandrina Synodo, quam celebrare nitebatur, inter cætera capitula definitionem de vna in Christo operatione proposuerat: cui se acriter Sophronius tunc Monachus opponens, tam supplicationibus, quàm profusis lachrymis, ut ipsam impediret, omnem operam impendit, prout asserit S. Maximus. Itaque Pontifex in Cyrum magis animaduertit, qui vnâ in Christo operationem, etiam sui Concilij auctoritate, definire satagebat, quàm in Sophronium, qui contrariam sententiam defendens, eidem se validè opposuerat: sed quia nondum Hierosolymitanus euaserat Antistes, palam contrarium docere, & Synodali decreto sancire nequiebat. His addo, quod si aliquod verbum huiusmodi

Non vult hoc
adhuc defini-
re:

In disp. cum
Pyrrho.

*In Præfat. ad
Ioan. Diac.*

modi epistolæ Orthodoxorum aures offendere videatur, forsitan ab aliquo Græculo impostore adiectum, aut vitiatum crediderim: eo fundamento, quo Anastasius de hac Honorij epistola differens utitur. *Quis (inquit) erit, qui nobis interim dicat, utrum ipse pro certo distauerit epistolam, de qua illum anathematizandi fomitem calumniatores susceperunt; cum & Scriptoris, vel indisciplinatione, vel in Pontificem odio, quid contingere tale potuerit?*

*Instabat tantū
in vocum illa-
rum, suppressi-
one.*

Deinde prosequitur rectè Honorius. *Nam quia Dominus Iesus Christus filius, ac Verbum Dei, per quem facta sunt omnia, ipse sit vnus operator diuinitatis, atque humanitatis, plenæ sunt sacræ literæ luculentis demonstrantes: Vtrū autem propter opera diuinitatis, & humanitatis, vna aut geminæ operationes debeant deriuatæ dici, vel intelligi, ad nos ista pertinere non debent, relinquentes ea grammaticis, qui solent paruulis exquisita deriuando nomina vendicare. Hic innotescit, in hac quæstione quicquam de fide Honorium decernere noluisse; sed vocabulorum nomenclaturam Grammaticis relinquendo, solum intendisse omnem nouitatem excludere, quæ præiudicium aliquod ad fidem de nouo conuersis asserere potuisset. Quare subiungit: *Et nos quidem secundum sanctiones diuinorum eloquiorum oportet sapere, vel spirare, illa videlicet refutantes, quæ quidem nouæ voces noscuntur Sanctis Dei Ecclesijs scandala generare: ne autem duarum operationum vocabulo offensi, sectantes Nestorianos nos vesana sapere arbitrentur.* (Hi sequaces Nestorij duas statuebant personas.) *Aut certè si rursus vnā operationem Domini nostri Iesu Christi fatendam esse censuerimus, stultam Eutychanistarum, attonitis auribus dementiam fateri putemur.* (Eutyches enim vnā in Christo naturam assererat): ideoque ad euitandum scandalum, quod his, qui satis Orthodoxam veritatem nondum docti euaserant, oriri potuisset; consultius nihil in hac quæstione distinctum decernere, quàm vel Nestorij, vel Eutychem opinionibus adhærere videri, Pontifex constituit.*

Epistolæ tandem his verbis finem imponit: *Hoc nobiscum, frat erinitas vestra prædicet, sicut & ea nos vobiscum vnanimiter prædicamus, hortantes vos, ut vnius vel geminæ nouæ vocis inditum operationis vocabulum aufugientes, vnum nobiscum Dominum Iesum Christum filium Dei viui, Deum verissimum in duabus naturis operatum diuinitus, atque humanitus, fide Orthodoxa, & veritate Catholica prædicetis. Papa cum Sergio communicat; silentiumque ab illo inditum collaudat, quia eum Fidei Catho-*

Catholicæ zelotorem tunc temporis nouerat : neque oeconomia de subticendis illis vocibus aliquo errore eum maculauit , cum eandem quoque Sophronius, acerrimus Catholicæ veritatis propugnator , & omni criminis nota immunis suscepit . Vnde ab omni prorsus errore hanc Honorij epistolam alienam concludimus , ac plurimi nobiscum recentiores , qui eam syncre interpretantur , ad quos curiosum remitto Lectorem . Nobis autem S. Maximi , prædictam Honorij epistolam explicantis ac defendentis , egregium testimonium satis erit , quod nemo nisi veritatis impugnator arguere potest : sed illud alibi prolixiori stylo referemus .

Hoc etiam
silentiū à So-
phronio initio
comprobatū .

CAPVT QVARTVM.

Altera Honorij epistola ad Sergium conscripta , ab omni planè errore vindicata .

Sincero alterius epistolæ sensu perpenso , ad alteram eiusdem Honorij ad Sergium ab omni pariter erroris umbra alienam accedo . Scripta (inquit) *Dilectissimi filij nostri Siricij Diaconi . Et statim . Necnon & Cyro fratri nostro Alexandrinæ Ciuitatis Presuli , quatenus nouæ adinventionis vnus , vel duarum operationum vocabulo refutato , claro Dei Ecclesiarum præconio nebulosarum concertationum caligine offundi non debeant , vel aspergi ; ut profecto vnus , an gemina operationis vocabulum , nouiter introductum à prædicatione fidei eximatur . Instat Pontifex nondum de fide constitui , quid circa vnā , vel duas in Christo operationes recens per Orientem promulgatas : cum de illorum vocabulorum praxi nihil hætenus publico Synodi iudicio expressè determinatum reperiretur . Itaque sequitur . Nam qui hæc dicunt , quid aliud , nisi iuxta vnus vel gemina natura Christi Dei vocabulum , ita & operationem vnā , vel geminas suspicantur ; super quod clara sunt diuina testimonia . His addit rationem , quare in harum vocum disputatione inhærere non oporteat : quia scilicet ex assertionē vnus , vel duarum in Christo naturarum , vel vna , vel duæ operationes in eodem necessario sequi videbantur . Qui Pontificis loquendi modus , illius in hoc proposito mentem sanissimè interpretandi , manifestum nobis præbet argumentum ; dum ex assertionē vnus , vel duarum naturarum in Christo , operationum etiam unitatem , vel*

*Act. 13. Sexti
Syn.*

*Ex duabus na-
turis duas se-
qui operatio-
nes asserit.*

duas

Ideò superfluum
esse de operationibus
definire inest.

dualitatem oboriri, aperte declaret. Ideoque subiunxit. *Vnius autē operationis, vel duarum esse, vel fuisse mediatorē Dei, & hominum Dominum Iesum Christum, sentire, & promere satis ineptum est.* Hæc verba aliquibus minus cautē Pontificis mentem animaduertentibus scandali fomitem suppeditarunt, cū superfluam, atque ineptam vocitabat disputationem de vna, vel duabus operationibus, quæ ex dualitate naturarum, quam Concilium Chalcedonense decreuerat, consequebantur; neque de his tunc aliquid determinandum inferebat. Nam verba illa, *satis ineptum est*, debent referri ad antecedentia, quibus Pontifex ex duabus in Christo naturis duplicem quoque in eo fuisse operationem necessariò ostenderat. Nil igitur mirum si concludit Pontifex ineptum esse, idest superuacaneum, aliud de operationibus Christi statuere.

Addit insuper. *Et quidem quantum ad instruendam notitiam ambigentium sanctissima fraternitati vestræ per eam insinuandum præuidimus: Cæterum quantum ad dogma Ecclesiasticum pertinet, quæ tenere, vel predicare debemus, propter simplicitatem hominum, & amputandas inextricabiles questionum ambages, sicut superius diximus, non vnā, vel duas operationes in mediatore Dei & hominum definire: sed utrasque naturas in vno Christo, vnitæ naturali copulatas, cum alterius communione operantes, atque operatrices consisteri debemus: & diuinā quidem, quæ Dei sunt, exequentes, non diuisæ, neque confusæ, aut conuertibiliter, Dei naturam in hominem, & humanam in Deum conuersam edocentes, sed naturarum differentias integras consistentes.* Docet Honorius, ne tanquam fidei dogma, vna vel duæ in Christo operationes, nondum à Synodo determinatæ propalarentur: interim prædicandas fore duas in Christo naturas, & operantes, & operatrices: ita vt palam demonstraret duas illas naturas non in vnā solam confusas, prout docebat Eutyches, sed inter se distinctas esse, & proinde inconfusæ, & distinctè operari: Subiecitque duas illas naturas non solum esse operantes, sed & operatrices; exinde verò non rectè deducitur eum cum illis hæreticis conuiuere, qui humanitatem Saluatoris non ex se; sed tantum ex impulsu diuinitatis operantem confinxere.

Nunquā vnā
in Christo esse
operationem
affirmauit.

Vltius ait: *Auferentes ergo, sicut diximus, scandalum nouellæ adinventionis, non nos oportet vnas, vel duas operationes definiēter predicare: sed pro vna, quam quidam dicunt, operatione.* Notentur hæc verba: pro vna, quam quidam dicunt: En Honorius vtitur dictione, quidam dicunt; ergo tacitè imò euidenter se dissen-

disfentire proficetur. Et inferius sermonem de duabus operationibus instituens, & absolute de illis sine vlla restrictione subdens: *Et pro duabus operationibus*, istas à se teneri luculenter ostendit. Ad remouendum tamen ex his vocibus quorundam offendiculum, existimauit de ijs tunc tacendum conuenientius fore: *Ablato gemina operationis vocabulo* (subinferens) *ipsas potius duas naturas, idest Diuinitatis, & carnis assumptæ in vna persona vnigeniti Dei Patris inconfusæ, indiuisæ, atque inconuertibiliter nobiscum prædicare propria operantes.*

Postremò concludit dicens, se scripsisse Cyro, & Sophronio ad Patriarchatum iam euecto, ne quiuis illorum vnā vel duas in Christo operationes prædicare præsumeret: quemadmodum à Sophronij nuntijs Sedi Apostolicæ, cum fidei professione (vt moris erat) se sistentibus promissum fuit, modo Cyrus ab vna in Christo operatione prædicanda desisteret. Vnde liquet posteriorem hanc ad Sergium epistolam scriptam fuisse, statim postquam Pontifex Sophronij, ad Patriarchatum Hierosolymitanum nuper promoti, legatos suscepit. Constat etenim non diu post priores literas ad Sergium missas, nuntios Sophronij Honorium adiuuasse, ac tunc hanc secundam epistolam Sergio rescripsisse: dum Sergius in sua ad Honorium epistola se ex auditu tantum nosse Sophronium ad Hierosolymitanam Ecclesiam euectum dicat: vnde paulò post ab eodem Sophronio fidei suæ professionem tam ad Honorium, quàm ad Sergium directam fuisse conijcitur. Quamobrem præsumi nequit aliquem, errorem ab Honorio commissum; cum ex vtraque parte vocabula subdicenda iussisset, & iterum, id quod in prima paulò ante ad Sergium scripserat, epistola confirmasset.

In hac ergo posteriori Honorij epistola concludere licet nulum verbum reprehensione dignum reperiri: neque Honorium, ex eo quod ad tollendas discordias huiusmodi æconomia vsus fuerit, nimirum vt tacerentur eiusmodi vocabula, aliquam erroris notam incurrisse, quam aduersarij ei affingere præsumperunt: Etenim nondum ea controuersia creuerat, & tunc maximas in Aegypto discordias huiusmodi definitio excitare poterat. Deinde quia iam olim alij Pontifices suppressere nonnullas voces, ex quibus inter Catholicos dissidia ortiri deprehendebantur, cõsueuerunt. Sic Liberius vocem *Consubstantialitatis* subiecit; quod à S. Hilario non improbat. S. Damasus vocem *Hypostasis* non statim, cum S. Hieronymo, admisit. Deinde Pius Secundus quætionem, an in tribus passionis Dominicæ

Ista posterior epistola paulò post primam, conscripta.

A nouis quādoque vocabulis Ecclesia abstinere solita.

Lib. de Syn.

Sanguis Saluatoris coniunctus, aut diuisus à Diuinitate Verbi fuisset, disputari prohibuit. B. Pius Quintus disputationem quoque de Conceptione Beatissimæ Virginis, haud aliter, quàm Clemens Octauus quæstionem de auxilijs, interdixit. Sophronius denique, magnus ille veritatis orthodoxæ defensor, æconomiam hanc tacendi à Sergio propositam, controuersia huius initio, amplexus est, vt rectè notauit Baronius. Ideoque ob hoc caput Honorium nullæ censuræ fuisse obnoxium concludere est.

CAPVT QVINTVM.

Honorius, post aliquem annum, indictum circa has voces silentium sustulit, & Sophronio adhaesit.

Postquam Sergius de hac re Honorio scripsisset, atque ab eo fortè responsum habuisset, Cyrus promissa Papæ, ac Sophronio facta de non prædicanda vna in Christo operatione infregit; dum inter aliquot capita, quæ ipse edere decreuerat, septimum hunc errorem apertè contineret. Idque contigit in mense Maio Indictionis sextæ, quæ incidit in annum salutis 633. Scitis nouitates, quæ factæ sunt à sexta Indictione transacti circuli, inceptas ab Alexandria per nouem capitula à Cyro, qui nescio quo pacto illic factus est Presul: Sic asserit Sanctus Maximus Abbas. Antea enim Cyrus condiderat huiusmodi capitula; nondum tamen ea promulgauerat; quod modo peregissem circa annum Domini sexcentesium trigesium, tertium ex dictis constat.

Cyrus condit
Capitulum de
vna voluntate

Anastas. Col-
lecti. p. 154.

Sergius illud
approbavit.

Secret. 3.

Sergius pariter paulò post horum capitum promulgationem, ipse quoque à pacto cum Honorio Papa (quem prioribus literis decipere satagebat) ac Sophronio ea de re inito, resipuit, subscribendo capitulis à Cyro Alexandria publicatis, quemadmodum affirmat idem S. Maximus. *Quæ videlicet firmata sunt à throno Constantinopolitano.* Idque vltcrius manifestè conprobatur ex quadam epistola, horum capitum commendatitia, quam ad Cyrum Sergius scripserat, & quæ in Synodo Lateranensi sub Martino primo lecta fuit, vbi inter alia hæc habentur. *Afferuistis igitur in capitulis, quæ ad ipsos facta sunt, confiteri (bonum est enim, ut ipsis sacris vocibus vestris utamur) eundem unum Christum operari Deo decibilia, & humana vna operatione,*
quam

quamuis diuina , & humana operatio ex uno , eodemque incarnato Verbo Deo procedere debeat.

Hinc Sophronius à Sergio , & Cyro se delusum agnoscens stipulata silentia abrupte decreuit . Itaque illibatae veritatis , ac fidei conferuandae zelo impulsus , subiectos sibi in Palaestina Episcopos ad Synodum conuocat , vnàque Monothelitarum dogma haereticum , Concilijque Chalcedonenfis sanctionibus contrarium execrati sunt . Ita testatur Theophanes : *Inter haec Sophronius consecratur Episcopus Hierosolymitanus , qui congregatis sub se degentibus Episcopis , impium , idest vnā voluntatem dogmatizantium Monothelitarum dogma , mucrone anathematis perculit .* Quod iisdem quasi verbis Cedrenus , Zonarasue confirmant : contigitque hoc circa annum Christi 634 . Neque tamen his contentus Sophronius , alterum nuntium ad Honorium destinauit , vt ei rerum , quae in Oriente gerebantur seriem , ac in primis errorem recens à duobus Patriarchis forum , fraudesque , quibus eundem Pontificem circumuenire tentauerant , sedulo tetegeret . Hic Legatus fuit Stephanus Dorensis Episcopus , de quo honorifica mentio in Synodo Lateranensi sub Martino Papa celebrata ; cui ille omnia , circa hanc quaestionem sibi cum Sophronio , & Honorio Papa peracta , recensuit . Inter cetera etiam retulit ; quod ipse Sophronius Romam venire ad occurrendum praefatis malis se accinxisset ; nisi tunc temporis Sarracenorum exercitus Palaestinae confinia densassent : *Licet ego , (inquit loquens de Sophronio) corporaliter , vt nostri propter emerfam ex nostris peccatis incurssionem Sarracenorum prepedior .* Ex quo colligitur , hanc legationem circa annum salutis 635 . contigisse , scribente Theophane : *Anno Imperij Heraclij vigesimo sexto , Haumar direxit aciem contra Palastrinam , & obsidens sanctam Ciuitatem biennij tempore cepit eam verbo .* Qui quidem annus Heraclij in annum Christi 635 . iuxta Baronium incidit .

Postquam igitur Patriarchis Alexandriae , ac Constantinopolis de praefata Sophronij ad Papam legatione constitisset , ad Episcopi Dorensis iter occludendum omnem industriam intenderunt , insidias ei vbique machinantes , atque vt apprehenderetur , & in vincula conijceretur , in varias Prouincias scribentes . Vnde sic habet ipsemet Dorensis : *Quod addiscentes , non lenibus me applicuerunt afflictionibus , praeceptiones propter me per loca , & Prouincias dirigentes , quatenus comprehendi , & seruis constrictus ad eos deberem destinari , sicut omnes cognoscunt .*

Sophronius tunc aduersus Monothelitas insurgit.

Legationem cum Synodalibus suis actis ad Honorium direxit.

Secret. 1. Syn. Lat.

Aduersarij eū impedire conentant.

Ibid.

Quibus facile indicatur, quantum illi insisterent, ne ad Papæ præsentiam Legatus perueniret, per quem fraudes suas, atque simulationes, publicationem in super caput Alexandriæ, eorumdemque à Sergio confirmationem detectas iri metuebant: sicque contumaciæ suæ reos apud Pontificem se futuros præiudicabant.

Vtcrius quoque ex istis liquet, Legatum hunc non ad exhibendam Sophronij nuper ad Patriarchatum euecti fidei professionem, vt quidam autumant; verum ad Sedem Apostolicam informandam de his nouitatibus, quæ in Oriente pullulabant contra orthodoxam fidem, ad Urbem accessisse: Ideoque eius aduersarii tanto conatu hanc legationem impedire conati sunt, vt ipse Legatus Martino Papæ dixerit: *Propter hoc ipsum* (videlicet ad remedia pro illo errore postulanda), *tantummodò huc properavi*. Prior enim illa legatio paulò post Sophronij assumptionem ad Episcopatum anno scilicet 633. hæc autem post annum, & menses, currente videlicet anno 635. accidit. Interea Legatus præter epistolas ad Pontificem offerendas, optimè quoque instructus erat de ijs, quæ à Sede Apostolica exigendum venerat; videlicet, vt erroris, quem diuulgare contra Orthodoxam veritatem Patriarchæ præsumperant, proseriptioni inuigilaret; quemadmodum ex sequenti eius narratione constat: *Non semel, non bis, sed multò sapiùs aperiens, sacris viris ibidem consistentibus omnia secundum veritatem, quæ in istis partibus mota sunt, & non quiescas instantiùs expetens, atque exorans eos, donec ex Apostolica prudentia, quæ in Deo est, ad victoriam iudicij perducere debeant, & nouiter introductorum, dogmatum, perfectam faciant secundum Canones destructionem*.

Legatus postu-
labat hoc do-
gma definiri.

Legatus Romam ingressus, exposuit Honorio, quomodo Cyrus Capitula illa Alexandriæ, inter quæ illud de vna in Christo operatione, diuulgasset; quibus Sergius etiam Constantinopolitanus applausisset, quod & Sophronius ad Papam scripsit. His autem Honorius auditis, non ampliùs eas subtricare voluit voces, quas in Oriente iam adeò diuulgatas, atque synodicè ventilatas, nouerat. Siquidem Cyrus in sua Synodo vnâ operationem in Christo decantarat, & Sophronius cum suis Episcopis ei obstitens duas operationes innixè sustinuerat. Ac eò magis Pontificem commoueri debuit, cum se per Sophronij literas, ac Legati attestationem, verbis Sergij circumuentum agnosceret.

Sed ex ipsiusmet Legati verbis Honorio non ampliùs, vtriusque

que vocis silentium placuisse; sed magis seuerè contra Orthodoxæ fidei violatores, nempe aduersus Sergium, & Cyrum, insurrexisse clarum est. *Neque despexit Deus* (sunt verba Legati) *preces cum lachrymis oblatas supplicum suorum, sed excitauit, non equidem mediocriter, prædecessores, Apostolicosque Prasules in commonitione, necnon contestatione prædictorum virorum, licet nullo modo eos flectere potuerunt.* Dum itaque Honorius asperè homines illos, nimirum Theodorum Pharanitanum, Cyrum, ac Sergium (de quibus paulò ante Legatus conquestus erat) reprehenderet, eisque dira minatus fuerit, non amplius silentio ad hæsisse; sed penitus respuisse, & ipsum quoque conclamasse, indubiè existimo: cum maximè ex his Legati verbis constet Pontificem acriter eos, qui vnâ operationem in Christo prædica- bant, reprehendisse; Sophronium verò, qui obstitit, ne verbo quidem redarguisse; imò eius Synodali decreto. (vti videbimus) assensisse: ideoque cum Honorium solum contra hæresis au- thores excanduisse, non autem ab eodem commonitum, ac coargutum fuisse Sophronium asserat Stephanus, Pontificem à priori œconomia, propter istorum Patriarcharum fraudem, tunc ei clarè detectam, statim recessisse concludendum.

Accedit ad hæc instantia, qua Dorensis apud Pontificem, pro integra pessimæ istius sectæ truncatione, vti debebat. *Noniter introductorum dogmatum* (aiebat) *perfectam faciant secundum. Canones destructionem:* Ex qua inferendum est, hunc Legatum nunquam Papæ Honorij (ad quem tunc temporis missus fuerat) zelum apud Martinum extulisse, nisi suum intentum obtinuisset. Idcirco subiicit: *Excitauit Deus non equidem mediocriter prædecessores, Apostolicosque Prasules in commonitione &c.* Quin imò de eiusdem prædecessoris vècordia conqueri debuisset, quæ spargendæ hæresis ansam tribuisset: videretur; si adhuc in antiqua illa œconomia persistisset: quam tunc emendare ad prædictum Martinum citius spectare dixisset.

Obijciendum quidem hoc loco occurrit, non colligi ex al- latis Legati verbis: *Excitauit Deus prædecessores, Apostolicosque Prasules*, quod illa de Honorio intelligi debeant, cum ad mul- tos alios Pontifices referri queant, ad Seuerinum videlicet, Io- annem Quartum, & Theodorum, Martinum prædecessores. Imò ille ipse Dorensis Episcopus, Legatus tempore Theodori Papæ Romam quoque venerat: adeo vt omnia ad eundem Papam referri facilius possint. Ad quæ respondeo, quod Legatus iste Hierosolyma discessit circa annum 635. vel paulò ante, vt vidi-

mus,

Secret. 1.

Honorius as-
perissimas lite-
ras Sergio Cy-
roque direxit.

Non autè ad
Sophronium.

Priorem silen-
di œconomia
abstulit.

Sophronij Le-
gatus ad Ho-
norum venit.

mus, & Honorius ad annum 638. secundum Anastasium, aliosque Chronologos antiquiores, cum Baronio, Petauio, aliisque recentioribus, Romæ sedit: ideoque cum Honorio illa negotia pertractauit.

His addo, quod licet Stephanus Episcopus Dorensis Sophronij Legatus, aliàs Romam ad Theodorum Papam profectus sit; non tamen cum ipso hanc causam, verum alteram de cuiusdam iurisdictionis usurpatione à Sergio Episcopo Ioppeni intentatæ ventilauit: ita ut ex illis verbis: *Pro huiusmodi tantummodò Capitulo*, quod tangebar ad Monothelitarum dogma, cuius mox mentionem fecerat, & pro quo se Romam missum à Sophronio, atque in via ab aduersarijs circumseptum enarrat, consequens fit, eius ad Sanctam Sedem accessum sedente Honorio euasisse, licet Legatus in facti narratione plurali verbo vñs deprehendatur. Adeoque ex his omnibus Honorium Papam, post omnium prædictorum notitiam à Sophronij literis, & à Legato perceptam, literas comminatorias contra illius erroris disseminatores, Sergium & Cyrum, à priori silentio vocum ambiguarum recedendo, scripsisse non ambigam.

Perperam ergo Sanctus Pontifex Honorius de hæresi, aut in eadem reprimenda negligentia, caluniam passus est: cum probatum sit, eum in suis epistolis errorem nullum protulisse, sed ad seruandam in Aegypto pacem, silentio vocum aliquandiu fauisse, ex quadam æconomia, qua non semel vñ est pro bono pacis Ecclesia. Ab hoc tamen facilius recessit; cum annis sequentibus de temeritate, & fraude Patriarcharum, qui à fide data defecerant, instructus fuisset; ideoque eorumdem sententiam acriori etiam excommunicationis comminatione corripuit: hoc enim verba Legati complecti videntur, *in comminatione, necnon contestatione prædictorum virorum.*

Vtinam istæ Honorij literæ ad prædictos Præsules Alexandrinum, & Constantinopolitanum conscriptæ extarent: Nam acerrimæ illæ Pontificis admonitiones, & contestationes aduersus eos in huiusmodi epistolis expressæ, Honorium prauum, istud dogma ab ipsis prædicatum coarguisse ac reprobasse satis disertè demonstrarent. Quod optimè Græci animaduertentes omne adhibuere studium, vt istas Pontificis literas perpetuè traderent obliuioni, ac penè suppresserent; easque dumtaxat seruarent, ac proferrent; quæ verbum illud vnicum Monothelico quodammodò fauens errori, atque istarum vocum silentium præferebant. Quod autem huiusmodi Honorij literæ modo

Græci postea-
riores istas Ho-
norij literas
malitiosè sup-
pressere.

modò deperditæ haud quaquam antiquam illam silentij œconomiam, verum grauissimas aduersus Cyrum, & Sergium, in errore pertinaces, commonitiones ac contestationes clarè continerent, facilè deduci potest ex ipsa loquendi forma, qua idem Stephanus Dorensis Sophronij Legatus vsus fuit. Nam cum de Sophronij zelo aduersus prædictos Patriarchas hæreticos sermonem habuerit, ità in plena Synodo Lateranensi conclamauit. *Prædictis temeratoribus in Oriente validissimè contradixit, contestans eos, & admonens, vt à propria hæresi quiescerent, quos quidem reuocare minimè valuit.* Loquens verò de Honorij ardore in retundendis iisdem Patriarchis, ità disserit. *Excitauit non equidem mediocriter prædecessores, Apostolicosque Præsules in commonitione, necnon contestatione prædictorum virorum, licet nullo modo eos flectere potuerit.* Ex qua simillima Legati tam de Sophronio, quàm de Honorio disserentis forma, argumentari licet, de abolendo prauo illo dogmate, non de reticendis, tantummodò ijs vocibus tùm temporis Honorium aduersus eos obstrepuisse; sicut paulò ante Sophronium contra eosdem infurrexisse iisdem planè verbis, scilicet eos contestando, & admonendo, Stephanus asseruerat. Hic quæso non obliuiscamur: quod cum Dorensis Honorium acres ad Sergium, ac Cyrum dedisse epistolas affirmet; si in ijs silentium istarum vocum Honorius dumtaxat præcepisset, necessariò etiam Pontificem ad Sophronium, vt taceret, tùm rescriptissè, Legatus subiunxisset: nam vtrique parti silentium fuit præscribendum: Cum autem Legatus commonitorias, ac contestatorias epistolas ad illos tantummodò ab Honorio scriptas, non autem ad Sophronium, qui p. riter silentium abruperat, profiteatur; satis euidenter coniectur, Pontificem à priori illa œconomia, quoad vocabulorum silentium, tùm recessissè. Amplius iste Legatus à Pontifice petebat, vt secundum Canones (vt ipse dixit) istius prauis dogmatis faceret destructionem, atque satisfactus ab Honorio abeesset: nam eiusdem zelum coram Martino Papa, ac coram Synodo Lateranensi, vt dictum est, deinde prædicauit: quod vtrique minimè præstitisset, si Sophronio silentium Pontifex iterum præcepisset. Cum enim Cyrus cum Synodo sua Alexandrina vnani in Christo prædicari docuisset operationem, & vicissim Sophronius cum sua Hierosolymitana Synodo diuis Christi operationes stabiluisset: tunc abolendi prædictas voces, imposito vtrique parti silentio, opportunum tempus ampliùs haud quaquam offerebatur: vnde consilium suum, pro quo Romanam

Secret. 1.

Legatus Sophronij, Honorij zelum cum Sophronij studio comparat.

De Honorio còquestus esset, si in priori œconomia præstitisset.

mam appulerat Dorensis, tali Honoriano rescripto irritum reddi intelligens, neque ab Honorio satisfactus abcessisset; neque eiusdem zelum in Lateranensi Synodo summis laudum præconijs postmodum extulisset: siquidem ex huius silentij diuturniori prorogatione Synodalia Sophronij sui Patriarchæ gesta à Sede Apostolica parui pendii coniecisset. Hunc enim Legatum ad Pontificem, post Synodum illam à Sophronio collectam, accessisse existimo, ipse enim Martino retulit se ab omnibus Palæstinæ Episcopis ad hanc subeundam legationis Prouinciā fuisse excitatum: *Sed & supplicationes (ait) omnium pene habitantium Orientalium tractum Reuerendissimorum Episcoporum ad hoc me inuitantium &c.*

Secret. 1.

Pro coronide huius capitis in mente Lectoris altè fixam maneat, Honorium à Stephano Dorensi circa annum Domini 635. de omnibus, quæ Cyrus, ac Sergius contra mentem suam perpetrarant, optimè instructum, à silendi rescripto, ante duos annos, videlicet anno 633. indicto, tunc recessisse: atque acerrimas, & comminatorias ad eosdem misisse epistolas, quibus prauum eorum dogma impugnabat eisdemque censuram minitabatur, Sophronioque fuisse assensum. Quæ Stephani attestatio maximi faciendā: nam hic Episcopus è Græcia oriundus, ac proinde auctor nequaquam suspectus, nec partium nostrarum, ac Honorianæ famæ tuendi nimis studiosus; oculatusque testis extitit eorum, quæ ab Honorio in hac causa, pro qua terminanda eum conuenerat, tum gesta fuere.

CAPVT SEXTVM.

Honorius Synodalia Sophronij Acta contra Monothelitas suscipit, eorumque hæresis damnationem confirmat.

Sophronius
obiit ante Ho-
norium.

Aduertendum, quod Honorius Papa Sophronio per duos circiter annos, secundum opinionem Petauij (quamuis Baronius velit ipsum Sophronium Anno 637. è vita exiisse, hoc est ante Honorium anno vno, quod ex Theophane colligit) superstes fuit. Itaque quicquid de ijs à Sophronio gestum, sedente Honorio actum, intelligimus. Hinc Theophanes, Cedrenus, & Zonaras concorditer affirmant, Sophronium, pau-

paulò postquam Patriarchatum Hierosolymitanum suscepit, Palæstinæ Episcopos ad Synodum contrà Monothelitas conuocasset; in qua eorum errorem de vna in Christo operatione, proscripsit: cuius deinde Synodi acta ad Pontificem Romanum, non quidem ad Ioannē direxit, vti quidam hallucinantur, & nostri etiam aduersarij adnotarunt. Nam Ioannes Tertius diu antè obierat, & Ioannes Quartus ad Pontificatum non fuit euectus ante annum 640. Ita vt electo Præsule Hierosolymis Sophronio circa annum 633. atque è vita excedente circa 637. inferri non possit, sub alio Pontifice hoc contigisse (ad quem præfata acta transmitteret.) quàm sub Honorio, qui ab anno 626. vsque ad 638. Pontificatum rexit.

Non igitur ad Ioannem Papam, sed ad Honorium scripsit.

Nec error iste Authorum in Pontificum nomine nouus videri debet, qui aliàs sæpius in historia Ecclesiastica obrepit (licet id à Græco aliquo permutatum, haud temere suspicari possim.) Sique Authores, nominum errore decipiantur, non inde cætera ad historię veritatem pertinentia explodenda sunt.

Quid autem in hac re tunc Honorius statuerit Cedrenus in primis testatur: *Hic (Sophronius) conuocatis Episcopis, quibus præerat, decretum Monothelitarum condemnat, actaque Concilij sui ad Sergium Constantinopolitanum, & Ioannem Romæ Episcopos mittit.* Et Zonaras clariùs, quàm cæteri, asseuerat, Papam subscripsisse, ac confirmasse Synodi acta, his verbis: *Verum cum S. Sophronius tunc summo Sacerdotio fungens, Hierosolymis subiectis sibi Sacerdotibus conuocatis per Concilij modum demonstrasset, qui in duabus Christi naturis voluntatem, atque actionem affirmarent, eos palam vnā quoque naturam statuere: eique Ioannes Papa Romanus assensus esset.* Ex quo Pontificis cum Sophroniano decreto consensu eiusdem Synodalia gesta aduersus Monothelitas à Sede Apostolica approbata fuisse satis constat. Quod etiam ex Theophane ita scribente probatur: *Ioanni Papæ transmissit.* His vero auditis Heraclius confusus est, & destruere quidem propria volebat, & rursus opprobria non ferebat. Vt magnum quiddam facere arbitrans, exponit scriptum illud, quod nuncupatur *Edictum*, continens, neque vnā, neque duas operationes in Christo dicendas. Cui Cedrenus assentitur. *Acta Concilij (ait) ad Ioannem mittit.* His auditis Heraclius pudore affectus, cum neque sua rescindere vellet, & exprobrationes non sustineret, edicto sanxit, neque vel vnā, vel duas in Christo actiones quisquam consteatur. Auctor vitæ S. Maximi sic habet: *Heraclius id in aurem ubi accepit, in metum incidit, animique anxius factus.*

Pontifex approbavit Synodū Sophronij.

Heraclius Imperator hoc durè accepit.

Vnde præfati Authores manifestè affirmant, Heraclium Imperatorem summo pudore suffusum, postquam acta Synodi Hierosolymitanæ à Sophronio ad Pontificem Romanum transmissa, & ab eodem fuisse confirmata intellexisset: *Confusus* (inquiunt) *pudore affectus*, & *animi anxius factus*, & quod eiusmodi exprobrationes propter hanc causam sustinere impatiens; nec volens à se facta rescindere, Eccliesim, silentium inter alia, circa vnam vel duas operationes præcipientem, publicare tutius indicauit.

Sed vnà mecum animaduertat studiosus Lector; si Concilium Alexandrinum, à Patriarcha Constantinopolitano comprobatum, cum ipso Imperatore sentiebat: quam ergo ob causam pudorem, aut exprobrationes ex illa sententia Synodi Sophronij contra Monothelitas prolata. Heraclius tam egrè ferebat? Quin etiam cum ipso Heraclio Antiochenus (videlicet Athanasius Iacobita, quem paulò ante ad hanc dignitatem euexerat) atque etià Sergius Constantinopolitanus in hoc prauo dogmate sibi consenserant: quare igitur tanto rubore Imperator suffundebatur, vt vnus Antistitis Hierosolymitani reprehensionem pertimesceret? nisi quòd magis ipsum actum Synodi Hierosolymitanæ à Pontifice Romano facta confirmatio permoueret, quam pluris meritò faciebat, quàm cæterorum trium Patriarcharum consensum, atque approbationem. Ideoque rectè de eodem præfati Authores asseruerunt, quod ex hoc pudore, atque opprobrii confusus, ad publicationem præfatæ Eccliesis proruperit. Inde igitur appositè concludimus, quod Pontifex illius temporis Honorius decretam illam à Sophronio condemnationem heresis Monothelitarum comprobavit; contra quam Imperator cum suis Patriarchis asseclis deinde Eccliesis compositionem diuulgauit.

Ad Honorij referenda, quæ de Ioannis Papæ zelo allegantur.

Collect. Anastas. p. 132.

Aduersarij vt nodum effugiant, ad Ioannis tempora hæc referunt: at sedulò mecum, amabo, animaduertant, quod huiusmodi exprobrationes, atque opprobria, quæ tunc Heraclius ægrè ferebat, ab ijs valdè diuersa fuere, quæ aduersus eundem à Latinis Patribus, sub Ioannis Quarti Pontificatu, excitæ fuerunt: De quibus Diuus Maximus in celebri illa collatione, quam in Secretario cum principibus habuit, sic fatur. *Ille quippè sentiens quod in vituperium eius in Occidente quidam prarumperent, per epistolam liberum se fecit ab Ecclesiæ querimonia &c. Scribens: Eccliesis (inquit) non est mea. Priores enim illæ exprobrationes ad sanciendam Eccliesim, de qua Theophanes,*

phanes, Cedrenus, alijque Authores nuper allati loquebantur, Heraclij animum permouerunt. Istæ autem posteriores ipsimet Imperatori ansam præbuerunt sese apud Ioannem Pontificem, excusandi, quod Ecthesim ante quinque ferè annos condidisset, D. Maximo his verbis attestante : *Cum hanc Sergius Patriarcha composuisset ante quinque annos, priusquam ab Oriente repedasset, deprecatus est me, ut nomine meo proponeretur cum subscriptione, & suscepi deprecationem illius.* *Ibid.* Præcessere igitur quinque ferè anni, in quibus exprobrationes, & opprobria ab Occidentis potissimum Patriarcha, qui Sophronianæ Synodo assenserat, producta, Heraclium ad Ecthesim proponendam impulerunt : quo sanè tempore nondum Ioannes Pontificatum adeptus erat, uti omnibus liquet, nisi sex aut septem annos gubernij Ecclesiastici eidem concedere velimus, quod omnibus planè Authoribus, sacrisque Chronologijs, quæ duos circiter annos ei dumtaxat adscribunt, aduersatur. Vnde ad Honorij, non autem ad Ioannis Præsulatum, ea omnia necessariò referenda, quæ præcitati Authores de Romani Pontificis assensu Synodalibus Sophronij actis, Monothelitarumque anathemati, profitentur. Quin etiam ex supra allatis Diui Maximi verbis : *Sentiens, quod in vituperium eius in Occidente quidam prorumperent, per epistolam liberum se fecit* : satis luculenter deducitur, quod Heraclius exprobrationes illas ab Occidente, & potissimum ab Apostolica Sede aduersum se emanatas (nondum enim in Africa, & in alijs Occiduis regionibus anathematis mucrone Monothelismus fuerat profligatus) pluris faciebat, quam quas Synodus Palæstinæ ante iam pronunciauerat. Hinc argumentari licet priora etiam illa opprobria contra Monothelitas aliquot ante annos permota, quorum iaculis percussus in mœoris, & anxietatis languorem incidit (ut Græci tradunt Authores) à Sede etiam Apostolica, non autem à Sophronij tantum Synodo, potissimumque à Pontifice tunc regnante, qui ut demonstrauimus Honorius erat, & Sophronij Synodum approbauit, profluxisse.

Neque magni asstimanda est illa explicatio, scilicet quod præfati Authores per anticipationem asseruerint Ioannem Papam reprobasse illorum Patriarcharum sententiam, quando Heraclius eam Pontifici retulit. Nam Anastasius in historia, quam ex Theophane collegit, vnà cum ipso non modò hoc loco Pontificem non admisisse illorum sententiam testatur; verum etiam deinde post Ecthesis publicationem, Ioannem Papam

anathemate illorum dogma percussisse fatetur. Vnde ne superfluum huiusmodi de Ioanne repetitionem dicam : priorem hanc proscriptionem ab Honorio factam, ac posteriorem reprobationem à Ioanne Quarto inflictam asserere mihi fas sit.

Quin etiam si Heraclius ad Ioannem dumtaxat de hac controuersia scripsisset epistolam, maximum inde sequeretur absurdum ; videlicet quod Imperator Romanum Pontificem de hac re nonnisi post decem annos certiorē fecisset : nam ab anno 630. quando, Athanasio Iacobita audito, Sergium, atque Cyrum de vna in Christo voluntate interrogauit, vsque ad hanc epistolam ad Ioannem directam, decem ferē integri fluxerunt anni. Quod improbable non modò, sed & plurima propter absurda hinc oborientia, à doctis viris meritò reiiciendum existimabitur.

Cæterum huiusmodi assensum à Romano Pontifice Sophronij actis præstitum ad Honorium esse referendum perspicuè desumitur ex actis S. Maximi descriptis à quodam Authore Græco illorum temporum, ac nuper editis studio P. Combefis : quæ in quodā Codice Bibliothecæ Vaticanæ à me ante plures annos perlustrato asseruntur, in quo cū sit memoria Heraclij Imperatoris Monothelitarum fautoris hæc adnotata leguntur : *Igitur cum celeritate Præsidi Urbis Romæ refert, quæ dogmatizabantur, quasi iniuste facturum se existimans, nisi eos qui ubique terrarum existerent, proprio sermone impleret, & sua pestilentia imbueret hæresi. Verum iste diuinus vir errorem existimans, quæ apud illum euidētia, à mala doctrina se retrahens, non solum, rescriptis validis contradictionibus conuicit, & euertit, quæ proponebantur, sed & anathemate perculit, (diris affixit, ita legit P. Combefis) eos qui talia dogmata, & scriptis & animo tenebant.* Audiuisti, Lector, Pontificis istius contra Monothelitas insurgentis pium ardorem : quem, tacito nomine, Author non Ioannem, cum immò Honorium, qui hoc tempore Ecclesiæ clauum regebat, appellare illum debuit, sicut sæpius inculcauimus. Nam etsi ad Seuerinum etiam fortè scripserit, vt eandem Ecclēsim comprobaret : tamen actorum S. Maximi Scriptor hoc loco tantum loquitur de illo Pontifice, qui Ecclēsis promulgationem præcessit, cui causam dederat censura ab eodem contrariius in Christo operationis assertores relaxata ; vti bene aduertit quidam ex recentioribus Anti-Honorianis.

Animaduertisti insuper, à Scriptorē actorum S. Maximi, vel eiusdem Sancti coetaneo, vel ab ipso Sanctissimo Abbate, ac

Mar.

Martyre , qui aliàs virum diuinum appellauit Honorium , instructo , hunc Pontificem aduersus Monothelitici erroris assertores exardescens , *virum diuinum* fuisse nuncupatum . Quo sanè præclaro laudis encomio Honorius celebrari non promeruisset ; si illis hæreticis , vt tantum vocabula operationum in Christo silentio supprimerent , tum præcepisset . Verum Honorium ad Imperatorem graues direxisse epistolas Author affirmat : in quibus plurimis validisque argumentis prauum illum errorem explosit ; atque eiusdem promulgatores ac defensores damnationi subiecit .

Honorius reprobauit , ac cōfutauit Monothelismum .

Huc fortè reuocanda sunt , quæ nonnulli Authores , inter quos Nauclerus , ac Sabellicus , Honorium ad Imperatorem Heraclium graues epistolas dedisse , quibus de huiusmodi erroris prauitate eum admonebat , palam testantur : Necnon ea , quæ Theophanes , Zonaras , & Cedrenus asserunt , videlicet , post congressum ab Heraclio cum Athanasio Iacobita initum , atque à Cyro-Sergioque de vna Christi opetatione sentientibus acceptum ab eodem Heraclio rescriptum , Imperatorem ad Romanum Pontificem de hac quæstione scripsisse , ab eoque ne huic hæresi faueret , commonitionem reportasse . Ita Cedrenus : *Cum vterque à secta Monothelitarum esset , inuenit eos idem cum Athanasio sentire : quorum sententiam cum ad Ioannem Papam Romanum (error est nominis , vt probaui) præscriberet , est hæc ab eo improbat .* Hæc Imperatorem Pontifici motæ quæstionis initio renuntiassè , non est probabile : nam qua ratione Sergius suam , apud Honorium fidem in epistola palliare poterat ; si iam antea per Heraclij literas ad ipsum Pontificem , de impia eius sententia abundè eidem Honorio constitisset ? Tutiùs itaque videtur , huiusmodi Imperatoris ad Pontificem epistolas post Sophronij legationem ad Honorium , vel paulò antè collocandas fore . Permouere enim & ipsi hæretici Patriarchæ Heraclij animum faciliè potuerunt , vt ad Pontificem scriberet . His igitur auditis Honorius Imperatori respondit eos falsa profari : quod disertis verbis Cedrenus ità proficitur . *Est hæc ab eo improbat : & Anastasius : eorum sectam non admisit , & Theophanes , iuxta vltimam editionem , illorum hæresim proscrit .* Quæ sanè verba non solum eam sententiam non fuisse ab Honorio receptam , (vt nonnulli explicant ,) verum etiam ab eo reiectam , vtpotè in fide ertoneam , indicant . Et hunc sensum , in prædictis verbis retentum clariùs exprimere voluit præfatus vitæ S-Maximi compilerator , dū adiicit , Pontificè non solum validis

Comminatus est censuram .

dis contradictionibus, atque argumentis illius sententiæ assertores conuicisse; verum etiam eosdem anathemati subiecisse; vel saltem huiusmodi censuram ijs comminatum fuisse. Ex quibus desumendum, verba Cedreni, ac Theophanis, illorum sententiam ab Honorio proscriptam referentium, eandem tanquam falsam, erroneam, ac censura dignam ab ipso Pontifice fuisse declaratam, ostendere. Vnde non immerito ex tot Authorum, ac præcipue ex illo S. Maximi auctorum Scriptore fide digno testimonio illorum temporum, Honorium post aliquod tempus Sophronij sententiam aperte amplexum, atque eiusdem condemnationem in sua Synodo Hierosolymitana contra Monothelitas prolatam confirmasse, satis mihi probasse videor.

Honorij cum
Sophroni cõ-
sensisse iterum
probatur.

Præterea in alio quodam perantiquo Vaticano Codice, in quo lingua Arabica ipsius Concilij historia describitur, inter cætera hæc leguntur: *Ibi etiam egimus de rationibus, & argumentis, quæ ex auctoritate pro se aduersus Sophronium obiecit Cyrus, nimirum Honorium Papam Romæ, & Sergium in eadem esse cum ipso opinione, & sententia, quod quidem constanter inficiabatur Sophronius.* Cui concinit auctor vitæ S. Maximi talibus verbis: *Cumque vir ille sacratissimus (de Sophronio loquitur) quæ illi decreta edita essent, maiori luce proferri vellet, singillatim de illis significat, tum Ioanni (sic enim vocabatur.) Romanæ Urbis Antistiti, cum Sergio Constantinopolitano Episcopo, & Cyro Alexandrino: hos quidem sugillans, grauiusque vituperans eius prauitatis nomine: illum autem (nempe Ioannem) ut par erat, egregie laudans, ac sexcentis encomijs coronans.* Iam ostendi Sophronium tribus annis Ioanni præmortuum. Vnde ex his, quæ nuper adduxi luculenter innuitur, Honorium Sophronio contra Monothelitas consensisse; ex quo hic audaciam Cyri asserentis Honorium secum conspirasse, falsitatis constanter argueret.

Quod si insistent Anti-Honoriani, ex eo quod Honorij nomen in Sacris Græcorum diptychis inscriptum legebatur, hunc Pontificem ab istis hæreticis minimè fuisse adeò auersum, merito argumentari: Dicò, Vitalianum Papam cum Honorio in ipsis diptychis pariter recensitum, ac nihilominus Monothelismo valde infensum, ut suo loco ostendemus.

CAPVT SEPTIMVM.

Indefessus Honorij zelus in comprimendo Monothelitarum errore perstitit.

NON abs re, superuacaneumue quis arbitretur; si tam alacre Honorij Pontificis studium in retundendis Monothelismi assertoribus, hætenus satis superque in prioribus capitulis expensum, atque laudatum, prolixiori ad huc stylo hic prosequi statuerim. Siquidem non levis momenti res est diutius in huiusmodi immorari argumento; ut ex validiori tor rationum demonstratione manifestum fuisse imposturam tam eximio Hierarchæ impactam à calumniatoribus, qui cum non modo de prauo hæresis errore, verum etiam de nimia erga eiusdem promulgatores indulgentia suggillare præsumpsere, curiosi Lectores dilucidè magis ediscant.

Supponendum primò cum Baronio, Honorium præter poeticas, quibus excultus erat, litteras, in sacra quoque rerum, Theologicarum eruditione præfuisse. Hoc Anastasius paucis complectitur verbis. *Hic erudiuit Clerum. Quibus concinit præclarissimum illud Sanctissimi Abbatis Bertolfi testimonium. Erat enim venerabilis Prasul Honorius sagax animo, vicens consilio, doctrina clarus &c.* Cuius Abbatis auctoritati reluctare piaculum sanè videretur: ipse etenim ad Urbem accedens, crebrò tanti Pontificis colloquio, ac familiaritate perfrui promeruit: adeò ut Ionas de eodem testatum reliquerit: *Sanctus Papa quotidiano affamine venerabilem Bertolfum roborare nisus est &c.* Vnde Pontificis sana consilia, præclaram eruditionem, rectissimamque doctrinam ex tam familiari congressu experientiaque appri me didicit.

Præterea Honorius Prædecessorum suorum terens vestigia, ac præcipuè Pontificis Damasi, qui S. Hieronymi opera, ac labore, necnon Leonis Papæ, qui S. Prosperi Aquitani studio utebantur, Ioannem quemdam virum valde spectabilem sibi adlegit in conscribendis epistolis ad diuersas consultationes ad Apostolicam Sedem assidue perlatis: itaut de eo optimè occinerem, quod ipse Hieronymus de se ita fatur: *Ante annos plurimos cum in chartis Ecclesiasticis inuarem Damasum Romanæ Urbis Episcopum & Orientis, & Occidentis Synodicis consultationibus*

Doctrina pollebat Honorius.

Baron. ann. 626.39.

In eius vita.

Scribam doctissimum habebat.

Epist. 11.

In disp. cum
pyrrho.

bus responderem . Hic autem Honorij Secretarius ob præclaram integerrimæ vitæ , ac insignis doctrinæ , qua pollebat , eminentiam , celebri Diui Maximi ita aientis ; *Qui totum Occidentem cum alijs virtutibus , tum dogmatibus fidei Christiana illustravit , commendatur præconio* .

Secret. 1. Syn.
Lat.

Aët. 4. Sext.
Syn.

His prædictis fundamentis illibatæ fidei Honorij propugnaculum mox ædificatum perspicimus . Siquidem in hac Monothelismi controuersia à Sergio ad Petri Cathedram delata , Honorius utpotè *sagax animo , vigeus consilio , clarus doctrina* , neque ab inuolita animi sagacitate , neque à priori sani consilij vigore , neque ab auita rectæ doctrinæ claritate villo temporis tractu defecisse putandus . Imò quia consilio apprimè vigebar , *consultissimè* ad Sergium initio quæstionis (vt Sancti Pontificis Martini verbis utar) *rescripsit* : quia Orthodoxæ doctrinæ fulgore clarescebat , *Dominicis doctrinis imbutus* (ità de Honorio fatur Agatho) *non neglexit eos hortari* : quia denique non vulgari animi sagacitate præditus ; cum post aliquem annum à Patriarcharum illorum vafritie sese circonuentū nouisset , *nō mediocriter sese excitauit* (Stephani Dorensis phrasim hic apponere libet) *in commonitionem , & confestationem prædictorum virorum* .

Erudiuit tam
Latinā , quàm
Græcam Ec-
clesiam .

Neque huiusmodi encomiū à prædicto Abbate in Vrbe dumtaxat , ac coram eo Pontifice viurpatum , ideoque maximè suspectum , seu assentatoriè prolatum exstimes : Nam isthæc de Honorio à Iona præclarissimo viro , ac Brinolfi comite in Romano itinere , atque prædictarum rerum teste fidelissimo , ad perpetuam Honoriani nominis memoriam , in actis eiusdem Eri-nolfi deinde exarati promeruerunt . Huic adstipulatur attentiōni breue illud Honorianæ laudis testimonium ab Anastasio proditum , scilicet . *Hic erudiuit Clerum* . Quod equidem conueniret , si Honorij ad Orientales Præsules rescripta errandi fomentum eis præstitissent . Qui igitur heri potest ; vt qui Romanū , seu Occidentalem Clerum prius dogmatibus Catholicis , tam religiose erudiuerat , Orientales deinde Ecclesias ineruditis inbuere sanctionibus : atque infandæ sectæ assēclas fouendo præclarissimum illum Græcicum Clerum funditus dispergeret ? Tunc enim Pontificem , Occiduum ritè erudiantem , Orientalem verò perperam instruētem , vel errantem cum suis Præsulibus , non colligentem Clerum , vna quidem manu ædificantem , altera verò omninò destruentem meritò irridebis . At quia vna est Ecclesia Christi , vnum ouile , & vnus Pastor , vnus quoque in toto Orthodoxo Orbe Clerus , hunc rectissimè Honorium erudiuisse cum

cum

cum Anastasio affirmamus. Ex quibus omnibus Honorium Græcis Monothelismi professoribus ab initio hæresis à se detectis vsque ad obitum suum consultò occurrissè , acerrimis comminationibus in eos animaduertissè , illosque tandem in prauo errore pertinaces veluti putrida membra dereliquissè inferendum.

Cæterum si tantus Pontifex , ab immensis Ecclesiastici regiminis curis distractus aliquando omnia adamussim discutere nequiret : ac proinde in eiusdem responsalibus ad Orientales epistolis verbum aliquod excurrisset , quod cum Catholicæ doctrinæ apicibus ex integro non cohæreret : nonnè , vt superius rectè aduertimus , Ioannes Sanctissimus Honorij Symponus à Diuo Maximo nuncupatus , latus eius assidue fouebat , eiusmodi rescripto Pontificis nomine exarabat , pleraque , vel omittenda , vel obscura , vel forsitan incongrua eidem opportunè suggererebat ? Ità planè . Hic autem , vt mox ex Diui Maximi auctoritate demonstratum , totum Occidentem cum alijs virtutibus , tum etiam dogmatibus fidei Christianæ illustrauit : ac propterea non mediocri scientiarum Theologicarum eruditione præclarus , ac Occiduarum ferè omnium regionum magister ac decus , singulorum Latinæ Ecclesiæ Præfulum , quibus in maxima erat admiratione , atque honore , ora mentesque ad se conuerterat . In illis itaque Pontificis literis , ad Græcos à se conscriptis , dumtaxat tam eximium Doctorem hallucinatum deceptumque quis vnquam opinabitur ? Si ex illius responsis , quæ Honorij nomine ad Patriarchas reddebantur , impius ille Monothelismi error , vt supponitur , incrementum in Oriente susceperat , clarissimus utique suæ doctrinæ splendor in Occiduo Orbe irradians , ab impij illius dogmatis affectatæque nimium in hæreticos conuiuentiæ tenebris , oh quantum obfuscari videretur ? Porro si eiusmodi datum à se responsum , vel ex ignauia , vel ex vastitie Orientalium Præfulum , disseminandi illius erroris fomitem , suppeditare intellexisset ; plurium annorum spatio , quibus ipse cum Honorio superstes fuit , opportunam , nouis accuratioribusque ad illos epistolis , tanto morbo adhibuisset medellam .

Neque decipi potuit ex assistentia sui scribæ .

Epist. ad Mar. Collect. Anast. p. 73.

Vterius hic recolamus feruentissimum nostri Pontificis zelum aduersus Antistites illos Cispalpinos , qui , Adalualdo Rege Longobardorum Catholico eiecto , Arioualdum Ariam hæresis contra Arianos sordibus labefactum in eius locum subrogari adlaborauerunt .

Honorius zelo exardefcens contra Arianos .

Tunc enim Honorium nihil prætermisissè studij , ac solertiæ , vt

prædictos Episcopos digna punitione coerceret, ac perfido remoto Ariano Adalualdus restitueretur in regnum, ipsiusmet Pontificis ad Isacium Rauennatem Exarchum epistolæ luculenter ostendunt, in quibus ista notatu digna recensentur.

Annal. Eccl.
626-28.

Regamus vos, ut postquam Adalualdum diuino in regnum (ut speramus) auxilio reduceritis, prædictos Episcopos Romam mittere velitis, ne scelus huiusmodi impunitum relinquamus. Utinam quæ posthæc pro Adalualdo gesta sunt, ad posterorum peruenissent memoriam: Paulus enim Diaconus de eiusdem Regis actis ad suam minimè accessisse notitiam in sua historia admonuit: exinde quid contra absentes Cisalpinos Episcopos Honorius canonum vindex peregerit, haud compertum haberi meritò cum Baronio deploramus.

In alios hæreticos.

Alterum quoque Honorium memoratu, ac laude dignum, præclari zeli specimen exhibuisse comperio, cum Fortunato hæretico Gradenſi Patriarchæ deiecto Primogenium substitui mandauerit: in cuius rei monumentum extant eiusdem Pontificis literæ ad Episcopos per Veneriam, & Istriam constitutos: quarum exordium; *Suademus, & decretales apices fraternitati vestræ dirigimus, per quos expetimus, ut loco Iudæ alius vitæ probabilis ad regendum gregem Dominicum promoueatur, &c.* Haud impar extitit Honoriani zeli ardor in promouenda penes Occidentales Saxones Evangelica prædicatione; ex qua vberimos in Eritannia Catholicæ fidei fructus se breui collecturum sperabat. Illuc itaque Byrinum Episcopum circa annum Domini 635. solemni ornatum legatione direxit: omnemque impendit operam, ut in exteris illis regionibus Orthodoxæ religionis splendor coruscaret. Ex quo Honorij studio, ac indefesso in dilatanda fide labore permotus noster Baronius tali præclaro annum Domini 635. clausit Honorij encomio. *Sed non prætereat Honorij Romani Pontificis nunquam satis laudata solertia, qui exemplo eius, quem coluit, Gregorij prædecessoris, ad Gentium conuersionem Apostolicum rete longè lateque ad Oceanum, usque mare per Apostolicos viros à se missos extendit.*

Fidem in Britannia promouit.

Hæc interim sufficiant Honorianæ vigilantæ zelique non modica argumenta; ex quibus haud abſimilem eius in Monothelitas studij ardorem ineritò conijcere licet. Num qui in Cisalpinos Præfules Ariano Regi adhærentes adeò exæstuat; ut eos Romæ adductos digna animaduersione plectere intendere: modo Orientales Antistites à vera fide Orthodoxa deficientes cernens, prorsus obmutuit, defecit, ac consuerum

Ap-

Apostolici zeli amisit feruorem? Longè ab his aduersa Dorensis Sophronij Legatus coram Synodo Lateranensi de Honorio recensuit: quemadmodum toties inculcauimus. *Non equidem mediocriter* (inquiens) *excitauit Deus Predecessores, Apostolicosque Praefules in commotione, & contestatione praeclorum virorum &c.* Verum, sicuti Pauli Diaconi testimonio gesta aduersus Adalualdum, & Cisalpinos Episcopos Ariano fauentes intentata periere: ita quoque à Græcis epistolas, aliaque præclara Honorij contra illos Patriarchas in hæreticæ contumaces prauitate gesta, omninò dispersa lugemus: ex quo fit, vt maior rerum istarum ab Honorio in Oriente gestarum elucidatio à nobis haberi nequeat. Attamen à similibus exemplorum, quibus Honorij zelus, siue in comprimendis hæreticis, siue in promouendis fidei terminis commendatur, inductione, ardentissimum quoque in contundendo Orientalium nefando dogmate indefessumque eiusdem studium iure quidem merito argumentamur.

Porro multisantibus, imò obstrepentibus aduersum ista quibusdam Anti-Honorianis hic occurrendum venit: nimirum verba sunt hæc incassum ad auras proiecta: fuitiles coniecturæ leuiæque argumenta, quibus historiæ veritas, ac robur inniti erubescit, atque dedignatur. Neminem etenim illorum Antistitum, qui in Oriente istius hæresis nota sordidati noscebantur, ab Honorio depositum, digno affectum supplicio, reprobaturum, aut anathemate confossum legimus. Quin etiam illorum peruersam de vna Christi voluntate definitionem numquam Synodali decreto ab Honorio, per quinque alios annos superstitè, repudiatam nouimus. Vnde igitur (itè insultant aduersarij) tam studiosus, ac indefessus Honorij zelus in abolendo Monothelitarum errore apparet? Nos ea prisca latent monumenta.

Plura ad huius instantiæ enodationem, quæ in prioribus capitulis pro Honorio hoc impium dogma (teste Scriptore actorum S. Maximi) proscribente, recensuimus, in mente reuocanda plurimum conferent: quibus prætermis, respondetur, quod neque Ioannes Papa Quartus Sergium Cyrumque Monothelismi promulgatores nominatim Synodali censura multauit: quin imò post Romanam Synodum, vbi eodem Ioanne Authore aduersus vnus in Christo voluntatis fautores anathemate proclamatum, ipsemet Pontifex ad Imperatorem scribens Sergium, *venerandæ memoriæ Patriarcham* appellauit.

Instant aduersarij, quod Honorius non abiecerit hæreticos.

Respondetur exemplo Ioannis Quarti.

Neque Pyrrhum Sergio in ea Sede suffectum, sibi in Ethe-
 amouenda minimè obsequentem; deposuit: cum nihilominus
 summis laudum præconijs prædictus Pontifex ab omnibus ex-
 tolli meruerit. Exinde igitur Honorius non est coarguen-
 dus, tamquam Apostolici vigoris expertus, si prædictos Orien-
 tis Antistites Præsulatus dignitate non detruxit: consultò
 enim factum tum existimauit tempori non nihil cedere,
 cum potissimum Heraclium Imperatorem inter primarios Mo-
 nothelismi disseminatores adlectum, & vna cum suis colli-
 gatum Patriarchis cerneret: atque cogendi Concilij Oecume-
 nici tempus propter Sarracenorum arma, quibus Oriens tunc
 miserimè languebat, haud opportunum animaduerneret. Ne
 autem Pontificij muneris officio deesset, pluribus commonito-
 rijs literis eos redarguere, varijs argumentis de erronea eorum
 opinione admonere, acerrimisque censurarum minis perter-
 rere tentauit. Quin. immò duarum Christi voluntatum defi-
 nitionem à Sophronio Synodicè stabilitam comprobauit;
 eiusque propugnatores commendare nunquam desijt: quem-
 admodum suo loco ostendimus. Vltrà verò progredi in-
 congruum tunc existimauit: vel quia Patriarchæ tum temporis
 paululum obmutuere; cum Pontificem à se valdè auersum
 intuerentur: vel quia post expectatam aliquantò prædictorum
 Præsulum resipiscenciam, ipsæmet morbo languescere cæpit, ac
 deinceps excessit è vita. Quæ sanè animaduersio maximè occi-
 neret illorum opinioni, qui Honorium annum Domini 626.
 non absoluisse asseruerant: Nam si anno 625. à Sophronij Lega-
 to de Patriarcharum technis edoctus aduersus eos mox alacri
 studio insurrexit: at vero paulò post morte præuentus ad condi-
 gna acrioris censuræ tela in eos manum extendere nequiuit:
 vnde meritò excusandus censeretur.

Cæterum tamquam omninò indubium statuendum puto;
 quod ille Pontifex sagacitatis, doctrinæ, ac solertiæ dotibus
 mirifice ornatus, etiamsi dies ætatis suæ vsque ad annum 638.
 protraxerit; nihilominus aduersus Monothelismi professores
 acriter vsque ad obitum suum decertauit: ac licet quid præ-
 cisè contra eos gesserit, vel à Scriptoribus omissum, vel à Græ-
 cis dolosè sub alio Pontificis nomine recensitum, vel ab ali-
 quo Authore obscurè nimis indicatum: reperiat: attamen
 quo deumque illud extiterit Honorianæ solertiæ argumentum,
 haud leue à Diuo Maximo tum vitam agente, imò ipsi Hono-
 rio diù supersite iudicatum: adeò vt ipsiusmet Pontificis zelo
 tali

Pannin. in.
 Chr.

Honorius vs-
 que ad finem
 auersus à Mo-
 nothelitis.

uali breui encomio applaudere studuerit . *Quid autem & di-*
uinus Honorius ? quid verò & post illum Seuerinus senex ? quid *Ad Petr. Il-*
denique ex is , qui post hunc extitit Sacer Ioannes ? Porro is , qui *lustrem Col-*
nunc præsides Beatissimus Papa omisit quicquam supplicationi con- *lect. Anast.*
ueniens ? Itaque cum Honorij aduersus perduelles illos Antisti- *p.39.*
tes studium cum trium aliorum in Petri Sede Successorum ad-
uersus Monothelismum diligentia , ac zelo comparatum à Ma-
ximo legamus : adeò eximium , ac spectabile illud deprædica-
re compellimur ; vt eadem laudis commendatione fraudari non
debeat , quam eximius cæterorum illorum Pontificum vigor in
Monothelismo profligando gloriôsè sibi vindicauit . Seueri-
ni Pontificis Ecchesium subscribere reluctantis alacritas omni-
bis liquet . Ioannis Papæ peruersum illud dogma Synodicè
proscribentis ardor satis constat . Theodori Pyrrhum , ac Pau-
lum eo . fœtore contaminatos subsannantis solertia palam in-
notuit . Quid autem diuinus Honorius egerit ? Planè Scriptores
latuit : vel modicum quid gessit , si iustes ? En tibi obuiani Ma-
ximus optimè de ea controuersia instructus , qui Honorij in
Monothelitas ardorem à prædictorum Pontificum zelo nullatenus
alienum testatur .

Irrefragabili oculati istius testis auctoritati adhuc obistere
 quis audeat ? quamuis expressam ab Honorio cum sua Syno-
 do Monothelismi proscriptionem desideremus : at nihilomi-
 nus eum ab optimi Pontificis munere eam ob rem minimè defe-
 cisse fateri compellimur ; cum à Diuo Maximo cæteris Roma-
 nis Pontificibus Monotheliticam prauitatem adeò execranti-
 bus æquari meruerit . Vnde cum eodem Maximo Honorianæ
 laudis eximio adstipulatore , vsque ad agonem vitæ Hono-
 rium contra Patriarchas illos stetisse (quod erat istius capituli
 argumentum) rectè concludamus . Siquidem ipse Sanctus Ab-
 bas Marinum Presbyterum de Honorij impostura suis literis in-
 struens , ità locutus : *Furtiuus , & falsis narrationibus eos , qui con-* *Collect. Ana-*
tra se magnanimitèr agonizant , ad se ipsos attrahere , & sensum *stas. p.34.*
frandare , qui se nullatenus sequitur . Cum magnanimitèr ago-
nizantem in Monothelitas audiamus Honorium : non vtique
dormitantem , nimirum ijs commuentem , inertem , atque in
ijsdem rescindendis timidum , ac desidiosum ; verum vsque
ad vitæ suæ agonem magno , atque inuicto animo contra
eos agonizantem , frementem , ac comminantem proclame-
mus .

Quod

Quod autem post susceptam Sophronij legationem Honorius Patriarchas illos rectæ Fidei obluſtantes graui quadam obſtrinxerit censura, Hermannus Contractus in ſuo Chronico teſtatum facit: Dum anno 635. *Per hæc tempora (inquit) Sergius Conſtantinopolitanus &c. ab Apoſtolica Sede damnatus eſt.* Subiicit verò ad annum 638. *Romæ deſuncto Papa Honorio eſſauit Sedes Apoſtolica annum vnum.* De iſtius Scriptoris, è proprio cerebro hanc Sergij proſcriptionem vtique non depromentis, auctoritate diſceptare hic non contendam, ad alia proceſſurus, quibus Honorij animus vſque ad ſuum deceſſum à Monothelitis abalienatus ſatis dilucidè conſtabit.

Ex tempore promulgationis nefandæ illius Eſtheſis ſatis euidens (ni fallor) deducitur noſtræ aſſertionis comprobatio. Hoc etenim, aut imminente, aut ſtatim ſecuto Honorij obitu, teſtibus Baronio, Petauio, Sirmondo, & alijs contigſſe patet: atteſtante quoque S. Martino Pontifice in Concilio Lateranenſe. *Per nuper duodecimam Indiſtionem elapſam, hæreticam conſcribens Eſtheſim &c.* Que quidem Indiſtio cepit menſe Septembris anni 638. quo Honorius 4. Idus Octol. ris deceſſit. Tum omnes Monotheliæ nauarunt operam, vt eandem Eſtheſim Seuerinus Succeſſor Honorij ſuſciperet; qui tamen Sanctus Senex conſtanter obſtitit: quapropter ordinatio eiſdem diutius protracta, procurante Imperatore, atque ſuggerentibus Patriarchis, vt omninò noui Pontifices ante inaugurationem Eſtheſi ſe ſubſcriberent. Doctiſſimus Sirmondus epistolam quamdam Sancti Maximi ad Talaffium recenſet, in qua dicitur nam enarrat contentionem contra Legatos Papæ Conſtantinopolitani excitatam, vt ſe ſubſcriberent Eſtheſi, antequam Imperator Seuerini Papæ confirmationi aſſentiretur. Et quia hæc verba ibi leguntur: *Eccleſiarum Principem matrem tanto tempore manere viduam*: idè ad ordinationem Seuerini, & non alterius Pontificis ea referenda eſſe liquet: nam poſt eiſdem mortem, quatuor tantum menſibus, & viginti nouem diebus Sedes vacauit vſque ad electionem Ioannis Quarti: & à morte Ioannis vſque ad conſecrationem Theodori, vnius menſis ſpatium cum tredecim diebus interceſſit: à deceſſu verò Theodori vſque ad Martinum quinquaginta dies: At vero ab Honorij obitu vſque ad conſecrationem Seuerini annus integer cum ſex menſibus & vltra lapſus eſt. Si igitur Imperator vſque poſt mortem Honorij Eſtheſim publicare diſtulit, & incunſtanter inſtitit (licet ſuſtra) vt eidem ſucceſſor Seuerinus applauderet, ex co-

ma-

Secret. 1.

Eſtheſis poſt mortem Honorij promulgata.

Collect. Anaſtaſ. p. 63.

magis liquet eamdē ne quidē tū temporis Honorio placuisse , immò eam execratum esse: insuper cum Ec̃hesis vnus, vel duarū operationum in Christo prædicationem prohiberet, quam etiam Honorius prius indicto silentio sub initium controuersię Sergio commiserat : qua de re ergo vsque post mortem Honorij hanc publicationem distulerunt ; si ea priori eiusdem Pontificis ordinationi conformis videretur , & potius eam ab eius Successore amplecti adeò acriter intentabant ? nisi quod Honorium postremis sui Pontificatus annis priorem illam silendi æconomiam sustulisse , & integrè Sophronio , qui duas in Christo operationes prædicabat , adhæsisse compererint . Iam huiusmodi Ec̃hesis à quinque annis , vti Heraclius Ioannem Papam deinde suis admonuit literis , à Sergio dictata , atque exarata seruabatur ; quæ igitur valida ratio tam diuturnæ istius Formulæ promulgationis reddi poterit , vt expectato Honorij interitu ea publicaretur ? nisi quia ab ipso hanc minimè approbari intelligerent . Ideoque tantum Pontificem , vsque ad extremum vitæ occasum temerarijs illis Orientalibus auersum viriliter restitisse concludimus .

Ex hoc infer-
tur eam Ho-
norio non
placuisse.

His addenda altera non equidem spernenda animaduersio . Imperator Heraclius , quò authoritatem suo Edicto, vel Formulæ credendi adderet , edixerat illam formulam à suis Patriarchis fuisse confirmatam , nec de Honorio Papa tale quicquam asserere præsumpsit : quod tamen graue robur ei addidisset ; eò magis quod iam à præfato Honorio huic similis formula aliàs admissa fuerat : nisi eamdē iam reuocasse , atque contraria Monothelitis statuisse , quando Imperator Ec̃hesim illam apud Seuerinum , & Ioannem Honorij successores excusare aggrediebatur ; aperte constaret . Quæ omnia hætenus diffusè expensa sanctissimam Honorij ab exordio ipsius quæstionis vsque ad suum decessum extitisse mentem satis euincunt ; & mendaces ostendunt eos , qui illum maculauerunt .

Secret. 3. Syn.
Lat.

Sap. 10. 14.

Pro coronide Honoriani zeli producendum hic esset præclarum illud Epitaphium , quo tanti Pontificis ardor in schismate Histriano , post spatium annorum 70. feliciter deleto commendatur . Refert Baronius hoc anno 638. vbi Honorium Magni Gregorij non modo imitatore ; sed ex hac parte in reuocandis schismaticis eo præstantiorem recolit.

CAPVT OCTAVVM.

Hæretici soli cæperunt Honorium calumniari; at mox Orthodoxi eundem præclare defenderunt.

PESSIMVS inter omnes Honorij calumniatores Pyrrhus exstitit, Sergij in Constantinopolitano Patriarchatu, sicut etiam in erronea Monothelitarum opinione successor. Hic ad illam dignitatem euectus circa annum Christi 639. quo eius Antecessor Sergius in eadem hæresi pertinax obierat, vix administrationem suæ Ecclesiæ aggressus, Concilium ad confirmandam inipiam Ecthesim, quæ paulò ante fuerat exposita, omni conatu conuocauit; quamuis suis literis Ioannes Seuerino in Sede Apostolica suffectus illi obfistere non restiterit. Vndè eò etiam temeritatis processit Pyrrhus, vt pro sua pessima excusanda mente Honorium eiusdem fuisse sententiæ asseuerare eum non puduerit. Quod quidem per varias literas, non sine ingenti Orthodoxorum scandalo diuulgauit, quemadmodum ita refert Ioannes Papa: *Quantum e. im. ex diuersi. sugg. sitionibus, quæ ad nos caternatim venerunt, quin imò & ex ipso quoque auditu didicimus, Occidentales partes scandalizata turbantur, si aie nostro Pyrrho Patriarcha per literas suas huc atque illuc transmissas, nona quædam & præter regulam prædicante, & ad proprium sensum quasi sanctæ memoriæ Honorij Papam decessorem nostrum attrahere festinante, quod à mente Catholici Patris erat penitus alienum. Vbi notandum diligenter, à Ioanne obseruatum scandalum, quod Occidentales Episcopi passi erant, propter hæresis maculam, quam Pyrrhus Honorio aspergere ausus fuerat: cum apud omnes semper in summa veneratione idem habitus, nulliusque vnquam labis reus agnosceretur.*

Pyrrhus succedit Sergio.

Pessimus Honorij calumniator.

In Apol. Collet. Anastas. p. 14.

Occidentales Patres de hac calumnia scandalizantur.

Disputans cū S. Maximo cōvincitur.

Vetum idem Pyrrhus post aliquot annos cum Abbate Sancto Maximo in Africa disputans, eiusdem responso, quod illi super hac obiectione autoritatis Honorij dederat, acquieuisseprehenditur; sic enim ab eodem Maximo traditur. *Quis fuerit fide, & auctoritate dignus epistolæ huius interpres, qui eam ex persona Honorij scripsit adhuc superstes, & quorum Occidentem cum alijs virtutibus tum dogmatibus fidei Christianæ illustravit; an y, qui Constantinopoli, quæ ex corde erant loquebantur?*

Et

Et respondente Pyrrho : *Qui hanc composuit* , subiunxit Sanctus Maximus : *Igitur ipse &c. dicit : Vnam voluntatem diximus in Domino non diuinitatis eius , & humanitatis , sed humanitatis solius &c.* adiungens . Hoc autem ita esse argumentum euident est , meminisse membrorum , & carnis , quæ quidem de diuinitate illa accipi non permittunt . Quibus adiecit Pyrrhus , quod fuit Antecessor Sergius voci tantum *Vnius voluntatis* , & non ad sensum , in quo à Pontifice scripta fuerat , intendisset : & tunc Sanctus Maximus diffuso sermone eidem omnes Sergij errores , ac fraudes declarauit . Post quæ Pyrrhus apertè in omnibus se se euictum fuisse , nec aliquid opponendum remanere ; sed responso Sancti Maximi omnia Honorio obiecta fuisse destructa confessus , ita concludit : *Competenter omnia , quæ proposita sunt , sermo habitus hactenus euerit* . Et inde transijt ad aliam objectionem . Quamuis igitur impius hic hæreticus aliquandiu famam Honorij Papæ commaculare tentauerit : attamen ob huiusmodi tam aperta cauillatione aliquando recessit : atque in ista primum cum S. Maximo celeberrima disceptatione , ac deinde Romæ coram Theodoro Pontifice Ioannis successore Monotheliticum dogma execrauit .

Etiam de innocentia Honorij ; se persuasum fateatur.

Honorium Sergio adhæsisse , atque Monothelismum fouisse , ausus est pariter asserere . , Paulus Monothelita , Pyrrho in Patriarchatu Constantinopolitano suffectus ; sed à Sede Apostolica deinde tamquam hæreticus reprobatus , eaque dignitate expoliatus . Sic quoque & alij aliquot perpauca Orientis Episcopi , qui serpentem Monothelitarum hæresim amplectebantur , Honorium erroris sui fautorem iactitantes Apostolicæ Sedis auctoritate se munire conabantur .

Paulus in sede & in prauitate Pyrrho succedit .

At verò non idèò quod hæretici suis erroribus cohonestandis , atque defendendis , contumelias huiusmodi aduersum Romanum Pontificem prætexerint ; tam prauè de ipso sentiendi nobis ansam præbere debent : cum id iam in alios etiam Sanctos Viros intentatum experimento didicerimus . Sanctis Gregorio Episcopo Neocesareæ , Meletio , Eustachio Antiocheno obiectum fuit eos Sabellium secutos . Sancto Dionysio Alexandrino Arianismi ; Victorino Pictauiensi , siue Pitaboniensi Quattadecimanorum hæresis , Sancto Gregorio Nysseno Origenistarum error imputatus . Sanctus Epiphanius Episcopus Salaminæ in Cyprio pro Iconomacho dissaniatus , sicut & S. Hieronymus pro Sabelliano , atque sequaci doctrinæ Manichæorum , propter quæ ad Papam Apologiam sui ipsius scribere coactus .

Pluries Sancti Viri calumnijs impetiti ab hæreticis .

Sanctus Cyrillus Alexandrinus Apollinarista ; Sanctus Fulgentius Episcopus Ruspensis Photinianus reputatus. Sanctus Anselmus, & alij plures Sancti Episcopi, ac Doctores de varijs erroribus, ac hæresibus immerito calumniati fuerunt. Nec quidem ab ipsa Sede Apostolica sacrilegas linguas abstinere erubuerunt scelestissimi hæresis assertores. Nam S. Martino Papæ, quod malè de Beatissima Deipara sensisset, Sancto Gregorio Septimo, quod cum Berengario conuenisset, de Ioanne quoque XXII. Sancto Gregorio Magno, ac de alijs varia indignè criminati sunt. Verum etsi eiusmodi hæretici, ex malè intellectis quibusdam tam Sanctorum Pontificum, quàm Doctorum propositionibus, peruersam ipsdè aliquam opinionem affingere præsumperint: Ideò tamen non idem de illis iudicium verè Orthodoxi vquam statuerunt: sed potiùs obscura aliqua verba ab ipsis prolata dilucidantes, legitimum illorum sensum, quem habebant, palam explanarunt, eosque egregiè tueri non detrectarunt. Idem nobis de Honorio Papa dicendum; cum enim Monothelitæ ad palliandum suum errorem, magnam sibi auctoritatem præferre existimarent; si Romanæ Sedis Pontificem suæ opinionis quoque patronum ostentassent, Honorij verba *Vnam fatemur voluntatem &c.* ad propriam ipsorum mentem detorserunt. Nec propterea statim Orthodoxi in Honorium tanquam condemnatione dignum, aut erroris accusandum declamare debuerunt; vsque dum de ipsius sensu constaret ex ijs, quæ ex antecedentibus, & consequentibus hanc propositionem colligi possent: nimirum euidenter eum de voluntate humana in Christo, per omnia diuinæ conformi, tum locutum fuisse: atque ita eluxisset veritas, audaciaque & fraus hæreticorum, qui auctoritatem Sancti Pontificis falsò ad se trahere adnitebantur, repressa euauisset. Hoc sanè à veris Catholicis hac occasione quoque præstitum inuenimus, cum audita tali calumnia in Occidente, verus Honoriani dicti sensus à Latinis Patribus fuerit discussus, atque à pluribus Græcis, Sanctis, atque doctis Viris, quemadmodum inferius narrabimus, etiam approbatus. Ex quibus nullam ex fucata infamatione Honorium incurrisse erroris notam concluditur; cum apud Orthodoxos semper habitus fuerit in honore. Tanto certius, quod ne vnum quidem testimonium calumniatores ex Catholico illius temporis, vsque ad sextam Synodum, Authorem produxerint, qui asserat Honorium in suo rescripto ad Sergium, quicquam erroneum inseruisse: quod valdè notandum puto;

Non quia de hæresi calumniabantur, id eò statim reieci.

Discutitur à Latinis sensus verborum Honorij.

vt ex hac ad Sergium epistola Pontificem nulli prorsus obnoxium fuisse errori clariùs intelligamus.

Vix dum ad aures Ioannis Papæ Quarti peruenerat calumnia, qua Antecessorem suum Honorium Pyrrhus afficiebat: cum statim ille pro eius defensione hac ratione occurreret. Hoc tempore Romæ Ioannes Concilium pro condemnandis Monothelitis, atque ipsorum Ecthesi conuocarat. *Ioannes Romanus Præsul collecto Episcoporum Concilio Monothelitarum hæresim anathematizauit* (inquit Theophanes) & Scriptor Actorum Sancti Maximi à nobis supra citatus: *Conuentum Episcoporum Episcopus Romæ egit, vt communi cum consilio absurdum dogma execrationi, & anathemati subijceret. Quod illi, vt facerent, hortatione, ac præceptis diuini Maximi adducti sunt.* Acta huius Concilij penitus perierunt: atqui ex longa illa Apologia, quam deinceps Ioannes pro Honorio euulgauit, satis diserte euincitur, quod etiam ab ijs Patribus tum congregatis examinata fuerint verba Honorij ab hæreticis sinistrè interpretata; ideoque vocatum fuisse Honorij Secretarium (qui adhuc in viuis agens sanctitate, & doctrina excellebat, vt testatur Sanctus Maximus) vt exhiberet, quo sensu epistolam illam ad Sergium ex mente Pontificis scripisset. Ad quæ ille constanter asseruit, se tantum de voluntate humana Christi nunquam diuinæ repugnante, semperque eidem conformi fuisse locutum. Quibus Patres de mera Hæreticorum calumnia Honorio pessimè inflata certiores facti, mox illi applauserunt, vna cum Pontifice Ioanne, qui Apologeticam pro Honorio epistolam in Orientem quantociùs mitti curauit.

Quod Ioannes illam composuerit Apologiam post Concilium liquet ex eo, quod scripta fuit ad Constantinum Heraclij filium circa sui Imperij primordia; sic enim habet: *Propter quod Christianissimi, & Christi Fidei Custodes donate hoc munus in primordijs vestris Ecclesiæ matri vestræ.* Heraclius itaque vita functus erat cum scripta fuit ea Apologia, quamquam paulò ante Concilium in viuis esset: ideo quod eidem Pontifici rescripserat, non suam, sed Sergij fuisse formam illam Fidei, quam in Ecthesi mox condemnanda produxerat. *Per epistolam liberum se fecit ab Ecclesiæ querimonia, scribens, Ecthesis, inquit, non est mea.* Sunt verba Sancti Maximi. Itaut hæc Apologia pro Honorio ad Constantinum Imperatorem conscripta, eo magis pendere debeat, quod non ex sola Pontificis mente, sed in pleno Occiduatorum Patrum confesso compilata fuerit, cui authorita-

Baron. annorum 640.

Ioannes IV. Concilium celebrat contra Monothelitas.

Ab eodem Ioanne discussa Honorij calumnia.

Vocatus Honorij Scriba verborum explicat sensum.

In Collect. Anastas.

tem quoque addit Diui Maximi cum Pyrrho disceptantis approbatio. Nonnulla itaque ex dicta Ioannis Papæ Apologia ad nostrum institutum spectantia excerpemus. Sic ille.

Ioannes IV.
Apologiam
pro Honorio
scribit.

Dominus, qui dixit de tenebris lucem splendescere, qui eripuit nos de potestate tenebrarum in admirabile lumen suum, lumen veritatis, & veritas luminis, in quo complacuit omnem plenitudinem diuinitatis habitare, & per eum reconciliare omnia, in ipso pacificans per sanguinem crucis eius, sine qua in cælis sunt, sine qua in terris, propter eminentem magnitudinem diuinitatis bonitatis suæ in faciem Ecclesiæ suæ respiciens, vestram præcognitam sibi & prædestinatam benignitatem ad fidei nunc integritatem vocare dignatus est: itaut omni fallaci caligine procul amota, per vos victtricem, faciat veritatem. Quantum enim ex diuersis suggestionibus, quæ ad nos cateruatim venerunt, quinimò & ex ipso quoque auditu didicimus, omnes Occidentales partes scandalizatae turbantur, fratre nostro Pyrrho Patriarcha per literas suas huc atque illuc transmissas noua quadam, & præter regulam fidei prædicante, & ad proprium sensum quasi sanctæ memoriæ Honorium Papam decessorem nostrum attrahere festinante, quod à mente Catholici Patris erat penitus alienum. Igitur ut vestra benignitas causam totam rei discere possit, subtilissima veritate, quæ antè breuis intercapedinem, temporis gesta sunt, enarrabo. Sergius reuerendæ memoriæ Patriarcha prædicto sanctæ recordationis Romanæ urbis Pontifici significauit, quòd quidam in Redemptore nostro Domino Iesu Christo duas contrarias dicerent voluntates. Quo præfatus Papa comperto, rescripsit ei, quia Saluator noster sicut esset monadicus unus, ita & valde mirabiliter super omne genus hominum conceptus, & natus esset. Et sancta quoque ipsius incarnata dispensatione docebat, quia Redemptor noster sicut esset Deus perfectus, ita esset & homo perfectus: ut quam primus homo per prauaricationem amisit, sine aliquo peccato natus primæ imaginis nobilem originem reuocaret &c. Post alia plura subiunxit.

Declaratur
sensus verbo-
rum Honorij.

Secundum hunc igitur modum iam dictus decessor noster prænominato Sergio Patriarchæ percontanti scripsisse dignoscitur, quia in Salvatore nostro duæ voluntates contrariæ, idest in membris ipsius penitus non consistunt, quoniam nihil vitij traxit ex prauaricatione primi hominis. In nobis enim, non in eo, coaptatur, quod scriptum est. Scio enim quia non habitat in me, idest in carne mea, bonum. Et iterum. Non quod volo bonum hoc ago, sed quod nolo malum hoc facio. Si autem quod nolo malum illud facio, non iam ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum.

Rom. 7. 18.

Ibid. 19. 20.

catum. Et post hæc. Video enim aliam legem in membris meis. repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati, quæ est in membris meis. Hinc ergo hæ duæ contrariæ voluntates mentis; & carnis, quas Apostolus docet, in nostro nequaquam Salvatore fuerunt, eo quod hic luctaminis stimulus ex preuaricatione protoplasti sumpsit initium: quoniam à Redemptore nostro natura suscepta est, non criminis culpa. Sed ne quis nonnunquam minus intelligens reprehendat, quamobrem de humana tantum natura, & non etiam de diuina natura docere sciatur. Etenim Christus in duabus naturis in una persona unitis cognoscitur, adoratur, & colitur Deus, & homo perfectus. Debet, qui super hoc ambigit, scire, quoniam ad hoc facta est responsio ad iam dicti Patriarchæ interrogationem. Præterea, & hoc fieri solet, ut scilicet ubi est vulnus, ibi medicinale occurrat auxilium. Nam & Beatus Apostolus hoc sæpè fecisse dinoscitur, se secundum auditorum consuetudinem preparans: & aliquando quidem de suprema natura docens, de humana penitus tacet: aliquando verò de humana dispensatione disputans, mysterium diuinitatis eius non tangit, &c. Plerisque interiectis prosequitur.

Prædictus ergo decessor meus docens de mysterio incarnationis Christi dicebat non fuisse in eo, sicut in nobis peccatoribus, mentis, & carnis contrariæ voluntates, quod quidam ad proprium sensum conuertentes, diuinitatis eius, & humanitatis unam eam voluntatem docuisse suspicati sunt. Quod veritati omnimodis est contrarium. Verumtamen vellem, ut interroganti responderent, secundum quam naturam dicant Christi Dei unam voluntatem? Si secundum diuinam tantum, de humanitate ipsius quid respondebunt? quoniam, & homo perfectus est, ut non cum Manichæo condemnentur. Porro si secundum humanitatem Christi dixerint, quod hæc voluntas Deus esset perfectus, obseruent ne fortè cum Phorino, & Hebione indicentur. Iam verò si ex utraque natura unam voluntatem esse dixerint, non solum naturales voluntates, sed & ipsas naturas confundent; ut nec hoc, nec illud, idest diuina, & humana, intelligi possit. Sicut enim utrasque naturas in adunatione unius Christi, ut impius Nestorius, non partimur, ita differentiam naturarum penitus non negamus; sed neque confundimus: quoniam utrasque naturas cum adunatione unius personæ Christi Dei inenarrabili consonantia constemur. Quia enim unam voluntatem dicunt diuinitatis Christi, & humanitatis, & unam simul operationem; quid aliud, nisi quia & unam naturam Christi Dei secundum Eusebianam, & Senerianam diuisionem operari nescuntur?

Ibid. 23.

tur? Denique Orthodoxi Patres, qui in toto Mundo clauerunt, sicut utrasque naturas, ita & voluntates, ac operationes Christi docere concordī predicatione monstrantur. Comperimus autem, quod Charta quædam mandata sit, in qua Sacerdotes subscribere coacti sunt contra Tomum beatæ memoriæ Papæ Leonis, & Chalcedonensium Synodum: in qua Charta quædam sint per nouitatem composita, quæ dogma Ecclesiasticum refutare omnino dinoscitur. Inspiret ergo diuina clementia Christianissimæ pietati vestræ, & cum sitis custodes immaculatæ fidei nostræ, vos ad compunctionem incitet, quo eos, qui nouis sunt adinventionibus corrumpendi, imperatorij sanctionibus arceatis, & prædictam Chartam, quæ in scandalum, properat fidei, & locis publicis est suspensa, præcipiatis depositam scindi. Omnes enim, qui in Occidentalibus partibus hoc audierunt, sed & populi qui sunt Regiæ vestræ urbis, cognita prædictæ Chartæ concinnatione, corde perculsi sunt. Erit enim per auctoritatem vestram, & Apostolicam perfectionem prædicta Charta, quæ contra Chalcedonensem Synodum est composita, nunc & in omni tempore otiosa, & cunctis virtutibus irrita. Perfectio verò fidei quemadmodum usque in præsens refulsit, oramus ut per vos, sicut etiam per piæ memoriæ Constantinum diuino auxilio in robore suo permaneat. Propter quod Christianissimi, & Christi fidei custodes, donate hoc munus in primordiis vestris Ecclesiæ Matri vestræ, cuius estis post Deum opitulatores, ut fidem Sponsi eius serpentina calliditas non audeat violare. Hoc in primordiis salutare sacrificium afferte Domino Deo nostro, & ab eius Ecclesiæ omnis nouitatis nebulam radio pietatis vestræ dispergite: quatenus Dominus Deus noster vicaria ope omnes, quæ contra vos sunt, conterat nationes, quæque pacem, & inexpugnabilem Deum repellunt, &c.

Latini Patres
studiosè defendunt Honorij causam.

Ex hoc Ioannis Papæ, cæterorumque Latinorum Patrum, vna cum ipso sentientium accurato labore, ac studio in propugnanda Honorij causa luculenter deducitur, Honorij nomen apud omnes eo tempore peculiari veneratione eluxisse; eiusque doctrinam, atque zelum in retundendis Monothelitis in eorum mentibus altè fixos manere. Nam hæreticorum calumniam, Honorio illatam statim discussere, eiusdem Pontificis Amanuenssem, quo sensu Papa verba illa scripsisset, rogantes. Institerunt apud Ioannem, ut hæc impostura, sua pro Honorio data Apologia, funditus à simplicium mentibus eraderetur: ac potissimum per Orientales regiones quid pro Honorij innocentia Romæ ab ijs gestum fuisse diuulgaretur. Quod mox Ioan-

nes,

nes, prædictam pro Honorio Apologiam ad Constantinum, Heraclij filium tum imperantem transmittens, alacriter peregit. Hac itaque ratione hæreticorum dolis, ac calumnijs aduersus Honorium confectis primum Sedes Apostolica, cum plurimis Episcopis ad Synodum collectis, occurrete satagit. Vnde tanti Pontificis integritas, sanaque in omnibus doctrina tam præclaro testimonio comprobata tunc satis abundè innotuit. Et hoc equidem non absque peculiari animaduersione prætermittendum existimo: quod scilicet ipso exordio istius imposturæ, Romana Ecclesia, Pontifex ipse Ioannes, ac plures alij Occidentales Patres acriter contra eam reclamantur: reque accuratè (vt dictum est) ab ijs discussa optimam tanti Patris redintegrari famam voluere: quod sanè non peregissent, si Honorium à veræ fidei dogmatibus, vel à suo Pontificio munere, congruoque aduersus hæreticos zelo defecisse animaduertissent.

Ad hæc accedit testimonium Græci viri fide dignissimi (ne Latini tamquam nimium zelantes honoris sui Pontificis coarguantur). Hic est S. Maximus Abbas, ab Oriente circa finem Pontificatus Honorij in Africâ, indeque Romam profectus, Vir insignis doctrina, & sanctitate celeberrimus. Vix ipse in aula ab Imperatore Heraclio pro conscribendis Commentarijs Regijs selectus, quàm primum ipsum Principem cum aula infici à noua hæresi commonens, Monasterium in loco Chrysopoli ingressus est: quî quidem Abbas optimè rerum omnium in hac materia gestarum instructus, atque etiam cum Sophronio particeps, vt potè qui cum eodem diu conuersatus: *Diuius Sophronius* (inquit ille) *in Afrorum regione mecum, & cum omnibus peregrinis Monachis moras agebat, cum ipsi peruersitates illas fabricarent &c.*

Hic igitur pro Honorio in Epistola ad quemdam Petrum Illustrem sic habet. *De quibus omnibus miseri, nec sensus Apostolica facti sunt Sedis: & quod est risu, imò vt magis propriè dicamus, lamento dignissimum; utpotè illorum demonstratiuum audacis, nec aduersus ipsam Apostolicam Sedem mentiri temerè pigritati sunt; sed quasi illius effecti consilij, & veluti quodâ ab eo recepto decreto in suis contextis pro impia Ecthesi actionibus secum, Magnum Honorium acceperunt, sua presumptionis ostentationem, ad alios facientes viri in causa pietatis maximam eminentiam.* Ità hic vir veridicus testisque oculatus eorum retundit audaciam, qui suo captu, non genuino sensu, Honorij scripta captio-

S. Maximi ardor in defendendo Honorio.

Ad' Petr. Illust. ep. in Collect. Anastas. p. 39.

Ibid.

sè interpretari voluerunt : idèoque eisdem aut risu , aut potius
querimoniis dignos iudicabat , qui suæ præuæ opinionis verita-
tem autoritate tanti Pontificis condecorare , atque stabilire
non erubuerunt.

*Collect. Ana-
stas. p. 6.*

*Explicit Ho-
norij dictum.*

Insuper idem S. Maximus ad Marinum Presbyterum scribens,
ità loquitur . *Honorium etiam Romanum Papam non diffiteri reor
naturaliter in Christo voluntatum dualitatem in Epistola , quam
scripsit ad Sergium , eò quod unam dixerit voluntatem , sed potius
confiteri , & hanc fortassis etiam constabilire . Nam hoc non in
reprobationem dixit humane Saluatoris , & naturalis voluntatis :
sed quod nullatenus conceptionem eius , quæ fuit sine semine , vel
incorruptam natiuitatem præcessit voluntas carnis , vel cogitatio
vitiosa . Et sic fusè in hac epistola Honorium ; nonnisi de hu-
mana Christi voluntate cum diuina conformi loqui : nec in ea
inueniri repugnantiam humane fragilitati propriam , in qua
caro concupiscit aduersus spiritum , iuxta Apostolum , probare
prosequitur .*

*Calumniam ei
in prædicta osten-
dit.*

Deinde si coniungit . *Timor ergo est opinari , quod in eius proprie-
non est sermonibus scriptum , & moliri aduersarios propria opinio-
nis tamquam non bonæ ad velamentum illius viri literas faciendum :
secundum utrumque has præter illius intentionem falsò referentes :
Aduocatum quidem habet rationis sermonem omnem calumniatoris
abigentem incursum . Et ego quidem sic se illius habere sensum
existimo , ab omni suspitione purgatum .* Quibus verbis perspicue
demonstrat , Monothelitas Honorij literarum sensum perperam
interpretari pro se molitos : quin potius rectè eius dicta ponde-
rati , contraria illorum assertis manifestè deduci .

*Collect. Ana-
stas. p. 32.*

Aliud testimonium profert idem Sanctus Maximus : nimirum
cuiusdam Abbatis Anastasij Viri egregijs virtutibus , ac doctri-
na ornat , qui aliquot insigniores , ac venerandos Patres tunc
Romæ florentes interrogat , quo sensu Honorij verba ad Ser-
gium scripta accipi deberent ? Immo è etiam Honorij Scribam ,
seu à secretis percontatus , ut sibi præfata Honorij verba clariùs
explicaret , hoc responsum tulit . *Quod nullo modo mentionem
in ea , per numerum fecerit vnus omnimodæ voluntatis : licet hoc
nunc sit fictum ab his , qui hanc in Græcæ vocem interpretati sunt :
verum nec quamlibet exinanitionem , vel abolitionem naturalis se-
cundum humanitatem Saluatoris voluntatis : sed eius quæ nostra est ,
& reprobata facta perfectam deiectionem , & interemptionem . Sic
Sanctus Abbas numquam Honorium in sua epistola mentionem
fecisse vnus solius in Christo voluntatis ; sed Græcos perperam
inter-*

interpretatos vocem, uniformem voluntatem; in vnam voluntatem detorsisse euicit.

Hinc infert Sanctus Doctor: Apparet qualiter huiusmodi sermones continentes sint cum his, quæ modo sunt ab exiguitate mea recitata, & veluti astipulatores facti pro Honorio defensionis. Ego, cum hæc ille ratiocinando respondisset, miratus sum oppidò cognoscens subtilitatem ipsorum, & obstupui quodammodo super astutia eorum, qui pro vno frustrà omnia gerere impie audent, & volunt, sicut eis ab olim moris, & nunc est, furtiuus, & falsis narrationibus eos, qui contra se magnanimiter agonizant, taliter, quin, & absque omni ratione ad seipsos attrahere, & sensum frangere, qui se nullatenus sequitur. Animaduertisti mi Lector præclarum tam egregij Doctoris, ac Sanctissimi Abbatis ardorem, in propugnanda Honorij Pontificis causa; atque in perstringenda hæreticorum fraude, qua Romanum Hierarcham criminari nitebantur: quibus sanè armis Maximus non modò sacrilegos sui temporis; verum etiam quoslibet recentiores Honorianæ famæ cauillatores enixè refellebat: ideoque aptè concludit: *Necessariò ergo & hoc cum didicissem, significauit tibi domino, honorabilis pater, quatenus per omnia munitus habeas, qualiter insequaris aduersariorum phalanges.*

Neque literis dumtaxat suis S. Maximus Honorium Papam, sed penès Episcopos Africæ, cæterorumque locorum, per quæ Romani versus transibat, etiam viua voce propugnauit. Nam, cum Pyrrhi dolo multis in locis per literas hæc de Honorio falsa percubisset opinio, Sanctus Maximus contrà insurgens ab eodem pessimo dogmate tam Sancti Pontificis mentem prorsus alienam extitisse manifestè demonstrabat.

Obseruandum hic puto explicationes Ioannis Papæ, atque S. Maximi ità à Latinis, & insuper ab Africanis Patribus fuisse acceptas, vt planè iisdem nullus, tum temporis sese opponeret. Vnde etiam deinceps multa varijs in locis Concilia fuisse contra hæresim Monothelitarum celebrata, præsertim in Africa, autore S. Maximo, cuius Scriptor eius actuum his verbis meminit: *Admonebat quomodo possint aduersariorum artes, ac molimina effugere, atque ex eorum rationibus fallacibus, ac captiosis elabi.* Hæc mihi argumentum non improbabile suggerunt reclamandi contra nonnullos Catholicos recentiores, qui interpretationem, atque defensionem Honorij à S. Maximo adductam minimè approbant: quamquam eamdem vniuersa Africa, & Ecclesia Latina, virique sanctissimi, ac doctissimi illorum

Vbiq̃ue defensionem Honorij suscipiebat.

Vbi supra.

temporum etiam in Oriente; excepto aliquando tantum Pyrrho, paucisque alijs hæreticis Monothelitis, ultra suscepissent.

CAPVT NONVM.

Integram semper fuisse Honorij famam usque ad sextum Concilium demonstratur.

Theodorus Io.
anni IV. suc-
cedit.

POST obitum Ioannis Quarti Pontificis, qui contigit Anno 642. Sedi Apostolicæ Theodorus vir singularis meriti, quem S. Maximus verum hæredem, & Successorem Ioannis nuncupat; non minus (inquiens) *Præfulatus, quàm Orthodoxi hæres sufficitur*. Hic suum Antecessorem imitatus, nunquam Honorij causam tutari prætermisit: quamvis tunc hæretici Honorij patrocinium suo errori palam prætexere vix auderent. Tantum Paulus Patriarcha Constantinopolis, huius hæresis professor, in quadam epistola ad Theodorum, Honorium & Sergium concorditer sensisse ea, quæ à se asserbantur, (*Consonantes facti sunt piæ memoriæ Sergius, & Honorius, unus quidem nonne, alter autem antiquæ Romæ summi Sacerdotij Sedem, decorant;*) semel asseruerat. Ex qua epistola impio hoc dogmate aspersa Theodorus manifestam hominis illius pertinaciam, necnon genuinum Honorij sensum ad Sergium perscriptum, optimè animaduertens, eundem Paulum palam excommunicatione percellere decreuit, quemadmodum sic attestatur Sanctus Martinus Papa: *Propter quod iussu ab Apostolica Sede, & ipse depositionis ultione percussus est*. Vt ex his euidenter appareat Pontifices Romanos, præcipuè qui sub Honorij Pontificatu priuati vixerant, quique mentem eius optimè nouerant, ne minimi quidem fecisse calumnias, quas contra Honorium Monothelitæ pro tuendo suo errore proferebant. Nos incautè loqui fortassis aliqui obstreperent, cum Theodorus nunquam Honorij tutelam expressè suscepit. Nam condemnando Pauli propositionem, eiusque commercium dicta censura proscribens, tam Honorij errorem, quàm prætextum eius patrocinium à Paulo temerè fuisse iactatum satis innuit.

Paulus Pyrrho
suffectus Ho-
norum crimi-
natur.

Secret. 1. Syn.
lat.
Eius tamen ca-
lumnia con-
temnitur à S.
Martino.

Sanctus Marti-
nus succedit.

Hæc eadem epistola Pauli Patriarchæ perfecta fuit in Concilio Lateranensi sub Martino, qui Theodoro anno 649. successit. Paulus enim, ut se subduccret excommunicationi à Theodoro con-

contra se inflicte, Constanti Imperatori suggesserat, vt aliam fidei Formulam ab Eſtheſi damnata non valde abſimilem, ſub titulo Typi publicaret: in qua præcipiebatur, ne vnâ in Chriſto, vt duas operationes, & voluntates aſſerere vllus præſumeret. Vnde S. Martinus ſtatim in primordio ſui Pontificatus in Laterano Episcopos centum & quinque, pro condemnandis expreſſè prioribus illis Monothelitis, & ad reprobandam nouam illam fidei Formulam, quam iſti promulgari curauerant, ad Concilium congregauit. Ibi inter cætera, etiam hæc Pauli Monothelitæ epistoſa expenſa, atque reiecta, in qua Honorium Sergio in hoc dogmate arrifſiſſe gloriabatur.

Coegit Synodum contra Monothelitas ac Typum.

Non deſunt qui conſingant, Patres in hoc Concilio congregatos aliquid tùm Honorij propugnandi cauſa in medium producere, eumque ab obiecta Pauli inpoſtura incaſum defendere conatos: quod quidem ex eo colligunt, quod nec vnum verbum de hoc prolatum in Actis Synodalibus legatur. Quamuis tamen pluribus alijs argumentis contrarium oſtendi poſſit; quod nimirum iſdem Patres optimè de intentione, ac mente Honorij tunc ſenſerint. In primis namque S. Maximus ſtrenuus veritatis ac innocentie Honorij defenſor iſti Synodo adfuit; de quo ſcribit Theophanes: *Cum autem Maximus Romam perueniſſet, Papam quoque Martinum ad emulationem accendiſſet, Synodo centum decem Episcoporum collecta, Sergium, Pyrrhum anathematizauerunt.* Cui Scriptor actorum eiufdem, ita concordat: *Martinus religioſiſſimus in illius throno inſtituitur, cuius virtutem diuinus Maximus admiratus, eum plurimum frequentabat, atque vbique erat, de multis cum eo, quæ fieri oporteret, loquebatur.* Itaque cum eo conſilium capit, omnes, qui vbique eſſent, Episcopos congregare, magnamque Synodum celebrare: ubi ad centum & quinque conuenerunt. Cum his ſapientiſſimus Maximus intereſſet, omnia cum ratione, ac diuino ſpiritu egerunt. Immo Sanctus Abbas huius Synodi præcipuus extitit promotor. Quod ſanè ſufficit, vt abſque vlla formidine inferatur, quod ille circa talem epistoſæ calumniam contra Honorium prolatam nequaquam tacuiſſet, ſi operæ pretium fuiſſet Honorij diſſa, & mentem explanare: Si vero nulla de eius admonitione, vel reſponſo facta ſit in actis Concilij mentio, hoc ideo contigit, quia vt bene adnotauit Baronius: *Etſi Abbates admitterentur ad Synodum, non tamen facultas eis erat ſicut Episcopis dicendi ſententiam ſed tantum conſultandi: Vel ad minus id egifſe putetur ante Synodum, id negotij genus cum Sanctis illis Analiſtitis diſcu-*

Sanctus Maximus adfuit huic Synodo.

Egrege diſcedit Honorium, ſi opus eſſet.

Ann. 649. n. 6.

Vel priuatim
hoc egit.

tiendo, eosque monendo de manifesta Monothelitarum fraude pro erroris sui patrocinio Honorium adducentium, quem tot epistolis, atque sermonibus ubique fuerat tutatus: itaut deducere liceat Synodi Patres Diui Maximi rationibus roboratos nouam illam Pauli obiectionem, & commentum spreuisse; ideoque in actis Concilij de hac re non fuisse quicquam singulariter insertum.

In Apolog.
Patres Late-
ranenses de
calumnia Ho-
norij erant in-
struati.

Altera accedit ratio, quod præter Sancti Maximi informa- tionem, aliundè etiam Patres Concilij probè contumeliam Ho- norio impactam agnouerant: Nam septem vel octo ante annos teste Ioanne Quarto Papa, cum Pyrrhus cœpisset palam serere Honorium Monothelitarum errori consensisse, totus Occidens ex hac impostura maximum fuerat scandalum passus. *Quia- tim ex diuersis suggestionibus* (inquit) *quæ ad nos cateruatim ve- nerunt, quinimò & ex ipso quoque auditu didicimus, omnes Occi- dentales partes scandalizatae turbantur, fratre nostro Pyrrho &c. ad proprium sensum Honorium Papam attrahere festinante.* Sic itaque Honorianæ famæ odor per omnes ferè Occiduas partes sese diffuderat: vt illarum Antistites, ad primum sacrilegi obtre- ctatoris fremitum, mox inhorruerint, atque pro eo refellendo præfatum Pontificem Ioannem literis admonere non derecta- rint. Plurimos igitur ex his Episcopis Concilio Lateranensi interfuisse haud ambigo; cum inter ipsum, illasque Pyrrhi, & Ioannis literas, nouem tantum anni intercesserint: itaut bene de omnibus edocti hi Patres etiam à Secretario Honorij, qui in Concilio sub Ioanne celebrato (vt ostendi) epistolæ sensum aperuerat, nunc in Lateranensi Synodo repetitam illam Pauli imposturam audientes despicere potius, quàm ipsam denuò di- scutere maluissent.

Stephanus Do-
rensis eundem
defendisset, si
opus fuisset.

Tertia ratio ex eo depromitur, quod præfata Synodo Late- ranensi assistit Stephanus Episcopus Dorensis, quem ante an- nos quatuordecim Romam pro hac causa venisse supra fusiùs probaui. Hic itaque in exordio Synodi primæ suæ legationis ad Honorium narrationem fecerat, vbi multum conquerebatur de temeritate Sergij, aliorumque sequacium eius; necnon ze- lum Honorij valdè collaudarat pro ea reprimenda, per literas comminatorias ad Sergium, & Cyrum ab eo datas, quamuis eosdem non potuerit ad meliorem mentem reuocare. *Non- equidem* (ait) *mediocriter excitauit Deus Prædecessores vestros in* commonitione, & contestatione prædicatorum virorum &c. Præte- reà iam à Sophronio, cuius fuerat Legatus, audierat fallum

Secret. 1. Syn.
Lat.

omni-

omninò esse, quod Honorium cum Sergio consensisse Monothelitæ distabant, ut superius ostendi. Vnde si idem Stephanus à Paulo Honorium calumniatum audiens, nihil protulerit, ut in actis Concilij supponitur, non id ob inopiam rationum, aut defectum zeli, quo tueri tenebatur Pontificem, omisit: verum quia adeò hæc cantilena omnibus Concilij Patribus innotescebat, ut eadem iterum à Paulo hæretico repetita nullius momenti à cunctis haberetur; nec iterum referri ab eodem Stephano merebatur.

Quarta ratio ex Martini Papæ desumitur auctoritate, qui tunc Concilio præsidens omnium optimè causam illam perspectam habebat; dum fortè tempore Concilij sub Ioanne IV. celebrati Romæ, & postea sub Theodoro Papa Apocrisarius Sedis Apostolicæ Constantinopoli degeret. Vnde tam ex his, quæ Romæ de Patrum Latinorum, & Sancti Maximi (cum quo magnæ ei familiaritas) collationem circa Honorij mentem, quam ex ijs, quæ Constantinopoli Monothelitæ Græci moliebantur, agnouerat, in hac causa præ omnibus instructus, apertè de suis Antecessoribus affirmavit, eosdem semper impiæ Monothelitarum propositioni restitisse, scribentes eisdem literas sagaces, & efficaces, quibus à praua eorum opinione desistere monebantur. Martinum itaque inter suos Prædecessores Honorium quoque comprehendisse dubitari nequit; cum post nominatos inter cæteros hæreticos Monothelitas Theodorum Pharanitanum, Sergium, & Cyrum, subiungat: *Apostolica memoria nostri decessores non desisterunt prædictis viris diuersis temporibus consultissimè scribentes, & tam rogantes, quam regulariter increpantes &c. quatenus proprium emendarent nouitatis commentum.* Huiusmodi increpatoriæ monitiones non ab alio, quam ab Honorio fieri potuerunt, utpotè cui paucis mensibus Sergius, Cyrusque superuixere, uti Baronius animaduertit, Theodoro Pharanitano Honorij temporibus iam extincto. *Diuersis temporibus consultissimè scribentes*, ait Martinus. Hæc Honorij tempus indicant: cum Seuerinus successor Honorij vix tribus mensibus Pontificatum rexit, & ante eius mortem Sergius iam è vita migrasse reperiatur. *Tam rogantes (subijcit) quam increpantes &c.* Hæc cum enarratis de Honorio in superioribus capitulis apprimè consonant, quod videlicet, post primas literas suauiores ad Sergium scriptas, alias iterum Honorius ad eundem, atque Cyrum redargutionibus refertas miserit. Martinus itaque Honorij defensionem non desuit, quamquam in actis,

Martinus Papa Honorium commendat.

Secret. 1. Syn. Lat.

actis, de eo singularem fecisse mentionem, non reperiatur quia silentio id relinquendum credidit, quod apud vniuersum Conciliumpatebat; nimirum ab hæretico Paulo calumniam illam contra Honorium pro sui erroris defensione tenerè prolatam. Sed postremò obseruandum hanc Pauli epistolam, quæ hoc commentum complectebatur, *Honorius, & Sergius consonantes erant*, fuisse reiectam, & detestatam, referente S. Martino. Tum ipsos tum ea quæ impiè docuerunt igne canonica sententiâ exurentes, Synodali ter condemnauimus &c. & alibi. Cum omnibus, quæ pro his acta scriptæque sunt &c.

Epist. 11.

Epist. ad Constant.

Terminata autem hac Synodo S. Martinus Papa scripsit ad omnes fideles de his, quæ in Concilio statuta sunt, ac post nominatum Theodorum Ipharitanum, Cyrum, Sergium, Pyrrhum, & Paulum ita addidit. *Propter prauas eorum adinventiones, & prauiora nouitatis commenta, & in interiora cordis iuxta B. Hyeremiam turbati Catholica recordationis Antecessores nostri Pontifices, non destiterunt admonentes eos, & contestantes recedere à sua huiusmodi hæresi, & sanam doctrinam complecti. Hoc autem consultissimè non solum ipsi effecisse noscuntur &c.* ac postmodum scribens Sancto Amando Episcopo, repetitis iisdem Patriarchis hæreticis, subnequit. *Pro qua re sapius Apostolica Sedes persuationibus, contestationibus, atque increpationibus plurimis admonuit eos, quatenus ab huiusmodi errore recederent &c.* Cum igitur constet tres istos hæresis Antesignanos Honorio parum superstites; atque à Martino prædictos hæreticos à suis Prædecessoribus commonitos, correctos, atque sapius increpatos: ideò Honorium præcipuè, sub quo illi vixerant, inter alios Prædecessores à Martino laudatos comprehendi iterum concludere fas est.

Ibidem.

Agatho Papa defensor Honorij.

Hinc à violento S. Martini Papæ à Romana vrbe recessu, qui nefando Imperatoris Constantis iussu circa annum Christi 653. iuxta Petaurum, & Sirmondum, aliosque Authores, contigit, vsque ad Agathonem Papam Domino substitutum anno 678. integra semper in Ecclesia Romana Honorij viguit fama, & veneratio. Porro aduertens Sanctus Agatho Papa quædam verba in epistola ad Sedem Apostolicam ab Imperatore Constantino Pogonato Constantis filio directâ, operam nauauit in Synodo, quam Romæ conuocarat, instruere quàm optimè Legatos, qui pro celebrando Oecumenico Concilio Constantino polim erant progressuri, circa illa præcipuè, quæ argumentis hæreticorum respondere deberent, si Honorium suæ opinioni

nioni assentientem iactassent.

Hoc in primis probatur ex eo, quod S. Agatho cum cæteris Patribus in hoc Concilio Romano congregatis, quæ à Prædecessoribus suis pro Honorio peracta fuerant, optime nouerat: nam quadraginta ante annos Ioannes Quartus publicè Honorium defenderat contra Pyrrhi Monothelitæ imposturam, ut diximus, & nonnulli ex his ipsis Patribus huic Concilio præsentibus, ac priori quoque sub Ioanne, vel saltem Lateranensi, cum S. Maximo Abbate, interfuerunt, à quibus omnibus probè de Honorij innocentia edocti, opportuniùs Legatos ad Concilium Constantinopolitanum mittendos erudire, ac præmunire potuerunt.

Hinc Agatho Martini vestigia secutus in epistola ad Imperatorem cum cæteris Antecessoribus suis Honorium his verbis commendat: *Consideret itaque vestra tranquilla Clementia, quoniam Dominus, & Saluator omnium, cuius fides est, qui fidem Petri non defuturam promisit, confirmare eum fratres suos admonuit, quod Apostolicos Pontifices meæ exiguitatis Prædecessores confidenter fecisse semper est cognitum cunctis.* Adnotandum hic dixisse Agathonem talem Antecessorum suorum, inter quos Honorium comprehendi liquet, zelum omnibus esse notum; ex quo certius Honorij inconcussam in fide firmitatem vniuerso Occidenti, seu Ecclesiæ Romanæ fuisse perspectam perhiberet. Addit quoque alia verba, quibus luculentius zelum, & doctrinam Honorij exrollit. *Vnde & Apostolicæ memoriæ meæ paruitatis Prædecessores Dominicis doctrinis instructi, ex quo nouitates hæreticas in Christi immaculatam Ecclesiam, Constantinopolitanæ Ecclesiæ Præsules introducere conabantur; numquam neglexerunt eos hortari, atque obsecrando commonere, ut à prauis dogmatis hæretico errore saltem tacendo desisterent, ne ex hoc exordium dissidij in unitate Ecclesiæ facerent.* Ex quibus tria potissimum ponderatione digna in fauorem Honorij occurrunt. Primò quod Agatho ipsummet Honorium expressè indigitat; cum dicit, Romanos Pontifices, ab exordio disseminatæ hæresis, studium suum contra eandem ostendisse, quod ad Honorium pertinere, tot iam à nobis dicta coniungunt, dum primos disseminatores hæresis Sergium & Cysium, Præsidente Ecclesiæ Honorio, ad quem primùm de hac re scripserunt, vixisse ostendi. Secundò quod dicat Agatho Pontificem eosdem Nouatores obsecrasse, ut saltem tacerent, ne Ecclesiæ Christi propter eiusmodi vocabula illorum opera diuideretur; hoc enim solus Honorius eos

Act. 3. Sext. Syn.
Honorium apud Imperatorem commendat.

Ibid.

roga-

Psalms. 62.

rogauit per rescriptum primum ad Sergium transmissum, quo uiuus, vel duarum operationum in Christo voces taceri iussit. Tertiò quod ipse Agatho loquens de hoc silentio, atque de Honorij æconomia laudat eundem illis verbis. *Dominicis instructi doctrinis &c.* Quæ sola sufficiunt, ut obstruatur os loquentium iniqua aduersus Honorium. Nam Pontifex huiusmodi silentium ab Honorio indictum approbans, eundemque Honorium Dominicis instructum fuisse doctrinis affirmans, ipsius doctrinam tamquam sanam, & Catholicam, & non erroneam, tunc, ut interpretabantur aduersarij, perspicuum demonstrabat. Hinc inferre licet, eundem Agathonem non importunè Legatos suos Constantinopolim destinandos de his omnibus pro Honorij defensione contra hæreticorum obiectiones primum Romæ erudiuisse, ut prius probare intenderam.

Hoc pariter
inculcat.

Postremò addit Agatho post enumeratos Theodorum, Cyrum, Sergium, Pyrrhum, Paulum, & Petrum, *Mea humilitatis predecessores Apostolicos commonuisse, rogasse, increpasse, arguisse, atque & omnem modum exercuisse exhortationis, quatenus medellam posset recens vulnus accipere.* Quibus verbis non solum Honorium primos tres hæresiarchas de silentio admonuisse, quod satis probaui; sed etiam iterum literis comminatorijs corripuisse; atque ad meliorem sententiam attrahere voluisse, declarat. Ex quibus omnibus optimam, ab Honorij obitu usque ad Agathonis tempora, de præfato Pontifice in Ecclesia Latina semper viguisse existimationem: ac propterea eundem Agathonem non importunè Legatos suos Constantinopolim destinandos de his omnibus pro Honorij defensione instruxisse non immeritò concludendum.

Nobis hic enodanda remanet quædam obiectio à nonnullis Anti-Honorianis decantata: quod nimirum Romana Ecclesia Caput suum incolume tueri conetur, nec pati hæreseos fautorem ab aduersarijs proclamari: ideoque huiusmodi defensionem utpotè suspectam nimisque assentatoriam parui faciendam fore. Ad hæc facile ex contrarijs exemplis responsum proferre in promptu erit. Sanctus Hieronymus namque de simplicitate, atque nimia indulgentia Syricum Romanum Pontificem redarguit, qui Hæreticis Romæ degentibus non obstabat. Sanctus Basilius quoque non nihil de Pontifice Romano conquestus est: ita etiam Sanctus Cyprianus de Stephano Papa. Anastasius loquens de Ioanne Septimo, ad quem Imperator Iustinianus Canones Trullanos miserat confirmandos, propterea
cum

eum vocat timidum, & villis animi: *Sed hic humana fragilitate*, (ait) *timidus*, *hos nequaquam tomos emendans &c.* Guilielmus Episcopus Diuionensis Ioannem vigesimum de nimia congregandi peculij auiditate his verbis coarguit: *Sufficiat hominibus iam semel Christum fuisse venditum &c.* Præter alia exempla, quæ in Annalibus Ecclesiasticis occurrunt, & nobis sufficienter persuadent tot homines doctos, ac Sanctos Ecclesiæ Romanæ, ac potissimum Africanos Patres Honorium, si quid hæretico sensu ille peccasset, non minus liberè, quàm illos prioris temporis Viros doctos potuisse, debuisseque reprehendere, dum, hi Pontifices viuos, illi autem nedum viuentem, sed vita functum etiam arguere non pertimescerent.

De his verò Africanis Patribus eò libentiùs sermonem institui, quod eosdem inuenio liberiùs interdum contra Romanos Pontifices habenas relaxare; dum inter cæteros Sanctus Cyprianus scribens Iubaiano, ita de Stephano Papa loquatur: *Magis, ac magis eius (idest Stephani) errorem denotabis, qui hæreticorum causam contra Christianos, & contra Ecclesiam Dei asserere conatur: nam inter cætera, vel superba, vel ad rem non pertinentia, vel sibi ipsi contraria, quæ imperitè, atque improuide scripsit &c.* Ita vt mirandum valde sit neminem ex his Patribus Africanis solita libertate vsum, aliquid contra Honorium, vel iam defunctum publicasse; sed omnes Sancto Maximo adhærentes eiusdem responsionem quoque contra Pyrrhum factam pro Honorio integris calculis tunc approbasse: quod equidem ostendit, rescripta istius Pontificis nullam omninò censuram ab illis Africæ Episcopis meruisse. Verum omissis Latinis Patribus Honorij famæ semper, & vbique acclamantibus, Græcorum, etiam id ipsum sentientium testimonia proferamus.

Annal. Eccl.
258.37.

CAPVT DECIMVM.

Honorius inter Græcos etiam Orthodoxos, vsque ad Concilium sextum, semper in honore habitus.

DVBITARE sanè nemo potest opera Athanasij Antiocheni, Cyri Alexandrini, & Sergij Constantinopolitani Monothelismi per totum Orientem disseminatum; post eorumdem decessum, à Pyrrho, Paulo, ac Petro Sergij Successoribus, plurimis pro eius confirmatione celebratis Syno-

In Epist. ad
Pet. Illustr.
Plures ortho-
doxi in Orien-
te.

Secret. & Syn.
Lat.

Stephanus Do-
rensis hoc idē
præstitit.

dis percrebuisse. Nihilominus autem plurimi in Oriente Episcopi, & Catholici viri intrepidè in Orthodoxa fide perstiterunt, teste S. Maximo: *Nonne Oriens (ait) totus, & Occidens lachrymas, lamenta, obsecrationes, deprecationes ex æquo tam Deo per orationes, quam his per epistolas offerebant?* Sanctus Arcadius Cypri Præsul, cuius meminit Sanctus Maximus, ea ætate florebat, ac strenuè contra istos hæreticos decertabat. Plures Antistites Catholicæ fidei propugnatores, de quibus Scriptor ætiorum Sancti Maximi ita testatur: *Ad eum (idest Sophronium) conflunt quotquot Episcopi erant, & Orthodoxi, coniunctisque pariter studiis, ac votis eos diris feriunt, qui unam Christi operationem asserbant: Quorum etiam ita meminit Stephanus Dorensis. Sed & supplicationes omnium pene habitantium Orientalium tractum Reuerendissimorum Episcoporum, & Christianorum populorum consonanter bonæ memoriæ Sophronij ad hoc me inuitantium &c.* Hi omnes Honorij partes egregiè tuebantur. Siquidem ab eodem Sophronio primùm edocti, quibus sæpius ipse protestatus erat (sicut ostendi) præfatum Pontificem à Monothelitis plurimum dissensisse: ac deinde ab eodem Sophronij Legato Episcopo Dorensi, qui ab Vrbe in Orientem reuersus præclarum Honorij zelum, in abolendis capitulis Alexandriæ, atque in expugnanda illorum hæreticorum secta, vbique commendare non desistit, in eiusdem Pontificis honore, ac reuerentia magis accensi. Honoriani nominis per multa tempora, quibus ij superstitēs fuerunt, acerrimi testes extiterunt.

Neque Stephani Dorensis ab simile fuit studium in promulganda tanti Pontificis solertia, ac doctrina, per omnes ferè regiones, quas iterum sub Theodoro Papa Romam veniens peragravit: Nam is cum Sophronio, atque Honorio, ac Martino hanc controuersiam strenuè pertractauerat: vnde plenè de omnibus instructus, aduersariorum technas, ac imposturas facile detegere, simpliciorum mentes imbuerē, & Orthodoxorum animos in ea re validè confirmare poterat.

Sed Honorianæ gloriæ ad stipulatum ductor exiit S. Maximus, qui cum tam verbis, quàm scriptis Græcos, & Africanos sæpè comunuisset de sincera Pontificis Honorij mente, ac sensu, quem in rescripto ad Sergium deduxit, atque imposturas hæreticorum solerter detexisset, ad instantiam Imperatoris Constantis in Orientem vocatus, pluries de huius Monothelismi dogmate contra eiusdem defensores coactus fuit disputare: nec tamen aliquando quisquam aduersariorum ausus fuit eū

autho-

authoritatem Honorij amplius obijcere, nequidem quod assenserit opinioni, quæ tunc Typo à Monothelitis præscribebatur. Immo idem S. Maximus cum illis disceptans Arianorum exemplum adduxit: *Hoc & Ariani* (inquiens) *aliquando prætulerunt in scriptis sub Magno Constantino dicentes. Auferamus dictum unius substantiæ, & alterius substantiæ, & uniantur Ecclesiæ: & non admiserunt Dei Patres nostri; sed elegerunt potius persecutionem pati, & mori, quàm tacere vocem comprobantem unam Patris, & Filij, & Spiritus Sancti supersubstantialem Deitatem, &c. sed expressis vocibus, ac proprijs, & dogmati quoque rebus congruis vsi sunt liquidò dicentes, quoniam Sacerdotum est quærere, ac definire de salutaribus Ecclesiæ Catholicæ dogmatibus.* Hæc adduxit Maximus, vt ostenderet non melius dedecere Monothelitas silentium duarum in Christo voluntatum, quàm tunc Arianos vnus vel binæ substantiæ. Sicque ijs campum opponendi sibi primum illud silentium ab Honorio admissum, atque ab ipsis probatum aperiebat: Nemo tamen hoc vsus est malleo: vel quia præuidebant S. Maximum calumnias, & fraudes eorum detecturum: vel quia ipsi Honorium nunquam suæ sententiæ fauisse, optimè nouerant: quandoquidem huiusmodi silentij præscriptio in principio culpari non meruit: verum post detectam hæreticorum vafriciem, & pertinaciam, ac post Synodale decretum hæresim manifestam sapiebat.

Collect. Ana-
stas. 1.

Instigit insuper S. Maximus Theodosium Cæsareæ Episcopum, cum quo disputabat, urgere pro authoritate alicuius Sancti Patris, qui vnā esse in Christo voluntatem asseruisset: *Et ait Iulius Theodosius* (itā refertur à S. Maximo) *scripta, quæ falsò ab eis ferebantur esse Sanctorum Iulij Romani, & miraculorum factoris Gregorij, atque Athanasij testimonia &c. Quæ testimonia, rationibus S. Maximi, non itius Pontificis esse, sed impij Apollinaris probatum.* Itaque Theodosius falsa testimonia producit, quia vera non reperit: cum Honorium in hærentem suo dogmati probare ueliret; ideò Iulium Papam falsò protulit, neque Honorium in tota illa disputatione nominauit: quod summo perè animaduertendum puto.

Gloriosam denique obiit martyrij palmam Maximus anno Domini iuxta veriore epocham, 662. Vnde per viginti quinque ferè annos, quibus Honorio superstes extitit, per Africam, ac Græciam Honorianæ gloriæ præstantissima veluti tuba mendaces ac perduelles tanti Pontificis obtrectatores ad singulare certamen prouocare non desijt, quos ubique conuicit, ac debel-

Secret. 2. Syn.
Lat.

lauit. Prædictis in Græcia præclaris viris, alij quoque non minoris ponderis Orientales Abbates, & Monachi Concilio Lateranensi Præsidente Martino Papa interfuerunt, cui huius tenoris supplicem libellum obtulerunt. *In vos sanctissimos deputata est, non despicere Christianorum preces, quas per tanta tempora undique Deo, similiterque Sanctissimis vobis obtulerunt, neque humilium nostrorum presentium, & absentium de hoc capitulo, ac lachrymis postulationes, sed canonicè & synodaliter expugnatam à prædictis viris sanctam fidem defendite &c.* & hos ipsos idest Sergium, Pyrrhum, & omnes qui cum eis quolibet modo, vel verbo, aut tempore, vel loco sequuti sunt, vel consenserunt, anathemati personaliter submittere; atque impersonaliter contra eos sententiam proferre quia hæc lex Synodalis non est Ecclesiæ, ut quærela in scripto personaliter proposita, impersonaliter contra nullum, proferatur sententia &c. His premebant, ut Sergius, vna cum affeclis in Monothelismo, censuris subijcerentur; verum de Honorio omnes conticuere; quia contra ipsum nihil habuere iaculandum. His accessere plures alij graues in Oriente Patres, ac magni nominis viri, Diuoque Maximo coniunctissimi; quos ille per literas instruebat de sana Honorij doctrina perperam ab hæreticis lacerata: *Admonebatque* (sic fatur suorum Actorum Scriptor) *quomodo possent aduersariorum artes effugere, atque ex illorum rationibus captiosos elabi.*

Deinde Petro Monothelitæ Constantinopolitano Antistiti anno Christi 667. extincto successit Thomas vir professionis Catholicæ integerrimus, ut liquet ex Zonara, & ex Actis sexti Synodi: Cui biennio post Ioannes Custos sacre suppellectilis illius Ecclesiæ, & ipse Catholicus subrogatus. Huic etiam post quinquennium cum dimidio Constantinus vir pariter Orthodoxus: itaut per decennium sedentibus in illo Patriarchatu Viris Catholica Religione præclaris Monothelitarum secta paululum latuerit, ac quidquam de Honorio dictitare formidauerit. Ex hac itaque satis longa tot Græcorum Patrum narratione, qui optimam de istius Pontificis doctrina, ac solertia, à Sophronio, à Maximo, & à Stephano Dorensi, alijsque certiores facti, retinebant existimationem, præclaram Honoriani nominis famam funditis apud Orientales plagas abolitam minimè fuisse luculenter concluditur.

Verum Theodoro Monothelita præmortuis Orthodoxis suffecto tres circiter annos ante Sexti Concilij celebrationem, perduellibus illis pessima mutata res est: Etenim obseruantibus
pium,

pium, Catholicumque Imperatoris Constantini Pogonati animum, per Oecumenici Concilij celebrationem, Latine, & Græcæ Ecclesiæ dissidia ab aliquot annis propter Monothelitarum dogmata paciscendi: nullum non mouere lapidem, ne Monothelismus truncaretur. Idcirco euocato Constantinopolini Macario Antiocheno Patriarcha, eodem quoque errore infecto, cum ipso de modo contra Orthodoxorum tela Monothelismum tuendi incassum elaborarunt. Ex Bibliotheca Constantinopolitana, cuius Theodorus erat Custos, codices omnes Quintæ Synodi extrahere machinati sunt, eisque libellos quosdam inferere, qui titulum præferebant Vigilij Papæ, quo fidem sibi facerent Pontifices quoque Romanos suæ opinioni adhæsisse, vnamque comprobasse in Christo voluntatem, quas fraudes postea in Concilio Sexto detectas alibi ostendam. Nec his contentus Macarius, alios exarauit libellos, quibus varias sententias Sanctorum Patrum, aliorumque Authorum insignium inseruit, quæ sibi fauere iactabat; eosque Imperatori exhibens eum ad sui erroris fauorem pertrahere satagebat. Inter illos libellos intexuerat quoque literas Honorij Papæ ad Sergium, quas hæretici pro coronide suæ victoriæ prætenderunt. Alias verò acriores Honorij ad Cyrum, & ad Sergium epistolas occultasse, vel omnino discerpibile ego putarim.

*Act. 14. Sext.
Syn.*

Interea renunciantem Patriarchatum Constantinopolitanum Theodorum, aut ab eodem expulso, iuxta Zonaram, Georgius in errore, & Sede sequax eius fuit, qui cum Macario rogauerant Imperatorem, vt ex tabulis Ecclesiasticis eradi nomen Vitaliani Papæ iuberet, Honorij verò memoriam conseruari, *propter honorem Apostolicæ Sedis antiquæ nostræ Romæ*, affirmantes. Notandum quod Vitaliani nomen delendum petiere, quia nullum ab Honorio Romanum Pontificem in suis adnotatum dyptichis inuenire; cum ob illud Græcorum schisma Ecclesia Latina à Græca recessisset. Quod confinxere, vt Honorium pro se stetit ostentarent; quod nihilominus probare satis minime valebant; si adhuc Vitaliani Monothelismo infensi nomen in iisdem fuisset recensitum.

Ad instantiam verò Imperatori superius factam à Patriarchis, vt eraderetur è dyptichis Vitaliani Papæ nomen; Constantinus respondit, vt in epistola ab eo ad Dominum Papam hoc modo legitur. *Sed ad hoc non acquieuius, idest vt eijceretur Vitalianus è Dyptichis: hoc quidem utpotè omnem æqualitatem seruantes, & utrosque Orthodoxos habentes.* Quibus utrumque

& Ho-

& Honorium, & Vitalianum tamquam Orthodoxos eodem honore à Constantino Sacris dyptichis dignos haberi constat. Ex quo argumenti nostri robur magis consolidatur: nimirum, penes Orientales usque ad Sextum Concilium Honorij famam, à Monothelitis eiusdem obtestatoribus, non adeò concussam, atque abolitam, ut in plurimorum Antistitum, ac præstantiorum in Græcia Virorum, immò & ipsius Imperatoris mentibus, adhuc illibata non permanserit. Quod maxima animaduersione dignum puto: nam effrænes illi Monothelismi sectarij mendacij suis, ac cauillationibus aduersus Honorij doctrinam vndeque disseminatis, non ità Orthodoxorum testimonijs præualere; ut ipsius nomen ab omnibus in Oriente execratum haberetur.

Conclusio Prima Dissertationis.

IA M in limine Sexti Concilij constitutus siste paululum, perspicax Lector, atque ex relatis huc usque rationibus summam recollige, ut ex antecedentibus sequentia aduersus Honorium gesta magis dilucidè decernas.

Hunc Pontificem aduersarij ex duobus capitibus proscriptione dignum arbitrantur: videlicet quod unicam in Christo voluntatem professus fuerit in epistola ad Sergium, & quod silentium de vna, vel gemina operatione Christi cum eodem Sergio suscepit. Verùm per illud verbum Sergio rescriptum, quàm alienum à fauendo huic hæresi Honorius se ostenderit, Sanctus Maximus præstantissimus Doctor inter Græcos, qui nec fallere, nec falli poterat, quique ea ætate floruit: nec minus Ioannes Papa Quartus in sua Apologia, & qui ipsi aliàs fuerat à secretis, Honorij verba optimè explanantes palam exhibuere. Silentium verò circa vnā, vel duas operationes laudem potius promeruit; illi enim Sophronius quoque Monothelitarum hostis quandoque applausit. Neque vnicus Honorius, sed Apostolica Sedes in nouorum dogmatum exordio recentibus vocabulis miti silentio mederi consuevit. Deinde Honorius à Sophronij Legato de Patria charum dolis certior factus, in ipsos literis, monitorijs, censurisque excāduit; Heraclium, de Athanasij, Sergij, ac Cyri pessima sententia admonuit: atque Sophronij mentē secutus eius Synodalia gesta (teste
Zona-

Zonara) comprobauit : vnde aliquantò post silentij æconomiam eum abrogasse perspicuum est.

Quid ergo mali perpetravit venerandus Honorius, vt etiam *captiosis rationibus*, vt verbis Maximi utar, & *falsis narrationibus* nomini suo detrahi meruerit? Cyrus, Sergius, Pyrrhus, cæterique præfati Honorio superstites hæretici, vt suum fulcirent dogma, illum suas partes tutatum iactitarunt; quos tamen Sophronius, & Sanctus Maximus, de mendacio voce & scripto mox coarguerunt: adeo vt Pyrrhus eadem falsus sit: *Competenter omnia* (& in causa Honorij) *quæ propofita sunt, sermo habitus hæcenus euerit.*

Necnon Latini Patres cum Ioanne Quarto Romæ in Synodo collecti idem præstiterunt: tantum etenim scandalum, quod Pyrrhus hac Honoriana impostura vbique disseminare tentabat, ægre ferentes ad Ioannem pro eo abolendo recurrerunt: vt ipse Pontifex Imperatori Constantino Heraclij filio assuecrauit his verbis. *Omnes Occidentales partes scandalizatae turbantur &c.* Cæteris Monothelismi professoribus, ac priorum illorum Patriarcharum Successoribus aduersus Honorium deinceps obrepentibus Sanctos Theodorum, Martinum, atque Agathonem Pontifices acriter obstiterunt superius satis abundè probatum.

Cum igitur innumeros tam Orientales Orthodoxos Sanctis, Sophronio, Maximo, ac Stephano Dorensi adhærentes, acerrimos Honorianæ doctrinæ, ac fāmæ propugnatores, quàm Occidentales tanto Pontifici plaudentes, mi Lector, animaduertas: contra vero ab Oecumenicæ Sextæ Synodi Patribus eundem Pontificem damnatum reperiās: quinam ex istis præpollere debeant Honorianæ doctrinæ testes? Solerter pondera. Orthodoxi Græci, ac Latini, per quadraginta quinque ferè annos, qui ab Honorij assensu Sophronij Synodalibus actis præstito vsque ad Sextum Concilium intercesserunt, in nullo Honorium ad Sergium scribentem defecisse testantur, eumque enixè defendunt: Verum intra paucos menses tam in Oriente, quàm in Occidente, adeo mutatam rerum Honorij faciem intueris, vt in ipsum, ob eandem epistolam ad Sergium, diro inflicto anathemate vtraque Ecclesia Græca, ac Latina conspirauerit? Disser parumper definire. Vel priores illos, vel istos posteriores Antistites in re tanti momenti hallucinatos: seu verius neurtum illorum errasse concludas: siquidem non ab Oecumenicæ, sed à Pseudo-Synodo Honorium fuisse proscriptum, fortè tibi.

tibi disertè probaturum in proxima Dissertatione confido . Interim duo hic altè fixa tibi remaneant : videlicet Honorium proscribi nullatenus meruisse : quia nusquam errauit : deinde eum semper apud Orthodoxos Patres , tam Græcos , quàm Latinos , vsque ad hoc Concilium summam promeruisse laudem : hinc etenim ab hæreticis tantummodò illegitimo conuenticulo execratum facilius argumentaberis . Præterea compesce paululum, amabo, conceptum in tantum Pontificem nimium fortè zeli ardorem : ne indagandæ veritatis aditus à passionis tyrannide menti præcludatur : iuxtà celebre illud Philonis monitum . *Ne quid vel beneuolentia , vel odium cognitionem impediat .* Aliter magnum Ennodium aduersum te ità declamantem audires . *Ad hanc vos dementia malorum actuum per gradus suos incrementa traxerunt , vt hoc credatis esse laceßere , quod conuincere : nec apud vos habeant à veritate differentiam , odia , quæ plerumque contrà meritum impetiti , studijs , non rationi obsequentia vota concinnant .*

Lib. de Iud.

Libel. Apolog.

DISSERTATIO

S E C V N D A .

H O N O R I V M P A P A M

Non ab Oecumenico Sexto Concilio, sed à quadam
Græcorum Pseudo-Synodo fuisse pro-
scriptum indicatur .

HONORIVM Papam cum Monothe-
lismi professoribus damnatum Sextæ Sy-
nodi Acta , multique auctores ea incon-
sultò amplexi , testatum relinquunt Mihi
verò opus , & laborem , pro mea ingenij
paruitate , breui luculentique calamo im-
pendere mens erit , vt accuratè expo-
nam , Honorianæ censuræ narrationem ,
prout in actis iacet, nullatenus cum histo-
riæ veritate cohærere . Idcirco mihi indagandum, quo tempo-
re prædicta Synodus cœperit , quot Patres ad eam conuenerint,
quid in ea peractum fuerit, quo mense & anno finierit, ad quem
Pontificem acta Synodalia comprobanda delata sint , ac deni-
que quid post hanc Oecumenicam Synodum circa Honorium,
à Græcis perpetratum . Hæc in sequenti Dissertatione, Deo au-
xilante, perscrutabor ; variorum auctorum innixus testimonijs,
qui Concilij gesta aliter quàm in Synodalibus actis enuncia-
tur , contigisse tradunt : vnde Honorij damnationem , non ad
Oecumenicum Concilium à Sede Apostolica comprobatum ,
sed ad alterum potius Orientalium conuenticulum referendam,
maxima oritur suspicio . Enimvero , illi Authores ex authen-
ticis monumentis , alijsque Synodi Actis à se euolutis illa de-
prompserunt , non suo Marte confinxere . Monitum hic tamen
volo Lectorem , quod ab initio huius operis protestatus sum ,
& aliàs sæpè indicaui : nimirum satis mihi esse , plures ex hi-

storia huius rei implicantias eruere, grauique Scriptorum testimonia, non parui momenti, nostræque sententiæ fauentia producere; licet facti veritas, prout gesta est, euidenti demonstratione non elucescat. Prudenti tamen ac Orthodoxo viro satis factum fuisse crediderim; si ob varietatem plurimarum, grauiumque circumstantiarum, quibus damnatio ista à Concilio aduersus Honorium inflicta supponitur, eum hac in re mente iudicioque sistere: nisi quodammodò immutatum, & Honorio fauentem videro.

C A P V T P R I M V M.

Concilium Oecumenicum Sextum cæpit anno Constantini Pogonati post eius Consulatum duodecimo.

Agatho Romæ
coegit Syno-
dum,

Legati desti-
nantur ad Cō-
cilium.

*Act. 4. Sext.
Syn.*

Roma disces-
sere vere.

ANNO reparatæ salutis. sexcentesimo octuagesimo. Sanctus Agatho Papa (ad instantiam Imperatoris Constantini Pogonati, rogantis per literas mitti Constantinopolim Sedis Apostolicæ Legatos, qui Concilio ineundo pro voluntatum in Christo numero definiendo præfiderent.) Romæ Synodalem conuentum centum, & viginti Episcoporum coegit, in quo denuò conclamatum contra Monothelismum à Martino Papa in Synodo Lateranensi iamdiu damnatum, & inter cæteros ea censura obstrictos annumeratus fuit. Petrus Patriarcha Constantinopolitanus. Selecti sunt pariter in hac Synodo Legati Constantinopolim profecturi, rerum in eo Concilio discutiendarum peritia conspicui, vt præcipuè, quæ in Concilio Lateranensi, decreta fuerunt, approbarentur; nec prius ad alia progredierentur. *Personas autem (dicit epistola Papæ, & Synodi) de nostræ humilitatis ordine præuidimus, dirigere ad vestræ à Deo protegendæ fortitudinis vestigia, quæ omnium nostrum, idest vniuersorum per Septentrionales, vel Occiduas Regiones Episcoporum suggestionem, in qua & Apostolica nostra fidei confessionem prælibauimus, offerre debeant, non tamquam de incertis contendere, sed vt certa, atque immutabilia compendiosa definitio- ne proferre &c.*

Fuit itaque congregatum hoc Concilium Romæ ineunte vere: & confestim Legati iter sunt aggressi: nimirum Theodorus, & Georgius Presbyteri, Ioannes Diaconus, & Constantinus

tinus Subdiaconus ex parte Agathonis Papæ, Ioannes verò Episcopus Portuensis, Abundantius Episcopus Paternensis, & Ioannes Episcopus Rhegitanus, tanquam vniuersam Synodum representantes, & Theodorus Presbyter pro Theodoro Episcopo Rauennatensi. Literas Papæ, & Synodi ad Imperatorem tulerunt, cum insigni codice ab Agathone collecto, in quo plurimæ insignes Sanctorum Patrum continebantur auctoritates, quæ duas in Christo voluntates affirmabant. Itaque, menſe Septembri feliciter Legati Constantinopolim appulerunt, qui ab Imperatore summo honore fuerunt suscepti.

Constantino-
polim perue-
nere.

Interea iussu Imperatoris Georgius Patriarcha Suffraganeis suis indixit, vt incunctanter Constantinopolim pro Concilio congregando concurrerent. Necnon Macarius Antiochiæ Patriarcha Constantinopolim appulit; vt cum Georgio suæ hæresis stabilendæ causa quidquam machinaretur. Conuenere, & alij Orientales Patres ab Imperatore moniti: à quibus Constantinopoli cæptum est Concilium septima die Nouembris eiusdem Anni 680. interueniente Imperatore Constantino, alijsque primarijs officialibus, ac ministris.

Conueniunt
Orientales ad
Synodum.

Agebat tunc Constantinus annum sui Imperij duodecimum, post exactum Consulatum, vt recenset Theophanes hoc modo: *Habitu est Sextum Concilium maximum contra Monothelitas duodecimo Anno Imperij Constantini: Cui adſtipulantur Anastasius, Paulus Diaconus, siue Author historiæ Miscellæ, qui ita simul tradunt: Anno duodecimo Imperij Constantini collecta est Sancta Synodus vniuersalis sexta Constantinopoli.* Cedrenus bis mentionem instituit de hoc Concilio, quod secunda vice inter vndecimum, & tertium decimum annum Imperij Constantini collocat; qui annus est duodecimus; quod magis arridet, vt post hac videbimus. Epistola quoque Imperatoris ad Georgium Patriarcham, pro conuocandis Episcopis, subscriptionem sub anno duodecimo post eius Consulatum Septembris Idibus præferebat. Hoc igitur anno incæptum fuit Concilium menſe Nouembri: ita vt annus Imperij duodecimus Epistolæ infixus corrigi non debeat, vt quidam cogitant, ex eo quod in Actis Concilij decimum tertium adnotatum legitur. Nam huiusmodi contrarietate collata, cum testimonijs grauissimorum Authorum Theophanis, Anastasij, Pauli Diaconi, & aliorum, qui ad annum duodecimum hoc Synodi initium referunt, non mediocri oriri potest suspicio, acta illa ad aliam spectare Synodum, dum alium annum, quam hi Authores, assignent.

In Histor.
De vero anno
Concilij sexti

Probatum an-
no duodecimo
Cōstantini co-
actum.

Meminerimus utique annum duodecimum post Consulatum Constantini incidere in annum Christi 680. quia pater eius Constans Iulio mense vulneribus occubuit in Balneo Siracusis Indictione duodecima, iuxta veridicas Bedæ, Pauli Diaconi, Hermanni Contracti; Abbatis Urspergensis, & aliorum grauium Authorum historias. Hæc vero indictio duodecima incidit cum anno Christi 669. quando solus cœpit imperare, Constantinus mense Iulij: à quo tempore vsque ad Nouembrem anni 680. iam tres menses anni duodecimi post eius Consulatum voluebantur.

CAPVT SECVNDVM.

De numero Episcoporum, qui ad Concilium conueniunt.

ANASTASIVS. (si tamen ipse sit auctor). in libro de vitis Pontificum, loquens de Agathone Papa affirmat, quod in prima sessione habita à Patribus in Basilica Trullo nuncupata, in Palatio Imperiali, præter Legatos Apostolicos, & Georgium Constantinopolis, Macariumque Antiochiæ Patriarchas, Episcopi centum quinquaginta Orientales conuenere, quem etiam numerum Paulus Diaconus, Beda, Fredulphus, Abbas Urspergensis, Hermannus Contractus, alijque Scriptores plures vnanimiter recensere. Acta verò Concilij connumeratis Legatis Apostolicis, & Patriarchis in vltimis sessionibus, centum septuaginta Episcopos præferunt, à quibus Ithorius, & Theodorus Balsamon non discrepant. Verum Gesta Septimæ Synodi, Theophanes, Cedrenus, Author Historiæ Miscellæ, ac alij ducentorum, & octuaginta nouem meminere: quod ab aliquo adulterino codice deprompsisse arbitror: cum eos, quosque in eo deceptos constet, quod ab eodem Concilio Canones sancitos scripserunt: nam in alio quodam Conciliabulo hos Canones sub titulo Sextæ Synodi, non autem in Oecumenico Conuentu Historiæ Ecclesiasticæ periti confectos plurimis argumentis optimè comprobare contendunt: ideoque hæc vltima omittitur opinio: utpotè quæ ab actis tam in vita Agathonis, quam in Tomis Conciliorum relatis, valdè aduer-

Quot Episcopi
interfuerunt
Concilio.

Ad

Ad centum quinquaginta Patres, præter Legatos Apostolicos, sedisse credere tutius est, qui à prioribus sessionibus finem, usque Synodi perstetere. Nam Author de Vitis Pontificum, loquendo de prima huius Synodi actione, ita tradit: *In Basilica, qui Trullus appellatur, intra Palatium sub regali cultu residente cum Constantino Augusto, Georgio Patriarcha Constantinopolitano, ac Macario Antiocheno suscepti sunt missi Sedis Apostolicæ, deinde Metropolita, vel Episcopi Orientalium partium numero centum quinquaginta. Qui prout adorantes, residere eos præcepit una cum nostris &c.* Itaque in principio Concilij numerari centum quinquaginta vides.

Centum circiter sexaginta Patres.

Idem confirmatur per verba, quæ leguntur in fine actionis vndecimæ; ubi Imperator se excusat non posse ulterius Concilio, propter aliqua gravissima Reipublicæ negocia, interesse: subiiciens se id sine magno scrupulo facere, cum res magis præcipuas iam constabilitas relinqueret. *Præsentis causæ (inquit) plurima, & præcipua capitula coram nostra pietate iam peracta.* Vnde si in decem præcedentibus actionibus dogma de duabus voluntatibus in Christo sancitum fuisset, omnesque Patres epistolæ Agathonis Papæ assenserant, & viva voce pro hæretico condemnatus fuerat Macarius Antiochenus, quæ heri potest, ut tam pauci Episcopi, nempe quinquaginta tantum (iuxta Acta) sessioni vndecimæ factæ Mense Martio, nempe quatuor mensibus post Concilij exordium, conuenerint, cum tunc temporis tota congregata Synodi miles assurgeret? Immo vero si numerus ille maior centum Episcoporum, qui in fine Concilij adnotantur, à præcipuis istis capitulis in decem sessionibus à Constantino comprehensis abfuisse; certe dubitari iure merito posset de consensu vniuersali, & de validitate dogmatis duarum in Christo voluntatum; cum numerus absentium Episcoporum nimium superaret eorum numerum, qui decreto interfuerant, aut saltem isti meritò conquelessent, quod expectati haudquaquam fuissent. Vnde ab exordio centum, & quinquaginta Episcopos, prout asserunt Anastasius, cæterique Authores nominati, Concilio conuenisse putarim.

Act. 11. Sext. Syn.

In exordio Synodi tales numero fuerunt.

CAPVT TERTIVM.

*Macarius cum suis affectis de multis falsitatibus in
primis Synodi sessionibus conuincitur.*

POSTQVAM in supradictam Basilicam introducti fuissent Præsules ab Imperatore, & Patriarcha rogati, unicuique loco iuxta dispositionem Concilij Chalcedonenfis assignato, Legati Sedis Apostolicæ insisterunt, vt Monothelismi fautores suas in medium exhiberent rationes, cur in Christo vnica voluntas existeret? Ad hæc Macarius cum suis affectis adurrexit, se paratos esse, auctoritates Sanctorum Patrum, & Conciliorum ea de re promere, iactitans.

Locus S. Cyrilli adductus, ac explicatus. Primò adductus fuit Sancti Cyrilli locus à Concilio Ephesino allatus, dicentis. *Est enim omnipotens voluntas*: quibus verbis acriter Macarius ad vnā solam Christi voluntatem probandam nitebatur: sed Legati Apostolici Sanctum loquutum fuisse de vnica natura diuina tribus personis communi luculenter exposuerunt.

Chalcedonense Conciliū Monothelitis auctum. In secunda sessione Acta Concilij Chalcedonenfis lecta fuerunt, ex quibus ne verbum quidem Macarius ad roborandam suam hæresim potuit colligere. Mox euoluta epistola Sancti Leonis Papæ, in qua expressa fiebat mentio de duabus operationibus in Christo. Cui testimonio responsum Macarius dedit, Sanctissimum Pontificem Sancto Dionysio assentiri, qui operationem Christi Dei virilem nominauit.

Dolus in Quinta Synodi actis. In tertia sessione recitata Acta Quintæ Synodi: At cum ventum esset ad epistolam Mennæ Patriarchæ Constantinopolitani ad Vigilium Papam, vbi vnus voluntatis in Christo mentio fiebat: mox se opposuerunt Legati Pontificis, hanc epistolam apocrypham esse, atque sub nomine Mennæ confictam exclamantes: cum Menna è viuis excesserit vigesimo primo anno Iustiniani Imperatoris, & Quinta Synodus anno 27. eiusdem Imperij celebrata fuerit: Et hoc patuit ex collatione foliorum eiusdem codicis, quæ in affixis numeris, cum cæteris paginis, non cohærentia, perperam inserta palam visa sunt. Prosequebantur postea lectionem Quintæ Synodi, cuius actio septimam episto-

Detecta huiusmodi fraus.

epistolam Vigilij Papæ ad Iustinianum Imperatorem , & Theodoram Augustam , vnius operationis in Christo profitentem præferebat . His auditis Legati Apostolici has literas falsò adscribi Vigilio , viro in fide integerrimo , exinde probarunt , quod tunc etiam Concilium huiusmodi sententiam approbasse visum fuisset ; cum in omnibus Vigilij doctrinæ applausisset . Imperator verò aduersus hanc falsitatem ingenti zelo commotus , iussit rei veritatem exactè inuestigari in sequenti Actione , an in codicibus hæ litteræ extarent ; quemadmodum ipsimet Legati postulauerant .

Imperator iubet de hac falsitate quæri.

In quarta actione euoluitur ille codex Quinti Concilij , cui libellus iste Vigilij Papæ per dolum insertus fuerat , ita affirmat . Anastasius , qui post enarratam epistolarum in antecedenti sessione lectionem subiicit . *Alia die Catholica fidei defensor pius Princeps in Secretario residens , inquisitione de ipsis codicibus facta , ita reperit falsa nouiter addita fuisse .* Quæ perquisitio in Actis Sextæ Synodi , quæ modo in nostris Tomis Conciliorum extant , perperam actioni decimæ quartæ inseritur : Anastasius enim docet ; dum dolosè hæc indita comperta sunt , præsentem fuisse Imperatorem : *Pius Princeps (ait) residens inquisitione de ipsis facta , ita reperit falsa nouiter addita fuisse ,* Actioni verò decimæ quartæ ipsum minimè interfuisse , ipsamet Concilij Acta indicant . Vnde nobis inferre fas est , Anastasium huius Synodi narrationem ex alijs quibusdam Actis planè diuersis ab his , quæ modo in Tomis Conciliorum leguntur , contextuisse , quibus etiam inhærere nobis liceat ad indagandam cum Anastasio rei veritatem : cum huic Authori obijci nequeat , vel finxisse , vel somniasse talem Imperatoris præsentiam in præfati codicis examine ; à quo discrepant Acta . Ideoque etiam vt veritas ex tenebris eruatur , historiæ huius Concilij narrationem ex alijs quoque Authoribus , extra Concilij acta , exquirere , atque colligere nobis operæ pretium erit .

Præfens fuit Imperator in perquisitione codicis falsati.

In quinta sessione oblati fuerunt alij quidam codices à Macario , quibus varijs authoritatibus , ac Sanctorum Patrum oraculis doctrinam suam de vna operatione , ac voluntate in Christo stabilire sibi pollicebatur . Quorum ipsa Concilij Acta in quinta , & sexta actione recordantur : Legati verò Apostolici petierunt , vt codices authentici Archiui Patriarchalis exhiberentur ; cum quibus collatæ Patrum sententiæ à Macario perperam citatæ , melius ex authographis de falsitate explodi possent .

Macarius suam sententiam in casum probare contendit.

In

Legati aucto-
ritates pro ve-
ra sententia
produunt.

In sequenti sessione Legati auctoritates Sanctorum Patrum, Agathonis Papæ studio collectas duplicem in Christo operationem, & voluntatem palam confidentes produxerunt. Quas stri-
ctioris examinis studio subijci, & cum Codicibus Archiuj Patriarchalis conferri Præsules opposito dogmati fauentes pe-
tiere, Imperator illicò annuit, ut in actis Concilij actione septi-
ma scriptum iaceret: & compendiosè ab Anastasio his verbis re-
fertur. *Quibus dictum est, ut omnes libros, quos scirent ad cau-
sam fidei pertinere, coram Synodo adducerent.*

CAPVT QVARTVM.

*Condemnatur Macarius, & decretum pro duabus
voluntatibus in Christo exponi-
tur.*

Falsatas esse
auctoritates à
Macario alla-
tas demonstra-
tur.

PER duos menses cessauit Patrum conuentus, quibus elap-
sis, videlicet Mense Februario (ut scribit Anastasius)
anni 681. coram Antistitibus, ipsoque Imperatore Pa-
trum effata à Macario adducta cum libris Patriarchij sunt col-
lata. Quæ quidem truncata ac dolosè decerpta alium sensum
ab Authoribus ipsis incogitatum præferebant. *Et confusus Ma-
carius coram Synodo (inquit Anastasius) inuentus est mendax.*
Hæc prima eius ruina fuit die 13. Mensis Februarij. Post hæc fa-
cta collatione auctoritatum productarum à Papa Agathone
pro duabus voluntatibus, inuentæ fuerunt consentientes. *In-
tromissa sunt (ait idem Anastasius) coram Synodo venerabilium
Patrum dicta Ioannis Constantinopolitani, Cyrilli, Athanasij,
Basiliij, Gregorij, & aliorum duas naturas, & voluntates, &
operationes in Christo dicentium ad satisfactionem Principis, vel
Synodi. Quæ omnia latius, & luculentius in actione octaua,
nona, & decima ipsius Concilij recitantur.*

Negauit Ma-
carius assenti-
ri veræ opi-
nioni.

In alia sessione (iuxta librum Pontificalem) producta fuit epi-
stola Agathonis Papæ, cui etiam ex Synodo Romana Episcopi
centum, & viginti subscriperant. Et interrogatus Macarius
ab Imperatore, & Patribus, an veller assentiri propositioni Or-
thodoxæ in illa Pontificis epistola, aut suggestionem contentæ?
videlicet quod in Christo Domino nostro duæ essent volunta-
tes,

tes, & duæ operationes? homo ille desperatæ salutis, sese id nunquam facturum respondit: Vnde illicò exhibetur in medium Concilij ex mandato pij Principis impius Macarij libellus, qui illius professionem fidei continebat, cum subscriptione Theodori olim Patriarchæ Constantinopolitani: *Sub ipsius Theodoro, ac Theodori ex Patriarchæ iuxta cum tenorem ibi subscriptionis erat: (verba sunt Authoris de Vitis Pontificum,)* licet his addat Abbo Floriacensis, quod præter subscriptionem Theodori, etiam Georgij Patriarchæ nomen legeretur: *Mann sua subscripserunt cum Theodoro, & Georgio Patriarchis.* Istius Macarij professionis patenter in Synodo lectæ meminere Acta huius Concilij, deletis tamen vel omisissis Theodori, & Georgij nominibus. Addit Anastasius Georgium interrogatum, an ipse profiteretur dogma, in epistola Agathonis exaratum? respondisse: *Quod accepta licentia in scripto, quæ opportuna erant, responderet.*

Professio im-
pia Macarij à
Theodoro, ac
Georgio sub-
scripta.

Postmodum sequenti actione exhibita fuit alia epistola suaforia Agathonis Papæ, in qua duas in Christo voluntates, & duas operationes propugnabat. Hic animaduertendum, Concilij gesta circa Agathonis epistolarum lectionem in quarta sessione, procul aduersari Anastasij historiæ, referentis in ea deprehensam falsificationem codicis Quintæ Synodi; vti supra annuimus. Tum Georgius scripto fassus est, se nosse duas voluntates, & operationes in Christo; seu assentiri omnibus Sedis Apostolicæ dogmatibus, ac execrari omnes illos, qui vnam naturam, vnam voluntatem, & vnam operationem in Christo profiterentur. Hic inferendas Patrum acclamationes in octaua Concilij sessione recensitas putarem.

Georgius pro-
fessus verum
dogma.

In posteriori actione admissus fuit Synodo Georgius inter Patres, & ab Imperatore vnâ cum toto Concilio honorificè susceptus. Macarius verò deponere abnuens nefandum dogma, anathemate Synodali decreto percussus, ac iubente Imperatore, ablati ab ipsius collo insignijs dignitatis, à Sede detrusus extra Synodum, vnâ cum discipulo eius Stephano proijcitur. *Ea hora (inquit Anastasius) tanta tela aranearum nigerrima in medio Populi ceciderunt, ut omnes mirarentur, & dicerent, quod sordes hæresum expulsæ sunt.* Tum Theophanes Abbas Monasterij Baiarum in Sicilia in Præfultu Antiocheno illi sufficitur. In carcerem postea ducti sunt Macarius, eiusque sectatores Stephanus, Anastasius, Leontius, Polychronius, & Epiphanius, Romam deducendi. Hæreticorum verò, quos Synodus

Macarius eie-
ctus à Sede, &
à Synodo.

damnauerat, nomina, & imagines, tam ex sacris dyptichis, quam à cæteris locis expuncta, atque deleta: Sicque Græca Ecclesia, hoc dogma de duabus voluntatibus in Christo amplectens, Latinæ adhæsit. Omnia hæc breui stylo Anastasius, in decem ferè actionibus peracta, in vita Agathonis Papæ describit.

CAPVT QVINTVM:

Actorum Sexti historia Concilij ex Vitæ Pontificum desumpta tutior videtur, ideoque sequenda.

Author Libri
Põtificalis ve-
ridicus.

QUAMVIS. Author Vitarum Pontificum non fuisset Anastasius (quod tamen grauissimi asserunt Scriptores) fatentur omnes huic libello maximam fidem esse adhibendam; cum Authorem antiquitate, atque ingenuitate magis commendabilem, qui nobis sincerius Romanorum Pontificum gesta tradiderit, non habeamus: cuius effatis Ecclesia Romana in Breuiarijs, ac Sanctorum lectionibus vitur; cunctique ferè Scriptores Ecclesiastici eum magnoperè reuerentur. Ita vt mihi non absurdum, nec à scopo veritatis deflectere videatur; si historiam Sexti Concilij huius potissimum Authoris sincera fide innixam exposuerim: Et re vera Author ille veridicus aliunde, quam ex Tomis Conciliorum hoc tempore eusorum, Sexti Concilij Acta depronipfit; cum tempore, numero Episcoporum, & alijs, non solum circumstantijs, sed grauis momenti rebus iam recensitis, & post hac recensendis discrepet: Ex Archiuij Romani codicibus hanc utique Actorum, quæ in vita Agathonis descripsit, narrationem extraxit: nam proprio Marte hæc confirmasse, vel ausu temerario in suo libello adulterasse, de eo affirmari nefas esset. Vnde autem talis inter Acta ab ipso relata, & ea, quæ in Tomis Conciliorum exhibentur, prodierit discrepantia? suo loco ostendemus. Interea non abs re erit demonstrare quomodo eadem verba Anastasij, aut præcipua eorumdem pars ab alijs quoque antiquis, ac fide dignis Scriptoribus, tamquam flores colligantur; ideoque etiam nobis magni ponderis esse debeant.

Diuersa tradit
ab ijs, quæ in
Conciliorum
Tomis referuntur.

Ita.

Itaque *Communuit* (inquit Anastasius loquendo de Legatis Sedis Apostolicæ ab Imperatore receptis) *ut non per schisma, & furorem, sed pacifica dispositione &c. Synodus... decreta satisfacerent.* Cui concordat Beda, quasi Concilio contemporaneus: viginti enim post hanc Synodum annis iam celebris habebatur: qui ait. *Iussi sunt remissis disputationibus Philosophicis pacifico colloquio de fide vera perquirere: quod & Abbo Floriacensis, Humbertus de Sylua Candida, & alij Scriptores confirmant.*

Alij Scriptores huic concordant.

Episcopi præter Legatos, & Patriarchas, non plures, quam centum, & quinquaginta ad Concilium confederunt: secundum Anastasium. Hoc idem alij Scriptores in præcedenti capite relati asseuerant.

Et hoc per singula demonstratur.

Quod à Macario aliquot codices vitiati fuerint producti. *Intromiserunt Libros, & Tomos diuersos, & Synodos, quas falsauerant: ut inquit Anastasius: concordat cumeo, quod legitur in actis huius Concilij, & apud Bedam, qui dicit: Et conuicti sunt, qui unam voluntatem, & operationem assererebant in Christo, falsasse Patrum Catholicorum dicta plurima.*

Collatz sententiæ Sanctorum Patrum à Macario ad affirmandum dogma vnius in Christo voluntatis, cum codicibus, qui in Patriarchatu custodiebantur, inuentæ sunt contrariæ opinioni eiusdem Macarij, ipseque conuictus: *iuxta eorū notitiam Codices (refert Author citatus) ex Bibliotheca Ecclesia ad medium deduceret, & dum adducti essent, & relegerentur, verissimi reperti sunt duas voluntates habentes: & confusus Macarius inuentus est mendax: Nonne hæc eadem in octaua, & nona actione Concilij leguntur?*

Quod fuerit producta in Concilio professio fidei Macarij à Theodoro quoque Patriarcha subscripta, iam auctoritate Abbonis Floriacensis ostensum fuit. Quod etiam ratio suadet; dum annis ante Concilij celebrationem elapsis, hi duo Patriarchæ ambo Monothelitæ sæpius inter se, pro suo fundando dogmate, conuentus clanculum egerint. Qui Theodorus opportunum dedit Macario ingressum in Patriarchatus bibliothecam, qua codices aliquos pro libito reuolueret, ac deprauaret. Theodorus verò ad Sedem Constantinopolitanam deinde reuersus, ex ipsis actis suum nomen Macario in ea fidei professione subscriptum delere commodè potuit.

Act. 14. Sext. Syn.

Refert Anastasius Georgium ab hæresi resipuisse: Idemque Beda scriptum reliquit: *Finis* (inquit) *conflitū Georgius correctus*

rectus est : & cum Paulo Diacono : *Hanc autem heresim concitauerunt Georgius Constantinopolitanus , Macarius &c. Georgius quidem Patriarcha correctus .* Quod pariter ab Abbate Vrspergense , & alijs multis Authoribus confirmatur.

Condemnationis Macarij , & suorum sequacium meminere , Acta ipsa Synodi . De telis autem araneorum , aëra infestantium , Beda , Humbertus Cardinalis , Abbo Floriacensis , Paulus Diaconus , & alij reminiscuntur .

Tandem quod sessiones Concilij mense Febuario celebratæ sint , vt assignat Anastasius , assentitur pariter Hermannus Contractus in Chronico , vbi sic habet . *Constantinopoli Sexta Synodus centum quinquaginta Episcoporum , indiçione nona mense Febuario acta .* Floruit hic Scriptor anno Christi 1050 . & hoc tempore codices ab ipso euoluti Acta Concilij subscripta mense Febuario continebant : licet à compilatore Actorum , quæ nunc extant , duæ tantum actiones , sexta videlicet , & septima sub Mense Febuario inferantur , cæteris verò subsequentijs in Mensibus Martio , Aprili , Augusto , & Septembri repositis .

Hoc autem valde adnotandum : nam maior pars Actorum Concilij sub Mense Febuario peracta erat ; Anastasio , ac Hermannō id ab antiquis monumentis depromptum referentibus : vnde ergo vsque ad Septembrem Synodi terminus protrahatur ? vt Acta exhibent , tu solerter iudica : satis etenim mihi est discrepantias eruere Authorum , vt hinc de istorum Actorum omnimoda sinceritate non nihil dubites . Interim si Compilator Vitarum Pontificum , sedulo eadem , quæ & alij insignes Authores , tradit ; eius præponderare testimonium , quamuis in omnibus , quæ Tomi Conciliorum modò complectuntur , minime consentiat , haud temere concludimus .

CAPVT SEXTVM.

In hoc Sexto Concilio nihil penitus sancitum contra Honorium .

QUAMVIS Anastasius Actiones Sextæ Synodi in vita Agathonis Papæ recolens , circa Honorium obmutescat : verumtamen in dubium reuocari non debet , quin ab Episcopis in hoc Concilio eiusdem causa ventilata fuerit .

Etc.

Etenim Macarium de Honorij ad Sergium epistola gloriari solitum illam palam sibi fauentem didicisse pro certo allerendum: Apostolicos verò Legatos Romæ ab Agathone, & Concilio edoctos hanc calumniam ab hæreticis confictam breui, & luculenti sermone subsannantes, Honorium de vniuersitate, vtriusque voluntatis locutum exponentes, ad metam non loquendi Macarium repulisse pariter affirmandum. Porro ab hoc munere viriliter peragendo, aut de pusillanimitate ac silentio culpandos esse Legatos dici nequit; cum ipse Imperator Honorium Papam pro optimo Catholico, vt vidimus, semper coluisset. Et à quadraginta solum annis huiusmodi impostura, contra Honorium à quibusdam Monothelitis duntaxat concinnata, iam Romæ fuerat expensa, & statim in Concilio per Iannem Quartum Papam discussa, & falsitatis redolens comperta: ita vt, per vniuersum Occidentem integerrima remanente fama istius Pontificis, eam denuò hac occasione post quadraginta annos in Oriente defendendi validissimæ rationes illis minime deficiebant. Vnde Orientales Patres Legatis incunctanter sine strepitu acquieuisse arbitror; quemadmodum aliàs Pyrrhus in insigni cum sancto Maximo Africana disputatione huiusmodi explicationi se dedit, sicut supra deduximus.

Immo id ex Actis colligo; Etenim Actione duodecima innotum legitur contra Macarium anathematis telum, eo quod tentarat decipere Imperatorem per oblatos codices, qui auctoritates Sanctorum Patrum pro sua opinione corruptas continebant. *Pessimum, & à Deo coronatum* (aiunt) *Principem per oblatos Codices in denia mittere*. Vbi etiam insertæ erant literæ Sergij, & Honorij, cæteraque iam in antecedenti sessione discussa: nempe fidei professio Macarij, libelli. Menhæ ad Vigilium, & Vigilij ad Iustinianum Imperatorem. Itaque dum in duodecima actione expressa mentio fit, & literarum Sergij, & Honorij, codicibus perlectis insertarum, quæ collatæ cum codicibus ex Patriarchio depromptis, inuentæ sunt concordēs: Non alia ratio adduci potest renouatæ excommunicationis contra Macarium in hac sessione (vbi fit expressa codicum istorum mentio) quam quòd Macarius literas corrumpere, sensumque illis effingere conaretur, quem Synodus, collaudata illarum elucubratione à Catholicis suggesta, sequi abnuuit: vnde Macarij pertinax temeritas literas Honorij perperam interpretando à Concilio iterum in hac actione damnari promouit.

Defensio Honorij à Legatis.

Macarius refellitur ob imposturam Honorio factam.

Verum si aliquis fortè huic rationi recalcitret, alijs duabus autoritatibus ostendam, Concilium Honorij literas in suspitionem hæresis nunquam adduxisse, licet Macarius eas pro sua opinione protulerit. Et in primis ex Anastasio, sic loquente. *Et accepta licentia ea hora suos intromiserunt Libros, & Tomos diversos, & Synodos, quas falsauerant. Nam non per veritatem se superare existimauerunt, sed per mendacia, & diuersa commenta, quæ in libris suis ipsi addiderant; & relegentes per singula reperti sunt mendaces, vnam operationem, & voluntatem dicentes.*

Hoc idem ex
Anastasio pro-
batur.

Adeoque cum huic libello Macarius inter cætera sua testimonia literas Honorij inseruisset, necessum erit dicere, eas non fuisse iudicatas à Patribus opinioni Macarij contentientes, si rectè tradita ab Authore ponderentur: dum ait. *Relegentes per singula reperti sunt mendaces vnam operationem, & voluntatem dicentes:* alioquin respectu literarum, & autoritatis Honorij à Macario adductæ in suis libellis, & in Synodo perlectis, ipse Macarius habendus esset veridicus. At verba generalia, *per singula reperti sunt mendaces*, nullius prorsus excludunt testimonium, quin in omnibus iudicatus sit mendax: propterea quod illa vel falsificauerat, vel in alium sensum à genuino detorserat. Igitur Honorij quoque scripta complectuntur, quibus ille malè ad palliandum suum errorem utebatur. Subiicit deinde Anastasius, quod definito à Concilio hoc dogmate de duabus voluntatibus in Christo, fuerunt ex dyptichis expuncta, atque in Ecclesijs deleta nomina, & effigies eorum, quos anathemate execrati sunt. *Deinde abstulerunt de dyptichis Ecclesiarum nomina, Patriarcharum &c. idest Cyri, Sergij, Pauli, Pyrrhi, & Petri.* Nos autem suprâ recolimus in dyptichis nomen Honorij exaratum: ideoque cum Monothelitarum instarent deleri nomen Vitaliani Papæ ab Imperatore. *Honorium memorari in dyptichis propter honorè Apostolicæ Sedis antiquæ nostræ Romæ*, asseruerunt. Itaque post peractam Synodum, cum omnia proscriptorum nomina delerentur, cur non fiebat similiter mentio nominis Honorij expuncti? Nisi quod eius fidei integritate omnibus per genuinam epistolæ eius interpretationem nota, acclamatum fuit à Concilij Patribus, nulla prorsus in re defecisse, vel cum hæreticis errasse, aut propter eorum calumniam aliqua nota dignum extitisse: quod sanè nec Patres præterissent, nec Anastasius in sua narratione omisisset, si cum cæteris iste Pontifex à Concilio reprobari meruisset. Quod verò idem Author postea loquens de Leone Secundo Agathonis Successore, inter cate-

res damnatos Honorium recenseat; id ex eo ortū sumpsit, quod Acta huius Synodi, sub Leone Pontifice Romam transmissa, nomen etiam Honorij continerent, quæ ut infra sum expositurus, malè olebant, nec sinceritate cum ijs conueniebant, quæ Agatho susceperat.

Altera autoritas educitur ex testimonijs Græcorum Scriptorum, qui compendiosè Sextæ Synodi gesta scribentes, dum damnatos à Concilio recolunt, de Honorio silent; ideoque ipsum in legitimo Sexto Concilio damnatum non credidere. Baronius cum alijs Authoribus Theophanem pro hac opinione referunt. Nos autem Zonaram, ità loquentem proferemus. *Qui autem unicam voluntatem, & actionem asserabant, Theodorus Pharanus Episcopus, Cyrus Alexandrinus, Sergius, Pyrrhus, Paulus, & Petrus Constantinopolitani, Macarius Antiochenus, & Stephanus discipulus eius, & Polychronius, inueterata improbitatis, & puerilis vecordia senex, anathemate sunt notati.* Vir iste Græcus Honorio non pepercisset, si quicquam de eo in Actis suo tempore notatum reperiisset.

Præterea Photij in libello de septem Synodis Honorium prætereuntis testimonium à Baronio, Bellarmino, Hosio, Isacio Haberto, pluribusque alijs magni nominis Authoribus allegatur: cuius auctoritatem, vtpotè ab acerrimo Romanæ Ecclesiæ hoste excerptam, plurimi faciendam iure merito arbitrantur. Verum si præfati Authores aliquem Photij codicem Græcum, in quo Honorij nomen cum reliquis à Synodo proscriptis reticeretur, sedulò peruoluissent; vnâ cum ipsis ouans infensissimum hunc Sedis Apostolicæ inimicum, Honorianæ innocentie testem ac iudicem, libenter producerem. Atqui cum præfatum Pseudo-Patriarcham Honorio parùm fauentem crediderim, eo omisso, alterum Græcorum pro mea sententia producere testimonium tutius duxi. Quod mihi eruditissimus Leo Allatius ex Græcorum Ritualibus decerptum suggerit. In eorum Liturgijs Patriarchas suos Monothelitas nominatim condemnatos, & anathematismis abiectos: attramen hoc loco qui opportunior videbatur, de Honorio siue hæretico, siue de hæresi suspecto nullam factam ab ijs mentionem legimus. Quod sanè in huiusmodi Honorij censura Græcorum silentium, nullo cum Sextæ Occumenicæ Synodi subiectum fuisse anathemati indicat. Quis etenim continuisset vmquam efferatos illorum animos, & ichismatis veneno correptos, ne nomen tam odiosum cum suis Patriarchis non proclamassent?

Zonaras Honorium à Synodo proscriptum non recolat.

Libel. de Syn.

Alijs auctoritatibus hoc ipsum probatur.

Opusc. de Synodo Photiana.

De Cedreni vitiata Acta secuti, ideoque Honorium inter damnatos recensentis testimonio, aliàs erit discutiendū. Interim satis mihi erit Græcorum istorum auctoritates produxisse : ut studioso Lectori in codicibus antiquis, qui ad eorundem manus tunc deueniunt, Honorij nomen inter reliquos non fuisse connumeratum, magis pateat. Ex Latinis verò Anastasius in Historia Ecclesiastica, Paulus Diaconus, & alij suo loco citandi Honorium pariter cum alijs proscriptis prætereunt. Unde ab huiusmodi Græcorum, ac Latinorum Scriptorum auctoritate, Patres Concilij Honorianam hanc imposturam à Monothelitis excitaram floccifecisse, neque aliqua censura tantum Pontificem adiudicasse, haud temerè deducimus.

CAPVT SEPTIMVM.

Concilium Sextum intra sex Menses nondum expletos terminum habuisse ostenditur.

SEXTO Concilio terminum imponamus, quem pariter ex eodem vitarum Pontificum Compilatore desumimus. Itaque paulò ante Festum Paschatis, quod annò 681. in quartam decimam diem Aprilis incidit, Sextam Synodum expletam fuisse asserimus. Nouum hoc fortasse ferè omnibus videbitur : verum luculenter ex præfato Authore colligitur, qui sic satur. *Tanta autem gratia diuina omnipotentis concessu est* In Agathone. *Missis Sedis Apostolica, ut ad lætitiā populi, vel Sancti Concilij,* Propè Festum *qui in Regia Vrbe erant, Ioannes Episcopus Portuensis Dominico-* Paschæ exple- *rum die octauarum Paschæ (vel ut alter codex habet) Dominico* ta est Synodus. *die Paschæ in Ecclesia Beatæ Sophiæ Missas publicas latine celebraret coram Principe, & Patriarcha, ut omnes unanimiter in laudes, & victorias piissimorum Imperatorum, eo die Latinis vocibus acclamarent. Hoc idem Beda Concilio Sexto propinquior* & Humbertus Cardinalis his verbis testatur reliquere. *Finito conflictu &c. Georgius quidem correctus est, Macarius autem cum suis sequacibus simul & prædecessoribus &c. anathematizati.*

Canis. tom. 6.

Tan-

Tantaque gratia Legatos Catholica pacis comitata est, ut Ioannes Portuenſis Episcopus, qui erat unus ex ipsis. Dominica octauis Paschæ Missas publicas in Ecclesia Sanctæ Sophiæ coram Principe, & Episcopo ipsius Urbis latine celebraret. Cui sententiæ Abbas Vrspergensis, Abbo Floriacensis, alijque graues Authores adſtipulantur.

Plurium aucto-
rum testimonijs
probatum.

Porro Missam latino more, solemnique ritu celebratam fuisse post Concilium, pro gratiarum actione de dogmate vnanimi Patrum consensu stabilita, atque in signum communis lætitiæ Diuus Antoninus dilucidè significauit his verbis. *Soluta Concilio tanta gratia Legatis &c.* pergitque ea recitare, quæ mox ex præcitatis auctoribus deprompsimus. Quod utique ex ipso Pontificalis libelli scriptore necessariò conijcitur: Siquidem postquam plures à Patribus habitas actiones mense Decembri, ac Februario descripsisset, nullamque aliam Concilij actionem post Missæ illius latinæ celebrationem deinde adnumeret, eiusdem Synodi terminationem perspicuè indicat. His cohærere existimo Hermanni dictum, hoc Concilium in mense Februarij constitutis: quod de principalioribus Synodi actionibus intelligendum puto: quemadmodum etiam Author de Vitis Pontificum totam Concilij seriem à mense Nouembri vsque ad Februarium recolligens adnotauit: ita quod mense Martio completis omnibus ad Synodum spectantibus, mense Aprili in solenni Dominicæ Resurrectionis Festo ritu Latino Missa à Legato Apostolico coram Imperatore, & Patriarcha celebrari opportunè potuisset.

Chron. tom. 2.

In Chron.

Vnde autem tanta Actorum Concilij, quæ extant, vsque ad mensem Septembris vltimam Synodi actionem protrahentium, ab allatis Authoribus prodierit discrepantia? sagaci Lectori discutiendum, ac resoluendum relinquo. Sat mihi, Sextæ Synodo finem circa Paschatis Festum præfixisse. Neque deceptum me quis arbitretur: cum Anastasij, Bedæ, Humberti Cardinalis, Abbarum Vrspergensis, ac Floriacensis, Diui Antonini, & plurium Authorum testimonijs meam hanc satis corroborauerim opinionem. Indubium etenim censeo, in codicibus, antiquisque monumentis, ex quibus prædicti Authores istius Synodi narrationem compilarunt, ipsius Concilij terminum ita fuisse adnotatum: aut saltem alia diuersa istius Concilij exemplaria, vel tunc non extare, vel ab ipsis minimè visa, siue, si ad manus eorum peruenerint, alijs supra à nobis citatis ab ipsismet Authoribus posthabita. Vt cumque sit; à præfixo Concilij ter-

mino tot Scriptorum auctoritate constabilito haud quaquam recedendum.

CAPVT OCTAVVM.

Acta Sextæ Synodi statim transmissa sunt Romanam, & ab Agathone Papa recepta.

Ad Agathonē
literæ à Syno-
do directæ.

VIX iam expleto Concilio, epistolam pro more, quæ rerum in Concilio gestarum Agathoni Romano Pontifici rationem redderet, & valdè ipsius litteras, Synodique Romanæ ad hanc Constantinopolitanam scriptas collaudabat, Legatis Pontifici consignandam Patres obtulerunt, quæ in Tomis Conciliorum adhuc extat: Et quamvis Honorij, nomen inter condemnatos præferat; id procul dubio ab impio aliquo Monothelita epistolæ insitum est: cum in ea legatur: *Anathematibus interfecimus, ex sententia per sacras vestras litteras de ijs prius lata, videlicet Theodorum Episcopum Pharan, Sergium, Honorium, Cyrum, Paulum, Pyrrhun, & Petrum.* Synodus eosdem tantum eiecit extra Ecclesiam, quos prius condemnasse Agatho Papa in sua epistola ad Concilium indicat: at ille nullatenus Honorij, sed tantum Theodori, Cyri, Sergij, Pyrrhi, Pauli, & Petri memoriam diris vouet, vt in Actione decima tertia dilucidè apparet, & nos alibi clariùs expendemus. Ergo optima sequitur deductio, eosdem tantum à Concilio fuisse pariter damnatos, non verò Honorium; aliàs dicere nequibant. *Anathematibus interfecimus, ex sententia per sacras vestras litteras de ijs prius lata:* Numquam etenim aduersarij Honorij nomen inter proscriptos in Agathonis suggestionem reperient: immò eum laudibus Agatho in sua epistola summo opere extulit, ita scribens. *Apostolicæ meæ paruitatis Prædecessores Dominici doctrinis instructi, ex quo novitatem hæreticam, &c. nusquā neglexerunt eos hortari, vt saltem tacendo desisterent.* Quæ dictio Honorium ferit, vti aliàs ostendimus. Corruptelæ igitur, ac falsitatis argui meretur illa nominis Honorij additio, cuius Agatho Papa in sua ad Concilium epistola non meminerat inter damnatos: aliàs ea Pontificis epistola, aut mendax, aut sibi contradictoria iudicaretur.

Honorij no-
men dolosè in
hac epistola
insertum.

Dici-

Dicitur in eadem Concilij epistola, quod per Legatos ipsos ad Pontificem transmittebantur Acta, quod magis ad rem nostram facit: *Quemadmodum ex his (ait) cognoscere poteritis, quæ in unoquoque negotio sunt pertractata, & relata in commentariis, & in præsentia ad vestram Beatitudinem mittuntur.* Abierunt itaque Legati mense Maio, & Romam reuersi obtulerunt præfatas literas Pontifici Agathoni, qui adhuc Pontificatum regebat, vt liquet ex compendiosa narratione Anastasij in vita huius Pontificis, vbi etiam hæc subdit. *Hic (scilicet Agatho) suscepit diualem iussionem secundum suam postulationem, vt suggestionem Pontificis facienda.* Hoc perperam exactum vestigal, quod per ipsos Legatos Pontifex remitti ab Imperatore petierat, Sedi Apostolicæ ab Imperatore condonatum, simul cum Actis Concilij accepit, quod etiam patet ex vita Ioannis Quinti (qui vnus fuit ex Legatis) in qua legitur. *Expleta autem Synodo, à clementissimo Principe relaxatus, retulit sanctam Sexam Synodum &c. Necnon & alias diuales iussiones releuantes annonæ capita &c. & alia diuersa, quæ Ecclesia Romana minimè exurgebat persolvere.* Quibus indicatur expleta Synodo ab Imperatore remissum, tunc Legatū, (qui deinde in Pontificatu Ioannes V. nuncupatus est.) cum Actis Synodalibus, alijsque Imperatoris rescriptis graui pondere Agathoni, Papam, & Ecclesiam Romanam subleuantibus. Quæ omnia, vt dixi, integra & lætanter Agatho recepit, vt sonant verba illa. *Hic suscepit diualem iussionem &c.* Hinc facile refelli potest illorum Authorum sententia, quæ Apostolicos Legatos per annum, & menses ab Imperatore Constantinopoli vnâ cum Actis Synodi detentos adstruit. Nam si Agatho suscepit diualem illam iussionem Papalis consecrationis tributum releuantem, vtique per manus Legatorum ad Urbem reuersorum eam recepit. Non enim Anastasius transmissum tantummodo ad Agathonem huiusmodi Imperiale rescriptum; verum à Pontifice susceptum discretè fatetur. Insuper nulla congruens diuturnæ Legatorum moræ tunc erat ratio; Siquidem Catholicum dogma vnanimi Patrum assensu aduersus Monothelitas iam sanctitū fuerat. Imperator, vtpotè verè Orthodoxus, iam Synodali definitioni applauserat: Erga Legatos ipsos plura beneuolentiæ, summæque existimationis præbuerat argumenta. Iam ad Agathonem literas conscripserat, quibus prædictum illud tributum releuabat: vnde aliam quoque ad eundem epistolam opportunè scribere potuisset, qua Synodi

Acta mittuntur per Legatos ad Agathonem.

Legati statim Romam appulerunt.

actorum confirmationem ab eo postulare. Adhuc in prælio ob repellendos ab Imperio fratres non distrahebatur : hoc enim sequenti anno decimo tertio post eius Consulatum contigit, uti suo loco probabimus : itaque Legati recedendi licentiam absque mora ab eo petierunt, promptèque impetrarunt. Quin etiam verum tempus ad capeffendum iter Legatis tum ardebat. Neque, ut alij suggerunt, pestilentie morbus, quo Vrbs sub Agathone miserrime laborabat, Legatos ipsos ab itinere retardare poterat : nam anno superiori videlicet 680. Mense Septembris, Sancti Sebastiani patrocinio, lues illa desierat : cuius rei præclarum in Ecclesia Sancti Petri ad Vincula in Exquilij adhuc extat monumentum. Vnde statim expleto Concilio Legatos Romam accessisse indubie concludendum.

CAPVT NONVM.

Agatho Papa Synodi Acta confirmavit, eaque ad diuersas partes transmisit.

POSTQVAM Agatho Romæ à suis Legatis de omnibus, quæ in Concilio transacta erant, ritè edoctus, cuncta suis votis, cæterisque præcedentibus tam suis, quam Antecessoris Papæ Martini decretis conformia inuenisset, de rebus in Actis contentis Episcopos Romæ legentes consuluit, & post solertem indagationem tandem ea autoritate sua, & subscriptione confirmavit, quod luculenter sequentibus testimonijs comprobatur. Et in primis evidenti auctoritate Humberti Cardinalis de Sylua Candida (hic vixit anno Domini 1054.) Viri doctissimi, atque integerrimi : qui aliquando cum Græcis de quibusdam dubijs publicè disceptans, & inter cætera quemdam Canonem Sextæ Synodi, cui Agathonem Papam affirmabant præfedis, allegantibus respondit : *De Papa quoque Agathone omninò scimus, quia nec Sextæ Synodo per se ipsum præfedit, nec aliquibus Capitulis eius subscripsit, nisi quæ promulgata fuerant aduersus Monothelitarum hæresim.* Eo itaque, quo vivebat Humbertus Cardinalis, sæculo, fama constans in tota Occidentali Ecclesia percrebuerat, Agathonem Papam Sextæ Synodo se subscripsisse ; quemadmodum ipse assererat coram Græcis ad id minimè reclamantibus ; immò ita de Agathone, Papa sentientibus. Nam si aliter res ista processisset ; Orienta-

Agatho subscripsit acta Concilij.

Canis. tom. 6. ant. Lect.

Probatum Humberti Cardinalis testimonio.

libus illis Humbertus responsum dedisset, sextam illam Synodum à Leone Secundo fuisse receptam, atque approbatam; & sic vtrique propositioni Græcorum satisfecisset: videlicet quod neque Agatho præfens fuisset Concilio, & quod neque ipsius capitulis subscripsisset: sed quia (vt diximus) omnibus tunc temporis tam in Oriente, quàm in Occidente notum erat Agathonem Papam legitima Sextæ Synodi acta confirmasse: ideo de hoc contra Humbertum Græci obmutuere; & firmum manifestum eius dictum. *De Agathone omninò scimus, quia aliquibus Sextæ Synodi capitulis subscripsit, quæ promulgata fuerant aduersus Monothelitarum hæresim.*

Aduerto hic obiter contra eos, qui integritatem Actorum Sexti Concilij acriter tuentur, Humbertum asserere capitula tantum illa à Papa fuisse confirmata, quæ dogma contra Monothelitas complectebantur: ex quo alia gesta permixta comprobare respuisse, haud temere conijcere possumus: vnde si in Synodalibus illis actis Agathonis obliatis Honorij proscriptio contineri dicatur: constanter cum Humberto ab Agathone non fuisse approbatam asserimus; sed hoc alibi fusiùs discutendum.

Papa Agatho vt moris erat, in varias tam Italiæ, quàm exteras regiones breuem Actorum Synodalium collectionem misit, adeò vt eandem quoque apud Gallos direxisse, asseramus, quod epistola producta ab Authore Bibliothecæ Floriacensis, & à Baronio relata indicat.

Agatho (inquit) Episcopus Edicto Viennensi Archiepiscopo. *Tuus Doratus in Synodo, ubi centum pene Episcopi residebant, Romæ de tua sanitate nos iustificauit, cui rem gestam apud Constantinopolim, sicut Legati nostri desulerunt sanitati tue deferendam dedimus: Vbi reperies Antiochenum Episcopum pro errore suo damnatum: Hac tu frater charissime, cum percurreris, omnibus Galliarum Episcopis legenda, & cauenda, ac tenenda transmittes. Scias autem loco eius Theophanum Episcopum ordinatum &c. Pontifex peculiarem facit mentionem de Macario à Synodo exauctorato: quia cæterorum damnatio iam in Occidente innotuerat; nimirum de Sergio, Cyro, aliisque à Synodo Lateranensi sub Martino, & iterum à Synodo Romana sub eodem Agathone de hæresi nominatim notatis. Quod vero epistola hæc subscripta inueniatur pridie Kalend. Martias, non leuè suggerit difficultatem; nam Agatho in mense Ianuario anni 682. fato cessit, vt mox indicabimus: non ideo tamen hæc epistola*

Agatho misit
Acta in Gal-
lias.

peni-

penitus reiſcienda ; cum ſæpè hoc in alijs ſimilibus menſium ſue annorum notiſ , vel Scriptorum oſcitantia , vel alia quacumque cauſa erratum reperiamus , neque ob hanc rationem omnia in ijs literis comprehenſa tanquam commentitia reiſcere ſolemus . At ſi iuxta aliquos Agatho vitam produxiſſet uſque ad menſem Iunium ; non obſtaret hic error.

Quin etiam ad Hispanias Gallijs finitimas ab Agathone huiusmodi Acta fuiſſe tranſmiſſa probabiliter cenſeo : ſi enim ad Gallicanos Patres , ut probauimus , ea direxit : cum Hiſpani Præſules ſæpè Toleranas Synodos tum temporis cogere conſueuiſſent , ut eadem ab ijs confirmarentur , pariter imperauit . Quamuis autem Agathonis literæ de huiusmodi Actorum comprobatione ad Hiſpanos ſcriptæ deſiderentur : imò potiùs Leonis Secundi epiſtola ad eoſdem contrarium indicet : Atamen ſi accurato examine rem hanc diſcutere velimus , ante Leonis literas Hiſpanos Actorum Conſtantinopolitanæ Synodi nòtitiâ habuiſſe fateri obſtringimur . Nam ipſimet Patres Tolerani Concilij decimi quarti , ita ſantur . *Clara omnes notio populos Hispania implet , quod decurrentis evoluti temporis ſerie per Romani Præſulis Baiulum geſta Synodalia ſocietati noſtræ adueſta ſunt , quibus Conſtantinopolim Conſtantino Pio & Religioſo Principe moderante ; magna , & ſublimi copia aggregata Pontificum , Apollinaris dogma comperimus eſſe deſtructum . Cum quibus Leonis quoque antiquæ Romæ Pontificis inuizatorio epiſtolaris gratiæ conſulta ſuſcepimus : per que omnis ordo geſtorum , geſtaque ordinum &c. Ex quibus inferitur hanc Leonis epiſtolam ad Hiſpanos tranſmiſſam diuerſam fuiſſe ab ea , quæ in Tomis Conciliorum extat : qua Leo ipſe Hiſpanos Patres partè tantummodò Actorum Synodaliũ ad eos direxiſſe monuerat : Geſta (ait) propter linguæ diuerſitatem in Græco quippè conſcripta ſunt , & nec dum in noſtrum eloquium examinatè tranſlata , definitionem interim eiſdem Sancti Sexti Concilij &c. in Latinum de Græco tranſlatam per latorem præſentium Petrum veſtre dilectioni direximus &c. Ne igitur huiusmodi inter Leonis epiſtolam , & citatum Toleranum Canonem diſcrepantia appareat : dum vna partem actorum Synodaliũ in Latinum tranſlatam in Hiſpanias mitti : alter verò integra geſta (dum aiunt . Omnis Ordo geſtorum &c.) ad eoſdè directæ profectur , priorem illam epiſtolam ab Agathone potiùs ad præſatos Hiſpanos Patres ſcriptam conſciimus : ipſe etenim Pontifex nondum integra Synodi geſta , morte præuentus , in Latinum vertere valuit : quod de Leone aſſeri nequit : cum omnes fere Authores*

Miſe quoque
ad Hiſpanias .

res è Græco in Latinum eius studio Acta Synodi translata fuisse asseuerent. Interea ex dictis Agathonem à suis Legatis Constantinopoli redeuntibus, Acta Sextæ Synodi recepisse; eademque in varias Occidentis partes direxisse satis demonstrasse mihi videor.

CAPVT DECIMVM.

Quanto tempore Agatho Papa sederit, & quo anno ac mense obierit?

DE tempore Pontificatus Agathonis multi multifarie Authores loquuntur. Anastasius, siue Author Vitarum Pontificum, duos annos, sex menses, & tres dies sedisse ait, cui subscribit Abbo Floriacensis. Luitprandus annos binos, cum quinque mensibus, & quatuor diebus ei adscribit. Genebrardus, cui Platina assentitur, cum vixisset annos duos, sex menses, & dies quindecim affirmat: Onuphrius Panuinus his tantum quindecim dies subtrahit. Abbas Vispergenfis Pontificatum Agathonis vsque ad annos quinque, & sex menses producit; cui codex manuscriptus Patrum Carthusianorum, Colonienfium in additionibus ad Vsuarium, & Martyrologium Colonienfem consentiunt. Cardinalis Baronius cum alijs Authoribus Agathonem sedisse quatuor circiter annos existimat. Vnusquisque autem quam voluerit, opinionem seligat; dummodò certum maneat illum anno 681. in viuis extitisse: Quia ex Actis Sextæ Synodi (cui finem impositum mense Septembri ipsa narrant) tunc adhuc ipsum superstitem, & ad eum Concilij literas directas nouimus. Mors Domni Papæ Antecessoris Agathonis ad tertium Idus Aprilis communi Authorum sententia refertur: deinceps Sedes duos. Menses vacauit; Agathoque illi sufficitur. Igitur si Dominus anno 678. è vita decessit, Agathonem vltra tres annos regnasse: si vero duos tantum annos, & aliquot menses Pontificatum rexisset velimus, Dominum anno Christi 679. mense Aprili obiisse, & in fine Iunij sequentis Agathonem electum fateri cogimur. His concinit Martyrologium Benedictinum Menardi, & Octauius Caietanus de Sanctis Siciliæ, qui consecrationem Agathonis Papæ sub die 11. Iulij reponunt. Nos vero ad eos lubentius propendimus, qui Agathonem anno 678. mense Iunij ingressum fuisse Pontificatum scribunt.

Varia Authorum sententiæ proponuntur.

Tribus annis, & sex mensibus regnauit.

Maior affurgit circa annum, & mensem eius decessus dubitatio. Integritatis Actorum Sextæ Synodi propugnatores pro viribus tueri laborant, Agathonem mense Septembri anni 681. quo Constantinopoli Concilium ad finem redigitur, decessisse, cuius mortis in seij Patres ad ipsum literas direxisse, eius tamen Successori Leoni Secundo consignatas. Et hoc vnico nituntur fundamento, quòd aliter veritas ipsorū Actuum saluari nequeat: ex ijs enim & ex responso Papæ ad Imperatorem deduci non posse, superstitem fuisse Agathonem: sed potiùs Leonem eius Successorem tunc Pontificatum gessisse astruunt.

Martyrologia antiqua, & Chronologia debent sequi.

Quo autem faciliùs nodum hunc soluamus, operæ pretium erit accuratius omnium historicorum, Chronologorum, & Martyrologiorum consensum circa Agathonis decessum exquirere; vt tot illustrium testium parocinijs, veritas magis elucescat: Nec hìc testimonio Actorum Sextæ Synodi stare occurrit, dum de morte Agathonis Acta prorsus sileant, & aduersarij ex literis Leonis Concilio annexis eandem colligere decantent. Quæ probatio claudicat; cum faciliè eas literas perperam Leoni adscribi potuerint, quod aliàs sæpè de aliorum Pontificum epistolis per errorem patratum euoluenti Ecclesiasticas historias innotescit.

In primis igitur Romanum Martyrologium meminit natalis Sancti Agathonis Papæ Quarto Idus Ianuarij. Galesinius in suo Martyrologio, cum Vsuaro, Hugone, Menardo, Viuione, Dorganio, Octauio Caietano, & Anastasio in Vitis Pontificum, Abbone Floriacensi, Luithprando, & Platina, cæterisque Authoribus, qui de gestis Pontificum scripserunt, omnes vnanimi stylo referunt, eum die decima Ianuarij vita functum: quibus omnia Breuiaria antiqua adstipulantur. Græci in suis Menæis memoriam huius Pontificis vigesima die Februarij recolunt: nec vnus quidem Author illum mense Septembri vita functum, vt contendunt aduersarij, asserit. Animaduertas quæso studiose Lector, quod tot celebres Authores Acta Concilij, literasque Leonis peruoluentes, terminum Synodi, ac epistolarum titulos, diemque, atque annum, sub quibus erant signatæ, sedulo ponderarunt: Attamen Agathonem vitam vsque ad Ianuarium anni 682. pertraxisse, & post annum, & menses Leonem Pontificatum inijisse vnanimi consensu memorant: quod sanè argumentum maximi faciendum puto: vt hinc conijcias, vel non admodum perantiqua istorum Actorum, ac Leonis literarum monumenta, vel eadem ab ipsis Authoribus cæteris fidelioribus

Hæc obitum Agathonis die decima Ianuarij 682. collocant.

bus posthabita: Eo quod neque veteres, neque recentiores Chronologi, propter eiusmodi testimonia, stabilitam de Agathonis decessu, & Leonis electione epocham permutare voluerint. Igitur cum innumero tot illustrium Scriptorum exercitu, vnâque cum tota Ecclesia, ita in omnibus ferè Martyrologijs, sacrisque lectionibus conclamante, maluius eriare, quàm cum paucioribus alijs Leonis literarum propugnatoribus, ab vniuerso Ecclesiæ, & arque Scriptorum consensu auersari. Adde, quod si Agathonem mense Septembri anni 681. è vita migratione admittatur, graue oriretur absurdum: eum scilicet mense Martio Pontificatum subisse, quod omnibus historicis repugnat, nos edocentibus, Domnum mense Aprilis decessisse, & post menses duos & aliquot dies electum Agathonem. His aduersantur quidam obijcientes, Anastasium (quem secuti sunt ceteri Scriptores) non de die mortis, sed sepulturæ locutum. Sed hoc sanè nimia Ecclesiastica monumenta confusione perturbaret; cum in natali omnium Sanctorum Pontificum semper Maiores nostri supremum diem vitæ, non autem depositionis assignarint: Quamuis non multis post diebus hanc celebrari consueuisse experientia nouimus: vnde argumentum leui pondere ruit, cum non de annis, aut mensibus, sed de paucis intermedijs diebus agatur.

Vtlerius progredi si velint, commemorationes Sanctorum in Martyrologijs non semper mortis diem designare. Immo hoc contra ipsos retorquendum: cum omnibus pateat, diem commemorationis in Martyrologio affixum, cum historiarum monumentis concordantem, diem obitus Sanctorum indicare, si alius præfixus dies non inueniatur: Quapropter in sacris Martyrologijs repetita aliquoties nomina Sancti Ioannis Chrysostomi, Sancti Ignatii Martyris, aliorumque legimus: cum alia die translatio illorum corporum, & altera die mortis casus acciderit. Cuncta autem Martyrologia cum Scriptoribus Ecclesiasticis, in astringenda die mortis Agathonis cum eius festiuitate ab Ecclesia celebrata assentiuntur: igitur dies transitus eius mense Ianuario iure merito recolitur.

Aduertendum tamen, quod licet Imperatoris literas ad Leonem Agathonis successorem mense Decembri, Indictione decima adnotatas, fateamur: nihilominus minimè iuuat eos, qui Agathonem in mense Septembri, aut Octobri occubuisse aiunt. Nam etsi pro certo supponamus, Agathonem ad sequentem Ianuarium superuixisse, eodem tunc defuncto, à Legatis iam

Non recte
infertur mors
Agathonis ex
literis Imperatoris.

vel Februario , aut Martio Romam reuerſis Leoni Succellori huiusmodi literas , licet ad Agathonem ſcriptas , fuiſſe conſignatas aſſerere poſſumus . Igitur exinde non rectè inferitur , quod Forbeſius cum alijs recentioribus conijciebant ex his literis , videlicet Agathonem menſe Septembri , aut Octobri anni 681. deſecit . Vnde à tot Authorum conſenſu , atque auctoritate minimè recedendum arbitror : nimirum Agathonem Ianuario ſequenti deceſſiſſe : ſiquidem licet prædictæ literæ menſe Decembri ſignatæ admittantur , redditas fuiſſe Leoni , iam Agathone Ianuario anni 682. vita functo , haud temerè aſſignare nobis licebit .

CAPVT VNDECIMVM.

Poſt mortem Agathonis Papa Honorium à Græcorum Pſeudo-Synodo fuiſſe damnatum oſtenditur .

HIC præſentis opusculi cardo , totiusque ferè laboris meta : dum in hoc capitulo exploraturus ſum perſidiam quorundam Græcorum , vel Monotheliſmo turpiter adhærentium , vel ſuorum Patriarchatum honorem tueri acriter ſtudentium , qui clanculò poſt Legatorum reſeſſum ab Oriente , & Agathonis obitum , Conciliabulum aduerſus Honorium conuocarunt . Ad hanc aſſertionem è latebris eruendam , nonnulla neceſſariò præponenda : vt curioſo eruditoque Lectori integrè , pro viribus , ſatiſfaciam .

In primis adnotandum , quod licet communi Orientalium Patrum aſſenſu dogma de duabus Chriſti voluntatibus contra Monothelitarum hæreſim Synodali decreto ſancitum fuiſſet : Plurima tamen illorum pars impij erroris labe priùs ſordidata , metu quodam extrinſecusque in hanc deuenerat ſententiam . Enimuerò maietas Conſtantini Imperatoris ad ſtabiliendam Græcorum cum Latina Eccleſia pacem valde propenſi vrgebat . Quin etiam ipſe effata à Legatis ſibi oblata pro duabus voluntatibus , & ab Agathone in totum illum præclariffimum collecta , maturè ponderans , plurimùmque demiratus , huic orthodoxæ opinionì maximè applaudebat . Quod Orientales animaduertentes .

Imperator, propenſus. Legatus .

tentes tam claris Sanctorum Patrum testimonijs geminam Christi voluntatem comprobantibus palam contradicere , præfente Imperatore , erubuerunt .

Præterea Georgius Præsul Constantinopolis, hac hæresi cum suo Clero , plurimisque Episcopis Suffraganeis laborabat , nam in Synodo postmodum correctus legitur . Patriarcha quoque Antiochenus Macarius , Monothelitarum Antesignanus , cum suis stipatus asseclis Synodo interfuerat ; quos non pauci alij Antistites , Apostolicæ Sedi parum affecti sequebantur : quod ex consequentibus facile probatur : nam iidem post aliquot annos plures Canones Romanæ Ecclesiæ aduersos condere præsumpserunt .

Plures Episcopi Orientales errore infecti .

His accedit , quod Episcopi tot suorum Patriarcharum famam à Synodo anathemate explosam, eorumque nomina ex dyptichis erasa ægre ferebant : vnde Georgius , ne quatuor suorum Antecessorum in Concilio de hæresi conuictorum nomina publice proclamarentur , Imperatorem enixè rogauit ; quamuis hanc obtinere gratiam nequaquam meruerit . Quæ omnia plurimorum illorum Præsulum animos ad aliquid contra molendum excitabant ; vt ita tot Patriarcharum honori consulere-
tur . Quod facile consequi sibi suadebant , si etiam Romanus Pontifex Honorius cum ipsis consentiens à Synodo demonstraretur , ac propterea eadem cum iisdem censura dignus adiudicaretur .

Interea cum apud Constantinopolim obitus Agathonis Papæ fama percubisset , mihi somniare haud video , si Georgium Patriarcham cum alijs Episcopis , ac præcipuè cum Theodoro ex Patriarcha , qui coram Synodo simulatam erroris egit pœnitentiam , de congreganda Pseudo-Synodo pertractasse asseram : vt honoris suorum Antecessorum recuperandi modum perscrutarentur ; atque Concilio , cui adhæserant , aliquid infererent , quo sese à calumnijs tuerentur . Quibus absentiæ Imperatoris , magni ponderis rei causa , commoda arridebat occasio . Quod Theophanes adnotat , cui Author Historiæ Miscellæ , Cedrenus , alijque Græci Scriptores concinunt : ita de Constantino affirmantes . Anno decimo tertio repulit fratres Heraclium , & Tyberium , ipseque cum Iustiniano filio regnavit . Iam supra ostensum , anno duodecimo post Consulatum Constantinum , Concilio Oecumenico , quod post sex circiter menses , videlicet in Paschate anni 681 . solutum fuit , interfuisse . Anno itaque sequenti , videlicet decimo tertio eundem bello

Captarum occasionem nouâ Synodum congregandi .

contra fratres distractum ex præcitatis Authoribus modò comperimus: vnde tùm temporis optima Episcoporum illorum cœtus congregandi occasio offerebatur, cui adstare Imperator nullatenus poterat. Fauebat quoque Patriarchæ, atque aliorum menti, Sedis Apostolicæ post mortem Agathonis interregni nimia diuturnitas; nam iuxta Anastasium, aliosque, qui ipsum sequuntur, per annum & septem menses sedes vacauit. Iam ut superius indicauimus, Legati Apostolici ab Oriente recesserant, inimò Romam appulerant: adeò ut facillimè Græcis illis iterum conuocandi, atque omnia ad libitum peragendi oriretur opportunitas; cum nemo illorum placitis obistere posset. In hoc Conuenticulo inter alia præcipuum illorum studium in Honorij Papæ damnatione contendisse, non incongruè existimo: quod in fine anni Synodo posterioris 682. euenisse probabilius censeo; nisi id ad futuri principium extendere alicui magis libeat. Porro ne fortè nimis admodum temeritatis à doctis viris coarguar, quod pro tuenda Honoriana causa zeli ardor figmenta somniaque menti suggerat; quæ penes indubia Authorum testimonia animaduerti, in huius rei probationem in medium producám.

Iterum collecta Synodus à Græcis.

Probatur ex Tharasio.

In primis. In actione quarta Septimæ Synodi, ita ex Tharasio Patriarcha exhibetur. *Quæ hic Ignorantia, qui plerique laborant circa hos Canones? scandalum est enim dubitare, num sint Sexta Synodi? Cognoscant igitur tales, Sextam Synodum temporibus Constantinis fuisse congregatam, nimirum contra eos, qui tantummodò unam actionem, & voluntatem in Christo collocant. Illi igitur hæreticos anathemate verberantes, Orthodoxamque fidem confirmantes anno decimo quarto Constantinis domum reuersi sunt. Post annos igitur quatuor, aut quinque iidem illi Patres sub Iustiniano Constantinis filio congregati, prædictos Canones ediderunt, neque de hac re quis dubitet. Duo hic notanda occurrunt: Primum, Episcopos, qui ad Sextum Concilium conuenerant, ex testimonio Tharasis, ad sedes suas anno decimo quarto Constantinis reuersi: Alterum post quatuor vel quinque annos, hos Episcopos denudò congregatos Canones condidisse. Ex his dilucidè liquet, quòd paulò post Sextum Concilium Oecumenicum, Græci aliud quoddam conciliabulum celebrarunt, prius quam illud quod sub Iustiniano Constantinis Pogonati filio habitum fuit, conuocaretur. Etenim Sextum Concilium anno duodecimo Constantinis incæptum intra sex menses absoluitur: igitur nulla alia ratio reddi potest, cur tandiù eo completo Episcopi*

scopi Constantinopoli moram traxerint , vt tandem anno decimo quarto eiusdem Constantini ad propria remearint : nisi vt clanculum elapso anno congregati Pseudo-Synodum subtexerent , Canones efformandi causa , subdolè conquerentes de præmaturo Legatorum discessu , quorum oraculis satisfacere ob temporis breuiorem commoditatem non potuerant . Hæc ex pio Tharasij Patriarchæ zelo palam in Concilio reclamantis interunur : qui Vir sanctitate commendabilis sæculo post Concilium effloruit . Theophanes tamen Græcus Scriptor magnæ authoritatis Vir , ac martyrio clarus , hæc tradit : *Habitu est Sextum Concilium Maximum contra Monothelitas duodecimo anno imperij Constantini* . Si igitur Sextum Concilium Occumenicum anno duodecimo Constantini celebratum est , & mense Septembris , vt innuunt Acta , finem habuit ; sustinere non posse videtur Tharasij dictum circa reditum Patrum ad propria anno decimo quarto eiusdem Constantini : nam saltem sequenti anno decimo tertio reuersos credere est : Nos vero eo temporis interuallo , Sede Apostolica vacante , & Imperatore negotijs politicis , ac bellicis distracto prædictos Patres iterum ad Conciliabulum illud conuenisse arbitramur , neque aberrare putamus .

Quod etiam ex altera obseruatione ab allatis Tharasij verbis desumpta obfirmo : *Post annos (ait) quatuor , aut quinque idem illi Patres sub Iustiniano Constantini filio congregati &c. prædictos Canones ediderunt : neque de hac re quis dubitet* . Quod tamen à Theophane (ex Turriani versione) ità reprobatur legimus . *Illud oportet non ignorare , cassum , & nugatorium esse , quod quidam distitant , eos qui Sexti Concilij Canones apud ipsos falsò feruntur , post quatuor annos editos fuisse : vt enim in cæteris omnibus falsitatis arguuntur , ita in hac re quoque mentiuntur* . *Habitu est Sextum Concilium Maximum contra Monothelitas duodecimo anno Imperij Constantini &c. Imperauit autem post Sextam Synodum Constantinus alijs quinque annis : Eo vero defuncto vita , imperauit eius filius Iustinianus &c.* Theophanes strictius falsitatis cōuincere eos nequit , qui Canones istos quatuor annis post Sextum Conciliū fuisse conditos asseuerant , quàm eo quod Constantinus Imperator post Sextum Concilium quinque annis vixit , cui successit filius eius Iustinianus , sub quo præfati Canones conditi , vt illi adstruxerant , (hoc autem maxima animaduersione dignū puto) A vero nempe alienū , illos Patres post quatuor vel quinque annos à Sexta Synodo elapsos sub Iustiniano Cæsare congregatos , eos Canones sanciuisse , cum illo tempore Constantinus adhuc

adhuc imperaret , optimè deducit Theophanes . Vnde ergo orta tanta Authorum diuersitas eadem fermè ætate conuiuentium ? Quia Tharafius corruptum aliquem securus codicem , Sexti Concilij finem sub anno Constantini decimo quarto collocat ; à quo tempore Imperator tribus tantum annis vixit : Ideoque secundo anno Iustiniani , qui Constantino successit , Patres denuò collecti Canones istos condere potuerunt . Theophanes verò quemdam fideliozem aëtorum Sextæ Synodi , vel solertioris alicuius Scriptoris perlegens textum , Synodo anno Constantini duodecimo finem impositum ; ac insuper Constantinum quinque annos vita & Imperio potitum docet : vnde quarto saltem post Concilium anno , imperante iam Iustiniano , vt supponitur , eos Canones sancitos non fuisse conijcit . Hinc apertè colligitur , duas sub Sextæ titulo intextas fallaci arte Synodos ; alteram sinceram & Oecumenicam anno Constantini duodecimo , teste Theophane ; alteram , & à Græcis , infcia Sede Apostolica , clandestinè , anno Constantini decimotertio exeunte , vel quarto decimo peractam : cuius Tharafius meminit .

Ex Cedreno
idem probatur .

Accedit auctoritas Cedreni , de Sexta Synodo ità scribentis : *A quinto ad Sextum Concilium centum viginti nouem anni fluxerunt* . At Quintam Synodum celebratam anno Christi 553 . nemo abnuuit , cui si centum viginti nouè adijcias , anno 682 . vno scilicet anno Oecumenica Sexta Synodo posteriore , Sextum Conciliū coactū fuisse patebit : itaut necessariò concludatur , Cedrenum Conciliabulū post Sextam Synodum à Græcis celebratum indigitasse , vt numerus annorum ab ipso præscriptorum concurrat . Imò ipse bis de historia huius Concilij meminit , ad annum scilicet decimum tertium Constantini , & iterum inter vndecimum , & decimum tertium , qui est duodecimus , quo Sexta Synodus re vera peracta est . Ex quo bis Concilium collectum etiam ex Cedreni auctoritate rectè argumentamur . Insuper actio duodecima Concilij notatur in Actis sub die vigesima Martij , ac pariter præcedenti actioni vndecimæ eiusdem nota diei affigitur : quæ fortasse ad eandem sequentis anni diem reiicienda foret .

Ex Panuino
obfirmatur .

Onuphrius Panuinus in sua de Pontificibus Romanis Chronica nobis magnopere fauet : *Sancta* (inquit) & *uniuersalis Sexta Synodus Constantinopolitana tertia 289 . Episcoporum contra Monothelitas hæreticos congregata . . . Constantini Augusti annis 13 . 14 . & 15 .* Per illud triennium Sextam Synodum Oecumenicam protractam nequidem Acta ipsa effingunt . Atta-

men

men Author iste id collegit ex antiquis Scriptorum monumentis, quæ per illud tempus Concilium pluries congregarum recolunt: nec mirum; etenim Pseudo-Synodi actiones passim eo triennio, imperante Constantino, à Græcis compositæ sessionibus Oecumenicis intertexæ, & sub titulo Sextæ Synodi infixæ cernebantur.

Alia, & quidem grauis ponderis se offert comprobatio: In actione decima tertiæ Concilij legitur fuisse productam, epistolam quamdam Cyri, ita signatam: *Inueni in Gazophylacio epistolam Cyri missam ad Sergium ante quinquaginta sex annos, per quartam decimam indictionem præteriti circuli*. Tempus itaque præcitatæ affixum epistolæ ante annos quinquaginta sex, indictione decima quarta circuli præteriti, incidit in annum 626, iuxta Sethum Caluissium, & alios: à quo vsque ad annum 681, quo Oecumenicum Sextum Concilium celebratum est, anni numerantur tantum quinquaginta quinque; quibus si alium addiderimus, Actio illa Concilij ad annum 683. vel saltem 682. spectabit: sicque tunc temporis Græcos Episcopos. suum Conciliabulum substruxisse assero. Si verò strictiori Græcorum calculo nouam indictionem à mense Septembri anni 625. enumeremus, annos quoque quinquaginta sex in mense Septembri anni 681. terminati innotescet. Cumque epistola ista in Concilio lecta fuerit mense Martio; anno 682. id actum clara res est; ut eam scriptam ante quinquaginta sex annos. fateamur, qui anno elapso in Septembri fuerant completi; siquidem in Martio anni 681. adhuc sex menses prædicto complemento deerant. Hoc argumentum ex ipsarummet, quæ extant, Actionum visceribus extractum, non mihi parui faciendum videtur; ad ostendendum Actiones post duodecimam ad vsque decimam, octauam in isto Græcorum conuentu fuisse coactas: ideoque decimam tertiam actionem non esse Sexti Concilij Oecumenici iam anno præcedenti 681. omnium Authorum, ac etiam Aduersariorum consensu terminati: cum ex epistola præcitata anno saltem 682. in hac actione producta hoc luculenter deducatur. Hic autem animaduertendum puto, benecole Lector: nimirum quod in hac actione decima tertia, in qua prolata fuit ea Cyri epistola, Honorius damnatus legitur. Quæ sessio cum adulterina comprobetur; similem sibi parurit sortum.

Contemnendum quoque non est, quod Anastasius in Agathone asserit, finito Concilio acclamatum fuisse Constantino Imperatori, & Heraclio, & Tiberio eius Fratribus: dum ait:

Ex ipsis Actis.
Synodalibus
idem confir-
matur.

Omne

Ex diuersitate
acclamationū
Concilij ad
Imperatorem
probatur.

Omnes unanimiter in laudes & viſtorias puſſimorum Imperatorum Latinis vocibus acclamarent. Et nihilominus in actione decima ſexta, & decima octaua Concilij, & in ſermone acclamatorio in laudem duntaxat Conſtantini acclamarum fuiſſe legitur. *Conſtantino nouo &c. Marciano multos annos &c. Quenam* ergo inter Acta, & Anaſtaſium tanta diuerſitas? nulla ſane: Intelligendus eſt enim Anaſtaſius de conclamatione facta, cum ſinis Sextæ Synodo reuera impoſitus eſt: tunc enim Conſtantine nōdum imperium ſolus regebat: ideoque cum fratribus fuit acclamatus à Concilij Patribus. Acta vero Pſeudo-Synodi poſt annum decimum tertium ſui Conſulatus, vel in fine eiufdem condita ſunt; poſtquam tota moles imperij reſpuliſ fratribus penes Conſtantinum erat; cui tū temporis ei ſoli meritò acclamarum legimus. Ex qua diuerſitate duplicem Græcorum conuentum, ſub nomine Sextæ Synodi, rectè coarguebam, vnum videlicet, antequam Conſtantine fratres repelleret, alterum cum ſolus imperauit. Nil ergo mirum, ſi Honorij condemnatio in Acta Concilij irreperit, cum legitimus Actis huiusmodi Actiones poſteriores Græci clanculum fabricatas, annexerint, quibus omnibus ſimul intextis Sextæ Synodi nomen, ac titulum affixerunt: quod apertius ex proximis capitulis eluceſcet.

Quod autem ſub Leonis Pontificatu aliquid Græci machinati ſint contra Honorium, longè diuerſum ab eo, quod in legitima Synodo peractum erat, colligitur ex ipſo libro Pontificali: ubi in vita Leonis Secundi, ita legitur. *Hic ſuſcepit Sanctam Sextam Synodum, in qua condemnati ſunt Cyrus, Sergius, Honorius, & Pyrrhus, Paulus, & Petrus, necnon & Macarius cum diſcipulo ſuo Stephano, ſed & Polychronius &c.* Iam priùs in Agathonis vita idem Author proſcriptos à Concilio ad vnum recenſuerat, inter quos Honorium non annumerauit: Cum autem hoc in loco ab eodem Scriptore Honorius inter damnatos reponatur, inde deducere fas eſt, Synodi Acta, quæ Agatho antea ſuſceperat, diuerſum aliquid præſeferre ab ijs, quæ deinde ad Leonem illius Suſceſſorem oblata ſunt. Atqui hoc non aliunde ortum arbitror, quàm ex altero Patrum Orientalium conuentu ſub vmbra Sextæ Synodi Conſtantinopoli collecto: Cum enim Acta prioris Synodi Honorij nomen non complecterentur; ita quoque Author Agathonis geſta referens, illud prætermiſit: cum verò poſteriora eum cum alijs adnotatum afferrent, ipſemet Scriptor pariter Leonis acta recitans, Honorij nomen cum

Ex Scriptore
vitæ Leonis II.
deducitur.

cæte-

cæteris recensuit. Hic tamen monitum facere Lectorem volo, quod dum Author istius Pontificalis cætera nomina sub Leone Secundo damnatorum enumerat, Theodorum Pharanitanum præteriiuit. Excidisse istius nomen vel è calamo, vel à mente Scriptoris illius libelli, vel Actorum Synodaliū compilatoris, seu traductoris, difficile creditu mihi est. Immo exinde non leuis suspicandi exoritur ansa, in hunc codicem impostoris alicuius manum irrepsisse, & abrafo Theodorō Honorium subnexusisse. Sed de his alibi fusiùs. Interim abundè ostensum Lectori crediderim, post Oecumenicam Sextam Synodum Græcos, sine interuentu Legatorum, alteram conuocasse, quæ Honorium potissimum censura dignum adiudicauit.

CAPVT DVODECIMVM.

Quomodo Leo Secundus Acta Sextæ Synodi receperit.

DISSENTIUNT Authores in assignando anno, quo Leo Secundus Agathonī in Pontificatu successerit. Quidam Anastasium secuti Sedem Apostolicam annum, cum septem mensibus, ac diebus quinque vacasse tradunt, inter quos Albo Floriacensis, Hermannus Contractus, Genebrardus, & Platina. Panuinus verò, cui alij fauent, septem tantum menses vacationis astruunt. Illos autem aberrare iam ostendimus, qui Leonis literas, à nobis tandem veniendas, suscipientes, mensem, ac paucos dies vacuam Petri Sedem ostentant. Ego vero priorem, alteramque opinionem lubens amplector, quibus adicio Leonem post septem menses à Sede vacante electum, sed post annum consecratum; ita ut à morte Agathonis ad ordinationem Leonis septem menses supra annum integrum excurrerint.

Leo Papa quædo electus.

Itaque Papam Leonem Orientis Episcopi Constantinopoli iterum congregati (vt narrauimus) vehementer vrgebant, vt Acta Sextæ Synodi confirmare dignaretur. Authores ferè omnes annuunt, illa ab eo Pontifice fuisse obfirmata: Ecclesia pariter Romana in suis antiquis Breuiarijs idem comprobatur, his verbis. *Hic suscepit Sanctam Sextam Synodum. Vel: Probanit Acta Sextæ Synodi.*

Græci ab eo postulant Actorum confirmationem.

Hic attendas quæso, mi Lector, si hæc Synodalia Acta iam Agatho Papa Leonis antecessor comprobauerat, vt supra testimonio Humberti Cardinalis, alijsque auctoritatibus ostendimus: quæ igitur ratio exposcebat, vt eadem Leo Secundus iteratò confirmaret? vel quia Acta sua posthuma legitimæ Synodi Actis permixta Summi Pontificis auctoritate fulciri inhiebant, vel quia Agatho Honorij proscriptionem, vt supponitur, à Concilio editam approbare noluerat: ideo Græci summo conatu inhiebant, vt Leo eam confirmaret: ita concludes. Quid igitur tum Leo peregerit, perscrutemur.

Acta Synodi Leo coram Imperatore, & Legatis collecta, & ab Agathone confirmata suscepit, reliqua aspernatus est. Quod multorum antiquorum Ecclesiæ Romanæ Breuariorum auctoritate educimus, in quibus expressa ista recitantur verba in Sancti Leonis lectionibus. *Ita suscepit Sextam Synodum, vt eosdem anathematizauerit, quos eadem Synodus præsentem Constantino anathematizauerat.* Item in perantiquo Ecclesiæ Gallicanæ Breuiario, quod extat in nostra Vallicellana Bibliotheca: cui cohareret Platina, qui aliquas huius Sancti Pontificis actiones describens, ita loquitur. *Sextam vero Synodum, de qua in Agathone diximus, ita suscepit, vt eosdem anathematizauerit, quos Sancta Synodus præsentem Constantino damnauerat.* Non abs re, aut inconsultò verba *Ita & præsentem Imperatore* adscripta sunt: sed ea ex codicibus authenticis, & vetustioribus Bibliothecæ Vaticanæ monumentis, ac ex antiquis Breuarijs Romanis, quorum quædam ipsemet vidi, deprompta, censeo. Itaque vox illa, *ita*, relationem, & conditionem importans, indicat Leonem Papam ea conditione suscepisse Concilium, vt in eos dumtaxat confirmaret anathema, qui à Concilio, præsentem Constantino, damnati fuerant, non autem in eos, qui absente Imperatore, proscripti sunt, quos videlicet Conuenticulum illud Græcorum iniustâ aliquâ censurâ notauit, inter quos Honorium, Papam apposuerit. Siquidem Actiones authenticas Sexti Concilij si attentè peruoluimus, adnotandum in ijs occurrit, ipsummet Constantinum Imperatorem in Actione vndecima Patres commonuisse, se Concilio propter urgentissimam Reipublicæ pericula ulterius interesse non posse. *Quia verò*, (inquit) *in Christo amabilis nostræ Reipublicæ causis occupamur, iubemus Constantinum, & Anastasium gloriosissimos patricios, Polyeuctum quoque & Petrum gloriosos ex consules, ex persona nostræ pietatis cum Sancto, & vniuersali vestro Concilio, in reliquis conuentibus*

Leo Acta iam ab Agathone approbata confirmauit.

Ex auctoritate Actorum Concilij probatur.

mentibus inueniri. Et statim in duodecima Actione Honorij causa discutitur, literasque eius ad Sergium, & Sergij ad ipsum in medium proferuntur: ob quas sequenti decimatertia actione Honorius cum Monothelitis hæreticis, Constantino absente, anathemate subijcitur. Has igitur Actiones Leo approbare renuit; sed illas dumtaxat, quibus adfuerat Imperator; nimirum priores illas tempore Agathonis sui prædecessoris, à Legatis illuc missis completas, Apostolica sua autoritate fulciuit; posteriores verò, quas Græci, sine Legatorum, vel Imperatoris interuentu, in Conciliabulo quoquo versum effinxerunt, agnoscere noluit.

Ad cuius rei comprobationem accuratè reuoluenda est descriptio Actorum Sextæ Synodi compendiosè relata ab Authore libri Pontificalis: cui in omnibus ferè Actionibus vsque ad vltimam, Imperatorem adfuisse, & ipsam Missam in gratiarum actionem Latino ritu à Legato Apostolico decantatam, eum audiuisse, narratur. Hinc deducitur, eas dumtaxat Synodi actiones à Leone fuisse approbatas, quibus adfuit Imperator, quæ vnica Sextam Oecumenicam Synodum complectuntur: quare cum reliquæ sessiones, in quibus de Honorio actum, Imperatoris præsentia careant, eas Leonem, vti falsitate reſertas reieciſſe, concludo.

Nec omittendum, quod tam prolixum Sedis Apostolicæ interregnum, siue prolata ad tam longum temporis spatium ab Imperatore Leonis Papæ confirmatio, aliquam eiusdem Pontificis, in actis Synodalibus auctorandis, difficultatem ac repugnantiam indicare videntur. Ita quidem Seuerino Honorij Successori contigisse notum est: cum is enim impiæ Heraclij Ecthesi se subscribere constantissimè tenuisset, Imperator eius electionis confirmationem ad annum, & amplius distulit. Hoc pariter Leoni accidisse crediderim, qui cum posteriores. (ut dixi) Conciliabuli Græcorum actiones expungeret, tandiù suæ electionis confirmationem ab Imperatore expectauit.

Ex dictum... Pontificis ordinatione hoc idem demonstratur.

Qui obreptitium hunc Conuentum fateri renuunt, saltem Leonem non nisi quæ coram Imperatore gesta nouerat, comprobasse, in mentem sedulò voluant, & sic Honorio paululum parcent, qui in decima tertia actione proſcribitur, dum absens erat Imperator. Quod nequidem Imperator Actioni decimæ octauæ, in qua iterum anathema intortum fuit contra Honorium, simul cum alijs interuenerit, nõ leuibus Reipublicæ negotijs detentus, suo loco, Deo fauente, demonstrabimus. Quamuis hic adno-

Hic attendas quæso, mi Lector, si hæc Synodalia Acta iam Agatho Papa Leonis antecessor comprobauerat, vt supra testimonio Humberti Cardinalis, alijsque auctoritatibus ostendimus: quæ igitur ratio exposcebat, vt eadem Leo Secundus iteratò confirmaret? vel quia Acta sua posthuma legitimæ Synodi Actis permixta Summi Pontificis auctoritate fulciri inhiabant, vel quia Agatho Honorij proscriptionem, vt supponitur, à Concilio editam approbare noluerat: ideò Græci summo conatu inhiabant, vt Leo eam confirmaret: ita concludes. Quid igitur tum Leo peregerit, perscrutemur.

Leo Acta iam
ab Agathone
approbata cõ-
firmavit.

Acta Synodi Leo coram Imperatore, & Legatis collecta, & ab Agathone confirmata suscepit, reliqua aspernatus est. Quod multorum antiquorum Ecclesiæ Romanæ Breuiariorum auctoritate educimus, in quibus expressa ista recitantur verba in Sancti Leonis lectionibus. *Ita suscepit Sextam Synodum, vt eosdem anathematizauerit, quos eadem Synodus præsentem Constantino anathematizauerat.* Item in perantiquo Ecclesiæ Gallicanæ Breuiario, quod extat in nostra Vallicellana Bibliotheca: cui coheret Platina, qui aliquas huius Sancti Pontificis actiones describens, ita loquitur. *Sextam vero Synodum, de qua in Agathone diximus, ita suscepit, vt eosdem anathematizauerit, quos Sancta Synodus præsentem Constantino damnauerat.* Non abs re, aut inconsultò verba *Ita & præsentem Imperatorem* adscripta sunt: sed ea ex codicibus authenticis, & vetustioribus Bibliothecæ Vaticanæ monumentis, ac ex antiquis Breuarijs Romanis, quorum quædam ipsemet vidi, deprompta censeo. Itaque vox illa, *ita*, relationem, & conditionem importans, indicat Leonem Papam ea conditione suscepisse Concilium, vt in eos dumtaxat confirmaret anathema, qui à Concilio, præsentem Constantino, damnati fuerant, non autem in eos, qui absente Imperatore, proscripti sunt, quos videlicet Conuenticulum illud Græcorum iniustâ aliquâ censurâ notauit, inter quos Honorium Papam apposuerat. Siquidem Actiones authenticas Sexti Concilij si attentè peruoluamus, adnotandum in ijs occurrit, ipsummet Constantinum Imperatorem in Actione vndecima Patres comunnuisse, se Concilio propter urgentissima Reipublicæ pericula, vterius interesse non posse. *Quia verò, (inquit) in Christo amabilis nostræ Reipublicæ causis occupamur, iubemus Constantinum, & Anastasium gloriosissimos patricios Polyeuctum quoque & Petrum gloriosos exconsules, ex persona nostræ pietatis cum Sancto, & vniuersali vestro Concilio, in reliquis conuentibus*

Ex auctoritate
Actorum
Concilij probatur.

uentibus inueniri. Et statim in duodecima Actione Honorij causa discutitur, literasque eius ad Sergium, & Sergij ad ipsum in medium proferuntur: ob quas sequenti decimatertia actione Honorius cum Monothelitis hæreticis, Constantino absente, anathemate subijcitur. Has igitur Actiones Leo approbare renuit; sed illas dumtaxat, quibus adfuerat Imperator; nimirum priores illas tempore Agathonis sui prædecessoris, à Legatis illuc missis completas, Apostolica sua autoritate fulciuit; posteriores verò, quas Græci, sine Legatorum, vel Imperatoris interuentu, in Conciliabulo quoquo versum effinxerunt, agnoscere noluit.

Ad cuius rei comprobationem accuratè reuoluenda est descriptio Actorum Sextæ Synodi compendiosè relata ab Authore libri Pontificalis: cui in omnibus ferè Actionibus vsque ad vltimam, Imperatorem adfuisse, & ipsam Missam in gratiarum actionem Latino ritu à Legato Apostolico decantatam, eum audiuisse, narratur. Hinc deducitur; eas dumtaxat Synodi actiones à Leone fuisse approbatas, quibus adfuit Imperator, quæ vnice Sextam Oecumenicam Synodum complectuntur: quare cum reliquæ sessiones, in quibus de Honorio actum, Imperatoris præsentia careant, eas Leonem, vti falsitate reiectis, concludo.

Nec omitendum, quod tam prolixum Sedis Apostolicæ interregnum, siue prolata ad tam longum temporis spatium ab Imperatore Leonis Papæ confirmatio, aliquam eiusdem Pontificis, in actis Synodalibus auctorandis, difficultatem ac repugnantiam indicare videntur. Ita quidem Seuerino Honorij Successori contigisse notum est: cum is enim impiæ Heraclij Ecthesi se subscribere constantissimè tenuisset, Imperator eius electionis confirmationem ad annum, & amplius distulit. Hoc pariter Leoni accidisse crediderim; qui cum posteriores. (vt dixi.) Conciliabuli Græcorum actiones expungeret, tandè suæ electionis confirmationem ab Imperatore expectauit.

Qui obreptitium hunc Conuentum fateri renuunt, saltem Leonem nonnisi quæ coram Imperatore gesta nouerat, comprobasse, in mentem sedulò voluant, & sic Honorio paululùm parcent, qui in decima tertia actione proscritbitur, dum absens erat Imperator. Quod nequidem Imperator Actioni decimæ octauæ, in qua iterum anathema intortum fuit contra Honorium, simul cum alijs interuenerit, nõ leuibus Reipublicæ negotijs detentus, suo loco, Deo fauente, demonstrabimus. Quamuis hic adno-

Ex diuina,
Pontificis or-
dinatione hoc
idem demon-
stratur.

tare non prætermittamus; nequaquam satis esse, ut præfata Leonis verba in suo robore permaneant, quod Honorij nomen cum cæteris proscriptis in Actione decima octaua coram Imperatore, ut supponitur, solum recitetur; sed causæ eiusdem discussionem, & aduersus eum Concilij iudicium, præsentem Imperatorem, fieri oportere; ut Leonis dictum etiam Honorij anathematismum comprehenderet. Sed iterum de hoc occurret sermo.

Ex Loaysæ auctoritate.

Ad hanc etiam sententiam propensus videtur Garzias Loaysa, vir magnæ eruditionis, in notis ad Concilia in Hispanijs celebrata, in quibus ad quartum decimum Toletanum sic scripsit: *Congregatum est hoc Concilium aduersus hæresim Monothelitarum Apollinaris iisdem ferè temporibus condemnatam in tertiæ Synodo Constantinopolitana, qua sexta generalis est sub Agathone Pontifice Maximo, & Constantino Imperatore. Causa huius Concilij, idest Toletani decimi quarti celebrandi, fuit quod Romanus Pontifex Leo Secundus ad Flanium Eruigium Regem Hispaniæ, & Episcopos per epistolam miserat una cum Legato Acta Concilij Sexti vniuersalis, tertiæ Constantinopolitani, quod aliquot ante annos à Domino Romano Pontifice conuocatum erat, & sub Agathone captum, sub Leone Secundo absolutum, & peractum, ad infringendum errorem Constantinopolis Patriarchæ, & Antiochiæ. Author ille historiam huius Sextæ Synodi attexens, illam sub Leone finem obtinuissè obseruat, eò quod sub Agathone illa omnia maturè ponderari nequiverant.*

Et hoc sanè nobis arridet, quod nimirum sub Leone Secundo, seu tempore Sedis per mortem Agathonis vacantis, vsque ad ordinationem Leonis, Orientales illi Episcopi denuò Constantinopoli congregati, eò prætextu quod nondum absolutum fuisset legitimum Concilium sub Agathone inceptum, ibi quasdam actiones, quibus Honorij nomen infixum, celebrarunt. Quod etiam probatur testimonio Tarasij, quod suprâ inuimus, aientis in Septima Synodo Patres Concilij Sexti Constantinopoli anno Constantini Imperatoris decimo quarto recessisse. Quod autem spectat ad epistolas Leonis, quas Anti-Honoriani, tamquam capta præda exultantes, aduersus me producere ostentant; ibi enim Pontifex disertis verbis Synodi gesta, & Honorij proscriptionem approbat; in posterioribus sequentis Dissertationis capitulis me abundè ijs responsurum spero; cum istarum literarum accuratum fiet examen: sicque validioribus argumentis eam mea constabiletur opinio. Interim ex Leonis epistola:

epistola ad Hispanos Patres conscripta, veri cum illegitimo Græcorum conuentus permixtionem sub Sextæ Synodi nuncupatione, sic deduco, vnâ cum Baronio. *De diuersis Concilijs* (ait Leo) *huic Sanctæ Apostolicæ Sedi, cuius ministerio fungimur, subiacentibus, Archiepiscopi sunt à nobis destinati &c.* Ex quo sic Cardinalis infert. *Sed quod à se eos esse destinatos Archiepiscopos dicat, seorsum hos ponens ab eis, quos ab Agathone refert missos esse Legatos, planè significare videtur, temporibus ipsius Leonis etiam Synodum perdurasse, quam quidem ante Agathonis obitum fuisse absolutam eius Acta significant.* Viden Concilij continuationem, seu nouum Patrum conuentum Constantino- poli coactum adhuc regnante Leone? Quod autem ipse Pontifex ea, quæ in hoc posteriori congressu habita fuerunt, nullatenus obfirmare voluerit, desumitur ex ipsis Toletanæ decimæ quartæ Synodi Patribus, qui Canone secundo, superius à nobis ad aliud comprobandum expenso, ita habent. *Cum quibus etiam gestis (aiunt) Leonis quoque antiquæ Romæ Pontificis inuitatoria epistolaris gratiæ consulta suscepimus, per quæ omnis ordo gestorum, gesta que ordinum dilucidè, vt acta sunt, nostris sensibus patuerunt.* Certissimum est, istorum Patrum testimonio, per Leonis epistolam eos de omnibus gestis Concilij Constantinopolitani plenè instructos remansisse. Atqui vt de huiusmodi gestis plenè informarentur, sat erat ipsa acta Synodalia ad eos transmissa solerter peruoluere: Leonis quippè epistola ad eos conscripta pauca tantummodò complectebatur, vti clariùs legenti patebit: ac ampliorem rerum ibi gestarum seriem Acta ipsa Synodi præseferbant. Qua igitur ratione ab epistola Pontificis plenius sese certioratos fuisse attestantur? Difficilis admodum nodi solutio: nisi dicatur, quod literæ à Leone in Hispanias pro huiusmodi re directæ, non sunt eadem, quæ in Tomis Conciliorum modò exhibentur: siquidem per eas solas nullatenus Toletanis Patribus omnis ordo gestorum, gesta que ordinum, vt acta sunt, dilucidè eorum sensibus patuerunt: cum per breues sint, neque rem, vti in Concilio gesta est, distinctè enuncient: Quod etiam Baronius. sic adnotauit: *quod rursum spectat ad easdem literas à Leone in Hispanias missas, haud inficias inus, aliquas scriptas esse de his epistolas ab eodem Pontifice in Hispanias: id enim Acta Synodalia decimæ quartæ Synodi Toletanæ demonstrant: sed diuersas has ab illis fuisse, quæ sunt superius dicta declarant.*

Altera igitur à Pontifice ad Hispanos conscripta fuit epistola, qua.

An-Eccl. 683.
n. 18.

Ex Canone.
secundo Toletani xiv. probatur.

An-Eccl. 683.
n. 22.

qua singula gesta tam in priori, quam in posteriori Græcorum congressu Constantinopoli habito, quæque ab Agathone suo prædecessore approbata, & à se ipso confirmata, quæque alia à se reiecta fuerant, disertè significabat: huiusmodi autem epistola omninò suppressa fuit, quia Græcorum dolum clarè eis detegebat. Si verò huic rationi irrideant aduersarij: edicant quæso, quo pacto concludenter interpretari possint præcitata Hispanorum Patrum verba? nam per Leonis epistolam, quæ extat, ad eos directam, nullatenus de omni gestorum ordinum sufficienter instrui valebant. Suppressio itaque illarum literarum, aliarumque substitutio, à Græcis, decursu temporis, concinnata, non nihil aduersus eos in prioribus illis literis comprehensum indicat; quod ad duplicem hunc Constantinopoli eorumdem congressum, à Leone quidem reprobatum, stabiliendum me impellit.

Cæterum quamuis huiusmodi argumentatio futili cuidam coniecturæ (Lectoris iudicio) innixa videretur: haud ideo firmior aliarum rationum, quas supra adduximus, moles omninò corrueret: vnde Leonem secundum contra istas Actiones denuò à Græcis habitas, quibus Honorius ab ijs execrabatur, Apostolico accensum zelo irrugisse; eaque tantummodò, quæ præsentem Imperatore, ac Legatis ante decimam secundam Actionem gesta fuerant, comprobasse, concludimus.

Remanet hic soluenda nonnullorum obiectio: quod nimirum Græci Patres apud Leonem instarunt, ut integra Synodi Acta comprobaret, eo quod Agatho suus prædecessor ea omnia confirmare abnuisset: Itaque non alterum Synodalem conuentum Orientales post Agathonem pro hac re collegisse, sed hanc tantummodò illorum, quæ Agatho reiecerat, confirmationem à Leone postulasse, adstruunt. Huic instantiæ me fusius in Dissertatione quarta satisfacturum confido: interim obiter respondeo, quod etiamsi huiusmodi Græcorum petitionem tum temporis Leoni exhibitam admittamus: minimè repugnare, imò summopere congruere videtur his, quæ hætenus probare intendimus: nimirum Orientales Patres denuò sub Constantino conuenisse: siquidem Patriarcha Constantinopoli prius plurimorum saltem Antistitum cætum collegit, ut eorum consensu, ac nomine legationem ad Leonem pro tali omnimoda Actionum confirmatione obtinenda institueret: quam tamen non impetrasse constanter affirmo, supradictis Authorum fretus testimonijs, quibus Leonem anathematizasse tantum eos, qui

qui præsente Imperatore fuerant à Synodo proscripti, satis probatur .

Concludendum itaque puto, quod Leo Synodalia gesta sub Agathone, & coram Imperatore, & Legatis Apostolicis habita iterum comprobauerit, è Græco idiomate in Latinum translulerit, alia verò superaddita omnino reiecerit . Deinde Imperatorem, & Hispanos Patres, aliosque primarios Antistes per suas literas, licet modo obliuioni omnino traditæ sint, de his omnibus satius instruxerit . Porro idem Pontifex Anastasium Presbyterum, & Leontium Diaconum per propria scripta Monothelismum abiurantes absoluit : cæteris cum Macario in hæresi obstitentibus in diuersis Urbis Monasterijs reclusis . Cætera de Leonis epistolis fusiùs, ut diximus, in sequenti Dissertatione erunt examinanda : quibus accuratè expensis res ista clariùs Lectori innotescet .

CAPVT DECIMVM TERTIVM.

*Acta Oecumenici Sexti Concilij tractu temporis:
cum Pseudo-Synodi gestis confusa, atque à
Iustiniano Imperatore, & ab Epi-
scopis Orientalibus appro-
bata .*

LEO Secundus Summus Pontifex anno vno, & septem mensibus, post suam electionem, aut secundum alios, post septem menses, & decem dies à sua ordinatione, ad meliorem vitam migravit; relictis de Græco in Latinum actis Sextæ Synodi translatis, ut Abbo Floriacensis, & Octavius Caietanus in vitis Sanctorum Siculorum cum alijs auctoribus testantur. Huic successit post tres, ferè menses Benedictus Secundus anno Christi 684. cuius aliquæ perleguntur circa Sextam Synodum epistolæ ad Patres, & Regem Hispaniæ; licet eadem sint, quæ Leoni Secundo adscribuntur. Aliarum, verò huius Pontificis literarum Toletana Synodus decimaquinta meminit. Interea mortuo Theophane Antiochiæ Patriarcha, Macario à Sexta Synodo, ut vidimus, deposito, Summus Pontifex.

Leo Secundus moritur.

Benedictus. succedit.

Pontifex pro consueta Sedis Apostolicæ benignitate Antiochenum denuo Patriarchatum obtulit; dummodò Monothelitarum hæresim detestaretur; sed potius ille dignitatem amittere, quam hæresim abijcere elegit.

Georgio Patriarchæ Constantinopolitano succedit iterum Theodorus.

Mortuus quoque est hoc tempore Georgius Patriarcha Constantinopolitanus; quem tribus annis Sextæ Synodo superstitem affertit Theophanes: Ita ut celebrato Concilio anno 681. vitam ipse terminarit anno 684. licet alij tantum anno, & mensibus post Synodum eum vixisse tradant. Illi successit Theodorus, qui eadem dignitate ante Georgium potitus, eam lubens deposuerat, aut ex ea expulsus fuerat, ut vult Zonaras: sed eandem secundo annis tribus obtinuit, teste Theophane. Fortè Constantinus Imperator eundem aut tunc resipuisse, Catholicamque sequi doctrinam existimabat; vel Iustinianus Constantini filius, qui magnam imperij partem regebat, eidem fauendo, religioni Orthodoxæ ingens istud intulit detrimentum.

Ioannes Quintus succedit.

Pontificatus autem sui mense decimo Benedictus anno 685. Idibus Maij animam Deo reddidit, cui post duos menses successit Ioannes Quintus, Legatione ad Synodum Constantinopolitanam memorandus. Hic annum tantummodò in Sede vixit. Ex eius præmatura morte pessima circa Sextam Synodum, zizania enata, quæ ille omnium in Synodo gestorum conscius, diuellere potuisset; etenim manu & mente in ea cuncta digesserat. Accessit quoque mors Constantini Quarti, alacris huius defensoris, & contra Monothelitas Sextæ Synodi promotoris: nam quinque annis nondum elapsis post Synodum, eum obiisse scribit Theophanes: unde si anno 681. celebratum fuit Concilium, Imperator anno 686. & decimo septimo sui Imperij post gestum consulatum, sæculum reliquit.

Ioannis obitus æ Constantini Imperatoris.

Interea Theodorus Constantinopolis Præsul omnem mouebat lapidem pro Actis Sextæ Synodi vitiandis, quibus maxime aduersatus fuerat: uti superius demonstrauimus, cum eundem Macario assentientem, eiusque professioni fidei subscriptum ostendimus. Cardinalis Baronius existimat, hunc Patriarcham suum nomen inter cæteros condemnatos à Synodo repositum, ex Actis postea expunxisse. Verum (inquit) post Georgium ad Constantinopolitanam iterum euectus Sedem summa rerum potitus, Synodi prototypum nactus, è damnatorum numero nomen ipse deleuit, & abrasit; Honorijque nomen ob odium, quod aduersus Sedem Apostolicam conceperat, impudenter apposuit. Hic itaque denuò ad Præsulatum euectus facilem ha-

An. 681. n. 12

habuit aditum peruoluendi codices in Patriarchali Bibliotheca asseruatos, inter quos Acta Sextæ Synodi reperiens, ab ijs omnia illa, quæ Sedis suæ dignitatem, sui que ipsius, aut aliorum suorum Antecessorum, atque Clericorum Constantinopolitanæ Ecclesiæ famam quodammodo labefactare videbantur, accuratè expunxit. Nam nemini dubium est, quin Georgius eius Antecessor, cum Clero ipsius Patriarchatus, iam hæresi fœderent: Contra quos, prius quàm eandem retractassent, aliquid Actis Concilij insertum fuit, vt ex illis ab Anastasio relatis liquet: Et interrogatus Georgius Patriarcha, si eam fidem, quam docet Sedes Apostolica, amplecteretur, respondit, quod accepta licentia in scripto, quæ opportuna erant, responderet &c. Qui Georgius professus est eo die in scriptis duas naturas, duas voluntates &c. Et tamen de hoc in Actis nihil prorsus legitur expressum: (ob honorem illius Sedis) respondent Aduersarij, aliquid aduersus estimationem istius Patriarchæ, & aliorum ex Actis abrasum, fuisse vtrò concedentes. Igitur nactus fuit Theodorus occasionem eâ ex Actis delendi, quæ proprium, sui que Antecessoris, cum quo etiam de iisdem habito consilio ante eius obitum, egisse putarem, auctoritatem deprimebant.

Eruditissimus Christianus Lupus, in suis Scholijs, ad hoc Concilium, huic se subscribit opinioni; licet in aliquo à nobis dissentiat. Dubitandum (inquit) non videtur, quia ob eiusmodi fuerit Theodorus omninò damnatus. Et hæc est causa Papalis dilationis vltra annum, & medium dilata, & detentorum vsque eo post Synodum in regia ciuitate Legatorum Apostolicorum: defuncto namque Georgio Patriarcha ambitiosus Theodorus simulauit, & coram eisdem Legatis egit erroris pœnitentiam, ecclesiasticam communionem, & Patriarchalem Ecclesiam recepit, impetrauit è damnatorum catalogo expungi nomen suum, & radi omnia in se acta. Licet alij dicant, Theodorum simulasse scilicet pœnitentiam, coram Synodo, ideoque nomen eius inter damnatos minime fuisse descriptum: verum quia hæc fuit simulatio, ad vomitum hæreticæ prauitatis mox redijt.

Iam tùm orta Orientalium æmulatio contra Sedis Apostolicæ primatum & auctoritatem, cui omnes fideles vtrò se submittebant, ab Ecclesiæ Latinæ doctrina, & cōmunionē eorum animos remouebat. Quapropter vt aliqua excusatione obtegerent errores suorum Patriarcharum à Synodo damnatorum, quorum quatuor Constantinopolitanam Sedem, præter Cyrum, qui Alexandrinam, & Macarium, qui Antiochenam occupauerant:

In Agathone.
Nomen aliquorum expungere curauit.

rant, ipsos abundè vindicare putarunt, si Honorij Romani Pontificis doctrinæ eos assentiri ostendissent. Igitur quod hæc veri fūco obtegerent, & vt ostenderent Concilium sine discrimine contra omnes condemnatos, ac etiam aduersus Honorium, sententiam tulisse, posteriora Conciliabuli Acta, quæ Leo Secundus approbare recusauerat, quæque Honorij potissimum damnationem complectebantur, legitimæ Synodi actis per ipsos permixta fuisse haud temerè arbitror. Verumtamen quia ea Acta necessaria adhuc Imperatoris præsentia carebant; ideo in Actionem decimam octauam definitionem fidei, præsentem Imperatore lectam, & subinde orationem acclamatoriam, cum edicto Imperiali, transportarunt, in quibus omnibus nomen Honorij inter cæteros proscriptos à legitima Synodo legebatur.

Deperdita sūt
Acta Constantinopoli.

Diuulgabatur interea rumor per ciuitatem Constantinopolis, cæterasque Orientis Ecclesiæ plagas, quod Acta Sextæ Synodi, diligenter tam in Patriarchatus, quam Imperatoris Archiuo perquisita, inueniri non poterant, sed erant omninò deperdita; vt ex ijs, quæ ad Cononem Papam ipsemet Iustinianus scripsit, clare deducitur: quod fraudulenter excogitatum fuisse causâ tegendę corruptelæ contra eadem acta intentatę existimo. Author huius fraudis fuit Theodorus Patriarcha, vt dictum est, qui hoc peregit, vt credere fas est, assensu Imperatoris Iustiniani parum Orthodoxis fauentis, cui codicem Actorum fortè ipse tradiderat. Porro ea falsitas Monothelitarum ex eo patet, quod nec dum sex anni à Concilij celebratione elapsi erant; nec publicus aliquis, aut incendij, aut belli, seu persecutionis contra Orthodoxos casus ortus fuerat, qui nobis tam prætiosi, atque venerabilis monumenti iacturam asferre potuisset;

Arte. Monothelitarum occultata, vt deperauarentur.

quin immò eorum dolo patratum, quorum custodiæ Actorum cura incumberebat, rectius iudicandum est, quò actionibus confusè intermixtis, suis corruptelis, in opus finem consequerentur. Non tamen huiusmodi corrupta Acta statim & inconsultò, publicæ luci committere audebant, sed opportunitatem aucupantes, post mortem Ioannis Quinti. Papæ, qui Concilio Legatus interfuerat, ac de omnibus in eodem gestis optime particeps, vocem spargi curarunt, Acta Concilij fuisse reperia; & vt authoritate inualescerent, in alio quodam Conciliabulo perlegi atque confirmari fecerunt. Omnia hæc colliguntur ex epistola Iustiniani Imperatoris ad Cononem Papam, seu, vt alij volunt, Ioannem scripta, sed post eius mortem,

Reperita Acta iam falsata iactant.

tem, Cononi reddita, cuius in proximo Capitulo exemplar oculis subijcio.

CAPVT DECIMVM QVARTVM.

Epistola Iustiniani Imperatoris ad Ioannem Papam diligenter examinatur.

PLACET hic primùm integram refertte epistolam; quam postmodum singillatim perpendam: tenor eiusdem hic est.

In nomine Domini Dei, & Salvatoris nostri Iesu Christi, Imperator Caesar Flavius Iustinianus, fidelis in Iesu Christo, pacificus, pius perpetuus Augustus, Ioanni vero sanctissimo, ac beatissimo Archiepiscopo antiquæ Almæ Urbis Romæ, atque vniuersali Pape.

Magnum studium, magnam sollicitudinem nos habentes pro stabilitate immaculatæ Christianorum fidei, dehinc namque clementissimum nostrum Deum adiutorem, & susceptorem nostræ serenitatis esse confidimus, aduersus omnem inimicum Christo dilectæ nostræ reipublicæ, dum cognitum est nobis, quia Synodalia gesta eorumque definitionem, quam & instituere noscitur sanctum Sextum Concilium, quod congregatum est in tempore sanctæ memoriam nostri patris, in hanc à Deo conseruandam regiam urbem apud quosdam nostros iudices remiserunt. Neque enim omninò præuidimus alterum aliquem apud se actinere ea, sine nostrâ piissimâ serenitatē, eo quod nos copiosos misericordiâ noster Deus custodes constituit eiusdem immaculatæ Christianorum fidei: sed mox adduximus nostros patres sanctissimos, ac beatissimos patriarchas cum vestra beatitudinis apocrifario, & sanctissimum Senatum, verum etiam Deo amabiles Metropolitæ, & Episcopos, qui hic in regia urbe commorantur, & deinceps militantes incolas sancti palatii, necnon & ex collegiis popularibus, & ab excubitoribus, insuper etiam quosdam de Christo dilectis exercitibus tam ab à Deo conseruando imperiali obsequio, quamque ab Orientali Thraciano, similiter, & ab Armeniano, etiam ab exercitu Italia, deinde ex Cabaristanis, & Septensianis, seu de Sardinia, atque de Africano exercitu, qui ad nostram pietatem ingressi sunt, & insumus præfatas Synodaliū gestorum chartas in medium adduci, & coram supradictis omnibus lectionem

eorum fieri, omnesque diligentè audientes signare ipsas fecimus: quorum auditorum vniuersitas in nostris manibus eas præbuit chartas, ut debeamus nos tenendo inuiolatas conseruare ipsas, ut non licentia fuerit in quolibet tempore his qui timorem Dei nolunt habere, aliquid corrumpere, aut submutare ab his, quæ inserta sunt in prænominatis Synodalibus gestis, quas totas chartas bene definitas in temporibus sanctæ memoriæ nostri patris, ex probabilibus sanctis Patribus, qui propriæ linguæ, & manuum fidem apud Dominum nostrum Iesum Christum, verumque Deum existentem, confirmasse dignoscitur, & confitentes eam docuisse, nos speramus clementissimum nostrum Deum: quia usque dum noster spiritus statutus est ex Deo esse, in nobis ipsas chartas illibatas, & incommutabiles semper conseruauimus. Ad insinuandum itaque vestræ paternæ beatitudini huiusmodi capituli motiones, præuidimus, & earum scientiam notam fecisse beatitudini vestræ. Et manu diuæ Diuinitas tēseruet per multos annos sanctissime ac beatissime Pater. Data decimo tertio Kalendas Martias, Constantinopoli in Imperiali domo, piissimoque perpetuo Augusto Iustiniano Imperatore, anno secundo: & post Consulatum eius anno secundo, Indictione decima quinta.

In dubium hæc epistola non potest reuocari.

Nec sanè ullum cuiquam in mentem oriatur de epistolæ huius sinceritate dubium; cum Anastasius loquens de Cononæ Successore Ioannis, cum certiorum factum fuisse ab Imperatore Iustiniano, quod Acta Sextæ Synodi hæc tunc Constantinopoli deperdita, inuenta fuerint, ita scribat. *Hic suscepit diuinam iussione D. Iustiniani Principis, per quam significabat reperisse, acta sanctæ Sextæ Synodi, & apud se habere; quam pater memoriæ Dominus Constantinus genitor eius, Deo auxiliante, fecerat. Quam Synodum promissit eius pietas illibatam, & inconcussam permanere, custodire, atque conseruare.* Indictionem decimam quintam, & annum secundum imperij Iustiniani, epistola præferebat; cum qua concurrat adamussim annus Christi 687. quo Cononæ Pontificatum regebat, quod hanc epistolam vetum sapere suadet. Et quamuis quibusdam authoribus, inter quos Binius, mirum videatur, quod Iustinianus Imperator sibi in hac epistola titulum defensoris Sextæ Synodi arroget, qui potius oppugnatore mereretur; cum S. Nicolaus Papa ad Michaelē Imperatorem scribens, Iustinianum non sanæ fidei coarguat. Nulla tamen stuporis causa: Prudenter enim Iustinianus in ingressu Imperij se doctrinæ Orthodoxæ decretorum fautorem, Actorumque istius Synodi defensorem finxit; licet hæreticis toto ani-

animo intrinsecus adhæreret. Præterea non malè hoc titulo uti videtur, cum huius Concilij Acta, confusa ac corrupta se propaginare ac tueri publicaretur; sicque veritati eum illustris merito asserimus.

Modò ad huius epistolæ examen nos accingamus. *Cognitum nobis est, quia Acta Synodalia, eorumque definitionem, cuius præcipue meminit propter specialem enumerationem hæreticorum à Synodo damnatorum: quam & insinuare nescitur Sanctum Sextum Concilium, apud quosdam nostros iudices remiserunt.* Igitur iam in manus aliorum Sacer codex peruenerat, à quo tamen traditus sit? nescio. Neque enim prauimus omninò alterum aliquem apud se detinere ea, sine pussima nostra serenitate. Hic animaduertenda fraus hæreticorum, qui hoc sacrum volumen à nullo prorsus transcribi, atque asseruari passi sunt, ne vltimum aliud exemplar inueniretur, ac propterea tota fides in posterum deprauato isti Actorum codici haberetur. Sed max adduximus nostros Patres sanctissimos, ac beatissimos Patriarchas: qui certè parùm Catholicæ fidei, ac doctrinæ fauebant, videlicet Theodorus, aut (ut alij volunt) eius Successor Paulus, quem Quino Sextæ Synodo subscripsisse legimus, meritoque de eiusdem fidei integritate dubitamus. An præterea alios Imperator Patriarchas conuocauerit, incertum est, mortuo iam Antiocheno, Theophane, acerrimo veritatis Orthodoxæ defensore. Cum vestra Beatitudinis Apocrisario. Sed quis nam ille Apocrisarius adeò iniuste subscriptus? Num Constantinus Subdiaconus Ecclesiæ Romanæ ad Sextam Synodum Legatus, & postea iterum Constantinopolim remissus, ut Apostolicæ Sedis Apocrisarii munere fungeretur, quemadmodum depromi potest ex epistola S. Leonis Secundi ad Imperatorem? Sanctus Nicolaus Papa in epistola sua octaua de quibusdam Legatis Sedis Apostolicæ ab Imperatore tunc corruptis, aut seductis, seriò conqueritur, quemadmodum fallaci Græcorum genio Legati Apostolici in Oriente tempore Cononi Papæ succubuerunt. Quoniam (inquit) aut participes illos sui erroris effectos spiritualiter occiderunt, sicut tempore reuerendæ memoriæ Cononis contigit, qui post Sextam Synodum extitit. Ex quo non immeritò Constantini infidelitatem erga Apostolicam Sedem in gratiam Orientalium coarguimus.

Examinatur præfata epistola.

Apocrisarius Apostolicus defecit.

Hinc (pergit epistola:) Verè etiam Deo amabiles Metropolitæ, & Episcopos, qui hic in Regia Vrbe commorantur, & deinceps militantes incolas Sancti Palatii, necnon & ex collegijs populatibus

ribus &c. Qui omnes Episcopi & Clerici Monothelismum co-
lentes, Sextæ Synodo obrectare non se continuerunt, vsque
dum sub Philippico Imperatore eius abrogationem obtinuerunt.
Nemini igitur mirum videri debet, si omnes tacuerint, cum acta nouiter reperta perlegi audiuis-
sent, in quibus, cum magno Ecclesiæ Latinæ opprobrio, eiusdem caput Summus Pontifex Honorius de hæresi notaretur. Et iussimus præfatas Synodalia gestorum Chartas in medium adduci, & coram supradictis omnibus, lectionem omnium fieri, omnesque diligenter audientes signare ipsas fecimus, quorum auditorum vniuersitas in nostris manibus eas præbuit Chartas, ut nos debeamus tenendo inuiolatas conseruare ipsas, ut non licentia fuerit in quolibet tempore his, qui timorem Dei nolunt habere, aliquando corrumpere, aut subuertere, ab ijs, quæ inserta sunt in prænominatis gestis. Adeo accurata diligentia in Actorum codicibus asseruandis opus erat, antequam amissa ab infidorum manibus contrectarentur: nam tanti zeli postera ostentatio malè olebat. Tandem concludit Imperator his verbis. Ad insinuandum itaque vestra paternæ Beatitudini, huiusmodi capituli motiones præuidimus, & earum scientiam, notam fecisse Beatitudini vestræ. Quo præcipuum suum, Monothelitarumque scopum Imperator detegit; videlicet ut Papæ Acta Sextæ Synodi inuenta, omniumque applausu recognita notum faceret; ne in posterum ab aliquo in dubium reuocari, aut impugnari possent, licet iam adulterata, atque pro libitu ipsorum confusa extiterint. Quæ profectò diligentia tum Imperatoris suspecti, tum hæreticorum Episcoporum, non potest alicuius doli, ac malitiæ eos suspectos non reddere: dum iam tum Romæ acta legitimi Concilij per Legatos allata, pro doctrinæ stabilitamento, ac rei gestæ veritate sufficere viderentur, ideoque superuacaneum omnino erat tam exacto studio, de eorundem inuentione Constantinopoli, Pontificem Romanum certiore facere; verum quia his Synodalibus actis nouiter repertis intentabatur ab hereticis, ac Sedi Apostolicæ malè affectis; ut ea tot circumstantijs suffulta, contra priora, ac sinceriora autoritate in posterum præualerent, ob hanc causam Pontificem de huiusmodi re accuratè instruere voluerunt.

Ex hac itaque epistola Iustiniani ad Cononem Papam colligimus, quod Imperij eius anno secundo multi Episcopi Constantinopoli conuenerunt, qui acta Sextæ Synodi iam corrupta, ac confusa confirmarunt, Vnde superius à nobis citatus Tarasius Patriarcha in Septima Synodo asseruit, nemine reclamante,

Studiū Orientalium ad certiorandum Papam de hac Actorum custodia.

re , quod aliqui Canones sub titulo Sextæ Synodi , fortè in hoc Conciliabulo , quatuor vel quinque annis post legitimum Concilium celebrato conditi fuerant ; ideoque non incongruè contendimus , præfatum conuentum sub Iustiniano celebratum pro approbatione Actorum nuper inuentorum , fuisse eundem , de quo loquebatur Tarasius , quia cum anno secundo Iustiniani , & anno quinto post Sextam Synodum cohæret : vel quod hæc Congregatio omninò diuersa sit ab ea , quam erraticam , seu Quino-sextam vocant , & cuius Canones legimus in Tomis Conciliorum ; ad quam veritatem eruendam in sequenti capite examen subiungemus .

Porro non est hic prætereundum , quod quando huiusmodi lectio actorum Sextæ Synodi apud Græcos illos Patres , præsentem Iustiniano facta est , nulla penitus intercessit collatio illorum codicum cum aliquo alio exemplari , cum alius non extaret : uti Imperator scribit ad Pontificem : *Neque enim (ait) omninò prauidimus alterum aliquem apud se detinere &c.* Quod tamen fieri debuit : nam cum ea , vel amissa , vel potiùs , dolosè recondita fuissent ; interim ab infido aliquo Monothelita , (eo enim tempore Constantinopoli plures hoc errore infecti vivebant) facillimè deprauari potuissent . Definitiones tantummodò fidei ad Patriarchales alias Sedes transmissæ sunt , ut Concilij Acta referunt : Actorum fortè codex in Constantinopolitano Patriarchio reclusus est : vnde exacta disquisitio circa eius sinceritatem fieri debebat . Verum absit ut id ageretur . Imperium enim tùm regebat Iustinianus , vir à fide alienus , qui Sexto Concilio minimè interfuit . Patriarcha verò tùm fuit Paulus Successor Theodori , ni dicam ipsum Theodorum (si Theophani , qui eum post tres Georgij à Concilio annos , illam Ecclesiam per alios tres annos administrasse testatur , adhærere velim) vterque Monothelitici dogmatis defensor acerrimus . Patres ad Synodum conuocati , quorum plurimi paulò ante Sextæ Synodo (si Tarasio credimus) subscripserant , prauo quoque illo errore maculati erant ; quem tantum ore tenus ac calamo , in gratiam fortè Constantini Imperatoris , ad vnionem Græcicæ cum Latinæ Ecclesiæ maximè propensi , abijcere sinxerunt . Alij Constantinopolitanæ Ecclesiæ ministri Diaconi , ac Lectores , inter quos Agatho , de quo pluries fit mentio , Antiochus , & alij omnes sequaces Georgij Patriarchæ , coactè à Synodo correcti , & iam Monotheliticū dogma professi sunt ; quibus , in minoribus constitutis tale munus discussionis , actorum in plena Synodo non conue-

Malò fuit facta discussio Actorum Synodi repetæ .

Qui Synodo adstabant . parum catholici .

conueniebat. A nemine planè quidquam de visendis illis actis, & collatione perpendendis prolatum: sed tantummodò lectus fuit ille codex coram omnibus, & ab ipsis signatus. *Omnesque diligenter audientes signare ipsas fecimus*: ita scribit Imperator in sua epistola. Vnicus Apocrisarius Papæ, tùm præfens cum Imperatore, & Patribus Græcis, reclamare poterat. Verùm hic suo muneri ignominiosè quidem defuit. Atqui non bene constat fuisse Constantinum Subdiaconum, à Leone Secundo ad Imperatorem post Sextam Synodum remissum, qui prius cum Legatis Synodo interfuerat. Is enim de rebus in Concilio peractis optimè instructus, perfidiæ Orientales coarguere potuisset. Verum cum tres excurrissent anpi à sua legatione, Romam fortè reuersus, illique alter suffectus fuerat. Imperator enim in sua epistola nominis illius non oblitus esset, cum ex eius præsentia Acta coram Imperatore lecta maiorem fidem præfetulissent. Attamen contrà eum propensum reddit animum Pauli Diaconi testimoniū, qui in libro de gestis Longobardorum, in codice perantiquo nostræ Bibliothecæ, differens, sic tradit. *Idem* (idest Iustinianus) *Sergium Pontificem, qui errori illius Synodi, quem Constantinus Constantinopoli fecerat, subscribere noluit &c.* Quicumque ex apocrisarijs huiusmodi scelus patrauerit, grauissimæ reprehensionis dignus, ob iura Romanæ Ecclesiæ conculcata reus est. Eamque ob rem fortassis Nicolaus Primus in epistola superius allata, Pontificis Cononis Legatos Apostolicos Constantinopoli corruptos fuisse asseruit. Ex dictis igitur constat, hunc Sextæ Synodi codicem iam deperditum, & in nonnullis deprauatum, deinde reliquorum omnium in tota Græcia posteriorum ipsius Concilij exemplarium prototypum fuisse. Porro Synodi codicem à Legatis Romani allatum, varium ab eo, qui Constantinopoli inuentus est, asserere non pertimesco. Nam compendiosa eiusdem Concilij acta ab Anastasio in vita Agathonis recitata, nullo modo cum numero actionum, cum termino Concilij, & varijs alijs præcipuis circumstantijs (vti ostendimus) cum Synodi Sextæ actis Tomis Conciliorum insertis cohererent. Vnde cum ex Actis Romæ seruatis Agathonis vitæ collector ea gesta deprompserit, & ista à Græcorum Actis toto cælo discrepent, concludendum testat, quod processu temporis iste Græcorum codex alteri Romæ asseruato, & deinde subdolè Græcorum fraude erepto præualuit. Quod autem spectat ad definitionem Concilij ad alias Sedes transmissam; ea fortè fuit ipsa, quæ in actione decima septima reticetur, fortè maliciosè occul-

Probabile est fuisse Constantinum Subdiaconū Ecclesiæ Romanæ.

occultata. Hæc adnotatione digna proponere volui meo lectori, ut quam mereantur fidem Acta Synodi à Græcis reperta asseruatque, ipsemet solerter animaduertat.

CAPVT DECIMVM QVINTVM.

Expenditur veritas Quino-Sextæ Synodi, & Conciliabuli Græcorum.

CIRCA præfatum Orientalium conuentum animaduersione dignum puto, quod Patriarchæ Orientis, nec præfentes fuerunt, nec confirmarunt Canones, quos condidit Synodus Quino-Sexta, ut expresse Anastasius in epistola, quam scripsit ad Ioannem Octauum Papam his verbis affirmar: Sanè notandum est, quadam in hac Synodo ex Apostolorum, & Sexta vniuersalis Synodi Canonibus, & sententijs inueniri, quæ penes nos interpretata, nec habentur, nec admittuntur &c. Regulas quas Græci à Sexta-Synodo perhibent editas, ita in hac Synodo Nicæna, principalis Sedes admittit, ut nullatenus ex his illa recipiantur, quæ prioribus Canonibus, vel decretis, sanctione Sedis huius Pontificum, aut certè bonis moribus inueniuntur aduersis. Quamuis omnes hæcenus ex toto maneant apud Latinos incognita, quia nec interpretata; sed nec in caterarum Patriarchalium Sedium, licet Græca utantur lingua, reperiuntur Archiuis, nimirum, quia nulla earum cum ederentur, aut promulgans, aut consentions, aut saltem præfens inuenta est: quamquam eosdem Patres illas Græcè promulgasse perhibeant, qui in Sexta Synodo sunt inuenti; sed hoc nullis probare, certis possunt indicijs. Testimonio itaque huiusce Authoris nullus Patriarcha Orientis præfens fuit, aut se subscripsit decretis Quino-Sextæ Synodi, quam tamen in Tomis Conciliorum præferre nomina Patriarchæ Constantinopolitani, Alexandrini, Antiocheni, & Hierosolymitani inuenimus. Verum Sergius Papa de hac pseudo-Synodo disserens, sic ait: *Quæ & quasi Synodaliter definita, & in sex Tomis descripta à tribus Patriarchis, idest Alexandrino, Constantinopolitano, & Antiocheno, & ceteris Præsulibus &c.* sicque Patriarchas Orientis Quino-Sextæ Synodo se subscripsisse euidenter conuincit. Vnde pro conciliandis vtriusque, & Anastasij, & Sergij Papæ dictis, necesse

Patriarchæ Orientis non adfuisse Quino-Sextæ Synodo.

Contrariū asserit Sergius Papa.

necessarium est affirmare, bis congregatos Præsules Orientales, & in utroque congressu Canones condidisse, qui postea simul confusi veridicum Tarasium ostendunt dicentem, Canones factos quinquennio post Sextum Concilium à Patriarchis Orientis fuisse comprobatos: cui adstipulatur Sergij Papæ auctoritas: & Anastasij quoque dictum stabit, quod tali Concilio ad condendos Canones nec præsentes fuerint Patriarchæ, nec eisdem subscripserint.

Etiam alio testimonio hoc comprobatur.

* Secundò notandum, Quino-Sextam hanc Synodum, iuxta Cardinalem Baronium aliosque, fuisse conuocatam anno Domini 692. cum tertij Canonis indictio in hunc annum incidat. *Omnes (inquit) simul decernimus, ut qui duobus quidem matrimonijs implicati fuere, & usque ad decimum quintum præteriti mensis Ianuarij præsentis quartæ Indictionis peccato seruierunt.* Vbi hæc quarta indictio præcedens annum celebrationis iudicat quintam cum anno Christi 692. coincidisse. Et sic vndecim annis post Oecumenicam Sextam Synodum coacta fuit, Tarasius tamen hos Canones quinque tantum annis post Synodum confectos recolit: ex quibus bis eos Patres varijs temporibus congregatos comperimus.

Tertio aduerte, quod eo anno 692. octauo Imperij Iustiniani, Ecclesiæ Constantinopolis Callinicus præsidebat, ita Cedrenus, & Author Miscellæ, quos sequitur Baronius, asserentes quod anno nono Imperij Iustiniani Callinicus gerebat Patriarchatum Constantinopolitanum. Et tamen Acta Quino-Sexti Concilij nomen Pauli Patriarchæ exhibent: Duas igitur Pseudo-Synodos, vnâ sub Paulo Theodori successore, alteram sub Callinico, & in vtraque Canones confectos fateri constringimur.

Quartò adnotandum, quod Tarasius ait. Eosdem Patres, qui Sexto Concilio confederant, quatuor postea annis iterum, conuentum egisse. *Post quatuor, siue quinque annos iidem ipsi patres conuenientes sub Iustiniano filio Constantini, præsignatos Canones exposuerunt: & nemo dubitet de illis. Illi enim, qui subscripserunt sub Constantino, ipsi & sub Iustiniano præsentis chartæ subscripserunt, ita ut hoc manifestum sit ex eorum propria manus scriptura immutabili similitudine: oportebat se eos, qui Synodum vniuersalem præsentauerunt, etiam Canones Ecclesiasticos exponere.* Loquitur Tarasius satis confidenter, dum in dubium vocari non posse moneat; ex eo quod subscriptionem vtriusque Synodi conuenire quasi ocularis testis vtriusque codicis, aduertat.

Verum.

Ex Tarasij auctoritate confirmatur.

Veruntamen Episcopi his Canonibus subscripti 289. numerantur, quorum 43. tantum nomina in Sexta Synodo leguntur. Vnde oritur evidens indicium duorum conuenticulorum, quorum alterum paucis annis post Sextam Synodum ab iisdem Patribus, alterum aliquandiu post à maiori numero Episcoporum, qui Sextæ non interfuerant, celebratum, quorum gesta permixta extant.

Vltimò aduertendum, Hermannum Contractum asserere in Sexta Oecumenica Synodo condemnatam fuisse Monothelitarum hæresim, & confectos Canones nouem: *Cunctos hæreticos vnus in Christo voluntatem, & operationem asserentes damnaverunt, & nouem capitula conscripserunt.* Quos nouem canones non me puderet asserere inter illos inscribi, quos legimus in tomis Conciliorum generalium post Acta Sextæ Synodi ex codice quodam manuscripto Monasterij S. Bauonis ciuitatis Gandauensis in Flandria decerptos. Ex quibus grauis oritur suspicio, quod Orientales in alio Conciliabulo Canones aliquot pauciores numero, quàm in Quino-Sexta sancinerint. Et licet in præfatione huius Quino-Sextæ, siue in epistola Patrum ad Imperatorem Iustinianum dicatur, in duabus Synodis Constantinopoli celebratis, altera imperante Iustiniano, altera sub Constantino eius Patre, nullos fuisse confectos Canones: *Sancta, & vniuersales diuina Synodi &c. Sacros Canones nequaquam conscripserunt.* Tamen meminisse decet, hanc epistolam scriptam fuisse ad Iustinianum, anno eius regni secundo; cum Orientales ad Conciliabulum quatuor annis post Oecumenicum Sextum congregarentur, vt refert Tarasius, nequaquam verò, cum postea sub Sergio Papa, vndecim annis post Concilium Oecumenicum, denuò congregati sunt.

His prædictis, indubia res est, quod tam in primo Conuenticulo, quàm in secundo, prima Actio condemnationem Honorij inter cæteros præferebat, vt legere est in primo capite Synodi Quino-Sextæ. Quin etiam crediderim, quod Actorum corruptorum, & legitimis admixtorum confirmatio facta sit in primo isto Conciliabulo ab iisdem Episcopis, qui Oecumenico Concilio adstiterè, quod Iustinianus Imperator, in epistola ad Cononem Papam: *Omnesque diligenter accedentes signare ipsas fecimus.* Et Tarasius: *idem ipsi Patres conuenere sub Iustiniano,* ita fatentur. Illæ verò subscriptiones ipsorummet Præsulum, qui Concilio legitimo, & Conciliabulo interuenerunt, omnem suspicionis ansam ab Actis remouebant. Quapropter incautè de-

In hoc primo Conciliabulo damnatus Honorius.

sumptis ex iisdem Actis exemplaribus, in primis, per Orientem & inde per Occidentales plagas latè fama percrebuit, Papam Honorium in Sexto Concilio diris votum: nemo autem tunc temporis quid erroris illapsum autumabat, ut magis ex dicendis constabit.

Nullus alter
codex Actorum
tunc in Oriente
remanfit.

Nulla alia exemplaria in toto Oriente tunc extabant: nam Imperator Pontifici, nullum alium codicem Actorum repertum tunc fuisse præter eum, quem subscribi fecerat à Patribus, per literas significauit. Et si alius fortè tunc celaretur, eandem passum fuisse, hæreticorum fraude, permixtionem, ab ipsa codicis occultatione meritò argumentari licebit. Patriarchis in Sexta Synodo definitionis copias, non autem Acta integra in Actione decima octaua eiusdem Synodi fuisse consignata legimus. Cuncta hæc in mente Lectoris altè fixa hæreant, ut Sextæ Synodi Actorum codex penès Græcos seruatus, ex dictis, atque ex mox dicendis, maximæ suspicionis nota iure meritò censeatur infectus.

CAPVT DECIMVM SEXTVM.

*Quomodo hæc Acta semper apud Monothelitas creditur
fodita magnam in posterum pepererint
confusionem.*

Status infelicissimus
Ecclesie Orientalis.

IUSTINIANO pluribus annis imperante magnum in Oriente fides Orthodoxa passa est detrimentum: donec tandem anno decimo sui Imperij, Christi autem anno 694. acclamatus in Imperio Leontius, eidem Iustiniano aures præscindere, & in Chersonesum extorrem deportari iussisset. Sed post tres annos ciecito Leontio, Abismarus quidam, Tiberius nuncupatus, Imperium assumpsit; quem post septennium Iustinianus iterum expulit ope Trebellij Regis Bulgarorum, qui cum per canales secretò Constantinopoli introductum Imperio restituit. Hic vix restitutus Callnicum à Sede Patriarchali depositum, exæcatumque Romam transiisit; cui suffecit Monachum quemdam Cyrum, vel Cyriacum nomine, qui sibi Imperij restitutionem prædixerat. Omnem deinde mouit lapidem, ut ab Apostolica Sede prædictorum Canonum approbationem obtineret.

neret, quàm tamen minimè impetrauit, nec à Ioanne Septimo, nec à Constantino Papa, quem ea de re Constantinopolim anno Domini 710. transferri curauit.

Anno sequenti Imperium adipiscitur Philippicus, cuius professionem fidei Romanam missam Constantinus Papa, eò quod plurima hæresim sapientia contineret, fuscipere abnuuit. Iste Cyrum à Patriarchatu Constantinopolitano deposuit, eique quemdam Ioannem sibi blandientem suffecit. Item è locis publicis memorias, seu picturas sex Oecumenicorum Conciliorum, cum summo tam Latinæ, quàm Græcæ Ecclesiæ scandalo, deleri imperauit: itaut ipsa Romana Ecclesia offensionis vindictam, vbique locorum effigies Philippici auferri præceperit; Idque cum tanto populi applausu, vt concursu magno ad Basilicam Sancti Petri factò, velut pro trophæo, imaginem quamdam à Græcis vocatam *Pancaream*, quæ sex Concilia Oecumenica exprimebat, solemni ritu erigi curauerit.

Anno secundo sui Imperij Philippicus, consilijs pessimis Ioannis Patriarchæ, hæretici Monothelitæ, impulsus (vt infra dicitur) aëta Sexti Concilij Oecumenici, abolere decreuit. Congregatâ igitur Synodo plurimi Episcopi conuenere, quorum multi timore præuerti, ne idem illis, quod Cyro Patriarchæ deposito contingeret, nisi voluntati Imperatoris obsequium præstitissent: alij adhuc Monothelismo addicti facilius consenserunt, quibusdam tamen insigni animi alacritate etiam per tormenta se opponentibus. Hinc tamen nulla mora (vt loquitur Agatho Diaconus oculatus testis) Imperiali potestate, ac auctoritate usus, ante suum ipsius ingressum; sanctæ eiusdem Sextæ Synodi imaginem ab annis aliquot expositam deici iussit &c. Sed & breui postmodum præfatorum quoque sanctæ eiusdem, ac Oecumenicæ Sextæ Synodi, cum mea ipsius manu conscriptos innenisset Actorum Tomos educere, publicansque igni, in secreto palatii tradidit, atque aboleuit: pijs plurimis, ac Orthodoxis persecutionem inferens eorumque nonnullos exilio relegans; eos maxime, qui libello, iuxta quod præiussisset, composito, ac dictato, de fide scilicet, ac velut pro Sancta ipsa, ac Oecumenica Sexta Synodo abroganda, haudquaquam subscribere voluissent &c.

Ille libellus ab Imperatore Episcopis ad subscribendum oblatus (de quo Agatho Diaconus) quamdam oeconomiam, non absimilem literis Honorij Papæ ad Sergium, de non prædicando vnâ vel duas voluntates in Christo, continebat. Cuius nouæ fidei formulæ in isto libello indicæ, in Apologia ad Constantinum

Philippicus hæreticus sextæque Synodo infensus inuadit imperium.

Delere Acta Synodi curauit.

Ioannes Patriarcha oeconomiam quamdam adinuenit.

In qua Hono-
rij non memi-
nit.

Papam Ioannes Patriarcha, his verbis meminit. *Per hunc modum nos quoque parum aliquod, quod ait Magnus Basilii, viri moribus cedendum duximus, ut confessio fidei in ijs, quæ momentum haberent in vocibus, ac sensibus saltem, ac intelligentia incommutabilis, firmaque seruaretur. Nec eorum (ut clamat D. Gregorius) veritas nobis in vocibus, sed in rebus consistit &c.* Hic obseruabam quòd iste Patriarcha, qui cum plurimis Episcopis Orientis (inter quos Andreas Cretensis, & Germanus tunc Episcopus Cyzicena Ciuitatis, & postea ad Sedem Constantinopolitanam assumptus) nomen huic oeconomia apposuerat, de ea scribens Pontifici Romano Constantino, autoritate Honorij Papæ, pro excusatione subscriptionis libelli, & oeconomia sibi ceterisque à Philippico propositæ, se suffulcire non est ausus; haud ignorans, sibi minime suffragaturam. Cum enim Honorius oeconomiam silentij suscepit, recens oriebatur propositio; & ob pacem hæreticis Aegypti datam, atque ad euitanda grauissima in Oriente dissidia, silentij formula erat seruanda. At damnato errore Monothelitarum, & decreto in Concilio Romano de duabus in Christo voluntatibus, sub Ioanne Quarto, necnon in Concilio Lateranensi sub Martino, & Agathone, & tandem in Sexta Synodo à Sede Apostolica confirmato; tunc temporis vti oeconomia nefas erat.

Verum Agathonem Diaconum de Actis Synodalibus, ab Imperatore igni addictis differenter audiamus: *Sancta huic vniuersali Synodo (ait) operam commendauit, vniuersa in ea mota, quesitaque affectatus, vna cum Sancto Paulo, huiusce deinceps Urbis Archiepiscopo, & Patriarcha, hactenus Laico, ac Imperatoris à secretis, ac alijs quibusdam. Omnes porrò Tomos Actorum præfata Synodi mundo codice, propria ipse manu Ecclesiasticis literis consignauit, qui & sub signaculis vna cum fidei definitione, quam sancta eadem Synodus palam edidisset, Patrum subscriptione munita in Imperatoris Palatio fuerunt repositi & tutò seruati &c.*

Reijcitur in
aliquo Aga-
thonis Diaconi
testimonium.

Dum iste impudenter asserit Acta illa Sextæ Synodi à se descripta in Palatio Imperiali tutiori custodia reposita, seipsum mendacij damnat. Nam hæc eadem Acta propter infidam custodiam, à Palatio Imperiali sublata, in quorundam Iudicum manibus reperta Iustinianus Imperator Cononi Papæ rescripsit. Vnde cum Diaconus ille hæc scriberet; Actorum codex iam rum deperditus, seu ereptus fuerat: & tamen istius codicis iacturæ nullatenus meminit: quod sanè reticere non debuit, ut codicem in posterum strictiori custodia commissum tamquam fide dignissimum ostenderet. Porrò istum, tamquam vnicum

Acto-

Actorum exemplar , in palatio Imperiali seruatum tradit : cum tamen alterum prototypum à Patriarcha custoditum mox ipse Ioannes Pontifici renunciaret , Quod indicare hic obiter volui ; ne huius Diaconi , cuius ministerio Georgius Constantinopolitanus , aliquando Monothelita , utebatur , magni fiat testimonium . Scimus enim , quod in octaua Concilij Actione plures Constantinopolitanæ Sedis primarij ministri de hæresi notantur : nimirum Georgius Diaconus , & Carthophylax , Anastasius Diaconus , & Notarius , Stephanus , ac Dionysius , ambo Diaconi , & Cancellarij , alijque ex Secretario Patriarchæ , qui omnes à Theodoro Meliteno accusati de quodam libello ab ipsis porrecto , talem iussu Imperatoris promeruerunt mox subire sententiam . *Quoniam quidem suspicio nobis data est circa vos , occasione porrectæ chartulæ à Theodoro , Deo amabili , Episcopo Meliteno , non aliter nobis satisfacitis ; nisi utique in scripto libellos fidei vestra in subsequente adduxeritis &c.* Et quamuis apud Imperatorem , & coram Synodo sese excusare , ac Melitenum Antistitem mendacij coarguere conati fuerint : at nihilominus , cum Patriarchæ , Monothelitico antea errore asperso , adhæserint , eadem quoque à ipsos labe infectos , valida prorsus aduersum eos præsumptio asserere nos edocet . Num autem Agathos iste Diaconus cum præfatis collegis suis communicans , eidemque ministrans Patriarchæ , ab ijs tamen semper in Orthodoxo dogmate dissentiret ? res valde dubia : à vero tamen minimè aberrare crediderim , si saltem istius Diaconi auctoritati omnimodum fidei assensum adhibere abnuam . Certum etenim , quod Actorum voluminis quandoque occultati , seu ab Imperatoris palatio sublatis narrationem silentio præteriens , immò contrarium ferè asserens , his verbis : *In Imperatoris Palatio fuerunt repositi , ac tuto seruati* , dolosum aliquod , licet nobis imperscrutabile , coarguit mysterium .

Porro Patriarcham quoque Ioannem eodem notatum errore haud dubito : quod ex Cedreno sic de eo attestante conijcio : *Natus idem Imperator ad hoc secum sentientes Ioannem istum &c.* Et alibi : *Ioannem suæ impietatis socium ei solio præfecit* . Et Zonaras eum sic vocat , *Assessorem Philippici* ; Et quidem Ecdhesiam ab Imperatore Heraclio , & Typus à Constante propositus , nihil aliud , quàm silentium vtriusque voluntatis in Christo complectebantur , quod silentium postea tanquam hæresim sapiens reiectum fuit . Si igitur Patriarcha nouæ huic formulæ silendi in libello Imperatoris contentæ subscripserat , condemnatæ iam

Ioannes Patriarcha Constantinopolita-
nus de hæresi
suspectus .

hære-

Excusari ne-
quit.

hæresis sequacem sese prodebat. Ut quantumcumque in Apologia ad Constantinum Papam se ad id metu, & ob reuerentiâ Imperatoris, sed contra mentem coactum significasset: *Tantum* (ait) *respicientes ad persuasionem Tyranni*. Futilis tamen excusatio, cum potius aduersus eumdem alacri animo obistere debuisset, Orthodoxorum Antistitem adhærens exemplis: eoque magis, quia (teste Cedreno) familiari consortio, ipsi Philippico coniunctus, cum à tam enormi facinore retrahere valuisset. Quod autem hic de hæresi maximè suspectus fuerit: ex Gregorij Secundi eiusdem Synodicam reprobantis, & à Sede Constantinopolitana eiectionem procuranti testimonio, satis desumitur.

Arthemius Successor Philippici Imperatoris, dictus Anastasius, orthodoxum & defensorem Sexti Concilij se præstitit, & Romam suum Exarchum cum literis orthodoxis ad Pontificem direxit: vnde cum Ioannes Apologiam ad Papam pro sua excusatione scripsit, iam regnabat Imperator ille Catholicus, ad cuius exemplum se Catholicum finxit; veritus, ne dignitatis quoque iacturam faceret, licet prius orthodoxi dogmatis parum professorem, aut defensorem sese exhibuisset; quem exitus tandem probauit, cum Patriarchatu deinde fuerit priuatus.

Hic operæ pretium duxi ea aduertere, quæ ad calcem suæ perorationis Agatho, in laudem Ioannis Patriarchæ Constantinopolis, atque in testimonium rerum omnium, quas ipsemet superius enarrauerat, apponere elaborauit; vt Diaconi istius dolus, & simulatio Lectori magis patefiat; cuius tamen fidem plurimi Anti-Honoriani adhuc collaudant: *Caterum* (inquit) *ad pleniorē fidem eorum, quæ hic à me præscripta sunt, utque librum hunc impensis lecturi certiores fiant, ac maiorem habeant persuasionem, visum est eidem libro subnectere accuratum per omnia exemplar superius memorata epistola, ac missa sub id tempus à Sanctissimo huius Urbis Patriarcha Ioanne ad Sanctissimum Constantinum Papam Romæ*. Ita Agatho. Verum Christi fidem neganti nulla fides. Ioannes ab Agathone laudatus (si Baronio, alijsque Scriptoribus credere velimus) Monachus ille fuit Astro-nomus, qui Philippico rerum Imperialium summam prædixerat. Vel saltem Philippici assensor, atque in omnibus fautor extitit, qui hæreticus à Zonara, ideoque à Constantinopolitana Sede tandem deturbatus, & à Cedreno, vanus homo, ac socius impij Philippici Sextæ Synodi hostis nuncupatur. Qua de causa Græcus iste Diaconus hominem fucosum, fortè de magi-

Refellitur vl-
terius Agatho-
nis Diaconi at-
testatio.

cis artibus suspectum, Imperatoris hæresim fouentis socium, abolendæque Sextæ Synodi ipsius consultorem tot præconijs extulerit? valdè mirandum hoc puto.

Attamen in hac Ioannis apologia ab Agathone celebrata plurima inserta sunt mendacia; ex quibus Patriarchæ, ac Diaconi fides evanescit. Nam ab Imperatore, cum totius cleri consensu, se electum etiam inuitum in sua epistola gloriatur. Credendum ne erit à claustro cum lacrymis, ac dolore (vt ipse ostentat) ad tantum fastigium euectum fuisse, ac hæreticum hominem tantis humilitatis argumentis præfuisse: cum tamen ex Zonaræ Cedrenique testimonio constet, idè ab Imperatore ad infulam promotorum, quia eandem simul impietatem amplecteretur? Acta Synodi à se fideliter custodita palam deprædicabat, & tamen eadem paulò ante cum Imperatore aboleri assensus fuerat; & quia Philippicus eum Monothelismi fautorem nouerat, pro eo dogmate stabiliendo aptum putauit, sclegitque ac propterea annuente Imperatore, & Dæmone suadente, conuenticulum, in quo Synodalia Sexti Concilij acta annullata fuere, congregauit; immò eundem aduersus Sanctam Sextam Synodum Philippicum impulsisse pro certo statuere non pertimesco. Ioannes itaque blandè, sed dolosè Pontificem Constantinum in præfata Apologia allocutus fuit, & in gratiam noui Imperatoris (vt supra innuimus) rectè de fide sentientis, se pariter fidelem simulauit. Quapropter licet Gregorius Pontifex Synodicam Ioannis deinde suscepit, eius fraudis initio Pontificatus sui inscius; mox dolo detecto Apocrifarij solitudine, infulis Patriarchalibus cum dedecore expoliari eum iussit.

Apologia Ioannis retunditur.

Ex his Ioannis Patriarchæ Apologiæ, atque Agathonis Diaconi Perorationis opuscula, quæ Anti-Honoriani aduersus nos obieciunt, parui æstimanda eruditos etiam fateri haud dubito. Quod ex sequentibus elucescet. Ioannes Patriarcha in præfata Apologia ad Pontificem, subdolè de Philippico, qui igni tradiderat codices actorum Sexti Concilij conquerens, exemplar, ne tam sacrosanctæ Synodi Acta penitus perirent, se occultasse profiteretur. Porro (inquit) memorata Sanctæ Sextæ Synodi Actorum Tomos in Palatio appositus ausus est comburere, ratus fore, quantum quidem videbatur, vt ipsdem pariter flammis sermones veritatis aboleret. Caterum hoc sinentes inani eum existimatione detipi, ac velut pro magno facinore suo ipsius probrogloriari, diligenter adhibuimus operam, vt dictæ Sanctæ Sextæ Synodi Actorum

Huic Patriarchæ denegantur.

tomos apud nos repositos interim seruaremus, in quibus etiam habentur Episcoporum quotquot ad eiusmodi Synodum conuenerunt, subscriptiones, una cum Imperatoris consignatione, & sigillo edita ab ea definitione adiecta &c. Quis non miretur, quod homo. Monothelismo adeo propensus Actorum Oecumenicæ Synodi contra suos Sectarios celebratæ fidem custodem sese ostentare presumat? aut quod Imperator Sextæ Synodi memoriam abolendi cupidus, vnicum exemplar comburere contentus, cætera perquirere neglexerit? aut à Patriarcha, penes quem aliquod reperiri eorumdem exemplar, probabili quidem ratione, adiudicabat, nullatenus requirere curauerit?

Tam Ioanni,
quam Agathoni
fides non
adhibenda.

Siste hic paululum, Lector: pluribus falsitatum confusionumque inuolucris circumuentum te fateberis, si præfatis Agathonis Diaconi, & Ioannis Patriarchæ testimonijs integram fidem præstare uolueris. Ipsummet Actorum Synodaliū codicem, ab Agathone vnâ cum Paulo, tum à secretis Constantini Imperatoris operâ conscriptum à Philippico igne consumptum præfatus Diaconus, ita testatur. *Vna cum Paulo &c. Tomos Actorum Synodi mundo codice, propria ipse manu Ecclesiasticis literis consignauit &c. & post plura: præfatos quoque sanctæ eiusdem, ac Oecumenicæ Sextæ Synodi, cum mea ipsius manu conscriptos inuenisset Actorum tomos educens, publicansque, igni in secreto palatii tradidit, ac aboleuit &c.* Verum Ioannes Patriarcha, alterum Actorum Synodaliū codicem, Pauli prædicti manu exaratum, in hac Philippici persecutione à se fuisse seruatum, Constantino Pontifici Romano indicauit his verbis: *Diligentem adhibuimus operam, ut dictæ sanctæ Sextæ Synodi Actorum, tomos apud nos repositos interim seruaremus &c.* quatenus etiam scriptus liber manu propria Pauli sanctæ memorie quondam Constantinopolitane nostræ Ecclesiæ Prasulis, Dei gratia, apud nos seruatur, qui à secretis existens, eiusmodi Synodo ministravit. Ex quorum auctoritate duo Actorum Synodi exemplaria, Patrum, ac Imperatoris subscriptionibus, ac sigillo munita, vnum Agathonis Diaconi, alterum Pauli tunc Laici manu descripta prodijisse, ac primum Imperatoris custodiæ traditum, alterum verò sub Patriarchæ tutela consignatum, indubie desumitur. Sit ita. Porro cum Iustinianus Imperator hunc Actorum codicem in suo palatio solenter perquisiuisset (vti supra ostendimus) ac tandem apud quosdam iudices reperisset, mox Pontificem suis literis, penes neminem alterum aliud Actorum Synodaliū exemplar asseruari, admonuit, ita dicens: *Neque enim omnino prauimus.*

dimus alterum aliquem apud se retinere ea, sine nostra piissima serenitate. Quo igitur pacto alterum penes Patriarcham custodiri codicem Ioannes mox citatus asserere poterat? Insuper quando eiusmodi Acta in palatio Imperiali primum recondita, tamquam amissa, tunc ubique perquirebantur: quare Paulus ipse, qui eadem à se descripta, vel adhuc laicus apud Theodorum in Patriarchio reposita optime nouerat; vel ipsi met Theodoro in throno illius Ecclesie suffectus, penes se custodiebat, tota ferè Vrbe, ne dicam Oriente, tam pretiosi Actorum Synodaliū thesauri iacturam publico luctu declamante, tunc quans in medium non prosluuit, atque Imperatori, ceterisque Presulibus alterum conseruari haecenus codicem sua manu exaratum minimè indicauit? Aut quæ conuincens ratio adduci umquam poterit, quod nulla peracta tunc fuerit collatio illius codicis Actorum, nuper ab Imperatore adinuenti, cum isto tam sincero, ac veridico, ut supponitur, Pauli exemplari, quod adhuc integrum seruabatur? De qua collatione cum altum omnino sit silentium in epistola ab ipso Iustiniano ad Cononem Pontificem conscripta, opportuna quidem nobis ansa suppeditatur, occultum aliquod in huiusmodi re speculandi mysterium, quod sanè hereticorum illorum vafritiem assiduosque dolos in hac Actorum occultatione, ac permixtione ab ipsis concinnatos, merito coarguit.

Neque prætereundum, quod, si penes omnes compertum erat, duos istos Sextæ Synodi archetypos, vnum ab Agarhone, alterum verò à Paulo conscriptos, Constantinopoli ab Imperatore, atque à Patriarcha custodiri: tam Iustinianus à Ioanne suum scripsit (alterum etenim exemplar amissum censebatur) quam Philippicus à Patriarcha eum, quem penes se retinebat, Actorum codicem exposcere debuisset, ut omnem Oecumenici Concilij, cui summo perè insensus erat, memoriam funditus exterminaret. Quod si Tyrannus id pertenta set, Ioannes verò vel huiusmodi volumen amississe protestans, vel alio sagaci consilio Imperatoris mentem deludens, acriter ei obstitisset, Constantino Papæ cuncta hæc suæ solertiz plurimum fauentia suggerere non omisisset, præcipue cum Apologiam sui ipsius, penes Pontificem accusati, ad Apostolicam Sedem tum temporis dirigeret.

Ex dictis pariter infertur, quod tota Græcanicæ fraudis moles in eo sita erat, ut hunc Actorum Synodaliū textum à Paulo primum conscriptum, & à Ioanne Patriarcha deinde tempore

Probatur hoc idem multis rationibus.

persecutionis tutissimè (vt supponebant) reconditum, legitimum Oecumenici Sexti Concilij prototypum, ac propterea omni veneratione dignum extitisse ostenderent. Verum si adeò venerandum extabat eiusmodi Actorum volumen à Patriarcha seruaturn, quæ assignanda erit ratio, ob quam alterum in palatio Imperiali Actorum exemplar vitari, tempore Iustiniani, voluerint; ideoque dolosum per Urbē de Actis amissis rumorem spargere curarunt; cum verè eadem deprauandi gratia malitiosè occulcassent? nisi quia codex ille penes Patriarchā retentus, iam corruptus permixtusque à Theodoro fuerat; idcirco alterum, qui apud Imperatorem custodiebatur, Agathonis Diaconi manu exaratum, permiscere, ac deturpare intentabant: quod sanè tū temporis, cum nimirum furatum eum codicem fama ubique prædicaret, feliciter præstiterunt; adeò vt ambo isti Actorum Concilij textus per singula ad inuicem consentientes, deinceps reperti fuerint.

Dolosè de
actis amissis ca-
cuerunt.

Hic etiam notandum accedit, quod de huiusmodi voluminis amissione apud Agathonem Diaconum, alioque Græcos nulla prorsus fiat mentio: istas etenim Iustiniani literas ad Papam, Græcè non extare, dicunt. Atamen compilator vitarum, Pontificum, inter Cononis Papæ gesta, eiusdem epistolæ disertis verbis meminit (vt superius adnotauimus): neque hanc somniasse credendus est; cum in Romanis Archiuis eam perlustrare satis commodè potuisset: exinde igitur dum hoc silentio dolum suum obtegere contendunt, fucum ipsorum magis patefieri, Deo permittente, euincitur. Præterea ex his desumitur, huiusmodi Acta in manus Ioannis deuoluta sinceritatis suspicione, haudquaquam carete: cum penes Monothelismi fautores, Theodorum nempe, Paulum, Callenicum, Cyrum, ac Ioannem, de quorum fide maxima apud authores dubitatio, ea semper custodita fuisse nonerimus. Cuius rei euidentissimum subnecto argumentum. Post paucos annos Constantinopoli, & in alijs Orientalibus plagis fama prodijt, à Sexto Concilio conditos plures Canones, de quibus in secunda Nicæna Synodo sæpius occurrit mentio. Quæ autem fieri poterat, vt Græci eos veluti legitimos Concilij Oecumenici, fortis ostentarent: nisi in vno eodemque codice ab eodem Scriptoris calamo digestos, atque ipsorummet Patrum Sextæ Synodo subscriptorum nominibus consignatos aduersarijs ad id strenuè reclamantibus ostendissent? Ita Tarasij sic aientis (*idem illi Patres sub Iustiniano congregati prædictos Canones condiderunt*), auctoritas aliàs expensa dictum

dictum confirmat. Verum quia hoc Actorum volumen Pauli Constantinopolitani manu (Ioannis testimonio) exaratum erat, idcirco satis commodè è bibliotheca sua illud educere ; atque non modo Canones illos à Pseudo-Synodo, de qua loquitur Tarasius , verum etiam actiones illas aduersus Honorium à conuenticulo Græcorum collectas, propria manu Actis Synodalibus adijcere valuit : adeo vt legenti cuncta in eo tomo contenta, ceu Oecumenici Concilij oracula, omni veneratione digna existimarentur. Quamobrem haud mirum, si Patriarcha Ioannes penes Constantinum Papam fidum istius codicis, ita permixti ac vitari, custodem sese gessisse iactitabat; ipsunq; volumen, vtpotè Pauli manu conscriptum, pluribus efferebat encomijs, ac denique proditorio zelo idem è flammis, ac Tyranni ira eripuisse gloriabatur.

Neque pro Honoriana gloria delirantis somnium ac figmentum quis hoc arbitretur? Mox etenim huiusmodi Actorum permixtio in eo codice, qui vnicus Sexti Concilij remanserat archetypus, in toto Oriente adeo inualuit, vt Authorum Actis recensitum cum reliquis damnatis; atque ad tuendos illos Canones, quos pariter in eo Synodi volumine contentos peruoluebant, satis superque imbueret. Quod præter alia Authorum testimonia, Septimæ Synodi Acta luculenter nobis ingerunt: centum etenim circiter & sex annis post Sextum Concilium congregata est huiusmodi Synodus, in qua docti illi Patres istam Actorum permixtionem sedulo non animaduertentes, canones, & actiones superadditas in causa Honorij ab Oecumenica Sexta Synodo emanatas crediderunt.

Haud itaque mirandum est, si in Actione quarta Petrus Episcopus Nicomediæ, nemine obistente, ita exclamauit. *Alium codicem habeo, qui continet easdem regulas sacras Sextæ Synodi: sacro nomine Canones à Pseudo-Synodo confectos nuncupabat. Elias quoque Archipresbyter Ecclesiæ Beatissimæ Virginis in Blacherone, ita in eodem Concilio effatus est: Ex Charta, habente definitiones sanctæ vniuersalis Sextæ Synodi &c. Diuinus hanc sancta est mihi præsens charta, in qua subscripserunt Patres sanctæ Sextæ Synodi, & traxerunt nos ad Orthodoxam fidem. In Actione secunda eiusdem Concilij, professio fidei Tarasij Patriarchæ, ita exhibetur. Quia & easdem sanctas sex Synodos suscipio cum omnibus regulis, quæ iure ac diuinitus ab ipsis promulgatæ sunt. Inter quas continetur. In quibus dum venerabili m. imagi-*

Ex canonibus adiunctis rectè colligitur Actorum falsatio.

imaginum picturis agnus digito praeursoris &c. exaratus ostenditur &c. Necnon in Synodica Theodori Patriarchae Hierosolymitani, qui adfuit Septimae Synodo, legitur: *Postquam sancta Sexta Synodus quemadmodum alius sol emicuit, ducentorum octuaginta novem Sanctorum Patrum.* Centum sexaginta Patres Sextae Synodo confedere, Theodorus verò duplo maiorem numerum recolit. Nec mirandum: cum ipse Aëta ex Oecumenica Synodo, & ex conuenticulis confecta permiscuè euoluerit; & cum plurimis alijs Græcis, immò & Latinis deceptus, fraudes in Canonibus supposititijs patratas perscrutari, aut non meminerit, aut non curauerit.

In Actis quoque Septimi Concilij crebra inuenitur mentio ingentis istius numeri Episcoporum, qui Sexto Concilio se subscripserunt, & Canonum, quos condiderunt: Vnde codices omnes tum Constantinopolitani Patriarchatus, tum cæterorum Orientalium Episcoporum, iam tunc à centum annis, confusos, ac depravatos comijcimus: ita ut Aëta legitima Sextæ Synodi ab alijs conciliabulis posterioribus vix à Viris acuti ingenij, & doctrina conspicuis discerni possent.

CAPVT DECIMVM SEPTIMVM.

Romanum Pontificem ab Orthodoxis proscribi inauditum.

ROMANOS Pontifices à malignis hæresum sectarijs aliquando impiorum quorundam dogmatum insimulatos perperam fuisse alias ostendimus. At nunquam eos ab Oecumenici Concilij Patribus exautoratos, siue anathemate confectos: quemadmodum in Actis Sexti Concilij adversus Honorium unanimi Patrum assensu intentatum supponitur, comperimus: quamobrem à solis hæreticis hoc emanasse, ex sequenti exemplorum inductione, iure quidem optimo argumentari nobis licebit.

In primis Ariani in Conciliabulo, quod Sardicense nuncuparunt, Iulium Pontificem à Catholica communione abijcere, execrando ausu præsumperunt. Impijssimus Dioscorus vix decem Episcopos secum coegit, ut Sanctum Leonem Papam ex-

*Annal. Eccl.
347-63.
Ariani contra
Iulium Papam*

communicaret. Photius Pseudo-Patriarcha Constantinopolitanus Satanicum contra Nicolaum Papam armauit conuenticulum, in quo Michaelis Imperatoris, frater auctoritate Sanctissimum Pontificem damnare pertentauit. Triginta Episcopi, cum alijs viris laicis, Henrico Tertio Imperatori assentandi gratia, Brixiae collecti, Gregorium Septimum à Sede Apostolica depouendum temerariè censuerunt. Otto Imperator plurimum Episcoporum votis stipatus Romae Synodum conuocauit aduersum Ioannem XII. legitimum Pontificem, multorum tamen criminum reum, eumque Pontificatu priuare conatus est. Paucos alios Romanos Pontifices excommunicationis telo percussos Historiae Ecclesiasticae monumenta referunt. Maxima enim circumspeditione circa Summi Pontificis personam in Ecclesia semper actum est: adeò vt per plurimorum seculorum decursum, quinquies, aut sexies homines, aliàs facinorosi, perditaeque salutis id temerè patrare ausi fuerint: quod tamen Catholicis Orbis nullatenus approbauit: immò temerarios illos, tamquam adulterinos Ecclesiae filios, nunquam destitit execrari.

Præterea Orthodoxos Patres contra Pontifices quandoque accusatos ad iudicium in eos ferendum nunquam conspirasse constat. Hinc cum Marcellinus Papa coram Patribus in Concilio Synuesano (vt fertur) de proprio errore, ac fidei pusillanimitate sese accusaret. *Tuo ore iudica causam tuam, non nostro. Tu Rens, Tu Index, noli à nobis iudicari: ex ore tuo iustificaberis, & ore tuo condemnaberis. Prima Sedes non iudicabitur à quoquam.* Ita Patres vnanimiter ei respondisse Nicolaus Primus, Michaeli Imperatori memorabat: qui mox alterum Sixti Tertij Pontificis subtexuit exemplum: cui cum quidam nefarium quid obiecissent, ac propterea Valentinianus in Concilio pro eiusmodi causa collecto interesset. *Non licere aduersus Pontificem dare sententiam,* cum audiisset, protinus Imperator in arbitrio ipsius Pontificis iudicium suum decernere permisit. Et: quoniam Nicolai Papæ auctoritatem adduximus, quod in eadem ad Michaelē epistola subnequit de Dioscoreo, hoc loco haud omittendum putamus. *Numquid ibi legitur, (inquit) inquisitionem fuisse factam, utrum iuste, an iniuste ipsam iam satum Dioscorum excommunicationem distasse? Non plane: sed absque omni controuersia hoc in eo vlti sunt; quia cum esset inferior, potiore quibuslibet conatus est, lacessere contumelijs: Teste Anatolio Constantinopolitano Praesule, qui dicit. Propter fidem,*
non,

Dioscorus contra S. Leonem.

Photius contra S. Nicolaum.

Henricus, & Otto in Gregorium VII. & Ioannem XII.

Orthodoxi nunquam Papam iudicare voluerunt.

Exemplo licet Testis probatur.

non est damnatus Dioscorus, sed quia excommunicationem facie Domino Archiepiscopo Leoni &c.

Item Gelasij
primi.

Porro Gelasium Primum Euphemius Constantinopolitanus, dirissimo conatu, suo sistere iudicio adnitebatur, cuius temeritatem Pontifex frangere peroptans, inter cætera, quæ Fausto Legato in commonitorio ad vesaniam Præsulis infringendam expressit, sequentia recitantur. *Quæro tamen ab his, iudicium quod prætendunt, ubi nam possit agitari: an apud ipsos, ut iidem sint inimici, & testes, & iudices? sed tali iudicio nec humana sunt committenda negotia, ne dum diuinæ legis integritas. Si quantum ad religionem pertinet? nonnisi Apostolica Sedi, iuxta Canones, debetur summa iudicij totius.*

Pariter Sym-
machi.

Huic denique Symmachum Papam, multis calumnijs apud Theodoricum Regem Arianum oneratum, subiiciamus. Istius causam cum Altinæ Ciuitatis Episcopus Petrus iussu Regis discutendam suscepisset, inter alios Ennodius Ticinensis constanter ei restitit. *Aliorum (proclamans) fortè hominum causas Deus voluit per homines terminari: sed Sedis istius Præsulis suo sine questione reservauit arbitrio. Voluit Beati Petri successores cælo tantum debere innocentiam, & subtilissimi discussoris indagini inuiolatam exhibere conscientiam &c.* Et Sacerdos Auitus Vicinensis ad Urbis Senatores, nomine cæterorum Gallicanæ Ecclesiæ Antistitem, conscribens, ne Pontificem Concilio subdi permitterent, pluribus eos adhortatur, ita concludens. *Ita nem. facile datur intelligi, quæ vel ratione, vel lege ab inferioribus eminentior iudicetur &c.* Hæc ex multis alijs Historiæ Ecclesiasticæ exemplis decerpfi, quibus Romanos Pontifices ab Orthodoxis, sanctisque Patribus vix vnumquam adiudicatos fuisse luculenter ostenditur, iuxta antiquissimum illud Sancti Sylvestri monitum satis notum, atque à Nicolao Papa in præcitata ad Michaellem epistola relatum; *Neque ab Augusto, neque ab omni Clero, neque à Regibus, neque à Populo Index indicabitur.*

Etiam in causa
fidei non sunt
adiudicati.

Exemplo Li-
berij.

Iam Anti-Honorianos in audiendis huiusmodi exemplis subfannantes video. Instant etenim, in rebus fidei Pontificem etiam Romanum Concilij iudicio atque animaduersioni subiacere: vnde cum Honorius de catholici dogmatis errore accusatus fuisset, iure quidem merito, ab Orthodoxis Patribus legitime congregatis, discussa accuratè eiusdem causa, tali percuti censura promeruit. At sic instare mihi fas est. Liberius Papa in subscriptione damnationis Athanasij, & in communicatione cum Ursacio, & Valente hæreticis, turpiter ab Apostolica,

lica, auitaque suorum Prædecessorum constantia defecit: quapropter licet non expresse, interpretatiue tamen in hæresim assentiri visus est; ac proinde de hæresi suspectus haberi, suaque communio etiam à Clericis Romæ vitari cœpit. At in hoc miserrimo Liberij casu, lapsuque totius Ecclesiæ lachrymis deplorando, à quo Oecumenico Concilio, tunc temporis conuocato, Liberium publicè proclamatum, anathemate confossum, vnanimique Patrum assensu exauctoratum, demonstrent mihi (amabo) Aduersarij? Neque execrationes illas, quæ in Liberium in libro fragmentorum S. Hilarij recitantur, à Sancti Viri calamo, aut ore vniquam prodire: sed eas ab aliquo Liberiano, seu Apostolicæ Sedis infenso hoste adiectas scimus, si Baronio, ac recentioribus alijs doctissimis authoribus assentiri velimus: multo minùs huiusmodi in Liberium anathematismi à Synodali aliquo Patrum conuentu emanarunt; quorum vtique vestigium penès historicos, atque antiqua rerum Ecclesiasticarum monumenta extaret:

De Anastasio Secundo Romano Pontifice Author libri Pontificalis, quem & alij sequuntur, ità restatum reliquit. *Eodem tempore multi Clerici, & Presbyteri à communione ipsius retraxerunt: eo quod communicasset sine consilio Episcoporum Diacono Thesalonicensi nomine Photino, communionis Acacij &c.* Nunquam tamen legimus Anastasium, neque cum in viuis moraretur, neque post eius decessum, ab aliqua Synodo proscriptum: immò Siricius eius Successor epistolam apologeticam aduersus eiusdem cauillatores conscripsit: quemadmodum Ioannes Quartus pro Honorio à Monothelitis calumnijs impetito, sua ad Constantinum Heraclij filium apologia, strenuè peregrisse in priorì Dissertatione ostendimus.

Item Anastasij
Secundi.

Ioannes Octauus Photium ad communionem Ecclesiæ recepit, eiusque reditum ad Sedem Constantinopolitanam, non sine graui suæ existimationis iactura, notaque Sedis Apostolicæ turpissima, approbauit; præcipuè quia cum nunquam ad illam restitutus Ecclesiam à Maioribus iuramento sancitum fuerat. At nihilominus licet Ioannes à pluribus ea ætate florentibus Patribus Orthodoxis coargutus, nunquam tamen ab eisdem, publico aliquo decreto animaduersus, atque proscriptus legitur.

Ioannès VIII.

Aduertisti igitur Lector, quòd etiam in casu erroneæ, ac prauæ alicuius opinionis, vel cum hæreticis communionis, in quam Pontifices incidissent, Catholici Patres à diiudicando Synodali

Ex quibus ne-
que Honorii
damnatum de-
sumitur.

cenſura Romanum Hierarcham ſeſe abſtinuerint. Solus nihilo-
minus Honorius de paucis dumtaxat verbis, à Monotheliſis
finiſtrè interpretatis, poſt mortem calumniatus, in hunc dam-
nationis laqueum ab Oecumenica Synodo in eum prolatis in-
cidiffe dicendus erit? Apage! Hoc etenim à legitimo Concilio,
Patrum in Spiritu Sancto congregatorum ſancitum haud facile
credendum eſt. Si ex alijs ſupra relatis Pontificum aliquando
errantium exemplis, Primam Sedem ab Orthodoxis Patribus
ſemper nouimus iniudicatam: quæ ratio adeò palmaris, nunc
allegari poterit, quæ ſeruatas ab initio in Eccleſia regulas, in
Honorium nedum viuentis cauſa, ſolummodò labefactauerit?
Ipfius itaque caſum peculiarem in Eccleſia euafiſſe, nullumquæ
ſibi ſimile in hac Oecumenicæ Synodi proſcriptione, vt ſuppo-
nitur, exemplum habuiſſe neceſſariò inferendum. Ne igitur in
huiusmodi abſurdum prouoluamur, à Græcis tantummodò er-
ga Sedem Apoſtolicam tùm temporis parum affectis, non au-
tem ab Orthodoxis Patribus, ac præcipuè à Latinis hoc inten-
tatum, haud perperam concludimus.

Ad 7. Synod.
Oſ.

Ceterùm Viris doctis, Catholicisque conſtat, neque Anti-
ſites Synodicè collectos in Romanum Pontificem anathematis
iaculum intorquere potuiſſe, abſque præiua Pontificis, tùm
regnantis notiſſia, atque indulto. Quod ex verbis Adriani II.
etiam Aduerſarij depromunt. Quamvis (ait) & ibi nec Patriar-
charum, nec ceterorum Antiftitum cuiquam de eo quamlibet ſas fue-
rit proferendi ſententiam, niſi eiufdem, prima Sedis Pontificis con-
ſenſus præceſſiſſet auctoritas. Et hoc maxime conueniens: nam
vt rectiſſimè ratiocinabatur Nicolaus Papa ad Michaelē Im-
peratorē, conſcribens. Ioannes Antiochenus, tertia videlicet
Sedis Episcopos, uſque ad correctionem damnatus, quia Cyrillum
Alexandrinum ſecunda ſcilicet Sedis Episcopum, irregulariter dam-
nationi præſumpſit addicere, &c. ac deinde proſequitur. Ceterum
vt calamum ad Conſtantinopolitanos, Præſules ſpecialiter extendamus,
aut nunquam omnino, aut certe vix horum aliquis ſide con-
ſenſu Romani Pontificis reperitur eieſtus, qui tamen haſtenus inter
depoſitos enumeretur &c. Quamobrem ſi ceteri Patriarchæ, abſquæ
conſenſu Romani Pontificis, ab alijs Antiftitibus nulla ratione
proſcribendi erant, multò magis Pontificem Romanum huius-
modi damnationi, ſine præiua Apoſtolicæ Sedis aſſenſu, ſubiſci
à nemine potuiſſe concludenter inferendum? Expendamus ita-
que, an Agathonis tùm Eccleſiæ clauum regentis præceſſerit
conſenſus, ſeu ſacultas Legatis ſuis tradita, quæ Honorium in

Sine præiua
conſenſu Pon-
tificis huius-
modi cauſa di-
ſcuti nequit.

Sexta.

Sexta Synodo, vnâ cum Græcis in hoc acerrimè persistentibus, anathematismo submitterent? Apertè mentem suam patefecit Agatho in suggestione, quam deinde ipsimet Legati ad Imperatorem pertulerant. Vbi inter alia isthæc notata exhibentur. *Licentiam proinde eis, siue auctoritatem dedimus apud tranquillissimum vestrum Imperium, dum iusserit eius clementia simpliciter satisfaciendi, in quantum eis dumtaxat iniunctum est, ut nihil profectò præsumat augere, minuire, vel mutare, sed traditionem huius Apostolicæ Sedis, ut à Prædecessoribus Apostolicis Pontificibus instituta est, sinceriter enarrare &c.* Ne autem Pontificem hic tantummodo de dogmate Catholico, non de damnandis personis instituisse sermonem, ab aliquo Aduersario obijciatur: aduertendum enim est, quod Agatho mox longâ subtexuit de Theodori Pharanitani, Sergij, Cyri, Pyrrhi, Pauli, ac Petri Monothelismi assecrarum nefandis scriptis narrationem; postquam sic infert: *Quapropter, quia & veritas claruit Deo inspirante &c. restat ut à Deo coronatæ vestræ clementiæ pijs fauoribus victoriæ coronam redimita veritas fulgeat, & non itatis errorum suis inuentoribus, & ijs, qui eorum doctrinam secuti sunt, propria præsumptionis penam exoluant, & de medio Orthodoxorum Antistitum pro sua nouitatis hæretica prauitate pellantur &c.* quod etiam ex altera Agathonis, & Romanæ Synodi suggestione ad Concilium directâ clarè conijcitur. In qua post plura hæc habentur. *Hanc igitur mæra Catholica, atque Apostolica confessionis regulam, & sanctum Concilium, quod sub Apostolicæ memoriæ Martino conuenit &c. pietatis zelo, atque amore vera Apostolica confessionis vestræ Serenitatis benignitas mōta, ampliùs declarare eam, ut regali somite multò magis fulgeat, elaborare procuret &c. & post pauca. Et zizaniorum genimina spiritali falce, ut offensionis, ac deceptionis occasio de medio Christi Ecclesiarum tollatur, abscindatur. Quorum Auctores extiterunt Theodorus Pharanitanus, Cyrus Alexandrinus, Sergius, Pyrrhus, Paulus, & Petrus Constantinopolitani, vel quibus eis consentanei vsque in finem demonstrati sunt. Quod clariùs ex sequentibus demonstratur. Personas autem de nostrâ humilitatis ordine prauitidius dirigere ad vestrâ à Deo protegenda fortitudinis vestigia &c. Debeant non tamquàm de incertis contendere, sed ut certa, atque immutabilia compendiosa definitione proferre; suppliciter obsecrantes, ut à Deo, coronato vestro imperio fauente, hæc eadem omnibus prædicare, atque apud omnes vim obtinere inueatis.*

Non adfuit Agathonis consensus.

Act. 4. Sext. Syn.

Variis rationibus id probatur.

Ex his studiose Lector conijcere potes; nil aliud ab Oecuménico

menico Concilio peragendum fore, nisi ampliùs ab eo declarandam eam doctrinam, iam Apostolicam, ac Synodali decreto sub Martino constabilitam in Concilio Lateranensi, cui Orientales etiam modò sese subscribere deberent, & anathemate, ab eis confodiendos prænominos Monothelismi Sectarios, inter quos Honorius nullatenùs recensetur. Neque ab aliquo obiectetur, hoc satis comprehendi per ea verba, *vel quinis eis consentanei usque in finem demonstrati sunt*. Enimverò Honorium in communicatione Catholica defunctum, publico funere à Romana Ecclesia inter Sanctos Pontifices in Basilica Vaticana sepultum, & vti Catholicum Pontificem à fidelibus semper in veneratione habitum omnibus constabat: vnde etiam concederetur, quòd hic Pontifex in errorem aliquandò incidisset, oportebat ab eo resipuisse ante obitum suum, cum post eiusdem decessum veluti Catholicum Ecclesia Romana eum, hætenùs coluisset. Itaque Legati de omnibus his optimè edocti, Honorium nulla ratione usque in finem Monothelítico errori consentaneum extitisse nouerant: vnde munus suum, & facultatem ijs à Pontifice, & à Synodo Romano in supposita Honorij condemnatione præstitam valde excessissent.

Hoc idem
confirmatur.

His addendum, quòd Agatho tam in priori, quàm in posteriori epistola in Synodo perlectis Honorium quoque, inter cæteros Prædecessores suos aduersum Monothelitas, ab hæresis istius primordijs strenuè insurgentes, connumerat: ac propterea optima mens Agathonis circa Honorium Legatos minimè latebat. Quin etiam in Synodo Romæ ab Agathone centum, & ampliùs Episcoporum, ante Legatorum abscessum ab Vrbe, coacta de antiqua contra Honorium, ab hæreticis, & recentè ab eorum sequacibus impacta impostura, habitam inter illos Patres aliquà disquisitionem crediderim: Monothelitas, etenim tanquam Achillem argumentorum, ad suum tuendum errorem, Honorij epistolam ad Sergium conscriptam assiduè prætulisse optimè Occidentales animaduenerunt; sicque opportunum tam aperte hæreticorum fraudi, ac pertinaciæ Legatis responsum suggesserunt, quo falsa eorundem argumenta labefactare potuissent: non secus, ac olim S. Maximus, ac Ioannes Quartus, alijue strenuè peregerunt: Quapropter ex his, quæ ex literis Agathonis, Synodique Romæ constat, hanc facultatem Legatis de proscribendo Honorio traditam fuisse, nulla concludenti ratione coniicitur.

Urgent plerique studiosi, Legatos hanc priuatam instructionem

ncm

nem ab Agathone suscepisse: quod nempe eiusmodi Honorij condemnationem à Concilio tum fieri permetterent, si absque ea Græci Patres geminam Christi voluntatem, & operationem profiteri abnuissent. Omnem siquidem operam primò pro sana Honorij mente, ac doctrina tuenda nauare debebant: attamen si Orientales in hoc dumtaxat obliuantes, at verò in Catholico dogma propensos reperissent, tunc ne optatæ cum Orientali Ecclesia communionis pace frustrarentur, ab huiusmodi Honoriana proscriptione minimè resilirent.

Legatos priuatè instructos ab Agathone de Honorij proscriptione confutatur.

Optima equidem ratiocinatio: quia tamen ea proprio Marte ab eruditis viris educitur, nullaque vel Scriptorum, vel Synodaliū Actorum auctoritate fulcitur, facile retundi potest, haud aliter quàm & rationabiles aliquæ coniecturæ, ac probabilissima argumenta, quibus Honorium propugnare adnitor, ab ipsis statim tamquam futilia reprobantur. Duo potissimum ad refellendam hanc instantiam me mouent. Primum, quod plurima in Ecclesiastica Historia Summorum Pontificum exempla contrarium nos edocent: Nam in rebus magni ponderis varijs Orientalium instantijs nulla ratione cedere voluerunt; etsi exinde vtriusque Ecclesiæ ad inuicem reconciliandæ certissima ipsæ spes exhiberetur. Sic in causa Eutychetis recolo Sanctum Leonem instituisse, vt nominatim is à Synodo proscriberetur: quamuis à Græcis eiusdem hæresis vnanimi eorum consensu damnanda, suppresso tamen Eutychetis nomine, offerretur; qua dumtaxat conditione adimpleta perfecta eorumdem cum Romana Ecclesia communio, ac pax pollicebatur: eam tamen constantissimè à Pontifice reiectam comperimus. Quin etiam eos acerrimos suorum Prædecessorum iurium, gestorūque propugnatores vt plurimum extitisse compertum est. Vnde, quod Ioannes Quartus cum sua Synodo, primum Romæ in hac Honorij causa pro eo feliciter patrauerat, quodque alij subsequentes Pontifices (vti suo loco ostendimus) eiusdem inhærentes vestigijs obfirmauerant; ita vt in Occidentali Ecclesia Honorij nomen, ac doctrina vsque dum peculiari apud omnes veneratione coleretur, Agathonem huiusmodi priuata instructione Legatis data euertisse, ac funditus demolitum fuisse haud facile mihi persuadeo: eoque potissimum ducor argumento: nimirum quod ex huiusmodi indulto turpissima non modò in Apostolica Sede verum in tota Latina Ecclesia, quæ hæcenus Honorio adhæserat, dedecoris nota promanasset.

Prima ratio.

Alterum est, quod ex contextu literarum, Actorumque Sextæ Synodæ Secunda ratio.

Synodi contrarium pariter desumitur. Enimvero Agatho Honorij doctrinā in sua suggestione Orientalibus plurimum commendat, vt satis ostensum est; & damnandos à Concilio nominatim enunciat: cuius Pontificæ suggestioni ipsa Synodus cum Imperatore verè Orthodoxo summopere applaudens, in omnibus Agathonī, tamquam Petro Apostolorum Principi, summoque Ecclesiæ vertici obsequi, eiusque sententiam veluti è cœlesti depromptam Oraculo per singula vtrò amplecti, repetitis vocibus, ac plausibus decantat. Vnde igitur deduci potest, Orientales in hac tantummodò causa Pontificijs monitis adeò reluctasse, vt Legati priuata illa Agathonis instructione aduersus Honorium vti necessariò obstringerentur? Ex Actis Synodalibus, vbi altum planè silentium de hac altercatione, minimè depromitur. Ex Imperatoris Honorium pro Orthodoxo vsque adhuc recolentis auctoritate nequaquam desumitur: Ex Macarij aliorumque sequacium instantijs iam à Synodo reiectis ineptè colligitur. Ex ipsis Patribus vno ore in Honorium frenientibus, & Synodicè eum anathematismo ferientibus, vt Acta exhibent, luculenter colligi iactitant aduersarij. Verum hoc ipsum esse, in quæstione, adhuc insto: nimirum an Acta ista Oecumenici, an potius conuenticuli Græcanici sint factus? ideoque tum ab Actis Synodi tantummodò huiusmodi Honorianæ proscriptioni Legatorum (vt supponitur) coniuuentia deducatur: cum in hac Dissertatione legitima Sexti Concilij Acta longè diuersa ab ijs, quæ extant, satis ostensum sit, neque Legatos priuatam hanc proscribendi Honorium ab Agathone facultatem habuisse, neque ea vlos in Concilio fuisse: sed à Pseudo-Synodo potius Orientalium, absque Legatorum interuentu, huiusmodi in tantum Pontificem anathema intortum, haud temerè concludo.

Conclusio Secunda Dissertationis.

EX hùc vsque dictis summam Lector decerpat, qua Græcorum fraus aduersus Honorij famam in ipsius mente altius fixa imprimatur. Sub Agathone completam Sextam Oecumenicam Synodum liquido constat. Sub Leone Secundo, vel tempore illius interregni iterum Orientales simul Constantinopoli collectos ostensum fuit: Quin etiam post duos citè annos eosdem denuò conuocatos, Tarasij testimonium, & Iustiniani epistola ad Cononem auctoritas indicant. Ex his itaque rati-

cre-

crebris post legitimam Synodum Patrum conuentibus, aliquod Orientales tunc pertentare voluissent, quod in Oecumenico Concilio à Legatis Apostolicis minimè impetrarant, quilibet rei feriem omni animi affectu deposito, soletter inuestigans, fateri obstringitur. Si etenim Honorij damnationem Agathio approbauerat: ad quid anno sequenti ad nouum congressum iidem illi Patres Constantinopolim concesserunt? Atqui si Leo Secundus Honorij anathematismum suis literis ad Imperatorem, vt volunt, palàm confirmauerat: quare paulò post alterum indixere Synodalem conuentum, atque Actorum Concilij codicem deperditum finxere; vt aliquid recenter ei superadditum singulis Antistitum calculis comprobaretur? An non cuncta ista integram Apostolicæ Sedis approbationem eorum instantijs defuisse; ideoque nouis Pseudo-Synodi adminiculis ruentem illius Honorianæ imposturæ molem constabilire, totis viribus elaborasse sacis coarguunt?

Insuper codex ille, qui Canones ab Orientalibus conditos præseferbat, amplissimo Sextæ Synodi titulo decorabatur, quemadmodum Patres, nonnulli septimi Concilij palam professi sunt. Attamen absque Legatorum Apostolicorum interuentu eos sancitos optimè nouerant: Sergium etenim Papam, ac Ioannem septimum plura, ob eosdem ab ipsis minimè approbatos, incommoda subiisse, ipsosmet Orientales Patres nequaquam latebat: nihilominus istos Canones à Sexto editos Concilio, vbique diuulgare conati sunt. Ex hoc argumentari pariter nobis licebit; quod nempe Honorij proscriptio à Græcorum Pseudo-Synodo sine Legatorum assensu prodierit, atque ad dolum suum corroborandum, eam à Sexto Concilio emanatam dictitauerint: quod dilucidè comprobare intendebant; dum codicem Pauli manu descriptum, atque ab iisdem Patribus (iuxta Tarasij testimonium) qui sextæ Synodo interfuerant, subscriptum, cuncta hæc palàm completentem ostentarent.

Porrò codex iste Actorum Concilij, in manibus hæreticorum semper retentus, cuiuslibet Orthodoxo non leuis suspicionis ansam iure merito suppeditat. Immò tam Iustiniani Imperatoris, de Catholica fide, iuxta Nicolai Pontificis monitum, non rectè sentientis, testimonium literis suis Cononi satis patefactum de accurato studio, toleretiaque in perquirendo, signando, atque custodiendo Actorum volumine à se tandem reposito: quàm Ioannis Patriarchæ hæresis notati, ideoque demùm exauctorati attestatio in sua ad Constantinum Papam Apologia de eo Actorum codi-

Nonus Græcorum conuentus dolum coarguit.

Canones falsò adscripti sextæ Synodo permixtiones Actorum demonstrant.

Codex Actorum in manibus hæreticorum semper retentus falsitatis suspicionem ingerit.

codice à flammis erepto , pluribusque encotnijijs ab eodem celebrato , euidens de omnimoda illius tomi sinceritate suspicandi fomentum præbent . Ex his, sagax Lector, quàm cautè peruoluenda sint huius Synodi Acta, ex hoc vnico Orientalium prototypo excerpta , animaduertas : Non enim isthæc ex Archiuijs Romanis prodijisse in Dissertatione Quarta , Deo opitulante, ostendemus.

Cæterum tot *rationum exaltamentis te delinitum* , vt Nazianzeni vtat eloquio, ab Honoriana proscriptione à Patribus legitimi Concilij in cum nequaquam intorta mihi iam assentiri ; aut saltem ab aduersa tuenda sententia animum paululùm suspendere existimo. Vnum tamen consultò suggeris : quod vltro meæ opinioni manus dares ; si fundatis rationibus , non autem solis coniecturis, ac probabilibus deductionibus ea fulciretur. Verum si accuratè totam hanc Dissertationem perscruteris, non solas ibi coniecturas, sed plures Scriptorum auctoritates, institutum nostrum apprimè conprobantes, reperies. Annum Concilij, eiusdemque terminum, Pontificis confirmationem circa Acta Synodi, aliaque similia, quibus Acta in tomis Conciliorum digesta aduersantur, ex Theophane, Beda, Anastasio, Humberto, alijsque præclaris Authoribus deprompsimus . Alterum Orientalium conuentum sub titulo Sextæ Synodi ante Iustiniani imperium Constantinopoli coactum ex Tharasio, Cedreno, ex actis ipsis Synodalibus à Panuino , alijsque excerptimus . Actorum occultationem mox dolosè secutam, atque ilorum volumen ab hæreticis continuè asseruatum irrefragabili Iustiniani, & Ioannis Patriarchæ auctoritate patefecimus. His præiectis fundamentis, conuincenti Authorum insignium testimonio conualidatis, si nonnullæ probabiles deductiones , coniecturæ , atque illationes circa suppositam Honorij damnationem erigantur ; haud ideò corruere molem historię arbitreris . Istud siquidem stabili innituntur plurium Scriptorum id attestantium fundamento, quibus aduersarij Actorum, ac literarum Leonis textus , vnde & alij Authores contrarium desumpserunt, tantummodò obijcere queunt. Sed ex dictis, & ex mox dicendis, quibus Authorum, Actorumque varietas luculenter patet, integram Actis ipsis, ac Leonis epistolis, quæ extant, minimè adhibendam fidem ostendimus , atque in proxima Dissertatione discretius demonstrabimus : in qua pleræque inextricabiles enucleandæ implicantię proponuntur. Non itaque ab Oecumenicæ Synodo , sed à peruerso Orientalium conuentu Honorium huiusmodi passum censura ritè concludimus.

**Nostra opinio
non coniectu-
ris tantum ful-
citur.**

DISSERTATIO

T E R T I A.

Plures Actorum Sextæ Synodi, ac Leonis Secundi
literarum difficultates soluendæ propo-
nuntur.

TEMERARIUM quæso ne me arbitre-
ris, si Oecumenici istius Concilij Acta,
quæ non absimili veneratione à sacrosan-
ctis Christi Evangelijs (iuxta Magni Gre-
gorij monitum) recolenda proponuntur,
in dubium, quoad integram eorundem
sinceritatem, reuocare præsumam. Ve-
neror equidem ea, atque ad sanguinis v-
que profusionem eadem tueri paratum
me exhibeo. Verùm Gelasij Papæ placitum, quod in tomo de
anathematis vinculo, posteris reliquit; vbi nimirum Chalcedo-
nensis Synodus qualiter recipienda, luculentis exemplis, ple-
risque diuinis testimonijs demonstrat, ad huiusmodi pariter
Actorum Sextæ Synodi perquisitionem studiosum quemlibet
impellit. Nam cum sanctissimus, atque doctissimus ille Ponti-
fex non omnes Chalcedonensis Concilij Canones, licet in actis
Synodalibus comprehensi, accipiendos docuisset, hæc adno-
ratu digna subiicit verba. *Hæc & huiusmodi exempla nos edocent,
& testimonia diuina confirmant, non omnia passim à quocunque
dicta, vel ubicumque scripta, indifferenter accipere; sed retentis
bonis, quæ noceant, refutare. Quo permotus argumento Anasta-
sius Bibliothecarius Honorij Papæ damnationem in Actis Sex-
tæ Synodi perlegens, re accuratè discussa, eam ad Oecumeni-
cam pertinere Synodum, ab Apostolica Sede comprobata, con-
stanter denegauit. Quapropter Sanctorum Pontificum Grego-
rij, & Gelasij, necnon eiusdem Anastasij, ac plurimorum re-
centiorum doctissimorum Authorum adhærens ego vestigijs, ea*

omnia, quæ in Synodalibus istis Actis describuntur, tamquam indubia, atque irrefragabilia minimè censenda; asserere non vereor.

Ea igitur, qua erga Oecumenici Concilij auctoritatem prosequi obstringor, veneratione, in præsentī Dissertatione humanissimis Lectoribus, immò eruditissimis Magistris meis, velut imperitus Ecclesiasticæ eruditionis tyro, enodandas proponam, plures graues difficultates, quas Acta Sextæ Synodi in Tomis Conciliorum digesta meo rudi offerunt ingenio: adeò vt nullam congruam reperire queam earum enodationem, nisi ad commixtionem quandam istorum gestorum, per manus Græci impostoris consecutam, statim recurram. Si fuit omnino eiusmodi animaduersiones vestro accuratissimo librato consilio ostense fuerint, me à vobis satis instructum, ac deuictum vtrò profitebor. Sin verò alicuius fuerint ponderis, vnâ mecum Honorianam innocentiam calculis vestris approbantes, Synodalia ista gesta à Græcis aliquam passâ fuisse confusionem, vbique ad posterorum cautionem publicare non dedignemini.

C A P V T P R I M V M.

Nonnullæ difficultates in primis Concilij Actionibus indicantur.

M A C A R I V S Antiochiæ Patriarcha Monothelismi signifer in prima Concilij Actione. Legatos de vnus in Christo voluntatis nouitate primum interrogantes, sic allocutus est: se suosque vocum istiusmodi nouitatibus minimè vtī, sed Sacrorum Conciliorum, Sanctorum Patrum, Patriarcharumque Constantinopolis, Sergij, Pyrrhi, Pauli, ac Petri, necnon Honorij, Papæ Romæ, atque Cyri Alexandrini vnicam in Christo voluntatem palàm edocentium, dogma profiteri. Hic adnotabam, quod Apostolici Legati huius, erroneæ opinionis Authores Sergium, Paulum, Pyrrhum, Petrum, Cyrum, & Theodorum Pharanitanum exhibuerant. Macarij autem responso Theodorus Pharanitanus tacetur: & eius ordini Honorius affigitur in Theodorum, quem saue Macarius non omisit.

An Macarius, statim de Honorio locutus?

lit: sed Actorum compilator, seu corruptor deleuit, Honorium
que eius loco exarauit .

Esto tamen quod impius Macarius Honorium Papam cum
præfatis Monothelismi assertoribus connumerasset; attamen Le-
gatos Apostolicos tantum Pontificem iniuste calumniarum au-
dientes non siluisse confido: Quod innuunt verba epistolæ à
Concilio ad Agathonem Papam conscriptæ. *Qui* (intellige
Legatos) *recte & probe ex vestra disciplina in primo fidei capitulo*
vna nobiscum decertarunt. Eorum itaque zelus in defendendo
primo fidei capitulo summopere à Patribus commendatur. At-
qui animaduertendum est, vnicum dumtaxat in tota hac Syno-
do fidei capitulum petraçatum: nimirum de gemina in Chri-
sto voluntate constablienda: neque de alio dogmate, aut fidei
capitulo, vel vnicum à Patribus prolatum verbum: quamo-
brem per primum fidei capitulum prima Concilij actio indicari
videtur. Porro in hac prima Sessione de aliâ re factam fuisse
mentionem non legimus; nisi quod verba Sancti Cyrilli Ale-
xandrini, *Omnipotens voluntas*, à Macario pro sua statuenda
opinione producta, nequaquam esse de vnica voluntate intelli-
genda, luculenter à Legatis demonstratum fuit. Quæ explana-
tio nontanti videtur momenti, vt singularem totius Concilij
commendationem apud Pontificem Legati exinde mererentur:
cum sæpius in eadem Synodo præclara à Legatis Apostolicis res-
ponfa alijs auctoritatibus à Macario pro se allatis, sine huiusmo-
di præconijs, reddita perlegantur. Insuper quod hic soluendum
propono istud est: quæ fuit huiusmodi contentio, & quare hic
reticeatur? Patres siquidem aliquam obortam fuisse in exordio
Concilij concertationem palam testantur, *vna nobiscum recte*,
ac probe decertarunt, affirmantes: quæ autem eiusmodi extiterit
decertatio? prorsus omittitur, seu dolose expungitur. Fortasse
haud me deceptum crediderim, si Concilium laudibus extul-
lisse Legatos asseram; ob ortam in hac Actione concertationem
aduersus Macarium sibi Honorium fauisse iactantem: cuius do-
ctrinam ardenti zelo Legati validis rationibus immaculatam
semper extitisse ostenderunt; eorumque effata vniuersa Syno-
dus cum applausu suscepit: adeo vt Agathonem de eorum
solertia certiores facere voluerit. Hanc autem Legatorum
pugnam aduersus Macarium Honorij infamatorem in primo
congressu prætermittam videmus in Actis: quod de aliqua im-
postura lectorem suspectum merito reddit. Cæterum si Anti-Ho-
noriani, ita accidisse, acriter inficiuntur: edicant ipsi, amabo,

Zelus Lega-
rum plurimum
commendatur.

Ex quo Ho-
norum defen-
diffe desumi-
tur.

causam, ob quam in hoc primo fidei capitulo Legati Apostolici vnâ cum Synodi Patribus strenuè decertarint; nec non studiose rei huiuscemodi in hac eadem Sessione reticentiæ indicent rationem. Meum etenim in hac Dissertatione studium tantummodò in detegendis nonnullis Actorum difficultatibus, aut implantijs versatur; easdem verò saniori potius cruditorum, quàm mei ipsius iudicio dissoluendas propono.

Falsatus Co-
dex Quintæ
Synodi.

In tertia Sessione Legati epistolas Mennæ ad Vigilium Papam & Vigilij ad Iustinianum Imperatorem ex codicibus Quintæ Synodi exhibitas, plurimis, ac validis rationibus apocryphas, & Concilij Actionibus dolosè insertas comprobarunt: præsertim cum folia quædam subtexta, & insita codicibus paginarum vortulæ indicarent. Ipsisque Imperatorem vrgentibus, vt collationis causa Patriarchatus codices afferri iuberet, ille respondit: *Quod postulatum est in subsequenti proueniat.* In hac autem quarta Actione præfatæ subsequenti. de huiusmodi collatione, nulla prorsus fit mentio: quanquam in exordio futuræ sessionis gesta in antecedenti proposita summam indicari consueuissent. Sic enim Actio incipit. *Meminit (ita Notarius) de Deo instructa vestra pietas, quod in præterito conuentu, dum legerentur Acta sanctæ Quintæ Synodi Georgius &c. petijt vestram fortitudinem, suggestiones, quæ factæ sunt ab Agathone perlegi.*

Hoc quidem tertio loco in præcedenti Actione petutum fuerat. Primò namque iuxta Imperatoris pollicitationem falsatus codex epistolæ Vigilij examini subiiciendus. Secundo loco Macario à Synodo præscriptum, vt alias Sanctorum Patrum auctoritates ad suam tuendam sententiam proferret. Tertiò denique Georgij Patriarchæ instantia pro Agathonis suggestionem palam legenda vrgebat: quare autem duabus alijs omissis à Notario, hoc postremum dumtaxat in medium ab eo proferatur? docuis discutiendum relinquo. Certò tamen certius est in Quarta Actione (& non in decima quarta, vti legitur in Actis) codices Quintæ Synodi ex Patriarchio extractos, quibus literas Mennæ ad Vigilium, & Vigilij ad Iustinianum, confictas, compertum est, quod tribus rationibus persuadere confido. Primò quia valde incongruum videretur hanc falsati codicis disquisitionem in decimam quartam Actionem reijcere, nempe post quinque menses, & cum iam Macarius proscriptus fuisset. Altera ratio est, quod in Actione duodecima, dum iterum de isto sermone Mennæ ad Vigilium Papam fieret mentio; statim Patres exclamarunt. *Penitus falsus, & falsus est, eo quod neque in repo-*
sitis.

Aliqua Græcorum falsitas in Actis demonstratur.

sitis gestis hic fuit venerabilis Patriarchij, epistolarum Menne sermo, qui dicitur ad Vigilium, inuenitur &c. Ex quibus apparet codicum inspectionem ante duodecimam Sessionem peractam. cum Patres contra rem notam, atque antea perfectam in duodecima ita reclamant. Tertia tandem, quia affirmat Anastasius Imperatorem iussisse promi codices ex Patriarchio, in quibus oppidò perlectis non inuentæ fuere epistolæ à Macario iactatæ. *Alia die (ait) Catholica fidei defensor eius Princeps in Secretario residens, inquisitione de ipsis codicibus facta, ita reperit falsæ nouiter addita fuisse.* Iam in Actione præcedenti Imperator, & Patres fraudem ex recens annexis Quintæ Synodo folijs deprehenderant, attestante Anastasio. *In Quinta Synodo epistolam, Vigiliij Papæ, atque libellum eiusdem Menne in quaternionibus nouiter additis falsauerant, quod coram Principe, & Synodo olaruit &c.* Cum autem deinde subijciat, Sessione sequenti codices Patriarchij euolutos. *Alia die Catholica fidei defensor pius Princeps &c.* Hinc Imperatorem huic falsitatis inspectioni ex codicum collatione luculenter comprobatæ præsentem extitisse indubiè testatur. Atqui decimæ quartæ Actioni Imperator minime interfuit, vt Acta ipsa fatentur; exinde igitur ad proximiorum tertiz, cui adfuit Imperator, Actionem, minime verò ad decimam quartam, à qua absens erat, huiusmodi peractam fuisse discussionem ritè conijcitur.

Neque prætereundum, quod Emmanuel Calleca, alijque recentiores animaduertunt, nimirum in hac eadem Actione epistolam Synodi Romanæ perlectam, in qua modò desunt ea verba: *A filio procedentem.* Cum etenim Latini Patres de processione Spiritus Sancti loquerentur in præfata epistola, eum à Patre Filioque processisse indubiè affirmarunt. Attamen Græcorum impostura huiusmodi verba, ipsdem tam acriter auersa, ex Actis abrasa, Iulianus Cardinalis in Concilio Florentino aduersus Græcos egregiè disceptans detexit. Ex quo hæretici alicuius manum in hunc Synodaliū Actorum codicem obrepisse argumentari liquet; cuius studio, ac fraude nonnulla expungit, pleraque alia superaddi satis facillè potuissè intelligimus.

Altera quoque hic mihi suggeritur haud spernenda difficultas. In hac Quarta Actione recitata fuit, vt vldimus, Agathonis Papæ epistola; ex cuius auctoritate tot Sanctorum Patrum pro gemina Christi voluntate præclaris testimonijs fulcita, vniuersalis Concilij applausus, vnanimisque Orientalium in ea
consta-

Præsentè Imperatore discussus Codex apocryphus Quintæ Synodi.

Dolus alter obreptus in Quarta Actionem.

constabilienda sententia ortum duxit , quemadmodum aliàs ostendimus . At nihilominus præfatæ suggestionis lectioni non plus , quàm triginta quinque Antistites adfuisse Acta ipsa præferunt . Vix tertiam Concilij partem hic coactam vides mi Lector . Verum vsque dum non omnes aduenisse ; sed paulatim progressu temporis creuisse Concilium si dicas ; necessariò prædictam Agathonis epistolam in subsequenti Actionibus , iterum exhibendam fore subinfero : nimirum cum ampliori Episcoporum cœtu stipata Concilij corona magis refulsisset . Porro ex dicendis hoc prætermissum patebit .

Hoc idem
confirmatur.

Adnotabam vltcrius , quod ad calcem istius Quartæ Actionis post Agathonis , & Synodi Romanæ suggestiones perlectas , mox Constantinus Imperator , nemine suggerente , quæ in tertia sessione gesta fuerant , aptimè recoleus , Macario , vt in sequenti Actione testimonia Patrum proferret , intimaui . De collatione autem libellorum Patriarchij cum codicibus Quintæ Synodi prælectis necessariò instituenda , vt Vigilij apocrypharum epistolarum falsitas detegeretur ; quod idem Constantinus pariter in tertia Actione peragendum fore imperauerat , ne verbum quidem in Actis reperitur .

Vltimò obseruandum , quòd in Actione Sexta Imperator Georgium Patriarcham , si Agathonis suggestionem comprobaret , eique assentiretur ? interrogauit : cui ille ; *consentio eis , & sic profiteor , & credo* , mox respondit . At verò diuersimodè in Libro Pontificali de Georgio enunciatur . *Et interrogatus (ait) Georgius Patriarcha , si eam fidem , quam docet Sedes Apostolica , amplecteretur , iuxta Scripturam venerandi Agathonis Papæ &c. Qui respondit , quod accepta licentia in scriptione , quæ opportuna erant , responderet .* In altera vero sessione . *Qui Georgius professus est eo die in scriptis duas naturas , duasque voluntates &c.* Hunc suæ professionis fidei libellum ob honorem istius Patriarchæ in Actis reticere existimant Aduersarij : quibus tamen insto :

in Actis Synodalibus antiquitus Romæ asseruatis , ex quibus Author Pontificalis superius allata excerptit , eadem de Patriarchæ scripto reperiri : vnde ab aliquo Græco , vel ab ipsomet Georgio , deinde ex Actis ea expuncta fuisse necessariò statuendum .

CAPVT SECVNDVM.

*Alia ex Octaua, ac Nona Actionibus difficultates
producentur.*

AGATHONIS suggestioni Patres non tam præconijs acclamantes, quam suis ipsorum subscriptionibus applaudentes Actio octaua: luculenter ostendit. Verum, pusillus ille Episcoporum numerus Concilio adstantium, adhuc perseverat. In exordio Synodi paucos adhuc Præsules ob brevis temporis angustias conuenisse haud mirum: sed post quatuor menses à Concilij primordijs euolutos, nempe à septima die Nouembris, vsque ad septimam Martij, qua octaua huiusmodi Actio celebrata fuit, neminem alium Constantinopolim ad Synodum se contulisse, omnes equidem excedere videtur admirationis terminos. Centum alij Episcopi, qui subsequenter interfuerunt sessionibus, neque huiusmodi epistolarum lectionibus, neque Macarij auctoritatum confutationi, quibus maior Concilij pars comprehendebatur, adstiterunt: Attamen expansis manibus admirabilem Agathonis tomuni tot auctoritatibus, celi diuinis refertum oraculis, exceptis eisdem deinceps profitentur. Discutiendum hoc sapienti Lectori relinquo.

Tam modicus
Episcoporum
numerus valde
suspectus.

In hac octaua Actione perfecta fuit professio fidei à Macario Theodori sub-
edita: Quia tamen, teste Anastasio, alias à me citato, Theodori scriptio ex A-
ex Patriarchæ subscriptio ibi exhibebatur. *Sub ipsius scriptione*, ctis rasa.
(ait) & Theodori Patriarchæ, utique iuxta tenorem ibi subscriptio
erat. Cui adijcit Albo Floriacensis. *Serenissimus Princeps to-*
mm ipsius Macarij protulit, in quo apertissime unam voluntatem,
in Domino affirmauerat, & manu sua subscripserat cum Theodoro,
& Georgio Patriarchis. Sed Georgius sui erroris penituit &c.
Cum autem in Actis Synodalibus, quæ extant, Macarij professioni
nullus ex prædictis Patriarchis reperjatur subscriptus; hinc ali-
cuius manum in textum irrupisse, & Theodori saltem, si non
pariter Georgij, nomen expunxisse, validum suspicandi depro-
mitur argumentum: cum præcipue hi codices penes ipsum
Theodorum ad Patriarchatum denuò euectum iacerent; unde
pro libitu suo eos deprauare poterat.

Ad.

De anno Imperij Constantini vigesimo septimo citato magna difficultas.

Ad nonam Actionem progrediamur: in qua adnotandum primò occurrit, quod in singulis Concilij actionibus, à prima ad octauam annus Imperij Constantini vigesimus septimus, in quo hæc Synodus peracta est, affigitur: in nona verò actione annus vigesimus octauus legebatur, quod ab eruditis viris, annotatis in margine verbis *vigesimo septimo* emendatum est. Ità in decima, vndecima, duodecima, tertiadecima, ac decima quarta actionibus annus vigesimus octauus, cum hac marginali correctione, nimirum vigesimi septimi, adnotatus reperitur: In decima quinta autem, decima sexta, decima septima, vltimaque sessionibus annus Imperij Constantini vigesimus octauus apprimè describitur. Vnde vero diuersitas ista procedat? studiosus discutiatur Lector. In omnibus enim Concilij actionibus idemmet Imperij Constantini annus enumerandus erat: nisi fortè à quibusdam asseratur, quod vigesima sexta die Aprilis, quando celebrata est actio decima quinta, vbi primum vigesimus octauus Imperij annus assignari cœpit, nouus hic annus Imperij exordium duxit: ideoque nulla alia in margine annotationum correctio vsque ad Concilij finem meritò apponitur. Hinc autem nonnullæ oboriuntur difficultates. Prima, quod si tunc annus Imperij Constantini excreuit; alter etiam eiusdem post Consulatum imperantis annus accrescere debuit; adeò vt, si in prioribus Actionibus vigesimus septimus Imperij Constantini, & post eius Consulatum decimus tertius legeretur, à decima quinta, vsque ad vltimas Concilij sessiones, pro anno post eius Consulatum decimo tertio, quartus decimus apponendus fuisset, cum vigesimus octauus Imperij legatur annus. Altera, quod Constantini epistola ad Synodum Romanam post Concilium decimo Kalendas Ianuarias subscripta est indictione decima, videlicet ad finem eiusdem anni 681. quo Sextæ Synodo finis imposita est. Verùm in ea epistola vigesimus nonus Imperij Constantini ponitur annus. Quod sanè nulla vnquam ratione coherere potest cum paulò ante dictis in præfata decima quinta, & sequentibus Actionibus; nimirum quod vigesimo sexto Aprilis vigesimus octauus Imperij Constantini cœperit annus: nam si eo mense anni 681. annus hic vigesimus octauus exordium duxisset, quomodo sequenti mense Decembri eiusdem anni vigesimus nonus Imperij annus assignari poterat? Vltima, quod Theophanes, & Anastasius, Constantinum solum post Patrem regnare cœpisse, idest, post consulatum, imperium iniuisse, cum septemdecim annis antea cum Patre iam imperasset,

raſſet , conſtanter affirmant , his verbis : *Anno primo Conſtantini decem , & ſeptem annis imperantis .* Hoc poſito , ſi decem , ac ſeptem annis , tredecim alij iuxta Acta Concilij , addantur , neque vigefimum ſeptimum , neque vigefimum octauum , ſed trigefimum eiufdem Imperij annum tempore Concilij excurrere concludendum erit . Vel enim erant expleti anni ſeptemdecim , vel tantum incæpti , cum ſolus poſt conſulatum imperare Conſtantine cœpit : Si primum , ſeptemdecim annis addendo tredecim alios , trigefimum iam annum attigiffet ; ſi verò ſecundum , vigefimus nonus tunc annus excurreret : Neutrũ autem cum anno vigefimo ſeptimo , ſeu vigefimo octauo in varijs Concilij Actionibus adnotato coherere patet . Vnde maniſeſtum errorem hac in annorum ſerie , ab Actorum iſtorum Synodaliũ compilatore illapſum inferimus ; dum anno Imperij Conſtantini vigefimo ſeptimo , & octauo , ac poſt eius Conſulatum decimo tertio celebratas eſſe iſtius Synodi ſeſſiones aſſerit .

Nos verò , qui Theophanis teſtimonio innixi , currente duodecimo Conſtantini poſt Conſulatum anno Sextam Synodum celebratam aſſerimus , eiufdem Imperij annum , vel vigefimum octauum , vel vigefimum nonum tunc excurrere concludimus . Caterum , etſi huiuſmodi animaduerſio ab eruditjs Viris , tamquam inconſona reiſciatur : ipsis nihilominus incumbet præfatæ occurrere difficultati : qua nimirum ratione in Actione nona Conſtantini Imperij annus ab Actorum compilatore immutari cœperit : adcò vt in marginalibus notulis alia anni correctio in poſterum apponi opus fuerit ?

In hac eadem Actione authoritates à Macario adductæ , quæ tamen à Patribus ponderatæ , & inanes repertæ , reiſcæ ſunt ; ita vt publicè fuerit in Concilio proclamatus . Tandem huiuſmodi Actio his verbis magnis refertis ambagibus clauditur . *Illos itaque , duos codicillos , qui nunc à Macario , & Stephano dati , atque reſeſti ſunt , ad conferendum venire nolumus , eo quod teſtimonia , quæ in eis poſita ſunt , nullatenus ad præſentem dogmaticam cauſam pertinent .* Quod tamen ſuprà allatis maniſeſtè repugnat . Quandoquidem in Sexta Actione duo Codices à Macario oblati fuerunt , atque mox in Concilio leſti : in Septima iterum alter Codex titulo *Sequentia teſtimoniorũ de voluntate* , ab eodem exhibitus , atque perleſtus . Quibus tribus codicibus obſignatis , Patres Imperatori retulerunt . *Piſſime Domine , adhuc aliquid de una voluntate , & de una operatione non oſtendunt Maca-*

Nova de Macarij codicibus difficultas proponitur.

rius &c. per testimonia ab eis prolata: sed & ipsa testimonia, quæ protulerunt coram vestra pietate, ac sancta Synodo detruncaverunt. Vnde petimus vestram piissimam fortitudinem, authenticos codices prolatorum ab eis testimoniorum proferri ex venerabili Patriarchio huius Regiæ Ciuitatis, & conferri cum codicibus ab eis oblati, & demonstramus quæ ab eis in his facta est obuelatio. Legati igitur, & vniuersum Concilium contrâ authoritates à Macario allatas tribus in hisce codicibus truncatas, ac perperam depromptas exclamarunt: ideoque insisterunt, vt ad demonstrandam apertam Macarij falsitatem ex Patriarchio libri proferrentur. Quæ ergo ratione Patres post primi codicis Macarij collationem cum codice Patriarchij, & falsitatis manifestationem, duos alios codices se nolle perscrutari affirmarunt, cum in illis quicquam ad præsentem quæstionem pertinens minimè reperiretur? Si eos conferre se nolle conclamassent: quippè qui testimonia corrupta; cum rebus antea gestis rectè cohæreret huiusmodi responsum: cò quod Macarius tam istorum, quàm alterius codicis sententias subdolè potuisset corrumpere, vnde superuacanea istorum collatio cum Patriarchij codicibus visa fuisset. Atqui istorum opusculorum reiectionem à Patribus factam, quia his duobus codicibus nihil continebatur pertinens ad quæstionem de gemina in Christo voluntate, nemo tueri potest. Quippe cum authoritates istæ lectæ fuerunt, nullus Patrum de hoc quidem cogitauit. Deinde ea audita lectione codicum, ab omnibus in Concilio conclamatum est: *De vna voluntate non ostenderunt per testimonia ab eis prolata; sed & ipsa testimonia, quæ protulerunt, coram vestra pietate, ac sancta Synodo detruncarunt, quo confessi sunt cuncta trium codicum testimonia à Macario allata falsa esse, atque detruncata: ideoque petierunt, vt Patriarchij codices ad conferendum afferrentur: Vnde petimus authenticos codices &c.* Ad hanc enodandam difficultatem libeat meam hic pandere sententiam. Codex tertius, qui incipiebat. *Sequentia testimoniorum de voluntate*, non quidem Sanctorum Patrum, sicut alij duo codices, sed saltem Pontificum, & aliorum Virorum insignium, ac illustrium authoritates amplectebatur, inter quas etiam Honorij ad Sergium Patriarcham Constantinopolitanum effata extabant; cuius pluries fecerat ipse mentionem: Nam Macarius in prima Aetione suam hæresim primum authoritate Conciliorum, deinde placitis Sanctorum Patrum, ac tandem Patriarcharum, atque Honorij testimonijs suffultam. Imperatori prædicauerat. Ob Conciliorum sententias à se

corru-

corruptas ; atque Sanctorum Patrum dicta truncata , pudore suffusus, proferre denuò voluit, quæ supererant Honorij, Patriarcharumque auctoritates, in hoc codice comprehensas, quem vocabat, *Sequentia testimoniorum de voluntate*. Quæ testimonia à Macario in prædictis tribus codicibus digesta, detruncata Patres reperere, ac propterea ad collationem cum codicibus Patriarchij deuenientes, ac Patrum testimonia, Honorijque mentem sedulò perpendentes, optimum præferre sensum edixerunt; licet Aduersarij, sine verborum contextu, pessimam illi interpretationem, sicut & cæteris auctoritatibus ab eisdem deturpatis affinxissent. Hæc itaque infida manus ex Actis erasit, ne Honorij fama acriter ibi propugnata posteris exhiberetur: eorumque loco Patres flocci hos codices fecisse reposuit: cum ad rem præsentem eos nullatenus pertinere dicitaret, quòd tamen à vero alienum demonstrauius. Insuper animaduertebam, quòd Macarius in libello suæ fidei professionis, Honorij auctoritatem, ac doctrinam in codicibus Imperatori oblatis satis expressam se profectum fuisse, protestatur. *Quamque* (inquit) *Honorio &c. & reliquis, quorum mentionem, & in his, quæ Domino porreximus, testimonijs fecimus*. Exinde Honorij auctoritates in codice, cui titulus *Sequentia testimoniorum*, post Conciliorum, ac Sanctorum Patrum sententias malè allatas, & in ijs codicibus digestas, Macarium hoc postremo loco ad suam erroneam opinionem validius roborandam adduxisse, eaque à Patribus, vti truncata, ac malè deflorata, fuisse reiecta, haud temerè suspicabar. Quod auctoritate Pontificalis libelli obfirmatur; vbi ista leguntur. *Relegentes per singula, reperi sunt mendaces*. Vnde si in omnibus à Macario adductis pro se testimonijs mendax coram Synodo detectus, in Honorij pariter literarum allegatione in ijs codicibus exhibita eum de mendacio fuisse conuictum clarè infertur. Hic fortassis tota Honorij causa, alibi aduersus eum pertractata, atque definita, feliciter terminata fuit: cum in codicibus iam à Macario oblatis, iterumque modò perlectis Honorij auctoritates in eius fauorem exhiberentur: Quæ omnia à Græco impostore hic suppressa videntur, his paucis adiectis, sed valdè incongruentibus verbis. *Ad conferendum venire nolumus, eò quod testimonia, quæ in eis posita sunt, nullatenus ad præsentem dogmaticam causam, pertinent*. Porro si huiusmodi explanatio ab Aduersarijs inepta censeatur, sui ipsorum muneris erit, aliam producere, quâ testimonia in codicibus à Macario prolata ad hanc dogmaticam

quæstionem minimè spectasse demonstratur . Ad calcem Decimæ Actionis hæc pauca magnam inuoluentia difficultatem verba exhibentur . *Vt legantur Synodica Sophronij &c. quæ ab ipso quidem ad Sergium missa sunt , nequaquam autem ab eodem suscepta sunt Sergio .* Ad Honorium æquè , ac Sergium Sophronij Synodicam missam , & ab Honorio approbatam , à Sergio autem reiectam omnes Authores testantur . Honorium itaque dolosè ab Actorum compilatore prætermissum , Lector animaduertat : siquidem si eam ad Honorium directam , & ab ipso receptam recenseret , Synodalem proscriptionem Honorium subterfugisse necessariò inferre debuisset , quia sese cum Sophronio communicare ostendisset .

CAPVT TERTIVM .

Quadam difficultates in vndecima , & duodecima Concilij Actione deteguntur .

Alteradifficultas indicatur ex numero Episcoporum , tam breui tempore aucto .

IN præcedenti decima Actione decem alij Episcopi , præter consuetum triginta circiter Antistitum numerum , Concilio adfuerunt . In vndecima verò quadraginta alij Patres prioribus adiecti recensentur . Mirum sanè , quòd tam breui tempore Synodus huiusmodi duxerit incrementum . Quandoquidem præcedens decima Actio decimo octauo die Martij ; hæc autem subsequens post biduum celebrata fuit : quì igitur fieri potuit , vt vna nauis quadraginta istos Episcopos , Synodo recens adstantes , hoc biduo Constantinopolim exposuerit ? Iam Concilium septima die mensis Nouembris inceperat : vnde iam quatuor menses euoluti erant : si igitur sensim à principio Synodi Parrù numerus iuxtà accedendi modum excreuisset , id equidem non improbabile videretur : nimirum vno die Constantinopolim , nauem tot Antistitum corona refertam appulisse : sed elapsis iam quatuor mensibus , intrà biduum post alteram Sessionem quadraginta simul Episcopos Synodum ingressos , creditu valdè difficile est . A quinta Sessione habita die septima Decembris ad duodecimam Februarij nulla Sessio (si Actis credimus) coacta : & tamen toto illo duorum mensium spatio nulla numeri Episcoporum

porum variatio apparet : tot namque in quinta Aetione sub septima die Decembris , quot in Sexta sub duodecima Februarij enumerantur : at nunc intrà biduum tantummodò Antistitum insuper ad quadraginta ferè numerus augetur .

Quæ fuerit Aetorum Scriptoris intentio , me quidem lateret , nisi asserere liceat , quod permixtis Aetis posterioris Pseudo-Synodi , cum legitimis Sexti Concilij gestis , vt supra indicauimus , tam mira huiusmodi diuersitas minimè appareat . Iam Honorij causa in posteriori Sessione à Concilio primùm ventilanda supponitur : ideoque fortassis , vt eiusdem proscriptioni auctoritatis plus tribueretur , paucos numero in præcedentibus Aetionibus , plurimos verò in istis posterioribus Patres confedissee assue- rat . Iam in antecedenti Dissertatione ex Anastasij testimonio centum ferè quinquaginta Episcopos Orientales ab initio Concilij Constantinopolim concessisse probauimus . *Die vigesima secunda (inquit) mensis Nouembris in Basilica , quæ Trullus appellatur , intrà palatium sub regali cultu residente cum Constantino Augusto Georgio Patriarcha Constantinopolitano , ac Macario Antiocheno , suscepti sunt missi Sedis Apostolicæ , deinde Metropolitæ , vel Episcopi Orientalium partium numero centum quinquaginta . Qui proni adorantes , residere eos præcepit cum nostris &c.* Huic autem Anastasianæ assertioni , cui plerique Authores adstipulantur , præfata Aetorum , triginta ferè in prioribus sessionibus , octuaginta verò quatuor in Vndecima Orientales Præsules referentium , auctoritas plurimum aduersatur .

Si verò obijcere quis velit , Episcopos numero quidem plures , dum Synodus celebraretur , Constantinopoli adfuisse ; sed primis Aetionibus adstare noluisse ; donec de Macarij successu instruerentur : ac propterea de eius condemnatione deinceps certiores factos , tunc primùm Concilium in vndecima Aetione ingressos . Vel isti Episcopi Monotheliticum dogma professi Macario adhærebant : vel cum Latinis Patribus , ac Legatis Apostolicis consentientes Catholicum dogma prædicabant ? ab Adversarijs peto . Si primùm dicatur . Non prætermisisset Aetorum compiler tot Macarij sequacium mentionem facere , cum præcipuè Petri Nicomedis , Salomonis Clanci , Antonij Hypeporum Macarij asseclarum pluries expressè meminerit ; quibus pariter multos alios iisdem consentientes , si clanculùm versarentur , suppresso saltem nomine indicare non detrectasset . Præterea Macarius istorum Episcoporum præsentiam vrgere non omisisset , vt partes suas facilius sustineret ; quo his cum qua-

Tam paruum Antistitum numerum Synodo adfuisse valde absurdum .

In Agath.

Quod Episcopi primò se occultassent improbabile est .

dra-

draginta alijs sibi consentientibus pertinaciùs opinionem suam propugnasset; vel damnationis suæ sententia ad minùs suspendi potuisset. Nihilque eos latere iuuabat Macarij exitum tamdiù expectantes: nam Actione nona eo condemnato, statim in subsequenti adesse potuissent. Insuper iste agendi seseque occultandi modus prædictos Episcopos de hæresi, aut secreto conuenticulo nimium suspectos reddidisset: sicque ab ipso Imperatore ad Synodum fuissent conuocati, priusquam ipse à Concilio recederet; ne schismate inter se scinderentur. Quod in Aëtis ipsis aliquatenus indicari debuiſſet: quemadmodum in alijs Conciliorum gestis adnotatum comperimus. Si verò alterum proferatur: nimirum Orthodoxum dogma à quadraginta illis Episcopis asseri: nulla conuincens ratio adduci poterit, quæ eos ab Agathonis, ac Romanæ Synodi suggestionum lectione, & à cæterorum Patrum geminam Christi voluntatem profitentium acclamationibus, vtrò eos abesse voluisse euincat.

Ad robur posterioribus Actionibus addendum, hoc præstitum.

Ex his itaque luce clariùs desumitur, impostoris manum in hæc Synodalia Acta irrepsisse, atque Episcoporum numerum in prioribus sessionibus contraxisse; in istis verò posterioribus amplificasse: vt plus ponderis, atque auctoritatis ea præferre viderentur, quæ ab ampliori Episcoporum numero obfirmata fuerant, quàm ea à minori sancita Patrum conuentu coram Imperatore, & initio Concilij, ad quod omnes adhuc Patres minimè conuenire potuisse falsò indicabat. Quamobrem cum nouum adeoque instructum tot Episcoporum agmen in arenam proſilire modò intueamur, recentis pugnæ apparatus aduersus Honorium potissimum indici haud temerè arbitrandum. Verùm frustra contra eum classicum cani mox videbimus: cum huiusmodi pugna Imperatoris præſentiâ caruerit.

Imperator non interuenit amplius Concilio.

In calce etenim huius vndecimæ Actionis Imperator vltèrius Concilio, propter vrgentiſſima Imperij negocia interuenire se non posse declarauit. *Quia verò (inquit) in Christo amabilis nostra reipublica causis occupamur, iubentus Constantinum, Anastasium &c. ex persona nostra pietatis cum sancto, & vniuersali vestro Concilio in reliquis conuentibus inueniri. Quam causam vrgentiſſimam arbitror, quia Imperator ad bellum contra fratres, quos Imperij sui anno decimo tertio repressit, se accingeret, vt asserunt Theophanes, Cedrenus, ac omnes ferè Scriptores. Quod equidem concordare videtur cum ijs, quæ in superioribus diximus, quòd Actiones sequentes, quibus Imperator non interfuit, à Sede Apostolica non fuerunt confirmatæ; dum in*

Actio-

Actione post hanc proxima agitata fuerit causa Honorij, & in altera, eius condemnatio conficta; quas Actiones ex legitimi Concilij paginis expungendas contendimus. Eòque magis in hac assertionem confirmamur; quia ipsemet Imperator ibidem subiunxit præcipuas Concilij causas coram se iam fuisse definitas: *Postquam (ait) præsentis causæ plurima, & præcipua capitula coram nostra pietate iam peracta sunt.* Et tamen duo tantum, ipso præsentem, statuta sunt: quòd nempe suggestiones Agathonis Papæ inuentæ sint conformes codicibus Patriarchij, & quòd Macarius perperam testimonia Patrum, & Conciliorum suæ menti aptaret. Verùm Patriarcharum Constantinopolitanorum, & pariter Cyri Patriarchæ Alexandrini, Honorijque Pontificis Romani, cuius fides apud Imperatorem bene olebat, causa adhuc indecisa iacebat: ita vt grauiora negocia determinanda Imperator reliquerit in sequentibus Actionibus, quæ eo absente si pertractata sunt, omni ferè carere auctoritate videntur. Viden studiose mi Lector, in quos inextricabiles laqueos Actorum propugnatores sese iniiciant: à quibus difficulter euaident; nisi aliquam eorundem permixtionem, ac deprauationem vnâ mecum profiteantur.

In duodecima Actione occurrit primò adnotandum, quod hæc sub eodem vigesimo die mensis Martij, quo præcedens Actio vndecima habita fuerat, collocatur, quod sanè manifestum inferre implicantiam constat. In hac autem Sessione euoluti sunt quidam codices, quos in antecedenti Actione dixerat Imperator iam sibi à Macario fuisse oblatos. Vnde in hac Actione singula nobis sunt exanimi subiicienda, quæ graues suggererent difficultates. Imperator in Actione vndecima retulit, sermonem prophaneticum Macarij, non suscepisse, sed aliquot tantummodo folia, quæ ad sequentem Sessionem transmitteret. *Constantinus dixit: Nos quidem prophaneticum sermonem à Macario accepisse nescimus, chartulas autem quasdam nobis obtulit, & has in futuro Secretario proferemus.* Quæ chartæ in Actione duodecima nomine Imperatoris oblatæ sunt à Secretario, qui sic Synodum affatus est. *Chartas, quas mecum defero, atque codices contradidit mihi, iubens per me hæc Sancto vestro offerre Concilio, & hoc per me dignatus est insinuare vobis, quod nequaquam eas usque hactenus legit, sed nec superscriptionem earum: inuenisse autem eas intra hos codices, quos vnâ cum chartis, sicut conspiciatis, misit omnia sigillata.* Præter chartas, codices quosdam oblatos insinuat, quorum prius non meminit Imperator, quam.

Ex hac Imperatoris absentia Honorij. censuram ad veram Synodum non pertinere deducimus.

quamuis istas chartas, quas in istis codicibus inuenisset, se mittre profiteatur. Statim præceptum fuit, vt aperto sigillo chartæ istæ legerentur. *Superscriptæ autem chartæ lectioni submittantur.* Notarius verò relictis chartis, à codicum lectione incæpit: *Et accipiens (inquit Aëtia) Antiochus religiosus Lector, & Notarius Sanctissimi Patriarchæ Constantinopoleos, vnum ex codicibus relegit &c.* En altera insurgit difficultas. Ex dictis hos codices fuisse diuersos à chartis, ex præcepto Imperatoris ad Synodum transmissis, constat: dicente latore: *Chartas quas mecum defero, atque codices contradidit.* Et postea. *Porrectæ sunt chartæ habentes sigillum ex cera &c. similiter & codices idem sigillum habentes: Quæ diuersitatem designant.* Si ergo Notarius præceptum Concilij contemnens codices prius, quàm chartas legerit, id haud inconsultò patratum mihi spondeo, & bene ponderanti ex eo suspectam gestorum fidem reddendam confido. Verùm tamen hi codices epistolas Sergij ad Honorium, & Honorij ad Sergium complectebantur, quæ suæ hæresi maximo-perè fauere iactabant. Sicque Patrum, qui aliud iusserant, nemine reclamante, illorum codicum lectio à Notario facta est. Num ita gestum fuerit? doctis Viris relinquo disquirendum.

In eo codice extabat sermo acclamatorius Imperatori à Macario oblati: & idèd hunc codicem ab Imperatore Synodo obsignatum creditu difficile foret; cum iam ipse Imperator, an sibi ille sermo fuisset oblati non recordari palàm declarauisset, ità dicens. *Nos quidem prosphonicum sermonem à Macario accepisse nescimus.* Sed memoria eius fortè deficit: indagemus, an lecto isto codice aliæ cæteræ chartulæ prolatae fuerint? Hinc statim vna è paginis accepta (pergunt Aëtia.) *Chartula verò, quæ cum eodem codicillo inuenta est relegatur.* In qua continebantur hæ breues annotationes. *Annotatio mense Septembri die vigesima secunda, feria quinta, indiotione septima. Paschasius Episcopus Claudiopoleos &c. misit nos Sanctissimus Patriarcha noster ad Sanctissimum Patriarcham Constantinopoleos deferentes ad relegendum in votis, & accipit vnus nomine Tiberius Diaconus, & Notarius, & ascendit nobis in Patriarchium, egressus est Cartophylax, & diximus ei: quia nuncia de nobis: & dixit, ipse causa est; & diximus ei volumus ingredi salutare vestigia vestra. Quæ audita statim à Patribus tanquam ad præsentem materiam haud pertinens, reiecta est; & tamen in omnibus his Actionibus nulla alia lecta charta inuenitur; sed tantummodò codicum fit mentio.*

Postea

Ex lectione
aliquorum co-
dicum defu-
mitur aliqua
mutilatio A-
ctorum.

Postea ad alterius codicis, epistolam Sergij ad Cyrum, & sermonem Menne ad Vigilium Papam complectentis lectionem deuenire. Deinde tertio codice Sergij ad Honorium, & Honorij ad Sergium epistolas continente euoluto, tandem missi fuerunt codices isti cum chartula prædicta ad Macarium, ut an sui essent, agnosceret? *Ostensi sunt ei tres codices, & una charta, quæ hodierna die relecta est, & adspiciens ea dixit: Etiam Domine cognosco ea. Anno etiam præterito obtuli ea Domino, & verè recognosco ea. Quæ fuerit istorum arcanorum ratio? me latet: Lectori tamen eadem enodandi munus relinquo: cui diutaxat suggerendi gratia ista subijcio. Alteras cum illis codicibus Imperatorio sigillo obsignatis schedas, ac maioris sanè ponderis, quam prædicta chartula, pro simplici signaculo fortè in codice apposita, alterasque graues probationes pro sua opinione à Macario Imperatori oblatas crediderim: ac inter illas secundam, fortè epistolam Honorij ad Sergium, quæ inuenitur desflorata, in Actiōe decima tertia Concilij: vbi dicitur eam casu in quadam scheda soluta fuisse adinuentam. Porro Actorum corruptor has chartas subtrixit, quia Honorij potissimum auctoritates à Macario desfloratas continebant, quibus à Legatis optimè responsum fuit; & sic tam obiectionem chartarum, quam simul responsonem oblitterauit. Denique Honorij, atque Sergij lectis epistolis, codices Patriarchij pro collatione harum epistolarum depromi demandatur; quibus repertis consonantibus, iudicium de illis ad proximam Sessionem reijcitur: & tandem hæc duodecima Actio solemnī contra Macarium exclamatione finem obtinuit. *Inueteratum Macarium testimonia Sanctorum, & probabilium Patrum falsantem, & quadam quidem abscondentem, quadam verò addentem, & secundum quod ei videbatur, in denia mittentem piissimum, & à Deo coronatum nostrum Principem per oblatos ei codices &c.* Hic Lector animaduertat: eos non intelligi codices à Macario in Quinta, Sexta, & Septima Sessione exhibitos Concilio, sed istos priuatos à se Imperatori oblatos, de quibus dicitur: *In denia mittentem piissimum Principem per oblatos ei codices: & modò perlectos fuisse narrauimus, de quibus Macarius dixerat: Anno præterito ea obtuli Domino.* Ex quo sic infero: si codices isti sermonem Menne iam diù reprobatum continebant, & epistolæ Sergij, & Honorij Papæ penè cunctas paginas replebant: quomodo igitur asserit Concilium, his codicibus Macarium conatum optimam Imperatoris mentem peruertere: ideoque in eum denuò proclamauit; cum epistolæ*

Ex noua in-
Macariū exe-
cratione dolo-
eius in falsa-
tione epistola-
rum Honorij
depromitur.

illæ contordes codicibus Patriarchij iam inuentæ, nondum à Concilio reiectæ, sed ad futuram Sessionem earum examen; protractum fuerit? Exinde concludendum putarim, Synodum eos ob codices contra Macarium excanduisse, non propter hæresim in epistolis nondum probatam; sed quia codices ab ipso corruptos, ac falsatos detexerat: vnde falsum est, quod in Actis paulò ante pronuntiabat. *Et collata est eadem epistola Latina, & constitit.* Nam si ex integro constitisset, Concilij dictum omnino contueret, dum ait: *Quadam quidem abscindentem, quadam verò addentem; & secundum quod ei videbatur, in denia mittentem piissimum &c. per oblatos ei codices &c.* Quia verò, vt adnotauimus, in vno prædictorum codicum mox perlecto, ac reprobo, tamquam à Macario malè deflorato, inferebatur Honorij epistola ad Sergium: Patres ea, quæ de Honorio pro sua opinione Macarius protulerat, minimè approbasse concludendum: quia ex abscissione, atque additione verborum ab ipso contextu, Honorij sensum sinistrè extortum solerter animaduertent. Quod præcipuè ab Anti-Honorianis adnotandum erit: maxime cum posterior Honorij epistola in aliqua illarum chartarum comprehensa deflorata & abscissa pluribus in locis exhibeatur.

CAPVT QVARTVM.

Actio decima tertia Concilij expenditur: ac primò non potuisse ob solas epistolas in ea recitatas Sergium damnari ostenditur.

IN hac Actione damnatæ leguntur à Synodo epistola Sergij ad Cyrum, & altera eiusdem ad Honorium: his verbis. *Hæcque inuenientes omninò alienas existere ab Apostolicis dogmatibus &c. eas omninò abieciimus &c.* Verùm ex huiusmodi literis Sergium nullam mereri censuram demonstro. Nam quoad epistolam ad Cyrum, tunc Phæsidis Antifistitem; nihil in ea extabat, quod manifestè Sergium hæreticum proderet: Quæsierat Cyrus à Sergio per epistolam, quid de vna; vel duabus operationibus in Christo statuendum? cui Sergius respondit, nullum Concilium de vna; vel duabus operationibus in Christo hæ-

nus

nus quidquam decreuisse, quod verum sapiebat; nam hoc ex Chalcedonensi definitione tantummodo deducebatur.

Subiunxit: *Nonnullos probabilium Patrum scimus, & præcipue Sanctissimum Cyrillum Alexandrie Episcopum in quibusdam scriptis suis unam viuificam operationem Christi veri Dei nostri dicere: sic etenim Sanctus Cyrillus catholico sensu loquitur: Christum unam cognatam operationem per ambas naturas ostendisse. Quæ sententia à Sancto Maximo, ita egregie explicata fuerat: nempe quod Sanctus Pater non intelligeret de vnica operatione duarum naturarum; sed quod diuinitas vna antè, & post humanitatem à Verbo assumptam permaneret; aut, Vnam actionem vocat vnitionem, cognatam verò rationem partium; utpotè quæ eiusdem fuerit in omnium efficiente imperio, & sanctæ carnis attactu &c.* Ita vt Sergius nullam in hoc testimonio falsitatem protulerit, nec illud prauo sensu est interpretatus.

Neque adducta S. Cyrilli auctoritas.

Postea citauit sermonem adscriptum Menæ Patriarchæ, & à se Vigilio Papæ oblatum: in quo vna voluntas, & operatio Christi asseriebatur; adduxitque aliquas Patrum auctoritates, quos primo aspectu vnica operationem in Christo statuere arbitrabatur; statimque falsus est nullus se legisse Patres, qui duas in Christo Salvatore operationes stabilirent. Quod sanè cum de oscitantia, non autem de manifesta coarguebat heresi: Vnde in fine epistolæ hæc verba apposuit. *Si quis verò de solertioribus ostendere valuerit, quemquam probabilium, & à Deo inspirabilium Patrum nostrorum, quorum dogmata Catholica adstruunt Ecclesia, duas operationes in Christo dicere tradidisse, opportunum est per omnia sequi. Omnino enim necesse est, non solum secundam sensum sequi Sanctorum Patrum dogmata, sed & eisdem vocibus uti cum illis, nihilque penitus innouare.* Non ideo Sergius igitur per huiusmodi epistolam repente damnari debuit: Licet enim

Sequi Sanctorum Patrum contrarium dicentium auctoritates facetur.

Cyro aliquas auctoritates pro contraria opinione adduceret: nihilominus se non solum Sanctorum Patrum, si duas faterentur Christi voluntates, sensum secuturum; sed etiam easdem voces, quibus vsi fuissent, amplexurum protestatus est.

Deinde exhibita fuit epistola Sergij ad Honorium Papam, quam superiùs Dissertatione prima, capite secundo examini subiecinus, quàm mendacijs refertam, licet doctrinâ subobscuram, non tamen hæresim manifestam continentem ostendimus: & euidenter comprobatur ex motiuis, quibus excitata sancta Synodus Lateranensis ad proscriptionem Sergij processit. *Sergius (inquit Sanctus Martinus Papa) per epistolam propriam*

ad denominatum *Cyrum* scriptam, eandem similiter operationem suscipiens, cum eo irrationabili præscriptione ausus est confirmare. Quæ epistola *Sergij*, *Cyri* sententiam confirmantis, alia fuit ab illa, quæ in Concilij Actione decima tertia lecta, & à nobis modò fuit expensa; sed ea, cuius mentio fit in Secretatio tertio Synodi Lateranensis, ubi sic dicitur: *Cyrus in suis capitulis definiuit ità. Si quis non dicit unum eundemque Christum operante Deo decibilia, & humana per unam Dei virilem operationem; anathema sit.* *Sergius* autem huiusmodi admittens, atque confirmans eiusdem confessionem, ad eundem scribens ait. *Hanc vestram Orthodoxam legentes doctrinam, & diuinam suasionem, siue omni orthodoxia repletam vestra sanctitatis; Domini collaudans benignitatem, sed & vestrum sanctum Sacerdotium beatificauit; quoniam huic rei dignata est intercedere per gratiam Sancti, & viuifici spiritus &c.* Afferuistis autem (bonum est enim, ut ex ipsis sacris vocibus vestris utamur) unum, eundemque Christum operari Deo decibilia, & humana per unam operationem, & hac pie, nimisque subtiliter exposuistis; quoniam iam his præcipuorum, & vniuersalium sanctorum Conciliorum vocibus expressè noscimini &c. loquens autem idem Sanctus Martinus de Sergio, ità ait: *Sergius autem illicitè præsumens prauam Ethesim, quam præforibus Ecclesie sue suspendens diuulgare studuit, & non solum hoc, sed & per suam sententiam, cum quibusdam ab eo subreptitijs modis, deceptis Episcopis in scripto firmavit.* Insuper *Agatho* Papa, in sua suggestione Concilio Sexto proposita rationem, propter quam condemnari mereretur *Sergius*, adducens, ità tradit. *Idem Sergij Constantinopolitani ex. rescripto. ad Cyrum. Afferuistis autem, (quoniam bonum est, & ipsis sacris vestris, vti vocibus) ut unus, &c. repetendo verba eiusdem. Et in constructione Ethesis, & in alijs unam voluntatem, & unam operationem Dominum Iesum Christum habere predicat.*

Hinc animaduertat Lector, *Sergium* in Sexta Synodo ipsdem tantum de causis proscribendum, quibus iam in Concilijs Romanis, sub Pontificibus Martino, & Agathone, damnari meruit. Hi, verò Sanctissimi Pontifices, ipsamet verba adducunt, quibus errorem suum, & hæresin *Sergius* propalabat; numquam verò ipsius ad *Cyrum* epistolam, aliamque ad *Honorium*, quæ modò in Concilio legebantur, in quibus perplexo sermone, verbisque equiuocis loquebatur, produxere. At nihilominus Orientales isti Patres (vti supponunt Acta) scriptis *Sergij* iam à Synodis Romanis damnatis prorsus omisissis, quæ. vna cum promulgatione,

tione, & confirmatione Eccl̃esie in Sexta Synodo depromi debere, vt meritò pro Synodorum consuetudine damnarentur, Sergium tantummodò ob duas epistolas vnica in Christo voluntatem non dilucidè complectentes deuouere voluerunt. Quod difficile captu videtur, præcipuè quod post allatas pro vna voluntate Sanctorum Patrum auctoritates, in fine epistolæ, ille se eorundem duas voluntates statuentium (vt vidimus) sequi tam sensum, quam voces profiteatur. Si duas (inquiens) in Christo voluntates asseruissent: omninò necesse est non solum secundum sensum sequi Sanctorum Patrum dogmata; sed & eisdem vocibus vti cum illis, nihilque penitus innouare. Et in epistola ad Honorium: *Adhortamur vos Sanctissimi hæc omnia legere &c. & si quid ampliùs, minusue inueneritis, hoc per datam vobis à Deo gratiam adimplere &c.* Hic notandum, quantum distet tenor huius epistolæ Sergij ad Cyrum lectæ in Concilio his verbis: *Eisdem vocibus vti cum Sanctis Patribus necesse est, quorum dogmata Catholica adstruunt Ecclesiæ, duas operationes in Christo dicere tradidisse: ab alia, in qua hæc referuntur. Bonum est, vt ex ipsis sacris vestris vocibus utamur, verè Christum operari per vnā operationem.* Attamen de hoc secundo modo loquendi hæresim sapiente, altum in Synodo Sexta silentium, & solum ob priorem sensum non prorsus malè olentem Sergium criminantur: sapiens Lector tu iudica. Eas epistolas de factò censura dignas Patres iudicasse, inquit Actorum Synodi propugnatores, quamuis de iure non ita fieri debuerit. Nos verò de factò quidem fuisse istas epistolas condemnatas fatemur, sed non à legitimis Oecumenici eiusdem Concilij Patribus, sed tantum ab illis, quos postea conuenisse, sine Imperatoris, aut Legatorum interuentu, ostendimus. Aliter Patres Oecumenicæ Synodi grauiter aberrasse viderentur, si Sergium per epistolas hæresim non sapientes execrati fuissent. Quam illationem non esse contemnendam puto: nam si Patres istos, vel non intellexisse, vel noluisse intelligere verum Honorij verborum sensum asseratur; in re tanti momenti, siue hallucinatos fuisse, siue dolosè malignèque processisse, rectè inferendum foret. Vt igitur ab utroque absteineamus affirmare; huiusmodi sententiam non ab Orthodoxo, sed à priuato Orientalium cœtu emanatam profiteamur.

CAPVT QVINTVM.

*Quod Honorius Papa in omnibus Sergij mentem
sit secutus, ut narratur Actiōe de-
cima tertia, falsum
sapit.*

HORRENDÀ pijs auribus videbitur condemnatio Pontificis Romani, tamquam Monothelismi assertoris in hunc modum prolata. *Cum his simul proyçi à sancta Dei Catholica Ecclesia, simulque anathematizari prauidimus & Honorium, qui fuerat Papa antiqua Romæ, eò quod inuenimus per scripta, quæ ab eo facta sunt ad Sergium, quia in omnibus eius mentem secutus est, & impia dogmata confirmauit. Quæ sententia duabus innititur rationibus; prima quòd Honorius senserit vnicam in Christo extitisse voluntatem; altera quòd vocabulorum de vna, vel duabus operationibus in Christo silentium præceperit, vtrumque quippè Sergius profitebatur. At quia Honorius neutri harum opinionum Sergij adhæserat, ideò nullatenus à Synodo damnari poterat: eumque de facto ab Oecumenico Concilio proscriptum hoc dilemmate fulti abnegamus. Aut enim hanc proponendo sententiam errauit in facto Concilium, aut eam non protulit: Verum Synodum errasse non est asserendum: Igitur eam non protulit; immò eam adulterinum Conciliabuli partum aliàs ostendimus. Antecedens dilucidè probatur: Concilium videlicet errasse, si talem propositionem de Honorio protulisset: nimirum. *Per scripta, quæ facta sunt ad Sergium, in omnibus eius mentem secutus est, & impia dogmata confirmauit.* Pyrrhus enim Successor Sergij disputans cum Sancto Maximo dixerat, Sergium vocem accepisse ab Honorio sibi scriptam, nulla habita ratione sensus, quo vnicam voluntatem humanam, quatenus diuinæ conformem, expresserat. *Simplicius* (ait). *anteceffor meus accepit hoc in vocem intentus.* Ipseque Pyrrhus circa sensum horum verborum Honorij, *Vnam dicimus voluntatem.* D. Maximo assensit, falsusque est Honorium aliter, quàm senserit Sergius verba illa protulisse: illum nimirum de voluntate humana in omnibus diuinæ conformi locutum; hunc*

Ipse Pyrrhus
f. sius est diuer-
sam fuisse Ser-
gij, ac Hono-
rij mentem, li-
cet eadem ver-
ba protulisset.

verò

verò de voluntate diuina, quæ humana tamquam instrumento quodam simplici vteretur: quapropter alium Honorij, aliū Sergij conceptum emanasse constat. Audiant Anti-Honoriani impijssimi Monothelitarum vexilliferi testimonium, qui cum Maximo publicè disceptans, Sergium in vocem dumtaxat Honorij, non autem ad verborum eiusdem sensum ac mentem intentum, isthæc protulisse palàm protestatur: istoque exemplo suppudescant, si Orthodoxorum Patrum, ipsissimam Honorij, ac Sergij fuisse mentem statuentium, propugnare acrius velint sententiam: Quod hæreticus indòlit, Catholicos Patres inficiari, nefas est asserere. Dum autem præcepit Honorius, non vnā, aut duas in Christo operationes vllus profiteretur, tūc Sergio assensum præbuisse videtur: neque tamen ideò damnatione dignus, cum pacis recenter initæ cum Aegyptijs, conseruandæ causa ab eo id proponeretur, quam etiam vocum suppressionem aliquando Sophronius acerrimus fidei Catholicæ defensor collaudarat. Insuper Honorius in hac oeconomia astutam Sergij mentem statim detegere nequiuit: cum autem eius vafrities deinde ipsi innotuit, quàm diuersum fuerit eiusdem consilium à Sergij mente, acerrimæ & contestatorix ad eum literæ luculenter ostendunt. Distinguenda itaque sunt tempora, vt veritas facti elucescat. Nam silentium vnus, aut duarum in Christo voluntatum, tunc hæresim prætulit, cum Romani Pontifices duas existeret voluntates in Christo asseruerant, Monothelitarumque dogma vnicam tantum in Salvatore voluntatem constituens execrati sunt. Sed ante hanc sententiam, nullum errorem harum vocum silentium continebat. Vnde numquam ab aliqua Romana Synodo Sergij epistola condemnata fuit, quia silentium illud, ab ipso in exordio rei propositum, Papæ opportunum tunc visum est. Deinceps tamen quia vnā, aut duas in Christo prædicare voluntates prohibebatur, à Concilijs Romanis, abiectū fuit; cumque iam sparsa esset per Orientem Monothelitarum hæresis, ac pro eadem arcenda Synodus Alexandriæ celebrata fuisset, cui Sophronius cum sua Synodo ab Honorio approbata sese opposuerat, Monothelitarum sententiam condemnando, iam ampliùs silentio à Pontifice priùs permissio non remansit vterius locus.

Præterea nullam ab initio censuram meruit hoc silentium, ob pacem cum Theodosianis tanquam oeconomia ab vtraque parte proposita: sed tunc primùm malè olere cœpit, cum ab vtraque parte tanquam verum dogma Ecclesiasticum à Synodis Probatur discrepantia mentis Honorij à Sergio.

Orien-

Orientalibus, & sub censura grauissima decretum. Hæc machinari voluit Sergius, dum Eccl̃hesin condidit, & à suis Præfultibus susceptam, vt dogma Ecclesiasticum publicauit. Perfida enim ipſius mens eò tendebat, vt illa Eccl̃hesi vnā in Christo voluntatem assereret his verbis: *Vnde Sanctos Patres in omnibus, & in hoc sequentes, vnā voluntatem Domini Nostri Iesu Christi verissimi Dei confitemur.* At ausu temerario simul inhibere cœpit, ne Christum vnā, aut duas habuisse operationes prædicarent. E contrā Honorius in sua epistola imperauit, ne vllus, aut vnā aut alteram opinionem pro dogmate Ecclesiastico amplectatur. *Non oportet* (ait) *ad dogmata Ecclesiastica hæc retorquere*; licet pro vtriusque partis pace hanc mediam elegerit viam, vt oecumeniam proponeret, qua Catholicos sensim nil definiendo ad quietem hortaretur. Hinc quantum Honorij, & Sergij doctrinæ discrepent, liquidò patet. Sergius quippè in Christo vnica tantum voluntatem, atque operationem stabilire satagebat, & tamen mentem suam, in epistola ad Honorium, subdolè velabat, quā in Eccl̃hesi patefecit, vnā voluntatem in Christo statuens, sed vel vnā, vel geminā prædicare operationem interdicens. Pontifex taciturnitatem vnius, vel duarum operationum; non tanquam dogma Ecclesiasticum, sed oecumeniam quandam pro pace cum Theodosianis conseruanda ei commendabat. Immo Sergius Eccl̃hesin condens, ac vt dogma à Patribus in quodam conciliabulo suscipi præcipiens, contra mentem Honorij, quam in sua epistola lecta quoque in ijsdem sessionibus expresse ratis verbis: *Non oportebat hæc ad dogmata Ecclesiastica retorquere*: peregit, eique maximè aduersatus est. Exinde Honorij mentem planè à Sergio diuersam extitisse euidenter desumitur: cui tamen vnanimis Patrum sententia, quæ asserit Honorium in omnibus Sergij mentem secutum, contradicit: ac propterea hanc ab Oecumenica Synodo prolatam constanter negamus.

Hoc idem
confirmatur.

Hoc idem sequenti ratione confirmamus. Cyrus postquam Eccl̃hesin à Sergio accepisset, ita ei responderat. *Sicut per lectionem audiuimus, quam non semel & bis, sed & multo sapius diligenter percurrens, & lætatus super eiusdem lectionis virtutem, atque insistens, mecum congratulans laudabilem expositionem Scriptorum &c. & veram inconuertibiliter, & inuiolabiliter nostram fidem, fixius, volèque & apertissime prædicantem, laudes gratiarum retuli Domino omnium Deo, qui nobis dedit prudentissimum Gubernatorem. Quia vero & nos de vestra participati doctrina, &*
hanc

Cyri testimonium ad hoc obfirmandum adducitur.

hanc sine dabo amplectemur &c. Magno itaque cum applausu Ecthesis à Sergio condita propositionem Cyrus suscepit. At si in ea prædicatio vnius, aut duarum operationum in Christo prohiberetur; vnde tanta illius iubilatio, cum per illam destrueretur capitulum, quod ipse in Synodo Alexandrina de vnica in Christo voluntate prius sanciuerat? Dicendum ergo Cyrum, Sergij astutiam rectè noscitasse; videlicet quod iam sparsa per Orientem opinione de vnica voluntate, satis tunc fuit in Ecthesi nuper inuenta indicasse, quod ampliùs de his vocabulis prædicare, præsertim de operationibus Christi non liceret, quasi de illis aliter, quàm de voluntate sentiendum foret. Vnde fouendo peruersum dogma de vnica voluntate, ipsis suis Synodis, à Sancto Maximo furtiuus nuncupatis, stabilitum; impofterum vnā, vel duas operationes in Christo prædicari prohibebant. Propterea Cyrus adeò gestiebat, & Sergio pro huius nouæ formulæ adinuentione gratias referebat: nam aliàs grauius valdè Cyrus tulisset, si doctrinam paulò ante in sua Synodo decretam de vna Christi voluntate tunc reijci nouisset. Quis ergo non percipit longè aliam Honorij mentem extitisse, cum vocabulorum præscriberet silentium? suadebat enim nouum esse, quidquam pro fidei dogmate sentiendum circa vnā, aut duas in Christo operationes. Sergius verò sub huius silentij iactu laqueum pessimum texebat: ipse quippè cum alijs Patriarchis in Christo vnica tantum esse voluntatem altā mente repositum fouebat: & prætextu silentij cæteros refrænabat, Orthodoxos, ne de Catholica doctrina palam loqui, aut scribere satagerent.

Argui posset eodem verborum vocumque contextu Honorium, & Sergium locutos; vt non mirum sit, Patres Concilij sine discrimine sensus consonantiam tantummodò verborum secutos, in ambos relaxasse censuram. Verum absit, vt his assentiamur, quæ manifestum in Concilio vniuersali errorem arguerent: cum non rarò contingat hæreticos pro sua opinione auctoritates Sanctorum Patrum: immò etiam Sacrarum Scripturarum allegare, quæ ab ipsis truncatæ, aut perperam intellectæ errores eorum, secundum ordinem verborum materiale, coadiuvant. Quo casu Catholicis maximè incumbit, istiusmodi auctoritates, ac testimonia maturè expendere, sensumque Orthodoxum eruere. Quod & istos Patres sæpius agere decuit, cum Macarius varias auctoritates perperam depromptas exhiberet. Haud aliter eos se gessisse credendum, cum Pontificem Romanum, tanquam fauentem hæresi in medium

Non truncatis
verbis tantum
standum erat,
sed sensui totius
propositionis.

produci nossent : aliter eos grauem , & insolitum errorem patrasse , asserere obstringimur ; si ad sonum tantum , ac superficiem verborum Honorij attendentes , eum propterea Sergio consentientem adiudicassent .

Itaque Sergius eum de vnica voluntate loquatur , intellexit in Christo diuinam , quæ omnino , ita regebat , & trahebat humanam , vt omni propria actione , & motu eam priuaret . De ea in varijs epistolis , ac opusculis suis clarè loquebatur , vt asserbat Sanctus Maximus , quamuis multò obscurius in ea , quàm Honorio scripserat . Honorius verò nusquam in suis epistolis , Saluatorem nostrum vnici tantum præferre voluntatem diuinam , sed vnā humanam in omnibus diuinę consentientem habere retulit : Vnde Sergij mentem (vt Concilium affirmasse supponitur) nullatenus secutus est , nec eiusdem dogmata confirmauit . Si deinde Sergius prædicationem vnius , aut duarum in Christo voluntatum interdixit ; quod quidem non sine astu , ac malicia fecit , cum disseminata iam de vna voluntate opinione , eaque in Alexandrina Synodo , atque ab ipsomet Sergio Constantinopoli , & Antiochia per impium Athanasium Iacobitarum Patriarcham confirmata , haud intererat voces illas prohibere , id post Honorij rescriptum patratum fuit . Vnde Sergius ob primam ad Honorium epistolam , qua eum ad hoc silentium pro pace conseruanda cum Theodosianis , exhortabatur , deuoueri non meruit , sed tantum postquam confirmauit Synodum Alexandrinam , & Ecthesein , vnius voluntatis in Christo mentionem facientem , vnāque , aut duas operationes in eo prædicari prohibentem foras protulit . Ne ergo erroris Oecumenicum Concilium insimulemus , sententiam illam non fuisse illius Concilij legitimi effatum ; sed ex Conciliabulo fictitium , partum prodixisse audacter asserimus , cum verborum tam Honorij , quàm Sergij , non sensum , sed corticem tantum perlegere , malitiosè voluerint . Quod sanè alta mente defixum recollere debet Lector ; vt plura Anti-Honorianorum

iacula retorquere queat : cum Honorij epistolam Ecthesei , ac Typo similem extitisse toto conatu demonstrare adlaborent .

CAPVT SEXTVM.

*Legatos Apostolicos, cum nihil respondisse pro Pontificis
defensione inueniantur, huic Aëtioni non
adfuisse arguitur.*

OBSERVANDVM primò, inter Imperatorem, Imperator cū
Legatosque Apostolicos, summam concordiam, atque Legatis con-
beneuolentiam intercessisse; dum ille vnionem Eccle- cōs erat.
siæ Græcæ cum Latina in hoc Concilio promouere percipiens,
vt digno Legatos honore afficeret, nihil studij intermiserit;
idemque epistolis, atque suggestionibus Agathonis Papæ præ-
stare curauerit. Hinc ita crebram, insignemque memoriam,
tam ab Episcopis, quàm à Leone Secundo in illa, percelebri sua
(si tamen sua) epistola factam legimus de opera, ac studio
præfati Imperatoris, vt Concilio dogmate, iuxta Agathonis
mentem sancito, finis imponeretur. Quod aduertendum duxi,
vt innotescat ne minimam quidem vim Legatis in hoc Con-
cilio factam; sicut aliàs contigisse constat.

Supponendum quoque, Legatos à Papa, & Synodo Roma-
na ad Sextum Concilium missos, non fuisse in Sacræ Theologiæ
scientia mediocriter versatos: Vnde in prima Aëtione ijdem ad-
uersus Macarium, quandam D. Cyrilli auctoritatem expromen-
tem, insurgentes incunctanter eam Catholico sensu exposue-
runt. Nec in secunda Aëtione circa auctoritatem quandam
Sancti Leonis Papæ segniores se præstitere. In tertia falsitatem
opusculi Mennæ, & Vigilio Papæ adscripti detexerunt. In
quarta audientes multa Patrum testimonia à Macario vitia-
ta; mox illa correxerunt; *Testimonia* (inquit) *quæ protulerunt co-
ram vestra pietate, ac sanctæ Synodo, detruncauerunt.* In octaua,
ac nona Aëtione sese pariter Theologiæ scientijs instructos ostē-
derunt, cum varijs responsis, ac interrogationibus, appositè cum
cæteris Patribus à Macario probationes perquirendo. In deci-
ma supplicarunt Imperatori, vt afferretur codex Patriarchij ad
quoddam Apollinaris hæretici testimonium examinandum. Sic-
que in omnibus Concilij Aëtionibus pro Orthodoxæ fidei stabi-
limento partibus suis in nullo defecerunt. Quod etiam in sua

*Legati docti
erant.*

suggestione Agatho Papa indicauerat. *Non per eloquentiam, secularem (dicens) sed per sinceritatem Apostolica fidei, in qua & ab incunabilis edocti, &c.* Et quidem id pia Imperatoris mens requirebat, cum ipse in epistola ad Dominum Agathonis Predecessorem, inter alia sic loqueretur. *Adhortamur vestram paternam Beatitudinem, per presentem nostram piam sacram, dirigere Viros utiles, ac modestos, notitiam habentes totius à Deo inspiratæ doctrinæ, & peritiam irreprehensibilem habentes dogmatibus &c.*

Commendari
ab ipso Con-
cilio.

Tertiò aduertendum hos Legatos fuisse selectos ex centum viginti quinque Episcopis in Concilio ab Agathone Papa Romæ congregato; quorum multi sanctitate, atque eruditione, conspicui, scientiâ, atque prudentiâ commendabiles affulgebant; & inter eos eminentior tunc Ioannes Diaconus, qui postea ad Pontificiam dignitatem promoueri meruit: licet ad prudentiæ, ac doctrinæ Legatorum commendationem, vnicum Patrum istius Synodi testimonium, in epistola ad Agathonem exaratum, satis esse videatur: *Ab ijs qui à Sancta vestra Synodo missi sunt Sanctis Episcopis, qui rectè ac probè ex vestra disciplina in primo fidei capitulo unâ nobiscum decertarunt.*

Instructi erant
de Honorij
causâ.

Tandem supponendum eosdem Legatos ab Agathone fuisse optimè instructos, quo modo in Oriente fidei dogma de duabus voluntatibus, ac operationibus in Christo, iam in Ecclesia Latina receptum, feliciter in Synodo constabilirent. Et inter alia præmoniti, ne hanc propositionem in dubium verti sinerent; sed ut veridicam illam doctrinam argumentis, ac testimonijs, quæ ipse Pontifex collecta in quodam Codice per eosdem ad Concilium transmisit, Orientalibus manifestarent, eiusque confirmationem obtinerent. Nec ambigi quoque potest Synodum, ac Pontificem Romanum eos de Honorij causâ ante quadraginta circiter annos iam Romæ (vti vidimus) discussa, atque in fauorem Honorij definita instruxisse; haud ignaros, Orientales hæreticos, iterum hunc lapidem mouere tentaturos.

Quod in causâ
Honorij tacue-
rint incredibili-
ter.

His igitur prænotatis exquirere libet; cur præfati Legati, qui se doctissimos, atque zelantissimos in omnibus alijs Actionibus præstiterant, in hac tantum decima tertia, causam Honorij tueri contempserint, penitusque obmutuerint? Quod quidem silentium persuaderi mihi minimè potest, cum quævis explicatio dictorum Honorij, tam Sancti Pontificis autoritatem à crimine hæresis, de quo insinulabatur, liberare potuisset; & ipsorum.

Legati.

Legatorum pro huiusmodi causa tuenda, quæcumque responsio, quamvis à Concilio non probata, eosdem insontes, & ab omni vel ignorantia, vel negligentia apud cunctos immunes reddidisset; nec posteritati de facti veritate dubium inculcasset.

Immo authoritas Honorij pro contraria opinione à Macario hæresiarcha damnato adducebatur, ac ideo facile reijci ab ipsis poterat; sicut alijs ab eo prolatis testimonijs strenuè reluctati sunt. Adde, quod Imperator Honorium Orthodoxum fatebatur, iuxta suam ad Dominum Papam epistolam, in qua loquens de Honorio, & Vitaliano: *Vtrosque Orthodoxos habentes asserit*: & Patres in omnibus anteaçtis sessionibus, nunquam, de Honorio male ominati sunt, quomodo itaque Legati, rerum facie immutata, Honorij execrationi modò tam insolito silentio assentiantur? vix capi nequit.

Legatos Honorij partes tutatos, sed à Concilio conuictos; quod apud Agathonem eos satis excusatos reddidit, forsân, responderetur. Sed de his nil in Actis legitur: quæ tamen necessariò exprimenda erant, ut ipsorum solertia in hac tam graui controuerſia propugnanda clariùs Pontifici, Concilioque Romano innotesceret. Neque omittendum est, quod in superioribus adnotaui; nempe schedulam quandam codici insertam, fuisse productam, atque à Patribus ad hæc non attinere exclamatum: idque in Actis adnotatum: at dere tanti momenti, ad Pontificis causam pertinente, nulla in actis sit mentio, sed alto silentio sepulta iacet. Hæc sanè non parùm fidem actorum minuire videntur.

Dicent alij Legatos nihil epistolæ Honorij in Concilio lectæ, & Sergij mentem collaudanti ausos obijcere: quia valida opportunaque ad argumenta contrariorum retundenda illis decerant responsa. Verùm in Actis, aduersariorum obiecta circa prælectam Honorij epistolam non exprimuntur. Sed esto quod Orientalium sententia illos non lateret. Cum vix à quadraginta ante annis sub Ioanne Papa Romæ, interpretatio huius epistolæ, ac sensus Honorij fuerit expositus; eodemque tempore, Sanctus Maximus Abbas in scriptis suis illud Honorij: *Vnam* Hoc silentium *fatemur voluntatem*, egregiè prompserit. Ecclesia quoque Latina. saluari nequit. diu autem hanc calumniam hæreticorum contra sanam Honorij doctrinam detexerit (qua de re in prima Dissertatione fusiùs disserui.) Cur ergo Legati ne minimam quidem rationem pro Pontificis Romani defensione adduxerint? planè ignoro.

In

In hac ipsa Aétione decima tertia, cum proferretur quædam epistola Pyrrhi Patriarchæ Constantinopolitani scripta Vitaliano Papæ, multasque authoritates Patrum complectens; statim institeret Legati hæc omnia rescissionem, & manum infidam passa. Et propterea Iudices vltiorem eius epistolæ lectionem inhibuerunt, Pyrrhum cum cæteris Patriarchis Constantinopolitanis censura dignum expromentes. Cur ergo pari vel potius maiori zelo pro tuenda alterius Romani Pontificis authoritate, ac sententia, quæ sanam admittere poterat explicationem, sese non opposuissent?

Si Legati alios Pontifices defenderunt, Honorium quoque patrocinati sunt.

Singulari pariter exemplo zelus Legatorum intrepidus in tertia Aétione enituit, cum libellus quidam à Vigilio Papæ scriptus ad Iustinianum, ac Theodorum Augustos, hæc continens legeretur. *Anathematizamus autem & Theodorum, qui fuit Episcopus Mopsuestiæ, qui non confitetur incarnatum esse Deum Verbum, idest Christum esse unam subsistentiam, & unam personam, & unam operationem.* Tunc enim exclamarunt Legati. *Falsus est hic Liber* ob addita nonnulla folia codici Quinque Synodi, cui insertus erat libellus iste Vigilio adscriptus: immò sæpius ostenderunt (vt in Aëtis legitur) Vigilium iniuste calumniatum fuisse, cum ipsi liber iste adscriberetur, qui vnus operationis in Christo propositionem continebat. Quare ergo maiori studio non exarserunt pro alterius Pontificis defensione, ne sinistra interpretatione sensus eius epistolæ commacularetur, quem tot præclari, ac docti Viri tam Græci, quam Latini illibatam iam ostenderant? cum verba Sancti Maximi replicare potuissent. *De quibus omnibus miseri, nec sensus Apostolicæ facti sunt Sedis, & quod est risu, immò vt magis propriè dicamus lamentatione dignissimum: utpotè illorum demonstratiuum audaciæ, nec aduersus ipsam Apostolicam Sedem mentiri temerè pigritati sunt; sed quasi illius effecti consilij & veluti quodam ab eo recepto decreto, in suis contextis pro impia Ecthesi aétionibus secum magnum Honorium acceperunt &c.* Nam sicut hæreticorum studium eò tendebat, vt Vigilio Papæ libellum istum adscriberent, ipsius auctoritate falsam suam opinionem sustinere machinantes; non aliter epistolam alterius Pontificis Honorij suæ menti adsciscere conabantur, vel falsificando ipsius literas, vt ait S. Maximus: vel ad proprium sensum tanti Pontificis effectum trahendo: vel aliquid præfatæ epistolæ ipsorum sententiæ fauens superaddendo: vel tandem verborum illius sensum contra mentem Pontificis inflectendo. Quocirca Legatorum intererat Monothelitarum

Collect. Anastas. p. 39.

runt dolos detegere , vt non minori zelo , quo Vigilium defenderant , calumniam ab Honorio depellerent.

At modum , quo expensa est epistola , exponamus . In Actio-
ne duodecima collatis prædictis epistolis cum codice Patriar-
chij , à Patribus responsum est : *Accuratius de eis pertractantes ,*
quæ opportuna erunt , in futuro Secretario dicemus . In sequenti
sessione relectæ sunt epistolæ : mox sine alio examine , aut verbo
vllò à Legatis adducto , in Honorium communi execratione pro-
clamatum est . Mirabile dictu ! Nonnè Legati optimè nouerant
quod Honorij Secretarius in Romana Synodo , testatum fecerat :
Quod nullo modo mentionem in ea per numerum fecerit vnius om-
nimodis voluntatis : licet hoc nunc sit factum ab his , qui hanc in
Græcam vocē interpretati sunt . Quare hoc Ioannis , & D. Maximi
dictum pro explanatione illius verbi non protulere ? Concilium
dum de Pyrrho , Paulo , & Petro Patriarchis agitur , concla-
mat : producantur eorum scripta : res sanè superflua , quia pa-
tens erat ipsorum opinio . *Superfluum hoc fieri (aiunt Acta)*
eo quod & sententia eorum omnibus manifesta est , de vna voluntate ,
& operatione : de hoc vero , & Agatho Papa &c. Nihilominus
responderunt Iudices : Omnino necessarium existit , vt prænomi-
natarum personarum scripta ad medium producantur , & amplius
manifestetur secta earum personarum &c. Ex quo sic infero , licet
Honorius Sergij opinionem secutus fuisset (quod nec Catholi-
ci , nec ipse Imperator credidit , sed tantum hæretici Monothe-
litæ confinxere) tamen cum id vniuersam lateret Ecclesiam , aut
saltem non pateret ; operæ pretium omnino erat , vt aliqua so-
lertior inquisitio , ac discussio fieret : quò certa Pontificis mens
innotesceret , sicque eius autoritas illæsa maneret . Cæteri Pa-
triarchæ hæc iam in Concilijs Romanis damnati fuerant ; & tamen
à Concilio scripta eorum proferri mandatur , vt clarius ipsorum
error patefiat . Ergo non vnica Honorij epistola , sed omnes
produci debuerunt , vt in re tanti ponderis contra Pontificem
nulla hæcenus culpæ obnoxium anathema proferretur ? Alias
iam literas scripserat Honorius Sergio , Cyro , Sophronio , at-
que Imperatori Heraclio , post hanc primam , in duodecima
Actione lectam , ob quam eum fuisse à Synodo condemnatum
cessent : vnde hæc quoque posteriores meritò proponi debe-
bant , sicut de cæterorum Patriarcharum scriptis actum fuerat :
vt ex omnium collatione , atque contextu mens Pontificis elice-
retur .

Quod his comprobatur , quæ leguntur in duodecima Actio-
ne ,

Ex modo exa-
minis falsitas
huius rei in-
notescit.

S. Max. ad
Marin.

Aliæ postero-
res Honorij
literæ produ-
cendæ erant .

nè, vbi Patres auditis Honorij, & Sergij epistolis. *Oportet*, (aiunt) *ad nos afferri regeſta, ac dogmatica ſcripta, quæ expoſita ſunt à Sergio, aut ad Honorium, vel Cyrum, vel Sophronium, aut etiam ad alias perſonas, ſeu ab Honorio ad Sergium, facta ſuper hac dogmatica quaſtione &c.* Quod ipſos non ob alium finem fieri præceperunt, quàm vt exactius in cognitionem mentis, ac doctrinæ Sergij, atque Honorij deuenirent: ideoque rectè penſanda eſſe omnia iudicabant, quæ circa hanc quaſtionem decernere debuiffent. Vndè ſi alias Honorij episto-
las attentè euoliſſent, ſanam Pontificis mentem, ſacriſque dogmatibus conformem extiſſe planius agnouiffent. Aliæ ſiquidè acres ad Sergiũ, & ad Cyrum, ex teſtimonio Stephani Doreniſis Epiſcopi alias à nobis allato, Honorij literæ extabant, quibus Pontifex vnus in Chriſto voluntatis aſſertores coarguebat: necnon aliam eiufdè Pontificis ad Sophronium, geminam Chriſti voluntatem à ſe Synodicè prædicatam pluribus laudum præconijs comprobantis. Iſtæ autem epistolæ omnem planè erroris maculam ab hæreticis Honorio impactam ſatis deterſiſſent: poſterioribus ſiquidem potiùs quàm prioribus Pontificis literis ſtandum erat: imò ex iſtis poſterioribus antecedentium episto-
larum ſenſus expla-
nari debuiffet. Vel igitur iſtæ non fuere in medium productæ, vel à Concilio ſtatim reiectæ? Si primum aſſeratur: Legati eos vrgerè poterant, vt proferrentur: & de vaſtræ inſimulaſſent, qui eas episto-
las dolosè ſuppreſſiſſent. Si ſecundum: In Actis aliqua fieri mentio de iſtarum episto-
larum lectione, atque examine opus fuiſſet. His autem nihili penſis, Legati hac vnica, recitata bis epistola, eiufque poſthabito ſenſu eloqui, & alias poſteriores Honorij literas ſcrutari dedignantur, Pontificemque Romanum, cuius Sacerdotis vicem gerebant, ſugillari, diſſi-
que deuoueri patienter ſinunt, ac aures ſuas, dum prauè illuditur, vtrò obturant. Abſit, vt tantum nefas ipſi patrauerint: imò tunc aberant: cum non ex Oecumenico Concilio, vt toties inculcauimus, ſed ex Pſeudo-Synodo poſthuma hoc emanauerit virus, quod Honorianam famam, ipſumque Concilium infe-
cit.

Pergunt aliqui. Iam præuiſum à Legatis, Orientales minimè ſuſcepturos definitionem de duabus voluntatibus in Chriſto: niſi concederetur Honorium Sergij placitum fouiſſe: Ideoque faciliùs, vt intentum haberent, eius cenſuræ ſe dediſſe. Ad quod reſpondetur, non fuiſſe maioris ponderis dogma illud definire, quàm Pontificem Romanum, vt hæreticum proſcribere. Prior
quip-

Iſtæ poſterio-
res priorum
ſenſum ape-
ruiſſent.

quippe definitio iam sæpissimè in Romanis, Africanis, & Orientalibus Concilijs à Sophronio stabilita fuerat; ita vt Orientales hoc dogma, ni Pontificis fama macularetur, suscipere abnuentes, se fallaces, infidos, & de fide suspectos prodidissent; cum inconcussas pro duabus Christi voluntatibus rationes apprime nosciraissent; suggestionesque Agathonis Papæ recepissent. Et quamquam concordia Ecclesiarum Latinæ, atque Græcæ nondum firmaretur; istam tamen definitionem, iam ab Occidentali decretam quamplurimi Orientalium partium Orthodoxi iam amplexi fuerant. Sed tunc in Apostolicæ Sedis maximum dedecus cessisset, si Pontifex Petri Successor censuræ publicæ ab Oecumenica Synodo vibratæ succubuisset. Immo pro huiusmodi Græcorum cum Latinis vnione opportunior occasio potuisset expectari: at diluendi Romani Pontificis maculam, quod Constantinopolitanum Patriarcham de fide consulentem errorem docuisset, ideoque censura dignum ab Oecumenico Concilio iudicatus fuisset, nulla fortassis vnquam occasio se obtulisset.

Nec prouidè egisse Patres subiicias, cum Honorium, non tantquam hæresim profitentem, sed nimium Monothelitarum errori indulgentem, ob suam silendi-oconomiam, quæ fouendi heresim ansam eis præbuit, proscripserint. Huic etenim obiectioni (Deo fauente) cum epistolam Leonis Secundi expendimus, sumus satisfacturi. Interim si verba Concilij sedulo expendere velimus; animaduertendum est, ex his nequaquam inferri Honorium hac censura dignum, quia nimis Sergio, cæterisque Monothelitis hæreticis acquieuisset; sed quia, *In omnibus eius mentem secutus est, & eius impia dogmata confirmauit.* Hæc sanè non quandam in Sergium conniuentiam; sed verum in eiusdem errore Papæ consensum sonant. Porro huiusmodi explanatio meo potius fauet intento, cum ostendere hætenus fategerim, Legatos maximè obnoxios fuisse culpæ, si Romani Pontificis causam patrocinari contempnissent. Nam si à Concilio decretum fuit, Honorium non veluti quidem professorem hæresis Monothelitarum, sed fautorem tantum, ex nimia indulgentia erga istius hæresis assecclas, anathemate dignum fuisse: Sedis Apostolicæ dignitas saltè merebatur, vt in Actis hæc ratio insereretur: ne tam fæda macula Pontifex deturparetur. Vnde & ipsi Legati hoc speciatim in Actis reponi curare debuissent: vt hac ratione iidem de non neglecto à se defensionis officio apud Sedem Apostolicam, totamque posteritatem ex ipsis Actis

Y

testi-

Neque saluari
potest damna-
tio Honorij ob
conniuentiam,
erga Sergium,
& alios.

testimonium publicum exhibuissent . Cum itaque nulla huius rei mentio in Actis facta reperiatur : hinc diuersam ab hac recentiorum explicatione Concilij mentem fuisse rectè argumentabar .

Subdunt quidam nequidem in Concilio Lateranensi quicquam in fauorem Honorij locutum ; cum epistola Pauli Præsulis Byzantini, affirmantis Honorium Sergio consensisse , legeretur : nec aliter in hac Synodo contigit : Legatorum ergo silentium excusari debet . Responsum dedimus suprâ in Dissertatione prima capite nono : vbi Patres huiusmodi dictum aduersus Honorium aspernatos : propterea quod nullam aliam responsionem , nisi eam in Concilio Romano sub Ioanne IV. allatam meriti ostendimus .

Nec omittendum , non semel Legatos in Concilijs generalibus sua munia integrè , vel infidè agentes , meritis sui sceleris poenas aliàs luisse : vt referunt Annales Ecclesiastici : & præcipuè sub Felice Tertio , Nicolao Primo , & alijs . Quamobrem Legatos Sextæ Synodi huius generis periculo se exposuisse , Honorij Pontificis partes non acriter tuendo , eique infictas calumnias non abstergendo , persuadere mihi non possum . Tandem monitum hic facio curiosum Lectorem , vt recolere dignetur , quod in singulis ferè actionibus hanc decimam tertiam præcedentibus Legatorum Apostolicæ Sedis plura interrogantium , alijsque respondentium mentio in Actis facta est : cum ad singula , quæ proponebantur , magni ponderis argumenta promptè locuti fuerint ; quemadmodum Actorum codicem accuratè perlegenti facile patebit . In istis verò posterioribus Sessionibus , & in decima tertia Actione vix vnicum tantummodò Legatorum responsum , quod fortè ab aliquo ibi insertum , adnotatur . Ab hac autem usque ad decimam octauam nullum omnino verbum à Legatis Apostolicis prolatum vnquam reperitur . Qui fieri poterit (amabo) vt coram pleno Concilio Antistites isti faniosi , & Legati Pontificij omnem loquendi facultatem , post Concilij medieta-tem amiserint : adeò vt de nulla alia re prorsus sermonem instituere voluerint ? Quod maxime obseruandum venit in decima quarta Actione , in qua libelli illius Vigilio Papæ falso adscripti , & per ipsos de falsitate antea conuicti disquisitio peracta supponitur , atque in decima septima , vel postrema Actione , quando fidei definitio enuncianda erat . Huiusmodi sanè silentium mysterio minimè caret : nullum siquidem Legatorum verbum in quinque istis posterioribus sessionibus adnotatur , eò quia Lega-

Pœna aliqua Legati multati essent : si hoc permisissent .

ti ipsi absentes ab istis fuerint, vti toties inculcauimus. Neque obijciendi aduersarijs datur locus, non omnia à Legatorum responsa dictaque in Actis fuisse expressa: nam si in duodecim alijs sessionibus eorum verba referuntur, in reliquis posterioribus aliquod saltem ipsorummet verbum esset proferendum.

CAPVT SEPTIMVM.

*Ex posteriori Honorij epistola in hac decima tertia
Actione igni tradita maxima dete-
gitur implicantia.*

SI aliz deessent rationes ad probandum posteriores has Actiones non ad legitimam, & Oecumenicam Sextam Synodum, sed ad posthumum aliquod Conciliabulum attinere, hæc vnica, quam in hoc capitulo asserimus, satis esset: ex qua palam Lector intelligat errasse turpiter Concilium, si flammis alteram epistolam Honorij, ne verbum quidem malo omine dignum continentem, deuouisset.

Posterior Honorij epistola
perperam dā-
natur.

Præter examen istius secundæ Honorij ad Sergium epistolæ in Dissertatione prima à nobis præstitum, in quo nihil quod censuram promereatur inueniri probauimus; hic duo tantum repetere opportunum arbitror, quæ anathemati in hac decima tertia Actione contra Pontificem inserto ansam præbuisse videri possunt. Primum est, quod in ea epistola, vnus tantum voluntatis absolutam mentionem nullatenus faciat Pontifex, sed tantum voces: *Vnius, vel duarum operationum vocabulo refutato &c.* interdicat, & statim subdit: *Vnius autem operationis, vel duarum esse, vel fuisse Mediatorem Dei, & hominum Dominum Iesum Christum sentire, vel promere, satis ineptum est.* Ineptum esse asserere in Christo aut vnâ, aut duas operationes scribit Pontifex. Verum huius dicti intelligentia ex prioribus verbis desumenda, nempe; *Qui hac dicunt, quid aliud nisi iuxta vnus, vel gemina natura Christi Dei vocabulum, ita & operationem vnâ, vel geminam suspicantur; super quod clara sunt diuina testimonia.* Sensus ergo Pontificis hic est: Secundum vocabulum naturæ Christi, quæ ab aliquibus vnâ tantum statuitur, ab alijs verò du-

Explicantur
nonnulla Ho-
norij verba.

plex : sic quoque sequitur , ut illi in Christo unam ; hi verò duas operationes profiteantur : cum operatio naturam sequatur . Itaque duarum in Christo naturarum iam dilucidè definitiones fidei emanarunt , & Concilij Chalcedonensis insignia existunt testimonia : & his dictis subiunxit : *Vnius autem operationis, vel duarum, sentire ineptum est* : quod vocabulum *ineptum* , pro inutili , ac superfluo sumi debet . Quippè si duæ sint in Christo naturæ , & operationes emanent è natura ; superfluum ergo & ineptum est definire , unam , aut duas esse in eo operationes ; cum aperta sint testimonia , quæ duas in Christo existere naturas ostendunt : ex quibus duas oriri operationes liquet . Hic germanus verborum Pontificis conceptus videtur ; quem propter corticem vocabuli *ineptum est* , iniquum fuisset à vera , & Catholica propositione detorquere ; cum præsertim in eodem Concilio testimoniorum à Macario corruptorum , accuratissimo examine pensitatorum magis sensus , quàm verba ponderata fuerint . Hinc semel sic Patres effati sunt . *Non congruit Orthodoxis ita circumtruncatas Sanctorum Patrum voces de florare : hæreticorum potius proprium hoc est* . Et tamen perlecta hac Honorij propositione . *Vnius autem operationis, vel duarum fuisse mediatorem Iesum Christum sentire , & promere satis ineptum est* ; statim illam hæresim præferre iudicant , sine præiudicio antecedentium , & subsequentium verborum examine , quæ Orthodoxum sensum complecti ostendimus . Qui credi nunquam possit , nullam Pontificis mentis elucidandæ causâ à Legatis allatam fuisse interpretationem , quam adeò facilem , ac sinceram vidimus ? Hæc sanè (repetere hic cogimur) contra Pontificem ab hæreticis in Conciliabulo sine Legatorum præsentia conficta fuisse : qui absque debito examine propositionem ab ipsis lubens malè captam , solo verborum cortice transcurso , perperam interpretati , Honorij conceptum detorserunt , ut ipsum proscribendi causam fingerent .

Alterum in ea epistola Pontifex scripsit . *Auferentes* (inquit) *autem ergo scandalum novelle adinventionis , non vos oportet unam vel duas operationes definientes predicare , sed pro una , quam quidem dicunt operatione , oportet nos unum operatorem Christum Dominum in utrisque naturis veridicè confiteri , & pro duabus operationibus , ablato gemine operationis vocabulo , ipsas potius duas naturas in una persona Unigeniti Dei Patris inconfusè , indinise , atque inconvertibiliter nobiscum predicare propria operantes , & paulò ante dixerat . Vtrasque naturas in Christo unitate naturali copulatas cum alterius communione operantes , atque operatrices*
confi-

Truncata verba nō possunt damnari : nisi totus antecedentiū , & subsequentiū verborum sensus examinetur .

confiteri debemus &c. Hoc sermone, mens Pontificis eò tendebat, ut vocabula, in quibus omnis tunc altercatio fundabatur, è medio tollerentur, & pax cum hæreticis Aegypti stabilita subsisteret. Verùm dum duas in Christo naturas diuinam, ac humanam inconfusè, ac indiuisè operari propria operatione conueniente tam diuinæ, quàm humanæ naturæ edocuit; Catholicam atque Orthodoxam doctrinam protulit: quæ etiam dogma de duabus voluntatibus, simul cum duabus operationibus, complectebatur: Et tamen is loquendi modus anathemate percutitur, epistolaque in qua exaratur, in flammis mox præiicitur. *Prauidimus* (verba sunt Concilij) *hæc tanquam prophæna, & vitæ perniciofa, continuò ob perfectum exterminium igne, concremari: & combusta sunt.* Sistat hic paululum anceps sapiens Lector: & qua ratione epistola hæc ob has duas tantum propositiones, quarum posterior orthodoxa, prior autem ritè ponderata bene olebat, igni deuouetur? solerter animaduertat. Insuper edicat mihi, quare hæc epistola non integra, sed concisè, & delibatè lecta fuit? *Habet autem* (sic incipiebat lectio) *eamdem epistolam post pauca hæc; Necnon & Cyro &c.* & iterum post aliquot periodos incipit: *Habet autem & circa finem eadem epistola sic &c.* Dogmata Patrum à Macario hæretico producta ad vnguem volui, ac reuolui, eorumque sensum funditus erui Patres præcipiunt: at nonnullas periodos epistolæ Honorij breui percurrere eos non puduit; Legatique totum contextum attentè perpendi non vrgent. Id ità minimè actum fuisse vnâ mecum te fateri confido. Fortè vrgebis, quia producta charta compendiosè scripta erat. Verùm Concilium super informem scripturam sententiam contra Pontificem fundare nequibat: quin potius ex Archiuo Patriarchij eductus integer codex inspiciendus erat.

Adde quod in antecedenti Actione productæ sunt omnes epistolæ Sergij, ac Honorij aliorumque: & in hac Sessione omnes alæ Scripturæ, quæ ad hanc quæstionem spectabant, hæc Archiuista Patriarchij referente: *Secundum quod placuit vestro sancto Concilio, omnes libellos, professionesque & ceteras chartas, quæ factæ sunt ad præsentem dogmaticam motionem pertinentes, quæque inuenta sunt in Chartophylacio venerabilis Patriarchij protuli, in quibus & alteram Latinam epistolam Honorij &c.* Itaque inter omnes codices, & Scripturas Patriarchij, duæ tantum inuenta sunt Honorij epistolæ ad Sergium scriptæ; vna in codice cum cæteris Sergij epistolis, & altera in scheda quadam particulari.

Apertus dolus in occultatione tot Honorij epistolarum.

Synod. Later.
Sec. I.

lari . Vbi nam verò tunc latebant tot alię Honorij ad Sergium epistolę , quibus eum acriter de fide sibi violata , & de Monothelismo non abdicato obiurgabat , iuxta Stephanum Episcopũ Dorensem ; qui ait . *Excitauit Deus non equidem mediocriter Prædecessores vestros in commonitione , & contestatione prædictorum Virorum , licet eos flectere nullo modo potuerint ?* Eę in Archiuo Patriarchij non sunt inuentę , seu nullatenus à Chartophylace productę : ex quibus certò manifesta eluxisset sana mens Pontificis , atque doctrina ; Patresque agnouissent zelum , ac feruorem , quo Sanctus Pontifex Sergij eiusque asseclatum impietatem arguebat . Sed velim , quod vel Paulus aliàs Patriarcha Constantinopolitanus has epistolas cum cæteris scripturis combusserit ; vel Theodorus simul cum Macario , reuoluentes omnes Archiuj codices (vt indicauimus) illa omnia opuscula , quę aduersari dogmati suo noscitant , surripuerint ; Attamen Concilium , aut saltem Legatos pro honore , ac defensione Pontificis non insurrexisse , vt dolus detegeretur , ac integrę epistolę codex produceretur , ex quo exactius verborum Honorij examen fieri potuisset , valdè mirandum . In sequenti Sessione , qua ratione Quintę Synodi codex in additione epistolarum Vigilij , & à quo , quoque tempore falsatus fuisset accuratè compertum , & contra corruptores , ac complices à Synodo proclamatum . Desloratam modò audiunt alterius Pontificis epistolam , à Patriarchij bibliotheca codicem epistolarum Honorij sublatum animaduertunt : attamen nullam de his factam perquisitionem Acta referunt : immò quod execrabile nimis videtur : Epistolam hanc nullum erroris vestigium præferentem , sine vllò examine igni tradi , conniuentibus ipsis Legatis , in iisdem Actis disertè enarratur . Totam (amabo) Macarij , ac aliorum proscriptorum seriem sedulò reuolue Lector , ac omnibus peiorem Romanum Pontificem sortitum fuisse sortem lucè clariùs agnosces . Pluries Macarius interrogatus , eius codices cum illis Patriarchij collati : Sergij , Cyri , Pyrrhi , aliorumque opuscula singillatim discussa . At desloratę Honorij epistolę in medium prolatę leguntur , ac mox reiiciuntur , & flammis deuouentur : Vtinam Diuus Maximus Synodo isti adstaret ! quod de Petro Iudam dentibus diserpente meritò Chrysostomus collaudabat ; in prauos istos Honorianę famę cauillatores acriter Maximus peregisse , haud temerè mihi persuadeo .

CAPVT OCTAVVM.

Actiões decima quarta , decima sexta , & decima septima Concilij examini subijciuntur .

ACTIO decima quarta tota consumpta fuit in inspectione codicum à Macario corruptorum in Quinta Synodo circa opera Mennæ ad Vigilium Papam, & epistolas Vigilij ad Augustos . Iam supra ostendimus, hos codices coram Imperatore fuisse excussos, vt expressè Anastasius in Agathone testatur . Ea propter nè eadem repetamus, necessario hic concludimus, quod integra quasi hæc Actio ad Quartam sit referenda, cum eadem ferè pertractet, & quod vterius continet, propter absentiam Imperatoris ad Occumenicam Synodum minime pertineat .

Obseruandum occurrit, quod à decima quinta ad decimam sextam Sessionem, menses tres, ac dies duodecim effluxerunt; cum decima quinta celebrata fuerit die 26. Aprilis; decima sexta verò nona die Augusti . Eo igitur temporis intervallo Legati Apostolici, antequam Concilio finis imponeretur (si Actis sit adhibenda fides) Papam Agathonem tunc sedentem commovere debebant, quòd Græci Honorium Monothelitarum numero adscribere meditabantur, quòd eiusdem epistolæ à Concilio fuerant damnatæ, & igni crenatæ, ideoque in re tam ardua, quid ab ipsis agendum, requirere . Probabile igitur est, Agathonem literas recepisse à Legatis, antequam mense Augusti, iterum conuenissent; cum idem Pontifex paulò post illud tempus in literis ad Episcopum Viennensem (vt aliàs ponderauimus) damnationis Macarij, & assumptionis Theophanis ad Patriarchatum Antiochenum meminerit . Hæc autem assumptio facta præcisè fuit, si Actis credendum est, in Sessione decima tertia, in qua pariter huiusmodi Honorij condemnatio supponitur peracta: ita vt Pontifex de vtroque certior fieri potuerit, immò debuerit; cum non minoris ponderis Honorij condemnatio, quàm Theophanis ad Patriarchatum Antiochenum haberetur promotio: eoque magis hæc notitia ad Papam Agathonem pertinebat, quò maioribus encomijs Honorij zelum pro fide Orthodoxa contrà Monothelitas, apud Concilium celebraret; totaque Eccle-

Legati Agathonem de hac re admonere debebant.

Ecclesia Occidentalis (vt retulimus) istius Pontificis integritati valdè applaudebat : Necessarium ergò fuisset, tam opportuno tempore, inter decimam quintam, sequentemque Actionem intercedente, de omnibus Pontificem Romanum consulere, ne quicquam in rebus ità arduis, Sede Apostolica inconsulta, decerneretur : sicuti aliàs in Annalibus à Legatis Concilij, ac potissimum tempore Leonis Magni, cuius literæ responsales transmissæ sunt Constantinopolim pendente adhuc Concilio, præstitum legimus.

Agatho hoc
nullatenus per
misisset.

Agathonem verò de omnibus plenè instructum statim contra Apostolicum morem acq̃uiescisse, ac Legatis, vt tam fœdam maculam Sedi Apostolicæ in Summi Pontificis proscriptione inuri permitterent, rescripsisse, mihi persuadere nequeo. Non solum etenim suismet epistolis ad Concilium directis, quibus Honorium collaudabat : verùm etiam Prædecessorum suorum, ac potissimum Ioannis Quarti, qui pro Honorio acriter stetit in Synodo Romana, sanctionibus huiusmodi proscriptionem aduersari animaduvertebat. Ad minùs ergo, si Honorium tali subijci censuræ indulsisset, eum non tamquam hæresim sapientem, verùm ceu illis Sectarijs fauentem proscribendum fore, Legatos monuisset. Cum autem in Actis nulla prorsùs facta fuerit moderatio verborum illorum. *In omnibus mentem Sergij secutus est, eiusque impia dogmata confirmauit* : exinde rem hanc aliter processisse, rectè suspicamur.

Græcorū Epi-
scoporū inter
Legatos con-
fusio dolum
arguit.

Actionem quoque decimam sextam, non pertinere ad Oecumenicam Synodum ingens & notabilis mutatio Episcoporum, inter Legatos Apostolicos adscriptorum indicat. Nam sicut in omnibus huius Concilij Actionibus, à prima vsque ad decimam quintam, semper post Legatos Apostolicos, & Patriarchas nominatur Ioannes Episcopus Thessalonicensis, & Basilius Episcopus Gortinensis : in hac verò decima sexta alius ordo inconusuetus deprehenditur. Hi quippè duo Episcopi Græci in hac Actione præter ordinem, & morem ante Legatos apponuntur. Et ne casu hoc accidisse, quis existimet, idem in decima octaua Actione aduertat. Mei autem non est rationem reddere, cui sufficit harum Actionum quasdam difficultates indicare, quæ earum auctoritatem, ac fidem infringere videntur. Nihilominùs id fortè actum suspicor, vt duabus istis Actionibus maior auctoritas accederet, cum de Honorij condemnatione ageretur, qui à Concilio viua voce hæreticus proclamatus fuerat. Et quia hæ Actiones sunt potius Conciliabuli, non verò legitimæ Synodi.

Idèò

Ideo illorum Episcoporum, ceu Legatorum Apostolicorum nomina præferebant. Quia verò istam Actionem cum prioribus legitimè Synodi intexere voluerunt, illos Præsules Græcos, cum alijs Apostolicis Legatis, confuderunt.

Notandum hic pariter occurrit; quod in hac Actione decima sexta, præter Legatos Papæ, & Patriarchas Orientis, centum quadraginta circiter Antistites recens Concilio adstantes enumerentur. Nunquam in Synodo tam plenum Episcoporum agmen visum est: præcedens Actio solummodò octoginta, octo Patres Orientales complectebatur. Cum igitur nouam Concilij aciem instructam intueamur, prælium commissurum, meritò conijcimus, quo potissimum in Honorium Papam anathematis iaculum ab ipsis intorquendum erat. Neque quis obijciat, etiam præcedentibus Actionibus prædictos Patres adfuisse; licet in Actis eorundem nomina prætereantur. Nam in subscriptionibus Episcoporum huiusmodi variationem aliquando factam ex alijs Conciliorum exemplis nouimus: nunquam tamen in exordio Actionis, quo à Notario adstantium Episcoporum nomina referuntur.

In eadem Actione decima sexta dicitur, Byzantinum Patriarcham intercessisse apud Concilium pro quatuor suis Antecessoribus, ne nomina eorum in condemnatione contra ipsos promulganda legerentur, quod tamen à Patribus negatum fuit respondentibus: *Eos qui semel condemnabiles demonstrati sunt, & secundum sententiam nostram iam dudum eiekti de sacris diptychis, opportunum existit etiam in exclamationibus hos nominatim anathematizari.* Ex qua postulatione Georgij Patriarchæ, haud temerè colligo, Honorium Papam non fuisse à Synodo proscriptum. Ille enim Patriarcha in magnum Ecclesiæ, ac dignitatis suæ dedecus verti nouerat, si quatuor istorum Patriarcharum execratorum nomina publicarentur: quod sanè dedecus adeò graue æstimari non poterat, cum Patriarcha Alexandrinus Cyrus, Antiochenus Macarius, inimò ipse Pontifex Romanus eodem (vti supponitur) anathemate afficerentur. Vnde cum ipse solum pro Patriarchis suis tam enixè deprecaretur, mihi conijcere licet, in publicis Concilij exclamationibus Papam Honorium non fuisse nuncupatum. Nam Byzantinæ Ecclesiæ dedecus, ob Apostolicæ Sedis Hyerarcham pari anathemate percussum, non mediocriter diminuebatur.

Postea ad publicas exclamationes deuenerunt; felicia fausta-
que Constantino Imperatori, Agathoni Papæ, cæterisque

Ex instantia à
Georgio C.P.
facta de non
denominandis
Patriarchis
colligitur Ho-
norum non
fuisse ab ijs
proscriptum.

Ex additione
nominis vnius
damnati, &
suppressione
alterius dolus
conijcitur.

Patriarchis Orthodoxis deprecantes. Nominabantur deinceps hæretici damnati à Concilio, & sic inter alios: *Honorio hæretico anathema*: quod valde notandum, ab Aduersarijs expressè declarari. Deinde nominatus quoque fuit inter damnatos quidam Aspergius. *Aspergio hæretico anathema*, cuius nomen nullibi in Actis inueni, nec quidquam de eius causa hætenus refertur: ita vt necessum sit inferre, eas acclamationes in alia Synodo, quàm Oecumenica factas fuisse, in qua Aspergij dogma discussum est. Præterea in hac Actione Constantinus Apameensis reijci, vt hæreseos fenerator, à Concilio promeruit: attamen cum cæteris modò nominatim à Synodo proclamatis omittitur. Hic labyrinthus; & nouæ Actorum ambages circa illorum sinceritatem candido Lectori non leuem suspicionem haud immeritò suggerunt.

Ex definitione
hic suppressa
dolus alter ar-
guitur.

Decimam septimam Actionem euoluentibus nobis nihil aliud adnotandum occurrit, quàm lectio definitionis fidei, quæ cum in sequenti quoque (vt aiunt Acta) facta fuerit, in priori non inuenitur, neque etiam apud Græcos, vt ex Actis huius sessionis apparet, in quibus nihil de ea producit, cum in codicibus Græcis non extet. Vnde mihi suggerit animus, in hac Actione fidei definitionem veri Sexti Concilij fuisse recitatam, in qua inter hæreticos Honorius nufquam adscriptus iacebat: ideoque à Græcis hæreticis suppressam, tamquam in sequenti Actione repetitam. Hoc tamen, saluo meliori iudicio, potius conijcere, quàm asserere velim; dum liberum vnicuique maneat ex tantis tricus Actorum fidelitatem in dubium reuocare. Attamen ad hoc coniectandum me valde mouet, quòd Episcopi Græci, Ioannes Thessalonicensis, & Basilij Gortinensis in sexta decima Actione, atque decima octaua præter ordinem consuetum, ante Legatos nominati, in hac decima septima intermedia locis suis nimirum post ipsos reponuntur. Ex quo meritò arguebam, hanc Actionem ad Oecumenicam Synodum pertinere. Cæterum validum dubitandi argumentum nobis suppeditat istius Definitionis, integræque Actionis à Græcis facta suppressio: Latini etenim eam finxisse difficile captu est: Græcos suppressisse, auita eorundem consuetudo persuadet.

Alia præterea difficultas hic mouenda occurrit circa numerum Episcoporum, qui in hac decima septima Actione confedere: Nam in ea vix nonaginta Patres Græci connumerantur, cum in antecedenti vltra centum quadraginta conuenerint. Et tamen in hac Sessione fidei definitio à Concilio stabilita, erat

pro-

promulganda . Nec ratio congruens assignari potest , cur eandem definitionem suscipere renuerint , cum ex Actis non appareat tantæ molis inter illos schisma fuisse ortum , ut aliqui dissentirent , paucis exceptis Macarij sequacibus ; qui tamen in præcedentibus Actionibus sese cum Orthodoxis coniunxerunt . Hinc planè constat hanc Actionem cum antecedenti , & consequenti non coherere ; ideòque alio loco reponendam esse ; aut fatendum ex commixtione Actorum legitimi Concilij , ac Conciliabuli has irrepsisse ambages , atque contradictiones , quæ bene cogitanti dubium mouebunt , num omnia , sicut modò in Actis iacent , patrata sint . Ex dictis igitur concludendum putarim , quòd in Actis per Legatos Romam delatis hæc decima septima Actio cum vera definitione fidei extrabat , quam de Græco in Latinum Leo transfulerat : ideòque apud Latinos , qui eam interpretati sunt , non autem penès Græcos , ac præcipuè Monothelitas , qui tanquam sibi omninò aduersam rejiciebant , custodita erat ; ac propterea apud illos Græcè non extare distabant . In hac autem legitima Oecumenicæ Synodi definitione Honorij nomen cum reliquis anathematismo mulctatis omissum constanter inferimus .

CAPVT NONVM.

Aliquot implicantiæ vltimæ Actionis Concilij aperiuntur .

PRIMO non levis se offert difficultas circa annum Consulatus Constantini Imperatoris , qui , cum in hac vltima Actione celebrata 16. Septembris , & in cæteris antecedentibus à principio numeretur decimus tertius , non rectè conuenit cum anno eiusdem Imperij , qui in principio Concilij vigesimus septimus , nunc verò in fine vigesimus octauus enunciat . Unde pro incremento annorum Imperij augeri debuit annus Consulatus ; sic ut elapso , qui in principio Concilij numerabatur , anno decimo tertio , nunc in eius fine decimus quartus affigi debuit . Immo si verum est , quod Anastasius asserit , quod Imperator Constantinus iam septem , ac decem

Circa annum
Consulatus
Constantini
nouus error.

Hist. Eccl.

annos vñi cum Patre regnauerat, cum Consularum cœpit; hic annus decimus tertius post eius Consularum nullatenus conuenire potest cum vigesimo octauo sui Imperij, vt in Actis supponitur: sed trigessimus tangit. Tibi Lector studiose, dubium hoc discutiendum relinquo. Accedit, quod annus Imperij fratrum Imperatoris Tiberij, & Heraclij in Actis nouus inueniatur; cum in prima Actione annus vigesimus secundus, & in hisce ultimis vigesimus tertius Imperij ipsorum assignetur, cum eadem nota anni decimi tertij Consularum Constantini, licet alter annus eius Imperio accreuerit. Sua autem ipsorum astutia falsarios Actorum Synodaliū illusos, suoque fuisse captos laqueo, Dea eorum nefanda consilia confundente, puto. Quippè Concilium Oecumenicum (vt diximus) sextum cœpit anno duodecimo Constantini, & post sex ferè menses eiusdem anni finem habuit: Altero verò abhinc anno Patres Græci in eodem loco conuenticulum coegere, quod terminatum fuit anno decimo quarto post Consularum eiusdem Imperatoris, secundum testimonium Tarasij Patriarchæ à nobis alio loco productum. Itaque Actorum corruptores, ne Acta Consularum tempore cum hac nota, inter se varia deprehenderentur, omnes Actiones sub eodem anno decimo tertio Constantini attexuerunt. Ita vt medium tenuerint inter tempus celebrationis legitimi Concilij, alteriusque istius Conciliabuli: incautè tamen non aduertentes Consularum Constantini, fratrumque Imperij annos manere discordes, vnde fraus, Deo sic volente, deprehenderetur. Ad saniores tamen, Lectoris mentem, ac iudiciū ista remitto, dum hic tantum contrarietates Actionum obiter indicare mihi mens sit.

Falsum est in hac Actione Imperatorem fuisse presentem.

Vltius Acta Imperatorem his presentem referunt, quod aliàs ob grauissima contra fratres anno decimo tertio eius Consularum oborta iurgia falsum redolere probauimus. Leo enim Secundus confirmauit Acta, quæ in Imperatoris presentia celebrata fuerunt, reliqua verò abiicit. Vnde Anti-Honoriani Concilij atque Conciliabuli Acta confundentes, auctoritatem posterioribus Imperatoris nomine adscripto, acquirere pensitabant.

Post hæc perfecta est fidei definitio, in qua hæc verba inferuntur: *Sed quoniam non destitit ab exordio adinuentor malitiæ cooperatorem sibi serpentem inueniens, & per eum venenosam humana natura deferens mortem, & ita nunc organa ad propriam sui voluntatem reperiens, Theodorum dicimus, qui fuerat Episcopus Pharan, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Petrum, qui fuerunt huius Regiæ Urbis Antistites, insuper & Honorium, qui fuit Papa*

anti-

antiquæ Romæ, & Cyrum, & Macarium, & Stephanum eius discipulum: Vbi impossibile est Honorium Caput Ecclesiæ Christi, nomine illo organi Sathane nuncupatum fuisse: cum in vniuersa Ecclesia Latina, & adhuc apud plurimos Orientales in summa veneratione haberetur, vocatus à Sancto Maximo *Diuinus Honorius*, & ab Imperatore in epistola ad Domnum Papam, vt Catholicus collaudatus; sed hoc facinus, non ex legitimo, sed ex falso Concilio, sine Legatorum Apostolico- rum, & Imperatoris interuentu, prodijt.

Scire præterea optarem, quare dum definitio fidei recitaretur, inter excommunicatos à Synodo, Polychronij nomen taceatur? cum tamen in decima quinta Actione legatur à Concilij Patri- bus aduersum eum tanquam hæreticum proclamatum: vnde ergo hic prætermittatur? inquirō. Cur pariter de Cōstantino Apa- meæ Presbytero in decima sexta Actione damnato in hac fidei definitione altum fiat silentium? In definitione fidei hæc etiam habentur verba: *Quæ præsens sancta & vniuersalis Synodus, fide- liter suscipiens, & expansis manibus amplectens, tam suggestio- nem, quæ à Sanctissimo, ac Beatissimo Agathone Papa antiquæ Ro- mæ facta est ad Constantinum piissimum, ac fidelissimum nostrum Imperatorem, quæ nominatim abiecit eos, qui docuerunt, vel præ- dicauerunt (sicut superius dictum est) vnā voluntatem.* At ve- ritati consonare nequit Agathonem in sua suggestione ad Im- peratorem Constantinum missa expressè nominasse etiam Ho- norium inter illos, quos Concilium antea excommunicauit, videlicet, Pyrrhum, Paulum, Petrum, Cyrum, &c. Centē de Honorio nunquam hoc cuiquam persuaderi poterit, vt in ipsa Agathonis suggestione clarè liquet: Ideoque rectius de cæteris dictum illud; *quæ nominatim eos abiecit, qui docuerunt (sicut su- perius dictum est) vnā voluntatem*, intelligi debet, vt iuxta Agathonis suggestionem de Honorio nil mali continentem Concilium definiret, & ita factum arbitramur.

Episcoporum quoque subscriptiones noua pariunt phan- tasmata, dum in illis Ecclesiæ Romanæ Legatis Ioannes Epi- scopus Thessalonicensis anteponitur. *Ioannes misericordia Dei Episcopus Thessalonicensis Ciuitatis, & Apostolicæ Sedis Ro- mæ Legatus definiens descripsi.* Et paulò post: *Stephanus miseri- cordia Dei Episcopus Corynthis, & Legatus Apostolicæ Sedis anti- quæ Romæ, definiens subscripsi.* Et statim subditur. *Basilius mi- sericordia Dei Episcopus, & Metropolitæ Ciuitatis Gortinæ Insu- læ Cretæ, & Legatus totius Concilij Apostolicæ principalis Sedis*
anti-

Ex silentio no-
minis Poly-
chronij, &
Constantini
fraus conijci-
tur.

antiqua Roma definiens subscripsi. Qui Legatorum facultate nobis penitus ignota vtuntur, & de mendacio facile conuincuntur. Concilium quippè de his recens enatis Legatis, nullibi meminit; immò tam eminentem, & immeritam sibi in Pseudo-Synodo ipsi arrogarunt dignitatem, vt suas sessiunculas fictitio Legatorum honore decorarent. Eiusdem Basilij Episcopi Gortinensis in Insula Creta subscriptio inuenitur in Concilio Quino-Sexto, quod Canones Trullanos condidit. Et tamen huic nullus Apostolicus Legatus interfuit, sed pro autoritate adipiscenda hæc in primis subscriptio affigitur: *Basilius Episcopus Gortinorum Metropolis Christo amabilis Cretæ Insula, & locum tenens totius Synodi sancta Ecclesia Romana definiens subscripsi.* Haud aliter Basilius, alijque infidi Græci in ista decima octaua Sessione furtim condita, vt ei auctoritatem conciliarent, Sedis Apostolicæ Vices agentium insignia falsò sibi adsciuerunt. Cui addi potest diuersitas subscriptionum eorumdem Episcoporum in epistola scripta à Synodo ad Agathonem Papam, quæ sic habet: *Ioannes misericordia Dei Episcopus Thessalonicensis Ciuitatis, pro me, & Synodo, quæ sub me est, subscripsi. Stephanus misericordia Dei Episcopus Corynthorum Metropolcos Græcorum, Pronincia, pro me, & Synodo, quæ sub me est, similiter subscripsi. Basilius misericordia Dei Episcopus Gortinensis Metropolcos Cretæ Insula, pro me, & Synodo, quæ sub me est, similiter subscripsi.* Quæ subscriptiones sub epistola Synodi ad Agathonem legitimæ censentur: alias verò posteriores arrogato sibi titulo tumescerent, vt incautos deciperent, & suum conuenticulum fucò adornarent, Græci confinxerunt. Hæc autem diuersitas subscriptionum ipsorum Antistitum dolum aliquem manifestè coarguit: nani ad Pontificem scribentes nomine proprio, suæque Synodi approbasse Concilij gesta rectè profitentur: aliàs verò sese subscribentes, tamquam totius Sanctæ Ecclesiæ Romanæ locum tenentes, de aperta impostura conuincuntur. Licet enim

Vicarij Papæ in Oriente munere isti fungereutur: attamen, vt omnes bene aduertunt, in Oecumenica Synodo nulla auctoritate fulgebant, præsentibus Apostolicæ Sedis Legatis, quibus subieciabantur.

Hoc idem in
Quino-Sexta
Synodo peractum fuit.

CAPVT DECIMVM.

*Examinantur sermo acclamatorius, & epistola
Synodalis ad Agathonem Papam,
vnà cum Constantini
editto.*

EISDEM subscriptionibus Episcoporum sermo acclamatorius corrui: Ex his enim acclamationes in Conciliabulo confictas deducimus, dum Legatorum Sedis Apotolicæ dignitatem sibi vindicant. Epistola autem Synodi ad Agathonem Papam, duo suggerit obstacula. Primum oritur ex anathemate à Synodo contra hæreticos nominatos, secundum tenorem sententiæ à Pontifice in sua epistola ad Imperatorem latæ vibrato. *Perlectis veræ confessionis literis (ait) quas vt à summo Apostolorum vertice, diuinè præscriptas agnoscimus, à vestra paterna beatitudine ad piissimum Imperatorem missis, per quas exortam nuper multiplicis erroris hæreticam sectam depulimus &c. ac ipsos vt lapsos circa fidem, ac peccatores &c. anathematibus interfecimus ex sententia per sacras vestras literas de ijs prius lata: videlicet Theodorum, Sergium, Honorium, Cyrum, Paulum, Pyrrhum, & Petrum.* Agatho in suis literis nunquam Honorium læsit, immò inter alios laudibus extulit; Vnde (inquit Agatho) & Apostolicæ memoriæ, meæ paruitatis Prædecessores, dominicis doctrinis instructi, ex quo nouitatem hæreticam in Christi immaculatam Ecclesiam, Constantinopolitanæ Ecclesiæ Præsules introducere conabantur, nusquam neglexerunt exhortari, atque obsecrando commonere, vt à prauis dogmatis hæretico errore, saltem tacendo, desisterent. Non igitur Concilium Agathonis dogmatica vestigia secutum Honorium inter Hæresiarchas connumeravit: sed nefas à nefando Conciliabulo actum est.

Nec excipi potest; verba illa Concilij: *ex sententia de ijs lata per sacras vestras literas ad dogma ipsum referri, quod Papa à Synodo confirmare cupiebat:* ideoque Concilium significare præfatis verbis Pontifici, id feliciter iuxta eius mentem peractum. Quippe verba ipsa dilucidè denotant, non tam dogma

Falsò in literis Synodi ad Agathonem Honorij nomen apponitur.

stabi-

stabiliri, quàm personas damnatas recenferi, hoc modo: *Ex sententia per sacras vestras literas, de ijs prius lata. Quæ cum epistola Agathonis placitum infringant, necessariò fatendum est, nomen Honorij ab infida manu deinceps adiectum: quod si dempseris, Concilij responsum fido, & optato stylo excurret: cum quos nominat Concilium Romanum, & Agatho, à communione expunxerint.*

Manifesta con-
tradictio in
epistola Syno-
di detegitur.

Hoc ipsum demonstratur ex verbis in *Actiõne decima tertia* relatis. *Sergij, Cyri, Pyrrhi, Pauli, Petri &c. ad hæc & Theodori quondam Episcopi Pharan &c. quarum omnium superscriptarum personarum mentionem fecit Agatho sanctissimus ac beatissimus Papa antiquæ Romæ in suggestione, quam fecit ad piissimum Imperatorem &c. Cum his verò simul projici prævidimus, & Honorium &c. En Patres Concilij aptè fatentur, Agathonem in sua epistola Orientales illos Episcopos, vti hæreticos damnandos nominasse: non autem inter illos reposuisse Honorium: quem tamen ipsi cum recensitis censura dignum censuisse dicunt. Hoc sonant verba illa. Cum his verò simul projici prævidemus, & Honorium. Hinc Concilij verborum manifesta apparet contradictio: dum in *Actiõne decima tertia* Agathonem damnatorem, prætermisso Honorio, meminisse referunt: in hac autem epistola ipsum Pontificem cum cæteris Honorium nominasse attestantur. Ad evitandam igitur huiusmodi Patrum contradictionem Honorij nomen ab impostore in hac epistola Concilij superadditum fuisse statuendum.*

Redit Episco-
porum varia-
tio suspecta.

Omittimus hic aliam de nouo insurgentem expendere difficultatem: quare nimirum quadraginta sex tantum Episcopi hanc epistolam subscripserunt? nam conuenientissimum foret, vt qui definitioni fides vnanimiter sese subscripserant, illam quoque epistolam sua manu obfirmarent, cum pergratum Agathonis nuncium de dogmate ab ipsis iuxta ipsius Pontificis voluntatem confirmato mitterent.

Porro in edicto Imperatoris Constantiniani, hæc præsertim verba contra Honorium leguntur. *Huiusmodi contagione Ecclesiam contaminauerunt etiam hi, qui ante tempora nostra sacrilegi Sacerdotes Ecclesiam peruersè gubernarunt. Sunt autem hi Theodorus, qui fuit Pharan Episcopus, Sergius &c. Ad hæc & Honorium, qui fuit antiqua Romæ Papa, korum hæreseos in omnibus fautorem, concursores, atque confirmatores. Ego nullatenus adducar, vt credam, hæc verba à piissimo Imperatore fuisse prolata, cui potius huius aduersus Honorium sententiæ nouitas stuporem,*

monue-

mouere debuit, quia eius causæ examini in Actione decima ter-
tia peractō nō adfuit; nec verisimile sapit eius pietatem in tam
asperas atrocesque prorupisse iniurias potiùs contrā Pontificem
Romanum, quàm contrā reliquos ab eadem Synodo damna-
tos, præcipuè quòd cum (vti aliàs indicauimus) pro Orthodoxo
hactenus veneratus fuerat.

Nec minùs subsequētia verba, malè olent. *Eos, qui Ortho-
doxæ fidei prædicationem concusserunt, & Christi gregem scandali-
zauerunt, à Sacerdotali ouili alienauerunt.* Honorium suâ doctri-
nâ Christi gregem offendisse exclamant, & tamen ob calumnias
à Pyrrho contra ipsum eructatas, Occidentis Ecclesias obstu-
puisse Ioannes Papa asseruit. *Quantum ex diuersis suggestionibus*
(inquiens) *quæ ad nos cateruatim venerunt, quinimodò, & ex ipso*
quoque auditu didicimus, omnes Occidentales partes scandalizate
turbantur fratre nostro Pyrrho, per litteras suas ad proprium sen-
sum Honorium Papam attrahere festinante &c.

Idem ostendi-
tur ex dicto
Ioannis IV.

Apolog. pro
Honorio.

Pergunt Acta: à Sacerdotali ouili eliminauit. Et tamen Ho-
noriùs in catalogo Pontificum ab omnibus Chronologis, &
Scriptoribus ad præsens vsque cum memoriæ suæ celebritate
repositus apparet, imagoque ipsius in tabulis Ecclesiasticis, ac
in locis sacris appicta videtur. Gesta igitur Conciliabuli clan-
culum celebrati cum Actis Oecumenicæ Synodi immixta to-
tam codicis molem putrefecerunt; cuius contradictiones qui
maturo animo ponderauerit, ni victum, saltem perplexum, circa
Actorum sinceritatem remansurum spero. Nunc ad examē lit-
terarum quarundam Imperatoris ad Leonem Papam, & Leonis
ad Imperatorem nos accingamus.

CAPVT VNDECIMVM.

*Epistola Imperatoris ad Leonem Secundum Papam
examinatur.*

IM PRIMIS monendus est Lector vitiosum fore circulum.
si semper ad Actorum fidem appellare velimus, & ad ea,
quæ in his epistolis narrantur; cum de ipsarum fide, ac sin-
ceritate agatur. Quippè ad indagandum, num ex ad Leonem
Papam scriptæ fuerint, non ad ipsas epistolas recurrere debe-
mus, quia propter varias circumstantias non parum circa illas

Ab auctoribus
promenda est
fides istarum
litterarum.

dubium exoritur : verum ea observari debent , quæ de illis Authorum , atque Ecclesiasticarum rerum monumenta promunt ; Et præcipue , quod cum in secunda Dissertatione Papam Agathonem vixisse vsque ad decimum Ianuarij anni 682. secundum auctoritatem plurium , gravissimorumque Scriptorum , ipsiusque Ecclesiæ Romanæ traditionem ostenderimus : idcirco huic principio iam probato opponere nemo potest harum litterarum contrarietatem , nimirum quod eodem anno ad Leonem scriptæ sint , quo finis Concilio impositus fuit : indeque necessario consequatur Agathonem circa mensem Octobris anni 681. vitam functum. Ex hoc enim mihi suggerit animus , epistolas non ad Leonem , verum ad Agathonem Papam , tunc viventem , fuisse directas : cum omnes inuicem assentiantur Authores , eum post Sextam Synodum epistolas recepisse ab Imperatore. De quibus hæc Anastasius . *Hic suscepit Dinalem inssionem , per quam relevata est quantitas , quæ dari solita erat pro ordinatione Pontificis facienda : quas Legati ipsi à Concilio reuerfi cum Actis Concilij obtulere.* Nec verisimile videtur , eum saltem epistolas rerum in Concilio gestarum seriem complectentes , rationemque gestorum reddentes , ab Imperatore confirmationem exposculante non suscepisse ; cum alias eiusdem Imperatoris responsales post Concilium recepisset . Quamobrem has literas ad Leonem Secundum Agathonis Successorem scriptas fuisse , penitus abnuamus .

Ad Agathonem
scripta hæc e-
pistola.

Epistolæ suprascriptio affixa , dubium auget . *Leoni (inquit) Sanctissimo , ac beatissimo Archiepiscopo veteris , & clarissima Urbis Romæ , & Oecumenico Papæ .* Quocirca mentem sistamus , Omnes ferè Authores , Sedem Apostolicam ab Agathonis morte per annum , & septem menses vsque ad electionem , vel potius consecrationem Leonis vacasse scribunt . Ille verò suprascriptus titulus , vel electionis , seu consecrationis Leonis tempori non adæquatur . Etenim Imperator Oecumenici , & Archiepiscopi Romani titulo , ipsum Pontificem confirmasse videretur . Dicendum ergo foret Leonem iam tunc & ante anni sexcentissimi octogesimali primi , in quo epistola mense Decembri scripta dicitur , ab Imperatore confirmatum fuisse . Hoc autem , Scriptorum omnium testimonijs valde contrarium est , qui Leonem post annum , & septem menses , vel saltem post septem menses Agathonem suffectum produnt . Quamobrem ex prædictis fundamentis liquet , has epistolas non ad Leonem , verum ad Agathonem post finem Concilij , idest post Pascha anni 681. scriptas fuisse

fuisse, quod etiam indictio decima ipsis affixa indicat.

Non desunt, qui hos titulos, indictmentisque notam à Neotericis appositam existiment. Sed qui hoc asseuerant, nomen Papæ Leonis pro Agathone supponi ab ipsis potuisse, fateri quoque coguntur: Cum omnium Scriptorum fide Agatho Papa longiorem vitam egerit, & Leo eius Successor serius Pontificatum asscensus fuerit. Sed velim eo vocabulo Oecumenici, & notâ indictmentis caruisse epistolam: attamen Imperator eam ad Leonem pro confirmatione Actorum Concilij transmisit. Igitur iam tùm electus erat Pontifex, atque autoritate confirmandi in Ecclesia Concilia, ac mittendi ad Constantinopolitanam aulam Legatos utebatur, quos Imperator in hac epistola expetierat. Itaque vel hoc argumento conuinci potest, omnium Authorum consensum obstate, ne epistola ista Imperatoris ad Leonem scripta existimetur, cum ipse vnico anno supra septem menses Agathoni successerit.

Alij respondent hanc epistolam Agathoni scriptam simul cum alia Concilij mox superius à nobis expensa: sed Legatos Romam reuersos, cum Agathonem mortuum comperissent, literas & Acta Concilij Leoni obtulisse; indeque eius nomen illis suffixum; cum non semel literas ad Antecessorem scriptas, successorì reddidas. Historiæ nos edoceant. Cui instantiæ satis me fecisse arbitror, cum præcedenti Dissertatione capite octauo ostenderim Ioannem Diaconum, vnum ex Ecclesiæ Romanæ ad Synodum Legatis, tradidisse Agathoni literas Imperatoris, in quibus plurima à Pontifice postulata largiebatur. Ità vt pariter hanc idem Agatho epistolam ab Imperatore per eundem Ioannem recipere potuerit, non autem Leo, qui nondum summum Sacerdotium adeptus fuerat.

Huius etiam rei veritas ex ipsius epistolæ verbis colligitur: *Quapropter. &c. Sancti Papa Agathonis beatitudinem pijs apicibus nostris sumus hortati, vt aliquot mitteret, qui eius personam obtinerent*, in epistola legebatur; *Sancti Papa Domni*, quia ad eum Constantinus Imperator pro mittendis ad Concilium Legatis scripserat, non verò ad Agathonem: ita vt tria hæc in epistola ista mutanda sint, nimirum nomen Leonis in Agathonem, nensis subscriptio, & nomen Domni pro Agathone: quæ certè difficilia videri non debent, vt plures alię ambages enodentur, quę temporum, Authorumque contradictionibus sarciantur.

Omnes Chronologiæ dissoluendæ forent, si epistola hæc defendatur.

Alijs rationibus hæc epistola Agathoni reddita comprobatur.

CAPVT DVODECIMVM.

*Alia Imperatoris ad Synodum Romanam epistola
expenditur.*

Melius ista ad
Agathonis tē-
pora referun-
tur.

SI fateri libeat hanc epistolam fuisse directam ad Urbem Romanam, tempore Pontificatus Agathonis Papæ, genuinum profectò sensum redderent illa verba, quæ in ipsius inscriptione leguntur. *Exemplar diuinæ iussione Domini Constantini directæ ad Synodum Apostolica Sedis antiquæ Roma per eosdem, qui illic missi fuerant ad Synodum.* Eò quod sic contigerit, ut iidem Legati, ab Agathone ad Concilium Sextum, missi, eas Imperatoris literas ad Pontificem Agathonem, & Synodum sub ipso celebratam reportarint. Si verò eas alio tempore missas dixerimus, tunc ex hac inscriptione auferenda essent hæc verba: *Directæ ad Synodum Roma per eosdem, qui illic missi fuerant ad Synodum*, quia hi Legati iam ad Agathonem redierant cum Actis Concilij, ut iam sæpius innuimus.

In ea epistola Imperator inter cætera hæc scribit: *In pace namque fidei pariter comparatam à Christo dilectam Romanam Rempublicam nostram confidimus, & nunc congregatum venerabile vestrum Concilium.* Interfuitis namque & vos cum vniuersali Principe Pastorum, simul cum ipso diuinitus loquentes tam in spiritu, quam litera. *Suscepimus enim non tantum ex beatitudine eius, verum etiam à sanctitudine vestra directas nobis literas, quæ prolata læta sunt.* Quæ omnia si quis cum sequentibus rectè ponderauerit, optimè cum Agathone, atque Concilio ab eo congregato quadrare aduerter: licet a'ij ea Leoni potius tribuere conentur. *Definitionem autem (pergit Imperator) adorandam, & venerabilem, sanctissimum Concilium decreuit, tam sanctissimis Concilijs, quam & probabilibus Patribus conuenientes &c. per quam cuncta Ecclesiæ plenitudo pacificatur.* Sanè si in legitima Synodo damnatus fuisset cum hæreticis Honorius, tam facile vtraque Ecclesiæ optata pace perfrui nequisset: quamvis enim de dogmate nulla insurgeret dissensio; tamen graue dissidium, diuisioque efferbisset; cum Græci sine ipsius Papæ iudicio, immò ipso inconsulto, antecessorem eius, Petri successorem infidelitatis, seu hæresis condemnare præsumpissent.

In

In fine tandem huius epistolæ legitur : *Data decimo Kalendas Ianuarias Constantinopoli , Imperiali domo, piſſimo, perpetuo Auguſto Conſtantino Imperatore, anno vigefimo nono : & poſt Conſulatum eiufdem anno decimo tertio , indiſione decima.* In hoc breui ſermone aliquot manifeſtæ cõtinentur implicantiæ, quarũ prima eſt, eiufmodi epistolam terminato Concilio mox ſcriptam, quam Legati ſecum Romam tulerunt : ſed illos poſt Paſcha anni 681. Constantinopoli repentẽ diſceſſiſſe ſupra oſtendimus. Hanc igitur epistolam menſe Decembri ſcriptam nemo aſſentietur. Altera eſt , quia annus ille Imperij Conſtantini vigefimus nonus dicitur , quod arguit eam non fuiſſe ſcriptam anno , quo finis impoſitus eſt Concilio : In vltima enim Concilij Aſſione adnotatur annus vigefimus octauus Conſtantini : at inter iſtiusmodi epistolæ , & imperij notam annus interfluxit . Fortaſſis arguent aliqui , Imperatorem annum vigefimum octauum ſui Imperij paulo poſt Septembrem menſem abſoluſſe : & ſic licet Seſſioni decimæ octauæ , & vltimæ Synodi annus vigefimus octauus apponatur ; fortè accidit, vt menſe Decembri, quo literas ſcripſit , iam vigefimum nonum annum inchoaſſet. Verũm reſpondemus , quod Aſſioni ſeptimæ , & octauæ Concilij aſſignatur ſemper annus vigefimus ſeptimus Conſtantini , quæ Aſſiones fuerunt celebratæ menſe Februario anni 681. Poſteà verò in ſequentibus Aſſionibus notatus inuenitur annus vigefimus octauus , qui nondum elapſus erat eodem anno in menſe Septembri, quia menſe Februario , vel Martio cœpiſſe ex Aſſis conſtat. Tertio repugnat , tunc annum decimum tertium Conſulatus Conſtantini excurriſſe : nam hic annus notatur in prima Aſſione Concilij , & concurrit cum vigefimo ſeptimo (vt ſupponunt Aſſa) ipſius imperij : ita vt ſi verũm habeatur, eum anno vigefimo nono hanc epistolam ſcripſiſſe , neceſſarium proinde ſit dicere, tunc annum decimum quintum eiufdem Conſulatus elabi , ſi temporis curſum ſequi velimus . Vltima implicancia ex indiſione decima pullulat , quæ cum anno vigefimo nono Imperij Conſtantini conuenire nequit.

Maxima implicancia in data epistolæ .

Verũm decima iſta Indiſio cum Agathonis tempore rectè cohæret : & annus vigefimus nonus Imperij Conſtantini cum anno duodecimo poſt eius Conſulatum, quo tempore iſtam Synodum celebratam fuiſſe ſuprà oſtendimus , optimè concordat : nam ſi verũm eſt, quod decem & ſeptem annis Conſtantinus cum Patre iam antea regnauerat ; ſi duodecim annos ſeptem & decem elapſis adijcias , tunc Conſtantinum vigefimum nonum impe-

Bene cum Agathonis tempore coincidit.

imperij annum agere perspicuum est : quamobrem hanc elus epistolam ad Agathonem decima indictione, adhuc sepestitem, scriptam fuisse rite concludimus.

Sed assentiamus plures in hac temporum serie librariorum, aliorumue errores irrepsisse : neque ideo tam accuratam illorum quam rerum in epistola conteutarum rationem haberi : attamen de Chronographi, vel alterius impostoris, qui huiusmodi corrupt numeros, mente, dubius mihi manebit animus. Etsi fortè tantum nefas sine culpa patratum indulgendi sit facultas ; nihilominus scopus eò tendisse videtur, ut temporum, numerorumque notis mutatis, posterioribus Conciliabuli Actionibus auctoritas conciliaretur : hac quippè ratione, Agathone iam vita functo, ista Imperatoris epistola ad Leonem scripta, à quo Synodi, & Honorij cum reliquis damnati confirmationem deinde recepit, luculenter demonstrabatur.

CAPVT DECIMVM TERTIVM.

Epistola Leonis Secundi Papæ ad Constantinum Imperatorem expenditur.

POTISSIMVM Anti-Honorianorum fundamentum : Leonis epistolis innititur : in illis, enim Sexta Synodus, & Honorij censura ab Apostolica Sede comprobata perlegitur ; necnon ex ipsdẽ Agathonis Papæ obitum, Legatorum in Oriente longam post Synodum moram, aliaque plura inferre conantur, sine quibus, difficillimum foret Actorum, Sextæ Synodi sinceritatem tueri. Verùm cuilibet in Ecclesiastica historia, vel leuiter versato satis innotescit, hæreticos, ac potissimum Græcos Pontificum Romanorum, nedum defunctorum, verum etiam adhuc viventium falsificare epistolas, consuevisse. Ità Sanctus Leo, Nicolaus Papa, alijue de Græcanica hac vafritie conqueruntur. Ab eruditis quoque, & recentioribus viris varias Pontificum tanquam illegitimas, spuriasque, reiectas fuisse epistolas omnibus constat. Sufficit Consulat. notas his literis affixas errare, vel quædam exordij verba, quibus alij Pontifices vsi fuere, aliaue coniectura historiar. repu-

repugnans , vt huiusmodi epistolæ abijciantur : inter quas illæ præfertim , vt quivis observare poterit , huic expositæ sunt falsitatis naufragio , in quibus nonnihil ad Apostolicæ Sedis dignitatem , auctoritatemue , vel in causis dijudicandis , in Synodis approbandis , vel in Episcopis deponendis , atque in alijs eiusmodi à Pontificibus Romanis exercitam pertinens intextum reperitur . Leonis verò epistolæ , de quibus agitur , falsis indictionibus adnotantur (vt ipsimet fatentur Aduersarij) earum inscriptiones , & nomina eorum , quibus scriptæ sunt , historiæ veritati aduersantur ; quod suprà retulimus , & infrà ostendemus . Omnium ferè Auctorum Chronologijs , Martyrologijs , ac Romanis etiam antiquioribus Breuiarijs , vbi Agathonis Papæ obitus dies recensetur , istæ reluctantur : præter plurimas alias maximique momenti iniurias implicantias , suis locis à nobis expensas , atque à doctissimis viris detectas . Igitur ob vnicum errorem tot aliarum literarum Apostolicarum censentur apocryphæ : mihi verò istas , tot errorum ambagibus implicatas , ex epistolarum Pontificalium Leonis catalogo eradere piaculum erit ?

Ex alijs Pontificum epistolis apocryphis istarum falsitas eruitur.

Cætèrùm necesse est hic compendiosè repetere Chronologiam cum Leonis Pontificatu coherentem , vt harum epistolarum falsitas innotescat .

Anno Domini 681. ante festa Paschalia terminata est Sexta Synodus Constantinopoli , vt probatum est ex Anastasio , Beda , Humberto , & alijs . Mox Legati Romam petiere , & Acta cum alijs Imperatoris literis Agathonis Papæ adhuc viuenti obulere . Quod Acta fuerint ab Agathone subscripta , iam ex Humberti testimonio clarè probauimus : quare ipse Agatho ad Hispanos eadem à Concilio Toletano suscipienda transmisit : & fortè ad Edictum Viennensem scripsit , vt inuimus , de hac ipsa Actorum serie . Alias epistolas Imperatoris Agathonem suscepisse iam supra demonstrauius , cum Legati Romani reuersi hæc literas eidem tradiderint , quod ex ipso Anastasio in Agathonis , & in Ioannis Quinti gestis ab eo relatis liquet .

Synodi compendiosa relatio .

Anno Domini 682. die 10. Ianuarij , decessit , vel saltem sepulture mandatus est Agatho Papa , ita omnes Chronologi , Auctores tam antiqui , quàm recentiores , cuncta ferè Martyrologia , ac Breuiaria ; vel Februario , vt Mænea Græca testantur ; quibus incassum refragatur : nam illi Authores Leonis epistolas norunt , & tamen alio mense , ac anno Agathonis obitum accidisse scripserunt .

Anno

Anno eodem 682. plures menses vacauit Sedes, ac tandem creatus fuit Leo Secundus, & sequenti anno die 15. Augusti ordinatus: seu, vt alij volunt, post vnus anni, ac septem mensium vacationem, id est, anno 683. die eadem Augusti consecratus fuit. Vixit autem in Pontificatu vsque ad mensem Iunij anni sequentis, scilicet 684.

A præfata temporis computatione non est recedendū.

Ab hoc autem annorum calculo Agathonis, & Leonis Pontificatus complectente si quis recedat, innumeris obruetur difficultatibus. Si Patris eruditissimi Philippi Labbè in hæc re observationem perpendere velimus, difficulter soluendę varię occurrent implicantię. Ipse enim anno Christi 682. die 10. Ianuarij indictione decima obiisse Agathonem, & anno præcedenti die 16. Septembris absolutum Concilium sextum Constantinopolitanum, labente adhuc apud Latinos indictione nona, affirmat. Paulò post mortem Agathonis eodem anno 682. electum fuisse Leonem Secundum. Statim post Leonis electionem Constantinum Imperatorem, non mense Decembri, vt in editio: ne vulgata legitur, sed sub die decima tertia Aprilis ad Leonem scripsisse epistolam, quę extat. Mense autem Iulio eiusdem anni 682. indictione decima Legatos Romani reuersos cum Actis Synodi, atque Imperatoris epistolis. Die verò 15. Augusti eiusdem anni 682. ordinatum Leonem, vt vulgò fertur, non, autem sequentis anni 683. Anno autem 683. Indictione vndecima die 16. Aprilis post Cœnam Domini Lunam tota penè nocte sanguineo vultu elaborasse: mense autem Maio dicti anni rescripsisse Leonem ad Constantinum, ei nunciantem Acta Synodalia iam à se examinata approbataque; ac tandem sub Autumno eiusdem anni inchoata indictione duodecima misisse Acta ad Hispanos, & sequenti anno 684. mense Iunio demum obiisse. Ista est huius Authoris Chronologia.

Labbei computus refutatur.

Cui primum opponitur commune ferè omnium Authorum testimonium ex Pontificalis auctoritate decerptum. Quod nimirum ab Agathonis decessu vsque ad electionem Leonis effluerit annus, & menses septem, vel ad minùs septem menses vsque ad eiusdem electionem, ac deinde annus vsque ad ordinationem. Quare sustineri nulla ratione poterit, quòd mortuo Agathone anno 682. die decima Ianuarij, ad electum statim Leonem decima tertia Aprilis Imperator scripserit epistolam: sic enim nequidem tres menses ab Agathonis obitu vacasset Sedes Romana, quod omnibus Authoribus contrarium esse dilucidè constat. Quinimò ex hac computatione maior non soluitur diffi-

difficultas, quæ versatur in tam diuturna Constantinopoli, post expletam Synodum, Legatorum mora. Nam si die 16. Septembris anni 681. terminatum fuit (vt Acta supponunt) Sextum Concilium, qua de causa Legati usque ad mensem Aprilem anni sequentis 682. in ea vrbe moram fecere? Iam commoditas opportuna nauigandi per Autumnales menses à Septembri incoeptos Romam versus se offerebat, & Agathonis Papæ grauis ætas, ac fortè secuta mors, vt quantociùs ad Urbem redirent pro futuro creando Pontifice vrgebat. Immo ad Imperatorem Leo scripsit mense Maio anni 683. (vt vult Labbeius) se approbasse Acta Concilij, & post quatuor menses ad Hispanos ea integra transmittere non licuisse subiungit, cum è Græco in Latinum euoluerentur. Qui fieri potuit, vt post annum integrum, à quo Acta Legati Romam transuexerant, à Iulio scilicet anni 682. vt supponitur, usque ad Septembrem anni 683. ista è Græco idiomate in Latinam dictionem translatio à nemine adhuc fieri potuisset? Vterius animaduertendum, quod si Leo iam ordinatus erat in Pontificem à mense Augusto anni 682. (vt supponit hic Author) & usque ad Iunium mensem anni 684. Pontificatum gessit, cum vnâ tantum ordinationem tenuisse constet mense Maio, vel Iunio, vt Pontificale tradit, morem suorum maiorum mense Decembri ordinationis agentium nequaquam prætermisisset, cum ab Augusto mense anni 682. ad Iunium anni 684. bis Decembris excurrisset. Quare non abscedendum est à priori, ac communiori Chronologia, quam sequimur, cum qua omnia prædicta de Agathone, & Leone rectè cohærent; dummodò istas literas vel in toto, vel in parte aliqua deprauatas fateamur. Leo siquidem post annum, ac menses septem vel electus, vel consecratus fuit, ideoque per decem mensium spatium, quo in Pontificatu vixit, ea peragere minime valuit.

Si verò eruditissimi Patris, & Magistri Christiani Lupi sententiam sequi malinus, alijs difficultatum nodis obstringemur.

Eodem quo Agatho mortuus est anno (sic ille) idest 682. ad Constantinopolitanam Sedem restitutus est Theodorus, defuncto paulò post Synodum Sextam Georgio Patriarcha. Et hanc potissimam fuisse causam diuturnæ adeò vacationis Apostolica Sedis ab Agathonis obitu usque ad Leonis electionem, anni scilicet ac mensium septem, & dierum quindecim (asserit). Quod scilicet Theodorus Georgio successus simulauit, & coram usdem Legatis Apostolicis egit erroris penitentiam, atque ideo Ecclesiasticam communionem,

Neque alter præclari Authoris computus.

et cathedram Patriarchalem recepit, ac demum è damnatorum catalogo nomen suum expungi; omniaque in se Acta abraiti impetravit: quibus omnibus pacis amore Leonem acquiescisse, concludit; suamque doctrinam probare intendit ex Nicephori Patriarchæ verbis in Chronologia, sic aientis. *Theodorus restituitur anno vno, & tribus mensibus.*

Verum ex hac sententiâ nouæ insurgerent, implicantiæ, haud facile soluendæ. Theophanes enim tres annos Sextæ Synodò Georgium superstitem refert; cui postea subrogatus fuit Theodorus: quem plures Authores vixisse in Patriarchatu iterum adeptò per annum & tres menses, iuxta Nicephorî Patriarchæ Chronologiam nuper prolatam, adstuant. Ex quo inferendum esset, Theodorum post recuperatam Sedem anno, & mensibus tribus Patriarchatum administrasse, non autem statim atque finem habuit Sexta Synodus, tunc reintegrari cœpisse. Nisi fortè dixerimus, verum vtrumque esse assertum, Theophanis, & Nicephori, aliorumque, qui Theodorum, vt priuim terminata fuit Synodus, in eam Sedem fuisse restitutum scribunt. Nam, vera & Oecumenica Synodus Sexta celebrata anno Constantini duodecimo (vt diximus suo loco) resoluta est post sex menses non integros, anno videlicet 681. circa festâ Paschaliâ: quare Georgium ab hoc tempore tertium à Synodî fine tetigisse annum rectè innuit Theophanes. Cum autem plerique alij Sextæ Synodî terminum constituent anno Constantini decimo quarto, vt ex Tarasio, Conciliabulum cum priori Synodò confundente adnotauimus, si hanc sequamur opinionem, verissimum erit; quod Georgio non diu post Synodum defuncto, intrante nimirum decimo quinto Constantini anno, Theodorus substitutus fuit, qui annus cum Leonis ordinatione post medium anni 683. rectè coïncidit. Verum hoc tempore Legati iam Romam reuersi erant, vt ex clara temporum serie constat, & nos ex Pontificali supra deduximus. Græcorum quippè Conciliabulo, postea congregato non interfuere: nullaque ratio afferri potest, cur hi per tres ferè annos Constantinopoli commorati sint. Præterea ex allato Nicephori testimonio aientis. *Theodorus restituitur anno vno tribus mensibus* intentum minimè eruitur: nam, ea verba nil aliud sonant, nisi quod post hanc Præfularis consecutionem, anno vno, ac tribus mensibus vixerit: adeò vt post illa verba: *Theodorus restituitur*, distinctiuum aliquod spatium apponi debeat, quod anno vno, & tribus mensibus Episcopatum tenuisse indicet.

Plures implicantiæ ex hac computatione.

Alij.

Alij denique Authores harum literarum integritatem tueri innitentes, Agathonis obitum paulò post Synodum mense Octobri reponunt, ac propterea Constantinum mense Decembri anni eiusdem 681. ad Leonem scripsisse; cuius literas à Legatis Iulio mense anni 682. Romam appulis ipse suscepit; qui de Actis à se comprobatis sequenti anno mense Maio Imperatorem certiore fecit.

Alia computatio retunditur.

Verum huc illabitur error calculi communi Authorum Chronologiarum, ac Martyrologiorum auctoritari (vbi diximus) obliuiscantis: Agathonis quippè mors sequenti anno mense Ianuario apud Latinos, vel Februario apud Græcos adnotatur: quin etiam Leonem non tam citò Agathonis suffectum omnes Scriptores testantur, nam ad minùs aliquot menses vsque ad eius electionem elapsi sunt: Immo si Constantinus iam à Decembri anni 681. ad ipsum Leonem pro confirmandis Actis scripsisset, & in literis varia Apostolica auctoritatis munera à Leone obeunda expostularer, nimirum Legatum ad se mittere, Macariumque aliosue à Synodo damnatos pœnis affici, Concilium approbari: iam hæc Pontificis electionem, ordinationemque indicant; quibus historiarum obsistunt, ad annum, & menses septem eam protractam edocentes.

Dices expectatos fuisse Legatos, qui ea Pontifici nuntiarent, ac potissimum Ioannem Portuensem vnum ex Episcopis, ad quos Pontificis consecratio attinebat. Et ego iterum instabo, non debuisse Legatos tam longo mensium interuallo Constantinopoli otiosè commorari; nam si à mense Decembri nondum completo Leonis electionis nuncius Constantinopolim peruenerat, septem menses in ea ciuitate, vel in maris itinere traducere superuacaneum erat. Addere liceat, absente Portuensi Episcopo, ab alio Pontificem consecrari posse. Subijcies, eandem conditione munitam ab Imperatore concessam fuisse Leonis electionis approbationem, si Actis Synodalibus Pontifex suam auctoritatem adiecisset. Respondeo, ergo quiddam ea complectebantur Acta, quod ægrè ferebat Pontifex: Honorij videlicet proscriptionem Synodo intextam: hanc autem à Sede Apostolica non fuisse acceptam superius demonstrauimus: nam Leonem tantummodò proscriptos à Synodo præsentem Imperatorem agnouisse probauimus.

His prædictis, singula Leonis epistolæ verba accurato examini subijciamus. Denique Legatos huius Apostolica Sedis matris vestra Romana Ecclesiæ, pietatis vestrae famulos, idest Theodorum,

& Georgium Presbyteros, & Ioannem Diaconum filios nostros, atque Constantinum Subdiaconum regionarium sanctæ nostræ Ecclesiæ unâ cum personis, quæ cum eis profectæ fuerant, quæ à Predecessore meo, Apostolicæ memoriæ Agathone Papa, per octauam indiotionem pro causa fidei (vestra pietate iubente) illuc directi fuerant, per nuper elapsam decimam indiotionem mense Iulio, cum diuinitus clementiæ vestræ apicibus, & Synodalibus gestis, cum magna iucunditatis gaudio in Domino exultantes recepimus.

Nō omnes Apostolicos Legatos recepisse Leo asserit, quod difficile captu est.

Animaduertendum hic primò occurrit, Leonem Legatos tantummodò ab Agathone ad Concilium directos à se modò receptos asserere: de alijs verò Legatis à Synodo Romana illuc missis, nempe Abundantio, & Ioanne Portuensi, & altero Ioanne Rhegitano Episcopis altum silentium. Neque etenim hi per ea Leonis verba; una cum personis, quæ cum eis profectæ fuerant; sed religiosi serui Dei Monachi (vti Agathonis suggestio loquitur) vnâ cum Legatis à Pontifice ad Concilium missi indicantur. Hinc fortasse nonnulli suspicati sunt, expleto Concilio, statim Legatos Romanæ Synodi Constantinopoli Romam versus abcessisse: alios verò, Theodorum videlicet, Georgium, & Ioannem Diaconum Constantinopoli diutius commoratos, vt ab Imperatore, in prælio aduersus fratres distracto nonnullâ iuxta Pontificis postulata obtinerent, ac post annum Romam appulisse. Quo tempore Græcos aliquid addere Concilij Actionibus, ideoque nouum cum Legatis istis conuentum postulare, quidam eruditi haud temerè arbitrati sunt. Vnde vsque ad Leonis Pontificatum Concilium protractum, & anno Constantini decimo quarto, iuxta Tarasij testimonium, expletum fuisse: necessariò inferendum putant. Esto quod ita res se habuerit. Verùm Oecumenicæ Synodi titulo decorari ea sola promeruit, quæ Agathonis temporibus habita, ad quem Synodus iuxta morem conscripsit epistolam, quæ adhuc in Actis extat: ac propterea Leonem non omnia approbasse, sed ea quæ præsentis Imperatore, ac pleno Concilio gesta fuerant, suo loco demonstrauimus.

Mense Iulio Leonem Legatos excepisse absurdissimum est.

Observandum insuper, quod Papa in hac epistola mense Iulio Legatos recepisse asserit, quod contradictionem redolet: Leo enim assumptus fuit ad Pontificatum saltim septem mensibus post mortem Agathonis, vt affirmat Panvinus, cum alijs supra allatis. Vnde mortuo Agathone mense Ianuarij anni 682. Leo Papa ante subsequenter menssem Augustum creari, aut etiâ mense Iulio Legatos cum tanta lætitia recipere haud potuit.

Scd

Sed quia hoc tempore , nempe mense Iulio anni 681. adhuc inter vivos agebat Agatho Papa ; & ex alibi ostensis , Concilium iam in Aprili antecedente conclusum erat : propterea egregiè conuenit , quod Legati hoc mense Iulio , magno iubilo , Romæ suscepti sint ; verum sedente Agathone , non autem Leone , ad quam epistola directâ supponitur .

Neque audiendi sunt Forbescius , & alij recentiores , qui paulò post Concilij finem , obiisse Agathonem , & paucos post menses electum Leonem adstruunt : ita ut iam mense Decembri anni 681. in quo Concilium absolutum fuit , Pontificatum regeret . Ex qua temporum dispositione rectè concordare existimant dictum Leonis , eum videlicet Legatos Romæ , mense Iulio anni 681. recepisse . Iam enim hanc confutauimus opinionem : quamuis ex ea aliæ suboriantur ambages ; quarum præcipua est , Legatos Apostolicos per plurimos menses in Orientalibus plagis , permansisse , ex quo mense Septembri anni 681. Concilium absolutum deducitur , & ipsi nonnisi post decem menses Romam peruenisse agnoscuntur : quam adeò diuturnam moram aliàs pluribus argumentis reiecinus .

Forbescius , & recentiorum computus refutatur.

At si unicuique lubet pro suo Marte Chronologicas contexere series , mihi quoque rerum ordinem referre liceat , quo omnes difficultates faciliùs euanescent : nimirum dissolutum Concilium mense Aprilis anni 681. nondum finita indictione nona : Legatos autem statim cum literis , & Actis Synodalibus Constantinopoli circa mensem Maium recedentes , ea ad Agathonem , ad quem dirigebantur , mense Iulio feliciter pertulisse , ipsamque eisdem statim se subscriptisse . Verum ante finem ipsius anni , seu in sequentis anni mense Maio , si istis epistolis stare velimus , excurrente iam indictione decima , Papam Imperatori rescriptisse , ac mense Iunio viram absoluisse , ut indicat Baronius , probari posse ex eiusdem Agathonis epistola scripta ad Episcopum Viennensem data pridie Kal. Martij , loco Maij . Si Aduersarij repugnent : nec nos ipsis assentiri suadet animus : cum nostra , quam affigimus , ad minus æquè probabilis sit sententia , atque ea , quam Forbescius suo ingenio pro Leone indixit : siquidem error præfata epistolæ ad illud tantum reduceretur , ut sicut indictio decima (ut illi inquirunt) in vndecimam commutanda foret ; ita quoque iuxta nostram assertionem non Decembris , sed Maius mensis reponeretur . Nec potest opinio hæc omninò despici , dum auctoritati innixa Anastasij , Bedæ , aliorumque celeberrimorum Authorum , probat Concilio finem impositum circa Festum

Pæ

Paschæ, quod anno illo 681. incidebat in diem decimam quartam Aprilis. Agatho igitur ad minus superuixit Concilio vsque ad Ianuarium anni sequentis, vel fortè etiam ad Iunium: Itaque haud inconsultò indicaui, Imperatorem foras illis literas Pontifici consignasse mense Maio, ac Legatis Constantinopoli discedentibus dedisse. Et hæc sententia multorum est Authorum, qui omnes de fine Concilij circa hoc tempus consentiunt, & quod Agatho Papa anno sequenti nempe 682. vita excesserit. Aduersarij verò ne vnicum quidem sibi fauentem Authorem producunt, qui Agathonem anno 681. vel Septembri, vel Octobri mense è viuis decessisse affirmet, sed tantum testimonium ipsius epistolæ, Leoni inscriptæ, indictione (vt supponitur) decima: Cuius epistolæ fides cum dubia sit, ex eius contextu veritas circa mortem Agathonis, atque electionem Leonis erui nequit, cuius epistolæ paginis tot Chronologorum, ac Scriptorum monumenta mihi ardentia aduersantur. Ex autoritate Actorum opponent Aduersarij, decimam octauam & vltimam Concilij Actionem, mense Septembri fuisse peractam. Quibus respondeo, calculi nostri ordinem coherere cum Beda, & cum Actis ab Anastasio descriptis, asserentibus Concilium Oecumenicum finem habuisse circa Pascha anni 681. quibus etiam ex eo libentius innitimur, quia ex Archiuo Romano extracta fuerit, & quæ multò fideliora quàm Græcorum, teste Sancto Gregorio, haberi mereantur.

Recolat etiam Lector, quod omnes historiæ Pontificum, & insigniores Chronologi, qui has epistolas euoluentes reditum Legatorum Romam in ijs relatum mense Iulio intellexerunt; nihilominus mortem Agathonis 10. Ianuarij anno 682. & tempus vacationis Sedis diuturnum, antequam Leo ad Sedem Apostolicam assumeretur, statuere: Vltimas equidem Concilij Actiones absolutas in mense Septembri (vt Acta supponunt) & quod literæ istę Imperatoris ad Leonem scriptæ fuerunt indictione decima mense Decenibri eiusdem anni, manifestè viderunt: vnde necessariò inferre debuissent Agathonem paulò post Concilium è viuis excessisse: Attamen nulla habita istorum Actuum, aut literarum ratione, diuersam texuere Chronologiam: ita vt inferri possit, tunc temporis non fuisse signatam Acta neque literas, vt modò inueniuntur: aut quod præter hæc Acta, alia sinceriora ab his Authoribus selecta extiterint: aut istis temporum notis flocci habitis alteram sibi veriozem Chronologiam seriem texere voluerint.

Nec

Anast. Genab.
Pannin.

Chronologi
omnes contra
rj Aduersario-
rum opinioni.

Nec adhuc sibi persuadeant Aduersarij , omnes difficultates planè sublatas , si Agathonem statim post Concilium mense Octobri obiisse , & Legatos Imperatoris literas ad Leonem mense Iulio attulisse asseruerint . Nam in grauiorem abyssum ruunt . Etenim hæc epistola ab Imperatore ad Leonem Papam , scripta mense Decembri anni 681. exhibita fuit à Legatis Pontifici post septem menses , videlicet mense Iulio anni 682. quod valdè incongruum videtur , vt epistolam adeò antiquam Papæ offerrent , quam recentiore , paulò ante suum discessum Constantinopoli obtinere potuissent : vel si dicatur , tot menses eos in itinere detentos : non adeò ardua via est (adhuc insto) vt tandiù in ea remorarentur : nam vt rectè obseruauit Baronius : prima Sessio Concilij Constantinopoli collecti sub Leone Primo habita fuit quinto Idus Aprilis , in qua fit mentio literarum Sancti Leonis hoc anno sub data Romæ Kalendis Martijs : ex quo sic infert : *Vides , quanta celeritate , nempe vnius dumtaxat mensis spatio litera ab Vrbe solerent deferri Constantinopolim . Quod etiam ex eò certò verijs colligere potes , dum quas Theodosius scripsit ad Sanctum Leonem post absolutam hanc Synodum Constantinopoli quinto Idus Aprilis , de Synodo Ephesi habenda , eas accepit Sanctus Leo tertio Idus Maias , vt ipse testatur in epistola ad Pulcheriam : vnde si vnicus mensis ad hoc iter conficiendum sufficiebat , Legatis commodiùs mare transmeantibus tres menses satis esse videbantur .*

*Ad ann. 449.
nu. 16.*

Altera difficultas oritur ex huius retardationis literarum causa , cum (iuxtà illorum assertionem) Concilium mense Septembri absolutum fuisset : vnde valdè incongruum erat distulisse Imperatorias literas , cum quibus Legati Romam redire , atque Acta Concilij à Papa recens electo confirmari vrgebantur : Eò magis quod consecratio eiusdem Pontificis ex istarum literarum exhibitione , atque eorundem aduentu Romam pendere videretur ; cum assensus Imperatoris in ijs literis inclusus (iuxtà illius temporis morem) eundem Pontificem tanquam in Romanâ Sede confirmaret . Tandem hæc sufficeret difficultas , ab Anastasio nobis suggesta . Ille enim de Ioanne Legato Sedis Apostolicæ ad Concilium , qui postea Pontifex electus fuit , sic loquitur : *Expleta Synodo exinde à Clementissimo Principe relaxatus , secum detulit Sextam sanctam Synodum .* Vnde ipsum post expletam Synodum tandiù Constantinopoli commoratum captu difficile est , cum statim ab Imperatore cum actis Concilij dimissus fuisset .

CAPVT DECIMVM QVARTVM.

Continuatur eiusdem epistola examen : cuius alia afferuntur implicantia .

Nimis si eas Pontificis ad Imperatorem responso.

PERGIT epistola. Igitur gestorum Synodaliū seriem recensentes, curiosaque diligentia singula quaque gesta sunt, flagitantes eadem, quæ Apostolica Sedis Legati narrauerant scriptis consonantibus, conuenire reperimus: Hæc data est nonis Maij, decem menses post accessum Legatorum ad Urbem: quod Pontificem nimis socordix redargueret; cum tantam moram in Actis euoluendis, de quibus ore tenus à Legatis instructus erat, consumpsisset: Imperatorque se à Pontifice despici, ob non datum responsum, merito coniecisset, qui vna cum Patribus Orientis confirmationem Concilij diutius expectassent, dum iam annus, & quatuor menses ab Actorum transmissione Romam elapsi fuissent. Nec valet instare colligendum fore pro hac re Romæ Concilium. Nam si Leo Iulio mense acceperat Acta, Autumno sequenti satis commodè Vrbi vicinos Episcopos congregare poterat, statimque Imperatori renunciare, quæ ab eo in hac re gesta fuerant: neque rem tanti momenti vsque ad decem mendum spatium protrahere debuit.

Non ita locutus esset Pontifex, si Honorium Græci damnassent.

Hic obseruandum, quod si Acta Concilij, vt extant, Legati obtulissent Pontifici, ipse in eis Antecessorem suum Honorium diffamatum intuens, hæc verba ad Imperatorem minime rescripsisset. Cognoscimus enim quod sancta & vniuersalis, & magna Sexta Synodus, quæ per Dei gratiam, Imperiali decreto, in regia Vrbe nuper congregata est, eadem quæ vniuersum Concilium, alludens huic sanctæ Sedi Apostolicæ, cuius ministerio fungimur, senserit, atque decreuerit. Nam et si Sexta Synodus dogma de duabus voluntatibus, ac operationibus in Christo, iam à Martino, & ab Agathone in Concilijs Romæ coactis firmatum comprobauerat; attamen condemnatio quoque hæreticorum Monothelitarum expressa requirebatur, à Synodo Romana Imperatori his verbis suggesta; Pietatis itaque zelo, atque amore veræ Apostolicæ confessionis vestra serenitatis benignitas nos amplius declarare eam (id est confessionem factam in Synodo Lateranensi,

ranensi, de qua mentionem mox fecimus) & Zizaniarum genimina spiritali falce abscindentes . Quorum Authores extiterant Theodorus Pharanitanus, Cyrus Alexandrinus, Sergius, Pyrrhus, Paulus, & Petrus Constantinopolitani, vel quibus omnes consentanei usque in finem demonstrati sunt . Unde dum Orientales Honorij causæ se intromittere præsumplerint, quem Romanæ Synodi reū non nouerant, suæ sanè facultatis fines transgressi redargui merebantur. Perperam igitur Leonē verba illa suæ epistolæ inseruisse quòd Synodus decreuerit, alludens Sedi Apostolica, concludimus.

Neque Synodum Orientalem cum Romana conuenisse, quis censeat ex his in suggestione Agathonis relatis : *Vel quibus eis consentanei usque in finem demonstrati sunt* : facultatemque ex huiusmodi verbis præstitisse Agathonem Orientalibus, quosuis quocumque modo illa hæresi infectos è communione expellendi. Quippè in Sexta Synodo nusquam probatum fuit Honorium hæreticis usque in finem assentitum ; quandoquidem binæ eius epistolæ, quas in Concilio perfectas aiunt, in principio Monothelismi ad Sergium scriptæ, de hæresi eum non conuincant : immò postea per quinquennium superstes contra hæresin insistens Sophronio Patriarchæ Hierosolymitano, acerrimo duarum voluntatum defensori, consilium, auxiliumque suffecerit . Hinc Cardinalis Baronius optimè in his Leonis verbis manifestam contradictionem detexit, sicut & in his sequentibus, & omnes qui in suo errore defuncti sunt similiter anathematizamus . Nam Leonem non latebat Honorium in communione Catholica vita functum, qua de re dubitare nefas esset : Ideò cum ille Acta Concilij, & anathema vibratum contra contumaces in hæresi Monothelitarum sua auctoritate roboraret, Honorium in priori sententia usque ad mortem nõ pertinacem nequaquam comprehendit .

Declarat postea Pontifex se confirmare Acta Concilij, auctoritate sibi à Christo concessa in persona Petri : hæc autem verba adiunxisse supponitur . Pariterque anathematizamus noui erroris inuectores, idest Theodorum Pharanitanum Episcopum, Cyrum, Alexandrinum, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Petrum Constantinopolitana Ecclesia subseffores magis quàm Præsules, necnon & Honorium, qui hanc Apostolicam Ecclesiam non Apostolicæ traditionis doctrina lustrauit, sed prophana proditione immaculatam, fidem subuertere conatus est . Quæ verba à Sancto Pontifice Leone prolata, & ex organo Spiritus Sancti emanata nemo Orthodoxus sibi suadere potest . Honorius enim semper in summa

Ex epistolis Honorij non probatur semper usque ad obitum Monothelitis fauuisse.

Verba in Honorij prolata tanto indigna Pontifice Leone: ideo non sua.

ueneratione habitus est in Ecclesia Latina; eius sepulchrum in Vaticano inter ceteros Apostolicos Pontifices conspicuum: imagines, & nomen illius inter ceteros Petri Successores expositæ: eius doctrina ab Antecessoribus Leonis, nimirum Ioanne Quarto, Theodoro, Martino, & Agathone semper venerata. Et tamen Leo omnes cum vniuersa Ecclesia Latina usque dum deceptos existimans, in tam indigna verba prorupit, quæ nec Græci adeò Sedi Apostolicæ infensi in Synodo congregati ausu sunt proferre. Quis hoc credat vnquam? Eius nomen inter ceteros affigere non satis esse arbitratus, adeò horrendam illi intentat infamiam: *Qui hanc Apostolicam Ecclesiam (inquiens) non Apostolicæ traditionis doctrina lustrauit, sed prophana proditioue immaculatam fidem subuertere conatus est.* Horrent aures, mens refugit, isthæc de Sanctissima Pontifice concipere. Vix dum quadraginta quinque annis Honorius viuere desierat, & à Synodo Lateranensi triginta quatuor anni effluxerant: adeò vt Leo tunc in minoribus constitutus esset, qui optimè de his instructus Sanctum Maximum in re fidei diuinum *Honorium*, denominare non ignorabat. Nouerat quoque Leo Agathonem, atque Synodum Romanam, cui ipsemet interfuerat, admonuisse Concilium Sextum, & Imperatorem illibatæ omnium suorum Prædecessorum fidei, ac speciarim de Honorio ita loquutos. *Dominicus instructus doctrinis, vt saltem tacendo ab ea desisterent, rescripsit.* Attamen his verbis in Honorium excanduit, *Honorius immaculatam fidem subuertere conatus est.* Apagè absurdum.

Præposuit forsan Leo suæ ac Latinorum omnium de Honorio existimationi Sextæ Oecumenicæ Synodi, totiusque Orientis iudicium? Absit. Et quidem ille vir doctus, à Pontifice Conciliorum decreta vim & auctoritatem adipisci noscitur; idcirco Honorij damnationem respuere, & reliqua Synodi Acta suscipere poterat. Et hoc ab eo actum: cum eos tantummodò damnasset, quos præsentem Imperatorem Synodus reprobauerat. Vnde ea solerti discretionem vsus est, vt auctoritati Sedis Apostolicæ, & honori sui Prædecessoris consulere, totque aliorum Pontificum, & Ecclesiæ Romanæ effata in suo robore sustentaret.

Nec adeò optatæ vnionis Ecclesiarum ardor Leonem ad hoc patrandum pepulit: Siquidem qui hoc eructat, incidit in Scyllam, cupiens vitare Caribdim, quia id in deteriùs verteret, si Pontifex dogma cum Pastoris supremi infamia acceptaret, quàm si vnionem Ecclesiæ ad tempus distraheret, vel ad mi-

nus.

nus Concilij decreta prouida refectiōe admitteret. At quibusdam recentioribus præcitata verba Leonis contra Honorium, nimis graua videntur: ideò refecando verba: *subuertere conatus est*, reponere moliti sunt, *maculari permisit*: sicque eum non tanquam hæresis professorem, sed ei indulgentem, aut conuiuentem à Leone pœnis subactum. At quia hic error mihi peior priore videtur, ideò fusiùs super hac re decertare, haud superuacaneum existimo: cum nullatenus sustineri possit ex hac ratione Leonem Honorij condemnationem accepisse: propterea integra capitula in sequenti Dissertatione ad euertendam hanc opinionem in medium producam.

Interim animaduertenda duo hic sunt. Primùm quod Leo ità *Honorium Ecclesiam non Apostolicæ traditionis doctrina lustrasse, sed prophana proditiōe &c.* coarguit. Sistamus quæso in hac dicendi formula, de quâ nulla apud Authores est discrepantia: nam etiam in textu Græco apud omnes codices eadem verba exhibentur. Paulò ante Agathonis placitum retulimus, his Honorium præconijs extollentis. *Dominicis doctrinis instructi, ex quo nouitatem hæreticam in Christi immaculatam Ecclesiam Constantinopolitanæ Ecclesiæ Præsules introducere conabantur, numquam neglexerunt eos hortari, atque obsecrando commonere, ut à prauis dogmatis hæretico errore, saltem tacendo, desisterent &c.* Hæc duo oracula ab ipsdē Spiritus Sancti organo emanata sibi palàm aduerlantur: *Non Apostolicæ traditionis doctrina lustrant*: ait Leo: *Dominicis doctrinis instructus*, clamat Agatho. *Ecclesiam non lustrauit, sed prophana proditiōe maculauit*, Leo pergit. *Ex quo in immaculatam Ecclesiam nouitatem hæreticam introducere conabantur, nunquam neglexit hortari, ut desisterent.* Alter affirmat. Epistolas Honorij proditorias Ecclesiæ, ac prophana refertas doctrina, Leo sugillat: easdem comminatorias hæreticorum, sanaque imbutas disciplina Agatho extollit. Cui nam credendum? Vtrique & Agathoni ità de Honorio laudabiliter differenti: & Leoni non ea quæ falsò ipsi adscribuntur aduersus Honorium, sed alia in suis legitimis epistolis dolosè suppressis commendatitia verba proferenti. Enimerò Leonem in omnibus Prædecessoris suis vestigia secutum crediderim: vtpotè qui ex eadem Siciliæ Prouincia, qua Agatho oriundus erat, ac in minoribus constitutus lateri Agathonis assidue affidebat: Qui enim proximè Pontifici ministrabat, eidem defuncto suffragantibus Romani Cleri votis subrogari consueuerat. Optimè quidem de eius mente aliorumque Latinorum

Leonis Agathonis contra dictoria assertio falsò supponitur.

Patrum, cum quibus ad Synodum Romanam paulò ante Legatorum ab Vrbe discessum conuenerat, rectè cum Honorio sentientium instructus, ab eis nequaquam recedere sese debuisse existimauit. Subindè ad truncandas eiusmodi inter amorum Pontificum de Honorio oppositas sententias, non à Leonis, sed alicuius impostoris Anti-Honoriani calamo Græco codici ea verba intexta fuisse, pro certo teneo.

Alterum peculiari dignum animaduersione erat; quod supponebatur Leonem aduersus Honorium protulisse verba: *Prophana proditione immaculatam fidem subuertere conatus est*, pro quibus verbis paululùm mordacibus, & à pietate tanti Pontificis valdè alienis nonnulli Authores ex Græcis codicibus variâ verborum istorum significationem desumentes, ità legunt: *immaculatam fidem maculari permisit*. Verùm hic libeat à doctis expostulare, an in textu Græco codicis istius Concilij, quem tot sæculis manus eruditæ euoluerant, verba illa Græcè expressa, ex quibus ista in Latinum versa phrasis, *subuertere conatus est*, reperiabantur, an non? Hoc postremum asseri nequit: Non enim innumera penè veridicorum Authorum copia, illud è proprio cerebro somniantie excerpens, in huius epistolæ libello exarare præsumpsit. Ità igitur textus Græcus præferre dicendus. Quare autem diuersimodè alij modò interpretari Græcam vocem contendunt? Adhuc insto. Respondent Aduersarij, quia antiquiores è Græco idiomate malè in Latinum ea verba transtulerunt. Porro tot viros Græcæ, Latinæque linguæ eruditione præclaros, tam apertæ ignauitiæ coarguere valdè temerarium sapit. Vndè à Græci nebulonis cuiusdam manu epistolæ Leonis textû viriante hoc potiùs patratum conijcio, hinc etenim istiusmodi inter traductores diuersitas ortum duxit. Qui antiquiorem epistolæ textum secuti sunt, in ea verba Græcam dictionem ipsi met versioni coherentem, *subuertere conatus est*, rectè transtulerunt. Qui autem epistolæ codicem Græcum, in quo recentius sunt apposita ea verba, in Latinum nempè, *maculari permisit*, haud temerè eadem verterunt. Totus itaque difficultatis cardo in eo versatur, an omnes Sextæ Synodi codices Græci, epistolarum Leonis tenore recensentes, eadem omninò verba præferebant? At si inficiari velis deformatos codices, ignauitiæ inscitæ tot tantosque viros in istorum translatione verborû accusare oportebit. Verùm quia hoc nefas est: in codicibus Græcis ea ab aliquo recentiori viro variata asserendum, qui adeò horrendam aduersus Romanæ Ecclesiæ Hierarchy execrationem

Variatio verborum dolum indicat.

animaduertens, hoc indulgentiori stylo, maculari permisit, vsum fuisse Leonem confinxit. Quocumque se vertant aduersarij male semper olebit; nam ea verborum immutatio, doli, mendacique exhibet argumentum. Qui ita textum epistolæ corrigere intendit Leonem aciora illa verba nequaquam protulisse, vt alia referabant exemplaria, coarguit: atque ab hoc Pontifice Honorij censuram minimè approbatam pro Concilij nutu indicat. Verum licet hoc à Neotericis valdè plausibile comproberetur, nimirum Leonem Honorij, non quia hæresim profitebatur, sed quia hæreticæ opinionis fauebat, condemnationi subscripsisse. Attamen hallucinantur, cum non animaduertant hoc à recentioribus, siue Græcis, siue Latinis, epistolarum istarum traductoribus in præcitatis paucis illis verbis prodictum, non autem ab antiquioribus monumentis, siue à prioribus Leonis epistolis deproinptum: nam textus istarum literarum variatus, & antiquior epistolæ huius codex ea verba, *fidem subuertere conatus est*, retinebat.

Nō ita codex antiquus præferebat.

Cæterum huiusmodi epistolam (si Leonis est) Latino sermone primò descriptam fuisse constat, quod imposturam magis detegit. Græci enim Traductores pro libitu suo latinam, dictionem transulere, atque ab ipsis, non autè ex nostris Archiepis eam accepimus. Ex quibus omnibus videre est plura offendicula vndique parata, in quæ faciliè impingi possit: ab his nihilominus citò absoluetur, qui huiusmodi literas Leoni falsò additas cum Baronio, Bellarmino, aliisque grauissimis Authoribus asseruerit.

Latine scripta à Græcis traductoribus variari potuit.

Attamen Leonem Acta Synodalia confirmasse, atque Honorium non tamquam hæreticæ doctrinæ sequacem, sed nimis Monothelitis coniuuentem perstrinxisse si concedamus: oportebat nihilominus, vt ipsemet ex Actis Concilij horrendam illam anathematis formulam, qua Honorius affectus est, expungi imperasset: *Cum his prope à Sancta Ecclesia prauidimus Honorium, eò quod in omnibus Sergij mentem secutus fuerit, & eius impia dogmata confirmauerit*: eorumque verborum vice reponi, eò quod incipientem hæresim negligendo consouit, aut quid simile: quo Leo satis declarasset, Prædecessorem suum excommunicationis telo confossum, non propter aliquod hæresis crimen, sed propter eiusdem socordiam, aut cum illius erroris professoribus coniuentiam. Vltimus Imperatorem, ac Orientis, necnon & Ecclesiæ Occidentalis Patres commonere cogeatur conditionis appositæ in Honorij censura, nec aliter à se fuisse receptâ.

aut

Leo huiusmo-
di censuram in
Honorium in-
flicta declarare
debebat.

aut confirmatam illius proscriptionem. Neque oblitus esset Gregorius præcipere, ut illam censuram omnino temperarent in Actis, ne ex illius rigore contra famam summi Ecclesiæ Pastoris, suspicio ad posteros transfret, quod ille ab orthodoxæ fidei semita deviando, meritis ab vniuersali Synodo pœnis, cum alijs hæreticis Monothelitis percussus fuerit. Tantò autem magis necessaria hæc interpretatio videbatur, quòd per totum Orientem (ut volunt Aduersarij) iam sparsa erat cum Actis, cæterisque publicis Concilij scripturis, hæc horrenda Honorij condemnatio. Ad hoc quoque alacriter peragendum aliorum Pontificum exempla excitabant, qui non omnibus à Concilio gestis sese subscripserunt: & tunc ad eosdè spectabat Orientales commovere, ut aliquid ex Actis tollerent, quod nequaquam à se confirmatum denunciabant. Ità aliquando Sanctum Leonem Magnum prudenter ac sanctè egisse constat contra eos, qui canonem fabricarunt in fauorem Primatus Ecclesiæ Constantinopolitanæ, sicut & alij plurimi. Recitantur eiusdem Leonis literæ in to. 4. Concil. Hoc autem prætermisum à Leone II. animaduertimus: nulla etenim eius epistola hoc à se præstitum ostendit, quin potius adhuc in ijsdem suis literis leguntur hæc verba; *immaculatâ fidem subuertere conatus est*; aut sic modificatè, *maculari permixtus*: ità tamen ut ex antecedentibus verbis in omnibus exemplaribus retentis, nimirum: *Hanc Apostolicam Ecclesiam non Apostolica traditionis doctrina lustrauit, sed prophana proditiōe* &c. pessima semper macula famæ Honorij, eiusque parum sanæ in fide doctrinæ aspergatur. Quod valdè obseruandum est: nam etsi Leo Honorium immaculatam fidem maculari permisisse asseruisset: attamen Ecclesiam Christi ipsam non Apostolicæ traditionis doctrinam, sed prophana proditiōe lustrasse affirmans, Honorij famam grauissimè deturpasset.

Nec Leonem priuatis literis ad Imperatorem sufficienter declarasse, quæ ex Actis delenda erant, quis dicat: cum semper oppositum ostendisset publicum Actorum testimonium. Neque in literis ad Hispanos Leoni adscriptis, satis mentem suam in hac causa patefecisset. Vndè ex his, alijsque multis, quæ præterimus, summa contra magnum Pontificem Leonem Secundum negligentiam culpam in sui Antecessoris, atque Apostolicæ Sedis hæredis defensione infligi poterat: nisi ex tot congruentijs, atque motiuis, hætenus deductis, concludere nobis fas sit verborum istorum rugitum non à Leone contra Honorium prolatum, sed potius à rugiente, atque furente aliquo heretico, subdo-

subdolè huic epistolæ horrendam hanc intextam fuisse blasphemiam : Ad quod Baronius respiciens , sic fatur . *Quamobrem magis ipse Leo , si quæ feruntur ipsius essent epistolæ , indigeret apologia , quod cedere visus esset Græcorum imposturæ de Honorij asserpta falsa damnatione &c.*

Ann. 683. n. 3.

Redeamus ad examen ceterorum verborum epistolæ Leonis , quæ sic habent . *Et omnes , qui in suo errore defuncti sunt , similiter anathematizamus .* Cernis apertam contradictionem paucis his verbis comprehensam : Hinc quantum sint ista indigna Leone facillè quilibet iudicabit . Damnatos eos comprobat , qui in eo errore obierunt : At Honorium in communicatione Catholica decessisse nouerat , quem publico funere Romana Ecclesia inter Sanctos Pontifices in Vaticano tumulauit : & tamen anathemate percutit . Hæc sanè manifestam ingerunt implicantiam ; quæ mox euanescit , si ab epistola Honorij nonien demas : nam si Honorium in errorem aliquando lapsum indulgeremus ; ante decessum ab hoc errore sese retraxisse dicendum ; cum eum post obitum uti Catholicum Romana Ecclesia semper coluerit . Pergit . *Nam quod per diuina scripta , vestra pietas nostram exiguitatem commonere dignata est , ut salutaris doctrina , & orthodoxæ fidei dogmatibus imbuerentur , quatenus ad sanæ fidei scientiam pervenirent .* Est hic sermo de Macario , ceterisque Romam remissis , quorum reductio ad bonam frugem Leonis studio seriò ab Imperatore commendata intelligitur . Atqui in literis eiusdem ad Pontificem nullum talis commendationis apparet vestigium : cum solum hæc verba legantur ; *Eos ad vos misimus vestro paterno iudicio ipsorum causam permittentes .* Adeò ut oriatur suspicio alias literas Imperatorem , ac Pontificem sibi inuicem scripsisse , quas aut temporum iniuria amissas , aut hereticorum fraude euanuisse concludimus .

Pergit denique Pontifex Constantini Imperatoris summis laudum præconijs efferre pietatem ; ac simul cum vniuersa Ecclesia de prostratis perduellibus eiusdem studio perfidie sectarijs nouis onusta triumphis gratulatur . *O sancta Mater Ecclesia (inquit) exurge , depone pallium maroris , & induere stolam incunditatis tuæ .* Ecce filius tuus constantissimus principum , defensor tuus , adiutor tuus , ne commovearis , accinctus est gladium verbum Dei , quo diuidit incredulos à fidelibus &c. deiecit Goliath magniloquum hostem tuum , & cunctum agmen eius huc illucque dispersit . Viuit nouus David constantissimus Augustorum , non in millibus solum , sed & ipsum principem , & hostem , & ducem , ac inuen-

innentorem omnium malorum , & errorum diabolum &c. Exulta nunc sancta Mater Ecclesia de libertate tua , sæpè impugnata , sed non derelicta &c. Verùm si Romani Pontificis damnatio, Apostolica Sede inconsulta , à Concilio emerisset , uti supponunt Aduersarij , incongruè quidem ad huiusmodi triumphalem plausum Leo Ecclesiam totam conuocaret , tantaque lætitiæ ipsi met edidisset argumenta : nam inter ceteros Goliz asseclas à Synodo , & Imperatore nouo Dauide (uti Leo aiebat) profligatos , tamquam perditorum hominum agnien ducens , adnumerabatur vnus de prædecessoribus suis Romanæ Ecclesiæ Hierarchy : cuius exemplum insolens in Ecclesia Dei , ab Orthodoxis Patribus alienum , & Catholico indignum Imperatore . Eò autem minùs Constantini pietas , ac zelus celebrari meruisset , si iuxta doctissimorum quorundam sententiam , ipse Legatos Apostolicos Constantinopoli ferè biennio detinuisset , ut suis votis aduersus Honorium obtemperarent : atque ob eandem rationem Leonis ipsius ordinationem per annum , & plures menses distulisset . Quo enim pacto asserere quis poterit , tantum Imperatorem ab Ecclesia , & à Pontifice promeruisse laudem , cum eiusdem Caput iam canonicè electum consecrari abnuerer , Apostolicæ Sedis Legatos , tamquam captiuos penès se tandiù retineret , ad Romani Pontificis damnationem subscribendam . Leonem , totamque Occidentalem Ecclesiam vi , ac minis obstringeret ? Rem hanc accuratè discutienti liquidò patebit , quod Leo à tot præclaris laudum præconijs erga Imperatorem calamum retraxisset , cum Apostolicorum illorum Pontificum Successor existeret , qui Imperatoribus quoque imperterrito quandoque animo obistere consueuerunt ; atque ab assentatorio in eos spiritu longè recedentes , Apostolicis literis vel ignauia , vel violentia ipsos admonere , & coarguere consueuerunt . Cum igitur Imperator à Sanctissimo Pontifice tot encomijs extollatur vniuersaque Ecclesia ad triumphale gaudium excitetur , Apostolicam Petri Sedem , Latinamque Ecclesiam , penès quam Honorius in maxima semper habitus fuerat veneratione , à Synodi definitione , & hæreticorum proscriptione ab ipso Imperatore plenè satisfactam se profiteri palàm liquet . Arduum equidem aduersarijs (ni fallor) hanc infringere instantiam . Totus enim Occidens , ut alibi fusiùs ostensum , pro Honorio sentiebat : eò quia Occidentales Ecclesiæ ferè omnes de Pyrrho calumniam hanc Honorio infligente scandalizata ad Ioannem Quartum pro opportuno imposturæ remedio alacriter recurrerunt : Vnde igitur

igitur tantæ lætitiæ, & exultationis argumentum Latinæ, & Apostolicæ Ecclesiæ modò suppeditabatur, si contra Occidentalium Patrum, & Romanorum Pontificum Ioannis Quarti, Theodori, Martini, & Agathonis vota Honorio semper fauentia, Græci Patres in hac Synodo collecti decretaissent? atque minis, ac violentia ad eiusmodi approbationem se ipsos ab eodem Imperatore obstringi animaduertissent? Difficile captu hoc est: subinde igitur colligo, quod vel supposititia sit huiusmodi laus Imperatori data, sicut & supposititia Leonis epistola: vel quod in damnatione hæreticorū Honorius minimè recensebatur: idcirco tanta Pontificis lætitia, ac Imperatoris acclamatio iure quidem merito in hac epistola exhibetur.

Pro coronide istius capitis sit; quod si huiusmodi epistolæ legitimi Leonis Secundi essent factus, ab aliquo vetere Authore post eam gratem efflorescente ipsarum mentio fieret. Earumdem meminissent Byzantini Præfules Apostolicæ Sedi infensi, vel etiam alij Orthodoxi in suis ad Pontificem literis: at penes antiquos Græcos, ac Latinos Scriptores de ijs altum omnino silentium. Eas penitus ignorauit Anastasius, vt in sequenti Dissertatione capite secundo constabit. Neque Iuonem eas citasse, in sequentibus demonstrabo: quamobrem alias ab hisce diuersas Leonem ad Imperatorem scripsisse epistolas, haud perperam concludimus.

CAPVT DECIMVM QVINTVM.

*Reliquæ Epistolæ Leonis in Hispaniam perscriptæ
examinantur.*

NON minores difficultates ambagesque oboriuntur ex epistolis Leoni adscriptis, quas ad Regem, Præfulesque Hispaniarum transmisisse fertur. Vbi inter cæteras prior, quam ad Episcopos scripsit, hæc continet: *Sciat vestra sinceritas, & Christianis omnibus innotescat, Dei omnipotentis miramagnalia, quia in Constantinopolitana Vrbe clementissimus noster, immò Beati Petri Apostoli filius Imperator, armatus zelo Dei, ac desiderio pietatis accensus, Episcopis ex totius Mundi partibus ag-*
D d grega

Indictionis nota
falsitatem
epistolæ arguit

gregatis, quod ex multo tempore fideliter cupiebat, dum censuit maiestas suprema, per nuper elapsam nonam indictionem expleuit. Si hæc nota indictionis nonæ in hac tantummodo epistola reperiretur, dici quidem posset, errorem typis excusum, sed cum quatuor literis in Hispaniam missis, Leoni adscriptis, eadem semper nona indictio affigatur; idcirco suspecta earum mihi se offert validitas. Et quamvis eam excusent Aduersarij, ex intentione Papæ, quæ Concilij principium ista indictione, non verò finem indicabat: tamen de Synodo absoluta, non de inita loqui Pontificem, ipsa verborum formula prodit: Ideo nobis ardet, Concilium nona indictione fuisse celebratum, quod, ut probauimus, mense Aprili ejusdem indictionis terminatum est.

Subiungit epistola: *Vniuersale itaque sanctum Sextum Concilium celebratum est, ad quod celebrandum ex Prædecessoris nostri Apostolica memoriæ Domini Agathonis Papæ persona, Presbyteri, Diaconique directi sunt. De diuersis autem Concilijs huic sanctæ Apostolicæ Sedis (cuius ministerio fungimur) subiacentibus, Archiepiscopi sunt à nobis destinati. Ad Agathonem potius, qui Episcopos Legatos ad Synodum celebrandum direxit, quam ad Leonem, isthæc referenda sunt.*

Melius isthæc
ad Agathonē,
quā ad Leonē
referenda.

Qui verò (pergit epistola) aduersum Apostolicæ traditionis puritatem perduelliones extiterant, abeuntes quidem æterna damnatione mulctati sunt; idest Theodorus, Cyrus &c. cum Honorio, qui flammam hæretici dogmatis, non ut decuit Apostolicam auctoritatem, incipientem extinxit, sed negligendo confouit. Visa est nonnullis in Actis nimis impudenter relata condemnatio Honorij; quare in his epistolis eam indulgentiis recensere maluerunt: quamquam negandum sit, hæc verba eructasse Leonem: dum nimis expresse eis aduersentur effata Agathonis Papæ eius Antecessoris, qui sic de Honorio loquebatur: Ex quo nonitatem hæreticam Constantinopolitana Ecclesiæ Prasules introducere conabantur, nunquam neglexerunt eos hortari, ac commonere, ut ab hæretico errore saltem tacendo desisterent: quæ à Leonis eloquio toto cælo distant: nam Agatho testatur, à principio hæresis Monothelitarum Honorium sedulo Patriarchas Orientis increpasse, ut errorem deponerent. At Leo eius Successor ausus est asserere Honorium non extinxisse, ut decuit, sed sua negligentia eandem nascentem Monothelitarum hæresin fouisse. Aut ergo verum est primum, aut alterum duorum istorum Pontificum oraculum? De primo Agathonis dubitari nequit, cum in suggestionibus suis ad Concilium missis, ibique perlectis, atque vnanimi voce appro-

Act. 4. Sext.
Syn.

approbatis exprimitur ; itaque de secundo remanet dubitatio : exinde grauissimi Authores Leonis epistolas ad Hispanos scriptas apocryphas esse meritò conclamant.

Ad hæc : Quando nam Honorius sua vecordia hæresim in Oriente nascentem fouit ? de quo Sanctus Maximus , qui illo sæculo floruit , & tunc Constantinopoli degebat , hæc fatetur . *Qualis Sophronius per tantum temporis fauere his falsiloquis persuasit , quæ hos non rogauit Ecclesia ? Quis pius , & orthodoxus non supplicauit Antistes , cessare illos à propria hæresi clamando , & obtestando . Quid autem & diuinus Honorius ? Quid verò post illum Senerinus senex ?* & post illos nominat Ioannem , & Theodorum , qui omnes maximè diligentiz , ac solitudinis pro reprimenda hac hæresi impensè insigne testimonium perhibent : ac imputatà Honorio culpam his verbis : *Flammam hæretici dogmatis , non ut decuit Apostolicam auctoritatem , incipientem extinxit , sed negligendo consonit , repellunt , ac diluunt .* Quibus Dorensis Episcopi Sophronij Legati testimonium adijciam , qui Martino coram Synodo Lateranensi Honorij zelum in comprimendis Monothelismi assertoribus plurimùm commendauit . *Non equidem (ait) mediocriter excitauit Apostolicos Prasules in commotione , & contestatione prædictorum virorum .* Isti omnes oculati testes Honorij aduersus Monothelitas studij existerant , neque de leui quidem negligentiz inertizue umbra Honorium sugillant .

Prosequitur Leo . *Et quia quæque in Constantinopolitana Vrbe vniuersali Concilio vertente celebrato gesta sunt , & nec dum nostrum eloquium examinatè translata , definitionem interim eiusdem sancti Sexti Concilij , & acclamationis &c. pariterque Edictum clementissimi Imperatoris &c. vestra dilectioni direximus &c. En omne studium Græcorum in eo versari nouimus , ut vltimis Concilij actionibus auctoritatem conciliarent : præsertim definitioni , sermoni acclamatorio , edictoquo Imperatoris , in quibus Honorij mehtiò fiebat . De Actis verò dicit , ea ex Græco in Latinum nondū translata , non decuisse in Hispanias transmitti .* Hæc autem excusatio validum de literarum sinceritate suspicionis offert argumentum . Quippè cum Leo definitionem à Synodo sancitam ad Hispanos , ut approbaretur , transiussit , iam ipse Concilij Acta Romæ sua auctoritate firmauerat , Imperatoremq; de huiusmodi confirmatione per literas certiores fecerat : valde siquidem absurdum esset , si ad alios Leo , posthabito Imperatore , qui pro Actis confirmandis enixè cum deprecatus fuerat , prius ad Hispanos aliofue epistolas conscripsisset .

Leonis dicto D. Maximi testimonium aduersatur.

Collect. An. 1. Ras. p. 39.

Quod integra Acta non potuerint mitti ad Hispanias falsitatem demonstrant.

itaque tamquam pro certissimo Leonem prius ad Imperatorem epistolam direxisse, qua Acta Synodi à se recepta, rataque habita testaretur, cum huiusmodi epistola, ut vidimus, Nonas Maii fuerit obsignata; hinc necessario infertur, Acta Concilij iam esse à Græco in Latinum versa, quando Leo ad Hispanos Patres hanc scripsit epistolam. Quod ex eo euincitur, quia Leo sequenti mense Iunio decessit: prius ergo Acta translata fuerunt. Qua autem ratione Pontifex Hispanos Patres suis literis edocet, ob defectum versionis ad ipsos ea non posse transmitti? Inextricabilia sunt scholia ista, in quæ mendaces Græcorum imposturæ quemlibet istarum literarum vindicem necessario impellunt. Ad hoc confugiunt: nimirum Leonem non eo anno, quo ad Imperatorem, & ad Hispanos scripsit, sed sequenti, fato cessisse: Verum eo dicto totam Chronologiæ seriem deformant, quæ Leoni decem tantum menses in Pontificatu assignat: uti supra fusè ostendimus.

Vnum tamen hic omittere nolui obseruatione notatu dignum. Si vera existeret illorum sententia, qui Leonem anno Domini 684. Iunio obiisse, anno autem superiori 683. in Autumno per Legatum Acta ad Hispanias direxisse (vna cum Labbeio) affirmant, ipsum iam Ecclesiæ Romanæ clauum regere cœpisse anno 682. paulò post mortem Agathonis, qui decima Ianuarij obiit, consequenter asserere coguntur. Subinde ab eo tempore, quo Pontificatum iniit vsque ad Autunnum, quo Legatus Hispanicum iter suscepit, annus ac ferè sex, aut septem menses effluerant: quapropter optima tam diuturni temporis commoditas, Pontifici offerebatur, Synodi Acta in Latinum sermonem traducendi. Et nihilominus ipse post annum, & septem ferè menses ob translationis defectum, ad Hispanos Patres transmitti non posse eisdem significauit. En in nouos allidis scopulos, quos facile euitabis; si Agathonis potius, paululum Concilio superstitis, ac propterea Acta integra in Latinum nondum redita transmittere non posse sese excusantis, huiusmodi fuisse epistolas mecum suspiceris.

Adde quod etiam in illorum sententia, qui non statim, sed mense Iulio anno 682. Acta à Leone per Legatos suscepta probare adiuuantur, ab hoc tempore vsque ad Autunnum anni sequentis 683. cum ad Hispanos epistolam transmisit, iam annus, & duo integri menses excurrerant: & tunc eadem repullulat instantia: nimirum quare Pontifex tam diuturno temporis intervallo nondum Actorum versionem compleuerit?

Aug-

Agathonis potius sunt, literæ.

Augetur robur argumenti, & prædictæ epistolæ suspicio ex eo, quod sic legitur in Canone secundo Concilij Toletani decimi quarti: vbi Præsules Acta Synodi Sextæ recepisse diserte fatentur. *Clara omnes notio (aiunt) populos Hispania implet, quod decurrentis euoluti temporis serie per Romani Præsulis bainlum, gesta Synodalia societati nostra aduecta sunt, quibus Constantinopoli &c. cum quibus etiam gestis Leonis quoque antiquæ Romæ Pontificis inuitatorio epistolaris gratia consulta suscepimus, per quæ omnis ordo gestorum, gesta quoque ordinum dilucidè, ut acta sunt, nostris sensibus patuerunt.* Hinc falsum euadit epistolæ Leonis dictum se non potuisse ad eos Acta mittere, quia Latino nondum tradita erant eloquio. Neque audiendi sunt, qui tenaci admodum consilio veritatem istius epistolæ propugnantur, prædictorum verborum interpretationem ita allegantes: quod nimirum Toletani Patres de fragmento tantum loquantur: ita ut non integra, sed dumtaxat acta, quibus etiam si dimidiatis, huiusmodi vocabulum consonat, accepisse profiteantur. Verum si deposito pertinacis animi affectu, huiusmodi verba quis expendere dignetur, certò certius intelliget, ex minima Actorum parte, definitionem, sermonem acclamatorium, ac Edictum Imperatoris complectente, non satis instructos remansisse Hispanos, *de omnibus gestis, & de singulis gestorum ordinibus*, in Concilio Constantinopolitano constitutis; sicut ipsi in præfato Canone aperte fatentur. Nam in ijs tantum dogma fidei, ac nomina damnatorum cum subscriptionibus Synodi expressa recenscebantur: modus autem quo gestorum in Concilio series processisset, ac præcipue cum Macario disceptationes, pleræque alix peculiaris hinc inde controuersie Constantinopolitani Patriarchæ tum correcti, aliorumque eius sequacium; admirabilis ille Agathonis Papæ Tomus, istisque similes scitu dignæ principales circumstantiæ eos omnino larebant. Neque ex literis Leonis ad ipsos directis, breuiterque enarratis, de talibus edoceri poterant, ut aliàs inuimus: adeò ut dictum illud: *Per quæ omnis ordo gestorum, ordinumque gesta dilucidè, ut acta sunt, nostris sensibus patuerunt*, nullatenus subsistat: nisi vel integra Acta, vel aliàs prolixiores Leonis epistolas, quæ modo desiderantur, Patres Toletanos accepisse asseramus: ac propterea istas, quæ exstant, Leonis ad Hispanos epistolas pluribus refertas implicantijs, uti apocryphas, abijcimus. Canonis autem istius Toletani effectum nostræ sententiæ penitus aridet. Nam alijs literis Leonem Hispanos admonuisse, actaque prolixiora diuersa ab ijs, quæ.

Ex Canone Toletano falsitas istius epistolæ euincitur.

quæ summam ab Agathone prius transmissa susceperant, ad eisdem modò direxisse non inficiamur.

Quoad aliam porro epistolam Leonis ad Quiricum Episcopum; obseruat Cardinalis Baronius, eius nomen in nullo Concilio Toletano istius temporis, tantum verò in vndecimo reperiri. Atqui post annos sex in duodecimo Concilio Toletano *Julianus* Quirici successor subscriptus legitur: sed Concilium duodecimum celebratum est anno 681. quinto Idus Ianuarij; quo nec Leo Pontifex renunciatus erat, nec Quiricus amplius in viuis degebat. Nec sufficit dicere ad aliquem alium Præsulem in Hispania hanc epistolam directam: quia satis apertè constat ex his literis Leoni adscriptis, quod missæ fuerunt vnâ cum definitione Sexti Concilij ad Patres Hispanos in Synodo Toletana tunc temporis congregatos, vt Oecumenici Synodi Sextæ decreta firmarent: vnde Papâ ad Quiricû tunc regis Urbis Metropolitanum, iuxta Apostolicû morè, suas dirigere epistolas debebat. Monitum autem velim Lectorem, quod si has literas Agathonis tribuamus, hic nodus faciliùs soluetur; eò quod Quiricus ille Toletanus Agathonis tempore in viuis ageret; & quamuis anno 681. iam decessisset, quia tamen hoc Romæ nesciebatur; ideò Pontifex epistolam ad eum dirigebat: quod de Leone asseri minimè licet.

Quantum ad tertiam Leonis epistolam obseruat noster Baronius, indictionem nonam ei non rectè aptari, vt dictum est: nec nomen Simplicij Comitis inueniri inter cæteros, qui Synodo Toletanæ his temporibus adstiterunt. Neque illorum responsum suffragat, quod in nona indictione rectè celebrari dicatur Concilium, licet in mense Septembri incunte decima indictione terminatum fuerit: vnde saluari potest Pontificis dictum: non enim absolutum nona indictione, sed celebratum Concilium in sua epistola asseruit. Nam in præcedenti epistola sic fatur Leo: *per nonam indictionem expleuit*, quod dictum Synodi terminum coarguit. His addo, quod in hac ad Simplicium epistola sic loquitur: *Definitionem sancti Sexti Concilij per nonam indictionem celebrati, & acclamationem, & editum &c.* Quæ omnia in fine Concilij gesta ipsius terminum indicant: vnde decimam indictionem, sub qua ipsa Concilij definitio, & sermo acclimatorius, & editum acta sunt, non autem nonam exhibere debebant. Quæ tamen in nostra sententia rectè coherent: nam terminum Concilij in Paschate indictione nona statuimus.

Sic quoque in alia scripta ad Regem Eruigium malè notatur eadem nona indiçtio: *Per nonam nuper elapsam indiçtionem Christianissimus Imperator &c. ad Apostolicæ memoriæ nostrum decessorem Agathonem scripta Imperialia dirigens, hortatus est, ut Legatos &c. dirigeret*: Quod nequaquam verum erit, quia epistola scripta fuit ab Imperatore ad Donum Papam Antecessorem Agathonis, eaque signata indiçtione sexta. Neque satisfacit illorum responsio, qui nouam pro nona in his literis Indiçtionem legi autumnant. Cum etenim Leo huiusmodi scriberet epistolas ad Hispaniæ Præsules, iuxta aduersariorum opinionem, annus Domini 683. excurrerat indiçtione duodecima, quæ à Septembri incæperat, quando tempore Autumnali Legati Hispanias versus ab Vrbe recesserant. Exindè verificari nullatenus posset Leonis assertum, nam noua Indiçtio antecedentis terminum indicabat; sicque vndecima indiçtione terminasse Concilium asserbat, quod erat à vero alienum.

Dum ergo hæ literæ Leoni adscriptæ tot falsitatum, ac contrarietatum erroribus aspergantur, à viris eruditione, & auctoritate claris, tamquam indignæ tanto Pontifice meritò reijciuntur. At si quis curiosus nosse cupit, quare his fraudibus Græci vterentur? me illi in sequenti Capitulo satisfacturum spero.

CAPVT DECIMVM SEXTVM.

Iudicium Authoris circa veritatem, aut falsitatem epistolarum Leoni Secundo, ac Benedicto adscriptarum..

QUAMQVAM mihi non sit animus in hoc opere, (vt sæpius iam indicaui) nisi aliquot Actorum Sexti Concilij, epistolarumque Leoni Papæ adscriptarum, implicantias, atque contrarietates detegere, vt ex his Lector probabile dubium de vtriusque veritate, ac sinceritate concipiat: tamen curiosæ Lectoris menti quodammodò satisfacturus, de harum epistolarum successu sub Pontificatu Leonis, promeo capto, aliquid exponam.

Iam.

Synopsis Hi-
storica Con-
cilij.

Iam in alia Dissertatione ostendi, Agathonem Papam recepisse Legatos à Concilio, ad quod eos miserat, cum gestis Synodalibus sibi ab ipsis oblatis, quæ approbata ad varias partes Christianorem, pariterque ad Hispanos transmisit: cum in Concilio Toletano decimo quarto, Canone secundo, de ijs mentio fiat, uti iam diu ante receptis, quod plerique observant: Ita ut crediderim Agathonem aliquas ex ijs literis, nunc Leoni adpiscas, tam ad Præsules Hispanos, quam ad Imperatorem Constantinum scripsisse, cum approbatione Actorum Concilij, & gratiarum actione, pro studio, ac diligentia, quæ ille fidei definitionem promouerat. Quod eò probabilius existit, quò hunc Pontificem nouem ferè mensibus superstitem Concilio mense Aprili anni præcedentis absoluto, probauimus.

Post Agathonis obitum iterum Græci in loco, ubi Concilium Oecumenicum fuerat conuocatum conuenientes, sessiones, in quibus Honorium condemnauerunt, impiè econdiderunt: mox à Leone recens electo in Pontificem pro istarum confirmatione exegerunt. Leo autem vir prudens adscitos Legatos de rerum gestarum veritate consuluit: ideoque tardiùs Imperatori; nempe post decem menses, ut indicant literæ, respondens, Actiones à se studiosè examinatas, ac propterea integrè & generatim, omnes non approbasse, sed tantum anathemata, præsentè Imperatore inflicta, & Actiones coram ipso celebratas renunciavit. Interea Acta legitimi Concilij ex Græco in Latinum translulit: nam cum labio Latino ea hætenus caruissent, minimè à Sede Apostolica approbari ostendebantur: quæ admodum Anastasius ex carentia interpretationis Latinæ Canonum Trullanorum, à Sede Apostolica eosdem non suscipi optimè coarguebat. Quæ tamen Acta illa eadem non sunt, quæ hodie in tomis Conciliorum habemus, sed potius alià illis similia, quæ Anastasius, vel Author libelli Pontificalis in vitâ Agathonis Papæ succinctè, sed fideliter exscripsit.

Cum itaque eo tempore Græci acta sui Conciliabuli legitimi Concilij partus iactarent: propterea Leo Papa consultum duxit, ea de re Hispaniæ Præsules, qui ad frequentes Synodos ea tempestate ad Ciuitatem Toletanam accedebant, certiores facere. Quod patet ex Canone secundo Concilij decimi quarti Toletani à nobis suprà satis expenso: quo Patres Hispani nunc iterum per Leonis epistolas de quibusdam alijs ad plenam veri Concilij notitiam habendam pertinentibus certiores red-
ditos fuisse, ita attestantur. *Per quæ omnis ordo gestorum, gesta-*
que

Præf. Sept.
Syn.

que ordinum &c. ut acta sunt, patuerunt nostris sensibus. Itaque istæ Leonis veridicæ epistolæ ad Hispanos transmissæ non extant à Græcis impostoribus (ni fallor) dispersæ: quarum loco alias, quæ in Tomis Conciliorum exhibentur, de eorumdem conuenticulo reticentes, atque Honorium aliquatenus infamantes suffixerunt. Nihilominus haud statim huiusmodi fraudem patratam crediderim: nam tempore Anastasij, qui centum ferè septuaginta annis post Sextam Synodum floruit, nullum huiusce rei extare vestigium in sequenti Dissertatione patefaciam.

Præterea aduertat Lector epistolam ad Regem Eruigium, Leoni addictam, Benedicto quoque Leonis Successori tribui, cum alia eiusdem ad Petrum notarium Regionarium: in qua studiosè Papa illi iniungit, ut à Patribus Hispanis definitionem Sextæ Synodi à Sede Apostolica, & à Leone suo Antecessore, transmissam subscribi curaret. At si Benedictus eidem Regi Eruigio nunciat, se hunc Petrum Notarium, cum Concilij definitione impresentiarum destinare. *Per Latorem presentium Petrum Notarium Regionarium illuc præuidimus destinare.* Quomodo ergò tam citò eidem Notario iam in Hispanijs commoranti rescribit, ut destinata perficiat, cum nuperrimè Romam discesserit? Quibusdani visum fuit, hunc Petrum scripturas à se latas emisisse, quod tamen in nouas nos pellit ambages: mihi tamen causa rationabilis suggeritur suspicandi has etiam epistolas Leoni atque Benedicto Pontificibus appensas consuetæ hæreticorum fraude non carere. Nec me hallucinatum quis existimet. Enim verò tota illorum Anti-Honorianorum mens eò tendebat, ut posteriores Conciliabuli sui actiones, definitionem, sermonem, acclamatorium, Edictumque Imperatoris, tanquam legitimos Oecumenicæ Synodi scærus in lucem ederent: propterea in hac Benedicti epistola Petro Regionario consignata, non acta Concilij, sed definitionem, sermonem acclamatorium, & Imperatoris Edictum contineri asseritur. Verùm obnixè Lectorem rogo: quæ nam causa afferri possit, cur Acta ipsa Synodi à Leone iam defuncto Latino sermoni tradita, hæcenus missa non sint ad Hispanias? Iam Leo in epistola (ut supponitur) ad eos scripta se integra Acta missurum, si eisdem placuisset, pollicebatur. *Etiā Acta (inquit) totius venerandi Concilij directuri, dum fuerint elimate transmissa, si hoc & vestra bonis studijs feruens charitas delectatur.* Cum itaque Acta Synodi à Leone deinde translata fuisse pro certo nouerimus, ità omnibus ferè Authoribus vnâ cum Breuiario Romano attestantibus: vndè oriri po-

Altera implicancia, quod eadem Leonis epistola Benedicto tribuatur.

Tota moles Græcorum posterioribus actionibus auctoritatē præbere.

tuit, vt Petro Regionario ad Hispanos pro confirmatione istorum Actorum reuertenti (vt literæ eiusdem Benedicti ad Erui-
gium Regem tradunt) Benedictus Papa Actorum à Leone tra-
ductorum exemplar, aut saltem ipsorum summam minimè tra-
didit? Mentem hic meam aperiā. Acta à Leone Latine tra-
ducta, non ab ipsis malè editam partem, ac cum legitimis Sy-
nodi actionibus permixtam complectebantur: siquidem (vt
alias probatum est) Leo non omnia Synodi gesta, sed tantum-
modò coram Imperatore, & Legatis confecta, autoritate Apo-
stolica fulciuerat. Quapropter Neoterici impostores istas Leonis
ac Benedicti Pontificum epistolas ad Hispanos confinxere, vt
huiusmodi dumtaxat Concilij partis, scilicet definitionis, ac-
clamationis, & Ediçti approbatio ab Apostolica Sede emanata,
per hanc repetitam istorum opusculorum ad Hispanos transmis-
sionem, magis ac magis corroboraretur.

Nouæ impli-
cantie ex hac
Benedicti epi-
stola emergūt.

Sed aduerte, quot in dolosis istiusmodi machinamentis of-
fendicula lateant. Benedictus hac ad Eruigium epistola Petrum
Notarium cum prædictis opusculis illuc se dirigere profitetur:
verum ad ipsum met. Petrum scribens, sic eū instruit. *Iuxta quod
tuam strenuitatem Apostolica memoriæ Dominus Leo Papa Hispani-
am Prouinciā ire disposuit &c.* pro Apostolica nostræ fidei firmi-
tate, cum summa pietatis studio commissum ministerium perage,
*Subscriptiones quoque Reuerendissimorum Episcoporum post eam-
dem Syndicam definitionem cum summa sedulitate, atque vigilantia
procura &c.* Quæ sanè verba non ab Hispanijs Petrum recessisse,
sed hætenus ibi moram agere significant. Cui Benedicti in sua
ad Regem epistola Petrum illuc à se mitti aientis assertum planè
contradicat. Adde quod Benedicti epistola ad Petrum missa,
initio sui Pontificatus exarata fuit: nam ex hoc titulo, *electus
Sanctæ Sedis Apostolicæ*, ipsi præfixo, adhuc eum minimè ordina-
tum fuisse inferitur: cum igitur decem duntaxat mensibus Ec-
clesiam rexisset: fieri minimè potuit, vt anno Christi 684. men-
se Augusti ad Petrum apud Hispanos commorantem scripserit,
atque post paucos menses eundem iam Romam reuersum illuc
denuò remiserit: cum sciamus, eodem anno Domini 684. cele-
bratum esse Concilium Toletanum decimum quartum, in quo
Patres illi, definitionem fidei à Petro allatam subscripserunt;
quod eo anno Petrum in Hispanijs commorari luculenter indi-
cat: quare epistolam Benedicti ad Eruigium confictam necessa-
riò profiteamur.

Quin etiam ab aduersarijs adducenda aliqua ratio foret, cur

per.

per præfata opuscula Petrum in Hispanias denuo transportari debuerint? Incaſſum verò priora amiſſa decantantur: literæ quippè Benediſti hoc indicaffent: immò ipſi Toletani Patres in Concilio decimo quarto anno 684. ſub eodem Benediſto coacti, cauſam dilationis illius conuentus adducentes, nullam de eiufmodi opusculorum amiſſione mentionem fecere; ſed duntaxat, quia tempore hyemis inopportuno ad Synodum colligendam ea receperant. *Totius allegationis illatio (aiunt) exhibita nobis eſt; temporis infeſti urgente preſſura, quo non ſolum tellus omnis hyemali ſtriſta gelu &c. Quin etiam ipſi faſſi ſunt Canone tertio, eo intermedio tempore priuatim pertractaſſe, & approbaſſe calculis ſuis Acta ad eos tranſmiſſa. Sed licet (inquiunt) in vnum generaliter colligi per idem tempus Hiſpanorum omnium Præſulum ſocietas nequiuiffet, ſparſis tamen ſedibus, atque locis, præfatas geſtorum regulas pertractandas ſuſcepimus, ſuſceptas perlegimus, approbantes in his &c.* Exinde quod de ſcriptis deperditis reſpondetur, omninò corruiſit: Acta etenim deperdita, nec peruoluere, nec approbare nūm potuiſſent. Ex dictis iſtas Leonis, ac Benediſti epistoſas tot inuolucris circumfuſas, falſum redolere cenſeo: ad quod comprobandū hæc vnica ſufficeret ratio, qua plures ſtudioſi viri permoti à literarum Apoſtolicarum catalogo nonnullas Pontificum epistoſas reiſciendas concluſerunt; cum nempe vna eademque epistoſa binis Pontificum nominibus addicatur. Alias ab iſſdem Leone, atque Benediſto ad Hiſpanos literas conſcriptas, quæ modo non extant, haud inficior: Hoc autem fortè doſoſe contigit, cum aliquid aduerſus poſteriores illaſ actiones Concilio Oecumenico ſuperadditas ipſæ complecterentur.

Concluſio Tertiæ Diſſertationis.

TO T tantaſque ambages, atque implicantias circa Synodalia Acta, ac Leonis Secundi epistoſas, quæ in Tomis Conciliorum extant, vſque dum allatas, Lectoris animum de omnimoda illorum ſinceritate admodum ſuſpectum reddidiſſe mihi perſuadeo. Quamuis etenim nonnullæ ex adductis difficultatibus, vel leuis ſint ponderis, vel facili reſponſione dilui queant: attamen pleræque aliæ haud quaquam contemnendæ, & ab aduerſarijs (ni fallor) difficillimè enodandæ. Quis igitur ſanum ſapiens, ac veritatis indagandæ, non autem alicuius partis tuendæ ſtudioſus, qui tot Orthodoxos Patres, ac Lega-

Par. 4. 12 b.

ros Apostolicos in pluribus, atque innumeris iam à nobis sigillatim discussis, hallucinatos, in hanc insolitam Romani Pontificis execrationem prorupisse animaduertens, ne eos accusare cogatur, huiusmodi censuram ab alio verius posthumo Orientalium conuenticulo, quàm ab Oecumenica Synodo emanasse, vnà mecum non profiteatur? Quod eò ampliùs obfirmatur, cum in Iuonis decreto Tarasij dictum, ex quarta actione Septimæ Synodi excerptum, ità adnotetur. *Soluta est Synodus Constantinæ decimo quarto anno.* Cui nihilominus decimus tertius Constantini annus, singulis Concilij Actionibus præfixus, aduersatur. Quin immò in libello Synodico, in Tomis Conciliorum relato inter alios à Sexto Concilio proscriptos, Theodorus quidam Aegyptius adnumeratur: cuius tamen nomen, eiusque causæ examen in Actis Synodalibus penitus omittitur. Ambæ istæ, quæ seriùs mihi occurrerunt, cum plurimis alijs supra adiectis implicantijs, rem istam (vti describitur in Actis) ità minimè accidisse, docti cuiusque viri mentem satis suadent: adeò vt quod Græcos in aliorum Conciliorum deprauatione, ac permixtione peregrisse compertum est, in istius quoque Concilij Actis permiscendis ac confundendis ab iisdem patratum, absque vlla errandi formidine, statuere queat. Vnica profectò vel altera implicatione, vel in annorum computo non levis varietas, satis esset, vt opportuna nobis suspicandi ansa suppeditaretur; quanto itaque magis immensam tot difficultatum, implicationumque adductarum molem contrariæ opinionis fundamenta, huiusmodi Actorum, & epistolarum confusione suffulta, obnuere dicendum.?

DISSERTATIO

Q V A R T A.

Apostolica Sedes pœnas in Honorium inflictas
ratas nunquam habuit.

O S T R I muneris minimè est; Oecumenici Concilij auctoritate, absq; Romani Pontificis approbatione, ac consensu irritâ hic ostendere. Cum doctis etenim & orthodoxis instituitur sermo; quibus satis compertum, Apostolicum illud Magni Gregorij monitum. *Sine Apostolica Sedis auctoritate, atq; consensu nullas, quæcunque acta fuerint in Synodo, vires habent.*

Necnon alterû Innocentij Primi ad Africanos Patres Synodalia sua gesta ad Apostolicam Petri cathedram referentes præclarum illud rescriptum, perperam ab Erasmo tanto Pontifici denegatum. *In inquirendis his rebus, quas omni cum sollicitudine decet à Sacerdotibus, maxime à vero iustoque & Catholico tractari Concilio, antiquæ traditionis exempla seruantes, & Ecclesiastica memores disciplina, vestra religionis vigorem non minus nunc in consulendo, quàm antea cum pronuntiaretis, vera ratione firmatis, qui ad nostrum referendum approbastis esse iudicium; scientes quid Apostolica Sedi debeat, à qua ipse Episcopatus, & tota auctoritas nominis huius emerfit &c. Vt quidquid quamvis de disjunctis remotisque Prouincijs ageretur, non prius ducerent finiendum, nisi ad huius Sedis notitiam perueniret; ut totum huius auctoritate, iuxta quod fuerat pronuntiatum, firmaretur &c. Cui ipsimet Patres Sextæ Oecumenicæ Synodi, de qua loquimur, in epistola ad Agathonem his verbis adstipulantur. Quam ut iterum per honorabilia vestra rescripta confirmetis, vestram oramus paternam sanctitatem.* Hoc itaque certissimo orthodoxorum præfecto fundamento,

Tom. 2. Concil.

an:

an Honorij proscriptionem in Actis Synodi contentam Apostolica Sedes suæ approbationis calculo munierit? modò solenter discutiamus. Indulgere igitur aduersarijs mihi liceat, nostros Actorum Sextæ Synodi codices omni errore vacuos esse, nullam circa Honorium deformitatem passos, Legatosque quendam affectos pusillanimitate eius causam tutari minimè ausos, ac proinde nullam in Acta Synodalia Græcorum imposturam, irrepisse: in nouum me propugnaculum restringam, quod nempe Sedes Apostolica pœnas contra Honorium editas ratas nusquam habuit: ideoque non omnia in his Actis comprehensa Oecumenica esse censenda.

CAPVT PRIMVM.

Agatho, Leoue Pontifices Acta Synodi, quoad Honorij damnationem, nusquam comprobarunt.

SOLVTO igitur Concilio propè Dominicæ Resurrectionis Festum, siue mense Septembri (si Actis fides adhibeatur) mox Legati Romam remeantes Acta Agathonis Pontifici adhuc in viuis agenti (vt supra ostendimus) obtulerunt. Tum ipsum Pontificem, quoad fidei definitionem, ac personas cum Macario, ac socijs eius, ab eadem Synodo proscriptas, Concilium approbasse, quoad eam verò partem, qua Honorio anathema infligebatur, illud respuisse, haud perperam dicendum.

Agatho nunquam Honorij proscriptioni assensit.

Hoc primò probatur, quia epistola ab Agathone per Legatos ad Imperatorem missa, à Patribus non semel commendata, damnandorum in ea Synodo nomina indicabat: nam in Actione decimatercia hæc adnotata legimus. *Sergij, Cyri, Pyrrhi, Petri, & Pauli, & Theodori quondam Episcopi Pbaran, quarum omnium superscriptarum personarum mentionem fecit Agatho sanctissimus, ac ser beatissimus Papa antiquæ Romæ, in suggestione, quam fecit ad piissimum, & à Deo confirmatum Dominum nostrum, & magnum Imperatorem eosque abiecit &c.* Post hæc subiicitur damnatio Honorij, tamquam à Patribus eadem censura dignus adindicari. Cum his verò simul (inquit) proci à Sancta

Dei

Dei Catholica Ecclesia, simulque anathematizari prauidimus Honorium &c. Hoc utique præter mentem Pontificis Agathonis cunctos Monothelismi reos enumerantis, & proscribi eos solos præcipientis, egere: immò ipsum in suis epistolis Honorium de doctrina, ac solertia celebrari inspeximus: exindè igitur Sanctus Pontifex Patres illos, ac Legatos mandati fines excessisse, cum tam impudenti Pontificij honoris macula, & Apostolicæ Sedis dedecore animaduertens, Antecessoris sui maiestatem sua auctoritate lædere relinquit.

Hoc ipsum depromitur ex testimonio Humberti Cardinalis, cuius supra meminimus. Hic cum Græcis aliquando disceptans ut nonnullos ab ijs Sextæ Synodi citatos Canones euerteret, Agathonem Papam ea tantummodò capitula, quæ dogma contra Monothelitas fancebant, haud verò reliqua subscripsisse asseuerauit. Ex qua tam eximij Doctoris, tunc cum Orientalibus, & ad hoc nequaquam reclamantibus, disputantis auctoritate, pleraque Concilij sexti decreta, Agathonem approbare abnuisse inferimus; sic etenim aiebat Cardinalis Legatus. *De Canis. to. 6. Papa Agathone omninò sumus, quia, nec aliquibus Sextæ Synodi capitulis subscripsit, nisi quæ promulgata fuerunt aduersus Monothelitarum hæresim &c.* Ea tantummodò circa geminam Christi voluntatem, ac operationem contra Monothelitas stabiliri Pontificem acceptasse Cardinalis enixè in publico illo perduellium confessu proclamauit: cætera igitur ac potissimum Honorij proscriptionem Pontifex reiecit.

Probatum præterea à posteriori inductione. Ex supra allatis liquet, Leonem ab Orientalibus fuisse requisitum de Actorum approbatione, quod Imperatoris epistolæ ad eum missæ luculenter ostendunt. Insuper decimo quarto anno post Constantini consulum Antistites Græcos, ad suas Sedes reuersos Tarasius in plena Synodo proficitur: immò Iuo Carnotensis Iocum Tarasij allegans, ita fatur. *Solutum Concilium decimo quarto anno Constantini.* quo sanè anno Leo Ecclesiæ clauum regebat, uti volunt Aduersarij. His positis conijcere licet, quod videlicet vel nouus Patrum conuentus, diuturniorue eorundem mora (ut volunt aliqui) Constantinopoli, vel altera ad nouum Pontificem Romanum pro Actorum approbatione instantia, nobis suggerunt, Græcos Patres à Leonis Prædecessore Agathone quoad aliquam Concilij partem repulsam passos. Incausum enim Synodalia gesta iam auctoritate Põtificia roborata à Leone denuò firmari institissent. Agathonis (inquier) Successio-
rem.

rem de huiusmodi re præstolati sunt, eo quod iam Agatho decessisset è vita; vnde Synodalia acta suæ confirmationis robore consolidare non valuit: hoc autem gratis obijcitur, nam supra Agathonem Synodi gesta suscepisse, confirmasse, atque ad diuersas regiones transmississe ostendimus. Ad Leonem ergo Græci confugere, quia Agatho non omnia Concilij Acta acceptarat.

Neque Leo, hanc comprobauit.

Quid tum Leo ad nouam hanc Græcorum instantiam egerit? perscrutemur. Pontifex rem maturè discutere constituens, Legatos in Vrbe degentes de rebus in Concilio gestis apprimè edoctos, conuocauit, Synodumque, antequam responsum daret, coegit: indè accidit (nisi fallor) eiusdem ordinatio ad diuturnum tempus, videlicet ad annum pluresque alios menses protracta: sic etenim ad suum intentum eum pertrahere nisi sunt. Verum oleum, & operam perdidit. Leo enim Antecessoris vestigijs inhærendo nil ampliùs adiecit: sed eosdem dumtaxat anathemate dignos succensuit, quos præsentè Imperatore Oecumenica Synodus damnauerat. Hoc satis in superioribus capitulis ex antiquis monumentis depromptum exhibuimus, quod hic repetere superuacaneum censeo.

Hoc pariter conijcitur ex diuturniori mora à literis Imperatoris per manus Legatorum (vt supponitur) mense Iulio anni 682. ab ipso Leone susceptis, vsque ad eandem responsum Imperatori transmissum mense Maio anni 683. vt in epistola ipsius Leonis ad Constantinum conscripta apparet, in qua Acta Concilij à se comprobari Imperatori renunciat. Decem itaque integri menses excurrerunt; antequam Leo suam Imperatori declarauerit mentem: quod prolixam circa Acta discussionem à Leone cum suo Concilio tum temporis factam coarguit, priusquam Leo Acta à Sede Apostolica suscepta fuisset Imperatorem sua epistola admoneret. Nulla autem luculentur ratio tam studiosæ disquisitionis accuratque examinis Actorum Synodaliū afferri poterit, quàm quia Leo Honorij proscriptionem in Actis exaratam reperierit, cui assensum præstare constanter renitebatur. Hoc patet: Acta quippè definitionem dogmatis de gemina Christi voluntate, & operatione, & nomina Monothelitarum à Concilio damnatorum complectebantur: hæc totius Synodi Actorum summa. Quoad dogma, cum Apostolicæ Sedis definitione Orientales omninò conuenire: quoad proscriptorum nomina, Agathonis pariter suggestioni, in qua omnes nominatim recenscebantur, concordare, Leo animaduertit:

Tam longum examen, aliquid Leoni in Actis displicere ostendit.

tit : vnde igitur tam longa perquisitio gestorum Synodi, atque responsum Imperatori ab eodem tandiu dilatum? nisi quia inter ceteros à Concilio execratos Honorij Romani Pontificis nomen reperit exaratum, quod solum à mente Agathonis, & totius Ecclesiæ Occidentalis auerfabatur. Hoc Leonis suspensum reddidisse animum in subscribendis Actis etiam Aduersarij profiteri compelluntur.

Porro Pontificem Græcorum sollicitationibus, ac Imperatoris nimium fortè in huiusmodi re vrgentis, eiusque ordinationem ob hanc causam protrahentis, tandem aliquando cessisse, integraque Sextæ Synodi acta etiam Honorij condemnationem complectentia accepisse, si quis suggerat: intrepidus respondebo, ab auita suorum Prædecessorum magnanimitate nusquam Leonem resiliuisse; verum imperterrito animo, atque Apostolico simul pectore, alterique haud imparem magno Leoni, Canonem illum de primatu Constantinopolitano è Synodo Chalcedonenſe cassanti, quibusvis minis ac iussibus obstitisse. Quod hac deductione ostendo. Leo mense Augusti anni 682, vel 683. ordinatus est in summum Pontificem; ità antiqua omnium Scriptorum testimonia aliàs à nobis producta tradunt. Et tamen sequente Maio post nouem nimirum menses se Acta Synodi conprobasse Imperatori per literas denunciauit: Igitur rectè coarguo eum Imperatoris nequaquam voluntati obsecutum, vt ab ipso Pontificatus confirmationem assequeretur: nam sine mora id præstitisset; neque alijs nouem mensibus Imperatoris animum suspensum tenuisset. Hinc potius Imperatorem, inuitæ Pontificis menti frustra per annum ab ipso concussæ tandem cessisse; atque Orthodoxorum, ac præcipuè Occidentalium, omnium Patrum exprobrationes aduersum se excitatas veritum, Leonis ordinationi indulsisse: quamuis ab eo integram Actorum confirmationem minimè obtinuisset, argumentari nobis licebit. Haud aliter Seuerino alijsue Romanis Pontificibus accidisse nouimus, quorum consecrationi Imperatores post aliquod temporis intervallum, licet eos suis ipsorum placitis obluantes cernerent, tandem assensere. Non leuicū ex hac repentina Constantini nuper erga Sedem Apostolicam tam bene affecti mutatione excitari admirationem non inficior. Hoc verò obigisse crediderim, quòd fratribus ab Imperio decimo tertio anno repulsis, tūc Iustinianus eius filius, Monothelismi affectus fauens, plurimum in regimine pollebat.

Cæterum ostendant aduersarij, ex quo authenticè antiqua

Imperator potius cessit Leoni, quàm è contra.

Scriptoris, seu Ecclesiæ Latinæ monumento hanc Honorij damnari probationem à Leone Secundo emanatam depromant? Ex ipsiusmet Pontificis epistolis ad Constantinum Imperatorem, & ad Patres Hispanos conscriptis, quibus cum reliquis à se condemnatis Honoriorum commemorat; & ex antiqua tam Scriptoris libelli Pontificalis, quàm Breuiariorum Romanorum auctoritate, in quibus Honorij nomen ad nostra usque, ferè tempora viscebatur exaratum, hoc desumi ouantes respondebunt. Verùm quod spectat ad istarum Leonis epistolarum, validitatem iam abundè in posterioribus transactæ Dissertationis tertiæ capitulis satisfecisse arbitror, de quibus etiam in sequenti occurret sermo: ad vteriora igitur diluenda argumenta progrediamur. Libri Pontificalis auctoritatem, eiusdemque Scriptoris testimonium in primis discutiamus. Varios, fuisse, istius operis compilatores, plerumque veridicos, communi ferè eruditorum consensu, fatemur. Memini pariter aliàs comprobati, istius Authoris narrationem circa Sextæ Synodi Acta in vita Agathonis ab eo descripta, vtpotè quæ ex veteribus Romani Archiui monumentis, & ex antiqua Romanæ Ecclesiæ traditione decerpta, indubitata promereri fidem. Attamen cum in vita Agathonis Honoriorum inter expunctos à sacris dyptichis prætereat: atque in vita Leonis Honoriani cum cæteris damnatis enunciet, cum, inquam, ista pugnantia loquatur, asserere fortassis de eo non vereor, quæ nouissimè eruditissimus Natalis Alexander de eodẽ Authore variè in Liberij Felicisque vitis disferente adnotatum reliquit: nimirum: *Tanta certè & proximè sequens dictorum pugna efficit, ut mihi persuadere non possim ab eodem Authore scriptam esse Liberij Felicisque vitam.* Hoc idem iudicium de Agathonis, & Leonis vita ab eo conscripta statuerem; nisi hanc varietatem non ab eiusdem Authoris calamo, sed ab alia infida manu processisse alibi ostendissem: cum in locum Theodori Pharanitani Honorij nomen ibi subrogasse indicauerim. Et quidem nulla produci potest conuincens ratio istius Theodori nominis suppressionem ritè ab hoc Authore factam comprobans: nam cum summam Actorum Concilij describat, & singulos à Patribus anathemate confossos nominatim indigitet his verbis. *In qua & condemnati sunt Cyrus, Sergius, Honorius, & Pyrrhus, Paulus, & Petrus, necnon & Macarius, cum discipulo suo Stephano. Sed & Polychronius nonus. Symon &c.* Theodorum utique Pharanis Episcopum inter primos Monothelismi antesignanos à Synodo enunciatum, atque pro-

*Diss. 4. sec. 4.
p. 3.*

In libello Pontificali dolosè nomen Honorij appositum.

proscriptum reticere nullatenus debuit. Appositum & Theodori nomen, sed dolosa alicuius Anti-Honoriani manu deletum, eiusque loco Honorij nomen suffectum, quod non valde difficile erat, neque omninò insolens, nonnulli soterter affirmant. Ab his omninò non dissentimur: verùm ne argumenti vim eludere videamur, his etiam addi potest: quod tam longa Sextæ Synodi gestorum repetitio ab isto Authore in vita Leonis exhibita malè subolet. Iam in vita Agathonis singula ferè Concilij acta descripserat: & nihilominus Leonis gesta recensens, non modò eum Synodum suscepisse refert: verùm de ea nouam hanc subtexuit enarrationem. *Quæ per Dei prouidentiam nuper in regia Vrbe celebrata est, Græco eloquio conscriptam, exequente, ac residente piissimo, ac clementissimo magno Principe Constantino intra regale palatium eius, quod appellatur Trullus: simulque cum eo Legati Sedis Apostolica, & duo Patriarchæ Constantinopolitani, & Antiochenus, atque centum quinquaginta Episcopi, in qua condemnati sunt &c.* Et post enumeratos à Concilio damnatos, de dogmate geminè in Christo voluntatis fusè differrere profectur. Hæc omnia ad amissum in præcedenti vita Agathonis retexuerat: adeò vt, ne Lectori nouitatis amator nauscam prouocem, tædeat me denuò referre. Superuacaneam igitur Authorem illum singulorum subtexuisse hoc loco repetitionem, quis vnâ mecum non sentiat? Inficiari hoc nemo poterit. Exinde itaque vt aliquam istius Scriptoris afferamus excusationem, colligere fas est, allata in Leonis vita Sextæ Synodi gesta superaddita fuisse ab alio recentioris Scriptoris calamo, cui præcipuum onus incumberebat, Honorium Papam cum reliquis proscriptis inferere, atque huiusmodi condemnationem à Leone comprobata ostendere: ideoque hunc Pontificem tradit suscepisse istam Synodum, in qua singula iam supra relata distinctim refert. Neque hoc planè inconsonum viris doctis videatur, in hoc enim Pontificali plura tractu temporis à diuersis Authoribus in Pontificum vitis addita fuisse, eos minime lateret.

An autem ex antiqua Ecclesiæ traditione in suis Breviarijs satis expressa veritas ista, de Actis Synodalibus vnâ cum Honorij anathematismo à Leone susceptis, clarè deducatur, vt adstruunt aduersarij? remanet examinandum. Pro certo debet supponi, quod in antiquioribus Ecclesiæ Romanæ Breviarijs nulla prorsus ea de re mentio in lectionibus Sancti Leonis habebatur: Nam die vigesima octaua Iunij, in qua eiusdem Leonis occurrit festiuitas, olium tantum Sancti huius Pontificis simplex fiebat

Ex longa repetitione Actorum Synodi in vita Leonis aliquod super additum fraudulenter deducitur.

Lectioes Sancti Leonis II. in quibus de Sexta Synodo sit commemoratio, non sunt antiqua.

commemoratio absque lectionibus. Ità ex pluribus antiquis Breuarijs, quæ accuratè peruolui, & potissimum ex vno sub Innocentio Tertio, quod in nostra Vallicellana seruatur Bibliotheca, luculenter demonstratur. Et ratio erat, quia eo die Vigilia Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli occurrebat, quam peculiari ritu Ecclesia celebrare consuevit: ideoque de Sancto Leone simplicem adijciebat in Officio commemorationem sine ulla lectione: & consequenter tùm temporis in Breuarij lectionibus Sancti Leonis, quæ non extabant, nulla de Synodo Sexta ab eo comprobata (vbi supponitur) commemoratio fiebat. Officium verò Sancti Leonis Secundi sub ritu semiduplici, cum lectionibus à ducentis ferè annis nondum fortè elapsis, celebratur: & tunc multifariè istæ Lectiones in Breuario legebantur. Breuiarium Romanum Lugduni impressum anno 1550. hæc tantummodò verba exhibebat. *Hic suscepit Sanctam Sextam Synodum*, nullo ex damnatis recensito: licet in alio pariter Lugduni edito anno 1558. Honorius inter alios connumeretur. In Breuiario Romano Venetijs impresso anno 1562. nullus reperitur nominatim damnatus. In altero anno 1577. ibidem edito sic de Sancto Leone habetur. *Suscepit autem Synodum Sextam, & eos anathematizauit, quas Sancta Synodus presente Constantino damnauerat.* In nonnullis Vaticanis satis vetustis Breuarijs, vel nulla Sancti Leonis lectio refertur; vel ipsum Acta è Græco in Latinum tantum conuertisse pleraque testantur. Pauciores verò sunt lectiones Sancti Leonis, quæ omnium damnatorum, & Honorij pariter nomina præferant.

In alijs quoque Breuarijs à ducentis ferè annis typis cufis, quæ in varijs Archiuis visenda Lectori relinquimus, eadem occurrit diuersitas. Ex adductis itaque inferre mihi mens est, quod Ecclesia Romana antiquitus pro certò non statuit, Leonem Secundum Acta Sextæ Synodi primò suscepisse, & sua auctoritate roborasse: Honorijque Papæ damnationem in ea confirmasse: nam in perantiquis Romanis Breuarijs (vbi mox inuimus) Sancti Leonis sekinitas lectionibus carebat, quibus posterioribus istis duobus sæculis dumtaxat vario expressæ stylo insertæ sunt. Vnum enim Breuiarium damnatorum nomina omninò prætermittit: alterum eorum generaliter meminit: vnum Leonem tantummodò Synodum suscepisse: alterum Acta probasse: vel è Græco translulisse dumtaxat affirmat. Quapropter cum à viris recentioris ætatis tantum, atque inter se discrepantibus, Leonem Synodi Sextæ Acta comprobasse doceamur, nemini absur-

absurdum videatur, si illis plenam adhibere fidem renuamus; ideoque Leonem Honorij proscriptioni assensisse, inconcussè denegamus. Siquidem recentiorum placitis, qui quæque adinuenerint, inconsultò transcribunt, stare in re tanti ponderis nefas ducimus.

Antiquiora & sequi velimus monumenta, demptis Leonis epistolis, atque libelli Pontificalis, ac Breuiariorum allatis testimonijs, nulla planè extant, quæ huiusmodi approbationem à Leone factam indicent. Verùm singulas hæc epistolarum, Leoni suppositarum, & aliorum auctoritates iam satis retrudimus. Ex his itaque omnibus patet, non adeò perantiquam esse in Ecclesia traditionem, Leonem nempe hanc Synodum cum Honorij damnatione suscepisse. Humberti etenim testimonio anno millesimo quinquagesimo humanæ salutis, quo ipse florebat, in dubium non vertebatur, quin Agatho Papa Concilium Sextum susceperit, uti suo loco ostensum fuit. Repugnat fortè Iuonis auctoritas, Leonem Synodum Sextam suscipientem ex libro Pontificalis, & ipsius Pontificis literis deponentis. Verùm quis indubiè asserere poterit, ea Iuonis esse verba, & non, veriùs eius operi ab aliquo superaddita? Nam Humbertus qui quadraginta ante Iuonem annos floruit, Agathonì non autem Leoni Concilij istius susceptionem, & approbationem adscribit: sed hoc inferiùs disertè erit examinandum.

CAPVT SECVNDVM.

Honorij proscriptionem à Sede Apostolica nunquam fuisse receptam ex Anastasij auctoritate, & ex optima Honorij fama etiam post Sextam Synodum retenta comprobatur.

INTER cæteros Honoriani nominis egregios propugnatores Diuo Maximo non impar exitit Anastasius Romanæ Ecclesiæ Bibliothecarius. Hic centesimo, atque octogesimo ferè anno post Sextum Concilium floruit. Vir in Historia Ecclesiastica apprime versatus, & à Trithemio tali commendatus præconio. *Apostolica Bibliotheca custos, & instaurator sagacissimus*

effimus, in diuersis Scripturis eruditus, & in secularibus literis nobiliter doctus. Hic itaque Honorij innocentiam dolosè à Monothelismi Sectarijs explosam animaduertens, cum inter ceteros à Sexta Synodo proscriptos Honorij nomen eisdem Actis intextum reperisset, nunquam sibi suadere potuit, quâ ratione Oecumenici Patres tam acriter in hunc Pontificem animaduertent; dum eiusdem epistolæ ad Sergium, vnde talis emerfit Synodalis proscriptio, ne verbum quidem à Catholicæ veritatis dogmatibus alienum continerent. Mox igitur animum adhibuit ad indaganda opera Sancti Maximi Abbatis, coetanei Honorij, & de hac questione instructissimi, ex quibus nonnulla ad eiusmodi controuersiam spectantia deflorauit: simulque reuoluit omnia ferè antiquiora Romæ Archiua, vt suum hoc opus veteri aliquo monumento fide digno locupletaret: repertaque Ioannis Quarti Summi Pontificis Apologia pro Honorio ad Constantinum Imperatorem Heraclij filium scripta, in vnum onnia hæc recolligens, quò famæ tanti Pontificis, ac rei veritati in posterum rectius consuleretur, transmisit ea ad manus Ioannis, tum Romanæ Ecclesiæ Diaconi. Hæc nobis fragmenta ab antiquitate seruata, publicis typis impressa præstitit eruditissimus Societatis Iesu Theologus P. Simonius Parisijs anno 1620. sub titulo *Anastasij Bibliothecarij Sedis Apostolicæ Collectanea.* Vbi in præfatione, quam hic Author ad Ioannem Diaconum scripsit, hæc legimus. *Ad manus nostras venire contigit Apologiam Quarti Ioannis Romani Pontificis, pro Honorio Papa à calumniatoribus impetito, quod unam Domini Nostri Iesu Christi tantum scripserit voluntatem. Quæ videlicet Apologia satis hunc, vt reor, excusabilem reddit, licet huic Sexta Synodus, quasi hæretico anathema dixerit; & in Dei solius iam iudicio positum reprobationis telo confoderit: cum hæreticus non ex erroris tantum deceptione, quantum ex electione non recta, & contentiosa pertinacia generetur &c. Quis autem nobis interim dicat, utràm ipse pro certo distauerit epistolam, de qua illum anathematizandi fomitem calumniatores susceperunt: cum & ex Scriptoris, vel indisciplinatione, vel in Pontificem odio quid contingere tale potuerit &c. Quamuis non ignoremus, docente Sancto Maximo in epistola sua, quam Marino scripsit Presbytero, Sanctissimum hanc scripsisse Ioannem Abbatem. Esto & ipse dictator extitit: quis hinc illum interrogauit? quis intentionem inuestigauit? Sed ne videamur tam sanctam, tamque reuerendam Synodum accusare, vel temerè reprehendere, licere nobis opinamur de illa sentire, quæ Sanctos*

Pa-

Optimè de
Honorio sen-
sit.

Patres nostros de Chalcedonenſi magna Synodo ſenſiſſe non ignoramus. Quorum unus, Sanctus uidelicet Papa Gregorius, uſque ad prolationem tantummodò Canonum hanc ſuſcipiendam fore ſignauit &c. Nam & hanc quoque ſanctam Synodum canonica quedam Capitula promulgaffe Græcorum ſcripta teſtantur, quæ tamen penè omnia, quia Sedes Apoſtolica non approbanit, tota Latinitas reprobauit. Sed quid de hac ſola dicimus, cum & ſecundam Vniuerſalem Synodum, quæ primò Conſtantinopoli celebrata eſt, in cauſa primatus Eccleſiarum Sedes Apoſtolica non admittat: quin & omnes Synodos ſic recipiendas decernas, ut Chalcedonenſem Synodum admittendam fore prædictus Sanctus Gelafius Papa deſcribat, pro fidei ſcilicet communione, & ueritate Catholica, & Apoſtolica, pro qua hanc fieri Sedes Apoſtolica delegauit, ſalutemque firmauit. Verùm ſi omnia exaggerare volumus, quæ in Honorij Papæ excuſationem colligere poſſimus, faciliùs charta, quàm ſermo deficiet, & interpretandi propoſitum ad dictationis proſectò uertemus eloquium. Vnum autem dicimus, quod reticere procul dubio non debemus, quia talis eſt dictus Honorius, qualis eſt, & pronunciatus: quod ſi talis non fuit, cuiſit præfixa ſententia proſectò non erit: quoniam ſicut ſcriptum eſt. Homo uidet in facie, Deus autem in corde. Sed ecce dum præfixis præfatio ad te noſtra dirigitur, ab interpretandi ſtudio procul abſceſſimus, offendere geſtientes, quod in Apoſtolice ſedis petra, quantùm ad fidem pertinet, nec etiam per Honorium inuentum ſit unquam ſerpentis, ideſt uirulente ſectæ veſtigium. Sume igitur iam memoratam Ioannis Papæ pro Honorio Apologiam: Sume etiam eo pro eodem ipſo Apologiam ex epiftola Maximi Monachi, & reuera Philoſophi Chriſtique Dei noſtri Martyris miſſâ Marino Presbytero, diſſorata. Ipſe quippè Beatiffimus Maximus non ſolum in iam dicta, ſed & in ea, quàm ſcripſit ad Abbatem Thalaſſum epiftola iam nominatum deſerudit Honorium: Verùm etiam in epiftola ſua dogmatica, quam ad Petrum ſcripſit illuſtrem, magnum hunc & diuinum appellat.

Plura ſunt ex huiuſmodi Anaſtaſij Apoſogetica pro Honorio narratione animaduertenda. Primum ex hac luculenter comprobatur, quod ea, qua florebat Anaſtaſius, ætate, in Vrbe tota, immò in vniuerſo ferè Occidente, Honorius apud omnes Orthodoxos in ea habitus erat ueneratione, qua Eccleſia tam Romana, quàm Occidentalis cæteros Romanos Pontifices proſecuta eſt. Nam ſi ea tunc de Honorio fama non percrebuiſſet: immò omnes palàm eum tamquam Fidei proditorem, hære-

Non in omnibus Sextam Synodum acceptatam aſſerit.

Plurimū Honorium commendat.

hæresimque fautorem conclamarent, incassum Anastasius, vir alioqui doctrina, ac sagacitate clarus, aduersus totius Ecclesiæ Orientalis, atque Occidentalis contra Honorium insurgentis impetum, ad eum retundendum sua breui Apologia, solus prodijisset in arenam. Si Honorij nomen è sacris dyptichis Romæ expunctum reperisset: si nulla ei à fidelibus amplius exhiberetur veneratio, neque in Vaticano templo cum cæteris Pontificibus eiusdem corpus honorificè tumulatum extitisset. (His enim omnibus pietatis officijs, ac supremi honoris argumentis excommunicatos ab Ecclesia priuari comperimus) inanis sanè, quin etiam ludibrio dignus videretur eruditissimi huius Abbatis labor, quem impendit, vt crueret ab Archiuis Romæ, quibus præerat, atque ab alijs antiquis monumentis, ea quæ ad Honorij famæ tutamen attinebant. Si à tribus Oecumenicis Concilijs sexto, septimo, atque octauo, Honorium inter hæreticos adscriptum nouerat, aliqua potiùs temeritatis nota præclarus ille vir infici videretur; cum tot Patrum decreta, Pontificia etiam, auctoritate non semel roborata, suis pro Honorio adiuuentis rescindere niteretur. In optima itaque existimatione vel apud omnes orthodoxos Romanos, atque Occidentales, vel saltem apud plurimos (cum fortè apud nonnullos de hac re oriri potuisset etiam tùm temporis aliqua disceptatio) tunc vigeat Honorius.

Secundò: cum Anastasius de recto Honorij sensu, quo ad Sergium scripserat, ab explicatione Sancti Maximi, & aliorum satis edoctus fuisset, & ex alio capite Honorij nomen inter alios Monothelitas à Concilio proscriptos exaratum perlegeret, anceps hæsit, an Honorium, an verò Patres illos condemnaret? Itaque re accuratè discussa, & fortè cum alijs egregijs viris collata, in hanc denique deuenit sententiam, quam supra expendimus: nempe. *Sed ne videamur (ait) tam sanctam, tamque reuerendam Synodum accusare, vel temerè reprehendere, licere nobis opinamur de illa sentire, quæ sanctos Patres nostros de Chalcedonensi magna Synodo sensisse non ignoramus. Quorum vnus sanctus videlicet Papa Gregorius vsque ad prolationem tantummodò Canonum hanc suscipiendam fore signauit. Nam & hanc quoque sanctam Synodum canonica quadam capitula promulgasse Græcorum scripta testantur; quæ tamen penè omnia, quia sedes Apostolica non approbauit, tota Latinitas reprobauit. Statimque Gelasij Papæ auctoritatem subiicit, quæ non omnia decreta sancita à Synodis, ab Apostolica Sede approbata fuisse demonstrat.*

Ita asserit Honorij proscriptionem esse reiiciendâ, vti de Chalcedonensi Canone Pontifices decreuerunt.

Ex quibus licere etiam nobis decernere , quod & Anastasio, opinamur : nimirum quod etsi omnino Sextæ Synodi Oecumenicæ Partes Honorium Pontificem cum cæteris damnasse supponamus, huiusmodi tamen Honorij proscriptio ab Agathone, à Leone, siue à quouis alio Romano Pontifice nullatenus firmata sit. Audaciorum ne dicas hanc sententiam : Anastasij etenim mentem , ac verba secutus illam protuli : mea quidem non est, sed ipsiusmet Anastasij . Sextæ Synodi acta præter Honorij anathema in omnibus accipienda , vt de Canonum prolatione ille testatur : quod de Chalcedonenſi Synodo Gregorius, & de alijs Concilijs Gelasius decreuere, videlicet nonnulla in Actis reperiri, quæ Sedes Apostolica non amplexa fuit, affirmandum de Sexta Synodo Anastasius censet: ideoque cum eo ritè inferebam, Sedem Apostolicam, non quoad Honorij causam Sexti Concilij gesta; sed quoad ea dumtaxat, quæ circa res fidei, & circa aliorum hæreticorum proſcriptiones sancita sunt, approbaſſe.

Anastasium in hoc sequi erroneum non est.

Tertiò adnotandum venit , quod Anastasius ex Archiuis Romanis, & ex veteri traditione, ac fama tunc temporis excurrente, & ab aliquo Pontifice Romano, neque per literas Leonis Secundi, approbatas Honorij pœnas conijcere nequiuit : Nam si epistolæ Pontificum, si codices Apostolici, quos ipse continuò peruoluēbat (cum eorum esset custos) Sedis Apostolicæ approbationem præferebant ; nimis temerè Anastasius diceret, Sextam Synodum quoad damnationem Honorij Pontificum firmitate carere, quemadmodum neque aliqua canonica decreta ijsdem Actis Synodicis inserta receperunt : cum re vera à Pontificibus ex integro, atque in hac ipsa Honorij condemnatione approbatas omnes sessiones fuisse in ijs codicibus perlegeret . Quare asserere non erubescō, nullas Leonis Secundi epistolas ab Anastasio eo tempore lectas, huiusmodi aduersus Honorium iniurias complectentes : nimirum . *Pariterque anathematizamus (ait) noui erroris inuētores idest Theodorum, necnon & Honorium, qui hanc Apostolicam Ecclesiam non Apostolica traditionis doctrina instrauit, sed prophana proditiōe immaculatam fidem subuētere conatus est* . Multò minùs in Actis Septimæ Synodi, quæ ipsemet Anastasius è Græco in Latinum tranſtulit, hanc Honorij damnationem à Patribus Concilij, & ab Adriano Primo Pontifice approbatam, & pluries ibi repetitam inuenit . Neque in Octauæ Synodi gestis eandem, vt supponitur, ab Adriano Secundo confirmatam, vel reperit, vel ipse audiuit, cum Synodo ipsi interfuerit . Quippè si Honorij opprobria in Sexto Concilio

Anastasio tempore Romæ nō extabant literæ Leonis Secundi.

intentata à duobus Concilijs Oecumenicis, & à duobus Pontificibus Romanis firmari noscitur, eaque à Sede Apostolica incussa nusquam inficiatus esset.

Si verò condonare velimus in codicibus Archiuorum Romæ, vel alibi asseruatis, has epistolas Leonis, necnon & Septimæ, & Octauæ Synodorum Acta, prout modo exhibentur, fuisse ab Anastasio ipso perlecta. Ad hæc respondebo: Anastasius accuratè Honorij ad Sergium datas literas perpendens, nullam in illis damnationis causam agnouit; vidè eius nomen lædi non debuisse opinabatur: quod nihilominus damnatum à Sextæ Synodi Patribus in gestis Synodicis intuebatur, & à Leone Secundo, atque ab alijs Pontificibus hanc in eum maculam denuò impingi. nouerat: At tamen id omne à prouida collectione eorum, quæ ad fauorem Honorij, Sanctus Maximus, Ioannes Papa Quartus, & alij scripserant, eum non deteruit: & his non obstantibus Conciliorum, ac Pontificum testimonijs, hanc de censura Honoriana sententiam impeterrito animo, post accuratam istius controuersię discussionem, protulit, videlicet quod à Sede Apostolica nunquàm approbata fuisset. Conceptus sui iudicium his non inanibus rationibus stabiliuit. In Constantinopolitana Prima quidam Oecumenica Synodo Damasi tempore celebrata, Canon conditus, in quo primatus Antistiti Constantinopolitano post Romanum Patriarcham à Patribus decernitur, ab ipso Sancto Damaso Pontifice reiectus, & explosus fuit. In codicibus Actorum Synodi Ephesinæ descripta, inter damnatos nonnullorum nomina reperiebantur, quorum tamen nullam fieri mentionem in authenticis Romanorum exemplaribus testatus est Sanctus Gregorius his verbis: *Ephesinam autem Synodum perscrutantes, de Adelphio, & Sana, qui illic dicuntur esse damnati, omnino nihil inuenimus.* In Chalcedonensi quoque Oecumenico Concilio Anatholio Constantinopolitano supra reliquos Orientis Patriarchas primatus à Patribus concessus fuit: contra quem Sanctus Leo acerrimis literis reclamauit, illudque decretum Apostolica auctoritate irritauit: & nihilominus ab Actis eiusdem Oecumenici Concilij Canon ille non est expunctus; adeò vt tempore Sancti Gregorij, & Gelasij Pontificum, qui aduersus istam Synodi constitutionem reclamarunt (vt videre est apud Authores) adhuc asseruaretur. Cum igitur Anastasius in aliarum Synodorum Oecumenicarum codicibus nonnullos canones sancitos perlegeret; & tamen eos à Sede Apostolica nulla ratione fuisse receptos eum non lateret.

Ista

Vel si extas-
sent, Anasta-
sius veluti sup-
posititias asse-
manit.

Lib. 1. Indist.
14. ep. 14.

Istarum Synodorum argumento circa Honorij proſcriptionē vritur, nempe quod ea nunquā ſuſcepta eſt à Sede Apoſtolica, ſimul cum aliquorum canonum decretis; quemadmodum de Conſtantinopolitanæ, Chalcedonenſis, aliarumque Synodorum, nonnullis conſtitutionibus, quamvis expreſſe ſint in Actis, quidam Summi Pontifices, ac præcipue Gregorius, & Gelafius proteſtati fuerunt. Hæc Anaſtaſij ratiocinatio, cum quare errare ſummopere gloriabor.

Dicit aliquis, nunquam Anaſtaſium in Archiviis Romanis, quorum cuſtodiam gerebat, codicem aliquem reperiſſe expreſſe indicantem Sedem Apoſtolicam Honorij pœnas non approbaſſe. Verum neque in iſdem codicibus approbationem Leonis Secundi, eiſque epiſtolas, in quibus illud Honorij anathema recitatur, aut quidquam ſimile, quo prædicta Honorij damnatio à Sede Apoſtolica probaretur, inueniſſe reſpondeo. Etenim ſi cam in exemplaribus, quæ vidit, perlegiſſet, iſtam equidem à Sede Apoſtolica reiectam fuiſſe nequaquam proficeretur. Antiquiora ipſe reuoluit monumenta, reperitque in ſcripſiſ Romanis Ioannis Quarti Apologiam pro Honorio: vnde poſteriores Leonis Secundi epiſtolas, eiſque approbationem in omnibus à Sexto Concilio geſtis adinuenire poterat. Quare cum maximo fundamento Anaſtaſius cenſuit, nec ab Agathone, nec à Leone approbatam fuiſſe cenſurâ à Synodo aduerſus Honorium inſcriptam, quamvis cætera omnia ſua authoritate roborafſent. Vnde eiſ ſententiam ultro amplectentes, cuncta iacula in Honorium ab Aduerſarijs contorta floccifacimus.

Cæterum Anaſtaſij doctrina de Honorij cenſura delenda, confirmari poteſt ex communitatē Romanæ, quàm Occidentalis Eccleſiæ erga Honorium veneratione, quæ adhuc viuente, Anaſtaſio vigeat. Nam non parui roboris argumentum, aſſerendi Sedem Apoſtolicam reſpuiſſe iſlius Pontificis proſcriptionem tam præclaro viro ſuppeditauit, honor Honorio in Vaticano præſtitus cum alijs Pontificibus ibi recondito, eiſdem nomen ac imago in ſacris dyptichis atque Baſilicis expreſſa, optima quæ de eiſ doctrina & pietate per Occidentis regiones fama excurrebat. Hæc & alia quamplurima eiſ ſuggeſſere, quod Sedes Apoſtolica Honorij anathema à Græcis inſcriptum, minimè recepiſſet: ab ea enim damnatis honor, ac veneratio denegatur.

Romæ tempore Anaſtaſij bona de Honorio fama.

Probatum etiam ex Adriani Primi auctoritate, qui ante Anaſtaſium centum ferè annis vixit. Hic Monasterium in Laterano

Libell. Pon-
tif.

ab Honorio exstructum reedificans, (vt alibi adnotauimus) in eo Monachos Sancti Andreæ , & Sancti Bartholomæi collocauit, vt Psalmis, Hymnis, & precibus Deo vacarent. *Persapius* (ait Author gestorum Adriani) *memorantes venerandi Pontificis nomen, in sacula memoriale eius pangentes carminibus.* Adriani igitur Primiti temporibus, idest post centum, & viginti ferè annos à Sexta Synodo, Romæ nomen Honorij, in magna erat existimatione etiam apud ipsum Pontificem, qui ad eius honorem, ac celebrem memoriam illud Monasterium restaurauit, & perpetuam ibi pro eo fieri commemorationem ijs Monachis mandauit. Ex quo elicitur Honorij damnationem à Sede Apostolica minime receptam fuisse: eiusdem etenim nomen publico Synodali decreto iam execratum recens colere, piaculum foret. Porro Nicolaus Primus, sub quo Anastasius floruit, ad Michaellem Imperatorem scribens, cum nonnullos Romanos Pontifices à Græcis iniuste damnatos recenseret, de Honorio nullam fecit mentionem; quam neque ipse prætermisisset, neque Michael Augustus, & Photius intrusus Constantinopolitanus antistes, aduersus quem Nicolaus instabat, suis literis illi exprobrare obliti essent.

Alloc. 3. Oct.
Syn.

Probatur A-
driani II. testi-
monio Hono-
rij damnationẽ
à Sede Apo-
stolica minime
approbatam.

Vltius ex ipso Adriani Secundi testimonio, quod contra nos aduersarij in medium proferunt, respondemus, eum nunquam approbasse Honorij anathema ab Oecumenica Sexta Synodo inflictum. Nam (si eius sunt verba) sic ait: *Licet Honorio ab Orientalibus post mortem anathema sit dictum, sciendum tamen est, quod fuerat super hæresi accusatus, propter quam solùm licitum est minoribus maiorum suorum motibus resistendi.* Ex quibus Adriani verbis hoc dumtaxat colligitur, quod Honorio, tanquam de hæresi accusato, ab Orientalibus anathema fuerat indictum. Aduertenda est huiusmodi verborum Adriani phrasis: ab Orientalibus enim asserit Honorium, vtpotè qui ab iisdẽ tantummodò hæresis accusatus fuerat, proscriptum: quasi indicaret Occidentalium Patrum iudicium in hac Honorij condemnatione ab Orientalium decreto segregari. Licet enim in Oriente collecta, & à Patribus Orientalibus subscripta fuerit ista Synodus; attamen quia assentient: Papa Agathone fuerat conuocata, ex cuius mandato Legati Apostolici interuenerant, Oecumenicum exiit Concilium: Vnde si ab ea Synodo fuit contra Honorium, tanquam hæresi infectum, cum alijs proclamatum, asseruisset Adrianus, Honorio post mortem à Sexta Synodo, non autem ab Orientalibus tantummodò, anathema esse.

esse dictum : nam & Occidentales , quorum vices gerebant ipsi Legati, Pontificem , & omnes Occidentis Antistites in Concilio representantes, idem in Honorium anathema dixerunt , vt patet in Actis , quibus sese vitro subscripserunt : & ita illa periplos torus Occidens cum suo Patriarcha approbauerat . Neque aliter locuti sunt Pontifices , alijque Scriptores, quando de Oecumenicis Synodis in Oriente celebratis sermonem instituunt . Si enim nulla fuit inter Orientales , & Legatos Apostolicæ Sedis , aliosue Occidentales Patres in rebus ibi tractatis discrepantia ; à plena Synodo Oecumenica ita decretum fuisse , non autem ab Orientalibus tantum , in suis rescriptis firmarunt . Cum itaque Adrianus consultò quidem verba ista in publico Patrum confessu Octauæ Synodi suis literis effuderit , & Orientalium dumtaxat sententia Honorium damnatum palam denuntiet, Sedem Apostolicam cum Occidentalibus Episcopis pœnas in Honorium ab Orientalibus iudicatas deinde non approbasse , compertum est .

Ex quibus omnibus nono post Christum sæculo Honorium , à Romanis Latinisque in summa habitum veneratione animaduertimus : vnde licet à Sexta Synodo pœnis subiectus esset , eis tamen Sedem Apostolicam assentiri respuisse merito inferimus . Siquidem adæquata lance res tanti ponderis libranda erat ab Occidentali Synodo , & præcipuè à Romano Pontifice : cum Romæ Præsul Honorius , non ab hæreticis , vt aliquando accidit , sed ab Oecumenica Synodo Legatorum interuentu fulta , proscriptus censeretur . Ea igitur peracta discussione , iuxta decreta in Synodo Ioannis Quarti , nec Leo Secundus , nec alij Pontifices Honorij censuram à Synodo indictam admiserunt . Hanc famam in Vrbe , vsque ad tempora Adriani Secundi , atque Anastasij inconcussam remansisse , ex ipsis Anastasianis pro Honorio Collectaneis liquidò constat . Lapsum verò temporis , id est fuisse Anastasij sæculum contigit , vt res magis confusæ apparerent , & increbrescente Orientalium , hæreticorumque rumore aduersus Honorium , cuius nomen proscriptum in singulis Synodi exemplaribus expressum ostendebant , ablatis fortè ex nostris Archiuis (vt sæpius accidit) antiquioribus codicibus , ob defectum quoque virorum in Ecclesiasticæ historiæ eruditione versatorum , inualuit hic rumor , & radicitus in hæsit ; quod nimirum Honorius anathemate sit à Sexto Concilio profligatus : sed hanc inflictam Pontifici maculam an Sedes Apostolica ratam habuerit ? à quibusdam in dubium tunc reuocatum fuit :

Occidentales ab Orientalibus segregans ab istis tantum Honorium proscriptum indicat.

cum

cum hætenis eiusdem Pontificis nomen, atque imaginem in sacris locis exararam, eumque cum cæteris Pontificibus Romanis veneratim conspicerent.

Prætereundum hic minimè puto, quod Ioannes de Polomarch Archidiaconus Barchinonensis, Apostolici Palatii causarum Auditor in sua oratione de Honorio testatum reliquit. Hic in cætu Basileensi anno 1433. per tres dies quartum Bohemorum articulum de civili dominio clericorum, quæ proposuerat Petrus Rayne Anglus, egregiè confutavit. Extat eius oratio apud Henricum Canisium, & in Tomo duodecimo Conciliorum Parisiæ nouissimè impressorum exarata legitur. In ea igitur post medium præfatus Author plures sanctitate, miraculis, doctrinaque in Ecclesia Christi præclaros commemorans viros, ac Pontifices, sic de Honorio tradit: *Item Honorius Papa miræ pietatis fuit, cuius tunica demoniacus quidam indutus fuit, & liberatus est. Item Sanctus Severinus benignus amator cleri, & pauperum possessiones Ecclesiarum ampliavit: Item Ioannes Quartus thesauris Ecclesiæ distractis multa millia hominum per Istriam, & Dalmatiam redemit &c.* Vbi notandum, quod Author Honorium pontificis ob insignem pietatem, prodigijs etiam à Deo comprobata celebrat, omittis pluribus præclaris facinoribus, quorum in prima Dissertatione capite septimo catalogum contexui mus, ab Honorio patratis, ex quibus Cardinalis Baronius Magni Gregorij vestigia ipsum apprimè secutum insigni elogio proclamant. Quod pariter idem Theologus post aliorum Pontificum Honorio vique ad Nicolaum Primum succedentium tali clausula inculcare voluit. *Omnes prædicti fuerunt in Sede Romana post dotationem Ecclesiæ, viri sancti approbate sanctitatis.* Si tantum Pontificem ob plura à se præclara gesta laudum præconijs extulisset, non ideo à Synodali censura eum inamunem extitisse huiusmodi encomio indicasset: siquidem viri doctrina eruditioneque præclari, insignibus ornati dotibus, atque illustrium facinorum meritis onusti, in aliquem deinceps lapsi errorem à catholica communione abscindi meruerunt. At verò eundem dumtaxat miræ pietatis & probatæ sanctitatis titulo condecorans, eique applaudentis Cæli testimonium in Dæmonis fuga ad tunicæ ipsius contactum allegans; omnem proflus impactæ in ipsum anathematis calumniæ maculam abstergit. Qui etenim fieri poterat, ut Pontifex iste tamquam putridum ob hæresim membrum à Christi corpore, quod est Ecclesia, Synodalis decreti gladio abscinderetur: cum inter triumphantis Ecclesiæ mem-

Alterum Honorianæ gloriæ testimoniū in cætu Basileensi producit.

membra adnumeratus ipsi summo Capiti Christo feliciter adhereret; quod Dæmon ipse mendacij pater eiusdem Pontificis meritis ab homine pulsus aduersus Honorij cauillatores buccinare compellebatur.

Animaduerte mi Lector, post tot sæcula à Concilio Sexto transacta Honorij famam non adeò execratam, atque Latinæ Ecclesiæ exosam haberi: immò cum eximie pietatis laude benè olere, atque gloriosis fortè Sanctorum dotibus conuiscare. Nam doctus ille vir coram publico eruditorum hominum conuentu, eum nequidem nominare ausus fuisset; si ab orthodoxorum communionem, per Synodale decretum ab Apostolica Sede comprobatum, abscessus censeretur: eò magis quod nulla eidem Autori exhiberi poterat ratio Honorij nomen in medium adducendi, vt plurimorum Pontificum sanctitate effulgentium seriem subtereret: plures etenim ante, & post Honorium Romanos Præsules Sanctorum titulo cohonestatos recensuerat: vnde cum faciliè pretermittere poterat, de cuius non modò pietate sanctimoniaque, verum etiam fidei integritate, ob quam ab Ecclesia proscriptus supponbatur, haud modica insurgere poterat dubitatio.

Iam aduersarios huiusmodi Archidiaconi Barchinonensis effatum, tanquam vanum delirantis hominis figmentum irridentes, ex apocryphis libellis miracula ista ab Honorij tunica patrata collegisse, eumque cuiusdam infidi ignauique Scriptoris auctoritatem sine preiudicio delectu naturaque animaduersione profectum, iactitantes audio. Indulgendum est aliquid oblatrantibus Honoriani nominis deturpatoribus: nempe Archidiaconum illum ex alicuius Authoris, modicæ aut nullius eruditionis laude conspicui, immo nulla penitus fide digni opusculo isthæc de Honorij miraculis incautè deprompsisse. Verum inficiari nemo poterit, quod si Honorij censura Apostolica auctoritate iam roborata adeò penès Latinos Patres palam constitisset, vt nullus prorsus de ea dubitandi relinqueretur locus; non modo antiquior ille Author præclarum hoc Honorij pietatis testimonium suo opusculo nequaquam inseruisset, sed etiam recentior iste Archidiaconus præfatum Pontificis sanctimoniam argumentum reticuisset: siquidem communi Ecclesiæ tam Græcæ, quam Occidentæ aduersus Honorium proclamantis auctoritati indubiè sese aduersari animaduertentes, nullam prorsus suæ assertionis penès cordatos viros promereri fidem, immò ab ijs risum potiùs, ac contemptum contra seipso concitari faciliè intellexissent. Hinc igitur ea tempestate in Ecclesia Occidentali pœnas Honorio inflictas,

Nulla erat necessitas inter sanctos Honorium connumerare.

Nullam fidem pro hac assertionem meruisset.

flidas, à Sede Apostolica ratas fuisse in dubium verti, haud perperam inferebam : nam in re tam clara, penesque omnes comperta, uti Honorij proscriptio supponitur, ab isto alicuius nominis Theologo coram tot Viris eruditione claris tam eximium Honorij pietatis, ac sanctitatis elogium ab infido Authore excerptum proferri, nimis dissonum ac nefas erat.

Corrueret Anastasij assertio si Honorij proscriptio à Sede Apostolica approbata fuisset.

Ex quibus omnibus hic fufius allegatis Lectorem satis instructum cenfeo, huiusmodi aduersus Honorium anathema, neque ab Agathonis, neque à Leonis auctoritate, & comprobatione robur vnquam accepisse; ac multò minùs ab Adriano Primo, ac Secundo: ut Anastasij effatum in suis Apologeticis pro Honorio Collectaneis subsistat: vnde Septimi, ac Octauì Concilij auctoritatem Honorianam istiusmodi censuram roborari perperam enuncitur: quemadmodum in sequentis Dissertationis prioribus capitulis luculentius (Deo auspice) ostendemus. Quamuis huiusmodi res tractu temporis in Occidentali pariter Ecclesia aliquam dubitationis caliginem passa, plurium doctissimorum mentes aduersus hunc Pontificem malè obnubilauerit. At plerique alij perspicacioribus exactæ indaginis oculis ad veritatis solem conuersis nunquam excutierunt: atque ex consuetà Romanæ Latinæque Ecclesiæ veneratione tam isti, quam cæteris Petri Successoribus exhibita, Honorij innocentiam semper vbique deprædicandi argumentum deprompere. His luce clariùs Acta ipsa Synodalia cunctis Orthodoxorum calculis obfirmata reluctantè obijcies: propterea ad hanc instantiam diluendam sequens capitulum instituo.

CAPVT TERTIVM.

Nonnulla in Oecumenicarum Synodorum Actis leguntur à Sede Apostolica non approbata, ut supponitur, & infallibilia.

CV M eruditis viris excurrit sermo, quibus mirum non videbitur, si nonnulla in Oecumenicarum Synodorum Actis adnotata respuere innuimus. Eruditos etenim non latet Apostolicam Sedem ea potissimum, quæ circa fidei definitionem vnanimi tam Græcorum, quam Latinorum Pa-

trum in Oecumenicis Concilijs collectorum consensu sancita, tanquam indubia, ac sacrosancta amplecti: vnde temere Actorum Synodaliū sinceritatem, quoad fidei dogmata quis in dubium reuocaret: nonnulla verò in ipsis Concilijs, quoad iudicia ac regulas peculiare ibi contenta ob diuersas congruasque rationes reiecta nouimus, quibus denegare fidem nobis fas est.

Singula Conciliorū verba non sunt veluti infallibilia oracula.

Omitimus hoc loco de prima Oecumenica Synodo Nicæna sermonem instituere; cui hæreticorum infida manus Canones aliquot inferendo non pepercit: ad cuius rei probationem Athanasij Aegyptiorumque Episcoporum ad Marcum Pontificem epistolam, eiusque responsales literas confinxere, vbi ita legebatur. *Diligentia requirentes, in sancto nostra & Apostolica Sedis scrinio, eadem quæ sancta recordationis Prædecessore meo Syluestro sunt directæ, septuaginta (sicut significasti) capitula illa inuenimus &c.* Huiusmodi verò epistolas ab antiquitatis monumentis prorsus alienas; ac propterea viginti tantummodò Canones à Nicænis Patribus sancitos, Zosimi, Bonifacij, & Cælestini Romanorum Pontificum, Sancti Cyrilli, Theodoreti, ac plurium aliorum testimonijs longè antiquioribus, & veritati magis conformibus adnitentes comperimus.

Ad primum Constantinopolitanum conuertamus orationem, vbi tertius, vel quintus Canon de primatu Constantinopolitanæ Ecclesiæ post Romanam proponitur: de quo sic Anastasius tradit. *Secundam vniuersalem Synodum, quæ primò Constantinopoli celebrata est, in causa primatus Ecclesiarum, Sedes Apostolica non admittit.* De eodem Sanctus Gregorius Papa (vt aliàs innuimus) ita conqueritur. *Canones quidem Constantinopolitani Concilij Eudoxianos damnant, sed quis fuerit eorum Author Eudoxius minime dicunt. Romana autem Ecclesia eosdem canones, vel gesta illius hæcenus non habet, nec accipit: in hoc autem eandem Synodum accepit, quod est per eam contra Macedonium definitum.* In Concilio Chalcedonensi pariter idem Canon de primatu Constantinopolitano recitatur; quem sanè in gratiam Anatolij Constantinopolitani absentibus Legatis elancuò Orientales sancuerunt. Attamen omnibus eruditis constat, quod Sanctus Danielus Papa Constantinopolitanam Synodum Oecumenici Concilij nomine cohonestauit, eamque summis laudibus concelebrans teste Photio, comprobauit. Nam cum Macedonianam, & Eunomianam hæresim, quæ in Oriente plurimum inualuerat, à Græcis in hac Synodo damnatam, Nicænamque fidem firmius constabilitam animaduerteret, Apostolica auctoritate eam

Praef. ad Ioan.

Lit. 6. ep. 125.

Constantinopolitanū primum Concilium in aliquo vitiatum.

Synodum confirmare non distulit, quanquam in ea nonnihil ad fidei dogma impertinens, ac potissimum præcitatum canonem dolose conditum minimè receperit. Haud aliter se gessit Sanctus Leo in Concilij Chalcedonensis receptione, & præfati canonis abolitione; cuius inter alia sic meminit: *Consensiones Episcoporum & Sanctorum Canonum apud Nicæam conditorum, regulis repugnantes, unita nobiscum vestra fidei pietate in irritum mittimus, & per auctoritatem Beati Petri Apostoli generali prorsus definitione cassamus.* Hæc itaque exempla nobis exhibent, pleraque Oecumenicorum Conciliorum gesta à Romanis Pontificibus integram non meruisse confirmationem: quæ licet Apostolico robore destituta, immò à Pontificibus omnino cassata dicantur, in Tomis nihilominus Conciliorum descripta leguntur. Neque exinde talem sibi auctoritatem compararunt, ut tanquam legitima Oecumenicæ Synodi ab Apostolica Sede comprobata germina irrefragabili veneratione agnoscantur.

In eodem Concilio Constantinopolitano primo, sextus extat Canon de accusatoribus: Attamen de eo ita Nicolaus Papa ad Michaeleni Imperatorem scripsit. *Quod promissè Constantinopolitana Synodus Canonum suorum Sexto dignoscitur prohibere capitulo, quod tamen non apud nos inuentum, sed apud vos haberi perhibetur.* Itaque licet in veridicis codicibus Romæ assensatis prædictus Canon non reperiretur, neque ab Apostolica Sede recipi unquam meruisset, in Tomis nihilominus Conciliorum usque dum exaratus exhibetur.

De Synodi Ephesinæ actis ab Orientalibus paululùm deprauatis sæpè conqueritur S. Gregorius: quemadmodum etiam de Chalcedonensi, uti supra innuimus.

Ad Acta Quinta Synodi modo transeamus: quæ plura mendosa, commentitijs scriptis aucta, ac mutilata, peritorum iudicio, continent. In prima enim collatione leges Theodosij Imperatoris adversus Nestorium prolate longè aliter se habent, quam in Actis Concilij Ephesini. In Sexta collatione mendosè ac fraudulenter referuntur hæc verba, tanquam à Chalcedonensis Synodi oraculo prolata. *Qui est Dominus Noster, Iesus Christus, unus de sancta Trinitate.* Epistolam quoque ibi recensitam sub nomine Theodoretæ ad Joannem Antiochenum de obitu Cyrilli valde exultantis, alicuius nebulonis scelestissimi Euty-chiani commentum fuisse patet. Cum quoque in ijs Synodalibus gestis ne levis quidè fiat mentio errorum Origenis, corruptionis Actorum ebullit suspicio: in septimæ enim Synodi actione pri-

Epist. 61.

Item. Quinta
Synodi. codi-
cibus accedit.

ma affeclas Origenis in Quinta Synodo proscriptos fuisse refer-
tur. Quibus omnibus à Baronio, ac Binio maturè perpenſis,
ab ipsis concluditur, quod eo tempore, quo Vigilius Papa
Synodum istam comprobauit, Acta ista authentica aſſeruebantur:
*Qua si postea diligenter custodissent (subinferunt) non foret
opus corruptum hunc & mutilatum à Graecis accipere.* Ea ſincera
vidit aliquando Sanctus Gregorius; quorum exemplar ſe trans-
miſiſſe ſcribit ad Theodolindam Longobardorum Reginam,
cuſque filium Adarlormaldum tunc renuentem ea de re Eccle-
ſiæ Catholicæ communicare; quia eam Synodum aduerſari
ſcriptis Sancti Leonis Papæ accepiſſet. Illa autem modo deper-
dita, aut ſacrilega manu ab Archiuis noſtris auulſa deplora-
mus. Porro eſſi tot graues implicantiæ ac menda in iſtis Syno-
dalibus geſtiſ irrepleſerint, ea Acta ſine alio delectu, atque ani-
maduerſione in Tomis Conciliorum inter cæteras Oecumeni-
cas Synodos exarantur: quæ nihilominus à cordatis etudiciſque
viris cautè leguntur, ac pleraque reſelluntur.

Lib. 12. ep. 7.

Audiamus quæſo, quid in hac re Gelafius Papa nobis teſta-
tum reliquit. *Ne forte quod ſolent, dicant, quod ſi Synodus
Chalcedonenſis, admittitur, omnia conſtare debeant, quæ illi videntur
eſſe deprompta. Aut enim ex toto eam admitti oportere, aut ſi
ex parte repudiabilis eſt, firmam ex toto conſtare non poſſit. Co-
gnoscant igitur illud ſecundum ſcripturas ſanctas, traditionemque
maiorum, ſecundum canones regulasque Eccleſiæ pro fide communi,
& veritate Catholica, & Apoſtolica, pro qua hanc fieri Sedes
Apoſtolica delegauit, factumque firmavit, à tota Eccleſiā indubi-
tanteſ admitti: alia autem quæ per incompetentem præſumptionem
illic prolata ſunt, vel potiùs ventilata, quæ Sedes Apoſtolica geren-
da nullatenus delegauit, mox à Vicarijs Sedis Apoſtolice coſe ad-
eſta, maniſeſtum eſt, quæ Sedes Apoſtolica, etiam petente Marciano
Principe nullatenus approbauit: quæ Præſul Eccleſiæ Conſtantino-
politana tunc Anatolius, nec ſe præſuſſe poſſeſſus eſt, & in
Apoſtolica Sedis Antiſtitis non negauit poſſeſſe poſteſſe: quæ idco
ſicut dictum eſt, Sedes Apoſtolica non recepit, quia quæ priuilegijs
vniuerſalis Eccleſiæ contraria probantur, nulla ratione ſuſtinet.
Quid enim? Quia ex libris ſanctis, quos utique veneramur, &
ſequimur, quoniam quorundam illi & proſanitates eſſe feruntur,
& ſcelera geſta narrantur, idco nobis pariter aut veneranda ſunt,
aut ſequenda; quæ in illis ſanctis libris, & venerabilibus conti-
nentur? Poſt alia concludit. Hac & huiſmodi exempla, & teſti-
monia diuina confirman, non omnia paſſim à quocumque dicta,*

To. de Anath.
vinculo.De Chalcedo-
nenſi Conci-
lio idem di-
cendum.

— non totid
— d hro 4 k el
— on aboda
— d el nom
— d el nom
— d el nom
— d el nom

vel ubicumque scripta, indifferenter accipere: sed retentis bonis, quæ noceant refutare &c.

Placuit Gelasij dicta hic fusiori stylo prosequi: siquidem ad nostrum institutum, cuncta nimirum Synodi Sextæ gesta recepta miniquè fuisse à Petri Cathedra, comprobandi, plurimum conferrent: nam Anastasij testimonio, quæ de Chalcedonensi Concilio in omnibus à Pontifice non approbato dicuntur, ad istas Sextæ Synodi actiones Honorium diris vouentes merito aptantur. *Licere nobis* (inquit ille) *opinamur de illa sentire, quæ sanctos Patres nostros de Chalcedonensi magna Synodo sensisse non ignoramus. Quorum unus, sanctus videlicet Papa Gregorius usque ad prolationem tantummodò Canonum hanc suscipiendam fore signauit. Beatus autem æquè Papa Gelasius in Tomo de anathematibus vinculo qualiter eadem Synodus recipienda sit, luculentis exemplis, & nonnullis diuinis testimonijs innuit &c.* postea concludit Anastasius. *Quin & omnes Synodos sic recipiendas determinat, ut Chalcedonensem Synodum admittendam fore prædictus Sanctus Gelasius Papa describat.*

Hæc prædicta basi solerti animaduersione peruoluit Lector, prædictarum Synodorum codices tam antiquiores, quam nuperimè impressos: in singulis enim conceptis verbis nonnulla, etsi à Petri Cathedra minime suscepta, adhuc exarata compertiet. De præfato Canone primatus Byzantini Patriarchæ in prima Constantinopolitana Synodo usque dum contento cuiuscumque tam perlegenti patet. De sexto eiusdem Concilij Canone de accusationibus Nicolai primi testimonio à codicibus Romanis prætermisso, & nihilominus in Tomis Conciliorum hæctenus retento, pariter constat. Chalcedonensis quoque Synodi allatus supra Canon à Leone explosus, adhuc tamen in gestis eiusdem comprehensus, omnium oculis obijcitur. Quintæ itidem Synodi acta in pluribus truncata, ac vitata (vti vidimus) adhuc ita exarata exhibentur in Tomis Conciliorum, qui extant. Nulla itaque temeritatis nota me affici puto, si Anastasij hoc ipsum ex allatis exemplis merito inferentis vestigia profecutus, nonnullas Sextæ Synodi actiones contra Honorium, quamuis in Tomis Conciliorum digestas, nunquam ratas habitas fuisse ab Apostolica Sede, inconcussè affirmare audeam. Ne igitur huiusmodi à me assertum quis in posterum velut absurdum ac planè piaculum duxerit, cum Honorij nomen, quamuis in Actis Synodalibus diris censuris profligatum, alacriori tamen conatu propugnari adnitatur: Enimverò licet in codicibus

Licet nonnulla à Petri Cathedra nō sint approbata, tamen in Conciliorum codicibus reperiuntur.

bus Oecumenicæ Synodi, & in opusculis tot Authorum proscriptum inueniatur: at nihilominus exinde id ipsam Apostolicam auctoritate roboratum minimè euincitur: vnde quemadmodum obseruauit Baronius, Socratem, & Sozomenum illius Canonis Constantinopolitani primatus meminisse, eò quod Acta Synodi primi Constantinopolitani eum preferentis secuti sunt: haud aliter innumeros penè Authores Actæ Sextæ Synodi sine matura disquisitione peruoluentes, Honorij censuras perperam ratas habuisse, mihi concludere fas erit.

Hinc elucidanda mens curiosi Lectoris: nempe quòd Acta præfatorum Conciliorum, quæ modò feruntur: non ex veteribus Romanorum Archiuorum codicibus, sed ex Græcorum prototypis desumpta fuisse animaduertat: siquidem si ab Apostolicæ Sedis scrinijs textus isti prodijissent, præfati Canones, quos sancti Pontifices Gregorius, & Nicolaus in Romanis codicillis desiderari assueverant, vel Damasus, ac Leo abiecerant, usque eum in Tomis Conciliorum minimè appaterent. A Græcis igitur exemplaribus huiusmodi Synodalia gesta nuntiatæ necessario inferendum. O infelicem nimis rerum nostrarum conditionem! sanguineis lachrymis deplorandam: hic libeat dolenter exclamare. Ab insensu Ecclesiæ hostibus, à Græcis ipsis Apostolicæ Cathedræ adeò aduersis validissima hæc præcipue Ecclesiæ arma, in sacrosanctis Conciliorum voluminibus comprehensa mutuari coacti sumus. Quapropter sicut de Ephesinæ Synodi Actis olim Sanctus Gregorius conquerebatur. *Charitas (inquiens) vestra vetustos codices eiusdem Synodi requirat; & illic inde videat, si quid tale inuenitur: mihique eundem codicem, quem inuenerit, transmittat, quem mox vel legere retransmittam. Romani autem codices multò veriores sunt, quam Græci, quia nostri sicut non acuminati, nec imposturas habent &c.* Ita de Sextæ Synodi Actis à Græcis codicibus excerptis, vix cum doctis Viris, dolere mihi liceat.

Obijcient forte eruditiores quidam, prædictos aliorum Conciliorum naues ab antiquis Authoribus detectos, istos verò in Sexta Synodo recentèr suppositos ab ijs omnino prætermisos, sed verius nunquam animaduersos. Non subindè tamen erecta nuper à nobis rationi in moles corruit. In primis etenim Anastasius perantiquus scriptor inter primos adnumerandus, qui de huiusmodi Honorij proscriptioe ab Apostolica Sede receptæ, suæque auctoritate obfirmata suspicari cœpit: ac propterea eam non aliter suscipiendam fore, quam Chalcedonensis Concilij

Cano-

Conciliorum
textus ex pro-
totypis Roma-
nis non sunt
deprompti, sed
ex Græcis ex-
emplaribus.

Lib. 2. ep. 14.

Canon, cui Petri Cathedra acrius obliterat, affirmare haud dubitauit. Cui effato in epistola ad Ioannem Diaconum exarato subtexuit: *Hanc quoque sanctam Synodum canonica quaedam Capitula promulgasse Graecorum scripta testantur, quae tamen penè omnia, quia Sedes Apostolica non approbavit, tota Latinitas reprobat.* Quibus verbis Anastasius in hunc alicuius marum in Synodales codices irrupisse luxulenter suggerit, ut non modo canones, sed etiam Honorij condemnationem ab Occumenica Synodo emanasse indicaret.

Porro si istas Synodos ex Graecis archetypis descriptas ostendimus: ita pariter acta Sextae Synodi, sic vitata, non ex Vaticano, aut alterius Romani Archiui, verum ex Graecorum monumentis transumpta fuisse, probabili quidem ratione asserendum putamus. Ad huius rei comprobationem abunde sufficeret, quod Actis illis Synodalibus gesta Concilij, ab Authore libelli Pontificalis relata in vita Agathonis, non leuiter aduersantur; exinde etenim ex Romanis monumentis ea non prodijisse liquido patet. Quod altera demonstratione comprobari posset. In Actione quarta Sextae Synodi exhibetur epistola Synodi Romanae a Legatis Concilio, ac Imperatori oblata: in qua Patres Latini Spiritum Sanctum a Patre dumtaxat procedentem, profitentur ut Acta praefereunt. Hæc autem, textus furtiua corruptio (si Baronio fides adhibenda) in Concilio Florentino Iuliani Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalis opera, in disputatione contra Graecos innotescere cepit: cum ostendisset eos epistolam illam vitallie, eoque loco ubi legebatur olim: *Credimus in Spiritum Sanctum Dominum ac uiuificantem ex Patre, Filioque procedentem*; illos nomen *Filioque* expunxisse. Porro etiam hac tempestate in sessione quarta Sexti Concilij illud verbum *Filioque* suppressum adhuc adspicies. Ista ex Baronio Emanueleni Calecam pro se adducente indicare placuit: quia verò solertiores plerique Annalium Authorem in huiusmodi animaduersione deceptum arbitrantur, ea omissa, sufficiant, quæ mox innuimus: nempe Actis Synodalibus gesta eadem summatim relata, & ab Archiuiis Romanis ab Authore libelli Pontificalis excerpta in pluribus aduersari: ut exinde an ex nostris antiquis exemplaribus ea deprompta fuerint, aliqua merito oriri possit dubitatio. Hoc autem ita contigisse crediderim: quia Maiores nostri Pontifices vestigijs Antecessorum inherentes (quod sedulo animaduertere debet studiosus Lector) cum Graecos hæreticosq; in fidei definitione, atque in dogmate in Concilio primarie stabilendo

Alia detegitur
fraus in Actio-
ne quarta Sex-
ti Concilij.

liendo unanimiter consentientes intellexissent, velut clausis oculis, plerumque alia minoris ponderis examini subijcere neglexerunt: & quamvis isthæc non approbassent, attamen à Græcis codicibus ad noua tollenda diffidia expungi non curarunt.

Ex quibus omnibus educimus, quod etsi in Actis Sexti Concilij Honoriana legatur anathematizatio: nihilominus vel istâ ad Pseudo-Synodum aliam referri posse, vel à Græcis deinde tractu temporis actis ipsis intextam (vri in superioribus Dissertationibus fuse ostendimus) vel ab Apostolica Sede nunquam fuisse receptam confirmatamque, sicuti in hoc capitulo comprobauimus. Ne igitur amplius quis Honorium in fronte Concilij execratum prospiciens, cum ab Occumenica Synodo, cui Apostolicę Sedis calculum, pro eiusdem robore, accedere opus est, ceu hæresis postulatam, conuictum, damnatumque arbitretur. Siquidem Gelasij Pontificis monitum suprà relatum de Chalcedonensis Synodi Canone, cui Anastasius, Honorij proscriptio nem parem facit, ità differentis: *non omnia passim à quocumque* (etiam Concilij gestorum compilatore) *vel ubique scripta* (etiam in ipsis Synodorum textibus) *indifferenter accipere, sed retentis bonis, quæ noceant refutare, conceptam in tantum Pontificem maculam à sana cuiuscumque mente propemodum abolebit.*

CAPVT QVARTVM.

Honorij proscriptio, nunquam ab Apostolica Sede comprobata fuit in eo sensu, nempe quod non ob hæresim, sed ob negligentiam in non refellendo Monothelismo damnari meruerit.

PLERIQUE non contemnendi Authores pœnas in Honorium à Sexta Synodo, sacularas serio persequentes in hanc deuenere sententiã; nimirum Pontificem damnari promeruisse, non ob hæreticum dogma, suis edoctum epistolis ad Sergium, sed ob indulgentiorem erga ipsum ac sequaces conuiciantiam, eiusque silentium circa voces duarum, vel unius.

Falsum est ob
oeconomiam
dumtaxat Ho-
norum dama-
ri meruisse.

vnus in Christo voluntatis collaudandum ; vnde Monothelismi virus tutius serpens incrementum in Oriente sumpsit . Innuitur hæc sententia potissimum Leonis Secundi epistolis ad Imperatorem , & ad Hispanos transmissis , in quibus Honorius de fortu sua segnitie hæreticis præstito , & de laxioribus habitis in orthodoxæ fidei subuersione coarguitur , ideoque inter Monothelitas annumeratur . Quia verò apud plurimos recentiores viros ea opinio quotidie magis inualecit , optimum sibi ipsis adinuensse refugium persuadentes , quo acta Sextæ Oecumenicæ Synodi tanquam illibata tueri queant , ac simul Romanum Pontificem nunquam à vera fidei doctrina defecisse propugnentur ; idecirco operæ pretium duxi prolixiori discussione istius opinionis assertionem accuratius expendere ; quam nullo pacto suffineri posse (Deo iuuante) demonstrare pluribus rationibus contendam .

Ea , quæ in Dissertatione prima scrutatus sum , hoc loco repetere Lectorem cederet : quod scilicet Honorius enascente Monothelismo optimum duxit antidotum , si inhiheret ob pacis , ac unitatis bonum cum Aegyptiis conseruandum , ne palam duplex vestigia in Christo voluntas prædicaretur , quæ simili oeconomia alij quoque Pontifices plerumque vsi consecuti sunt brauium ; Verum secular Lector , quod idem Pontifex à Stephano Dorensi Sophronij Legato edoctus , quæ Cyrus Sergiusque dolo pertinaci peragebant in Oriente , erroris Monothelitici virus vbique diffundentes , statim ab oeconomia recessit , & ad eos literas comminatione , ac contestatione plenas direxit , adeò vt Legatus Sophronij , qui pro hoc fidei articulo ad Apostolicam Sedem accesserat (vt ipsemet in Synodo Lateranenſi Martino Pontifici retulit) satisfactus abscesserit . Honorius enim Sophronij Synodo æstensis , & auctoritate Apostolica anathemata Sophronij Synodo aduersus Monothelitarum dogma insiduum comprobauit . Rem ita actam suo loco demonstrauimus , Ex quo liquet , tantummodo exordio nascentis hæresis bona fide Pontificem , cum Sergio egisse : At cum per aliquot annos superuixerit (si plerisque Authorum Chronologijs adhæreamus) plurimis contestationibus literisque eos corrigere conatus , ab eorum communionem sese abstinuit . Sophronio Monothelitarum malleo semper adhæsit , & Synodalia eius gesta suscepit . Sin autem Panuino , alijsque Honorij obitum anno Domini 635 . constitutibus fidem adhibeamus , magis excusabilis Pontifex redderetur : morte siquidem præuentus acris in Sergium affectasque minime exan-

Derecto dolo
Sergij nõ am-
plius ei indul-
sit .

excandescere nequiuir. Vnde hæc vocari nequit negligentia Pontificis, aut culpabilis inertia anathemate digna? quod hac ratione expono.

A primæuo ferè ortu nascentis Ecclesiæ hoc impium hæreticus dæmon suggessit consilium, vt ad sui erroris patrocinium, Pontificum Romanorum assensum in medium proferrent: vel ob eorum tolerantiam per aliquod temporis intervallum, aut ex sensu in aliquo eorum scriptorum malè intellecto, vel ob alia Sedi Apostolicæ innatæ beneuolentiæ indulgentiæque argumeta, quæ erga eos aliquando impendere consueuerunt. Vnde Eusebius eorum opera enumerans post plura sic habet. *Aiunt isti omnes, maiores nostros, & ipsos Apostolicos ea qua ipsi affirmant, non modo à Domino accepisse, verum etiam alios eadem docuisse, & veram prædicationis rationem usque ad Victoris tempora seruata, sed à Zephyrino illius Successore penitus corruptam.* Coniunct Eusebius istos perduelles hæreticos Theodotum scilicet & Artemonem de mendacio, quo Victoris famam denigrare conabantur hoc sequenti argumento. *Quod si Victor eadem cum illis sentire visus fuisset, sicuti detestabilis illorum docet calumnia: quo pacto aut qua ratione adductus Theodotum huius erroris inuentorem ab Ecclesiâ reijcere in animum induxit?* Eisdem, vti verbis mihi licebit ad Honorij patrocinium. Si Honorius cum Sergio ac Cyro sentire visus est, sicuti de testabilis illorum docuit calumnia; quo pacto adductus Sergium Cyrumque huius erroris inuentores reprehendit grauißimis literis minarum plenæ, cum varijs contestationibus & admonitionibus, quatum Stephanus Dorensis meminit, & ab eorum communione se in posterum seiuuixit, Sophronij Synodicæ adhærens, & fortè ab Ecclesiâ eos eijcere cogitabat, vt ex supra allatis deduci potest?

Zephyrinum Victoris Successorem Tertullianus Montani hæresim approbasse disertis verbis testatum reliquit in libro contra Praxeam; redditque rationem: quia ei à Praxeæ fuerat persuasum, vt literas pacis à se datas reuocaret, si Asia, ac Phrygiæ Ecclesiæ vnionem cum Romana optaret. Verum Tertulliano Montaninum profitemi nulla fides adhibenda est, qui ideo hoc dicebat; quia à Montanistis Zephyrinus nonnihil deceptus, eorum doctrinam à Romanæ Ecclesiæ assertionem non alienam existimans, eis pacem à suis Prædecessoribus denegatam concessit: non quidem vt errorem à suis Maioribus reprobatum foueret, sed arbitraretur falso de illis erroribus Montanistas

Antiqua hæreticorum vafrities ad sui erroris velamen Pontificum auctoritatē præferre.

Lib. 5. cap. 26. 27.

Victoris exemplo probatur.

Item Zephyri-
ni.

fuisse accusatos : qui error non circa fidem , sed circa personas emanauit . Deceptris quoque à Sergio fuit Honorius , & tamen non nutauit in fidei dogmatibus , vt plurimi ex aduersarijs vltro concedunt . Verùm si Monothelitarum antesignanis nonnihil indulgentiæ præstitit ; vndè illis anfa oblata est transfundendi suum errorem , & Honorij verba ad se flectendi , non idè censuram meruit ; cum & Zephyrinus ob nimiam in Montanistas indulgentiam , vndè à Tertulliano cum Montanizare dictum est , nullius vnquam ab Ecclesia erroris damnatus sit .

Liberio Honorius paululum similis .

De Liberio disquirere omitimus . Sufficit enim nobis annuere eum à Valentis , & Ursacij Arianorum communione sese non retraxisse , quos hæresim fouere eum non latebat , quanquam suum virus simularent ; & Athanasium persecutiones ob fidem patientem damnari fuisse . De Liberij casu Sanctus Hieronymus , S. Athanasius , S. Hilarius , & alij præclarissimi Authores loquuntur . Sozomenus , & Nicephorus affirmant , in ea pace , quam instituere voluit Liberius cum Episcopis Arianis , nihil aliud fuisse ab eo postulatum , quàm vt subscriberet Sirmientiensi confessioni editæ contra Photinum , & confessioni Antiochenæ editæ in Eucenijs . Quæ confessiones , etsi non complectantur vocem *homoíson* , tamen teste Hilario orthodoxæ erant : vndè asseritur ab Authoribus magni nominis , Liberium etsi non expresse , interpretatiuè tamen hæresi Arianorum assensum præstitisse : & nihilominus à nemine vnquam contra eum proclamatum fuit : immò eum se deceptum nouisset , ex exilio reuersus , teste Socrate , Macedonianos recipere abnuuit : & S. Ambrosius Sancti titulum eum nuncupauit . Sanctus Basilus , S. Epiphanius , & alij ipsum in veneratione habuerunt . Idem prorsus accidit de Honorio : etenim nonnisi interpretatiuè (si ita fas est loqui) communicauit cum Sergio , aliam enim ab eo tenebat sententiam , vt etiam aduersarij orthodoxi fateantur . Sergij epistolam docentē vnus , vel duplicis voluntatis formulam in Christo tacendam suscepit ; sicuti & Liberius subscripsit confessionibus vocabulo illo *homoíson* carentibus : quia tum temporis ante questionis discussionem catholica illæ Sergij epistolæ videbantur . Honorius igitur à Synodo proferri non meruit : siquidem Liberium nemo damnauit , quia deinceps Arianis sese opposuit , & in Ecclesiæ communione è vita migravit . Non aliter Honorio accidit ; nam fraude Monothelitarum comperta eorum dogma reprobaui , (teste Theophane , Ioanne pro Honorio male nuncupante , & alijs suo loco citatis) ac in communione Catholicæ Ecclesiæ vita.

Nò idèo damnandus , sicuti nec Liberius damnatus .

vita functus est. Quippè ob conuentionem cum hæreticis nullus vnquam Pontifex in iudicium vocatus; nequidem Liberius, quamuis maximum Arianis suo rescripto, ac assensu disseminandi erroris fomentum præbisset. Et quæquam nota sit Liberij retractatio, eiusque perseverantia vsque ad obitum: respicientiam quoque Honorij à silentio, non solum Latini; verum Græci quoque orthodoxi, inter quos Sophronius, S. Maximus, S. Arcadius, & alij quàm plurimi notissimam habuere, quam illibatam Ioannes Quartus, Theodorus, Martinus, & Agatho, & totus Occidens, vsque ad Concilij tempus iudicauit; licet obstreperint nonnulli hæretici pro se Honorium adducentes; sicuti in præfatis exemplis aliorum Pontificum, quorum fama ab hæreticis offundi sæpissime consueuerat, pluries accidit.

Siricius quoque Papa, dum Romæ Origenis errores à Rufino, & Melania spargerentur, & in maximo fidei discrimine res versarentur, non ea qua decebat, vigilantia tantam audaciam retudit: vnde Sanctus Hieronymus Marcellæ zelum summis adducit.

Siriciij exemplum pro Honorio tuendo adducitur. Epist. 16.

Tum Sancta Marcella, quadiu se cohibuerat, ne per emulationem quippiam facere videretur, postquam sensit fidem Apostolicam ore laudatam, in plerisque violari; ita ut Sacerdotes quoque, & nonnulli Monachorum, maximeque sæculi homines in assensum sui traberet, ac simplicitati illuderet Episcopi, qui de sui ingenio ceteros existimabat: publicè resistit, malens Deo placere, quàm hominibus. Ita sugillat (ait Baronius) Sanctus Hieronymus Siriciij Papæ simplicitatem, non autem dolum: dum enim arbitrari non posset, in Christianis ad eò fama conspicuis hæresis latere virus, ex probitate animi sui nesciens (ut ait) mala existimare de alijs, haud confestim spiritualis gladio potestatis, ut par erat, deformem monstrum extinxit: vnde quantocius è vita eripi promeruit. En Pontificem segnitie languentem in abolenda Romæ, cui præsens erat, impia hæresi, quæ præclaros ex omni statu viros inficiebat: & nihilominus ea inertia, quæ disseminandæ hæresi fomentum subministravit, illum censuræ reum in Ecclesia nequaquam reddidit: immò Hieronymus quantumvis Siricio penè indignatus, de simplicitate potius, quàm de inertia eum coarguit. Excusatione etiam aliqua dignus censeretur Honorius, si nimia credulitate deceptus Sergij suggestioni ab initio assensit: nunquam enim sibi suadere potuisset, tantum Patriarcham, ab omnibus tum temporis in magna habitum veneratione, à recto fidei dogmate deuiasse: quare de inculpabili simplicitate potius, ac

Honorius eo argui in aliquo poterat, non autem anathematizare percuti, sicut Siricio accidit.

summa probitate coarguendus esset, ob quam ab Ecclesia pœnæ affici non debuit. Baronius ex obitu Siricii paulò post secuto, defectum aliquem citò à Domino punitum in Siricio ob istam negligentiam in administranda Ecclesia depromit: Honorius autem post rescriptam ad Sergium epistolam, quam scandalè in Ecclesia genuisse offendiculum aduersarij iactitant, per quinque ferè annos superstes Christi Ecclesiam prudentissime; ac maxima cum laude rexit: ex diuturno igitur eius vitæ spatio, conniuentia cum Sergio non adeò culpabilis extitit, ut diuinæ ultionis gladio, ac anathematis iaculo mox confodi mererit.

Zosimi Honorio similis exemplum fusè expenditur,

Ep. 2. ad Afr.

Lib. 7. cap. 2.

Inter alios Summos Pontifices Sanctorum albo conscriptos condigna veneratione recolitur Zosimus Papa. In eum autem plerique docti nonnulla, causa Cælestij ac Pelagij, eaque grauissima impingunt. Primum, quod hominis vbique ferè terrarum, atque in septem Prouincijs, & etiam Romæ damnati, post peremptam appellationem, post tentatum fraudibus suis orbem, post detectas artes nefandas, Zosimus, neglecta Innocentij decessoris sui sententia, causam retractandam putauerit. Alterum, quod libellum, quo Cælestius apertè peccatum originale negabat, gratiamque Christi maligna perplexitate dissimulabat, catholicum pronunciauit; immò vtrumque hæresiarcham Pelagium, & Cælestium, secum fraudulentè incedentes, absoluerit, visus est in literis, quas in Africam direxit, in quibus sic loquitur: *Literas quoque suas idem Pelagius purificationem continentes abundantissimè misit &c. Harum recitatio publica fuit: omnia quidem paria, & eodem sensu, sententijsque formata, quæ Cælestius ante protulerat, continebant &c. sit nobis gaudium eos, quos falsi indices criminabantur, agnoscere, à nostro corpore, & catholica veritate nunquam fuisse dimissos &c. Quantum hæc vberior exultatio est fidei non mortuos esse, nec perisse, de quibus falsa vulgata sunt. Tertium quod Africæ Episcopos, inter quos sanctissimi doctissimique totius Orbis Præsules elucebant, Aurelius, Augustinus, Possidius, Alipius, Euodius, alijue, durioribus literis tanquam de leuitate, de immoderato zelo, de canonum violatione, de nimia erga accusatores credulitate, de præcipiti iudicio lætæque charitate insimulauerit. Certè de aliqua simplicitatis nota Zosimus accusari videtur à Facundo Hermianensi, dum ait; *Neque Palestinos Episcopos, neque Zosimum hæreticòs ab Ecclesia credi, quia de hæreticis bene senserunt, sed potius pro merito suæ fidei catholicos iudicari, & honorari; quoniam non de-**

bet.

bet crimini deputari simplicium, non intellecta versutia malignorum. Sanctus Augustinus de nimia leuitate ac clementia Zosimum in eiusmodi re ita perstringit. *Ingenia illa, quamuis nefando errore peruersa, non tamen contemptibilia, studiosè corrigenda potius, quàm faciliè damnanda visa fuisse, atque idcirco aliquantò leuius, quàm seuerior postulabat Ecclesiæ disciplina, tractata esse.* At Iulianus Capuensis Episcopus Pelagiana infectus perfidia, pro se Zosimum allegare non est veritus, contra quem tamen, insurrexit S. Augustinus talibus verbis eum confutans. *Quale est autem, quod beata memoria Zosimum Apostolicæ Sedis Episcopum, ut in tua prauitate persistas, prauaricationis accusas, qui non recessit à suo prædecessore Innocentio, quem tu nominare timuisti, sed maluisti Zosimum, qui egit primitus leuius cum Cælestio.*

Lib. 1. ad Bonifac. cap. 3.

Lib. 6. cap. 12. contra Iulian.

Et re vera Zosimus Cælestij causam denuò excutiens mitius cum eodem egit, ansamque præbuit Orthodoxis, ac potissimum Africanis Patribus deuium quidquam de se autumandi: Attamen cum postea ab eodem Zosimo Cælestium damnatum audiuisent, laudibus eum extulerunt, quod S. Augustinus sæpius recolit. Adnotandum tamen hic est, quod Sanctus Augustinus alibi de Pelagio testatum reliquit, quod potuisset haberi catholicus: *Quia catholica mentis erat, suam siue dubitationem, siue sententiam, Sedis Apostolicæ iudicio corrigendam subijcere:* Sic enim in libello fidei Pelagius dixit: *Hæc est fides, Papa beatissime, in qua si minus peritè, aut præcautè aliquid fortè positum est, emendari cupimus à te, qui Petri & fidem, & sedem tenes.* Et Cælestius. *Ea (inquit) vestri Apostolatus offerimus probanda iudicio, ut si fortè, ut hominibus quispiam ignorantia error obrepperit, vestra sententia corrigatur.*

Epist. 83.

Placuit hæc in medium producere, quia ad nostrum de Honorio institutum plurimum faciunt. Sergius enim in epistola, in qua de vna voluntate, & de silentio vocabulorum meminit, Sedis Apostolicæ iudicio ad calcem epistolæ suæ se subiecit, ut alias vidimus. Vnde catholicus ea de causa reputari debuit ab Honorio; sicuti Augustini testimonio Pelagius, Cælestiusque Catholici à Zosimo habebantur. Iam tempore Zosimi hos palam hæreticos torus ferè orbis proclamabat, ipsumque Pontificem Innocentij sui prædecessoris sententia contra Cælestium lata nō latuit: attamen sermones cum eo contulit, mirisue egit, ut eum ad sanam doctrinam reducere niteretur. Nondum percrebuerat Sergij, Cyri, ac Monothelitarum impium dogma, quando Sergij literas suscepit Honorius. Quare si Pontifex, ut pacem

Eadem paritas Cælestij cum Zosimo, & Sergij cum Honorio.

fove;

foueret cum Theodosianis neophytis, laudauit Sergij oeconomiam, ac indulgentiorem cum eo se prestitit, similem erga Sergium, quam Zosimus cum Cælestio, beneuolentiam exhibuit, Istit etiam hæreticis forum suggestisse videtur Zosimus; unde Iulianus Capuensis in sui impij dogmatis patrocinium cum adduxit: qui nihilominus ab omnibus excusatur, quia tunc hæreticum fidei secum agentem in viam reducere moliebatur: licetque ab Africanis Concilijs, ac ab ipso Innocentio, cui in Pontificatu successit, damnatum Cælestium non dubitaret, benignè tamen cum eo agere decreuit. Honorius verò diris deuouetur, & Ecclesiæ proditor conclamatur, quia Sergio nondum hæretico derecto, à nullo Episcopo Romanæ Sedi accusato, à nulla Synodo adhuc damnato, atque cum ipso dolose per litteras agenti, nimia indulgentia, & quidem ob initam nuper cum Aegyptijs concordiam, consensit. Zosimum inter & Honorium coetaneis hæresiarchis indulgentes, vnica tantum assignari posset disparitas: nempe Zosinum à sua clementia recessisse, atque Cælestium cum dogmate damnasse; omnemque ideò maculam priùs contractam deterfisse; quod Honorium non prestitisse, aduersarij contendunt: unde mirum non est, si Sextæ Synodi Patres à fomento eius negligentia hæreticis illato abhorruerint. Verùm Honorium postea de Sergij, ac Cyri technis instructum in eos acriter excanduisse, testatur S. Maximus, tunc viuens & origine Græcus, Romani Pontificis famæ propugnator nō affectatus, qui paucis verbis Honorij studium in perduellibus istis confringendis, ita extollit: dum post enarrata ipsorū impia studia in prauī dogmatis promulgatione, subiicit: *Quid autem & diuinus Honorius? quid vero post illum Seuerinus senex? & is qui post hunc extitit, Sacer Ioannes? Porro is, qui nunc præsidet beatissimus Papa, omisit quicquam supplicationi conueniens &c. Sed Deus quidem horum professō beatorum virorum fidem admisit, & pro ea vicissitudinem in sæcula conseruauit. Illi autem Domini contemnentes inducias, ad conuersionem hos benignè hortantes, & horum egregiorum facta per tot tempora supplicatione sorpentes, sua nequaquam passi sunt cælestem fidem præferre.* His elogiolis Sanctus Maximus zelum quatuor Pontificum aduersus Monothelismi dogmatiflas obnixè insistentium celebrat. Senem appellat Seuerinum, factum Ioannem, beatissimum Theodorum, at diuinum nuncupauit Honorium: egregio illo encomio profecutus est eum Maximus, quia Honorius Sergio ac Cyro, qui post hunc Pontificem breui obire, sese fortiter opposuerat. Cum igitur

*Ad Pet. Illust.
epist.*

con-

constet de inuictis trium aliorum Honorij Successorum studio in retutendis istis hæreticis, ac primo inter illos loco, celebrique titulo à Maximo enumeretur Honorius, hunc quoque in illos strenuè decertasse ex D. Maximi verbis. depromimus. Quod si non constet, ipsum Synodali decreto impium illud dogma condemnasse, quod tandem viriliter peregit Zosimus; ex dictis tamen concluditur, quod Honorius Sophronij Synodum aduersus Monothelitarum hæresim amplexus est, suæque autoritate pro decreto munivit. Insuper ex Authore vitæ Sancti Maximi, & ex Hermanno Contracto probauimus, quod Honorius, vel anathema in eos impexit, vel censuram eis comminatus est. Immò inter aduersarios virum in Gallia celebrem, ita de Ecthesi formatione paulò post à Sergio excogitata, & ab Heraclio proposita loquentem, non sine stupore, ac gaudio me perlegisse recolo. Quod videlicet aliquid ab Honorio intentatum sit aduersus Monothelitici dogmatis promulgatores; quocirca de condenda Ecthesi pensitarunt. Quamobrem si Zosimus ob execrationem in Cælestium, cum quo antea mihi egerat, ab Augustino, & ab vniuersa Ecclesia collaudatur: ita cum Honorius Sergio mihi oribus literis prius indulgens, postea illum coarguens eius communionem deserens, illiusque dogma Sophronio adhærens proscripserit; à Sancto Maximo, & à suis in Sede Romana Successoribus laudibus extolli meruit. Igitur hæresim non solum; neque penas in hæresarchas impingendas luere debuit. Zosimus & Honorius clementia ad bonum finem vsi sunt cum hæreticis: quoniam fraus ut innotuit, mox aduersus eos viriliter insurrexerunt: ideoque ambo parilaude, pari veneratione colendi. Si verò Zosimus tandem Cælestij nomen execratum, abiecit: Honorius autem Sergij, Cyriacæ nomina silentio prætermisit; nil refert: mos enim vigeat in Ecclesia, ut statim nascentium hæresum dogma, non Dogmatistæ rejicerentur; ut pluribus exemplis patet. Vnde nec Ioannes Quartus, qui in Synodo Romana Monothelitarum sectam damnauit, Sergium aliosue nominatim proscripsit. Censeamus itaque de Honorio, quod Diuus Augustinus de Zosimo. *Professò quidquid intere-*

lenius actum est cum Cælestio, seruata dumtaxat antiquissima, & Lib. 1. ad Ro-
robustissima fidei firmitate, correctionis fuit clementissima suasio, nifac. c. 3.
non approbatio exitiosissima prauitatis.

His se offert Vigilii, ab eo tempore, quo post mortem Silue-
 rij Pontificatu rectè potitus est. Quadam enim vsus est oeco-
 nomia, cum tumultus propter tria obortos capitula sedare inni-

Vigilii exem-
 plo hoc idem
 ostenditur.

ccas.

tens, nullumque Synodi Chalcedonensis definitioni præiudicium ferri existimans, si utrîsq; adhereret, Occidentalium partes suscipiens, donec Patres conuenissent de hac trium Capitulorum quæstione, silentium indixit. Ob quam silentij oeconomiam propositam, plerique Orthodoxi Vigilium floccifacere cœperunt, de eius fide sinistrè suspicantes, alij verò alia censebant. Ita prudenter (sic aduertit Baronius) periclitanti Ecclesia visus est consuluisse Vigilius, ne ob eam controuersiam, vniuersus Christianus orbis inter se collideretur, atque Oriens ab Occidente schismate scinderetur. Honorius pariter vocabulorum silentium indixit de vna vel duabus in Christo voluntatibus, ne maiores in Ecclesia tumultus exorirentur: prudenter igitur imminenti discrimini consuluit, nullamque censuræ causam præstitit; sicut ob simile à Vigilio conditum silentium, ac publico decreto promulgatum, licet à trium Capitulorum defensoribus reprehensus fuerit, & ab eorum aduersarijs commendatus, nemo eum censura ausus est afficere. Verum postea pristinam suam sententiam Vigilius reuocauit: cum enim comperisset Africanas, Occidentalesque Ecclesias schismate scindendas, si aduersus tria capitula in priori sententia persistisset, atque cum grauiori damno vniuersum Orientem ab Ecclesia Romana diuisum præiudicaret, nisi Synodo consentiret, illam suscepit. Non aliter de Honorio indictum à se Sergio silentium tum fregit, cum hæretici dogmatis virus per Orientem spargi, Sophronij Legatus eum docuisset, vt repetitum multoties, suisque locis comprobauimus. Ad quæ ostendenda vnicum sufficeret Sancti Maximi testimonium, qui apologias pro eo contexens, cum ijs qui Pontificis mentem detorquebant, publicè disceptans, eos de dolo conuicit. Quod sanè non protulisset Maximus, si Honorius rescripto suo tantum Monothelitis fomentum suggessisset, atque in suo priori decreto de obseruando circa has voces silentio vsque ad obitum persistisset.

Honorius nō aliter quā Vigilius se retractauit.

Si alij Pontifices non accusantur de inertia, neque Honorius.

Ex allatis huc vsque tot Pontificum exemplis, qui ante Honorium viuentes aliqua inertie, timiditatis, vel lenitatis notati sunt macula, vnde cum grauissimo fidei præiudicio, hæreticæque prauitatis fomento, in Ecclesia Dei oriri poterat discrimen: nihilominus ab vilo cuiusuis zeli viro publicè in ipsos proclamatum, vel censura dignos fuisse habitos nusquam legimus: optimè enim nouerant, vel nutu tantum ob vim metumue inflatum, vel ob nimiam in hæreticos nondum detectos credulitatem, aliasue similes ob causas in aliqua re eos incautè deniasse, eosdem

eosdem tamen à rectæ fidei tramite atque à sana doctrina nunquam recessisse. Ex his, inquam, allatis exemplis ita inferendum mihi liceat. Honorius à recta fidei doctrina in sua ad Sergium epistola non aberravit, ut Orthodoxi ferè omnes fatentur, indirectè tantum illa œconomia in silentio vocum hæresi fomentum præstitit; Monothelitæ Honorij verba pro sui animi placito detorsere, ut Sanctus Maximus meminit; atqui post detectas Sergij ac Cyri fraudes ab ipsis se retraxit, acerrimisque literis anathema eis comminatus est, uti Dorensis aliique asseuerant. Si ergo parem alijs zelum præsetulit, pœnis subijci non promeruit. Acutiorum ingeniorum ista esse figmenta dixerim, ut pertinaci animo Acta Synodi Sextæ tueantur, vel ut Romanorum Pontificum gloriam, quam fortè fastidiunt, in Honorio fugillent. Honorium enim uti hæreticum damnari non potuisse annuunt: sed neque ob silentij responsum, à quo deinde recessit, de iure damnandum fuisse indulgeant: de facto tamen Patres ipsum damnasse proclamant. Absit ut ita actum credam; immò nec factum, nec faciendum, ne tot Patres, ac Pontifices in tam grauem errorem lapsos dicamus.

Interim hoc argumento id patratum non fuisse probo. Si Sextæ Synodi Patres potissimum Græci anathemate percutiendum Pontificem statuissent, quia suis literis hæresim fouisse videretur, certè si post Sextum Concilium aliquem alium Pontificem hæreticis nonnihil suis rescriptis fauisset, vel cum ijs indulgenter egisse compertum esset, non modò Orientales, innati Latinæ Romanæque Ecclesiæ hostes, verum etiam ipsi Occidentales Patres aliquem alium Pontificem iisdem telis impetiuissent, ac præcipuè quando vel ob Imperatorum vim ac potentiam, vel ob alias rationes, non leuis in Ecclesia contra Pontificem obortus fuisset tumultus. Tunc sanè opportuna se offerebat occasio damnandi Pontificem, qui suis scriptis, suae negligentia hæreticis fomentum suum errorem spargendi subministrasset.

In Nicolaum Primum, ut reliquos post Honorium proferamus Pontifices, acerrima à Michaelè Imperatore, atque à Photio Constantinopolitano commota est persecutio, quæ eò usque creuit, ut in Pseudo-Synodo à Photio collecta Nicolaus censurâ mulsetaretur. Quare Adrianus Secundus eius Successor alteram indixit Oecumenicam Synodum, quæ Octaua dicitur, ut rebus illius Ecclesiæ adeò à Photio perturbatis occurreret, eumque iusta animaduersione plecteretur. Legitur in hac Synodo

Si de iure non erat damnandus, neque de facto ob hanc ratione silentij damnatur.

Si ob hanc œconomiam damnatus fuisset Honorius, eodem modo cum alijs procedi in posterum potuisset Pontificibus.

Ex Adriani II.
dicto Honorii
ob conniven-
tiam minimè
damnatum fuisse
probatum.

Adriani allocutio his concepta verbis. *Intolerabilis est ista præsumptio, dilectissimi, & hanc aures præcordiorum, fateor, sufflere non possunt: quis unquam vestrum tale quid, precor, audiuit, vel quis huiusmodi temeritatis, saltem lesionæ, immensitatem, inuenit? Siquidem Romanum Pontificem de omnium Ecclesiarum, præsulibus indicasse legimus; de eo, vero quemquam indicasse, non legimus: licet enim Honorio ab Orientalibus post mortem anathematis dictum; sciendum tamen est, quia fuerat super hæresi accusatus: propter quam solum licitum est minoribus, maiorum suorum motibus resistendi, vel prauos sensus, libere respuendi &c. Ponderanda sunt illa præfati Pontificis, verba in publica Synodo perlecta. Honorium (si verum est quod supponitur in actis) ab Orientalibus damnatum fuisse asserit Adrianus, quia fuerat de hæresi accusatus; adijcitque, quod propter hanc solum licitum est inferioribus Episcopis etiam in Synodo collectis de Pontifice iudicare. Ex quibus aperte deducitur, Honorium non fuisse à Sexta Synodo proscriptum ob conniventiam, negligentiamue in reprimendis Monothelitis, siue ob silentii oeconomiam, vel quia hæresim sua indulgentia fouerat: sed quia accusatus de hæresi reus fuit repertus. Immo cum addit Adrianus ob hanc solum causam posse Pontificem respui à minoribus Episcopis, exinde inferitur, non posse Pontificem ob fomentum aliquatenus datum hæreticis, vel ob nimiam suam indulgentiam, ob rescriptum aliquod Oeconomicum, aliaque similes ob causas, repelli, multò minùs anathemate percuti à Synodo. Unde ex supradictis Adriani verbis argumentari fas est, nunquam Leonem Secundum assensisse Honorij censuris, hac (ut supponitur) conditione, quod, videlicet sua indulgentia hæreticis solum præbuerit, Ecclesiamue maculari permiserit. Nam si ista in Leonis epistolis legisset Adrianus, aut si in Ecclesia Romana talis de Honorio rumor, post duo nondum à Sexta Synodo completa sæcula, sparsus fuisset, nempe, quod propter fomentum rescriptis suis Monothelitis præstitum, cum ijs Honorius damnatus fuisset, Adriani omnino corruperet effatum: nulla etenim ratione verificari posset, quod solum propter hæresim Pontificis causas inferiores persequari possent; eo quia adiudicata fuisset à Sexta Synodo etiam nimia, negligentia indulgentiaque causa, vel alicuius conniventia oeconomica, in qua cum hæreticis Pontifex aberrasset. Sanè ex hoc argumento opinio asserens damnatum fuisse Honorium ob fomentum suis scriptis hæreticis datum, retunditur. Nam disertis verbis Adrianus sancit, nullo.*

Ob solum hæresim, non ob indulgentiam damnari posse Pontificem mens est Adriani.

nullo modo Pontificem ab Episcopis, vel à Synodo iudicari licitum esse, nisi ob unicam causam, quando scilicet de hæresi accusatus est.

Effluent fortasse aliqui ex Adriani verbis colligi, quod si Pontifex accitaretur de hæresi, Synodum colligere licitum est, cuius Præsules congregati ad Pontificis causam discutendam, possent stabilire eum hæreticam præiudicem non docuisse, sed fomentum aliquod hæreticis obscuro rescripto præbuisse; cum quo Adriani concordat oraculum: videlicet Episcopis inferioribus Pontificis causam iudicare licere, cum de hæresi accusatus esset; quamvis postea ab ijs statutum esset Pontificem illum à fide non defecisse: ita ut mens Adriani sit, quod supposita accusatione de hæresi Pontifici in pacta, possit eo unico casu de Pontificis causa Synodum iudicare; præscindendo ab eo, quod à Synodo decretum deinde fuisset, an de hæresi vera, aut supposita fuisset accusatus. Respondeo quod dum Adrianus Honorij causam ante ducentos fere annos actam in medium afferret; si iam à Patribus Sextæ Synodi, vel à Sede Apostolica & à suis Prædecessoribus decretum fuisset, Honorium velut hæreticum à Grecis accusatum, & re vera inter Monothelitas connumeratum, non ob hæresim ab eo prædicatam, sed (ut pro certo supponunt aduersarii) ob nimiam eum ijsdem connuetudinem, & fomentum suo rescripto ijs præstitum; tunc profecto Adrianus suorum Prædecessorum gloriam tuendi studiosissimus hoc ipsum de Honorio disertius expressisset: magis etenim favorabilia essent Honorio, & ad Ecclesiæ Romanæ, Sedisque Apostolicæ splendorem recuperandum aptiora: sic enim locutus fuisset. Licet Honorio ab Orientalibus anathema sit dictum, sciendum tamen est, quod de hæresi ab ijs fuerat accusatus, in quo casu quando re vera accusatio comprobata est à Synodo, licitum est inferioribus Pontificem, utpotè iam hereticum, Ecclesiasticis poenis afficere. Licet tamen de Honorio non satis comperiretur; sed quod tantummodo Monothelismum, sua epistola fouere videretur: sic torsus locutus fuisset Adrianus, si verè à Leone Secundo declaratum fuisset, ita recipiendam esse in Honorium illatam à Synodo sententiam, ut supponit ista sententia, totisque viribus eam comprobare conatur. Mens etenim erat Adriani Orientalibus patetacere Photij temeritatem, quia Nicolaum Pontificem excommunicare præsumperat. Ostendit itaque, Honorij exemplo, inferioribus Episcopis quomodo sub prætextu de Pontificis Romani iudicio sibi quidquam

Hoc aperte adduxisset in modum Adrianus, utpotè excusabilem magis reddidisset Honorium.

arguere fas non esse, nisi de hæresi ageretur, de qua Honorius fuerat accusatus; ut hinc maior Photij proteruita dignosceretur, qui Nicolao ob alios prætextus, non autem ob violata aliqua Orthodoxæ fidei dogmata, anathema indicere ausus erat. Notandum igitur est, quod huic tantummodo fundamento innititur Adriani sermo, ut ob hæresim formalem inferioribus Episcopis licitum sit reum proferre Pontificem: nam si ob suspensionem de hæresi, vel maluolam accusationem ab hereticis hætam aduersus Pontificem, cuius verba ad proprium captum, extorssissent, vel ob conniuentiam illis præstitam, vel ob propositionem incidenter à Pontifice prolatam, fas esset Episcopis causam Pontificum scrutari, definireque; schismatica Hierarchiæ Ecclesiasticæ excidium germinans oriretur Catastrophe. Obijciat aliquis cæteros Pontifices erga personas hæresi notatas, nullatenus autem circa pessimum eorum dogma quandoque sese indulgentiores exhibuisse. Cuius rei Honorius ad Monotheliticum dogma minimè reclamans coargui promeruit. Satis Pontificem reclamasse, eiusdem antesignanos corripuisse, anathematis iaculum minitatum eis fuisse, & ex Theophane etiam eorumdem errorem proscriptisse, probauimus. Præterea sufficiens dogma damnaſſe aſſerimus, cum eius damnationem à Sophronio sibi oblatam Apostolica auctoritate consensuque comprobauerit.

CAPVT QVINTVM.

Eadem sententia alijs rationibus refellitur.

DV O potissima istius sententiæ fundamenta afferuntur. Primum est, non tantum ob crimen hæresis Concilia anathema contorquere solita, sed etiam in hæresum fautores, & cum eis nimia indulgentia communicantes, quamquam Catholico dogmati adhæreant, cum præcipue antydoxa ex officio tenentur morbo adhibere. Alterum est easdem prorsus militare rationes à Martino Pontifice, atque à Synodo Lateranensi contra Typum à Constante promulgatum, & aduersus Honorianam oeconomiam allatas. In vtraque enim silentium proponebatur: igitur si damnatus est Typus cum eius promulgato:

gatoribus, non leuiori pœna dignus fuit oeconomix susceptor Honorius.

Ad primum respondemus, quod rarò hoc accidit. Quippè dogmatici tantum pertinaces in Synodis Oecumenicis solent pœnis affici, quibus si alij adiciantur, eorum damnationis causa exprimi consuevit. Nunc indagemus utrum Honorius Monothelitarum fautor extiterit, ob susceptam epistolam Sergij latenti dolo hæresi palliatam, Sedisque Apostolicę censurę suppositam? Minimè herculè.

Nam huiusmodi silentium à Sergio propositum tum temporis minimè damnatum erat: neque pro hæretico Sergius detectus fuerat: vnde cum plures etiam Pontifices, inter quos Zosimus, ab hæreticis nondum detectis similes susceperint epistolas; quos tamen orthodoxi, seu hæreticorum fautores non habuerunt: neque ob hanc causam Honorius coargui, ac proscripti merebatur. Quod autem hæreticę prauitati fomentum nullatenus præbuerit, S. Maximi satis suggerit auctoritas, qui de Honorij epistola, in quam, tanquam in petram scandali Monothelitas incidisse, dicunt aduersarij, sic ait: *Honorium etiam Romanum Papam non diffiteri reor naturaliter in Christo voluntatum dualitatem in epistola, quam scripsit ad Sergium, eo quod unam dixerit voluntatem, sed potius confiteri, & hanc fortassis etiam, constabillire &c.* Si igitur in ea epistola confitetur, & constabiliuit Honorius, S. Maximo verè Theologorum maximo attestante, voluntatem in Christo dualitatem, rescripto suo fomentum dici nequit dedisse hæreticis, qui contra geminam Christi voluntatem obstabant. Nec ob indictum de vocibus istis silentium hæresis calor creuit: quia forum præter ipsius animum, ipsi exinde desumpserunt: immò ab ista silentij oeconomia quanto citius recessit, ut toties inculcauimus. An verò communicauerit cum hæreticis videamus? Voluant aduersarij omnia antiqua Ecclesiastica monumenta, & ex archiuis etiam Græcorum extrahant Honorij epistolas ad Sergiũ, ac Cyrum, istorumq; ad ipsum conscriptas: ex his nunquã educunt, Honorium cum Monothelitis communicasse, postquam in hæretico dogmate eos pertinaces animaduertit. Neque Macarius, neque Theodorus, Georgiusue, qui Patriarchij codices omnes perlustrarunt, inuenire, potuerunt istas Honorij literas cum Sergio communicatorias; nam si inuentę tum fuissent, in medio Concilio eas protulissent, ut ab omnibus contra Honorij famam luculentius proclamaretur. Quas autem inuenerunt, duas Honorij datas ad Sergium.

Quod communicauerit Honorius hæreticis nefas est dicere.

Quomodo fautor hæreticorum fuit, si per epistolas catholicum dogma constabiliuit?

Nunquã cum hæreticis communicasse Honorium probari potest.

gium epistolas, produxere, quas tantum habemus. Alias for-
 san aduersus ipsos ab Honorio conscriptas Macarius, & Theo-
 dorus abstulerunt, cum ante Concilium Bibliothecam perlu-
 strassent, & plures codices falsassent. Ex huiusmodi verò epi-
 stolis in rei exordio transmissis, deduci nequit communicatio
 Honorij cum Sergio nondum hæretico detecto, immò nequi-
 dem de hæresi tunc suspecto. Postea verò accepta à Sophronio
 legatione, Honorius cum Sergio, Cyroque amplius agere re-
 nuuit; immò contestationibus grauissimis eos correxisset, damna-
 tionisque censuram (vitaliàs refuli) intinuit.

De hac com-
 munione cum
 hæreticis nul-
 la facta est à
 Synodo dis-
 cussio.

His prædictis virgeo. Cum de Pontificis Romani, idest su-
 premi in Ecclesia Hyerarchæ causa ageretur, ab Orthodoxis Pa-
 tribus in Oecumenica Synodo collectis ante sententiam in eum
 infligendam, strictè discuti debuit, an fautor hæreticorum
 extitisset? an cum ipsis communicasset? an in verè fidei dogma-
 te defecisset? At qui Acta accuratè peruoluerit, statim faretur,
 Patres grauiter hallucinatos, dum sine præuia hac discussione,
 ob hanc cum hæreticis communicationem anathema in Hono-
 rium impeerunt. Ea quippè simplici priorum literarum Ho-
 norij ad Sergium disquisitione, eiusdem ad Sophronium non
 recolutis epistolis, non satis constitit, suo cum illis familiari li-
 terarum viâ, hæresis fuisse fautorem; indagareque debuerè, num
 in huiusmodi vocum suppressione constanter persisteret? Et qui-
 dem Ecclesiastica historia plurima alia Sanctorum virorum ex-
 hibet testimonia, qui sine culpa in hæresis ortu cum hæresiarchis
 communicauerunt, qui postea re maturè perpenſa ab ijs se retra-
 xerunt. Vnde concludimus, quod licet ob fomentum nimium-
 que indulgentem communionem erga hæreticos, quis inter eos
 adnumerari possiet; cum tamen non fuisset sufficienter disquisi-
 tum, minusque probatum à Concilio, Honorium talem extitisse,
 igitur vel Honorius nusquam damnatus est, vel Concilium eum
 damnans errauit.

Ex verbis Sy-
 nodi Hono-
 rium, vt sup-
 ponitur, dam-
 nantis, eum ob
 conuiuentiam
 minimè pro-
 scriptum colli-
 gatur:

Aliud expromere volo argumentum, quod Sextæ Synodi Pa-
 tres Honorium pœnis non lacescere ob distas rationes, quod
 scilicet rescriptis suis Monothelitarum hæresi fomentum dede-
 rit. Luculenter euincit hoc ipse anathematis aduersus Pontificem
 prolatus tenor. Cum his simul projici (aiunt) à Sancta Dⁱ Catholica
 Ecclesia, simulque anathematizari præuidimus & Honorium, qui
 fuerat Papa antiquæ Romæ, eo quod inuenimus per scripta, quæ ab
 eo facta sunt ad Sergium, quia in omnibus eius mentem secutus est,
 & impia dogmata confirmant. Duo in sua epistola Sergius ex-
 posuc-

posuerat: nempe vnicam in Christo voluntatem, & pro pacis bono cum Theodosianis seruando silentii œconomiam. Atqui verba Concilij luculenter Honorium in omnibus Sergij mentem secutum fuisse, eiusque praua dogmata confirmasse declarant: At si Synodus iuxta sententiam aduersariorum, Honorium ob solam cum Sergio silentij conniuentiam, non propter vnicam in Christo voluntatis vocem in sua pariter epistola exaratam (licet vel fictè appositam, vel malè interpretatam) anathematismo percutere adiudicauit, verba quibus damnationis iaculum Concilium in eundem contorsit, repentè corruerent: cum enim in omnibus Sergij mentem secutum asseruisset; ideoque ea dignum censura ostendisset; non in omnibus, verum in vno tantummodo, nempe quoad silentium vocum, non autem quoad voluntatis vnicæ assertionem secutum fuisse Sergium indicasset. Hoc autem apertissimè verborum significationi, nempe in omnibus Sergij mentem secutum, aduersari omnibus patet. Præterea res multo maioris ponderis videbatur, voluntatis vnicæ in Christo definitio, quàm vocabulorum suppressio: ideoque de dogmate peculiarem mentionem Patres habere voluerunt, mox subiicientes, & *impia dogmata confirmauit*. At tamen, vt saluari queat Aduersariorum assertio, qui ob œconomiam, non autem ob prauum dogma Honorium proscriptum dicunt: maximi exinde Synodali huiusmodi iudicio, verbisque in sententia prolatis iniuriam inferri asserendum foret. Ad euitandas igitur cunctas istas implicantias absurdaque, Concilium aduersus Honorium ob vnicæ voluntatis assertionem à Sergio prolatam, & ob laudatum vocum silentium ab eodem propositum proclamasse, vel saltem ob rem maioris momenti, de vnicâ scilicet Christi voluntate prædicanda; non autem ob œconomiam anathemate eum dignum censuisse concludendum est. Quidquid ex his dicas: nunquam aduersariorum opinio defendi poterit; quæ Honorium non ob hæresim, sed ob conniuentiam cum hæreticis præstitam huiusmodi censuram passum fuisse tam enixè propugnatur: nisi hoc non ex mente Concilij, sed ex aliorum Orthodoxorum post Synodum leuiss cum Honorio procedentium oraculo prodere velit.

Neque subicias id interpretatum à Leone Secundo, qui mitionibus vsus est verbis: Siquidem ad præcedentis Dissertationis calcem verba Leonis epistolæ à recentioribus vel variata, vel gratis diuersè interpretata ostendimus: licet præcedentia verba: *Ecclesiam non Apostolicæ traditionis doctrina lustrant*, in

doctri-

Non sufficien-
ter Leo per
suas literas de-
clarasset sen-
sum verborum
Concilij.

doctrina, & in dogmate, non tantum inertia, nimiaque indulgentia Honorium errasse manifestè coarguant. Ad Hispanos autem scribens, vti supponitur, sic tradit. *Cum Honorio, qui flammam hæretici dogmatis, non ut decuit Apostolicam auctoritatem, incipientem extinxit, sed negligendo confouit.* Et ad Ervigium Regem. *Vna cum eis Honorius Romanus, qui immaculatam Apostolicam traditionis regulam, quam à Prædecessoribus suis acceperit maculari consensit.* Quibus Leonem Honorij, seu illius hæresis permissoris damnationem, confirmasse aduersarij adstruunt. Verùm hæc effata tanto Pontifice indigna extitisse supra probauimus: cum Agathonis Prædecessoris sui disertis verbis Honorij studium in ipso nascentis hæresis exordio ita commendantis: *Ex quo nouitatem introducere &c. Dominicis doctrinis instructi, ut à prauo dogmatis hæretico errore, saltem tacendo, desisterent &c.* valde aduersentur. Porro huiusmodi effatis Leonem non satis declarasse in hoc dumtaxat sensu Honorij anathema suscipiendum fore, & à Sedē Apostolica non aliter comprobatum fuisse, sic ostendo. Ad ipsos Hispanos Antistites Leo definitionem Synodi transiit, in qua hæc aduersus Honorium legebantur. *Non destitit adiuuentor malitiæ &c. nunc organa ad propriam sui voluntatem apta reperiens Theodorum &c. Honorium, qui fuit Papa antiquæ Romæ &c.* necnon & sermonem acclamatorium, ista complectentem. *Et cum eis Honorium, qui fuit Romæ Præsul, qui eos in his secutus est.* Edictumque pariter Imperatoris, ita contra Honorium proclamans. *Ad hæc & Honorium, qui fuit antiquæ Romæ Papa, horum hærescos in omnibus fautorem, concursores, atque confirmatores.* Tàm horrendas in Honorium blasphemias in Actis Synodalibus exaratas, atque Hispanis Patribus modò exhibitas, non satis Leonem mitioribus suis verbis, negligendo confouit, vel maculari consensit, deleuisse constanter assero. Vbi extant eius literæ Leonis Magni Canonem primatus Byzantini è Chalcedonenſi Synodo cassare se indicantis epistolæ haud absimiles? Vbi in Latina Ecclesia huiusmodi proscriptionis moderaminis à Leone editi vestigium apparet? Ex quo perantiquo scrinio Romanorum Archiuorum, seu ex veteri Ecclesiæ traditione monumentum hoc depromitur? Non aliundè profectò sub tali conditione Honorij damnationē fuisse susceptam, quàm ex istiusmodi literis fortè commentitijs desumitur. Ceterum ijs non sufficienter promulgatam fuisse Leonis mentem sic luculenter demonstro. Anastasius, & Hincmarus vnâ simul duobus post Leonem Secundum

non

non adhuc integris sæculis eruditione clati florebant. Prior Honorij acerrimus propugnator extitit, alter verò eiusdem anathematizati proclamator: vnde de eo sic loquitur. *Insuper & Honorium magna Roma Papam, quia contra fidem sensisse, & prave sentientibus consensisse detectus, & manifestissime comprobatus, anathematizaverunt &c.* Anastasius itaque, si altera ea tuendi Honorium exhiberetur ratio; ea nempe à Leone Secundo de inertia, ac nimia indulgentia Honorium exostulante, haud itaque, totus incubuisset in suis pro Honorio Collectaneis, alibi à nobis expensis, ipsum à fide per epistolam ad Sergium nunquam aberrantem ostendere. Quàm bellè illi occineret huiusmodi Leonis explicatio, siue moderamen censuræ in eum inflicte, cum ad Iannem Diaconum scribens, præfationem suam ita concludat. *Si omnia exaggerare volumus, quæ in Honorij Papæ excusationem colligere possumus facilius charta nobis, quàm sermo deficiet &c.* Verùm hac prætermissa excusatione alijs Honorianæ innocentiz testimonijs integram suam pro Honorio Apologiam locupletavit. Cum itaque duo isti præclari Scriptores de eodem Pontifice sermone instituentes, vnus cum *contra fidem sensisse*, alter *quantum ad fidem pertinet, nec etiam per Honorium inuentum sit vnquam serpentis, idest virulenta sectæ vestigium*, affirmant, concludenter infertur huiusmodi anathematis in Honorium intorti moderamen, seu interpretationem, nimirum ob oscitantiam in non retundendo prauo dogmate diris votum, eos omnino latuisse: alteram enim vterque, vel coarguendi, vel deprædicandi Honorij literas viam capessere debuisset; si ea tempestate huiusmodi Leonis rescriptum Honorij censuram, ita vt supponitur, declarasset. Quamobrem cum tam isti, quàm, plerique alij antiquiores etiam Latini Authores de Honorio hæresis postulato, & ob eam proscripto differant: exindè igitur recentiorum dumtaxat huiusmodi pium adinuentum fuisse passim euincitur: siquidem rei tanti ponderis, Pontificique adeò fauorabilem accurati eiusdem propugnatores animaduertere non omisissent.

Altero huius sententiæ fundamento, initio huius capitis proposito modò satisfaciamus. Quod nimirum silentium à Sergio inuentum, ac ab Honorio laudatum, in Typo Constantis à Sancto Martino, & à Synodo Lateranensi damnatum fuit: vnde & Honorij rescriptum simili pænæ subijci à Sexta Synodo debuit. Qui huiusmodi loquuntur, à principijs omnino deuiare videntur. Ea autem reducant in mentem, quæ Baronius in suis anna-

Alteri obiecto
de Typo, &
Honoriæ Causæ
fuit rescriptum
respondens.

libus adnotauit, cum de Praxeâ Montani affecula Romanum Pontificem circumueniente loquitur. Duo imò tria tempora Ann. 173. 3. 6. Montani, ac Sociorum coaceruanda putamus. Primum, cum iſdem in Eccleſia prophetare cœperunt, & in admiratione ſunt habiti, ſed nondum hæretici detecti. Secundum, cum res in controuerſiam deduci cœpit. Tertium, cum iſdem iam palam facti, quales eſſent ab Eccleſia Catholica penitus eiecti ſunt. Enituit tunc temporis, quæ de Sede Petri impolluta ſeruanda viguit ſemper vigilans Diuinæ providentiæ: nam cum illi totis viribus, niſi eſſent primariæ Eccleſiæ communicationem ſuffragari, quò ſic ab vniuerſa Catholica Eccleſia viderentur eſſe reſcripti, atque probati, dum res apud Romanum Pontificem ageretur, idemque de impartienda illis communicatione literas dediſſet, continuò reuocauit: cum adueniens Praxeas, catholica religionis tunc homo, multa de illis, quæ hæcenus præteruiſſent ipſum Romanum Pontificem, eidem ſignificafſet, incultaſſetque. Sic igitur tribus temporibus conſideratis, nulli ſanè criminari potuit, ſi ipſo initio, vel medio tempore, cum primum illorum prophetiæ iunctis miraculis veris, vel apparentibus ederent, vel cum poſtea dubitatione exorta, diuerſæ eſſent diuerſorum ſententiæ, quis iſdem communicafſet: ſed tantummodò crimen erat, cum patefacta, atque à Catholica Eccleſia improbata, ipſorum hæreſi, id ſciens, quis prudensque feciſſet. Quod hæcenus Baronius de ſunt tempora, Montani hæreſi, cuius initia ignota fuere Romano Pontifici, ideoque ab eo non improbata, ad Monothelitarum impium dogma, à Sergio Pontifici Honorio propoſitum, ſub aliquo verborum inuolucro mihi liceat detorquere. Tria confercienda ſunt tempora Sergij, ſeu Monothelitarum hæreſis. Quando incœpit, ſed nondum fuere detecti hæretici. Secundò cum in controuerſiam deducta res eſt. Denique quando hæreſis palam facta, ab Eccleſia exploſa eſt. Cum igitur Honorius literis ad Sergium ſilentium indixit; hic nondum detectus fuerat hæreticus, vt iam ſupra demonſtrauimus. Quando res in controuerſiam delata eſt, cum videlicet Sophronius per Legatos, & literas Honorio ſignificafſet, quod illi Monotheliſmum palam ederent, quod facinus Pontifex tunc improbauit. Denique à Synodis Romanis, & à Ioanne Quarto, & à Martino heretiſis damnata eſt. Baronij itaque veſtigia ſecutus me aberrafſe minimè crediderim; ſi ita inferam: Dum Honorius vocabulorum ſilentium probauit, tunc oriri cœperat hæreſis, Sergiuſque nondum erat detectus Monotheliſmi fautor: Cum verò Conſtans Imperator Typum edidit, in quo vnam, vel duplicem in Chriſto prædicari

cari voluntatem prohibebat, à Ioanne Quarto Monothelitarum hæresis erat damnata, qui duplicem in Christo existere voluntatem in sua Synodo, oppositamque sententiam hæreticam definiens decreuerat. Hoc sancito, ad silentium initio hæresis oblatum recurri non poterat. Ex hac igitur disparitate inter oeconomiam Honorij pro seruanda cum Theodosianis concordia adinuentam, & inter Constantis Typum à Concilio Lateranensi damnatum facile aduersariorum obiectio enodatur.

Typus expositus post damnatum Monothelismum: nō sic Honorij oeconomia initio hæresis adiuenta.

Porro qui aptè verba Martini Papæ legerit in Concilio Lateranensi, animum Pauli Constantinopolitani in Typi constructione longè alium ab Honorij mente in oeconomia inueniet. In exordio Actionis primæ, sic ille; *In quo typo omnes omnino voces Sanctorum Patrum cum nefandissimorum hæreticorum dictionibus enervauit, nec vnā, nec duas voluntates, aut operationes in Christo Deo nostro definiens confiteri: Ac per hoc sine voluntate penitus & operatione Christum denuntiando, idest absque substantia, & natura eum predicare noscuntur.* Ex quo sic inferri debet. *Quamuis prædictus Typus (vt in sequenti actione dixit Synodus) bonum quidem intentum habere dignoscitur, dissonantem autem virtutem intentui continet. Bonum est namque, & omnibus sinientibus Deum desiderabile, cohibere dissensiones, & altercationes pro causa fidei: sed non est utile & bonum, cum malo destruere bonum.* Qui Typum condiderunt intus vnā tantum in Christo voluntatem, & operationem nouerant, licet dolose palam docerent, ne licitū cuicumque fuisset duplicem vel vnicam in Deo voluntatem ac operationem profiteri: & sic tollebant omnem in Christo voluntatem, & operationem. Quod verò aliud in Typo docerent, & aliud in mente priuatim tenerent, patet ex epistola Pauli Constantinopolitani, qui Typum composuit: post plura enim ait. *Vnde & vnā voluntatem Domini nostri Iesu Christi intelligimus, ne contrarietatem, aut differentiam voluntatum vni eidemque personæ Domini Iesu Christi applicemus, aut ipsum se expugnantem dogmatizemus, aut duos volentes introducamus &c.* Ita Paulus, qui in epistolæ exordio dixerat: *Superfluum excitationem, & altercationem verborum declinantes, ac precauentes &c.* Typi igitur authorum is erat animus, vt in corde repositum dogma de vnā in Christo voluntate tenerent, & ore interdicerent, ne quis vnā, vel duplicem proferret; qua ratione omnem Christi voluntatem perimebant. At videamus quænam sit mens Honorij in literis ad Sergium? *Vnā voluntatem fateamur Domini nostri Iesu &c.* Iam ostendimus ex Sancto Maximo locum

Sec. 1.

Secr. 1.

Diuersissimus erat Typi sensus à mente, ac rescripto Honorij.

tum esse Pontificem de voluntate humana Christi, quæ erat, & fuit semper vna, idest vniiformis diuinæ, non contraria, sicuti in nobis. *Caterum quod ad dogma Ecclesiasticum pertinet: sic in posteriori epistola, quæ pluris habenda est (quia posteriores prioribus derogare scimus) de silentio vocabulorū indictio, ait. Quæ tenere, vel prædicare debemus, propter simplicitatem hominum, & amputandas inextricabiles questionum ambages, sicut superius diximus, non vnam, vel duas operationes in Mediatore Dei, & hominum definire; sed utrasque naturas in vno Christo unitate naturali copulatas, cum alterius communione operantes, atque operatrices confiteri debemus, & diuinam quidem quæ Dei sunt operantem, & humanam, quæ carnis sunt exequentem, non diuisæ, neque confusæ, aut conuertibiliter Dei naturam in hominem, & humanam in Deum conuersam edocentes, sed naturarum differentias integras consistentes &c. Auferentes ergo, sicut diximus, scandalum nouella adinventionis, non nos oportet vnam, vel duas operationes definiendo prædicare, sed pro vna, quam quidam dicunt.* (Nota, non vnam esse operationem Honorij, sed quidam ita dicere aßerit) *operationem, oportet nos vnum operatorem, Christum Dominum in utrisque naturis veridicè confiteri, & pro duabus operationibus, ablato geminæ operationis vocabulo, ipsas potius duas naturas, idest diuinitatis, & carnis assumptæ in vna persona vniuenti Dei Patris inconfuse, indiuisæ, atque inconuertibiliter nobiscum prædicare propria operantes. Nolim hic temere terere, vt sigillatim ostendam, quàm diuersa fuerit Honorij oeconomia in ista vocum suppressione, ab ea quam Typus proponebat: Lectori enim satis patet, cum integra Honorij epistola Sancti Leonis Magni epistolæ, & Chalcedonensis Synodi definitioni cohæreat. Vnde hic dumtaxat suggerere fas erit, quod Typus ne ampliùs discuteretur propositio vnius, vel geminæ voluntatis operationisue in Christo interdixit. At oeconomia Honorij voces taceri præcipiebat, & illarum loco ostentari utrasque naturas in Christo, cum alterius communicatione operantes, atque operatrices. Vndè sic apertè se declarat. Scribemes etiam communibus fratribus Cyro, & Sophronio Antistitibus, ne nouæ vocis idest vnius vel geminæ operationis vocabulo insistere, vel immorari videantur: sed abrasa huiusmodi nouæ vocis appellatione, vnum Christum Dominum nobiscum in utrisque naturis diuinæ vel humanæ prædicent operantem. Hinc deducitur, huiusmodi Honorij oeconomiam de silendis vocabulis ad amputandas disceptationes esse inuentam, non ad destructionem.*

structionem fidei dogmatis. Nam eodem tempore, quo silesi voces inssit, prædicari ab ipsis debere Catholicum dogma de Christi voluntatibus indixit, suppressio tamen hoc vocabulo voluntatis, sed per æquipollentiam id ipsum fieri ostendit, per naturas utrasque in Christo unitate naturali copulatas cum alterius communione operantes, atque operatrices: quo nil melius dicere poterat. Quod pariter in prima ad Sergium epistola inculcauerat his verbis. *Hæc nobiscum fraternitas vestra prædicet, sicut & nos vobiscum unanimiter prædicamus, hortantes vos, ut vnius vel geminae nomen vocis inditum operationis vocabulum aufugientes, unum nobiscum Dominum Iesum Christum filium Dei veri, Deum verissimum in duabus naturis operatum diuinitus, atque humanitus fide orthodoxa, & unitate Catholica prædicetis.* Attamen in Typo non reperitur loco silentij, & suppressionis istarum vocum, aliquis alius modus propositus, quo idem de Christi operationibus exprimeretur: sicut in geminis Honorij epistolis ad Sergium, & in alijs ad Cymum, & Sophronium, quæ non extant, apparet: vnde cum diuersa silentij formula in epistolis eius, ac in Typo inueniatur, non eadem censura, qua Typus à Synodo, reijci eius epistolæ debuerit, ut aduersarij autumant.

Honorium in huiusmodi oeconomia non defecisse pluribus probat Baronius, ex quo hic libeat nonnulla referre. [Nec poterat culpæ adscribi de utraque voce silentium, quod velut pacis signaculum esse videretur appositum. Etenim cum omnis vocum nouitas soleat in Ecclesia esse suspecta, & in antiquitate vsuque veteri fundata semper reperiatur firma securitas, quid de vocum nouarum silentio, quod erat sibula pacis, potuit Honorius reprehendi, quod ab eo videri poterat, non retinendum tantum, sed imperandum? Non igitur, si tempus attendatur, reprehendi potest Honorius, sed eo nomine laudari potius debet; vrpote quod satis superque consultum fidei Catholicæ, (vt ait) videri poterat, si in Christo duas confiteretur quis naturas indiuisæ, inconfusæ, & inconuertibiliter coniunctas: pariterque profiteretur vnum operatorem diuinitatis, & humanitatis Christum Deum, hoc est ipsum in vna consistentem persona operatum (vt ait) secundum duplicem operationem duarum naturarum, humanæ atque diuinæ: vt planè rem ipsam prædicare noscatur, cuius nouas voces vellet ob exorta scandala reticere, quæ ob nouitatem suspectæ videri possent, & magnam dissidij occasionem subministrare: vnde meritò silentio illas obruendas esse putat. Non enim adhuc eo progressa res erat,

vt

Ann. 633.

n. 33.

Baronij commendatio circa hoc silentium ab Honorio laudat.

ut non sine scandalo eadem voces prætermitti potuissent, utpote accidit; nam cum nondum fraus hæreticorum detecta esset, iudici ab ipso Pontifice silentiū debuit, quòd (ut dictū est) iam satisfactum videri posset de Verbi Incarnatione plenè doctrinæ. Qui igitur temporis huius nullam rationem habuere, in Honorium uti collusorem stultè admodum declamarunt, fauentemque errori vnā cum Sergio arguerunt. Qui verò ad memoriam reuocarit, quantum esset malignatus inimicus in Sancto occasione voculæ vnus *homouision* tempore Constantini, ac Successorum Imperatorum, sanctè, pièque, sicuti & prudenter Honorium fecisse non dubitet. Qui verò consideratione nulla habita temporis huius, quo Sergius Catholicus habitus rem bona fide agere creditus est, omnia ad statum illius temporis referunt, quo sub eo silentio latere fraudem compertum est, Sergiusque ipse & hæreticus detectus fuit: hincque factum est, ut hi eadem sententia, qua Sergium, Honorium quoque perstrictum esse atuerint.] Hæc Baronius. Quibus ostenditur Honorium ob indictum silentium coargui non meruisse: vnde licet hoc ab Orientalibus patratum esset; saltem ab Apostolica Sede non debuit ratum haberi. Hoc ipsum ex alijs rationibus confirmatur.

Ex verbis Agathonis Honorij oeconomia approbatur.

Act. 4. Sext. Syn.

Prima est, quia Leonis Prædecessor Agatho in sua suggestione ad Constantinum Imperatorem, quæ lecta, approbataque fuit tam à Synodo Romana, quam ab Oecumenico Sexto Concilio, silentium illud vtriusque vocabuli ab Honorio indictum, summopere celebrauit: sic etenim de eo loquitur. *Vnde & Apostolica memoria mea paruitatis Prædecessores Dominicis doctrinis instructi, ex quo nouitatem hæreticam in Christi immaculatam Ecclesiam Constantinopolitana Ecclesia Præsules introducere conabantur, nunquam neglexerunt eos hortari, atque obsecrando commovere, ut à prauis dogmatis hæretico errore, saltem tacendo, desisterent: ne ex hoc exordium dissidij in unitate Ecclesia facerent &c.* Ex quo patet, delictum Honorio non imputandum, si huiusmodi silentio assenserit; cum Agatho illud commendare non desisterit, per ea verba (*saltem tacendo*) Honorium ipsum indignant; quem tamen Dominicis instructum doctrinis in hoc eodem ad Sergium rescripto appellat.

Neque alij à Synodo propter oeconomia proscripti.

Secunda ratio est, quod Cyrus, Pyrrhus, Paulus, Petrus, & Theodorus Pharanitanus à Synodo non propter hoc vocabulorum silentium, sed propter expressam vnus voluntatis, & operationis in Christo assertionem, anathematis vinculo sunt obstricti:

stricti : unde in Actione decimatercia opuscula illorum prolata non huiusmodi vocum reticentiam, sed vnicam in Christo voluntatem complectebantur : ut singula sedulo perlegenti facile constabit. Quapropter si nemini istorum ob vocum illarum silentium anathema à Synodo intortum, haud aliter Patres aduersum Honorium, ob hanc tantummodò causam, sed ob dogma ipsum de voluntate, peregrisse rectè conijcitur. Nec valet vrgere Sergium non modo ob vnus voluntatis propositionem, verùm etiam ob illorum vocabulorum suppressionem Honorio suggestam suis literis, damnatione Synodali dignum fuisse adiudicatum : ac propterea Honorium idem silentium suo rescripto ad Sergium approbantem pari pœnæ meritò obnoxium extitisse. Nam (vt alibi inuimus) silentium à Sergio indicium tum reprehensibile, censuraque dignum euasit, cum Synodali decreto per Ecthesim neutra de Christi voluntatibus opinio depredicari interdiceretur, quod contigisse post Ioannis Quarti Synodum compertum est. Cum autem non pro dogmate, sed pro quadam oeconomia ad pacem cum Aegyptijs. conseruandam (quemadmodum Pontifex intendebat) huiusmodi vocum silentium prohiberetur, tam acri censura illud proscribi minimè decebat. Verùm ità de facto Patres censuisse subijcies. Patres Pseudo-Synodi Honorio auersos perperam ità egisse, haud inficior : si verò Oecumenicæ Synodi dicamus, eos Sedis Apostolicæ calculos nunquam in huiusmodi re suscepisse constanter affirmamus : siquidem taceri voces ad tempus, vel ut oeconomia etiam alios Pontifices, nunquam ab Ecclesia reprobatos consueuisse, omnibus constabat.

Tertia ratio ex scripto Sancti Maximi Abbatis ad Petrum Illustrum in fauorem Honorij à Græcis calumnia affecti depromitur, in quo hæc habentur. *De quibus omnibus miseri, nec sensus Apostolica facti sunt Sedis, & quod est risu, immò ut magis propriè dicamus, lamento dignissimum, utpotè illorum demonstrationum audacia, nec aduersus ipsam Apostolicam Sedem mentiri, temerè pigritati sunt; sed quasi illius effecti consilij, & veluti quodam ab eo recepto decreto in suis contextis, pro impia Ecthesi actionibus secum magnum Honorium acceperunt, sua presumptionis ostentationem ad alios facientes, viri causa pietatis maximam eminentiam* Illustris ille vir natione Græcus expressè Monothelitas præsumptionis reprehendit, qui Sedem Apostolicam, eiusque dignissimum caput Honorium tanta calumnia commaculare, nisi sunt, ut eum suæ opinionis fautorem ostentarent; ideoque

Collect. Anast. p. 39.

Hoc ipsum ex S. Maximi auctoritate depromitur.

ideoque eos deridendos, aut potius deplorandos esse proclamare. Exinde Honorium suis epistolis hæreticis illis fomentum haudquaquam præbuisse rectè inferimus: dum Græcos ad se Pontificis dicta extorquentes de temeritate, de mendacio, ac præsumptione nimis deploranda S. Maximus coarguat. Licet enim in sua Ecclésiæ Honorij rescriptum ad Sergium quodammodò iisdem verbis transcripserint: hoc nihilominus dolose, malignè, ac peruersè ab ijs præstitum Sanctus Abbas asseuerat. Quod maximè obseruandum puto: siquidem indirectam illam & à sanctissima Pontificis mente maximè alienā, quàm nequiter aucupabant, disseminandæ hæresis occasionem, S. Maximus, vel irridens, vel deplorans flocci fecit: è contra verò recentiores Aduersarij, veluti Maximo maiores, eam tam acriter sugillant, ut Pontificis diris vouendi ansam Oecumenici Concilij Patribus subministrasse autument.

Quarta ratio est, quod idem Sanctus Maximus varijs opusculis epistolisque Honorij calumnijs impetiti famam egregiè propugnauit; attamen omnem operam nauauit in explicando legitimo sensu ipsius Pontificis verborum: cum is in epistola ad Sergium: *Vnam confitemur Domini nostri voluntatem*, pronunciauerit: nullum autem verbum in eiusdem excusationem quoad vocum illarum reticentiam ab ipso approbatam in eadem epistola protulit: quod huiusmodi silentium ab Orientalibus orthodoxis Honorio culpæ datum minimè fuisse clarè arguit: de vtraque etenim calumnia Pontificem iniuste vexatum Sanctus Abbas validis argumentis absolvere studuisset. Siste hic paululum Lector: & Diuum Maximum ab obitu, imò ab Honorij rescripto ad Sergium per triginta ferè annos superstitem recole: ipse etenim anno Domini 662. martyrio clarus ad superos euolauit: ab hoc verò tempore vsque ad Sextæ Synodi celebrationem duodeuiginti anni excurrerunt: hinc diuturniorem temporis lapsum intercessisse ab illa filendi oeconomia vsque ad Maximi decessum, quàm ab eiusdem obitu vsque ad Sextam Synodum luculenter conijcias. His prælibatis seriò animaduerte, mox Honorij rescriptum ab acrioribus Monothelismi antefignanis malignè interpretatum, & diuturniori temporis tractu ad simpliciorum mentes facilè aucupandas impiè prætextum, flammam illius erroris in Orientem (iuxta aduersarios) plurimam succendisse: ea nempe ætate Athanasius Iacobita, Cyrus, Sergius, Theodorus Pharanis, Pyrrhus, ac Paulus vixere, qui omnes vnâ voce Honorij effata cum ipsis consentientia, licet Sophronio

Maximus nunquam de silentio vocum illarum Honorium defendit: quia in hoc non erat reprehensibilis.

phronio hoc impugnante, ubique proclamabant: quas imposturas non modo in Oriente, verum etiam per Africam, & in ipsa Urbe Sanctus Maximus in Romanis Concilijs proprijs auribus perceperat: præcipue cum Pyrrhus, vti testabatur Ioannes Quartus, per literas suas huc atque illuc transmissas, ad proprium sensum quasi sanctæ memoriæ Honorium Papam attrahere conabatur: necnon & Paulus, cuius epistola in Synodo Lateranensi perlecta hanc clausulam præferebat. *Honorius & Sergius consonantes erant.* Præterea tam Heraclius, quam Constans tum temporis Imperatores huiusmodi labe fordidati, pravi dogmatis virus per Orientales plagas obserpere libenter indulserunt, immò totis conatibus promouerunt. Verum post Diui Maximi obitum vsque ad Concilij actiones, minora fortasse mala in ijsdem regionibus à Monothelismi asseclis, breuiori annorum curriculo, vt diximus excitata. Petrus etenim solitarius Byzantij Patriarcha vsque ad Theodorum huiusmodi hæresi infectus erat: cæteri tres Thomas, Ioannes, Constantinus, vicissim Patriarchatui Constantinopolitano suffecti, pro Orthodoxis ab ipso Concilio adiudicati. In alijs tantum Patriarchalibus sedibus Petrus Alexandriæ, & Macarius Antiochiæ eadem labe ferebant: Constans à Vitaliani temporibus mitius egit cum assertoribus geminæ in Christo voluntatis. Constantinus etiam verè Orthodoxus, & ab hæreticis illis auersus, per duodecim annos ante Concilium imperij habenas rexerat. Ex quibus omnibus luculentissimè euincitur, quòd paulò superius innuebam; nempe haud imparem, seu verius longè maiorem hæresis istius flammam, Diui Maximi tempestate, quam post eius decessum in Oriente succensam. Cum igitur Sanctus Abbas Honorij oeconomiam, vtrumque illarum suppressionem ab eo indictam, nullatenus tutandam susceperit, sed dumtaxat de vnius voluntatis assertionem malè accepta apologias retexerit: satis euident exinde prodit argumentum, ob huiusmodi silentium ac conniuentiam Honorij non adeò sese reddidisse execrabile, ac Orthodoxos contemptibilem, vt ob id commendatitij apologeticique libellis egeret. Quæ itaque ratione ex minoribus fortassis subindè exortis malis, quorum incrementa per Theodorum, & Macarium, etiam Honorium pro se adducētes, sed tanquam falsarios in pluribus deinde à Synodo detectos, suscitata, adeò malam posteris de Honorio silentium præscribente opinionem emeruisse dicas: vt pro eo dumtaxat anathemate percuti Apostolicæ Sedis approbatione promeruerit? Apagè absurdum. Plus Ma-

In apolog.

Maius fomentum prauis
hæreticis Ho-
norius ea qua
vivebat Maxi-
mus arate, quæ
post eius obitum.

ximo tūc viuenti, quā recentioribus adhibenda fides, Quare si huiusmodi silentium nullatenus culpabilem Honorium Maximi temporibus constituit: multo minus illis posterioribus damnablem reddidit.

Neque huiusmodi animaduersio (ni fallor) contemnenda: quippe si Honorij negligentia in non retundendo prauo eo dogmate illos sectarios confouisset: ideoque sanas orthodoxæ regulas maculari permisisset (vt aduersarij prætendunt) tot præclari Patres, eruditione, ac sanctimonia ea ætate florescentes hanc Pontificis erga hæreticos indulgentiam fugillare non desissent. Scimus, quod Sophronius Monothelitarum malleus, quandoque hanc silendi oeconomiam amplexus, deinde eorumdeni technas, per Legarum suum Honorio denunciavit, vt in posterum lenitate omiſſa aduersus eos, Apostolico succensus zelo excandesceret: quod sine mora à Pontifice præstitum, fuisse, ipse Sophronius eiusdemq; Legatus (sicut in prima Dissertatione, capite quinto, & sexto probauimus) pluribus eum,

Nullus orthodoxus illorum temporum Honorium de indulgentia erga hæreticos insimulare ausus est.

præconijs extollentes protestantur. Ceteri autem, vel in Orientalibus, siue in Occiduis regionibus præclari Patres, inter quos, alibi allegatos, Sanctus Braulio, Casaraugustanus, & Sanctus Isidorus Hispalensis tūc viuentes, Honorium eximia veneratione prosequuti sunt: quin etiam Beda Concilio Sexto proximior in suis opusculis ipsius Pontificis laudabiliter meminit: ac Sanctus Ioannes Damascenus Bedæ coetaneus Monothelitas, coarguens, & integrum de duabus Christi voluntatibus tractatum, digerens, nullam Pontifici erga istos sectarios adeo indulgentiæ erroris inertięque maculam inurit. Hoc autem ita veritati concinit, vt nemo Orthodoxorum Patrum ab obitu Honorij vsque ad Sextum Concilium, eique proximiora tempora, ab aduersarijs in medium produci queat, qui Honorium de huiusmodi fonte Monothelitis sua, conniuentia porrecto insimulet, ac conqueratur. Aliter, visum fuisse Patribus in Sexta Synodo coactis urgebis. Ipsi visum, respondeo, Honorium in dogmate male sensisse: ideoque mentem Sergij in omnibus secutum, eiusque impia dogmata confirmasse disertis verbis in actione, decima tertia asseuerarunt. Verum Romanos Pontifices in hoc sensu Honorio inflictum anathema explicasse, nempe ob suam negligentiam hæresim illam fouisse, subijsies: Allatæ huc vsque superius rationes (adhuc insto) huiusmodi recens, ac pium quorundam adinuentum satis obstringunt. Porro præter Leonis Secundi epistolam, iam abunde vti supposititias reiectas,

ctas, peto ab aduersarijs, à quo alio antiquitatis ætario huiusmodi Apostolicæ Sedis explanationem, moderationem, seu Honorianæ censuræ interpretationem depromant? A pluribus Pontificibus ita luculenter attestantibus in professione fidei in diurno Pontificio contenta, quam nuper electi edere consueuerunt, ubi Honorium prauæ istiusmodi assertioni fomentum impendisse traditur: ita ouantes aduersarij, & ceu victores capta præda exultantes, respondent. Ad hoc seriò percunctandum sequens instituitur articulus.

Interim claudat hoc capitulum præclarissimum illud Sancti Theodori Studitæ monitum, quod in epistola ad Naucrarium, his verbis suggestit. *Dispensationes à Patribus aliæ ad tempus tantum factæ sunt, aliæ perpetuam vim habent. Perpetua fuit, cum Sanctus Athanasius Italiam concessit, ut personas usurparent, pro hypostasibus. Ad tempus, ut quod Apostolus fecit in circumcisione: quod Magnus Basilius in Spiritu Sancto: quod nunc demum Boatus Cyrillus: quæ nimirum usque ad tempus aliquod factæ reprehendendum nihil habent: nec absurdum ulla ex parte: remissum tamen quiddam, & non penitus exactum. Id enim dicitur dispensatio ad tempus &c. Neque enim fieri potest, ut medicus ægrum curret è vestigio &c. An non idem & nos facere debemus, qui non nullis interdum ex ijs, qui nobiscum sentiunt in re aliqua disceptantibus, in qua non magna sit molestia, parumque à summo iure discedatur: ipsorum nihilominus communionem admittimus; ne propter exiguum quippiam, quod paulò post corrigi queat, totum amittamus, quod quidem imperitorum esset, & non Dei mysteria dispensantium &c.* Huic sanè dispensationis formulæ à Theodoro non tantum in præfata epistola, sed pariter in tractatu de dispensationibus plurimum commendatæ, Honoriana cum Monothelitis oeconomia coherens exitit. Quippè ad tempus pacis, videlicet cum Theodosianis nuper iniitæ, respectum habuit, cum vocum taciturnitatem præscripserit; hac ratione opportunam, integro Aegyptiorum morbo tractu temporis adhibere medicinam confidens. Vnde quod remissum quiddam, & non penitus exactum, absurdum nulla ex parte, neque reprehendendum asserebat Theodorus, Honorio ita cum Sergio, Cyroue per aliquod brevis temporis spatium dispensanti, adeò in faustum euasisse, ut à Catholica communione explodi meruerit, eo quod incipientem heretici dogmatis flammam non extinxit, haud facile credo. Ex allatis itaque & ex mox recensendis alijs argumentis, recens huiusmodi à plerisque eruditis excogitatus modus, quo Hono-

Epist. 49.

Ex Theodori Studitæ auctoritate Honorij oeconomia defenditur.

rio non tanquam hæresin sapienti, sed ceu hæreticis illis nimium indulgenti anathema inflictum volunt, satis refellitur. Quibus si adhuc aduersarij oblucentur; eos rationū potius, quam proprii consilij ductum prosequi debere, humillimè admoneo: siquidem à nullo perantiquo Scriptore, Orthodoxoque Patre, neque ab ipso Oecumenico Concilio Honorium ob huiusmodi oeconomiam damnatione dignum adiudicatum comperimus. Ad præcitati modo Diurni Pontificij disquisitionem progrediamur.

CAPVT SEXTVM.

Diurnus Pontificum, ac professionis eorumdem formula examinantur.

ACTORVM Sextæ Synodi sinceritatis Propugnatoribus præ alijs auctoritatibus Professio fidei Papæ recens electi in Diurno Pontificum relata arridet: in qua Honorius inter proscriptos recensetur. *Auctores verò* (sic habet) *noni hæretici dogmatis Sergium, Pyrrhum, Paulum, & Petrum Constantinopolitanos una cum Honorio, qui prauis eorum adfectionibus fomentum impendit &c.* Quibus Pontificem non tanquam hæresiarcham, verum hæresi indulgentem meritas pœnas luisse ostendere conantur.

Ego verò aduersarijs obuiam processurus Diurni Pontificis codicem prius stricto examini supponere operæ pretium duxi, ostensurus ex fido Ecclesiæ Romanæ atramentario non processisse. In primis sciendum Iuonem, & Gratianum huius diurni meminisse, vnde istius Libelli antiquitas venerationem meretur. Verum an professio fidei in hoc diurno comprehensa, & à præfatis authoribus producta, sit ipsamet, quæ in hoc opusculo continetur? res valde dubia. Iuonem enim ad Hugonem Archiepiscopum Lugdunensem Sedis Apostolicæ Legatum scribens, sic tradit. *In Libro quoque Pontificum, qui dicitur Diurnus, ita continetur de professione Romani Pontificis: nihil de traditione, quam à probatissimis prædecessoribus meis traditam, & seruatum reperi, diminuere, vel mutare &c.* Quæ verba in hoc Diurno reperiuntur: eo quod sicut omnes Episcopi, decreta

ante-

Epist. 60.

Diurni alterius mentio apud auctores.

antecessorum & omnem veterum morum honestatem, ante suam consecrationem, seruare pollicentur: haud aliter Summus Pontifex prius quam consecrationis gratiam consequeretur, consuetudines Romanæ Ecclesiæ, & decreta Prædecessorum suorum se inuiolabiliter tuiturum profitebatur. Interim aliàs Iuo ipse huius Diurni meminit, cum de octo vniuersalium Conciliorum autoritate disserit. *Sancta* (ait) *Octo vniuersalia Concilia, Nicenum, Constantinopolitanum, Ephesinum, Chalcedonense, item quintum Constantinopolitanum, & sextum; item Nicenum septimum, & octauum quoque Constantinopolitanum, usque ad unum apicem immutata seruare &c.* Hæc Iuo non ex illo diurno Pontificio, de quo currit sermo, sed ex alio recentiori libello Papæ fidei professionem complectente excerptis. Diurnus siquidem iste sic habet. *Quoscunque verò, qua eadem sex sancta Concilia susceperunt, ut rectæ fidei consortes suscipimus, & cum eadem reuerentia ore, & corde veneramur.* Pluraque alia, prolixiori stylo digesta ad eadem Concilia pertinentia completitur. Cum itaque nullum fiat in hoc Diurno verbum de alijs duobus Concilijs posterioribus, quæ à Pontifice suscipi, & seruari Iuo asserbat, pleraque alia ab eodem præmittantur, hinc libellum hunc septima, & octaua Synodis antiquiorem, ac propterea ex alio recentiori Diurno eam fidei professionem ab Inone desumptam conijcio.

Dec. p. 4. 132.

Porrò Gratianus qui quindecim ferè annis (iuxta Trithemium) siue quadraginta circiter annis (ut alij volunt) post Iuonem Decretum coadunauit; dum de Constitutionibus, celi *par. I. dist. 16. cap. 2.* Canonibus Sextæ Synodi loquitur (quos tamen dum asserit à verò Concilio desumptos hallucinatus est) Diurni etiam Pontificij autoritatem sic in medium profert. *Item ex Diurno lib. Profess. Romani Pontificis.* Cum tamen in Diurno Pontificio, de quo modo agitur, ne verbum quidem de Canonibus Sextæ Synodi inueniatur: immò nemo sanæ mentis arbitrabitur, Romanum Pontificem se illos canones tueri polliciturum, cum ex Anastasio nouerimus, *Quadam in hac Synodo ex Apostolorum, In Pras. Sept. & sextæ vniuersalis Synodi Canonibus, & sententijs inueniri, qua Syn.* penes nos interpretata nec habentur, nec admittuntur. Ex quo diurnū Pontificum à Gratiano euolutum mendum aliquod passum inferimus: nisi Authorem ipsum prauæ fidei insinulare velimus. Præterea Diurni alter Codex in Vaticana Bibliotheca Baronij ætate extitit, cui iste libellus Diurni titulo cohonestatus repugnat. Aliæ professionis fidei formulæ à Pontifice recens *Item ex eod. de Vaticano.*

cens electio emitti solitæ, ab Authoribus eduntur. Ista etenim in prædicto Diurno exhibita longè diuersa est ab alijs posterioribus, quæ in libro M.S. Bibliothecæ Vaticanæ signato numero 3535. & in celeberrimo Christianissimæ Suetiæ Regine Archiuo, atque in manuscripto codice Antonij Augustini recensentur. Hæc prænotanda duxi, vt inferam Pontificiam professionem ab eo diurno educam suspitione non carere.

Aliæ professio-
nes singulorum
damnatorum,
nomina non
præferebant.

Illas omnes fidei professiones perpendenti patebit, Synodos vniuersales, earumque definitiones, & damnatos à præfatis Concilijs hæreticos tantum comprehendere, nunquā tamen nomina à Synodo proscriptorum singillatim ab eodem repeti. *Sancta quoque* (ita in præfata formula legitur) *omnino vniuersalia Concilia, idest Nicenum &c. in unum apicem immutata, seruari, & pari honore, & veneratione digna haberi, & qui prædicauerunt, & statuerunt, omnimodè sequi, & prædicare quacumque condemnauerunt, condemnare ore & corde &c. Vel quos condemnauerunt, vel abdicauerunt, simili condemnare sententia, vel abdicare.* Quid igitur vrgent aduersus nos hanc professionem fidei Pontificum contra Honorium iactantes, cum in vnico diurni Libello, quem veluti oraculum ipsi venerantur, Honorij nomen cum anathemati obnoxij exaratum reperiant, quem in tot alijs codicibus fide dignis istiusmodi fidei professionem, complectentibus nedum aliorum condemnatorum à Synodis nomina inueniantur? Ex varia itaque Pontificis professione oritur digna quidem animaduersione suspicio.

Iste Diurnus
non ex Vati-
cano, sue al-
tero Romano
Archiuo de-
promptus.

Hunc libellum à Romanis scrinijs, ac præcipuè à Vaticano Archiuo nusquam prodisse certissimum est. Ego ipse testis sum, per cuius manum vir ille eruditissimus, atque in Ecclesiasticæ historiæ antiquitate versatissimus cum accepit. Si Vaticana monumenta, quorum ipse accuratissimus Custos extitit, quæque omnia summa solertia perlustrauit, vel alia perantiqua Urbis Archina ipsiusmet notissima hunc diurni codicem præseruissent, vt maius robur, atque auctoritatem huic opusculo largiretur; vnde erutum fuisset, amicis suis, mihiq; omnium suorum discipulorum animo communicasset, Insuper aliquis præantiquus dicti codicis prototypus in nostris celebrioribus Urbis scrinijs adhuc asseruatus studiosis viris exhiberetur. Verū quia ex exteris, non autem à Romanis descriptus est Archiuus, paruam, ne dicam nullam promeretur fidem: quamobrem prudenti consilio annis elapsis istius opusculi præsum interdictum: nam ad infringendam eius fidem hoc vnicum sufficie-
bat

bat argumentum : nempe , quod in Romanis , Pontificijsque monumentis minimè reperiretur . Qui etenim fieri potest , vt Romanus Pontifex recens in Vrbe electus fidei professionem enutrens , aliunde quàm à Romanæ , Apostolicæque Ecclesiæ Ritualibus eiusdem formam mendicaret ? Rituale autem hanc professionem continens penès Vaticanam ; aliæque Romana Archiua non extat ; exinde formulis Romæ extantibus , non alteri ab exteris expetitæ assentiri tenemur .

Ex quibus parua, aut nulla fides ei adhibenda.

Porro ne coniecturis in re tanti ponderis innitatur , sedulò hanc fidei professionem in eo Diurno insertam perscrutari expedit . Et primò adnotandum huiusmodi libellum non esse formularium , seu Rituale , quo Pontifex , Ecclesiæque Romana in functionibus vti consueuerat , sed collectionem quandam veterum Apostolicæ Sedis formularum , ex Pontificum epistolis , vel aliunde excerptarum ab aliquo erudito , curiosoque rerum antiquarum indagatore , cuius opera quævis materia suis locis , ac ordinibus aptatur . Quod indicat titulus tertius istius Diurni : vbi de electione Pontificis ad Principem hæc post alia habentur .

Obeunte itaque beatissima recordationis Papa nostro illo , in electione illius venerabilis Apostolicæ Sedis Archidiaconi omnium , Deo volente , declinauit assensus . Propter quod ita ab ineunte ætate sua eidem Ecclesiæ militauit &c. præsertim dum talis olim fuerit instituti , vt etiam prædicti beatissimi illius Pontificis assidua conuersatione sua ad tantorum meritorum insignia &c. fecerit Christo adiuuante proficere . Ex quibus dignoscitur huiusmodi formulam in electione Papæ non esse cuius electo communem : verum esse Archidiaconi recens acclamati , cuius præcipua laus fuerat Romanæ Ecclesiæ in gradibus minoribus solerter administrasse , atque demortui Pontificis lateri adstitisse , quod ad omnes ad Pontificale munus euectos non attinebat . Immo in sequenti numero eiusdem diurni , cuius titulus de electione Pontificis ad Exarchum , post alia sic legitur . Sed non diu in afflictione persistere consuecta Dei nostri benignitas sperantes in se dereliquit Triduo enim nobis exiguis in Oratione manentibus , vt omnium mentibus celestis dignatio demonstraret , quem dignum ad successionem Apostolicæ vicis inbeat eligendum ; eius gratia suffragante , & omnium animis inspirante in vno conuenientibus nobis &c. Hæc asserunt post triduum electum Papam : vnde huiusmodi ad Exarchum electio singularis fuit , non autem communis : nam sæpe nonnisi post plures menses nouus Pontifex renunciabatur . Insuper in eadem ad Exarchum relatione subiicitur . Et idem sup-

Probatur euidentissime non esse formularium solum Pontificis.

plican-

plantes quesumus , ut inquirente Deo celsa eius dominationis nos , famulos voti compotes celeriter fieri precipiat . Præsertim cum plura sint capitula , & alia ex alijs cotidie procreentur , qua cura , & sollicitudinis Pontificalis fauoris expectant remedium &c. Pro-
 pinquantium quoque inimicorum ferocitatem , qua nisi sola Dei vir-
 tus , atque Apostolorum Principis per suum Vicarium &c. Quippè belli motus , & armorum apparatus electorum animos perterre-
 bat : at in pacis orio etiam Pontificis electio quandoque fiebat :
 Unde ex præfatis verbis satis euincitur , quod ea ad Exarchum
 epistola formulas communes in quocumque casu electionis
 Pontificiæ non complectebatur : verum ad tempus tantum im-
 minentis belli , & ad eam peculiarem electionem noui Pontificis
 spectabat . Idem occurrit adnotandum in sequentibus alijs ti-
 tulis epistolarum ad Episcopum , ad Iudicem , & ad Apocrisa-
 rium Rauennæ eadem de causa à Romano Clero postulatos .
 Attamen deinde in titulo octauo ad diuersos Episcopos com-
 munitis formula istius electionis ad eos dari solitæ in electione
 Pontificis exhibetur : dum ait . *Die tertia , ut moris est , nobis in*
unum conuenientibus &c. in personam Domni illius huius Aposto-
lice Sedis Romane Ecclesiæ venerabilis Presbyteri , vel Diaconi
Deo cooperante , Beatorum Apostolorum intercessione conuenit , atque
conferuit electio . Hæc formula cuius electo , siue Diacono ,
 seu Presbytero conuenit . Verum in titulo nono sequenti pro-
 ducitur decretum Pontificis , cuius nonnulla verba peculiarem
 aliquem electum , post diuturnum tempus indicant : vnde om-
 nibus aptari nequit . *Diū enim nobis (ait) in oratione manenti-*
bus , ut omnium mentibus electi dignatio demonstraretur &c. à
paruo usque ad magnum in personam illius Sanctissimi huius sanctæ
Apostolicæque Sedis Romane Ecclesiæ Diaconi , Deo cooperan-
te &c.

Titulus decimus præfert Indiculum Pontificis electi : qui
 præ cæteris hæc continet . *Sancta quæque vniuersalia Concilia &c.*
& vna cum eis pari honore sanctum Sextum Concilium , quod nup-
per sub Constantino pia memoria Principe , & Agathone Apostolico
prædecessore meo conuenit ; medullitus , & plenius conseruare &c.
 Qui electionis modus paulò post Sextam Synodum huiusmodi
 professionis fidei formam à Pontifice electo edendam viguisse
 coarguit . Verum in titulis præcedentibus apponitur petitio ad
 Exarchum , ut quætoocius assentiretur Pontificis ordinationi :
 ideoque Rauennanenses , ut dictum est , Episcopum , Iudices ,
 & Apocrisarium à Romano Clero expostulati : ut omnes vna
 simul

simul ab Exarcho celerem Pontificiæ ordinationis consensum obtinerent. Hæc autem nullatenus cohærent cum tempore præfatae professionis electi Pontificis: nam si in ea Pontifex Sextum Concilium nuper sub Agathone Prædecessore suo habitum approbare confiteretur: & apud omnes compertum sit, quod Constantinus Quartus Imperator Benedicto Pontifici, qui Leoni Secundo in Petri Cathedra successit, ut electus sine dilatione in ordinationem promoueretur, indulgit: subindè necessario sequitur, quod prædictæ ad Exarchum preces ad priora tempora referendæ sint, nempe prius quam Constantinus Quartus Apostolicam Sedem tempore Benedicti Papæ ab hoc tyrannico iugo liberasset, & consequenter hæc fidei professionis forma post ipsius Constantini obitum subijt: vnde rectè in ea dicitur. *Sextum Concilium, quod nuper sub Constantino piæ memoriæ principe &c. convenit.* In titulo verò vndecimo, in quo refertur professio Pontificis electi, cum loquitur de hoc Sexto Concilio, prætermisissis verbis illis, *nuper, & ab Agathone prædecessore meo*, quibus huiusmodi professionem paulò post Sextam Synodum fuisse editam indicabatur: ita ibi legitur. *Quod fauente Deo, & votum piæ memoriæ magni principis nostri Domini Constantini elementer implente, in Vrbe regia eo præsidente celebratum est, cui apostolicæ recordationis Agatho Papa per Legatos suos, & responsales præfuit.* Quæ forma longiorem à Synodo temporis tractum indigitat, vti Lectori sedulò verba ponderantem patebit. Cæterum in titulo huic proximo, vbi recitatur adlocutio plebis: cum nimirum Pontifex paulò post populum alloquitur, hæc post plura recensentur: *Ac magna Sexta Synodus edidit, quæ nuper in Regia Constantinopoli Vrbe, in qua, & Apostolicæ Sedis Legatos præsidere manifestum est, quæ & per decretum Christianissimi, ac piissimi, à Deoque coronati Constantini Magni Principis congregata est, & quæ suscepit, suscipio, & quæ abiecit, abijcio &c.* Hæc forma iterum ad tempus Sexto Concilio propinquum retrograditur; cum in eo sermone Papa Concilium nuper celebratum edicat, & omisissis piæ memoriæ verbis Constantinum, adhuc viuentem supponat: ex quibus præfatas formulas ad diuersa tempora referri luculenter conijcitur.

Hæc autem omnia sigillatim expendi, ut Lectori constet huiusmodi diurnum Pontificum, non esse Romanum, Apostolicumque formularium, quo Romana Ecclesia in electione, & professione Summi Pontificis antiquitus utebatur, sed meram, sub diuersis completæ collectionem variarum epistolarum, ac rituum, quæ Pontificibus.

Plures contra
dictiones indi-
cant non esse
formularium
commune om-
nibus electis.

erudita manus in vnum coegit. Quod etiam ex subsequen-
tibus ipsius opusculi titulis euincitur: cum in titulo vigesimo primo
Episcopus recenter electus polliceatur inter alia se nusquam sine
Sedis Apostolicæ iussione ad comitatum professurum. In tri-
gesimo autem, ubi de usu pallij agitur, Pontifex ita Episcopum
alloquitur. *Fidem tuam, quam in tuis epistolis breuiter adscripsisti,*
licet planius explanare debueras, redemptori tamen gratias agimus,
quod eam in ipsa etiam breuitate cognouimus. Quæ verba quem-
dã Episcopum suæ fidei professionem breui stylo exaratam,
ad Pontificem transmittentem recolunt, neque alijs Antistitibus
pallium suscipientibus conueniunt. Item in subsequenti titulo,
quo pallium alteri Episcopo traditur, hanc Papalem monitionem
legimus. *Præterea peruenit ad nos, quod Sacri Ordines in*
illis partibus cum datione conferantur. Quod si ita est, flens dico,
gemens denuncio, quia cum Sacerdotalis ordo intus cecidit, foris
quoque diu stare non poterit &c. Fragmentum hoc est epistolæ
Pontificis ad aliquem Episcopum cum hac paterna admonitione,
quæ Ciuitatem illam eo abusu fœdatam signat. Ne longius
diuagemur, prolixioreque sermone Lectorem detineamus, ex
concessionem translationis nonnullarum reliquiarum, Oratori
fundationis, priuilegiorum Monasterijs concessorum, aliarum,
gratiarum sub diurni titulis contentarum, eas variorum extitisse
partes Pontificum compertum est, quas pro personarum, ac cir-
cumstantiarum qualitate largiti sunt. Hoc ergo opusculum an-
tiquitate, eruditione, ac pietate bene olere fateor, quod tamen
ritualis, ac formularij Romani Pontificis, Ecclesiæque Roma-
næ vsui non inseruiuit. Exinde igitur contrariorum argumentorũ
ruit Coryphæus. Istius enim diurni compiler ex varijs monu-
mentis hæc deslorans, professionem Pontificum ad ea usque
tempora electorum debito ordine non texuit, verum eam for-
mulam Honorij nominis odio ab aliquo efformatam simul cum
alijs inconsulto collegit. Si ex Vaticanis, ac Lateranensibus
monumentis formularium, seu rituale Pontificium extractum,
huiusmodi professionem contineret, illi ipse lubens subscribere-
rem: cum autem aliundè prodierit, eique aliæ Pontificum
professiones fidei aduersentur, vt diximus, & fortè aliàs osten-
suri sumus, hinc diurni istius auctoritatem nihili facimus.

Animaduertendum vltius, quod in decimo titulo Indiculus
Pontificis electi refertur, ubi Papa Sextum Concilium præter alia
defendere profitetur. *Quod nuper (sic habet) sub Constantino*
pia memoria Principe, & Agathone apostolico prædecessore meo
con-

conuenit . Tali utitur Leo Secundus eloquio de Agathone loquens : à *prædecessore meo apostolica memoria Agathone Papa &c.* Itaque huiusmodi professionis forma ad Leonis Agathonis successoris tempora referenda esset : quod falsitatem sapit , nam tùm Constantinus Imperator in viuis degebat : vnde titulus ille *pia memoria principe* ei tùm in viuis agenti non cohæret . Præterea cum initio præfati Indiculi dicatur . *Ille misericordia Dei Diaconus electus &c.* Exinde Diaconum electum fuisse in Summum Pontificem coniicitur , quod Leoni Secundo nullatenus competere nouimus : ipse etenim in numero Presbyterorũ iam cooptatus erat , cum Agathoni successit . Neque Benedicto suscepto Leoni hanc adscribere possumus , vt verba illa *nuper & ab Agathone Prædecessore meo* legitimam sortiantur sensus significationem : cum adhuc Constantinus imperaret : quapropter *eum pia memoria principem* , tanquàm è viuis creptum nuncupare , nequiuisset . Immo & ipse iam Presbyteri dignitate fungebatur , cum ad Petri Cathedram conscendit . Si verò ad Ioannis , Cononis , aut Sergij tempora hanc fidei professionem referamus , malè apponerentur verba illa *nuper* , quæ paucos menses , seu annos indicant , & *prædecessore meo* , quæ de immediatè præmortuis , vt plurimum accipi solent . In plures itaque ambages ac discrimina ex huiusmodi effato inciderem : quapropter haud me aberrare arbitror , si dixerò : Collectorem istum diurni Antihonorianorum classis valde additum , mentem suam præcipuè direxisse ad ostendendum , quod ista professionis fidei formulæ paulò post Concilium Sextum apud Romanam Ecclesiam vsu vigerent : nam de sex istis Concilijs tantummodò in ijs mentionem facit : & nuper Sextam Synodum sub prædecessore Agathone coactam attestatur : quæ omnia Concilio proximam ætatem adstruunt . Verùm quia (vt rectè aiebat Sanctus Cyprianus) *fallacia non diu fallunt* , dum mendacijs , fallacijsque suam mentem comprobare niteretur , iusto calculo non vsus est . Satis etenim sibi esse putauit , si ad demonstrandam istius formulæ Pontificiæ antiquitatè , cum Concilij Sexti temporibus consonantia , verba illa *nuper & ab Agathone apostolico Prædecessore meo* , apposuisset ; ad sequentes verò implicantias non aduertit : Quod etiam ex plerisque obseruationibus in sequenti Capitulo prolatis depromitur .

Hæc assertio non conuenit Pontificibus Agathoni immediatè succedentibus .

Collector istius Diurni , valde Antehonorianis ad dictus detegitur .

CAPVT SEPTIMVM.

Eiusdem Professionis formula alijs argumentis refellitur.

PROFESSIO fidei in sequenti titulo vndecimo contenta, Concilij Sexti his verbis meminit. *Quod fauente Deo, & votum pia memoria magni principis nostri Domini Constantini &c. celebratum est: Cui Apostolicæ recordationis Agatho Papa per Legatos suos, & responsales presuit &c.* Hic notandum, quod hoc loco, neque nuper Concilium, neque sub prædecessore meo Agathone coactum, sed tanquam de diuturno aliquo tempore iam à Concilij celebratione elapso loquitur. In titulo autem huic subsequenti, idest duodecimo, sermonem habens Pontifex electus ad plebem, ad priorem illam dicendi formam regreditur: *Amplexior (inquit) & veneror, quam, Deo auspice, sancta & vniuersalis ac magna Sexta Synodus edidit, quæ nuper in regia Constantinopoli Vrbe, in qua & Apostolicæ Sedis Legatos præsidere manifestum est, quæ etiam per decretum Christianissimi magni principis congregata est &c.* Hic modus loquendi de Concilio nuper collecto, & de Constantino adhuc superstitite, non conuenit sermoni titulo vndecimo professionis Pontificis, sed verbis in decimo titulo allatis. Verum si ille discursus Pontificis ad plebem post priores alias Pontificales cæremonias, ac ritus fieri consueuerat, cum Pontifex demortuum Imperatorem iam antea asteruisset, in subsequenti eundem superstititem asserere nequiuisset.

Aduersarius quidem Diurni propugnator facili responso nodum tollere sibi infingit, dum ait. Collectorem diuersas formulas (vt superius innui) à pluribus Pontificibus varijs temporibus peragi consuetas in hoc opusculo simul compegisse: vnde non mirum si eundem temporis, & circumstantiarum ordinem non præferant. Verum hac responsione nodus non frangitur. Etenim in vnâ eadem formula in titulo duodecimo relata, contradictoria verba referuntur: dum nuper celebratam Synodum Sextam, & adhuc Constantinum Imperatorem in humanis agere traditur, quod Benedicto Papæ tantum conueniebat, & saluari

ne-

Alię implican-
tię in hoc li-
bello detegū-
tur.

nequit, uti mox ostensum fuit. Sed velim aliquot hinc tolli implicantias: ad grauiorem hanc difficultatem, quid responsuri sunt?

Professio fidei in titulo vndecimo diurni prolata sic habet. *Inter hæc veneranda vniuersalia quinque Concilia sanctum Sextum Concilium vniuersale centum septuaginta quinque venerabilium, presulum predicamus: quod fauente Deo, & votum pia memoria magni principis nostri Domini Constantini clementer complente, in Vrbe Regia eo presidente celebratum est: cui Apostolica recordationis Agatho Papa per Legatos suos, & responsales presuit &c.* Huius formulæ verba à Græculo potius conficta, quam à Romano Pontifice prolata sunt. Quippè Imperatorem titulo Magni Principis nostri Domini nuncupari à Romano Pontifice noua res est: Multas Leonis, Gregorij, ac Nicolai reuolui epistolas, ac nunquam reperi eos vsos fuisse simili vocabulo: Leo ipse ad Hispanos scribens (uti supponitur) sic de Constantino Imperatore loquitur. *Christianissimo filio nostro Constantino Imperatore: & alibi una cum Serenissimo filio nostro Imperatore &c. vel piissimus, ac Christianissimus noster, immò Dei Ecclesiæ filius Imperator.* Immò in hac ipsa fidei professione cum de Nicæna Synodo fit sermo, ita de Constantino Magno habetur. *Quod in Nicæa sub Magno principe Constantino conuenit.* De Ephesina verò sic traditur. *Quod sub principalis quidem memoria Theodosio Augusto factum est.* De Chalcedonenſi. *Sub augusta memoria Marciano Imperatore &c.* ac denique de quinto Concilio *Quod sub pia memoria Iustiniano Principe congregatum.* Insuper ibi asseritur de Constantino: *In Vrbe regia eo presidente celebratum est.* Quæ phrasîs Græci styli formam redolet: nunquam enim Latini, & multo minùs Romanus Pontifex in sua solemnî fidei professione Imperatorem præfuisse Oecumenico Concilio tam disertis verbis asseueraret. Hoc munere ipse Pontifex per suos Legatos fungi consueuerat: vnde in subsequenti discursu Pontificis ad plebem in titulo duodecimo diurni recitato, ita legitur. *In qua & Apostolica Sedis Legatos presidere manifestum est &c.*

Neque valet instantia, quam plerique obieciunt, nempe etiam in actis Sextæ Synodi vocabulum istud, *presidentia*, Imperatori Constantino addictum repetiri. Siquidem Actorum Compilator initio cuiusvis Actionis nomina adstantium Synodo recensens ea voce, Sedem Imperatoris honorifico loco positam, extra tamen Iudicium, ac Episcoporum Chorum significat, cum

cate-

Manifestus dolus in ipsa Pontificis professione patet.

cæteroque ex alijs Conciliorum, quibus Imperatores adfuere, exemplis conſter, huiusmodi præſidentiam ſoli Romano Pontifici ibi per Legatos decerni. Quapropter Beda de Sexta hac Synodo diſſerens ſic tradit: *Exequente, ac reſidente piſſimo Principe Conſtantino &c.* Quibus quoque verbis Anaſtaſius in libello Pontificali vti voluit. Itaque ex hac dicendi formula à Græcis expetita, quæ etiam Imperatorem Magni Principis noſtri Domini, & Synodo præſidentis titulo cõhoneſcat, deduci facile poteſt, Pontificis Romani profeſſioni eam nullatenus conuenire, ſed ab aliquo Græco conſictam, quam deinde Collector iſte diurni inconfulto, tanquam pretioſum antiquitatis monumentum eduxit.

Ex ſtylo tam
prolixo Pro-
feſſionis addu-
ctæ falſitas e-
uincitur.

Porro ex illa tam proluxa Synodali definitionũ à Pontifice ſuſceptarum narratione, in hac profeſſionis fidei formula, alicuius impoſituræ machinatio detegitur. Tædet hic ſigillatim omnia referre, quæ Nicænæ, & ſingularum aliarum Synodorum narrationem duodecim ferè integras paginas implentem, profeſſio iſta complectitur. Quàm alienum hoc ſit ab alijs ſimilibus Pontificalium profeſſionum formulis, quibus ſummatim dogma fidei à Synodo recẽs ſancitum cum hæreſiarcharum, ab eadem damnatorum quandoque nominibus reſertur, ſtudioſus Lector animaduertat. Quare mirandum non eſt, ſi inter cætera iſtius formularij integritati valdè diſſona, Honorij etiam tanquam hæreſis poſtulati nomen ibi exaratum reperiatur. *Vna cum Honorio* (hic dicitur) *qui prauis eorum adſertionibus fomentum impendit*. Recentior hic ſtylus ad leniendam Honorio inſperſam infamiæ notam adinuentus, falſò fuiſſe addita ea verba Pontifici fidei profeſſionem emittenti, oſtendit. Enimvero ſi à Leonis Secundi tempore, vel paulò poſt, quibus equidem temporibus collectio præſatæ profeſſionis, aliarumque rerum, in diurno comprehenſarum concinit, Honorium tantummodo ob fomentum Monotheliſmi aſſectis indirecè præſtitum cenſuræ obnoxium fuiſſe conſtaſſet; alio ſtylo antiquiores Honorij propugnatores pro eo contexuiſſent Apologias.

Ex iſtis itaque animaduerſionibus Lectoris animum à præſata Pontificis profeſſionis formula in hoc diurno exarata abalienatum mihi ſpondeo: eoque magis, quia tota iſtius Collectoris mens eò intendit, vt huiusmodi Confeſſiones, ac iuramentorum formulas tempore Sexto Concilio propinquo in Eccleſia Romana fieri conſueuiſſe oſtenderet. Quod patet non modò ex verbis Pontificis ſuperiùs allatis; verùm etiam in promiſſione

Epi-

Episcopi electi, in diurni titulo vigesimo post plura alia talibus verbis expressa. *Proferimus etiam cuncta decreta Pontificum Apostolicæ Sedis, idest sanctæ recordationis Senerini, Ioannis, Theodori, atque Martini custodire, quæ aduersus nouas quæstiones in Vrbe regia exortas facta sunt, & per proprias doctrinas cuncta zizaniorum scandala amputasse noscuntur &c.* Quo sermone Episcopus electus potius istorum quatuor, quàm aliorum Pontificum decretorum mentionem in sua professione facit, quia ista ad nouas quæstiones paulò ante obortas respiciebant: vnde hæc dicendi forma tempus, quo Monothelismus obserpebat, indicat; quod ex sequentibus magis confirmatur. *Ad hæc verò (ait) suscipio, & amplector, & veneror definitionem, quam Deus auspice sancta, & vniuersalis, ac magna Sexta Synodus edidit.* Post quæ ad aliarum Synodorum susceptionem Episcopus suam non extendit fidem: quia nondum aliæ binæ Synodi fuerant celebratæ. Igitur ea Episcopalia Sacramenta ad ætatem Concilio Sexto propinquiorem referenda sunt.

Hæc omnia peculiari animaduersione adnotaui, vt ex eadem temporis nota, qua compileris ex veteribus istis monumentis diurno Pontificum affixis, plautum ac fidem apud posteros sibi captare intendebat, ipsius fortè dolus, ac impostura à studiosis solertioribus (Deo sic permittente) magis detegeretur. Quod facillimè probaturum spero. Si huiusmodi formula in Pontificis electi professione, quæ Honorij nomen inter reliquos à Sexta Synodo proscriptos complectebatur, paulò post eandem Synodum, Romana vteretur Ecclesia; non modo vsque ad septimam, verum etiam vsque ad octauam Synodum eadem inuolabiliter seruanda foret. Hinc Iuo ex diurno & professione Pontificum octo Synodorum vniuersalium confirmationem à Pontificibus factam in suo decreto allegat. Siquidem iuxta temporis processum rerumque incrementa, in ea professione Pontificia aliorum Oecumenicorum Conciliorum suscepcio adnecti consueuerat. Verùm ea, qua Anastasius Romanæ Ecclesiæ Bibliothecarius florebat ætate, fidei professio ea non fuit, quam diurnus ipse complectitur. Quippè Anastasium Archiij Romani Custodem, rerumque Ecclesiasticarum solertem indagatorem, ea minimè latuisset: immò Romæ pluries Pontifici recens, electo fidem profitenti adstans, huiusmodi professionis formulam proprijs auribus percepisset, ac consequenter inter cæteros à Pontifice execratos Honorij Papæ nomen à Sexta Synodo censuræ ignominia notatum audiuisset. Qua igitur ratione,

Probatur euidenter hunc diurnum non esse in vsu tempore Anastasij.

si toties à Romanis Pontificibus in fidei professionibus cum profcriptum nouisset, à texenda ipsius apologia sese non continuit? immò Romanæ Ecclesiæ, totque Pontificum auctoritati obstitens anathema à Sexta Synodo in Honorium inflictum, ab Apostolica Sede nunquam ratum habitum, non aliter quàm Canones aliqui Chalcedonenses à Petri Cathedra reiecti, asseuerant? Exinde professionem illam fidei à Pontificibus Anastasij ætate fieri consuetam, Honorij nomen in diurno execratum omnino reticere dicendum; ut eum turpi mendacio obnoxium assentiamur. Ex his infero non adeo perantiquam esse illam formulam ab hoc Collectore relatum, ut Pontificibus paulò post Sextum Concilium Ecclesiæ clauum regentibus attribui queat; sed quod aliqua falso assueta manus in illa (quæcumque hæc sit) professionis formula Honorij nomen intexit, ut à Sexta Synodo sugillatum, cuius infamiam Apostolicæ Sedis auctoritate fulcitam ostendere satagit; ut omnis ea in re dubitandi præcluderetur aditus; cum in Synodi codice, & in professione fidei Pontificis Romani hoc ipsum exhiberetur. Quod si vrgeas Anastasij temporibus expunctum ab huiusmodi professione, Honorij nomen ibi antea execratum: nouis ambagibus te circumuoluis: temerè etenim ab aliquo cauillatore id prius peractum posterior expunctio ab eruditis facta ostenderet.

Cæterum consuetam fuisse eam professionem ex alijs posterioribus Pontificum fidei professionibus, consultius arbitrarer. Ne Lectorem nimia prolixitate defatigem, integram à Bonifacio Octauo professionem, quatuor fere post Anastasium sæculis editam, omittere decreui, quæ in Vaticano codice gesta plurimorum Pontificum complectente refertur: ex qua tamen hoc fragmentum decerpsi. *Sancta quoque octo vniuersalia Concilia, idest Nicænum, Constantinopolitanum, Ephesinum primum, Chalcedonense, quintum quoque & sextum item Constantinopolitanum, & septimum item Nicænum, octauum quoque item Constantinopolitanum, usque ad unum apicem immutata seruare, & pari honore, & veneratione digna haberi &c.* Hæc sunt in libro diurno, ubi inter alia Sacramentum, seu professio Summorum Pontificum continebatur; quod cum Iuonis effato in decreto ex libro diurno, & Romani Pontificis professione excerpto concordat. *Sancta octo vniuersalia Concilia (sic ille) Nicænum, Constantinopolitanum, Ephesinum, Chalcedonense, Quintum; item Constantinopolitanum, & sextum. Item Nicænum, Octauum quoque Constantinopolitanum, usque ad unum apicem immutata seruare, &*

pari

Codex iste vel non est antiquus, vel ab aliquo deprauatus.

Diuerse sunt ab hac alia formulæ professionum editarum à Pontifice.

pari honore, & veneratione digna haberi. Quæ formula à Bonifacio octauo fidem profitente emissâ, Iuonis temporibus, nempe duobus antea sæculis, ea Pontifices utebantur, eandemque Diurnus ille Pontificum ab Iuone tùm visus præferebat anno Domini 1090. quo ille vitam agebat, & anno 1294. quo Bonifacius Octauus Pontificatum regebat. Cum igitur in hoc diurno Pontificiaque fidei professione ab Iuone relata, & posterioribus temporibus vsu à Pontifice recepta, personarum nomina sub-
ticeantur; Diurnus Honorij anathema præferens, sui ingens suggerit suspicioni argumentum. Quippè neque Anastasij, qui nono Christi sæculo floruit, neque Iuonis vndecimo, Gratiani-
que duodecimo opera, neque aliorum Pontificum post duode-
cimum sæculum fidei professiones cum eo libello concordant. Denique me non aberrasse puto, cum non ex authentico codice antiqui Romanæ Ecclesiæ Ritualis, hoc Diurni capitulum de-
sumptum fuisse me compertum habere asseruerim. Authentici etenim perantiqui codices diuersorum Pontificum professionem fidei præferentes à Romana Ecclesia per mille ferè annos fide-
liter asseruati, formulæ huic contentæ in Diurno recentere te-
nebris eruto, licet antiquitatem redolere videatur, in pluribus ob-
luscantur.

Fortè Ioannis Quinti in Diaconatus ordine antea constituti Neque ad Io-
an-
tate Indiculum istum, ac professionem fidei in Diurno exara-
annis Quinti
tam rectè concinere vrgebis? ipse etenim celebratû nuper Con-
tempora hæc
cilium sub Agathone Prædecessore suo ritè potuit profiteri, qui professio fidei
Agathonis iussu in Concilio Legationis munere functus est: aptari potest.
Vnde cum iam Constantinus Quartus obiisset initio sui Ponti-
ficatus, idemque inter Diaconos Romanæ Ecclesiæ adlectus ef-
set, immò, vt alij asserunt cum Panuino, Archidiaconatus di-
gnitate præfulgeret, ipsi optinè præfatæ professionis fidei verba
conuenire videntur, nempe *Ille misericordia Dei Diaconus, &
electus &c. tibi profiteor B. Petro &c. Sancta quoque vniuersalia
Concilia Nicænum &c. & una cum eis pari honore, & veneratione
sanctum Sextum Concilium, quod nuper sub Constantino pia me-
morie Principe, & Agathone Apostolico Prædecessore meo conuenit.*
Hinc acerrimum Honorij proscriptionis desumitur argumen-
tum: quippè in professione fidei sequenti titulo Diurni relata,
ipse Ioannes oculatus testis, ac Legatis Concilij disertis verbis
Honorium cum reliquis anathemate confossum testatur. Ad
hæc intrepido animo respondeo, aduersarios non idcò vim su-
pradictorum argumentorum effugisse: siquidem neque ex ore

Ioannis Quinti huiusmodi professionis verba prodierunt: nempe: *Quod fauente Deo, & votum pia memoria magni Principis nostri D. Constantini clementer implente, in Vrbe regia eo praesidente celebratum est: cui Apostolica recordationis Agatho Papa per Legatos suos, & responsales praesuit &c. Autores verò haeretici dogmatis Sergium &c. una cum Honorio. Enimvero nec Imperatorem Magni Principis nostri Domini titulo Pontifex nuncupare solebat: ac multò minùs eundem Imperatorem praesidere Concilio asserere poterat, uti supra ostendimus. Cuius rei euidentem subiugio comprobationem; ex qua aperta eiusdem Ioannis Pontificis verborum pateret contradictio. In sermone eius ad plebem, quem in titulo sequenti Diurnus praefert, hæc habentur: *Amplector definitionem, quam Deo auspice, sancta, & universalis, ac Magna Sexta Synodus edidit, qua nuper in regia Constantinopoli vrbe, in qua & Apostolica sedis Legatos praesidere manifestum est; qua & per decretum Christianissimi, & piissimi à Deo coronati Constantini Magni Principis congregata est &c.* Praesidere Concilio Legatos affirmat: Imperatorem ergo Synodo praesidere ipsemet, nisi sibi contrarius, alieuerare nequibat. Ad hæc, Ioannes Quintus post duos menses ad Pontificatus apicem euectus fuit, teste libello Pontificali: atqui Diurnus habet, *Diaconum illum, suæ Archidiaconum electum in summum Pontificem, post breuissimum temporis, ac trium dierum spatium omnium acclamatione, ac consensu ad solium Pontificale assumptum fuisse. Non itaque hæc Ioanni aptari queunt: vnde ipse huiusmodi professionem superiùs à nobis expensam non emisit.**

Non omnibus
recenter effos-
sis è tenebris
adhibenda si-
des codicibus.

Quare monitum hic volo Lectorem, cautè pernoluendos nonnullos codices, qui sub fuso fidei antiquitatis latentes recens in lucem prodierunt: veneranda siquidem esse debet semper aucta auctoritas, sed quæ pura, non obfusca, non commentitia, non à Neotericis dolo concinnata. Inficiari quidem, piaculum crederem, ex plerisque recentè erutis ecclesiasticæ historiæ monumentis, eruditos de plurimis mendis per diuturnum tempus minimè detectis instructos. Attamen quæcumque nostra tempestate à quibusdam velut infallibilia antiquitatis oracula proferuntur, statim recipere, atque venerari, à sapienti alienum arberetur. Omnia siue vetustatem, siue nouitatem, redolentia solerti libranda sunt trutina. Aliàs cum in dies recentiores scætus, tanquam ex priscis decerpti monumentis, & ex pretiosis codicum thesauris (ut ipsi iactant) in celeberrimis Bibliothecis reconditis eruantur, atque ex huiusmodi prototy-
pis

pis variz nouaque emittantur versiones , vel ex Græco idionate , vel ex emendatori Latino textu verborum , siue integratum periodorum ; hinc viris scientia peritis , vel aliam à præsentium ordine ecclesiasticæ historiæ seriem contexendi , seu quibuscunque recenter effossis , ac in lucem editis codicibus statim fidem denegandi , æqua suppeditatur ratio . Hæc obiter indicare volui , vt Lector præfatum Diurni Pontificis ab Anti-Honorianis adeò celebrati libellum , suis fucis , ac implicantijs minime carere animaduertens , vel infidum priorem illarum formularum collectorem , vel maleuolum nebulonem recentiorum codicum illum deprauasse profiteatur . Quod pariter de plerisque opusculis recens effossis quandoque meritò suspicari potest .

CAPVT OCTAVVM.

*Codices varij Actorum Sextæ Synodi expenduntur :
ac quibus maior adhibenda sit fides ,
discutitur .*

VT in Honorij controuersia Lectori Integre satisfaciam , operæ pretium duxi , duo hic breuiter animaduertendæ proponere : magnam scilicet Actorum Sexti Concilij codicum , atque Scriptorum ea referentium discrepantiam : hinc etenim censuram in Honorium (vt supponitur) à Concilio Sexto emanatam , non adeò tenaciter credituros esse aduersarios mihi spondeo , vt fateri vereantur ad aliud Græcorum conuenticulum pertinere , ac merum hæreticorum commentum existisse . Acta Synodalia in Tomis Conciliorum recensita , anno decimo tertio Constantinii post eius Consulatum hoc Concilium celebratum , completumque fuisse attestantur . Nicephorus Constantinopolitanus , ac Cedrenus idem censent . Theophanes verò , Paulus Diaconus , siue Author Historiæ Miscellæ , Anastasius in Historia , Sextam Synodum anno duodecimo Constantinii post eius Consulatum reponunt . Cedrenus de eodem Concilio bis sermonem instituens , illud anno duodecimo , & mox anno decimo tertio Constantinii fuisse coactum asseruat :

Diuersitas Authorum in assignando anno Concilij aliquid doli coarguit.

Tarasius autem Patriarcha Constantinopolis decimo quarto anno eiusdem Imperatoris completum fuisse coram plena septima Synodo professus est. Paninus anno decimo tertio, quarto, & quinto Constantini congregatum protractumque ex veteribus monumentis deprompsit. Garzias denique Loaysa sub Agathone Pontifice exordium; & sub Leonis Secundi Pontificatu finem habuisse tradit.

Præterea Acta Concilij, quæ apud nos manent, terminum ipsius mense Septembri constituunt. Anastasius vero, siue Author libri Pontificalis circa Pascha completum fuisse disertè testatur: Cui Beda Concilio Sexto proximior, necnon Umbertus Cardinalis, Hermannus Contractus, alijque à nobis præcitati adstipulantur. Discrepant quoque Auctores in commemorando Honorij Papæ nomine inter cæteros à Concilio proscriptos. Nam Acta Synodalia, Beda, Anastasius in Leonis vita, Cedrenus, Psellus, alijque antiquiores, Honorij cum reliquis damnatis meminerunt. Contra Zonaras, & inter Latinos Anastasius in vita Agathonis, Paulus Diaconus in historia Miscella, cum cæteris anathematizatis Honorium non recensent. De numero etiam Episcoporum, qui Concilio sese subscripserunt, multum inter se Auctores discrepant. Acta centum circiter sexaginta Patres, quibus Anastasius in vita Agathonis, Beda, Photius coherens, Concilio interfuisse tradunt. Atqui Theophanes, Cedrenus, Author Miscellæ, Tarasius, alijque superadducunt octuaginta Antistites Synodo adstantes numerant. Adde, quod Umbertus, & alij Agathonem Papam Acta Synodalia, ac Legatos accepisse asserunt. Leoni verò Secundo hoc adscribere aduersarij ex diuersis alijs monumentis contendunt. Itaque ex hac Authorum gesta Concilij describentium discrepantia, Actorum ipsorum, atque veterum monumentorum varietas, vnde Scriptores huiusmodi enarrationem desumpserunt, facile Lectori innotescet. Quippè si antiqua gestorum Synodaliū monumenta eundem annum Imperij Constantini, eundem Episcoporum numerum, ac etiam personarum à Concilio execratarum, eiusdem Synodi terminum, eiusdem pariter Romani Pontificis comprobationem disertis verbis exhibuissent; non equidem tanta penes istius historię compilatores varietas prodiret.

His præiectis, modò quærimus, cui nam istorum Concilij exemplarium maior præstanda sit fides? Vnanimi assensu respondebitur, anteponenda Acta à Sedis Apostolicæ Legatis Romanam

Discrepant in assignando termino Concilij, & in referendo Honorij nomine.

Etiam in numero Episcoporum, qui Concilio interfuerunt.

nam delata. Nam codex aula Imperiali repositus post breuem quatuor annorum intercapedinem amissus seu ereptus, à subdolis Monothelitis corrumpi facile potuit, & tandem à Philippico igni traditus fuit. Alter verò apud Patriarcham Byzantinum reconditus, à Præsulibus de fide suspectis per plura sæcula asseruatus, magno corruptionis discrimini expositus fuit. A Georgio quippè in Sexta Synodo conciliato, cui Theodorus iam Monothelita subrogatus, vsque ad Tarasium, qui sequenti post Concilium sæculo Constantinopolis rexit Ecclesiam, vix duo Byzantini Patriarchæ Catholici adnumerantur. A Tarasio autem, cui Nicephorus substitutus, vsque ad Photij intrusionem, demptis Methodio, & Ignatio, cui ipse Episcopatum præripuit, omnes hæreticæ prauitatis sorde fœtent. A Photij vero depositione ad Michaelē cognomento Cerularium, qui anno Domini 1043. illius Præsulatus regimen suscepit, licet nonnulli Patriarchæ sanctitate resulerint, plerique tamen hæresis aliorumque criminum rei euaserunt. Hic autem Patriarcha à Romana Sede plurimum auersus, ad Petrum Antiochenum scribens inter alia sic fatur. *Iam verò quoddam ad nostras aures peruenit; quod in beatitudo prædictum Papam in sacris referat dyptichis, necnon & idem faciat Alexandria, & Hierosolymorum Patriarchæ. Nosti enim, quod à Sexta Oecumenica Synodo huc usque à sacris dyptichis dempta est Papæ commemoratio à nostra Sanctissima Ecclesia &c.*

Omnibus Græcis Actorum Synodi exemplaribus præferendus Codex Romanus allatus.

Hic gradum siste quæso Lector, vt Constantinopolitanæ Ecclesiæ cum Romana communionis discissionem à Sexta Synodo ad hæc vsque tempora Cerularij protractam, mihi pandere digneris: nam per Sextam Oecumenicam Synodum reconciliatas Græcam Latinamque Ecclesias comperimus: Nisi fortè vel ob Canones sub Sextæ Synodi titulo sanctitos à Sede Apostolica minime comprobatos, vel ob aliquid in illo Conciliabulo Orientalium aduersus Romanam Ecclesiam, ac potissimum contra Honorium patratum, quod Romani Pontifices constanter abiecerunt, vel ob nouas in dies insurgentes ibi hæreses à Petri Cathedra assidue execratas, huiusmodi inter Constantinopolitanam, ac Romanam Ecclesias communio defecerit. Quod etiam Nicolæus Papa ad Michaelē Imperatorem scribens, ita significauit. *Dixistis enim, quod nullus Antecessorum nostrorum à Sexta Synodo meruerit à vobis, quod nos meruisse dignoscimur &c.* Et hoc dicitis; quasi nostrum fuerit opprobrium, eo quod Sedem Apostolicam in nullo querere Antecessores vestri dignati fuerint, cum

Hæresis in Occidente diu perdurauit.

magis

magis eorum fuerit dedecus : quia per tot annorum curricula diuersarum hæreseon malis languentes, medicinale remedium non quasierint &c. Denique à Sexta Synodo Imperatores aut hæretici , aut licet perpauci , catholici &c. Ex isto tam Patriarcharum Byzantinorum , quam Imperatorum de Orthodoxa fide malè sentientium, prædictis sæculis à Sexta Synodo vsque ad Michaelis Cerularij ætatem degentium, catalogo, discretè coniicitur miserrima illorum temporum conditio , non modo in Vrbe Constantinopolis hæresis labe vndequaque infecta, verum etiam in alijs Patriarchalibus sedibus , quæ quadraginta circiter annorum spatium, Saracenis, Arabibusque omnia devastantibus suis Patriarchis viduatæ remanserant . Cum igitur Synodaliū Actorum, de quibus nobis est sermo , prototypum in manibus Luporum, fideliter custoditum admiretis ; nullum aucti doli , ac falsitatis passum fuisse morsum indubiè concludas? Haud ita crediderim. Ex alijs etenim Conciliorum exemplis, in quæ Græcorum infida manus quandoque irrepit (vt aliàs demonstrauimus) in hunc pariter Sextæ Synodi codicem eos irrumpere commodè potuisse, liquidò depromitur.

Statuendum itaque, alterum Sexti Concilij textum à Legatis ad Agathonem Papam delatum omnibus alijs Orientalium, codicibus , vt potè sinceriores esse præferendum . Sit ita. Querendum modo : an illa primùm Acta ad Vrbem transmissa, sint eadem, quæ in Tomis Conciliorum modò extant? Res quidem solutione difficillima. Siquidem ea Synodalia gesta, in præfatis Tomis nobis exhibita, valdè discrepant ab ijs, quæ summatim Author Libri Pontificalis in vita Agathonis recenset. Hæc autem ex Archiuis Romanis, vbi Græco diffusioque sermone exarata seruabantur, excerpta, atque in compendium à præfato Authore redacta nemo dubitabit. Latinus quippè aut Romanus scriptor, cum Pontificum Romanorum gesta colligere, ac posteritati commendare decreuisset, ex Romanis utique scrinijs monumentisq; in Vrbe fidelioribus ea deprompsit : vnde cum Agathonis Papæ gesta referret, & Concilij Constantinopoli sub eodem coacti occurrisset mentio, Archiua Urbis perlustrauit, in quibus antiquiores præfate Synodi codices recondebantur ; atque ex ijs breuem hanc Concilij Sexti narrationem contexit. Ad cuius rei probationem sufficere existimarem hoc argumentum : nimirum, quod Romana Ecclesia, vt plurimum iisdemmet verbis, ac phrasi vtatur in Breuiarij Lectionibus, quibus Compiler istius Pontificalis gesta Pontifi-

cum

In hæreticorū
maribus Co-
dex Actorum
adulteratus .

cum describit: quandoquidem si diuersa alia, veteraque monumenta in Romanis scrinijs custodirentur: vel alix antiquitate, seu fidelitate clariorum Scriptorum elucubrations extitissent, ex ijs profectò lectiones eorumdem Pontificum aliquando Maiores nostri deprompsissent: neque prædicti Scribæ auctoritatè in Romanorum Pontificum gestis adeò irrefragabiliter profecti fuissent.

Indubiè igitur asserendum est; Acta à Pontificali relata ex Codice Romano antiquissimo excerpta; atque ex ipsomet Synodi archetypo à Legatis Romam allato fuisse desumpta. Non autem adeò certum, Acta in Tomis Conciliorum exhibita ab hoc antiquo exemplari à Legatis delato fuisse transumpta: ratio est; quia ista valde dissentiunt ab his, quæ à præfato Authore in vita Agathonis referuntur; vnde potius à Græcis ea me tuata fuisse existimandum. Porro cum Compiler ille vitarum Pontificum Concilij Sexti Epitomen quandam in suo libello contexeret, non Episcoporum, atque Actionum nunciorum, neque Synodi terminum, neque damnatorum nomina, aliaque præcipua scitu digna variauit: sed quæ prolixiori stylo codex ille Romanus omnium sincerissimus complectebatur, soletè perstringere conatus est. Hinc fit, vt summa istius Synodi in Pontificali relata, sit quodammodò prototypus Actorum, in pluribus grauibufque Concilij circumstantijs, ac præsertim, quoad Concilij dimissionem propè festum Paschæ ab eo præfixam; iuxta quas Acta ipsa emendanda forent: vnde breui isti Actionum narrationi supplendum ex his, quæ in singulis Concilij sessionibus fusè in Actorum volumine describuntur. Cum igitur in Actis sub Agathone à citato Scriptore digestis nullam de Honorio fieri mentionem videamus, licet alios damnatos è sacris dyptichis erasos ipse nominatim recenseat; exinde in Oecumenica Synodo Sexta nullam subijisse Pontificem anathematis censuram concludimus.

Validissimæ aduersariorum instantiæ, quæ ex dictis oritur, modo satisfaciamus. Idem Author vitarum Pontificum (sic vrgent) Leonis Secundi gesta colligens, actaque Concilij percurrentes, Honorium cum reliquis proscriptis enumerauit: quare si istius Scriptoris testimonio in reliquis sub Agathone relatis fides adhibeatur; haud minùs eidem circa ea, quæ sub Leone summatim refert, credendum. Hoc obiectum facile diluit, si repetamus, quæ aliàs retulimus, Theodori nimirum Pharanitani nomen hic deletum; & in eius locum Honorium ab im-

Acta quæ extant, non sunt decerpta à codicibus Romanis.

flore

store appictum. Cæterum ab aliquo recentiori totam hanc Concilij seriem inter Leonis gesta fuisse superaddita, haud inconsultò crediderim. Nam cum idem Author totam Synodi istius seriem in Agathonis vita compendiosè percurrisset, eique finem Missam Latino ritu in gratiarum actionem à Legato Pontificio celebratam subnectens, præfixisset: ac demum Imperatoris epistolam per Legatos à Concilio reduces ab Agathone susceptam retulisset, nulla equidem alia ratio exposcebat, ut sub Leone nouam adeoque prolixam Synodi narrationem repeteret. Sæpe enim fuit asserere Leonem suscepisse, seu veriùs ex Græco in Latinum, quod vitrò concedimus, Synodi acta translulisse: at supernacancum omninò videbatur, nomina singulorum à Concilio proscriptorum, necnon Imperatoris, ac Episcoporum Concilio adstantium distinctè repetere: de dogmate aduersus Monothelismi sectarios sancito fusè disserere; plurimæque alia circa huiusmodi gesta subnectere, quemadmodum Lectori liquidò constabit, si Leonis acta in eodem libello comprehensa percurrat.

Hic ouitendum minimè est. Authorem Leonis gestorum in Pontificali huiusmodi dicendi formula vsum fuisse. *Hic suscepit sanctam Sextam Synodum, quæ per Dei prouidentiam nuper in regia Vrbe celebrata est &c.* Ex qua euincitur Scriptorem, vel Concilij tempore, vel paulò post floruisse, quod dictio *nuper* denotat. Verùm si idem calamus Ioannis Quinti ipsius Leonis Successoris gesta exarauit, qua de re de ipsius Synodi Actis in eiusdem vita mentionem faciens, ne minimum quidem verbum ea ætate ipsum degere indicans reliquit? A Leone etenim ad Ioannem vnicus intercessit annus. De hoc autem Pontifice loquens, ipsius Synodi ita meminit. *In Sexta Synodo, quæ per Dei prouidentiam ibidem congregata, vel celebrata est &c.* ipsius verbis dempto illo, *nuper*, ut videtur, vsus est. Non aberrare igitur putarim, si quis dixerit, insidam recentioris alicuius manum in istum Pontificalis libelli locum tractu temporis irrepsisse: atque ut Honorij cum reliquis à Leone damnatis (quod summo conatu posteritati commendare contendebat) expressè nominati auctoritas augetur, ipsum Authorem sese tanquam fide dignissimum, utpotè Concilio ferè coetaneum, exhibuisse: adeò ut nemo in posterum de huiusmodi rei veritate dubitare præsumeret; cum ea tam veridici, ac perantiqui illius temporis Scriptoris auctoritate fulciretur. Attamen recentiorum fuisse huiusmodi Scriptorem ex Anastasij testimonio eruitur: ipse etenim

Ar-

Nec valet, dicere in Pontificali sub Leone Honorium apponi: nam loco Theodori Pharanitani expulsi deinde illud exaratum est.

Archia Romana, quorum erat Custos, ac Pontificia monumenta perlustrans, si huiusmodi effatum à collectore vitarum Leonis, nempe de Synodi Actis, & Honorij aliorumque damnatione ab eo susceptis comperisset; de mendacio, ac dolo coargui posset, cum ipse hanc Honorij proscriptionem ab Apostolica Sede fuisse comprobata[m] constanter inficietur.

Attramen supponamus nullius impostoris manum in hunc codicem Leonis gesta complectentem obrepisse. Dicendum, nihilominus puto, ex varia eiusdem Authoris in Agathonis, & Leonis vitis narratione nostram magis obfirmari sententiam, nempe duos Orientalium sub Sextæ Synodi nomine, sub Agathone primum, ac Oecumenicum, alterum sedente Leone aduterinum coactum fuisse conuentus. Compilerator itaque Actorum Agathonis, ac Leonis, ea quæ in antiquis Romanis monumentis sub Agathone circa Synodum adnotata reperit, fideliter enunciauit; ea verò, quæ sub Leone descripta adinuenit, sine præiudicio examine (non enim fortè tùm ille florebat, quando sub Leone ea res acta est) pariter in suo libello transcripsit. Vnde etiam si Honorij nomen cum alijs à Synodo execratis ibi repertum fuisset; cum hoc non à vera Synodo sub Agathone soluta; sed à posteriori Pseudo-Synodo præstitum fuisset, nullam nobis ingerit admirationem, quod præfatus Author eam Synodi narrationem, Honorijque proscriptionem in Leonis vita contexuerit. Probandum esset ab Anti-Honorianis, quod Leo omnia in istis Actis contenta rata habuisset: verùm in prioribus Dissertationibus contrarium abundè demonstratum est, quod modò referre nihili duco. Vnicum dumtaxat subinfere peculiari dignum, animaduersione, quod tam Beda Concilio proximior, quàm Humbertus Cardinalis, & alij tam antiqui, quàm recentiores Authores vno ore ita de Sexto Concilio proloquuntur. *Hæc est Sexta Synodus vniuersalis Constantinopoli celebrata, & Græco sermone conscripta temporibus Agathonis Papæ &c.* Immo Petrus Patriarcha Antiochenus ad Michaellem Cerularium respondens, ita satur. *Tempore verò Sanctæ Sextæ Synodi, sacer Papa fuit Agatho, vir quidem venerandus, & sacrarum rerum peritus. Et lege in Acta ipsa Sextæ Synodi, quæ legi consueuerunt Dominica post exaltationem venerandæ Crucis. Inuenies enim ibi prædictum Agathonem Papam multis encomijs honoratum &c.* Agathonis itaque, nunquam verò Leonis meminere: eò quod sub Agathone Legatos dirigente, Synodum per Tomum suum, illuc missum instruente, Actaque ipsa confirmante, vt Humbertus

Ex ipso Anthore Pontificalis diuersimodè loquente clarè deducitur duplex sub nomine Sextæ Synodi conuentus.

Annal. Eccl.
1054.n.40.

tus disertis verbis palam protestatus est, Concilium exordium ac finem auspiciatissimum accepit.

Ex dictis igitur colligere est legitima, ac cæteris omnibus præferenda Acta Sextæ Synodi in epitomen à Compilatore vitæ Agathonis redacta: quippè quæ ex sinceris illis à Legatis Roman adductis excerpta fuisse nemo ambigere queat. Subinde cum synodalia gesta in Tomis Conciliorum exhibita ab his valdè distent, sagaci Lectori gravissimum proponitur suspicandi argumentum, quod aliquod passa sint veritatis detrimentum: cum à Græcis ipsis, atque hæresis assertoribus, non ex nostris Archivis eadem mutuata fuisse noverimus. His itaque quopad diuerfos Conciliorum Textus stabilitis, ad Authorum modo examen progrediamur.

CAPVT NONVM.

Quibusnam Authoribus in narranda Sextæ Synodi historia maior præstanda fides?

EXORDIVM ducimus ab eo, qui Concilio propior vixit. Hic fuit venerabilis Beda Presbyter Anglus, qui anno Domini 731. in viuis degebat, ut ipse in fine libri quinti historiæ Anglicanæ fatetur: vnde quia tùm temporis prouectæ erat ætatis, immo cum Sergius Papa, qui viuere desijt anno 701. ipsum Romam ad se accedere à Ceolfrido Abbate petijisset: iam Beda ante viginti fere annos, tempore nimirum quo Sextum Concilium celebratum fuit, sacra eruditione celebris clarescebat. Hic pluries Honorij Papæ in suis operibus meminir. In tractatu de sex mundi ætatibus disserens de Sexta Synodo, & proscriptorum ab ea nomina recensens: ita loquitur. *Finito autem conflictu Georgius correctus est. Macarius vero cum suis sequacibus simul & Prædecessoribus Cyro, Sergio, Honorio, Pyrrho, Paulo, & Petro anathematizatus &c.* Verùm in libro secundo historiæ gentis Anglorum pluries de Honorio sermonem instituens, eiusdem zelum in gentem suam varijs laudum præconijs prosequitur. De eiusdem epistola ad Regem Eduinum directâ sic habet: *paterna illum charitate accendens; ut in fide veritatis, quam acceperant, persistere, ac proficere semper*
cura-

Bedæ exami-
natur authori-
tas.

Cap. 17.

curarent : & aliàs semper omni veneratione de eo differit : Per-
 scrutemur modò , cui ex præcitis Bedæ effatis fides sit danda ?
 De hæresi Monothelitarum in Oriente grassante ille optimè fuit
 edoctus : nam Sanctum Agathonem Papam per Ioannem Ar-
 chieantorem Ecclesiæ Sancti Petri , & Abbatem Sancti Martini ,
 qui à Roma tùm venerat , explorari voluisse circa hoc dogma
 Anglorum fidem , ac collecto ea de re in Britannia Synodo an-
 no Domini 679. inuentam esse in omnibus fidem catholicam ,
 inuiolatam ; eiusque exemplar ad Pontificem transmissum , fusè
 idem Beda commemorat . Superstes etiam fuit per multos an-
 nos post Sextum Concilium : ideoque omnia ibi gesta ad eius
 notitiam perueniunt . Cum igitur in hoc opere Ecclesiasticæ
 Anglorum historiæ , quod ipse in posterioribus suæ vitæ annis
 compilauit (vt patet) de Honorio laudabilem semper instituat
 sermonem ; atque in altero priori opusculo de sex mundi ætati-
 bus , quod plures ante annos descripserat , de hoc Concilio men-
 tionem faciens Honorium deturpet : posteriori isti Anglorum
 historiæ libro maiorem adhibendam fidem nemo dubitare po-
 test : eoque præcipuè , quod ob anteriora opera posteriora pef-
 fundari non debeant . Facile etenim videtur alicuius inanum ,
 in hunc Bedæ codicem irrepsisse ; atque Honorij nomen loco
 Theodori Pharanitani ibidem transcripsisse : quod sane tanquam
 indubium statuere confido : quandoquidem omnes anathemate
 percussos nominatim referens Beda , Theodorum vtique Phara-
 nitanum præcipuum inter Monothelitas damnatos prætermisit .
 Itaque deletò ab operibus Bedæ Theodori nomine , Honorium
 suffectum puto . Ex quo Bedam semper de hoc Pontifice cum
 veneratione locutum esse , neque à Concilio Sexto , quo tempore
 Beda florebat , & cui per plures annos superstes extitit , eundem
 proscriptum execratumque , neque per codices ab eo visos , neque
 per famam agnouisse infero .

Posteriori eius
 tractatui ma-
 ior fides adhi-
 benda.

Accedit Paulus Diaconus Aquileiensis , qui à secretis fuit
 Desiderij Regis Longobardorum , & centesimo ferè post Sextam
 Synodum anno scribebat . Hic in accurata Longobardorum ,
 gentis historia de Monothelitarum hæresi , ac de Constantino-
 politano aduersus eam Concilio differens , Macarium , Pyrrhun ,
 Paulum , & Petrum damnatos à Synodo meminit : De Honorio
 autem nullum omninò profert verbum . Si Historiæ Miscellæ
 idem sit Author , vt plurimis magni nominis Viris placuit , in
 ea pariter inter cæteros à Sexta Synodo proscriptos , omittit Ho-
 norium . Itaque altero post Concilium sæculo , Honorij tan-

Pauli Diaconi
 proditur testi-
 monium.

quam ab eo damnati fama non adeo percubuerat; ut apud Occidentales plagas male oleret: siquidem veridicus hic Scriptor Synodi historiam contexens rem tanti momenti omnibus notam haud quaquam subticuisset. Vnde probabilius existimandum, eam aduersus Honorium censuram, vel tunc temporis apud Latinos ignotam, vel saltem in dubium reuocatam, ac propterea iure merito à prædicto Scriptore obliuioni traditam, cum in authenticis Latinorum codicibus eum fortè cum hæreticis à Synodo execratum minimè reperisset.

Adriani Pri-
mi expenditur
auctoritas.

Illo quoque octauo sæculo celebris exstitit Hadrianus Primus Summus Pontifex, cuius auctoritatè aduersum nos acriter militare Anti-Honoriani decantant: dum ab eodem Hadriano pluries Honorij proscripti nomen in Actis Septimi Concilij repperitum palam exhibent. Atqui de Septimæ Synodi actis contra Honorium prolatis, accuratior à nobis fieri debet in sequentibus discussio: tunc equidem Lectori Græcanicam huiusmodi imposturam in eum illatam, patefaciendam confido. Interim hic in memoriam reuocandum, quod in libello Pontificali inter Hadriani gesta hoc pro honorifica Honorij memoria ab eo peractum recolitur, cuius pariter in præcedentibus capitalis meminimus. *Hic (ait) Honorij Papæ monasterium diuina inspiratione motus noniter edificauit, atque ditauit &c. Ab uno Choro Monachi ex Monasterio Sancti Pancratij ibidem posito, & ab altero Choro Monachi iam sati Monasterij Sancti Andreæ, & Bartholomæi, Honorij Papæ: quatenus p̄s laudibus pariter psallentes hymniferis choris leti resonent cantus, redolentes Domino gloriosos melos. Persæpius memorantes venerandi Pontificis nomen, scilicet in sæcula memoriale eius pangentes carminibus.* Ex quibus infertur, Hadriani temporibus, centum videlicet post Sextam Synodum annis, Romæ optimam de Honorio vigere famam: adeo ut ab Hadriano Pontifice non solum eiusdem Monasterium restaurari; verum etiam ipsius tanquam venerandi Ecclesiæ Hierarchæ memoria à præfatis Monachis assidue celebrari promeruerit. Quod clarè coarguit, vel nullam à Sexta Synodo Honorium accepisse (ut supponitur) famæ maculam, vel ab Ecclesia Romana, atque Occidentali nihili pensam. Hinc itaque patet, Acta Sexti Concilij Romæ asseruata nullam hæcenus passa fuisse fraudem, cum Honorij damnationem minimè comprehenderent: ideoque eiusdem Pontificis ab omnibus adhuc in veneratione habiti memoria, opera studioque Hadriani celebrior magis in dies Romæ percubuit: seu dolus de-

Hoc in testi-
monium bonæ
de Honorio
famæ non præ-
stitisset; si pro-
scriptus esset
Honorius à
Synodo.

teſſus iam fuerat : vnde Pontifex à prædicto honore in Hono-
rij nomen , ac ſanam collato minimè ſe abſtinuit.

Neque fortuito animaduerti , quod fortè Romana Archiua
hactenus legitimæ Synodi geſta retinerent : nam circa hæc tem-
pora in Oriente Acta Oecumenici iſtius Concilij cum alijs
Pſeudo-Synodi geſtis confuſa , ac deprauata fuiſſe ex quarta
Actione Septimæ Synodi deſumitur . In ea Tarasius Conſtanti-
nopolis Patriarcha , aliàs à nobis expenſus , ait . *Quæ ignorantia , qua plerique laborant circa hos Canones ? ſcandalum eſt enim
dubitare , num ſint Sextæ Synodi &c.* Vides Acta aliarum Synodo-
rum nomen Sextæ præſeferentium cum prioribus Oecumenicæ
Synodi geſtis tùm permixta : ita vt Canones Trullani cum ijs ,
quæ in Trullo à Patribus Sexti Concilij peraſta fuerant , minimè
ſecernerentur , neque ab eruditis Viris , ac Patribus in Oriente
iſtius ſynodi , inter quos Tarasius , alijsque qui Septimo Concilio in-
terfuerant , adnumerabatur . Proſequitur Tarasius . *Illi igitur
hereticos anathemate verberantes , Orthodoxamque fidem confir-
mantes , anno decimo quarto Conſtantini domum reuerſi ſunt &c.* vel
vt legitur in Iuone : *Concilium ſolutum eſt.* Aduerſum hæc Theo-
phanem Tarasius cœtaneum proclamantem ſupra audiuiſus ,
ſed iterum audiamus . *Illud oportet non ignorare caſſum , & nu-
gatorium eſſe , quod quidam diſtitant , eos qui Sexti Concilij Cano-
nes apud ipſos falſo ſeruntur , poſt quatuor annos editos fuiſſe &c.*
*Habitu eſt Sextum Concilium maximum contra Monotheſitas
duodecimo anno Imperij Conſtantini &c.* Codices illi , quos Theo-
phanes euoluit , ſub anno duodecimo Conſtantini Quarti cele-
bratum hoc Concilium exhibebant , neque canones ab eodem
Concilio ſancitos præſerebant . Alij verò , qui ad Tarasij ma-
nus deuenere , & iſtos Canones , & Concilij Sexti terminum ,
uſque ad decimum quartum ſerè annum Conſtantini protrac-
tum complectebantur : niſi non ex codicibus ab eis perluſtratis , ſed
ex ſola traditionis fama dictos Authores iſthec inter ſeſe diuer-
ſa collegiſſe aſſerueris . Quomodo libet id acciderit : Indubium
planè apparet , tùm temporis veræ Synodi Actorum cum poſte-
riori ſub nomine Sextæ permixtionem in Oriente apud eos
Patres inualuiſſe : ex qua ea inter ipſos opinionum varietas
prodierat . Cui verò iſtorum adhibenda magis ſit fides , ſi quis
à me expeteret ? Anceps reſponderem : vterque enim eruditio-
ne , ac ſanctitate clarus , vterque in eadem regione eademque
ætate celebris , coniunctiſſimi inter ſeſe . Alter Patriarchali de-
coratus inſula , alter glorioſo laureatus martyrio . Vtrique igi-
tur .

Tarasij , &
Theophanis
dicta exami-
nantur.

Theophani
palma conce-
denda.

tur credendum. Tarasius codices Sextæ Synodi deprauatos, mixtosque legit, qui de eorum sinceritate nec quidquam suspicatus, narrationem suam ex ijs excerptam fideliter in Concilio protulit. Theophanes autem fortè sagacior puriora Concilij exemplaria seligens, diuersa à Tarasio deprompsit: cuius sententia verior (vt puto) euasit: præfati enim canones ad Sextam Synodum non attinebant, vt ipse demonstrat, sed ad alterum Orientalium conuenticulum post plures annos conuocatum: propterea anteponendum Theophanem suaderem: qui cum anno Constantini duodecimo Sextam Synodum reponat, ipsi obtemperare mallem: nam puriores perlustrauit codices. Neque valeraliquorum eruditorum instantia aliterium circa annorum calculum Theophanem errori obnoxium; quandoquidè licet errore lapsus sit in assignando anno reparatæ salutis, vel à condito Mundo, quo incidit res illa à Theophane descripta: cuius hæc sunt verba: *Mundi anno VIC LX. Diuine Incarnationis DC LX. anno vero Imperij sui vigesimo septimo Constantinus occisus est dolo in Sicilia apud Siracsum &c.* In quo computo fallitur: nam tunc Christi annus sexcentessimus sexagesimus octauus (vt omnes tradunt) excurrerat: Attamen in exponendo tertio, vel decimo, vel decimo quinto Imperij ipsius Constantis annis, & in præclariorum ab eo gestorum sub eisdem annis descriptione nouam facile decipi poterat, vt. Lectori rem accuratè intuenti patebit. Interim concludamus quod centesimo ferè anno post Sextum Concilium, iam Constantinopoli, & in altera quoque Orientis plaga Actorum istius Synodi permixtio in lucem prodierat; vnde Authorum ea tempestate florentium varietas ortum duxit: quapropter non mirandum si penès aliquos codices Honorij nomen exaratum reperiebatur.

Georgij Monachi testimonium nobis fauorabile.

Eodem tempore summo honore claruit Georgius Monachus Tarasij Patriarchæ Syncellus, is scilicet qui proximus erat Patriarchæ, ipsique succedere consueuerat. Hic scripsit res gestas vsque ad annum Domini 792. ex cuius opere, & Theophanis Chronographia, Anastasius Bibliothecarius in præfatione ad suam Ecclesiasticam historiam plura excerptere, sicuti etiam Nicephori Constantinopolitani Episcopi Chronographiam suo operi præponere proficitur. Tres itaque præcitati Authores sanctitate, eruditione, atque martyrij palma celeberrimi, qui post centum circiter annos à Sexta Synodo Orientem illustrarunt, nihil planè contra Honorium in suis tractatibus testatum reliquerunt: nam Anastasius eos secutus, vt ipse asserit, cum-

eundem Pontificem, si à tot præclaris Scriptoribus diffamaretur, propugnandi munus non adeò alacriter obiisset. Adnotandum tantummodò, quod Theophani Concilium Sextum sub anno Constantini Quarti duodecimo collocanti, potius quàm Nicephoro illud sub anno eiusdem Imperatoris decimo tertio reponenti Anastasius indulset: nam ipse Anastasius in sua Historia sub anno duodecimo Constantini Sextam Synodum constituit. Vnde aliqua annorum diuersitas circa ea tempora ab eruditis viris, vel in actis Synodalibus, vel in alijs Scriptorum monumentis obseruata est, ex quibus ipsimet diuersam hanc annorum Constantini epocham Concilio assignarunt. Quanquam in codice manuscripto Anastasianæ istius Historiæ penes nostram Vallicellanam Bibliothecam asseruato reperiatur in Nicephori Chronographia emendatus annus ille decimus tertius adscriptusque duodecimus ab alicuius docti viri calamo, ut Anastasio concordaret. Quod si idem Nicephorus in sua ad Leonem epistola Honorii (si tamen non uiciata) meminisset ad Synodo reiectum: hoc contigit; quia falsatos permixtosque à Græcis codices, vel famam per Orientem ea tempestate aduersus Honorium diffusam persecutus est. Utinam Synodica Sancti Germani Patriarchæ Constantinopolis Concilio proximioris extaret: si verò reliqui posteriores Byzantini Episcopi in suis epistolis Honorium, ut à Concilio execratum recensuerent: nil mirandum, quia omnes ferè hæretici deprauatos codices, vel famæ rumorem vitro complecti voluerunt.

Nicephori C.
P. dictum exa-
minatur.

Photij post Ignatium Constantinopolitanum anno Domini 819. in eam Sedem intrusi hic meminisse liceat. Hic omnium suæ ætatis doctissimus, sed effrenis elatique nimium animi, adeò ut Apostolicæ Sedis dignitatem, & Nicolai Primi Pontificis auctoritatem paruipendens, cum anathematis, censura animaduertere non erubuerit. Hic (inquam) Honorij proscriptionem ex uiciatis illis Actorum Synodaliū codicibus excerptam vbique & aperte propalauit, in odium Romanæ Sedis, cui malignè aduersabatur. Et licet Batonius, Hosius, atque Bellarminus Photij in libello de Septem Synodis Honorij nomen, cum cæteris à Concilio proscriptis prætermissum d. fertè affirmant: attamen Latinos potius, quàm Græcos codices ipsi secuti sunt: hæc enim quippe codice Photij Græcum Honorij nomen reticentem non reperi. Certò quoque certius est, ipsum Honorij cum reliquis damnatis in sua Bibliotheca meminisse: atque, quod magno perè animaduertendum existimo, in epistola

ad.

Photij effatū
proditur, &
reipicitur.

Neque ex Ni-
colai Primi e-
pistola aliquid
contra Hono-
rium depromi-
tur.

Anastasi dicta
expenduntur.

ad Nicolaum Papam conscripta hæc post plura recenset: *Sed
& Sextam ut quæ abiicit, ac demolita est Honorium, & Sergium,
& Macarium &c. unaque cum ipsis eos, qui eandem impietatem,
ad se adduxerunt &c.* Quamobrem si in alijs suis opusculis Pho-
tius de Sextæ Synodi Actis differens, Honorium cum reliquis à
Concilio execratis commemoret, in libello de Septem Synodis
à se conscripto, Honorium quoque non prætermisit. Præterea,
vexilliferum Honorij famę fœdatorem sanè illum extirxisse, quis
dubitet? Siquidem protervus admodum, atque Sedis Aposto-
licæ dignitatis supprimeudæ studiosissimus, falsatorum Synodi
codicum fidem vtrò secutus, vocemque de Honorij proscripti-
one iam per Orientem sparsam magis propalandi cupidus, &
scriptis, & epistolis suis vndequaue illius famam labefactare,
adnitus est. Verùm Latini Patres, ac præcipuè Nicolaus Papa
eam in Honorij calumniam flocci fecere: cuius rei testimoniū
exhibent ipsæ Nicolai epistolæ, quas accuratè, ac persæpè per-
tolluere studui; ut ex his quidquam verum sapiens in Honorij
causâ eruere, cum plurima aliorum Pontificum ab Imperato-
ribus increpatorum exempla ibi recenset: inuimò contrarium
ex eis deprompsi: cum de Prædecessoribus suis fidei dogmata
acriter propugnantibus, ita loquatur. *Nos enim nec tenuis sal-
tem rumor aspersit, aliquando cum praua sapientibus sapere, quan-
to minus concertare.* Quod sanè Pontifex nimis audaciter, per-
peramque Græco Imperatori obiecisset, si à Synodo Oecumeni-
ca Honorio anathema inflictum consulisset. Exinde concludo
Concilij Sexti Acta confusa, ac permixta cum Actionibus Con-
ciliabuli, ac Quino-Sextæ Synodi Canonibus, iam in Oriente,
ante Synodum secundam Nicænam anno Domini 787. celebra-
tam, diuulgata, deinceps vsque ad Photij tempora eiusdem-
que studio in posterum maiorem fidem acquisiuisse. Insuper
alia animaduersio maximi ponderis me in hanc impulit senten-
tiam: nimirum quod circa hæc tempora etiam in Occidentali-
bus regionibus, ac in Vrbe huiusmodi contra Honorium ru-
mor percrebuit; inuimò (quod summiopere adnotandum occur-
rit) tunc etiam in Archiuis Romanis ea Acta corrupta fortè
primum visa sunt. Quod faciliè ex infra recensendis patebit.
Anastasius S. R. E. Bibliothecarius ea tempestate floruit. Hic ad
Ioannem Diaconum (ut aliàs inuimus) quædam collectanea
opuscula transmisit, quæ in causâ Honorij ex diuersis Diui Ma-
ximi opusculis, atque ex Apologia Ioannis Quarti excerpterat.
Ioannes iste Diaconus, ut ritè conijcit doctissimus Sirmondus

in

in Notis ad isthæc Anastasij collectanea, fuit Scriptor vitæ Sancti Gregorij Papæ, quam Ioanni Octauo dicauit. Pontifex iste ab anno 873. vsque ad annum 882. Petri Cathedræ præfedit. Cum igitur Anastasius in Præfatione ad Ioannem Diaconum in Actis Sextæ Synodi, Honorium inter proscriptos referat, sanè in codicibus Synodalibus Romani Archiui hoc adnotatum reperit. Quippe si ex sola Græcorum fama vbique diffusa, siue ex eorum Libris, quos experientia doctus Anastasius persæpè ab ipsis falsatos nouerat, eam Synodalem censuram promanare, comperisset, cum in Latinis, siue Græcis textibus in Romano Archiuo, cui ipsemet præsidebat, tutò recentis, Honorij nomen diffamatum non reperisset, alacri quidem animo tùm aduersus Græcorum imposturam inferuisset: sicuti aliàs strenuè peregrifse, ac potissimum in epistola ad Adrianum Secundum exordio Octauæ Synodi affixa recolui. Quia verò in omnibus regestis Honorium cum reliquis à Synodo anathemate affectum inuenit, idcirco hoc à Græcis dolosè præstitum asserere nequiuit: verum cuncta ritè perferutatus, nunquam à Sede Apostolica ratam, fuisse habitam eam censuram censuit. Exinde igitur eo tempore, idest selquisæculo iam transacto post Concilium, à Romanis Archiuis priora illa legitimi Concilij Acta ab Agathone subscripta, iam sublata, eorumque loco noua hæc Græcorum, dolo vitiata, fuisse subrogata inferebam.

Mala hæc Honorij fama per Occidentem diffusa adeò indies tùm percrebuit, vt Gallicanos Patres minimè lateat: inter quos celebris habebatur Hincmarus Rhemensis. Hic in opusculo de sancta, & inseparabili Trinitatis vnitatem, de Honorio sermonem instituens, ita loquitur. *Insuper & Honorium magnæ Romæ Papam, quia contra fidem sensisse, & prauè ea ætate, sentientibus consensisse detectus, ac euidentissimè comprobatus est, sicut in Sexta Synodo inuenitur, etiam post mortem anathematizauerunt, in hoc sæculo manifestata culpa, iusto Dei concordantes iudicio, quod iam egerat in occulto. Nam si idem Honorius hoc in præsentis sæculo non meruisset, & cum ipso merito de hoc sæculo non exisset, sibi potiùs quàm illi nocerent maledictum iaculantes, non iudicio iustitiæ, sed linore, vel temeritate & c.* Hincmarum ita aduersus Honorium declamantem non mirandum. Nono quippè, quo ille florebat sæculo, è Græcia in Occiduas partes transfusa Honorianæ censuræ fama ad eruditos Galliarum viros euolauit, inter quos eruditione, ac sagacitate Hincmarus elucebat. Verum quia erga Sedis Apostolicæ primum, ac

Hincmari Remensis sententia proferretur.

Eius. assertio
contra Hono-
rium valde
suspecta..

Romanorum Pontificum potestatem male affectum se gerebat : cuius renitentiam in obstitendo Nicolai , atque Adriani mandatis Ecclesiastica coarguunt monumenta : ille haud mora , & sine animaduersione rumori contra Honorium oborienti credidit : ita vt ad honorem à Latinis , & à Romano Clero præstunt Honorio , vti verè Orthodoxo , atque in communione Catholica defuncto , reflectere abuuerit : sed cum contra fidem sensisse , hæreticis adhæsisse , ac propterea anathema promeruisse disertis verbis asseruit . Hic Anastasio Bibliothecario coetaneus , atque additissimus erat : ambo eruditione clari , atque indagandæ veritatis studiosissimi . Ad ipsum Hincmarus epistolâ conscripsit , nunquam tamen de Honorij causâ mentionem cum eo fecit , neque ab eo sciscitari voluit , an Romana Ecclesia talem Honorij proscriptionem Apostolica auctoritate conualidasset ? quippe cum non latebat publica Honorij veneratio in totâ Occidentali Ecclesia , quæ eum à Pontificum albo nunquam expunxerat . Nihil horum egit Hincmarus , quia Romani Pontificis auctoritati auersus , insimulare Petri Successorem in fide defecisse summo perè gloriabatur . Aliter se gessit Anastasius , tunc quoque viuens , qui nomen Honorij lacerari , eiusque memoriam maculari , etiam in Synodi codicibus perpendens , ob id minimè perterritus , omnem mouit lapidem , vt istam Pontificis causam propugnaret .

Hinc duo depromuntur . Primò Hincmari ætate huiusmodi de Honorio famam Occidentales regiones peruasisse ; licet tamen plures Orthodoxi Patres à Græcis Actorem Synodaliū deprauatoribus hoc emanasse optimè edocti contrarium tuerentur . Secundò , quod etsi huiusmodi rumor tam Orientales , quàm Occiduas partes repletet : nihilominus consuetam venerationem cultumque erga eundem Pontificem Romana Ecclesia non dimisit : neque ab ipsius partibus tuendis docti Viri abstinuerunt . Ad cuius probationem Anastasij testimonium in medium protulisse sufficiat .

Neque Adriani Secundi dictum stat contra nostram sententiam.

Adriani II. auctoritatē , qui hoc tempore Ecclesiā rexit aduersum nos ab Anti-Honorianis continuè obiectatam . expendere oporteret . Verum quia dictū istius Pontificis asserentis ab Orientalibus anathema intortum in Honorium de hæresi ab ipsis accusatum suprà satis explanauimus , moram hic non facimus : præcipue cum ab Orientalibus dumtaxat eum huiusmodi censuræ subiectum , eò quia ab ipsismet hæresis fuerat accusatus , Pontifex asseuerat : ex qua discendi formula . cum Occidentali Ecclesia .

ſia ſe aliter ſentire de Honorio dilucidè oſtendit. Inſuper de huiusmodi Adriani effato in ſequenti Diſſertatione, vbi de Octaua Synodo agendum, plenius eis me ſatiſfacturum conſido.

Humberti Cardinalis vndecimi ſæculi Authoris à Leone No no Pontifice ex Tullenſi Eccleſia ob præclaram ſuam eruditio nem Romam ſecum adducti, atque ab eodem Legati Conſtan tinopolim miſſi, auctoritatem expendamus. Hic Nicetam Mo nachum, Pectoratum dictum, contra Latinos effrænè inſurgen tem Conſtantinopoli publicè reſellens, cum de Sextæ Synodi hiſtoria ſermonem inſtituiſſet, inter damnatos Honorium re cenſet: Ex quo grauiffimo Cardinalis teſtimonio, omnem de Honori j cenſura dubitationis laqueum confringi aduerſarij in nos inſultantes depromunt. Attamen ſi relata ab Humberto verba accuratè diſcutiantur, conſuetam impoſtoris fraudem, paſſa fuiſſe conſtabit. Ita enim loquitur. *Et Georgius quidem correctus eſt. Macarius autem cum ſuis ſequacibus ſimul & præ deceſſoribus, Cyro, Sergio, Honorio, Pyrrho, Paulo, & Pe tro anathematizati. Vbi nam nomen Theodori Pharanitani, præcipui Monotheliſmi anteſignani, à Sextæ Synodi Patribus cum cæteris anathemate conſoſſi? Si nomina ſingulorum diſtin ctim refert Humbertus, Theodorum vtique cum reliquis recen ſuit: in cuius locum à Græco, vel ſaltem ab hæretico aliquo nebulone Honorius ſuffixus eſt. Maxime quia in ipſo Humberti textu exaratum legitur. *Aſſuerunt Epifcopi centum quinquaginta præſidente Georgio Regia Urbis præſule, & Antiochia Macario: Vox illa præſidente Georgio ab impoſtoris calamo in codice Humberti exarata eſt: nam Legatos Apoſtolicos Concilio Oe cumenico præſidere, non Orientales quoscumq; Præſules, niſi à Pontifice delegati ſint, comperimus. Cui ſententiæ potiſſimum adhæreo: quandoquidem idem Cardinalis mox ſubiicit. *Hæc eſt Sexta Synodus vniuerſalis Conſtantinopoli celebrata, & Græco ſermonè conſcripta, temporibus Papa Agathonis, exequente, ac reſidente puſſimo Principe Conſtantino &c. & poſt alia. De Papa quoque Agathone omnino ſcimus, quia nec Sexta Synodo per ſe ipſum præſedit, nec aliquibus capitulis eius ſubſcripſit, niſi quæ promulgata fuerunt aduerſus Monothelitarum hæreſim. Vos vide te unde hæc, quæ proponitis, habeatis, quia Eccleſia Romana ta lia hæſtenus ignoravit. Acta Sexti Concilij ſub Agathone cele brati, ac fortaiſſis in Græcum translata, & ab eodem Pontifice comprobata, tanquam cæterorum omnium fideliora Humber***

Nec Humber ti Cardinalis aſſertio dimi cat aduerſum nos.

tus secutus, neque Leonis Secundi, neque eius confirmationis meminit: ideoque Honorium cum damnatorum numero adscripsisse non arbitror; cum sola Acta ab ipso Leone recepta, etiam aduersariorum testimonio Honorij nomen præferrent. Quod maximè adnotandum censeo; ut exinde eius censuram à Leone Secundo comprobata, tum temporis Romæ, ac in Occidentali Ecclesia non adeò inualuisse intelligat Lector; ut contrarium asserenti, totamque Sextæ Synodi seriem, ac confirmationem ad Agathonis tempora referenti nemo Græcorum oblectari ausus fuerit. Vnde existimo Leonis epistolas ad Constantinum Imperatorem, & ad Hispanos Patres illa ætate tam Latinos, quam Græcos latuisse.

Iuonis Carnotensis testimonium, nec militare aduersum nos,

Hic autem monitum necessariò Lectorem volo, quod Iuo Carnotensis, qui post Humbertum triginta fere annis, nimirum anno Domini 1088. scribebat, Sextum Concilium à Leone Secundo susceptum attestatur, quod ex libello Pontificali Leonisque epistolis depromit. Ex cuius auctoritate aduersarij huiusmodi Leonis confirmationem perantiquam fuisse adstruunt. At nihilominus sciendum est, duos Iuonis codices manuscriptos in Bibliotheca Vaticana reconditos satis antiquos accurate studio à me peruolutos, ubi Leonis Sextam Synodum approbantis epistolæ nullatenus citantur; quamuis alibi Iuo breui stylo Pontificalem libellum citans, Leonem inniorem Acta ista Synodalia damnatorum nomina reticentia suscepisse asserueret. Vnde ab aliquo recentiore, operum Iuonis collectore superadditam, istarum Leonis epistolarum allegationem haud perperam assererem. Quoad verò Pontificalis libelli testimonium; iam post Humbertum Cardinalem, eo volumine ab aliquo impostore in gratiam Græcorum istius Concilij approbationem fuisse insertam mihi spondeo: quandoquidem si in antiquis istius Pontificalis codicibus inter Leonis gesta hoc ipsum perlegeretur, nec Humbertus hoc Agathonì tam facile tribueret; neque Anastasius à Sede Apostolica hanc Honorij proscriptionem nullatenus approbatam in suis. Collectaneis pro Honorio digestis asserueret.

Cedreni auctoritas expensæ.

Græcos modò sciscitemur Authores, inter quos vndecimo sæculo Georgius Cedrenus, ac Michael Psellus degentes primò se offerunt examinandi. Cedrenus Constantini IV. Pogonati Acta singulis annis collecta summatim recenseret: post decimum annum, antequam subsequenter vndecimum proferat, filum historiae interrumpere paululum visus est; ac longam Concilij Sexti

Sexti narrationem ibi subnectens, inter alia sic habet: *Coactum fuit hoc Concilium contra Theodorum Pharanis, Honorium Romæ, Cyrum Alexandria Episcopos, & Sergium, Pyrrhum, Paulum, ac Petrum &c.* Porro gesta Constantini sub annum vndecimum sui Imperij aduersus Bulgaros feliciter peracta describit: ad cuius calcem hæc adijcit. *Pacatis rebus omnibus, Ecclesiarum concordiam constituit; dictumque sacrum Sextum Concilium Constantinopolin cogens, Monothelitarum hæresim damnauit, mox prosequitur. Anno decimo tertio fratres suos Imperio detrussit, solusque cum filio suo Iustiniano imperauit.* Ex quibus sic infero. Quæ nam ratio suadere potuit Græcum hunc Scriptorem, vt historicæ suæ narrationis seriem per singulos annos Imperij Constantini digestam ita abrumperet? Post decimum annum statim subnectere vndecimum, cui duodecimum apponere, & in eius fine, vel in exordio sequentis Sexti Concilij historiam indicare debuit. Edoceant quæso eruditi Viri, quam ob causam sub anno decimo tertio, in quo tota illa Concilij narratio anticipata in Cedreni codice exhibetur, suo videficeret loco post annum duodecimum Imperij Constantini non fuerit descripta? Præterea quare post vndecimū Imperij Constantini annū ad decimū tertium pertransijt, duodecimo prætermisso? cum Theophanes, cuius vestigia sequi alibi falsus est, eo anno Imperij duodecimo coactū fuisse Concilium aperte profiteatur. Non absque causa doloue, vel ab ipso Historiæ compilatore, siue à quoquam Græculo id patratum puto. Vt cumque res processerit, Cedrenum Aetia Synodalia iam confusa, ac posterioribus sub nomine Sextæ Synodi actionibus intexta prosecutus est: vnde non mirum si Honorij nomen in reproborum numero recensuerit. Cuius rei id evidens extat argumentum: nimirum, quod verbis illis. *Quos Synodus damnans, pronunciauit, duas naturales voluntates totidemque agendi facultates in vno Domino Nostro Iesu Christo demonstrari, statim sequentia adnectit. Similiter de sacris Domini Nostri in carne administrationis symbolis ita statuit. In quibusdam venerandarum imaginum picturis agnus exprimitur. Cum verò huiusmodi factum Sexta Synodus non ediderit, ille Author seriem à se hic descriptā, ex deprauatis iam codicibus, non autem à Theophane, siue Georgio Syncello desumpsit: exindè si integram ei fidem denegemus, haud mirandum.*

Aliorū Græcorum testimonium Michael Psellus. Honorium quoque cum Monothelitis connumerans in eundem errorem incidit, actaque Synodi iam conuicta parum satisfactus est. Nec aliter dicendum de Michaelē Glycæ, qui ducen-

ducentos octuaginta quinque Patres Sexto Concilio adfuisse, Sergiumque, Pyrrhum, ac Honorium dumtaxat ab eo proscriptos adstruit: in quem etiam lapidem ceteri omnes Græci recentiores, post undecimum, ac duodecimum sæculum, vnico Zonara excepto, degentes impegerunt. Cæterum de Græcis Latinisque alijs Authoribus, vel per hæc tempora, vel paulò post Ecclesiasticarum rerum seriem contextentibus fusiùs disserere superuacaneum foret. Siquidem quæ ex antiquioribus Scriptoribus deprompserunt, ipsismet verbis in suis Commentarijs transcribere: vnde quia processu temporis huiusmodi Honorij proscriptio in falsatis, seu permixtis Sexti Concilij codicibus expressa reperiebatur; hinc primò omnes antiqui, tum etiam recentiores Authores, demptis nonnullis, qui grauissimam hanc causam solertius discutere, in suis Chronicis eadem de Honorio protulerunt. Ex quibus monendus Lector: nempe quod sicut plurimarum Ecclesiasticarum rerum notitia, in postrenis hæc sæculis, nonnullorum virorum studio eximiaque eruditione, magis inualuit: adeò vt quædam ab antiquis Scriptoribus, atque à tota ferè Ecclesia iam approbata, modo tanquam dubia, seu falsa, ac suppositicia censeantur: haud aliter Honorio acciderit, qui Græcorum dolo in Synodorum codicibus inter Monothelitas adnumeratus, huic præcedenti sæculo à doctissimis viris, re accuratiori examine discussa, ab huiusmodi impostura vindicari meruerit.

Conclusio Quarta Dissertationis.

PRO Coronide huius Dissertationis statuendum censeo: Quod Honorij condemnatio, vel ab Orientalibus dumtaxat sancita, vel vi ab Apostolicis Legatis extorta, nusquam ab Apostolica Sede confirmationem meruerit: siquidem honor ille, ac præclara memoria Orthodoxis exhiberi solita ab Occidentali Latinaque Ecclesia huic Pontifici denegata fuisset: neque quis Catholicorum apologeticos scripisset pro contræctatus, cum à communione Ecclesiæ, ipsis summis Pontificibus eiusdem anathema approbantibus, ipsum Synodali decreto exclusum, luculentissimè compersisset. Præterea pro certissimo statuendum, Honorium ob oscitantiam, vel oeconomiam, nimiamque in Monothelitas indulgentiam (vti volunt) qua fomentum eorum,

hæc-

hæresi suppeditauit , à Synodo damnatum , siue à Leone II. ita declaratum, ex pia ingeniosaue aliquorum A&ta Synodalia nimis tenaciter propugnantium mente , nullatenus tamen ab ipsi Synodi codicibus , vel ab alijs antiquis Ecclesiæ monumentis depromi : nam tam Anti-Honoriani , quàm defensores Pontificis per nouè ferè sæcula cum vel de hæresi turpiter fugillarunt , vel à prauis huius dogmatis labe immunem reddere conati sunt. Cum igitur neuter illorum hoc præfato medio nusquam usus fuerit, à recentioribus dumtaxat piè adinuentum fuisse rectè concluditur . Porro argumenta in posterioribus capitulis fusè allata, huiusmodi excogitatum medium , Actis ipsi repugnantem , & à supposititijs Leonis literis solummodò excerptum, sufficenter elidunt . Nam Leonem ita non explicasse , Adriani Secundi ob hæresim non ob negligentiam ab Orientalibus Honorium proscriptum asserentis auctoritas euincit. Quod præ cæteris alibi adductis argumenrum maximi roboris esse arbitrarer . Præterea ipsi Aduersarij verba Concilij in Honorium prolata moderari, seu mitius interpretari student ; utpotè quæ Pontificem hæretica imbutum prauitate luculenter feriant ; quod à vero aberrare ipsimet profitentur : ne igitur vel Patres illos errasse , vel eorum sententiam moderatione dignam fuisse, vel aliter à Leone adiudicatum , asserere cogantur ; qua ratione vna mecum à Pseudo-Synodo id dumtaxat tenere intentatum, vel huiusmodi Honorij proscriptionem Apostolicæ Sedis approbatione caruisse profiteri dedignantur ? Si plurimæ ex hac sententia emergere videntur implicantiæ, Ideoque ab ea abhorreant : plures pariter & fortè maiores ex sua ipsorum opinione intricatæ ambages , arduæque difficultates certissime emanare animaduertant. . Ad enodandas itaque potiores Aduersariorum obiectiones nos accingamus, quod in sequenti Dissertatione , Deo auspice , me complecturum spero.

Omittendum hic denique minimè est , nonnulli Authores Sedis Apostolicæ dignitatem infallibilitatemque in suis rescriptis tuendi studiosos , Honorium huiusmodi epistolam, quæ petra scandali, eiusque anathematismi tota ratio supponitur, tanquam priuatum hominem, non autem uti Doctorem Ecclesiæ Byzantino Patriarchæ conscripsisse : quapropter mirum non esse , si in huiusmodi re errauerit, asserere . Ad quod constanter respondeo : difficile captu esse, Honorium priuatè tantum hoc dedisse responsum . Nam id ab Agathone Pontifice plurimum commendatum nouimus : cum Dominicis imbutum

doctri-

doctrinis Honorium ad Sergium, ut ialem tacendo ab eo dogmate desisteret, rescripsisse Agatho fateatur. Et Sanctus Martinus Papa consultissime Honorium ad Sergium, ac Cytum respondisse assermet. Immo qui hanc scripsit epistolam, totum Occidentem, teste Sancto Maximo, tum virtutibus, tum dogmatibus fidei Christianæ illustravit: unde nefas est asserere ipsum deceptum, ac decipere voluisse Pontificem in hac conscribenda epistola. Quin etiam si in aliquo tum defecisset Honorius, saltem post accessum ad Urbem Stephani Dorenfis Sophronij Legati, cui ipse Sophronius dixerat. *Non quiescas instantius expetens, atque exorans eos, donec ex Apostolica prudentia, quæ in Deo est, ad victoriam iudicium perducere debeant, & noviter introductorum dogmatum perfectam faciant secundum Canones destructionem, priori defectui opportunum præbuisset medicamen.* Sed iam ad alia contraria obiecta dissoluenda nos progrediamur.

DISSERTATIO

Q V I N T A.

Argumenta Aduersariorum veterum , & recentiorum dissoluuntur .

V A M V I S ex prædictis in prioribus Dissertationibus fundamentis , Honorianæ innocentiae , optimæque apud Orthodoxos famæ ritè constructæ , atque satis obfirmatæ moles consurgat : Ex qua valida rationum argumentorumque tela ad retundenda cuncta Aduersariorum machinamenta , obiectaque facile depromi possent . Attamen vt singulis satisficiam , sigillatim potiora

tàm veterum , quàm recentiorum Authorum argumenta in Honorium prolata in medium hùc adducere decreui : vt singulis (Deo fauente) reiectis , à beneuolo Lectorè mei laboris pro tanto Pontifice impensi probatum calculum recipiam : vnâque ipse mecum aurea veritatis tuba vbique Honorij doctrinam gloriamque proclamet . Hic tamen præmoneo , reliqua Aduersariorum obiecta consultò prætermittam , ne tractatus nimis exsurgeret , & Lectorum in tedium adducerem , facile ex responsionibus citò adducendis dissolui : siquidem vel hisce non absimilia , vel minoris momenti existunt . Paucorum hæreticorum protuli argumenta : quia principalis operis mei scopus ad orthodoxos potius , vt alias adnotaui , conuertitur : Nonnullos nihilominus prætermittere nolui , quæ maioris sunt ponderis ; à quibus sua contra Honorium tela orthodoxi Scriptores mutuari meritò vecundari deberent .

CAPVT PRIMVM.

Obiectionibus Melchioris Cani Septimæ & Octauæ Synodorum contra Honorium auctoritatem adducentis respondetur .

P R I M V M Melchioris Cani argumentum fundatur in auctoritate quorundam Episcoporum in Septimo Concilio, qui inter damnatos à Sexta Synodo Honorium quoque Papam connumerant . *At Honorium* (inquit Melchior Canus) *quomodo ab errore vindicabit , quem hæreticum fuisse tradit Tarasius ad summos sacerdotes Antiochia , Alexandria , & sanctæ Urbis , ut Septima Synodo Actione tertia scriptum est . Theodorus cum Synodo sua Hierosolymitana , in confessione fidei , quæ habetur eadem Actione tertia . Epiphanius respondens hæreticis in conspectu Concilij eiusdem Actione sexta ; demum ipsa Synodus Actione ultima , & in epistola ad omnes Sacerdotes , & Clericos .*

Ad quam obiectionem in primis respondeo , quod in literis Tarasij in Septimo Concilio recitatis , inter Monothelitas lecti non fuerunt Theodorus Pharanitanus , & Petrus Constantinopolitanus . *Submittitque* (inquit epistolæ) *anathemati Cyrum , Sergium , Honorium , Pyrrhum , Paulum , & omnes confelatores eorum ;* fortassis quia loco Theodori nomen infida , Honorij nomen inscripserit . Nam certum est Tarasium debuisse primorum hæresis Monotheliticæ Authorum nomina referre , eodemque ordine , quo in Sexta Synodo fuere expressi . Et eo magis necessum erat , nominari Petrum Constantinopoleos Patriarcham , qui in Concilio Lateranensi sub Martino Papa non fuerat cū alijs damnatus ; nunc verò in hoc Sexto Concilio prima vice ab Orientalibus hæreticus declaratus , iuxta præceptum Agathonis , & Synodi Romanæ datum Legatis . Immo aliam ob causam hic Petrus à Tarasio inter anathematizatos cōnumerandus : nempe quia progressu temporis , veri in dubium potuisset , num reliqui Successores Pauli , & Petri in Patriarchatu Constantinopolitano fuerint omnes hæresi infecti : cum tamen habiti sint orthodoxi Thomas , Ioannes , & Constantinus , Petri Successores . Vnde ad omne dubium , ac æquiuocationem tol-

In actis præteriti Theodorus , ac Petrus , à Concilio Sexto proscripti .

tollendam, expresse Tarasius nominare debuit cum Petro quatuor illos Patriarchas à Concilio proscriptos, tanquam hereticos; ut aliorum fama eniteret: Nec comprehendi hoc potest in clausula generali subnexa. *Et omnes confestatores eorum*; quia non ad præcipua capita, & promulgatores heresis, anathemati addictos, quales fuere Patriarchæ; sed solum sectatores, seu asseclas inferioris ordinis refertur. Suspicio itaque horum nominum loco fuisse postea in actis Septimæ Synodi exaratum nomen Honorij à Tarasio antea non recensitum.

Loco prædictorum nominum Honorij nomen appositum.

Vel dico secundo, quod Tarasius, dum hereticos damnatos enumeraret, famæ, ac rumori per Orientem divulgato nitebatur, circa Honorij anathema à Concilio emissum; aut id ex codicibus iam falsatis hauserat, quorum custodiæ præsidebat: Quod clarè euincitur ex eo, quod ipsum Tarasium deceptum fuisse alibi ostendimus in allegatione Canonum Sextæ Synodi: quia deprauatos istius Synodi codices securus est: & tamen pluries eorum meminit: & in hac præcipuè epistola perlecta in Septima Synodo his verbis: *Ipsius autem sanctæ Sextæ Synodi, cum omnibus dogmatibus, quæ legaliter, ac diuinitis ab ea promulgata sunt, etiam de promptis Canones recipio &c.* Vnde cum Tarasium corruptos Sextæ Synodi codices, vel publicam famam profequentem, quoad canones errasse indubium sit: haud aliter quoad Honorij censuram ab eadem Synodo, uti supponebatur, inflictam, deceptum fuisse Cano respondeam.

Ad obiectum eiusdem Causæ desumptum ex autoritate Theodori Hierosolymitani, qui in sua Synodica lecta in eodem Septimo Concilio meminit Honorij, eodem modo respondemus. Theodorus enim Patriarcha Hierosolymitanus Acta corrupta, & confusa Sexti Concilij secutus, in sua Synodica asserit Patres Sextæ Synodo ducentos octoginta nouem consedissee. *Postquam (inquit) sancta Sexta Synodus, quemadmodum alius sol emicuit ducentorum octuaginta nouem Sanctorum Patrum regiam Urbem sortita pro requie &c.* Cum tamen Patres Oecumenicæ Synodi numerum centum sexaginta sex non exceperint. Itaque cum erroneus appareat Theodori calculus, illum ex Actis sinceris diuersum referentibus non decerpit: deinde hæc circa proscriptos à Synodo subdidit. *Anathematizauit Sergium, Pyrrhum, Cyrum, Honorium, Theodorum Pharanitanum, & Polychronium delirum senem.* Vbi Macarius heresis Coryphæus? quare Paulus, & Petrus silentio prætermissi? in quorum locum Honorium deinde à nebulone suffigi petuisse dico.

Theodorus pariter Hierosolymitanus acta corrupta secutus est.

Epiphanijs au-
ctoritas pari
modo refelli-
tur.

Ad tertium Cani obiectum, quod in Sexta Actione Septimi Concilij publicè sit proclamatum ab Epiphanio Diacono aduersus Honorium, quia fuerat in Sexta Synodo anathematizatus, nullo Patrum reclamante: *Has sanctas* (inquit Epiphanius) *& vniuersales Synodos, & pracedentes eas susceperunt Sergius Constantinopolitanus, Cyrus Alexandrinus, Honorius Romanus, sed ut hæretici anathematizantur à Catholica Ecclesia, per hæresim suam, vana loquentes &c.* Cui assentiebatur Gregorius Episcopus, dum recensuit immediatè post dictum Epiphanijs Honorium. Respondeo, hunc Diaconum, aliosque in Septimo Concilio congregatos fidem adhibuisse actis Conciliabuli corruptis, & confusis Sextæ Synodo: ideoque Honorium inter damnatos enumerarunt. Quod autem hic Diaconus Acta Pseudo-Synodi sit secutus, patet ex eius in eadem Actione enarratione. *Sancta verò sexta, & vniuersalis Synodus, cum promulgasset definitionem suam contra eos, qui vnā voluntatem prædicant in Christo Deo nostro &c. iidemque ipsi, qui in ea fuerunt congregati, rursus nutu diuino vniūmter conuenientes post quatuor, vel quinque annos regulas ediderunt pro correctione Ecclesiasticorum negotiorum vsque ad duas & centum, in quibus Canonibus &c.* Vbi Canones à Patribus Sextæ Synodi editos asserit; licet pauci eorum interuenerint execrando illi Conciliabulo, vt alibi ostendimus: clarè comprobatur acta vtriusque simul fuisse permixta: vnde & Honorij quoque nomen præferebant.

Definitio Sep-
timæ Synodi
ab aliquo de-
prauata.

Quoad argumentum Cani desumptum ex eiusdem Septimi Concilij definitione, Honorium inter damnatos referente, cuius hæc sunt verba: *Quemadmodum Constantinopoli Sexta Synodus exclamauit, abiciens Sergium, Honorium, Cyrum, Petrum, Macarium, & eos, qui sine voluntate sunt pietatis, atque istis similia sentientes*: quod sæpius in Septima Actione eiusdem Concilij inculcatur. Ad hoc imprimis respondeo, quod in enumeratione nominum facillè error frausque irrepsit; Honorijque in eorum, qui desiderantur, loco apponi potuerit, non quidem Typographorum incuria, vt sæpius occurrit, sed studio magis eorum, ac perfidia, qui à catalogo execratorum à Sexta Synodo nomina Pauli, & Petri Constantinopolitanorum aut Theodori Pharanitani delere ausi sunt; Honorium verò alta mente repositum semper reminiscantur.

Hinc duo hæc inferre mihi fas erit: nempe quod ea, quæ extant Concilij Acta, non sint ea, quæ ex Græco in Latinum transtulit Anastasius Bibliothecarius: aut quod de factis Patres
ihus.

istius Concilij errauerint, dum Honorium in Sexto Concilio Oecumenico condemnatum crediderunt. Vtrumque sic probocertum est Anastasium Septimum Concilium in Latinam linguam traduxisse: at si toties Honorij nomen in illis Actis inuenit repetitum; & ipsum Concilium in fidei definitione anathema in eum inflictum confirmauit, qui fieri potuit, vt pro illius defensione ex Sancto Maximo, alijsque tot oracula collegerit; quæ contra duorum Conciliorum auctoritatem frustra proferrentur? si ab Oecumenica Synodo, atque ab Adriano Primo Honorij proscriptionem in ipsis Actorum codicibus perlustrasset; inanis, seu nimis audax euasisset eius labor in texenda Honorij Apologia: immò de falsitatis nota ipse meritiò coargueretur; cum ab Apostolica Sede eam ratam minimè habitam, fuisse in suis Collectaneis ostendisset: cui effato definitio Septimi Concilij tam disertè aduersabatur. In Actis itaque Septimæ Synodi, quæ ipse in Latinum vertit, huiusmodi Honorij proscriptionem minimè reperisse concludo.

Altera propositio erat, nimirum, supponendo nihil actis Septimi Concilij fuisse adiectum; tamen Patres de facto in hoc errasse, quod crediderint Honorium cum Hæreticis Monothelitis in Sexta Synodo fuisse proscriptum. Nec videantur hæc alicui blasphemiam inculcare: quia dogmatis in hac Synodo circacultum, seu adorationem imaginum stabiliendi causa, Spiritus Sancti gratia Patribus infusa est: at in cæteris rebus, ac præcipuè ad historiæ factum pertinentibus, de quibus nec expresso, nec principaliter agebatur, errare facile potuere. Vnde, confulis Concilij legitimi Actionibus cum Conciliabuli gestis; in quo condemnatus Honorius legebatur, Patres illi ad alia animo intenti, ad errorem non attendentes, Honorium inter damnatos sine alio Actorum examine apponi non reflexerunt. Ex his concludi fas est, impostoris alicuius manum in Acta Septimæ Synodi irrepsisse: in cuius rei probationem non abs re factum, puto, si eam, quam nonnulli in Sextæ Synodi codicibus perperam fortassis expunctionem verbi illius *à filio à Græcis factam*, adstruunt, in Actis Septimæ Synodi verè obtigisse recolamus: vt rectè Emanuel Caleca & Combesis animaduertunt. Cum itaq; in istos Septimi codices, quoad hanc vocem dolosus infidusque Græcorum calamus obrepserit, etiam Theodori, aliorumque nomina delere, eorumque loco Honorium affigere, commodè valuit. Hic Lector recolat, quod alibi de Adriano Primo Honorij memoriam in Monasterio Latefanensi hono-

Codex Septimæ Synodi ab Anastasio visus Honorij non præferebat.

In historiæ factis errauit Concilium Septimum.

rante.

rante dictum est : exinde ipsum Adrianum definitioni Septimæ Synodi, ubi Honorius anathemate percutiebatur, sese subscripsisse falsum sapere infertur : piaculum etenim foret memoriam illius venerari, quem ille Synodali decreto execraverat.

Ex octavæ Synodaliis, neque Honorij proscriptio deducitur.

Alterum argumentum Melchioris Cani Octavo Concilio nititur, in quo hæc leguntur verba Adriani Papæ II. *De Romano Pontifice quemquam iudicasse non legimus, licet enim Honorio ab Orientalibus post mortem anathema sit dictum, sciendum tamen est, quod fuerat super hæresi accusatus, propter quam solum licitum est minoribus maiorum suorum motibus resistere. Quamvis & ibi nec Patriarcharum, nec cæterorum Antistitum cuipiam de eo quamlibet fas fuerit proferendi sententiam, nisi eiusdem primæ Sedis Pontificis consensus præcessisset auctoritas.* Ex quo contextu duo infert Canus : Alterum videlicet, quod Papa iste indubiam habuerit condemnationem Honorij in Sexto Concilio. Alterum quod Agatho Papa, qui Ecclesiam tunc regebat, deditit facultatem Legatis, ac Concilio hanc censuram ferendi, promulgandique contra Honorium.

Quidam Authores falsi sunt, Adrianum in hoc deceptum, dum communi famæ per plures annos à Græcis obstructæ sine ulteriori veritatis examine adhæserit. Nos autem asserimus, Adrianum pro nobis & Honorio stare; cum sæpè iam probauerimus Honorium, non à legitimo Concilio, sed à Conciliabulo Orientalium sub eodem titulo congregato, fuisse anathematizatum, quod & asserit Adrianus his verbis : *Licet enim Honorio ab Orientalibus anathema sit dictum; quæ singulari conceptu non carent, cum de Orientalibus tantum loquatur Pontifex; non verò de vniuersa, & legitima Synodo Sexta Oecumenica, quæ tam Orientales, quam Occidentales complectebatur.* Sicque obiectum Cani ex Adriani auctoritate depromptum facile diluimus.

Verba Adriani expenduntur.

Ad alteram propositionem eiusdem Cani ex auctoritate Adriani circa potestatem iudicij ab Agathone traditam Concilio Sexto, ut de Honorio iudicium ferret, illam omnino falsam assero: in primis, quia ex verborum Adriani sensu id desumi nequit: Secundo quia eam facultatem literæ Agathonis non concedunt. Prius dictum probo ipsis verbis Adriani contra Phozium, qui Papam censuris ferire præsumperat; *Siquidem Romanum Pontificem (ait) de omnium Ecclesiarum Præsulibus iudicasse legimus: de eo verò iudicasse quenquam non legimus.* Hæc propositio generalis à Pontifice ad retundendam arrogantiam

Pho-

Alloc. 3.

Photij prolata est. Deinde volens cuidam instantiæ obuiam ire, quæ iuxta famam de Honorio condemnato à Concilio Sexto, sibi fieri poterat: hæc vterius Pontifex subiicit: *Licet enim Honorio ab Orientalibus post mortem anathema sit dictum, sciendum tamen est, quod fuerat super hæresi accusatus.* Vbi non dicit illum hæresim professum, sed de errore fuisse accusatum, quod præiudicare non poterat, cum id alijs tam Sanctis, quam Pontificibus Romanis aliàs contigerit. Dein post hanc particularem reuertitur Adrianus ad primam propositionem generalem, videlicet: *Propter quam solam licitum est minoribus maiorum suorum motibus resistere, vel prauos sensus liberè respuere.* Hic casum tantum designat, ob quem iudicium de Superioribus aggredi liceat: Idque adhuc cum alia cautela: *Quamuis & ibi (nimirum in hæresi) non fieri hoc debeat, nisi eiusdem primæ Sedis Pontificis consensus præcessisset auctoritas.* Vnde Adrianus non sentit, quod Papa Agatho Concilio Honorij causam discutienti auctoritatem reliquerit, sed generaliter loquens, edocet, quod nusquam legitur Pontificem Romanum ab vilo posse iudicari, nisi in casu hæresis (sicuti Honorius accusatus fuerat) in quo solum casu licet inferioribus obfistere superiori: quamquam tunc quoque requiratur assensus Pontificis, sine quo nullius omnino foret momenti Patriarcharum, Episcoporumque quoruncumque sententia. Ideoque Adrianus non quid in causa particulari Honorij gestum fuerit, sed quid in simili casu generaliter obseruandum sit, indicat.

Et sanè quod Agatho Papa in suis epistolis, nullam prouinciam Legatis, aut Concilio impertitus sit, iudicium contra Honorium mouendi, aut consensum ea in re non præbuerit, ex ijs conuincitur, quæ superius retulimus in Dissertatione prima, cum de proba existimatione Agathonis erga Honorij egimus, eiusque literas ad Imperatorem, & ad Concilium ponderauimus: quibus inter alia sic habet: *Dominicis imbuti doctrinis, ex quo nonitatem &c. hæreticam in Constantinopolitanam Ecclesiam introducere conabantur, non neglexerunt exhortari, ut à prauo dogmatis hæretico errore, saltem tacendo, desisterent.* In quibus etiam epistolis cum de condemnatis, in Synodo Romana, & adhuc in Sexta proscribendis cathalogus recenseatur à Pontifice, nec suspicionis quidem vestigium de Honorio attentè examinanti occurrit. Et tamen auidacter in illa suggestione Agathonis asserere ausus fuit Canus Honorij nomen reperiri. *Id quod exploratum est in Sexta Synodo generali, Actione quarta.*

Nunquā Agatho Honorij damnandum imperauit.

vbi Agatho in epistola ad Concilium Honorium ipsum anathematizat: verba sunt Cani . Quæ nullo fundamento nituntur, cum nullus Codex tale quicquam exhibeat .

Quærere igitur à Cano liceat, quis codex inter damnatos ab Agathone Honorium in Actione quarta reponat? qui à quocumque alio visus non sit, cum tamen hodie tot apud nos exemplaria seminantur, quæ contrarium demonstrant . Et si opponeret, Latinos nomen illud in actis expunxisse; responderem ex illa suppositione, maiori ratione id fuisse facturos in Actione decima tertia, quæ adscribitur Sextæ Synodo, vbi horrendam illam censuræ formam aut planè deleuissent, aut aliqua mitiori temperassent, vt aliàs inuimus, ratione.

Quod Agatho non quidem damnarit Honorium, tamen id agendi facultatem dederit Legatis, atque Concilio, mihi videtur peiorem priori errorem complexi . Primò quippè recolendum est, Ioannem Quartum Pontificem in Synodo Romana causam Honorij perpendisse, atque Apologiam Honorij ad Imperatorem Constantinum Heraclij filium misisse . Postea in Synodo Lateranensi sub Martino Primo, iterum lectâ epistolam Pauli Patriarchæ Constantinopolitani, vbi opponebatur ab hæreticis Honorium Sergio Monothelitarum antesignano fauuisse, igni traditam, nec calumniam istam ampliùs acnissâ. Honorij à Martino sepiùs laudatum. Ideoque à ratione alienum videtur, Agathonem post tot Romanorum Pontificum, ac Conciliorum decreta, totiusque Occidentis æstimationem de Honorij fama, ac integritate contra Monothelitas defensa, postmodum aliud quicquam in contrarium ausum fuisse experiri.

Secundò, nulla ratione debuit talem consensum dare Agatho Papa inconsulto Concilio Romano, tunc congregato . Ex cuius suggestione patet, eos Patres nil aliud egisse, quàm suggerere Concilio Constantinopolitano, vt confirmaret, ac rata susciperet ea, quæ iam decreta fuerant in Synodo Lateranensi sub Martino: *Hanc igitur* (verba sunt Synodi Romanæ) *mera Catholica, atque Apostolica confessionis regulam, & sanctum Concilium, quod in hanc Romanam Urbem seruilem vestri Christianissimi Imperij, sub Apostolica memoria Martino Papa conuenit predicasse Synodicè, omnes nos cognoscimus &c. Pietatis zelo, atque amore vera Apostolica confessionis, vestra sinceritatis benignitas mota amplius declarare eam, vt regali fomite magis fulgeat, elaborare procuret.* Non aliam igitur facultatē impertitus est, nisi ea approbandi, quæ à Concilio Lateranensi stabilita fuerant.

Ter-

Neque facultatem dedit Legatis, vt huic dñationi se subscriberent.

Tertio à Concilio Romano, & Agathone Papa expressè prohibitum legimus, ne Legati disceptarent de his, quæ in Sexta Synodo tractanda erant, tanquam de incertis. *Non tamen tanquam de incertis contendere, sed ut certa, & immutabilia, compendiosa definitione proferre.* Nam duo complectebatur definitio fidei, in Concilio Sexto proponenda. Legatis igitur seriò præceptum fuit à Synodo Romana, ne quicquam disputarent super veritate, & celsitudine definitionis, cuius confirmationem tantum à Græcis consequi debebant propter probationes secum delatas. In ea autem definitione exprimebatur condemnatio Sergij, Cyri, Theodori Phararitani, Pyrrhi, Pauli, & Petri, quorum nomina Papa, ac Romana Synodus expresserant. Itaque nulla auctoritas concessa fuit Legatis Concilii aduersus Honorium, causamque discutiendi; sed tantum ut solliciti essent pro confirmatione rerum à Concilio Romano decretarum: quod ritè ab Aduersarijs obseruandum, ne decipiantur, asserendo Legatos prohibitos fuisse, ne de fidei, seu dogmatis definitione contenderent, tanquam de incerta, sed non de personis, quæ censuris supponi merebantur. Nam condemnatio personarum etiam in definitione à Græcis approbanda continebatur, ita ut si renuisset Ecclesia Græca Patriarchas suos, aut aliquos eorum à Papa, & Concilio Latino proscriptos censuris afficere, certè consensus, atque concordia vtriusque Ecclesiæ defecisset. Ideoque hæc ante omnia Legati in suo ad Concilium ingressu proposuerunt. *Quasdam nouitates vocum contrarias orthodoxæ fidei introduxerunt, qui pro tempore fuerunt Præsules huius regis ciuitatis &c.*

Supereft respondere cuidam obiectioni, quæ fieri potest ex facultate generali, quam Agatho Papa, ac Concilium Romanum concesserunt pro condemnandis, præter expressè declaratos, etiam ijs omnibus, qui Monothelitarum errori fauisset, aut adhæsisse reperiuntur ijs verbis, *vel quiuis e s consentanei vsque in finem inuenerint fuerint.* Sed nequaquam Honorium attingere poterant, quem in communionem Catholicam vitam functum, optimè Agatho, atque Concilium nouerant. Concludendum itaque ex omnibus, necue in epistolis Agathonis, neque in alio aliquo eiusdem opere constare de aliqua concessione iudicii contra Honorium faciendi in Constantinopolitano Concilio: ideoque ruere auctoritatem Adriani Papæ contra nos à Cano productam.

Ac deficientibus argumentis ad refellendum dictum Adriani

Sf

Papæ:

Conciliū prohibuit disputationes legatiss.

Nullatenus ex verbis Agathonis datam fuisse Legatis hanc facultatem euinci potest.

Papæ: *Licet ab Orientalibus Honorio anathema dictū sit &c.* quod in actis Octauæ Synodi habetur: sufficeret nobis effatum Anastasij Bibliothecarij, qui præfens præfata Synodo fuit, exactamque Honorij defensionem tam ex Archiuo Romano, quàm ex alijs auctoritatibus, ac Scripturis contexit, videlicet nunquam eum in fidei veritate deuiasse: ita vt existimandum sit, vel Anastasium parui fecisse dictum Adriani in eadem Synodo prolatum; ex eo quod censura Honorij, non à legitimis Patribus Sextæ Synodi, sed ab Orientalibus postea congregatis prodiiisset; vel quod nunquam talem propositionem Adriani in Octaua Synodo inuenerit. Quandoquidem si Anastasius Honorij anathema ab Adriano Secundo præfata verba proferente, comperisset, nunquam hanc Honorij proscriptionem Chalcedonenſis alicuius Synodi Canoni à Sede Apostolica minime approbato comparasset. In Actis itaque Octauæ Concilij, quæ Anastasius euoluit, tale Adriani dictum contra Honorium, haudquaquam exaratum est.

Nec aborſcant alicuius aures ab hac illatione. Ego enim ipſe antiquos Vaticanæ Bibliothecæ codices peruoluens, in Octauæ Synodi Actorum libellum Græcè deſcriptum, & numero 1183. ſignatum incidi: ubi præcitata Adriani verba de Honorio omnino deſiderantur. Ita etenim ex Græco in Latinum idioma traduſtum Pontificis dictum concinit. *Inauditum habetenus eſt, Romanum Pontificem à cæteris Eccleſijs eſſe indicatum: ſed alios omnes ab illo iudicari ſcimus. Nam quomodo de hæreſi accuſatus fuerit, qua ſola in cauſa licet inferioribus in ſuperiores inſurgere: ibi tamen nec Patriarcharum quiſquam, nec aliorum ullus Antiſtitum ſententiam prouinciare potuerit; niſi eiſdem primariæ Sedis accedente ad eam rem auctoritate.* In margine autem à recentiori alio calamo adieſta citata de Honorio Adriani verba obſeruauī. Cum itaque in aliquo veteri codice Octauæ Synodi huiusmodi Adriani Secundi effatum de Honorij anathemate minime appareat; nemo me deceptum arbitretur: ſi hoc ipſum in ſincerioribus, atque antiquiſſimis iſtius Concilij textibus ab Anaſtaſio perluftratis nequaquam exaratum aſſeuerauerim. Quod ſi in definitione fidei cum cæteris Honorius reperiatur, in antiquis Octauæ Synodi codicibus Honorium nullatenus recenſitum fuiſſe conſtanter aſſirmo: ſiquidem Anaſtaſius, qui huic Concilio interfuit, & cuius Acta peruoluit, mendacij, ſeu nimis temeritatis coarguendus eſſet: cum à Sexta Synodo dumtaxat Honorium proſcriptum aſſerat,

ac

Anaſtaſius interſuit Concilio Octauo: nõ igitur pro Honorio ſtaret, ſi damnatum iterum eum audiuiſſet.

In codice Vaticano non reperitur hoc Adriani effatum.

ac huiusmodi proscriptionem à Sede Apostolica, non secus ac Canones aliquot Chalcedonenses, nunquam ratam habitam fuisse pronunciet. Vel nunquam in Septimæ, ac Octauæ Synodorum Actis hoc Anastasium perlegisse; vel de facto has Synodos in causa Honorij deceptas existimasse concludendum est. Nam aliter incaſum Honorij causam patrocinari studuiſſet, cum à tribus Oecumenicis Synodis, ac totidem Romanis Pontificibus cum anathematizatum comperiſſet.

Anastasius igitur non timuit tutari causam Honorij, quamuis cum in Sexta, & Septima, immò & Octaua Synodis, vt volunt Aduersarij, calumnia læsum inuenerit. Et ego quoque hallucinari non arbitror, si eiusdem causæ patrocinari studuerim, licet in duobus Concilijs nomen eius, Græcorum fraude, ac maleuolo animo, exaratum reperiā.

Alias Cui obiectiones tanquam minoris momenti studiosè prætermitto. Auctoritates autem Bedæ, aliorumque, qui Actus vitiatis fidem adhibere, sua ipsa mole ruunt.

CAPVT SECVNDVM.

Obiectiones Torrensis soluuntur.

FRANCISCVS Torrensis in Tractatu, quem edidit de veritate Sextæ Synodi, varia adstruit argumenta contra Honorium, quorum quædam maioris ponderis soluere innitemur.

Primo obijcit, quòd Patres Sexti Concilij diligenter examinando literas Honorij Papæ, cupientesque præcipuam causam sui congressus, nempe de duabus voluntatibus stabilire, idcò in illis literis vnius voluntatis propositionem consultò reprobauerunt, ipsumque Pontificem cum cæteris eiusdem erroris assertoribus, Spiritu Sancto dictante, anathematis fulmine percusserunt.

Non sufficien-
ter discussa
epistola Ho-
norij à Conci-
lio .

Respondeo, diligentiam illam examinis nobis non innotuisse, nisi in collatione epistolarum Honorij cum codicibus in Patriarchio conseruatis. Nam lectis in Concilio quibusdam eodictis, à Macario Imperatori porrectis; in ipsè hæ etiam literæ Honorij insertæ continebantur, quas Concilium iussit

cum codicibus Patriarchij conferti; quibus inuentæ fuerunt consonantes. Quæ quidem diligentia Orientalibus Romano Pontifici malè affectis sufficiens videri poterat, non verò Legatis Sedis Apostolicæ. Nam cum ipsis compertum fuisset Macarium Archieum Patriarchij in sua potestate habuisse, aliosque codices corrupisse, nimirum quintam Synodum, cui adiunxerat literas Vigiliij Papæ, & Mennæ Patriarchæ; meritò tunc ipsis dubium de epistolis Honorij subire poterat: eos etenim non latebat, ut potè ab Agathone instructos, & à Synodo Romana, responsio, quam dederat Sanctus Maximus Abbas, & Ioannes Honorij à Secretis ad obiectum aduersus tenorem istius epistolæ: *Insuper & eum, qui hanc per iussione[m] eius, Latinis distulerit dictionibus, dominum videlicet Abbatem Ioannem sanctissimum Symponum affirmantem*, (ita Sanctus Maximus) quod nullo modo mentionem in ea per numerum fecerit, vnius omnimodè voluntatis: licet hoc nunc sit fictum ab his, qui hanc in Græcam vocem interpretati sunt &c. Vnde cum fraus Græcorum, & virus suffectum epistolæ, apud Occidentis Ecclesiam, foris eluceret, necessum fuit Legatis urgere, ut alij codices examini subijcerentur, aut saltem textus corruptelam, ipsius scribæ contradictione, & testimonio refellere. Neque obijci potest, hæc omnia ex memoria Romanorum elapsa fuisse, quia nondum triginta anni effluerant, ex quo Sanctus Maximus Romæ Concilio Lateranensi adfuerat; vnde plures ex Clero Romano in minoribus tùm erant, qui deinde sub Agathone Concilio Romano interfuere: istaque Legatis opportunè suggerere poterant.

Collect. Ana-
stas. p. 33.

Idem inculca-
tur cōtra Tor-
rensem.

Sequenti die accuratiori verborum Honorij discussione se accinxere; quod Tortensis pro diligenti examine nobis venditat. At in ea Actione decima tertia nihil aliud factum legitur, nisi quod eadem Honorij epistola lecta, itemque & Sergij, ac statim ad sententiam deuenire: qua epistolam illam, sicut & alias Sergij censura dignam, nemine obistente, protulere. Hoc examen nuncupat accuratissimum, & discussionem sufficientem pro indagando sensu epistolæ Honorij Papæ? Et quidem ea, sufficere Græcis, & Orientalibus Pontifici malè affectis, fuisse Præsulibus nimis indulgentibus; dum eorum culpæ societate Romani Pontificis mædici conarentur. At nunquam excusabilis videretur negligentia Legatorum Sedis Apostolicæ, qui sanè Honorij doctrinæ defendendæ causa omnes animi vires non intenderunt, uti alias contra Macarium insisterent. Verum

rim quia huic falsę Synodo ij non interfuere, nihil pro Honorio adducere potuerunt.

Obstrepunt aliqui Legatos acriter Honorij causam tutatos, quamvis eorum zelum silentio Acta prætereant. Vanum fauē subterfugium; nam schedulæ simplicis lectionem Patres non contempserunt, cuius tenorem ad rem non pertinere dixerunt, & in Actis reponere voluere. Non igitur tam ardua res in Actis omiſſa eſſet; ſi Legati munus ſuum adimpleuiſſent. Vnde pro comperto habetur non fuiſſe à Concilio diligenter diſcuſſam. Honorij primam epiſtolam, ſicuti nequidem ſecundam, quæ ſtatim ſtammis dicata eſt, quamvis nihil contineret ea ignominia dignum, vt alibi oſtenſum eſt.

Aliam ſubdit inſtantiam Torrenſis, nimirum Monotheliſas non eguiſſe nonies Honorij nomen in Actis Concilij repetere, aut ſæpius alijs in locis inſcribere, vt eum ſuę opinionis fauorem, atque approbatorem oſtenderent, cum ſaris illis ſufficeret teſtimonium Vigilię Papę, quem ſibi fauentem adduxerant. Reſpondeo, eos plurium teſtimonijs innixos, cauſę ſuę auctoritatem promouere melius exiſtimaiſſe, eo quod tot Patriarchis ſuis condemnandis à Concilio, plures etiam Romanos Pontifices ſociare fatagebant; ita vt ſi ultra duos illos, alios inuenire potuiſſent, certum eſt eos non fuiſſe omiſſuros.

Torrenſis ad alterum procedit argumentum, quod ante Honorium dogma de duabus voluntatibus, & operationibus in Chriſto definitum fuerat; ideoque Honorium ait grauiter erraſſe, cum in literis ſuis ad Sergium, ſilentij ſuaſu hæreſum declaraviſſe viſus ſit. Quam propoſitionem probare nititur auctoritate Concilij Chalcedonenſis, & Sancti Leonis Magni, qui dixerat: *Operatur utraque forma communionem alterius, Verbo operante, quod Verbi eſt, carne quod carnis.* Inſuper adiicit Torrenſis Apollinarem, Dioscorum, Theodorumque profeſſos hunc errorem vnius operationis Chriſti, iam ab Eccleſia proſcriptos: vnde in decima Actione Sextę Synodi ſententia quædam Apollinaris citatur, quę ſic habet. *Deus aſſumens inſtrumentum, Deus eſt ſecundum quod operatur, homo ſecundum quod inſtrumentum.* Et à Concilio dictum fuit Macario: *Nono Dioscore, nouo Apollinari, malos annos.* Adiungit quoque Torrenſis, quod in omnibus locis Sacrę Scripturę duz illę voluntates in Chriſto adſtruantur: quomobrem excuſatus haberi non poteſt Honorius, quod in literis ſuis tot dilucidas auctoritates fugillet.

Nō ſuffragat dicere, non eſſe in Actis deſcriptū Legatorum ſtudiū pro Honorio.

Falſum eſt nō eguiſſe Monotheliſas teſtimonijs auctoritatib; Honorij.

Synod. Lat.
sec. I.

Nihil autem
expresse de-
finitum à Con-
cilio circa
duas opera-
tiones Chri-
sti.

In primis respondeo auctoritati Sancti Leonis utendo verbis Sancti Martini Papæ, quæ sic sonant: *Si igitur quomodo dicit prædictus Pater utriusque natura, ex quibus, & in quibus indiuisse existens, cognoscitur, quod proprium est, naturaliter, & voluntarie operatur, sine dubio utriusque naturalem habuit, idest voluntatem, & operationem* (& subiungit.) *Si enim non habuisset, nec utriusque natura operabatur quod proprium est, quia quidquid sine operatione fecerit, & voluntate, neque naturaliter operabitur aliquid omnino, nec vult, dum constat, quia per voluntatem velle habet, qui vult, & per operationem naturaliter efficaciam operandi, qui operatur.* Quibus manifestum euadit, auctoritatem Leonis, non minus quam Concilium Chalcedonense duas illas operationes, & voluntates in Christo comprehendere, ex eo quod necessario procedebant ex duabus eiusdem naturis, cum quibus Deus & homo operatur, & diuina & humana. Attamen certum quoque est, quod nec Sanctus Leo, nec Concilium Chalcedonense decreuerant expresse, id tanquam fidei dogma tenendum, videlicet has duas esse in Christo operationes: immò ipse Honorius Papa in secunda sua epistola ad Sergium dixerat. *Qui hæc dicunt, quid aliud nisi iuxta unius, vel gemina naturæ Christi Dei vocabulum, ita & operationem unam, vel geminam, suspicantur? super quod clara sunt diuina testimonia.* Itaque ut mentem suam probet Torrensis, desumere debuit hoc expresse ex Sancto Leone, & Concilio Chalcedonense duas voluntates, ac operationes fuisse stabilitas, non verò implicite, per inductionem, & ex consequenti; sicque erroris conuinci potuisset Honorius, ita ut eas voces perperam prohibuisset. Ego autem ita argumentum retorqueo. Torrensis perstrepat contra Honorium; quod negat prædicari oportere in Christo duas esse operationes, quæ necessario deducuntur ex duabus naturis in Christo in Concilio Chalcedonensi stabilitis, nec exinde poterant in dubium reuocari. Ego verò dico Honorium verbis suis verum se ostendisse orthodoxum; dum scriberet, quod qui duas naturas inesse Christo credebat, affirmabat quoque duas esse in eodem operationes: *Qui hæc dicunt (inquit) quid aliud nisi iuxta unius, vel gemina naturæ Christi Dei vocabulum, ita & operationem unam, vel geminam suspicantur.* Vnde dum assereret duas in Christo naturas his verbis: *Super quod clara sunt diuina testimonia;* sufficienter quoque mentem suam exponebat, in Christo duas existere operationes, quæ emanabant ex antecedenti sua propositione: *iuxta unius, vel gemina naturæ Chri-*
sti

Falsum est Ho-
norij episto-
lam esse con-
tra sanctiones
Chalcedonæ-
sis Concilij.

si vocabulum, ita & operationem unam, vel geminam suspican-
tur.

His addo, Honorium nil contra definitionem Concilij Chalcedonenſis proruliſſe, quin potiùs pro eius ſtabilimento tunc temporis ſilentium duarum operationum admiferit. Nam cum paulò ante hæretici Alexandriæ, Aegypti, Thebaidis, & Lybiæ acceptaſſent doctrinam Sancti Leonis Papæ, & Concilij Chalcedonenſis, ipſique ægrè ferrent, ſi ab eadem ſeu vgerentur propter duarum operationum, & voluntatum in Chriſto propoſitionem, quæ neceſſariò ex duabus naturis diuina, & humana procedebant: attamen quia his diſtinctis operationibus iſti neophiti aſſentiri omninò reſpuebant, ea propter Honorius Papa conſilium ſibi à Sergio ſuggeſtum de tacenda pro temporis calamitate horum vocabulorum prædicatione comprobauit: dummodò diceretur, Chriſtum operari ſecundum duas naturas, diuinæ ſecundum diuinam, humanæ ſecundum humanam operando: quod erat Concilij Chalcedonenſis decretum ſtabilire, ne propter recentiore terminorù diſceptionem, pacis apud hæreticos nouiter conuerſos infringendæ occaſio daretur, ſed magis apud eoſdē decreta Chalcedonenſis Concilij firmarentur. Ad deſenſionē ergo Concilij hoc mediū Honorius inſtituit.

Ad hoc autem, quod opponebat Torrenſis de Apollinari, aliſque hæreticis olim damnatis ante Honorium, ex eo quod vnani voluntatem, & vnā operationem in Chriſto ſtauiſſent, quos Honorius ſecutus eſt, dum ait: *Vnde vnā dicimus voluntatem*: Reſpondeo longè alium fuiſſe ſenſum Honorij ab eo Apollinaris, aliorumq; hæreticorum, dum hi omninò negarent motum naturalem, & proprium voluntatis Chriſti, conſtituentes eam tanquam ſimplex inſtrumentum, per quod operaretur diuina voluntas. At Honorius tantum dicebat, motum in Chriſto nō repugnare rationi, nec diuinitati, ſed in omnibus humanam voluntatem iſdem eſſe conformem. Quod quidem præclare explicauit Ioannes Papa Quartus his verbis. *Et ideirco vnā voluntatem, ſecundum primā formationem Adæ naturalem humanitatis ſuæ Dominus Noſter Ieſus Chriſtus habere dignatus eſt, non duas contrarias, quemadmodum nunc nos habere dignoſcimus, qui de peccato ſumus Adæ geniti*. Quin etiam eius Scriba talem vocem vnus omnimodæ voluntatis non fuiſſe exarata in illa epiſtola aſſeuerauit.

Quantum ad auctoritates ſacrarum Scripturarum, quas Torrenſis perſpicuas pro duabus voluntatibus in Chriſto aiebat; dico,

Pro ſtabiliendo Chalcedonenſi Concilio oeconomia ab Honorio fuit prolata.

Falſū eſt Honorium cum Apollinari ſenſiſſe.

dico, nunquam ijs se Honorium opposuisse; sed in suo rescripto ad Sergium tantum prohibuisse publicationem istarum phrasium, seu terminorum: *ob pacis bonum retinendum*; sed noluisse vllatenus distinctas illas operationes excludere; cum in alijs quoque controuersijs, simile quoddam silentium à Summis Pontificibus laudatum, ac concessum fuerit. Etsi vnam voluntatem in Christo conformem, diuinam scilicet cum humana asseruerit Honorius, minime aduersatus, sed Scripturæ Diuinę testimonijs assensus est.

Aliud opponit argumentum Torrensis, quod dignus fuerit multa Honorius, ex eo quod manifestum videretur eum adhæsisse errori Sergij, ita vt dum in Concilio Lateranensi recitaretur epistola Pauli Patriarchæ Constantinopolitani, quæ concludebat. *Consonantes facti sunt pia memoria Sergius, & Honorius*: nemo prorsus verbum in excusationem huius Pontificis protulerit: cum notiora forent ea, quæ contra ipsum proferrentur. Huic argumento aliàs sæpè hactenus occurrimus, euincentes ex hoc Patrum silentio non argui Honorium culpæ excusatione carentis. Tunc enim eius defensio non fuit necessaria cum hæreticorum contra Honorium calumnia rectius fuerit contempta, maxime cum presens esset Sanctus Maximus, qui iam tunc ipse hanc defensionem suscepserat, tam ante, quam post Synodum Lateranensem. Vltra quod ipso facto hi Patres talem hereticam assertionem condemnare visi fuerint, cum epistolam illam cum cæteris Pauli scriptis igni tradi iusserint.

Addit Torrensis, quod epistolæ Honorij ad Sergium scriptę sunt valde obscurę, & inconstantes. *Non enim* (inquit) *negari potest Honorij literas ad Sergium obscuras, inconstantesque fuisse, & nunc de vna, nunc de duplici voluntate significasse; id quod in Synodo Martini cæteris Monothelitis obijcitur.*

Respondeo imprimis, eas obscuras forsan esse ob aliquas phrasès ab hæreticis immutatas, cum certum sit ex testimonio Sancti Maximi, id eos patrasse in prima Honorij epistola, vt paulò antè diximus. *Nullo modo mentionem fecerit in ea vnus omnimodę voluntatis, licet nunc hoc sit fictum ab his, qui in Græcam vocem interpretati sunt.* Et quia secundam quoque Honorij epistolam detruncarunt, sicut in decima tertia Aëione apparet; ideò integrum sensum dolentes desideramus: dum infelicitè tot alię literę ab Honorio ad Sergium, Cyrum. Sophronium, aliosque super illa materia scriptę perierint, & duas istas è Græcorum codicibus decerptas habemus.

Dico

Dico secundò, quòd si Honorij literæ videantur inconstantes, dum modo vnam, modo duas voluntates in Christo adstruunt; id ex eo non accidit, quod à doctrina recesserit, sed quia vere duas extitisse in Christo voluntates crediderit: ita vt dum vnam nominauit, intellexerit de sola humana, quæ non erat repugnans, sed per omnia conformis, ac consentiens diuinæ, in quo non dubiæ mentis, sed constantis in geminæ voluntatis doctrina apparet: Sergius verò, cæterique Monothelitz, cum differunt de vna Christi voluntate, semper de diuina sentiunt, orbantque humanam omni motu, ac operatione propria, nusquam consentientes in Christo duas operationes distinctas.

Non sunt inconstantes, vt supponitur.

Vltima oppositio Torrensis sumitur ex eo quod difficilè videatur, immò impossibile persuaderi, omnia exemplaria, & codices Sextæ Synodi potuisse corrumpi, confundi, atque falsificari; aded etiam vt omnia quasi vno prælo excusa nunc inter se conuenire reperiantur.

Huic obiectioni respondemus: quod vnum exemplar actorum istius Synodi Romam fuit delatum à Legatis, ac Papæ Agathoni exhibitum, qui statim Synodum confirmauit: Alterum exemplar in palatio Imperiali Constantinopolitano repositum, fuit, si fidem Agathoni Diacono præstemus, & tertium in Archiuo Patriarchatus eiusdem ciuitatis depositum. Contigit autem, vt ex duobus vltimis exemplaribus, vnum deinde Constantinopoli remanserit, nam post quatuor vel quinque annos vox in vulgus exiit, acta Sextæ Synodi fuisse deperdita, quemadmodum ipse Imperator Iustinianus testatus est Pontifici Cononi, ad quem scripsit, ac postea fuisse apud quosdam Iudices reperia, quæ tandem sub Philippico igni tradita fuere. Vnicum itaque illud exemplar eo tempore in Patriarchio seruatum erat, quod hæreticorum arbitrio deprauatum, atque corruptum fuit. Hinc ex isto exemplari Orientis corrupto, omnia reliqua deinde per orbem sparsa, atque transumpta fuerunt. Codex autem Romanus per Legatos allatus integer manens, Anastasio, seu alteri Vitarum Pontificum auctori, argumentum exhibuit compilandi historiæ Sextæ Synodi veritatem, eamque penitus ab Actis, quæ Conciliorum Tomis inseruntur, diuersam. Huius autem Codicis iacturam, temporum iniuriæ adscribentes, magno cum dolore dessemus; cum Græcorum fidei innixi, & hæc Sextæ Synodi acta, & aliorum quoque Conciliorum gesta suscipere ab eorum exemplaribus cogamur. Ad alias insuper Ecclesias Patriarchales in Oriente tantum definitionis fidei editæ à

Non fuit impossibile deprauare codicem vnum actorum Synodi, ex quo alij postea prodierunt.

Ab Archiuis Romanis alter codex ablatus

Sexto Concilio exemplaria transmissa fuere: sed illarum custodes. Præsules in fide vacillantes Sedi Apostolicæ malè affecti fuere.

C A P V T T E R T I V M.

Respondetur argumentis Sibrandi, & Chammieni.

IN T E N D I T Sibrandus destruere argumentum fautorum Honorij exinde deductum, quod pessimam maculam Ecclesiæ aspersisset error Honorij Pontificis in dogmate orthodoxo. Vnde sic dicit auctor iste. [Aliàs Pontifices Romani, ut Liberius, Anastasius, alijque, errarunt in fidei doctrina, nec ideo Cathedra Petri in fide defecit: neque ad litteram accipienda sunt verba Agathonis asserentis in sua suggestione, Ecclesiam Apostolicam nunquam à traditionibus Apostolicis deuiasse: Ex quo plerique concluderunt: ideò nequidem Honorium in fide errasse, nec eius nomini à Sexta Synodo fuisse detractum; quia aliàs defecisset promissio Christi facta in Petro Ecclesiæ: *Non deficiet fides tua*; qua in Honorio, & quibusdam alijs Pontificibus refrigescente, poterat tamen in Episcopis cæterisque membris, qui præerant Ecclesiæ, radicitus permanere.]

Aligua macula inuri posset integritati Apostolicæ Sedis, si Honorius defecisset.

Huic obiectioni ità responderetur: non compertum esse aliorum Pontificum errorem, iuxta sententiam eruditissimi Cardinalis Bellarmini, aliorumque Authorum insignium, qui ostendunt, quod licet aliqui Pontifices de errore fuerint notati; de facto tamen hæresim non amplexati sunt, sed ob grauem metum, aliamue ob causam maximi momenti visi sunt aliquantum ab integritate orthodoxæ fidei declinasse. Honorij verò error aliter se habet, dum supponitur docuisse propositionem falsam: quod omnino aduersaretur oraculo Christi dicentis: *Non deficiet fides tua*: dum Petri Successor ex Cathedra ipsius inuentus, esset peruersam doctrinam, falsumque dogma docuisse Sergium: cæteri autem Pontifices nunquam errores propugnati sunt, quantumvis in eos inpegisse putentur.

Dico vterius verba Agathonis ad vnguem esse accipienda, cum ipse in sua suggestione ad Imperatorem, & Concilium Constantinopolitanum disserens de hæresi Monothelitarum, pro-

proscribenda ab Episcopis Orientalibus; audacter asseruit omnes suos Antecessores, his, qui huiusmodi errorem promulgauerunt, fortiter restitisse: immò semper anxios; ut ad veritatem doctrinæ eisdem retraherent, & à perversa opinione reuocarent. *Qui fidem Petri non deserturam promisit, confirmare eum fratres suos admonuit, quod Apostolicos Pontifices meæ exiguitatis Prædecessores fecisse semper cunctis est agnium:* verba sunt Agathonis Papæ: quibus indigitat omnes suos Antecessores, inter quos Honorius, semper pro orthodoxæ fidei conseruatione, ac integritate pugnas: tantò magis quod expressè in subiecta materia & argumento præsentis hæresis Monotheliticæ, Agatho eam protestationem confecerat: dum illam hæresim sub Pontificatu Honorij obortam, nunc iterùm palam per suggestionem ab Orientali Concilio retundi instaret. Hinc contra Sibrandum sic infero. Agatho Papa attestatur Honorium tanquam legitimum Successorem Petri confirmasse fratres suos in fide: quomodo ergo dici potest, ipsum stimulos adiecisse iam in errorem lapsis, aut alijs cadendi occasionem, seu auxilium suffecisse? Nam si Honorius suis epistolis Orientales in suo errore iuuat; certè ea promissio Christi tunc in Honorio euaniuit: *Non deficiet fides tua, & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos.* Exinde aduertendum, epistolam Agathonis Papæ summo honore ab vniuerso Concilio fuisse exceptam; uti cum illo Imperator ipse sæpius testatur. Undè quia multifariè in ea inferebatur Apostolicæ Sedis infallibilitas, & Successorum Petri inuiolabilis constantia; cerum quoque est, quod de Honorio, tanquam de cæteris Pontificibus in ea epistola contentis, Concilij Patres optimè pronunciarint, Spiritum Sanctum in ea fuisse locutum. Nec obmutuissent Patres, si quidquam malè olens in illa epistola inuenissent, non tantum quoad vniuersalem Apostolicæ Sedis infallibilitatem, sed etiam quoad particularem Monotheliticæ hæresis correctionem, quam Agatho edocebat à suis Antecessoribus fuisse accuratè compressam, inter quos Honorium complectebatur; qui eius initia compescere literis, & studio non omiserat. Idcirco cum Agatho tot Orientis Patriarchas et hæresi infectos censura perstringendos proponeret; necessum videbatur, ut omni suspicionis hæresis labe Sedis Romanæ præsertim Pontifices immunes existere ostenderet. Quod argumentum in fauorem Honorij eò magis trahitur, quia agebatur cum Orientalibus, cum quibus strictius vrgendum erat à Papa Agathone, ut causam Apostolicæ Sedis propugnaretur; ne contra-

Agathonis verba non subfisterent, si Honorius Monothelismo fauisset.

Neque suggestio Agathonis à Concilio tantum commendaretur, si Honorius errasset.

rio aliquo ex emplo prellus, maleuolis augetet fallibilitatis suspicionem; aut errantibus ab exemplo, præberet erroris irrefragabile patrociniū.

Chamienus deinde opponit, quod Synodus Romana sub Martino Papa sententiam contra Honorium non protulerit, fortassis ob reuerentiam sui Pontificis. Verumtamen post elapsos triginta annos, re pro comperto habita, quæ prius nube obteclata latebat, eundem Pontificem censuris obnoxiiū propalarunt. Respondeo, Ecclesiam Latinam Pontificibus, quoties segniter vices suas in causa Ecclesiæ gesserunt, non pepercisse, arguendo illos pusillanimitatis, vel commonefaciendo, ut zelum Apostolicum exercerent; quod alibi fusè ostendimus. Omissis quoque alijs historiæ Ecclesiasticæ monumentis, Anastasius reprehendit Cononem Papam, quod absque Cleri Romani assensu selegisset Patriarcham Antiochiæ Constantinum Diaconum Syracusanum, postea ob euorimia delicta carceribus mancipatum. Notum quoque est, quod Ioannes Papa Nonus sententiam irritauit Stephani Sexti Summi Pontificis; ita ut nunquam defuerint aut Scriptores, aut Pontifices Latini, qui suorum Prædecessorum errores, vel defectus ex ignorantia tacti commissos, aut scriptis, aut censura non carperint; ex mera videlicet libertate, ac zelo christiano, pro conseruanda illibata, ac integra Sedis Apostolicæ doctrina. Quo præterito, nequaquam dici debet, quod in Synodo Lateranensi à Martino celebrata, nimis affectus, vel reuerentia erga proprium Pontificem totum Concilium adeo exceperit, ut quamuis eum dignum censura iudicauerint, sententiam tamen huiusmodi pronunciare renuerint. Adfuit huic Concilio Sanctus Maximus, qui omnium mentes firmavit veritate facti & intentionis, contra omnem calumniam Aduersariorum Honorij (ut sæpius diximus.) Ex Grecis etiam adfuit Stephanus Dorensis olim Legatus Sophronij Patriarchæ Hierosolymitani, qui Stephanus aliàs Romam tempore Honorij venerat, cum de hac quæstione ageretur: optimèque de illius Pontificis mente ac sensu instructus, singulariter eius zelum in corrigendis Patriarchis hæreticis Auctoribus commendabat dicens, *Excitauit Deus non equidem mediocriter Prædecessores, Apostolicasque Prasules in commotione, & contestatione prædictorum Virorum, licet nullo modo eos flectere potuerunt.* Ita ut vanum sit dicere in Lateranensi Concilio, à Patriarchis latam non fuisse anathematis sententiam contra Honorium, ob nimiam Sanctæ Sedis reuerentiam: cum tot Sancti, ac præclari

Neque ob reuerentiā Pontificis Honorij à Lateranensi Synodo innocens.

clari Viri tam Latini, quam Græci te maturè perspecta, nihil in eius epistolis damnabile inuenerint, etiam ex his, quæ sub Ioanne Quarto contigerunt.

Respondeo ulterius ad obiectum Chamieni, dicentis per spatium triginta annorum post Honorium, ob nouas rationes ritè ponderatas, Ecclesiam illum meritò censuræ subiiciendum iudicasse. Inane commentum hoc est; cum in Sexta Synodo nil aduersus Honorium fuerit productum, præter epistolas ad Sergium, ante quadraginta annos ab hæreticis laceratas. Quamobrem Ioannes Quartus circa annum 640. contra eorum calumnias Apologiam edidit, & Sanctus Maximus varijs suis literis eius mentem adaperuit: ita vt nullo fundamento dici possit, alijs de causis recens inuentis Synodum anathema in Honorium impegisse, contra quem præter epistolas examine perpenfas nihil exhibitum sit.

Nihil de nouo productū fuit contra Honorium.

CAPVT QVARTVM.

Soluuntur argumenta Forbesij adducta contra innocentiam Honorij Papæ.

LIBRO quinto instructionum Historico-Theologicarum Forbesius plurima refert argumenta, quibus conatur stabilire intemeratum actorum Sexti Concilij tenorem, censuramque ab eo in Honorium re vera inflictam. At quia nullum non mouet lapidem, vt cunctos rei angulos rimetur: nostræ proinde curæ erit, fusiore discursu eiusdem argumentis satisfacere; cum hæc cæteris viris eruditis recentioribus arma suppeditarint, quibus Honorij famam calumnijs lacefferent: ita vt his Forbesij fundamentis discatis, eius aedificiarum ædificium præceps ruat.

Dicit capite primo libri quinti: *Operam dederunt, vt de vna vel duabus operationibus disputatio prohiberetur, & vt nemini liceret, dicere duas voluntates, sed vt omnes vnā voluntatem palam profiterentur: Cyro, & Sergio consensit Honorius &c.*

Respondeo, Honorium consensisse quidem Cyro, & Sergio pro imponendo silentio initio quæstionis, cum recta intentione con-

Non consensit
Honorius Ser-
gij menti, nec
verbis.

conferuandæ pacis cum Theodosianis: non verò ijs assensum præbisse circa prædicationem vnius voluntatis in Christo, cum in prima sua epistola dixerit. *Neque aliquis vnâ, vel duas energias prædicare præsumat*. Et in secunda. *Non vnâ, vel duas operationes in mediatore Dei & hominum definire, sed vtrasque naturas &c. operantes, atque operatrices confiteri debemus*. Falsum itaque est, Honorium prohibuisse disputationem de vna, vel duabus operationibus Christi, eo fine, vt tunc temporis confiteretur vnâ tantum in Salvatore voluntatem. Hæc fortassis tunc mens erat Sergij, videlicet prohibere, ne disputatio moueretur super his vocabulis; sed vt certò omnes crederent vnâ tantum in Christo esse voluntatem. Itaque Honorius quidem prohibuit vocum altercationem; at nunquam proposuit vnicam tantum in Christo voluntatem: & quando dixit, *vnâ voluntatem*, loquebatur tunc de humana omnino diuinæ conformi, vt satis probatum est.

Capite quinto Forbesius molitur firmare validitatem Canonum Concilij, Quipo-Sexti: & primò, quia Elias quidam in Actione quarta Septimi Concilij prælegerat scriptum, in quo continebantur definitiones Sancti Oecumenici Sexti Concilij. Similiter ibidem enarratum est, quod Petrus Episcopus Nicomedienfis aiebat se habere codicem, complectentem Canones Sanctæ Sextæ Synodi. Hoc ipsum quoque attestatus est Tarasius Patriarcha, absque vlla, aut Legatorum Adriani Papæ, aut aliorum Episcoporum remittentia, ex quibus Author colligit illos Canones à Sexto Concilio fuisse conditos.

Soluitur facillè hoc argumentum, cum decepti fuerint Patres Septimi Concilij, secuti Acta Concilij Sexti mixta actionibus Conciliabuli eiusdem nominis, à Græcis postmodum elanculo celebrati. Quod autem Legati cum cæteris Episcopis in Concilio non reclamauerint, id non euenit ex eo, quod Canones Oecumenici Concilij partus crederent: sed quò consuli magis atque conuicti manerent hæretici Iconoclastæ de suo errore, ipsædem armis, quibus ipsi pro se utebantur. Illi quippè protulerunt Canonem, in quo mentio fit de Agno, qui Christum figurabat: vnde nihil ad illum canonem replicatum fuit à Legatis, quia acriter exinde retundebant præsumptionem negantium cultum imaginum, cui ille Canon Sextæ Synodi planè arridebat.

Secunda ratio Forbesij auctoritati Gratiani ininitur, qui *dist. 16. c. Habeo*, dicit quod bis Sextum Concilium congregatum fuit,

fuit, semel sub Constantino Pogonato, & item sub Iustiniano. Sed hoc nobis non officit, qui sæpius inculcavimus posteriori consuetum sub Iustiniano, non legitimi Concilij, sed Pseudo-Synodi factum extitisse, quem Sedes Apostolica nunquam recognovit.

Tertia ratio petitur ex testimonio secundi Concilij Nicæni, aliàs septimi, quod declarat se acceptare Canones Sextæ Synodi, cum autoritate Adriani Papæ, qui scribens Tarasio Patriarchæ sic ait: *Easdem sanctas sex Synodos suscipio cum omnibus regulis, quæ iure ac divinitus ab ipsis promulgata sunt.*

His duabus autoritatibus respondeo cum verbis Anastasij Bibliothecarij, qui ex Græco in Latinum transtulit Septimum Concilium, seu Nicænum secundum, & in præfatione ad hoc Concilium, ita de illis Canonibus receptis à Concilio scribit: *Regulas, quas Græci à Sexta Synodo perhibent editas, ita in hac Synodo (idest in secunda Nicæna) principalis Sedes admittit, ut nullatenus ex his illa recipiantur, quæ prioribus Canonibus, vel decretis sanctorum sedis huius Pontificum, aut certè bonis moribus inveniuntur adversa. Quamvis omnes hæcenus ex toto maneant apud Latinos incognita.* Hic insinuat Anastasius Canones Sextæ Synodi, & citatos ab hoc Nicæno Concilio, à Sede Apostolica non esse promiscuè acceptos, sed illos tantum, qui definitionibus aliorum Conciliorum Oecumenicorum non adversarentur, neque alijs Pontificum Romanorum decretis, eo quod plerique nondum ab eadem Ecclesia Romana fuerant recepti, nequidem tùm reperiabantur. Ex quo dico Nicænum Concilium non idè Canones istos approbasse, quia essent Sextæ Synodi partus, sed quia conformes aliorum Conciliorum, Pontificumque decretis: nec aliàs Septimum Concilium à Sede Apostolica fuisset approbatum, ut loquitur Anastasius. Pari modo responderetur objectioni desumptæ ex Adriano Papa, qui Canones istos, ea conditione nec aliter, sua auctoritate munivit, nempe si alijs Ecclesiæ placitis non reperirentur aduersi. Adrianus igitur anhelans in secundo Concilio Nicæno. (ut diximus), confundere concuscentes cultum imaginum: idè libenter suscepit Canones, quibus quasi à Sexto Concilio emanatis, utebantur Græci, cum in illis mentio fieret de Christo sub imagine Agni figurato. Sicque auctoritate Anastasij concludo, Canones Quinque Sextæ Synodi, quos regulas Adrianus nuncupat, à Nicæno Secundo fuisse approbatas, quatenus cum vera, atque orthodoxa fidei definitione aliàs à Sede Apostolica stabilita assentirentur.

Immo.

Responderetur ad id, quod de Canonibus Trullanis assererebatur.

Immo verba Adriani Papæ scripta Tarasio, & recitata in secunda Actione Septimi Concilij, fuerunt in codice adiuncta ab aliquo insido, postquam Anastasius acta à Græco in Latinum reuoluit; quod apparet ex præfatis Anastasij verbis: *Quamuis omnes hactenus ex toto maneant apud Latinos incognita.* Et in præfatione ad Ioannem Diaconum. *Hanc quoque sanctam Synodum canonica quadam Capitula promulgasse Græcorum scripta testantur, quæ tamen penè omnia, quia Sedes Apostolica non approbanis, tota Latinitas reprobauit.* Quod minime assereret, si Adrianum eos approbasse nouisset. Addunt alij in quibusdam codicibus vetustioribus non reperiri ea verba Adriani Papæ, sicut videre licet apud Binium in Concilio prælo datum Coloniz anno 1606.

Tandem notandum est, Anastasium adiecisse in præfatione ad hanc secundam Nicænam Synodum, quod Græci nequeunt probare, hos Canones à Sexta Synodo emanasse: *Quamquam eosdem Patres illas Græci promulgasse perhibeant, qui in Sexta Synodo sunt inuenerunt, sed hoc nullis probare certis possunt indicijs.* Ita ut rectè concludere liceat, hos Canones nec ab Oecumenica Synodo conditos, nec à Patribus, nisi fortè paucis, qui prius ad legitimam conuenerant, ideoque omni auctoritate carere: quemadmodum etiam alij in Conciliabulo, sine Papæ, aut Legatorum interuentu confecti, eiusdem Sedis Apostolicæ approbatione nunquam fuisse confirmati. Si autem à Concilio Septimo & Adriano Papa citati legantur, aut approbati; non exinde auctoritatem adepti sunt, cum id actum sit tantum ex eo, quod aliqui essent conformes alijs decretis Apostolicis, ac Conciliorum definitionibus, & ad conuincendum aduersarios, qui ex eorundem auctoritate errori suo præsidium quaesierant.

Opponit deinde numero 10. standum magis esse dictio Tarasij, qui in Septima Synodo affirmat hos Canones à Sexta Synodo editos; quàm cuilibet alterius testimonio: cum præcipuè à quatuor Patriarchis Orientis fuerint subscripti; id quod petram impugnari à Baronio, contendit hic Forbesius.

Tarasij dictum
exploditur.

Respondeo, graniter hallucinari Tarasium: quippè manifestum est, quadraginta tres tantum Episcopos ex his, qui Sextæ Synodo adfuerunt, Canonibus istis se subscripsisse. Subscriptionem verò quatuor Patriarcharum explodimus, non quidem ex testimonio Baronij, sed ex his Anastasij verbis: *Sed nec in cæterarum Patriarchalium Sedium, licet Græca utantur lingua, reperiuntur archiuis, nimirum quia nulla earum cum eederentur, aut pro-*

promulgans, aut consentiens, aut saltem presens inuenta est. Cui maior fides habenda est, cum suo xuo exemplaria viderit horum Canonum, & Auctores, qui de iisdem scripserunt; nec in ijs quatuor Patriarcharum nomina inuenit, vt prætendunt Aduersarij, innixi actis nunc Tomis Conciliorum insertis. Ita vt ex his colligamus, confusos fuisse illos Canones, quorum quidam in Pseudo-Synodo præsentibus aliquibus Patribus legitimæ Synodi confecti fuerunt, vt vult Tarasius; & aliqui in alia Synodo anno decimo Imperij Iustiniani celebrata, de qua loquitur Anastasius, & recte asserit eidem non interfuisse Patriarchas.

Hac itaque distinctione inter legitimum Concilium, atque Conciliabula, cõciliantur assertiones Tarasij, Anastasij, aliorumq; Authorum; ille enim hos Canones sub quarto, vel quinto anno post legitimam Synodum conditos recenset, & cæteri Authores sub decimo Imperij Iustiniani, hoc est decimo quarto post Oecumenicam Synodum. Nam Tarasius loquitur de primo congressu Episcoporum, qui legitime Synodo interfuerunt, quorum aliqui post quinque annos, quosdã ex præfatis Canonibus composuerunt. Quæ responsio Tarasij testimonio cohæret, non vero illa, quam adducit Forbesius numero 12. *Tarasius de præciso calculo videtur non fuisse sollicitus, quando dixit hanc Synodum quarto, aut quinto anno post priorem sextæ Synodi conuentum congregatam esse. In primis ei cura fuit de eius auctoritate differere & c. Idem ad auctoritates Epiphaniij adductas, & aliorum respondemus: nam quarto vel quinto anno post Concilium Synodus illa furtiua, ac illegitima tales canones edidit.*

Tandem vt strictius ostendamus Canones Quino-Sextæ Synodi non fuisse à Sede Apostolica approbatos contra Forbesij assertionem, quam dicit indubitatam: accedat auctoritas Humberti Cardinalis Episcopi, de Sylua Candida, & Legati Apostolici sub Leone Nono, quam aliàs recensuimus. *Vnde nos sciētes sextam Synodum ad destruendam hæresim Græcorum Monothelitarum, non autem ad tradendam Romanis nouam institutionem, congregatam, capitula, quæ nobis sub eius auctoritate oppositis, omnino resuamus, quia prima, & Apostolica Sedes, nec aliquando ea accepit, nec obseruat hætenus, & quia aut sunt nulla, aut vt vobis libuit, deprauastis.* Capite sexto producit Forbesius primum Canonem huius Quino-Sexti Concilij, in quo inter damnatos à Sexta Synodo recensetur Honorius. Qui canon cum ad Conciliabulum Græcorum attineat, vna cum suo ædificio ruit.

CAPVT QVINTVM.

*Argumenta Forbesij à capite octauo vsque ad decimum
quartum refelluntur.*

FORBESIVS capite octauo profert epistolam Sergij Patriarchæ ad Honorium, eiusque responsoriam, quam iactat menti Sergij consentientem. Respondeo quoad verborum corticem videri conformem, non verò sensum, ac mentem, vti aliàs probauimus: nam Sergius de vnica diuina, Honorius de vniiformi humana loquebatur.

Falsū est Hon-
oriū Sophro-
nio contradi-
xisse.

Capite nono dicit, quod Sophronius post adeptum Patriarchatum Hierosolymitanum scripsit Synodicam, in qua palam, duas voluntates profitebatur, & duas operationes in Christo, & postea concludit his verbis: *Ex his iam constat, quanam fuerit doctrina Sophronij, cui Sergius, & Honorius, in veritatis Catholica reiectione & suppressione unanimis, tanopere contradixerunt.*

Respondeo impudenter loqui, ni dicam mentiri: quia in Actione decima Sextæ Synodi dicitur, Sergium Synodicam Sophronij non recepisse; sed non adijcitur Honorium Synodicæ contradixisse: quin potius ex eius secunda epistola ad Sergium, postquam eam accepisset, non aliud depromitur, quàm quod eam approbarit. Zonaras scribit, quod Pontifex Romanus suscepta Synodica Sophronij, *cum eo assensus est.* Et in Dissertatione primâ, capite quinto, & sexto fusè probauimus, Honorium adheuisse doctrinæ Sophronij, eiusque Synodi Acta contra Monothelitas amplexum. Et quamuis in principio illi interdixisset vocabula vnus duarumque operationum: non tamen obstitit Sophronio, cum quo eodem tempore sentiebat, eò quod silentium ad tempus acceptasset in principio questionis, atque obseruasset. Vnde Legati Sophronij polliciti sunt Honorio, Sophronium illud seruaturum, si idem præstisset Cyrus: ita vt Honorius, nec in principio, nec in fine alienus à Sophronio reperiat.

In capite decimo describit Forbesius censuram in Honorium lazam, ob epistolas scriptas Sergio, cuius sententiam repetitam dicit

dicit in varijs Actionibus, atque edicto Imperatoris; immò & confirmatam à Leone Secundo Pontifice. Hæc à nobis fusè discussa sunt Dissertatione secunda, dum illam condemnationem à legitimo Concilio expungendam censuimus, sed à Conciliabulo absente Imperatore subdolè confertam, ac omni auctoritate carentem. Numero autem vndecimo eiusdem Capituli, probare nititur Forbesius, quod sententia Honorij confirmata fuit in primo canone facto sub Iustiniano Imperatore. Cui responderetur non fuisse hoc legitimum Concilium; neque à Sede Apostolica susceptum.

Ex supra allatis. istæ objectiones solvuntur.

Numero duodecimo, & tertio decimo affert auctoritates aliquot Patriarcharum, qui adfuerunt Synodo Septimæ, & in damnatorum numero adstruunt Honorium Papam; quin & auctoritatem ipsius Septimi Concilij, in quo sæpè nomen eius de hæresi maculatum inuenitur.

Ad hæc respondimus in huius Dissertationis capite primo, ubi ostendimus, quod hi Patriarchæ, atque ipsum Concilium secuti Acta Sextæ Synodi iam corrupta, & confusa, facile errauerunt. Nec satis constat, an Honorij nomen potius ab aliquo Græco actis postea insertum sit? Numero decimo quarto opponitur auctoritas Adriani Secundi; quam etiam paulò ante retudimus.

Numero decimo quinto proponit Auctor rem omnibus fortè alijs grauiorem, ex auctoritate octauæ Concilij, hæc Actione decima aientis: *Et cum prædictis Synodis consonantem, & eandem sententiam sanctam, & vniuersalem sextam Synodum suscipientem &c. anathematizamus autem Theodorum, qui fuit Episcopus Pharan, & Sergium, & Pyrrhum, & Paulum, ac Petrum impios Prasules Constantinopolitanorum Ecclesiæ, atque cum eis Honorium Romæ, vna cum Cyro Alexandria &c.* Ad quod argumentum respondeo, omni veritate alienum esse, vt in codice Latino Anastasij verborum istorum tenor reperiretur, sed postea ab inimicis Romanæ Sedis fuit insertus: cum Anastasius, qui adfuit huic Concilio, idemque Latino sermone conscripsit; si hæc formalia verba inuenisset, postea Ioanni Diacono Romano non scripsisset: *Si omnia exaggerare volumus, quæ in Honorij Papa exensationem colligere possumus, facilius charta nobis, quam sermo deficiet.* Imò cum compertum haberet Honorium à Sexta Synodo proiectum his verbis: *Huic sextæ sanctæ Synodus, quasi hæretico anathema dixit: nunquam ab aliqua alia Synodo id patratum fuisse meminit:* vnde ipse censuram illam Sextæ Syno-

In actis octauæ Synodi Honorium in definitione recenseri falsum esse ex Anastasio depromitur.

di à Sede Apostolica haud susceptam contendit, eodem modo ; quo aliqua Acta Chalcedonenſis , atque Conſtantinopolitani Concilij à Pontificibus Romanis non fuerunt probata : quod dicere non potuiſſet Anaſtaſius , ſi proſcriptionem Honorij à duobus alijs Oecumenicis Concilijs innouatam in actis (quæ præ manibus habebat , vt ſupponunt Aduerſarij) inueniſſet .

A numero decimo ſeptimo uſque ad finem Capituli , enumerat Forbeſius Auctores aliquot , qui expreſſe in ſuis Chronicis , aut hiſtorijs referunt , Honorium Papam à Concilio Sexto anathematizatum . Ad hoc etiam ſuo loco ſatiſfecimus , cum omnes hi Auctores errauerint in facto , quia ſecuti ſunt acta falſificata & confuſa iſtius Sexti Concilij cum actis Conciliabuli eiufdem nominis : Quamuis & alij extant non minoris nominis auctores , qui inter damnatos Honorium non reponant .

Capite vndecimo proponit Forbeſius rationes aliquot noſtræ ſententiæ in fauorem Honorij : quarum prima eſt , quod Theodorus Conſtantinopolitanus nomen ſuum expuſerit in actis Sextæ Synodi , cuius loco Honorium ſuffixerit : aliaque in iſdem actis corrupterit . In capite verò duodecimo Author ingenioſe reſpondet huic iſtantiæ , hoc euidenter non poſſe probari , & magis commentum eſſe eorum , qui nimium Honorio addiſtos ſe profitentur .

Nos autem methodo valdè diuerſa reſpondemus , quemadmodum facile diſcerni poteſt ex his ; quæ ſuſè tractauimus Diſſertatione ſecunda : nimirum , quod Theodorus , quamvis non fuiſſet cum reliquis proſcriptus nominatim à Concilio ; tamen reſtitutus Patriarchatui Conſtantinopolitano , ac cæteris Monothelitis addiſtus , aſſentiente etiam Georgio ſuo Prædeceſſore , cœpit acta illa Sextæ Synodi cum Conciliabuli geſtis commiſcere ; qui & ipſe fortè ſamiam ſparſit , acta illius Synodi non reſcribi .

Argumentis aduerſus nos in capite decimo tertio allatis facile reſpondetur ex prædictis in Diſſertationibus præcedentibus fundamentis .

In Capitulo decimo quarto , laborat Author , vt inſinuet nobis , quod Concilium Sextum non acceptauit epiſtolam Agathonis ſcriptam Imperatori , & alteram Synodi Romanæ , niſi quoad dogmatid definitionem pro duabus voluntatibus in Chriſto : non autem quoad dogma fidei , ac doctrinæ ſuorum Prædeceſſorum . Reſpondetur , Agathonem in illa ſuggeſtione locutum fuiſſe de hæreſi Monothelitarum proſcribenda in Synodo

nodo Constantinopolitana: & de anathematizandis ab ea quatuor Patriarchis Constantinopolitanis hæresi infectis, & alijs Orientalibus expresse nominatis. Cum igitur ita Legatis præcepisset in sua suggestione, & ijdem Concilij Patres summis laudibus, ac expansis manibus eam recepisse asserant, gratis ab Aduersario affirmatur, eam quoad vnicam partem, non autem integrum Concilium accepisse.

Adiicit numero septimo, quod Martinus, & Agatho Papa, in suis Concilijs Romanis nullam omiserunt vigilantiam, vt censura profligarent hæreticos Orientales; & ideo prætermiserunt causam Honorij Papæ examini subijcere. Immo nominato semel in Synodo Lateranensi Honorio, tanquam Sergij fautore, nemo amplius de illo verbum fecit: quod utique non fecissent, si Honorium excusare, eiusque tutare innocentiam se posse considerent, inquit Author. Respondco falsa proferri, qui asserunt non fuisse discussas Honorij epistolas, quia Pontifices omnino condemnationi Orientalium incumberent: Quippe vix prima Synodus sub Ioanne Quarto contra Monothelitarum hæresim, (vti ostensum est) celebrata fuit, cum Honorij causa fuit statim ventilata, dum ille Pontifex, Secretarij Honorij ad sensum epistolæ aperiendum euocari: & cum facti veritas, præsentibus Patribus Latinis, & fortè S. Maximo consisteret: Papa illico post Concilium, misit Apologiam ad Constantinum Heraclij filium, in qua liquido calumniam Honorio à Monothelitis intentatam detexit, atque diluit. Si autem postea in Synodo Lateranensi nil amplius ea de re motum fuit, id ex eo accidit, quod primum examen sufficiens visum est, & iam manifestè Ecclesia Latina conspicabatur, illam calumniæ notam à Græcis tuendæ sue pertinaciæ causa fuisse Honorio aspersam: vti pluries inculcavimus.

Subiungit Forbesius numeris sequentibus, Agathonem nimis se protendere in gratia inuiojabilis Sedis Apostolicæ doctrinæ: quod rationes plures recensitæ indicat. Sed ne in eandem responsione diu immoretur, satis mihi videbitur Sophronium, atque Sanctum Maximum ambos Græcos obaudire; quorum primus sic loquitur de Romana Ecclesia: *Quantocius ergo ad finem eius deambula, ubi Catholica existunt fundamenta veritatis*. Alter vero Sanctus Maximus: *Diligo Romanos, vt vnā mecum habentes fidem*. Interim vt breuitati consulam, cum Anastasio concludam. *Ostendere gestiētes, quod in Apostolica Sedis petra, quantum ad fidem pertinet, nec etiam per Honorio*

*Synod. Lateran. sec. 2.
Anastas. Collect. 13.
Epist. ad Ioc. Diac.*

CAPVT SEXTVM.

Soluentur argumenta Forbesij à capite decimo quinto, & sequentibus vsque ad decimum octauum.

PAUCIS verbis in hoc capite Forbesius se expedit à difficultate grauissima, quæ in hac controuersia agitur, videlicet circa silentium, nimiamque iniuriam, quæ vti sunt in Honorij defensione Legati Sedis Apostolicæ. Dicit enim hic Author, Legatis tantum demandatum, vt sollicitarent defensionem, & acceptationem dogmatis pro duabus voluntatibus in Christo, propter quam etiam se impigros, atque accuratos ostenderant; sed non obstitit Synodo circa Honorij proscriptionem, quia exhibita à Macario epistola Honorij ad Sergium, & collatione facta cum codice Patriarchatus, inuenta fuit Sergio consentiens, ideoque illicò reprobata, atque proiecta. Res tamen tanti ponderis in hac causa non debuit, quasi per transennam, sed late pertractari. Itaque affirmare in primis non licet, Legatorum facultates ultra dogmatis definitionem non se extendisse; cum constet etiam comprehendisse Sergij, aliorumque nusquam antea ab Orientalibus damnatorum proscriptionem. Ideoque Legatorum sollicitudo ad hanc etiam, se protendere debuit, ne excederetur forma condemnationis à Papa, & Concilio Romano præscripta, tam in excludendo aliquo ex his, quos ipsi expresserant, quam in includendis alijs, præsertim Pontificibus Romanis Christi Vicarijs.

Refelluntur
etiam Forbesij
argumenta.

Ad secundum quod dicit Author, fûctos esse Legatos sufficienter suo munere ex obtenta collatione epistolæ. Respondeo collationem & lectionem epistolæ cum autographo non vitiato leniorem videri, nisi accuratius procurassent examen, an in ea hæresis expressa contineretur? Nam licet Græci tale quid ei affingere sæpius conati sint, tamen obstandum erat accuratius à Legatis, cum debita eiusdem sensus explicatione, etiam à Sancto Maximo deprompta, vel alia quavis ratione, vt supra toties inuimus. Quid deinde censendum eris, de eorum sordidia in examine secundæ Honorij epistolæ, cum in ea ne verbum

bum quidem orthodoxæ fidei contrarium inueniretur; quam tamen statim in flammis proijci fuerunt? Recurrat Lector ad ea, quæ Dissertatione tertia, de hoc Legatorum silentio, sicut & de eorum iniuria exposuimus.

In decimo sexto capite, stylum suum exacuit Forbesius contra auctoritatem Primæ Sedis, & contra tritum & exploratum hoc Sanctorum Patrum, & Conciliorum axioma, *Prima Sedes à nemine iudicatur*. Et adiicit verum non esse voluisse Constantinum, Episcoporum, quanto minus Pontificis Romani iudicium suscipere, cum hoc tantum ad Deum pertineat. Me continet, ob modestiam eius blasphemij, nunc quicquam aliud respondere, præter ea quæ ex voluminibus Eminentissimi Cardinalis Bellarmini, aliorumque virorum eruditissimorum copiosè coaceruari possent, pro defensione supremæ Sedis, ac Vicarij Christi in Terris, contra friuolas Aduersariorum blaterationes. Perstringo tantummodò præsentem Honorij causam, magnum scilicet temeritatis, erroris, atque iniustitiæ facinus patrasse Sextam Synodum, si in Honorium iudicium exercuisset anathematis. Temeritatem voco, quia nunquam Antistites orthodoxi id aduersus summum Pontificem moliri præsumperunt, sed tantum hæretici, & schismatici. Temeritatem, quia Agatho Papa Honorium commendauerat, contra cuius mentem adhuc viuentis nihil tentare tenebantur. Temeritatem, quia tanquam hæreticum condemnarunt Pontificem Summum in Catholica communione defunctum, & ab vniuerso Occidente, quin à plerisque Orientalibus orthodoxis in summa veneratione habitum. Errorem dico, cum epistolæ Honorij expressè hæresim non continerent, nec quoad vocabulum illud: *Vnam fatemur voluntatem*: quia de humana loquebatur conformi diuinæ: nec quoad silentium vocabulorum præscriptum; quia in principio istius quæstionis ad bonum finem, hoc antidoto ad instar aliorum Pontificum, paci Ecclesiasticæ consuluit. Adeoque error maioris notæ fuisset in Patribus, si epistolæ Honorij sensum non intellexissent, nec temporum discrimina, quæque obseruanda tunc forent, distinguere opportunè sciuisent. Iniustitia quoque culpandi forent, si hunc Pontificem nusquam de hæresi conuictum, cum hæresiarchis à Concilio Romano proscriptis, pari sententiæ subiecissent.

In capite decimo septimo, nititur Forbesius auctoritatem quorundam Scriptorum enervare, qui Honorium excludunt à catalogo condemnatorum à Sexta Synodo. Et in primis à nume-

numero quarto vsque ad octauum ostendit Theophanis auctoritate non sufficienter probari Honorium anathemate notatum non fuisse ex eo, quia cum non recolat. Ad hoc respondeo. Quod Theophanes inter Græcos historicos fidissimus codicem aliquem actorum euoluit non corruptum, in quo Honorij nomen inter hæreticos non extabat; cuius fidem in suo opusculo secutus est. Et hoc perspicuum deducitur, quod ille inficiatur Canones à Sexto Concilio fuisse confectos; quos, falsata Acta ab alijs visa complectebantur.

Quantum ad auctoritatem Anastasij à Forbesio impugnatam numero nono, dico friuolam esse illationem ab eo depromptam, videlicet Anastasium multas Pontificum actiones omisisse, quæ ad ipsos pertinent; ideoque non dici posse ad eos non pertinere. Sic quoque licet prætereat Honorij nomen, propterea negari non posse ipsum à Concilio fuisse proscriptum. Friuolam dixi hanc illationem: quia dum Author sermō & ex professo narrauit rem particularem, enumerando condemnatos in Concilio; singulari parti veritatis historice detraxisset, si inter illos suppressisset nomen Honorij, aliosque recensisset. At cum in genere rem aliquam describit, vt Pontificis vitam, aut aliquid simile, pro seruanda breuitate, non ideo grauitur defecisse diceretur, si actiones aliquas alicuius Concilij, aut priuatas ab eodem Pontifice gestas, sicco, vt dicitur, pede pertransisset.

Dum quoque refert, Anastasium non meminisse Theodori Pharanirani in Catalogo damnatorum, cum de Agathone loquatur, cum tamen sub Leone Secundo eum nominet: Res sane non sic se habet. Nam in codice Anastasij, qui omnium manibus teritur, nec sub Agathone, nec sub Leone aliquod Theodori præfati reperitur vestigium, vt studioso Lectori constare licebit diligentius libellum illum euoluenti.

Numero decimo confutatur narratio Anastasij circa Actiones Sexti Concilij viuentis Agathone, tam circa diuersitatem earundem, quas pauciores enumerat, quam circa terminum Concilij, quem ante Pascha reponit. Respondeo quod Forbesius narrationem Anastasij falsitatis non reprehendit, nisi ex Actis Concilij, quæ modo habemus, in quibus aliæ Actiones exhibentur. At ex hoc eodem argumento ego inducor ad affirmandum, quod acta illa sunt confusa cum alijs posterioribus legitimæ Synodi. Nam Anastasius, qui scrutatus est codices Atchini Romani, scripsit ea, quæ inuenit; ideoque sua auctoritate, non fictitio, sed graui fundamento, nobis dubitandi ansam reliquit, vti-

ultimas Actiones Concilij , vt nunc extant , non ad legitimum Oecumenicum Sextum Concilium pertinere . Si autem in errorem illapsus mensem Septembris pro Nouembri exarauit , potuit hoc adscribi Scriptoribus , aut Typographis , ob minimam litterarum mutationem ; cum in assignandis Actionibus , aut Concilij termino , suspicari nemo queat , eum ex proprio Marte fingere quicquam autumasse . Immò Beda , qui centum ante Anastasium annis vixit , idem de Concilio soluto ante Pascha asseruit .

Ad ea quæ numero decimo sexto , & septimo refert de Zonara , qui nullam Honorij mentionem fecit , neque idè tot aliorum Scriptorum autoritatibus derogare . Respondeo , non vnicum hunc Authorem , sed & Theophanem , Anastasium , Paulum Diaconum , & alios alibi citatos eius non meminisse .

Numero decimo nono ostendit , quod Nicolaus Primus , dum ait nunquam Antecessores suos errasse , intelligebat de vera fide conseruata , vt in pluribus , sed non , in singulis Pontificibus ; quia aliàs ipse mendacij potuisset argui ; cum in professione pateret ex literis Leonis Secundi in Actis Sextæ Synodi , & in Septima , Honorij nomen inter anathematizatos inueniri . Respondeo Nicolaum Papam loqui de omnibus , & singulis suis Antecessoribus singillatim , neminem eorum in vera fide unquam errasse : maxime quia Sedes Apostolica non assentiebatur censuræ Honorij Papæ , quam obiecebant Orientales , quæ fuit edita in Conciliabulo , vt sæpius inculcaui . Ad auctoritatem Bedæ aliàs responsum dedimus .

Capite decimo octauo instat Forbesius fulcire varijs rationibus sinceritatem epistolæ Leonis Secundi Papæ ad Imperatorē , in qua firmabat condemnationem Honorij . Et in primis longum catalogum contexit variarum epistolarum Pontificum , & actionum ad historiam Ecclesiasticam pertinentium , in quibus notantur errores circa tempora , quæ sub diuersis annis ponuntur , iniuria Typographorum , aliorumue lapsi : nec propterea actiones illæ à viris eruditione Ecclesiastica instructis respuuntur . Hac itaque paritate molitur probare , quod licet error aliquis in indictione epistolarum Leonis occurrat , non idè falsò conficias haberi . Respondeo omnia hæc concedendo , vt tamen negare non liceat pro veritate istarum epistolarum , aut aliarum actionum indaganda , an tali tempore obtigerint , quàm præferunt ; necessarium omninò foret euoluere Authores , qui eorundem temporum gesta recensent ; aut etiam diuersos codi-

ces, in quibus istę Actiones, aut epistolę continentur: Ut sic conferendo omnes, aut error corrigi, aut fraus Scriptorum deprehendi securius possit. Simili modo hic procedendum: quia de validitate epistolarum Leonis Papę, aut propter indictionis notas, aut alijs ex circumstantijs dubium exoritur. Recurrimus itaque pro comperienda veritate ad Authores, qui vitas Pontificum Romanorum, aut Ecclesiasticas Chronologias contexuerunt. Horum verò maxima pars assentiuntur, quod Agatho Papa Concilio Sexto supernixit vsque ad Ianuarium mensis anni 682. cui Leo post annos, ac septē menses successit, & alia similia à nobis in Dissertatione secunda diffusè enucleata. Vndè cum omnes Scriptores Sacri, traditio insuper Ecclesię, & Martyrologium Romanum simul concordent circa Agathonis obitum, & electionem Leonis Papę contrariam temporis assignato in epistola eiusdem in mense Decembri ad Imperatorem; idèò concludimus, quod literę illę non omnem fidem mereantur; cum discrepent ab his, quę à ceteris Authoribus traduntur. Nec auctoritas Actorum Concilij iuuat, quorum fides vacillat. Amplius subiungo, quod omnes Scriptores & Chronologi, qui legerunt acta Sextę Synodi, cum literis Imperatoris ad Leonem Secundum, & Leonis ad Imperatorem & Patres Hispanię; alia methodo, atque narratione Chronologias suas texuerunt, quàm in Actis Synodi illisque epistolis indicatur; cum eorum exploratam habuerint deprauationem, aut quia temporibus suis non congruebant, aut acta illorum temporum, ac literę non præferrent, quas nunc gerunt, notas. Lubens denique tutius ducere cum Scriptoribus, & Chronologis delirare, asserendo corruptas esse epistolas, quàm affirmare, quod quædam contineant, quę Authores non referunt: nec idèò conuicijs laceßiri pertinexerem. Quantum ad acta Synodi Anastasium sequimur, qui eam solutam ait ante Pascha, cui assentiuntur Beda, & Humbertus à Sylua Candida, Sanctus Antoninus, & alij. Quę etiam fusè exposuimus in secunda Dissertatione, diluunt omnia argumenta à Forbesio in hoc capite decimo octauo recensita pro validitate literarum Leonis Papę Secundi. Forbesius adiecit in numero duodecimo, Anastasium loqui de sepultura, non de morte Agathonis. Sed omnibus est in confessio, tres dies post obitum cadaver sepulturę demandari, cum præcipuè ita semper loquatur de omnibus Pontificibus, hoc epilogo, *sepultus est*: Aliàs si fateremur nullum Papam die signato ab Anastasio vita functum, Martyrologij, ac

Breuiarij Romani ordinem confunderemus sepulture dies tantum ab obitu remouendo.

Tandem cæteris obiectionibus sequentium numerorum, vsque ad caput decimum octauum, respondetur eodem fundamento, quo disseruimus in nostra Chronologia, & Secunda, ac Tertia Dissertatione, ad quas remittimus Lectorem: vt constans maneat, in hac quæstione de indagatione litterarum Leonis, nullum esse tutiorem inuestigandæ veritatis modum, quàm eas cum Scriptoribus, Chronologis Ecclesiasticis tam antiquis, quàm modernis conferre. Ex his enim comperiet hallucinari eos, qui Leonem Apostolicum solium conscendisse censent duobus mensibus post finem Sexti Concilij, litteris, quarum fides malè olet, innixi.

CAPVT SEPTIMUM.

Respondetur obiectionibus Capituli decimi noni, vsque ad caput vigesimum quintum.

H V I C Capiti decimo nono Forbesij sufficit respondere ex vnico eius supposito, videlicet Imperatorem in epistola, quam scripsit Leoni in mense Decembri Indictione decima, quæ cadit in annum 681. confirmasse Papam. Quibus oppono non videri consonum, quod Legati per tantum temporis spatium Papæ consecrationem, vsque ad mensem Augusti sequentem distulerint; dum ipsi literas confirmatorias detinentes, vsque ad mensem Iulium regredi Romam morati sint.

Prætermitto responsionem capitis vigesimi, in quo probat validitatem litterarum Leonis Secundi ad Hispanos, cum illas Dissertatione Tertia fusè discusserimus.

Capite vigesimo tertio vires intendit Forbesius, vt probet, quàm plurimos Honorij censuram approbasse, inter quos refert Constantinum Imperatorem, Leonem Secundum, & Benedictum Pontifices. Nos autem hoc negamus, quia Constantinus non fuit præsens Actionibus Concilij, in quibus Honorius scriptus legitur, & Actio decima octaua non pertinet ad legitimum Concilium. Leo Secundus non suscepit Actiones posteriores

riores legitimo Concilio adscriptas, quibus nec Imperator, nec Legati Apostolici interfuerunt: & literæ, quæ de hac materia disserunt, eius non sunt, nec Benedictus contra Honorium, quicquam molitus est.

Numero secundo obijcit Ioannem Quintum vnum ex Legatis ad Concilium confirmasse condemnationem Honorij. Respondeo fictitiam esse subscriptionem huius Legati, qui præfens non fuit Conciliabulo Græcorum, in quo Honorio detractum esse demonstrauimus.

Quoad Iustinianum Imperatorem, quem dicit numero quinto interfuisse, vt legerentur acta Synodi iterum reperta coram Patriarchis, & Episcopis. Ad hoc respondimus, in illo Conciliabulo acta confusa exhibita fuisse, quæ, dum anuſſa desiderarentur, à Græcis corrupta sunt. Nec fidem faciunt auctoritas Imperatoris malè orthodoxæ fidei addicti, testimoniumue Orientalium præfentium lectioni Actorum, nec ipsius Apocrisifij Pontificis, quia de ipso superius audiuius Nicolaum Primum referentem, quod sub Couone Papa Legati Sedis Apostolicæ præuicariati facerant, vt Imperatori indulgerent. His etiam satisfecimus cæteris argumentis sequentium numerorum: acceptamus enim epistolam Iustiniani Imperatoris ad Cononem Papam, qua vniuersæ Ecclesiæ Latinæ insinauit, reperta fuisse Acta Concilij, licet confusa, atque deprauata. Inficias tamen, imus Sergium Papam acceptasse primum Canonem Concilij Quino-Sexti, vt supponit Forbescius ad finem numeri noni; Adrianumque Primum, & Secundum, Ioannem etiam Octauum, cui dedicauit Anastasius Septimam Synodum à se in Latinum, translata, Honorij censuras corroborasse: cum illorum temporum codices, quibus vsus est Anastasius, nomen Honorij non complecterentur, vt diximus; & sic respondetur numero decimo eiusdem capituli.

Respondet Forbescius numero secundo capituli vigesimi quinti ad auctoritatem Sancti Maximi, qua in celebri illa disputatione in Africa Pyrrhum conuicit, sic dicens: *Qua fronte inficiare illam Honorij ad Sergium epistolam volunt tamquam confusam, cum eam hac disputatio aperit tribuat Honorio?*

Optarem equidem, vt ille Auctor, alioquin eruditus attentius mentem suam sine densione adaperiret, nam & ipse quoque sepe hallucinatur, præsertim in hac assertionem. Nam licet notum sit Pyrrhum Sancto Maximo obieciſſe verba Honorij, quibus Sanctus Maximus debitam explicationem tribuit, vnde proba-

probatur non esse vitiatam illam epistolam Honorij ad Sergium. Attamen negari non potest, aliquod vocabulum non repertum tunc temporis in ea epistola, quod nunc in ipsa legitur, quemadmodum apertè id tunc dixit Sanctus Maximus ex mente illius, qui Honorij epistolam scripserat: *nullo modo mentionem in ea per numerum fecerit unius omnimodæ voluntatis: licet hoc nunc sit fictum ab his, qui hanc in Græcam vocem interpretati sunt, ita ut qui diceret, unam fatemur voluntatem, esse confictam, & falsificatam, verum proferret secundum testimonium S. Maximi. Adijcit gratis in fine numeri tertij, quod possibile non sit, ut Pyrrhus tam facilè cederet rationibus à Sancto Maximo adductis in fauorem Honorij. Nam solus Deus scrutator est cordium; at ex verbis, quæ ad finem objectionis factæ de Honorio, & Sophronio, respondit Pyrrhus, colligitur eum fuisse convictum. Competenter (ait) omnia, quæ propofita sunt, sermone habebis hactenus euerit.*

Standum est
verbis Pyrrhi
victum se pro-
fitentis.

Numero quarto dicit Auctor, quod Sanctus Maximus contempsit enumerare personas, quæ Monothelismum profitebantur; modo dogma de duabus voluntatibus in Christo stabiliretur, cum Pyrrho dixerit: *Non est alius modus, quàm tacere personas, & anathemate affici talia dogmata.* Respondeo Sanctum Maximum locutum fuisse de Prædecessoribus Pyrrhi, & primis illius hæresis assertoribus, hoc est Sergio, & Cyro, non autem de Honorio, cuius defensionem tunc susceperat.

Subiungit, debuisse Sanctum Maximum accuratiori diligentia ponderare epistolam Honorij, & facilius eam censura obnoxiam comperisset. Respondeo Sanctum Maximum Theologorum sui temporis Aquilam accuratius, quàm cæteros quoscumque detractores famæ Honorij, cunctos istius causæ apices persequutum, vnde sæpius perpensa illa epistola lubens eius suscepit defensionem, scripsit literas ad plerosque, ut notam facere calumniam, quam in hunc Pontificem impingebant heretici: in Africa etiam in publica disputatione cum Pyrrho defendit eximè eandem Honorij epistolam, quem etiam diuinum nuncupavit.

Exactè re-
examinauit S.
Maximus.

Numero sexto profert, quod si Sanctus Maximus fuisset præfens Sexto Concilio, sententiam Patrum Honorij doctrinam in eius epistola ad Sergium repertam proscribentium veneratus esset, nec tanti fecisset eloquia Scribæ Honorij, qui innoxiam eius epistolam ostendere conatus fuerat. Colligi possent quæ, nam Sanctus Maximus egisset in Concilio Constantinopolitano

Non aliter se
gessisset S. Ma-
ximus in Sex-
ta Synodo, quā
se gessit in
Concilijs Ro-
manis.

ex illis, quæ prius in Concilijs Romanis in ea causa gesserat. Nil in Synodo aduersus Honorium adductum est, nisi epistolas ad Sergium scriptas, propter quas Monothelitz contra Pontificem exarsunt, dicentes nimia cum Sergio familiaritate vitiose. Verum Sanctus Maximus easdem epistolas, una cum Patribus, qui Honorium nouerunt, Romæ expendit. Adeo ut Ioannes Quartus Pontifex rei veritate perspecta, ex consensu Concilij Romani Honorij apologiam scripserit ad Imperatorem. Eadem in Sexta Synodo S. Maximus denuo exprompsisset, epistolarumque sensum exhibuisset, si illi interfuisset.

Subiungit numero septimo, & octauo, quod Ioannes Quartus, eiusque Successores, sese erga Honorium gesserunt eo modo, quo Georgius Constantinopolitanus erga Patriarchas suos Antecessores, qui Concilium rogauit, ne cum cæteris damnatis ipsorum nomina exprimerentur. Sic quoque Pontifices Romani, ne Ecclesia Latina macularetur, nomen Honorij iuxta sententiam damnati reticere, sic Forbesius. Dico quod si Pontifices errasse Honorium nouissent, de eo conticissent, qui tamen è contrario, cum eos non lateret eiusdem innocentia, rectaque mens, contra quam hæretici varias calumnias iaculabantur, eius defensionem apologijs susceperunt.

Tacuissent Pon-
tifices Hono-
rium excusare
si deliquisset.

Author ille numero octauo attulit, Agathonem præuidisse, quod Orientales non acceperant explicationes Sancti Maximi, cæterorumque factas pro epistola Honorij, ob quam proculdubio cum censuræ subiecit. Verum hoc colligere non poterat Agatho: Imperator enim Constantinus Honorium coluit, ut Orthodoxum, quod testantur eius litteræ ad Donnum Papam Agathonis Antecessorem: si autem hæretici Honorium pro sua opinione adducerent, non mirum, cum id moris sit apud eos. Inuadit si id Agathoni suspicioni fuit, medelam statim afferre tenebatur, ut sceleratissimam à Sede Apostolica maculam auerteret.

Agatho de
Orientalibus,
erga Honorium
non tam malè
suspiciabatur.

Adiicit in eodem numero, Ioannem Quartum floccifecisse moriua, ac rationes pro Honorij defensione, ideoque à Scriba apologeticam illam epistolam ad Imperatorem scribi iussisse in eius fauorem: cū noluisse proprijs scriptis auctoritatem præstare, sed tantum ad pompam. Hoc falsum est, quia contrarium colligitur, cum uoluerit Ioannes eundem Scribam apologiam componere, qui ipsam epistolam Honorij ad Sergium scripserat, ideoque magis conscius erat mentis, verborum, et atque sensus eiusdem Pontificis, cuius defensioni omni diligentia

gentia Pontifex incumbibat. Præterea si fateantur Aduersarij ad infringendam auctoritatem literarum Ioannis , aliorumque Pontificum satis esse affirmare eas ab eorum Scribis ad pompam tantum scriptas ; cum à pari epistola Honorij ad Sergium scripta sit à Scriba eius tantum nomine , Pontificem reum consistere nequit, cum non Pontificis epistola , sed Scribæ dici debeat .

Quod autem Theodorus , ac Martinus Pontifices patrociniū Honorij surda aure præterierint , quando à Paulo Patriarcha Constantinopolitano dictum fuit, illum Sergio assensum præbuisse : Ad hoc iam aibi responsum dedimus ; quia ipso facto Patres illi calumniam Honorio impositam diluerunt ; præcipientes lacerari omnia Pauli scripta , & præsertim epistolam verba illa continentem.

Numero vicedecimo , & sequentibus studet Aduersarius probare responsionem Scribæ Honorij ad rem non facere, duni ait, Sergium in epistola ad Honorium assignatæ in Christo duas voluntates contrarias : quapropter Papa muto sermone ostendit, quod in Christo hæc contrarietas dari non poterat. Respondeo in primis , maximam fidem habendam esse eloquijs istius Scribæ . De quo Sanctus Maximus . *Totum (ait) Occidentem cum alijs virtutibus , & dogmatibus fidei Christiana illustravit* . Itaque in his quæ sua epistola ad Imperatorem conscripsit nomine Papæ Ioannis , notauit hanc propositionem . *Sergius &c. Pontifici significauit, quod quidam in Redemptore nostro Domino Iesu Christo, duas contrarias dicerent voluntates* : Eo quod ipse Sergij epistolam expenderat, eique responsum à Pontifice digestum scripserat : immò suspicari potest Græcos deturpasse hanc epistolam, quam vnicam tantum in aëis inuenimus : cum aced corstanter vir ille à secretis illustribus , ac doctus, de duabus illis contrarietatibus à Sergio præscriptis in epistola, quam ipse præ manibus habuerat, affirmet. Sed etiam si epistola sit intacta ; dico tamen non sine petulantia reprobari posse istius Scribæ explicationem in illa materia , etiam in sensu quod admittendo duas voluntates distinctas , consequeretur duas esse admittendas contrarietates : S. Maximus de pura veritate à Scriba edoctus rescriptum eius commendauit ; cæpitque exinde magis exardescere circa explicationem verborum Honorij, hæc de se ipso subdens, quæ valde notanda sunt. *Et ego quiddē sic se habere illius sensum existimo ab omni suspitione purgatū : certiores autem mihi hunc sanctissimus fecit Presbyter Dominus ,*

Ille idem qui Honorij epistolam scripsit eius Apologiam cōscribere debuit, vt calūnia magis detegeretur .

Maxima fides
s. Maximo Io-
anne Scribæ ,
&c Anastasio
Abbati.
Epist. ad Ma-
rin.

vide;

CAPVT OCTAVVM.

*Examinantur reliqua argumenta Forbesij , & ijsdem
respondetur .*

AD caput vigesimum septimum nihil vterius responden-
dum occurrit, quàm quæ hæcenus diximus. Nam quod
Pontifices Romani approbarint condemnationem Ho-
norij, id adductis suo loco rationibus liquidò negauimus.

In capite vigesimo octauo, & vigesimo nono proponuntur ab
Authore vndecim assertiones, quibus nostram opinionem im-
pugnat. Prima est circa epistolas Sergij, & Honorij, quæ mul-
tos errores etiam contra fidem orthodoxam continent: quod
hac probat ratione. Sergius dicebat, quod si in Christo duæ da-
rentur operationes, sequeretur Christum duas habere volun-
tates, & sic quoque duos existere volentes. Hoc reprobauit
(inquit Forbesius) Honorius confitendo solum in Christo vnâ
voluntatem.

Nos autem hanc illationem deduxisse Honorium negamus;
quinimmò in secunda epistola expressè referre, quod qui duas
in Christo naturas asseribat, necessariò in Christo confiteri quo-
que deberet duas operationes: *Iuxta vnus vel gemina natura*
(ait) *vocabulum, ita & operationem vnâ, vel geminam suspi-*
cantur.

Ad secundâ instantiam negatur Honorij in eodem sensu, quo
Macarius, cæterique Monothelitæ, protulisse huiusmodi voca-
bulum: nam etsi auferret contrarietatem voluntati humanæ in
Christo, non tamen eidem denegabat operationem propriâ natu-
ralem, vt hæretici prætendebant. Vnde falsa penitus est ea cau-
latio Authoris sic aientis. *Ineptè argumentati sunt Sergius, &
Honorius, & Macarius, ex impeccabilitate humanæ Christi natu-
ræ, perperam inferentes vnâ eius voluntatem, nempe diuinâ,
exclusa altera videlicet humana inculpata, quia nunquam id in-
tenderat Honorius: quin potius cum proferret in sensu iam
relato vnâ voluntatem, non intelligebat diuinâ, vt explicauit
S. Maximus, sed tantum humanam.*

*Falsissimæ sunt
istæ instantiæ.*

In tertiâ instantia dicitur, quod Sergius docebat, non posse
dari duas voluntates, nisi etiam essent contrariæ; quod etiam Ma-

confirmavit Honorius : Hoc absolute negamus , quia Honorius probauit , non dari in Christo contrarietatem , ex eo quod voluntas eius humana penitus esset conformis diuine .

In quarta instantia , falsissimum esse ait suppositum , quod tam Sergius , quam Honorius statuerint operationem procedere ex persona , & non ex pluralitate naturarum . Quia Honorius contrarium insinuauit , præcipue in secunda epistola his verbis : *iuxta vnus vel gemina natura vocabulum , ita & operationem vnã , vel geminam suspicare* .

In quinta instantia supponit , quod Honorius perperam cum Sergio explicauerit verba Sancti Marthæi . *Pater si possibile est &c.* Cui facile respondetur , quod S. Maximus commendauit eandem Honorij explicationem , ideoque temerarium esset eidem contradicere .

In sexta instantia probatur dictum Honorij : *Ineptum est sentire , aut promere Christum , & duarum operationum &c.* Illud vocabulum , *ineptum* , sumitur hoc loco pro superfluo , vt de his operationibus disputetur , cum manifestum sit has operationes sequi naturas , de quibus paulò ante erat locutus .

In septima dicitur , quod tam Sergius , quam Honorius appellabant istas voces novas . Respondeo Honorium quidem eas nuncupasse novas non absolute , sed tanquam à Sanctis Patribus non usurpatas , vt de fide definitas , aut dogmaticas .

In octaua proponitur , quod Ecclæsiæ præscripta à Sergio , nihil aliud complecteretur , quam quod in suo rescripto expresserat Honorius . Dico ad hoc , verba Honorij in alium sensum accepta fuisse , quam quo ab ipso prolata sunt : immò silentium illud in principio quæstionis apprime prudentique consilio fuit inuentum ad conseruandam pacem cum Theodosianis approbatam ; licet postea ampliùs permitti non debuerit .

Ad instantias sequentes nonam , decimam , & vndecimam , sufficienter responsum est rationibus adductis , quæ ostendunt Honorium nunquam locutum de vnica voluntate diuina , quæ omnem naturalem motum auferret humanæ ; sed de hac posteriori omnino superiori conformi .

Secunda propositio capitis vigesimi noni est ista : Non solum voces prohibuit Honorius duarum voluntatum , & duarum operationum , sed etiam earum orthodoxum sensum . Et hoc iterum absolute negamus , quia Honorius in suis epistolis intendebat tantum prohibere illa vocabula , quæ magis secundum ipsum ad Grammaticos pertinebant ; sed non se declarauit velle

tunc

Quomodo nouæ hæ voces ab Honorio nuncupatæ.

tunc definire dogma de duabus voluntatibus, vel de vnica. Itaque non prohibebat sensum Catholicum realem de operationibus Christi, ita loquens: *Hortantes vos, vt vnus vel gemine noua vocis inductum operationis vocabulum aufugientes, vnum filium Dei vni in duabus naturis operatum diuinitas, atque humanitas.* Et in altera epistola: *Pro vnus* (vt quidam dicunt) *operationis voce*; ita vt ipse hoc non asserat de vnica operatione in Christo; sed prohibeat, ne ista vocabula publicentur de vnica vel duabus operationibus. Sequentibus propositionibus ex dictis facile respondetur: vnde ad sequentia progredimur.

Vocabula tantum prohibuit non res ipsas.

Sexta propositio Honorium reprehendit tanquam fautorem, & promotorem heresis Sergij. Fateor, quod ex rescripto Honorij Sergius malitiosè fouendæ occasionem sumpsit hæresis; sed contra nientem Sancti Pontificis, qui à Sergio fuit delusus: vnde rectè S. Maximus temerarios, & præsumptuosos nuncupat eos, qui asserere audebant Honorium Sergio, ac eius Etsi hæc adhæsisse. *In suis contextis pro impia Etsi hæsi Actionibus, secum, magnum Honorium acceperunt, sua præsumptionis ostentationem, ad alios facientes.*

Septima propositio: Non liberat Honorium circumstantia temporis. Contrarium ego assero. Quia in principio questionis cum aliqua ei moderatione agendum erat, ad instar suorum Antecessorum, qui non subito, ac inconsultè contra errantes excommunicationis gladium sitinxerunt.

Octaua instantia dicit, Honorium non excusari posse exemplo Sophronij circa impositum huiusmodi silentiū vocabulorum. Hic author differentiam insinuat debet, quippè Sophronius acceptauit oeconomiam silentij vtriusque vocabuli duarum, vel vnus operationum, si vnā operationem tacuisset Cyrus: sic enim Sophronij nomine Legati Honorio polliciti sunt. Nullum ergo istius silentij in Honorium culpa redundat.

Ad nonam propositionem non respondemus, cum ex ea vim non trahat nostrum argumentum. Asserimus tamen, Honorium in suis epistolis propositiones contrarias non proferte, quemadmodum in decima instantia supponitur: nam si attentè ponderentur verba, loquitur de voluntate humana, & non de diuina, vt volunt Aduersarij, ideoque explorata res erit, nullam in illis reperiri contrarietatem.

Ad vndecimam propositionem respondetur, falsum esse quod Honorius nunquam à sententia recessit: quia vt sibi comperta, euasit Sergij prodigio in silentij fractione, scripsit ei litteras

comminatorias; adhæsit sententiæ Sophronij, & Acta Synodi ab eo celebratæ confirmavit, in qua Monothelismus planè damnatus fuerat. Obijt tandem in communione Catholica, & ab omnibus postea in veneratione habitus est, cum reliquis Pontificibus orthodoxis, quemadmodum diffusè in prima Dissertatione probauimus.

Epist. ad Ma-
xin.

Quantum ad trigesimum primum, seu vltimum Capitulum Forbesij: fateor Honorium respondisse *ex cathedra*; & quod non *tanquam priuatus homo*, sed, *ut Pontifex*, Sergio scripsit: Verum nullum errorem patrauit, nec in verbis, nec in eorum sensu ut iam probaui ex Sancto Maximo, dum ait: *Honorium etiam Romanum Pontificem non diffiteri reor naturaliter in Christo voluntatum dualitatem in epistola, quam scripsit ad Sergium, eo quod vnā dixerit voluntatem, sed potius confiteri, & hanc fortassis etiā constabilire*. Quæ quidem verba sufficerent ad destruendum acerrum argumentorum Forbesij, cæterorumque impugnatorum doctrinæ Honorij. Nam in eo tantum à fide deuiasse Honorium asserunt, quia in eius ad Sergium epistola continebantur aliquot prauæ propositiones. At S. Maximus ea ætate Theologorum Phœnix testatur apertè, Honorium in epistola, quam scripsit Sergio, confesum fuisse duas voluntates in Christo: immò verbis suis: *Vnam dicimus voluntatem expressisse dogma de duabus voluntatibus: idcirco eius epistolam hæresim, censuraque dignum quidquam non complecti clarè patet.*

CAPVT NONVM.

Soluntur aliquot alie obiectiones à quodam celebri Theologo adductæ.

HOC quod eruditus ille Scriptor adducit de Historia hæresis Monothelitarum in principio sui operis, aut à nobis magna ex parte approbatum, ac traditum, aut eidem autoritate Scriptorum, aut nostræ Chronologiæ contextu responsum, si ab eodem in aliquo discessimus: ita ut in his examinandis tempus non insumere operæ pretium erit. Quantum ad argumenta, quæ ipse ingeniosè deducit contra Pighiū, cum hunc Authorem non sequar, nec eius propositiones omni-
mode

modè mihi arideant; me adstrictum quoque non censeo ad solutionem argumentorum contra eundem à præfato Authore adductorum. Contemnere tamen nolo quædam argumenta, quibus Cardinalem Baronium Author iste sui operis capite secundo impugnât.

Hic in primis ei assentimur, quod Baronius acriori stylo insurgat contra Theodorum, præcipuè quando dicit, quod Imperator cum deposuit ex Patriarchatu propter nimiam eius procacitatem. Annuimus ei quoque non esse despiciendum testimonium Nicephori, quod assignat duos annos, & tres menses Theodoro Patriarchatu potito: & quod Petro Patriarchæ tribui debent decem anni, quos superfluos Theodoro adscripserat. Quod fortè arbitror non accidisset, si ad notitiam Baronij pervenisset collatio S. Maximi habita cum Theodosio, & tradita ab Anastasio in suis Collectaneis: in qua mentio fit de Petro Constantinopolitano.

Non omnia Baronius observavit, quia plures codices deinde in lucem prodire.

Negamus interea absolute, quod ita asserit cap. 2. n. 1. *Haud certe scio, quæ Historici fide anno 681. ubi compendiose refert Sextæ Synodi acta, ut certum omnino tradat Anastasium proferre, ex actis Synodalibus relata illa in Theodorum, cum ille nihil huiusmodi significet.* Nam Anastasius, aut quisquis sit Author Vitarum Pontificum, inspexit codices antiquos Romæ conservatos, ex quibus compendium hæc Synodi extraxit. Ita ut licet omnia in hoc Concilio gesta non retulerit: nihil sane falsi recensuerit, aut aliquid, quod in Concilio actum non fuerit. Hinc Anastasius, qui in Actis à se visis nomen Theodori olim Patriarchæ Constantinopolitani inuenerat subscriptum nomini Macarij in professionis eiusdem libello; propterea & ipse eodem modo eiusdem mentionem fecit. Ultra quod sciam me alibi quoque adduxisse Scriptores, qui huius rei testimonia perhibent.

Defenditur Baronius.

Nec magis admittimus, quod Author iste asserit de Baronio num. 2. *Vix aliquando suam ipsius bene secutus regulam anno 639. ut plures sint ad fidam certam faciendam epistola, & acta Synodalia quoniam Auctoris Chronico.* Et tamen (ut ille dicit) non insistit huic suo fundamento, dum postea magis Anastasio credit, quam temporum notis, quæ signantur in actis, & epistolis Pontificum. Nam verissimum est dictum Baronij, si vera & sincera forent Acta Synodi, nec depravata epistola: at ubi suspicio legitima illarum validitatem dubiam reddit, tunc necessariò, ut factum aliàs constat, recurrendum erit ad testimonia Scripto-
rum,

Iterum.

rum, ac Chronologiarum, ut ex ijs veritas detegatur. Concedimus quoque Authori, tam Georgium Patriarcham, quam Theodorum profectos fuisse Monothelitarum errorem, ideoque non tam acriter Baronium agere debuisse cum Theodoro. Sugerimus tamen Authori, quod licet Theodorus non corrumperet Acta Sextæ Synodi, eo modo, quo supponit Baronius, tamen illa confudit, & permiscuit eo modo, quo supra demonstraui-
mus; quando vox sparfa est, ea esse deperdita sub Imperatore Iustiniano, & propterea vituperium promeruit.

Non in omni-
bus neganda,
est fides Actis
ab Anastasio
relatis.

Admittimus potuisse aliquem errorem subrepere Anastasio, aut Librarijs, in numero dierum quibusdam Actionibus assignatorum in Synodo. Attamen nemo sanæ mentis concedet, quod cuncti dies ab eodem compendiosè Synodo falsò, aut erroneè designentur. Quia Author non aliundè hanc oppositionem probare potest, quam ex Actis Concilij, quæ apud nos extant, in quibus variant præfati numeri, & contrarij sunt Anastasio. Verùm quia nobis suspecta est fides Actorum, ideo sequi malumus Anastasium, qui ea amplexus est, quæ sua ætate vidit.

Hand quoque assentior ijs, quæ Author iste affirmat in fauorem Georgij Patriarchæ, quem refert Anastasius, pollicitum fidei suæ professionem in scriptis exhibere. Si vera sunt (inquit Aduersarius) non debuerant in acta redigi, quæ & extra Synodum, paucis testibus facta significantur, ad consulendum sanctæ Georgij Regiæ Urbis Patriarchæ. Et paulò ante idem Author de proscriptione Theodori dixerat: *Acta Synodalia subscriptionem Theodori non habent, vel quia noluerunt Patres eisdem inferere, ob Viri reuerentiam, vel certò quia deinde assumpto iterum ad Patriarchatum Theodoro, per oeconomiam annuente Principe, ac consentientibus Patriarchis alijs deleta sunt, ne infamante erroris pristini publica illa nota, cum ipsi Theodoro, tàm alijs esset offensione, ac quidem in eum pronocatio.* Quod si verùm esset, videlicet licentiam dari aliquid ex Actis eradendi, quod duorum Patriarcharum famam obscurare videbatur; quare etiam & mihi concedi non debet, quod eadem manus Scriptoris aliquid ijsdem Actis adijcere potuerit, quod gloriam Pontificis Honorij, non minùs quàm dignitatem Sedis Apostolicæ denigraret? Et si Patriarchæ, ac Imperator assensum præstiterunt, ut quædam contra Theodorum expungerentur: nunquid etiam sincere portuerunt, ut aliquid contra hunc Pontificem Romanum exararetur?

A ve-

A veritate pariter alienum est, quod asserit Aduersarius, libellum fidei Georgij Patriarchæ priuatim tantum fuisse productum; nam Anastasius de eo refert ista præcisa verba, quæ ex codicibus antiquis hausisse arbitror: *Et deducentes ad medium professionem Georgij Patriarchæ, quam fecerat, porrexerunt eam Principi, & recepta est.* Quod clanculum actum non significat.

In Agath.

Paragrapho tertio, indicat Author aliquos, inter quos Cælius, inueniri Scriptores, qui affirmant in suggestione Agathonis recensitum fuisse inter cæteros à Concilio condemnandos, etiam Honorium Papam. At hoc absolute negatur ex eo quod in nullo vsquam codice inueniatur, nisi fortassis in aliquo ab hæreticis conscripto, aut cuso pro confirmanda praua sua opinione. Immo aduersaretur eiusdem Pontificis verbis, qui in illa suggestione Honorium singulari encomio extollit, ut iam ostendimus.

Falsissimum est Honorij nomen in Agathonis suggestione reperiri.

Assert deinde authoritatem Adriani, cuius verba notantur in Actis Oſtauz Synodi: *licet Honorio ab Orientalibus post mortem anathema sit dictum.* Cui obiectioni in præcedentibus occurrimus, ubi ostendimus, quod Pontifex ille, aut nunquam ea verba protulerit, aut quod ne quicquam innocentiz Honorij præiudicanerit, cum ab Orientalibus tantum accusatum, ac damnatum affirmer.

Subdit quod Agatho Honorium censuris feriendi facultatem dederit Legatis, ex eo quod Adrianus subiungit: *Quamvis nec ibi Patriarcharum, nec cæterorum Antistitum cuiuspiam de eo quamlibet fas fuerit proferendi sententiam, nisi eiusdem primæ Sedis Pontificis consensus præcessisset autoritas.* Ad hoc superius respondimus, sermonem illum esse generalem, nec referri ad Honorium, sed intelligi debere, quod in causa alicuius Pontificis hæresis postulati, non possit ferri sententia à quocunque, nisi à Pontifice regnante expressa potestas illi fuerit concessa. Addo quod in alijs codicibus oſtauz Synodi non inueniuntur præcitata verba.

Oſtauz Synodi testimonium non officit.

Authoritas glossæ Turcrematæ ad verba Adriani adducta, ab Aduersario, nostræ potius sententiz fauet. Nota tamen (inquit) quod dicit, quod ab Orientalibus, & post mortem, quoniam Honorius ille, nunquam nec dum viueret, nec post mortem repertas fuit, posuisse in Christo unam tantum voluntatem, & unam operationem. Unde nec ab Apostolica Sede, nec à Patribus Occidentalibus talis indicatus est. Immo Agatho Papa, sub quo Sexta Syno-

Turcremata nostrum obfirmat opinionem.

Syno.

Synodus illa celebrata est, cum condemnauit ponentem unam voluntatem tantum in Christo, & unam operationem: videlicet Sergium, Pyrrhum, Paulum, & Cyrum, nullam mentionem fecit de illo Honorio, quem Orientales dicunt fuisse erroribus Sergij. Vnde creditur, quod hoc fecerint Orientales ex mala, & falsa, ac sinistra informatione de prefato Honorio decepti.

*dist. 4. ser. de
consec. Pont.*

Diuersum est
cum hypotesi
loqui, & de
facto aliquid
affirmare.

Subnecit postea Auctor, quod intelligi non debeant verba Agathonis Papæ in suggestione sua, qua celebrat indefectibilitatem fidei Sedis Apostolicæ in suis Antecessoribus, quasi eorum aliquis nunquam deuiarit à fide. Et addit aliquas auctoritates, tum S. Bonifacij de consecratione Pontificis; *Ea tantum hypotesi si forte fuerit à fide denius*: Tum Innocentij III. *In tantum mihi fides necessaria est, ut cum de cæteris peccatis Deum Iudicem habeam, propter solum peccatum, quod in fide committitur, possem ab Ecclesia iudicari*. Tum etiam Eusebij: *Oues quæ suo Pastori commissæ sunt, cum nec reprehendere, nisi à fide exorbitauerit, nec accusare ullatenus possunt*. Sed hæc auctoritates probant, quod si Romanus Pontifex in orthodoxæ fidei dogmatibus errauerit, tunc ab inferioribus posset iudicari: Non opponantur tamen verbis Agathonis, qui asserit suos Antecessores nunquam in fidei Catholicæ doctrina defecisse. Illi Pontifices loquebantur conditionatè, & de possibili, Agatho autem absolutè, de facto: asserit nullum ex suis Prædecessoribus in fidei defectu maculam contraxisse.

Error aduersarij obtegatur asserentis cathedrâ Petri esse totam Ecclesiam.

Incaustum verò ventilantur Marcellinus, & Liberius, cum ea, quæ mortismetui, aut aliqua alia humana coactione extrinsecè fidenti negare impellunt, non trahi possint in exemplum eorum, quæ intrinsecus, & plena mentis libertate aduersus fidem patrantur: eo enim sensu nunquam Pontifices in fide defecisse, explorata res est. Insuper falsum est, quod Aduersarius supponit, nimirum infallibilitatem doctrinæ Apostolicæ non esse in solo Pontifice Romano, sed in Ecclesia Romana, quæ constat ex Papa, & Clero, aut in Cathedra Sancti Petri vniuersaliter sumpta. Nam Sedes Apostolica, seu Cathedra Sancti Petri, cui semper Spiritus Sanctus assistit, non accipienda hic est materialiter; sed pro continuata serie Pontificum Successorum Sancti Petri, de quibus omnibus Christus Dominus locutus est, dum Petro dixit: *Ego pro te rogam Petre, ut non deficiat fides tua*. Ideoque affirmari debet Spiritum Sanctum assistere unicuique Pontifici legitimo Sancti Petri Successori, quem non finit labi ab orthodoxæ fidei doctrinâ. At si necessarium foret semper

Papam

Papam alios aduocare pro decidendis orthodoxis fidei dogmatibus, procul dubio sine Concilij nihil vnquam definire potuisset: attamen plura dogmata sine generalibus Synodis decreuisse Annales sacri nos edocent.

Subiungit tuere illam Baronij insultationem: nempe non potuisse tam liberè hoc Pontificem contestari; si in eadem hæresi, quam sua epistola ipsemet Agatho adeò validè infectatur, Honorius, cuius recens adhuc memoria erat, iisdem hæreticis ignominiosè manus dedisset, & eundem cum illis errorem confouisset. Respondeo optimam esse hanc illationem Baronij, quamvis concederemus præfatos Pontifices errasse, quia Agatho loquebatur de errore Monothelitarum, quem profigi debere nuntiabat Imperatori in Concilio. Ideoque ostendit in Ecclesiam Romanam, ac Sedem Apostolicam nunquam istum errorem irrepsisse.

Malè Baronius impetitus.

Nec soluit Aduersarius hanc alteram Baronij illationem. Quod si à Synodo factum esset, ut acta quæ extant, edocent, nihil iniquius, nihil imprudentius, vel ineptius potest excogitari: si enim ob damnationem muscæ mortuæ (ita dixerim Theodorum Mopsuestenum, & condemnationem scriptorum Theodoretæ &c. totum orbem terrarum oportuit commoueri; Synodumque Occumenicam congregari, & non sine maximo labore id vix tandem obtineri valuit; quomodo accidere potuit, ut vnius dumtaxat lætione epistola, tanquam calo sereno repente fulmine misso, condemnatus fuerit primaria Sedis Antistes, de quo illa consuevit esse omnium vox in Synodis. Prima Sedes omnes indicat, & à nemine iudicatur. Nam vis argumenti procedit à minori ad maius, ut dicunt Logici, hoc modo. Si tantum defudatum fuit, tantumque laboris impensum ob damnationem hominis, qui respectu Honorij Papæ, erat tanquam musca mortua; procul dubio ad proscriptionem Pontificis Romani longè maior diligentia adhibenda fuisset, quàm simplex lætio vnius epistolæ, eiusque cum codicibus Patriarchij collatio, quæ epistola cum attenta animaduersione explicari debebat, & cum oculata inspectione virorum insigniū ut aliàs actum fuerat: in hoc igitur vis argumenti consistit, & non in eo, quod vult Aduersarius, videlicet, quod causa Theodori etiam esset leuis, & facilis solutionis.

Hoc idem aduersus Baronium traditur.

Excusare nititur Auctor Patres Concilij his verbis. Quis enim non sature, ac acceptis personis actum putaret, ut communibus Honorio vocibus cum Sergio, Pyrro, Paulo &c. iisque eius se fidem sequi testantibus, solus ipse, proscriptis illis, absolutus babe-

retur. Hæc enim consueta, immo propria hæreticorum astutia est, ex Catholicis Scripturis, Patribus, & Doctoribus Ecclesiæ authoritates in suam opinionem pertrahere, atque detorquere. Simili enim argumento Pyrrhus quoque vsus disputans, cum S. Maximo dicebat: *Simplicius Antecessor meus accepit hoc in vocem intentus*. Et tamen Sanctus Maximus reiecit hanc objectionem tanquam friuolam, & nullius momenti; quinimmo conuicit Pyrrhum ipsum, ostendendo Honorium nunquam in istius vocis prolatione eundem cum Sergio sensum tenuisse: cui Pyrrhus tandem suorum dictorum approbationem expressit. Si vellemus omnium Sanctorum Patrum sententias truncatas, ac desloratas asferre, quemadmodum in Sexta Synodo fecit Macarius: certè licitum cuilibet fieret, Doctores Sanctos, qui illas protulerunt, censurare. Quapropter necessum erit, ut ipsæ integris, & iuxta Authorum sensum, qui ex propositionum antecedentibus, ac consequentijs securius colligitur. Ita etiam Honorius loquens in epistola, quam scripsit, de sola voluntate humana, ut ex toto epistolæ contextu patet, non assentiebatur vocibus traditis à Monothelitis pro unica voluntate diuina, quæ humanam omni proprio motu naturali orbat: qua ratione condemnari poterant omnes illi, qui unicam voluntatem diuinam in Christo stantiebant; innoxio tamen Honorio, qui solam unitatem conformitatis humanæ voluntatis cum diuina, sine aliqua voluntatum inter se repugnantia, significabat.

Prosequitur deinde Auctor. *Expressit Agatho quot præcipua nouerat Monothelismi capita, nihil libertatis abstulit Synodus auctore Legatis, ut ne alios damnarent, eiusdem probatos reos criminis, ac pland fœuerit secreta instructio pro Honorio, cui tantam nouerat ex Monothelismo constatam inuidiam, sique trahi in idem* cum Sergio crimen. Ego non inficio Agathonem non abstulisse libertatem Legatis damnandi quosuis Monothelismi reos: Verum eis defecit facultas, specialis promulgandi Pontificem Romanum pro hæretico (ut Aduersarij affirmant stabilitum fuisse, in octaua Synodo): cum perspicuè ex suggestionem Agathonis colligatur, eam facultatem Legatis non fuisse concessam; ne quidem in priuato colloquio, quo illos de rebus peragendis, cum Orientalibus instruxit. Nam in sua suggestionem mentem suam aperit; exprimitque illos, quos proscribi decebat à Synodo, de Honorio tunc mentione non habita, sed potius doctrina eius, & zelo collaudatis inter suorum Prædecessorum, enigmata, qui à principio, ut hanc hæresim extirparent, omni

vigi-

Datam Legatis facultatē
damnandi Honorium nega-
tur.

vigilantia incubuerunt, ac totis nervis in eius promulgatores insurrexerunt.

Nec admitti potest, id quod ulterius sequitur. *Sicque trahi in idem cum Sergio crimen, ut neque in Lateranensi Concilio, cum sibi eos Paulus C. P. patronos blandiretur Synodica illio relata ad Papam Theodorum quicquam pro eo sit exosatum inter eam recensendam, tanquam re vera prodente Martino, ac reliqua Synodo: tametsi hactenus ob Sedis Apostolica reuerentiam, minusque nota in Occidente, si quam eiusmodi docuisset hæresim, non proscriberent ex nomine.* Alibi huic obiectioni satisfacimus, nimirum si Martinus Papa, & Synodus Lateranensis causam Honorij prætermisere; id non actum est ex excusationis defectu; sed quia calumniam Pauli Patriarchæ Constantinopolitani hæresiarchæ aduersus innocentiam Sancti Pontificis nihili fecere, inane, & superfluum iudicantes, si iam ante annos nouem sub Ioanne Quarto eadē sufficienter discussa in fauorem Honorij denuò suscitarent. Immo satis esset, respondere præsentem huic Synodo fuisse Sanctum Maximum, qui usque ad obitum acerrimus Honorij defensor extitit; & quod ipsa Pauli Patriarchæ epistola, quæ Honorium inculpabat, criminis sui pœnam flammis exoluerit.

Vera denique non sunt verba, quæ adducit Author, nimirum. *Minusque nota in Occidente, si quam huiusmodi docuisset hæresim,* quia notissimum erat in Ecclesia Romana, & partibus Occidentis Honorium Papam à Monothelitis fuisse de hæresi accusatum. Quapropter Ioannes Quartus in eius apologia, quam scripsit ad Constantinum Imperatorem filium Heraclij, dixit: *Omnes Occidentales partes scandalizatae sunt, Pyrrho Patriarcha per literas suas, huc atque illuc transmissis, & ad proprium sensum, quasi sanctæ memoriæ Honorium Papam attrahere festinante.*

Ad hoc quod asserit Aduersarius, quasi subsannaret Baronium ad annum 681. aientem, quod usque in hanc diem tot Romani Pontifices eius Successores, & inter alios Sanctissimus Papa Martinus eius memoriam, sicut & aliorum Pontificum honorificè in Synodo fuerint prosecuti, contra quod ipse adsurgit. *Quid non liceat in historia, ut hæc liceant, ac historia patri liceant? Quoniam Secretario, alioque, præter Lateranense, Concilio, ita Martinus prosequitur Honorij memoriam &c. Haec enimvero, quas in Honorium impensiores laudes conserunt Romani Pontifices, ex quibus omnino conuincas, non fuisse probatum non emendata hæresi si quam habuisset, viuis excessisse.* Ad hoc ergo respondeo, quod in Secretario primo Lateranensi, & alijs locis, & in duabus

Silentium de Honorio in Synodo Lateranensi non officit.

Falsum est in Occidēte notam adeò nō fuisse Honorij causam.

Includitur
Honorius in
catalogo re-
liquorum Pon-
tificum.

Collect. Ana-
bas. p. 39.

epistolis Martini iunctis cum Actis synodi eiusdem, Papa ille honorificam mentionem facit de Honorio, quando affirmat Sergium, & Cyrum primos Monothelismi Assertores fuisse commonitos, & correctos, magno zelo, & rigidis comminationibus à Pontifice Romano, qui tunc fuit Honorius, sub quo ista hæresis oborta est, ut ostendimus. Et propterea omnia, quæ Martinus in laudem suorum Prædecessorum proposuit, quod scilicet ab ortu istius hæresis nunquam desisterunt inuigilare pro eiusdem extirpatione, hæc præcipuè ad vigilans studium Honorij referri debent, quo ipse tunc temporis ea in re usus fuit. Nec officit quod expressè à Martino non sit nominatus; quia nec Severinum, nec Ioannem, neque Theodorum suos quoque Prædecessores expressit, sed vniuersè collaudat omnium zelum in ista hæresi refellenda. Immo Agatho Papa, & Sanctus Nicolaus scribentes ad Michaellem Imperatorem, & alij Pontifices in suis epistolis, celebrarunt fidem, doctrinam, ac zelum suorum Prædecessorum in defensione orthodoxæ veritatis; absque expressione speciali illorum nominum. At S. Maximus speciatim eos nominavit dicens: *Quid diuinus Honorius? quid vero & post illum Severinus senex &c.* quid denique, & is qui post hunc extitit, *sacer Ioannes?* Porro & is, qui nunc præsidet *Beatissimus Papa omisit?* Addeò ut de omnibus his Pontificibus vigilantissimis Catholicæ veritatis propugnatoribus contra Monothelitas generatim suis præconijs celebrasse Martinum, quanquam nullum expressè designauerit, satis compertum sit.

CAPVT DECIMVM.

Cætera obiectiones eiusdem Authoris diluuntur.

PROSEQUITVR Author in eodem paragrapho tertio. Alium præter Ioannem video nullum Pontificem Romanum &c, Ioannes verò tantum amolitur crimen impactæ hæresis, ac solum nominat, idque semel sanctæ memoria Papam: pro Sedis nimirum quàm persona maiori reuerentia, quomodo etiam dicit, Sergium reuerendæ memoria Patriarcham. Dico, quod Ioannes Quartus Papa non potuerit se strenuum defensorem

tam

tam doctrinæ, quam innocentie Honorij apertius ostendere. Nam statim ut audiuit calumniam à Pyrrho insidatam Honorio, eam Patribus Latinis eo tempore Romæ ad Synodum congregatis significauit, vocato Honorij Scriba, ut aperiret sensum epistolæ à se Honorij nomine scriptæ, ex qua tanto scandalo Orientales exarserant. Hoc non contentus, veritatem detexit coram Ecclesia Romana; scripsit apologiam Imperatori pro defensione Honorij, rei seriem ab ovo (ut dicitur) recolligens exposuitque Honorij oracula perperam ab hæreticis ad suum errorem cohonestandum expensa. Vix duos Pontificatus annos Papa hic expleuit, quo breui spatio, nihil pro Honorij defensione videtur omisisse. Ideirco non interest, an semel tantum cum titulo sanctæ memoriæ compellet; cum in tota apologia et in dignis encomijs concelebrat.

Opponebatur à Baronio sinceritati Actorum Sextæ Synodi, strictum illud Legatorum silentium, quo ne verbum quidem protulisse reperiuntur pro explicatione epistolarum Honorij malè à Patribus congregatis intellectarum. Ad quod respondet idè Author. *Nullam Honorij excusationem legimus; at neque ullius Regiæ Urbis Patriarcharum pronunciant in omnes Synodo eadem distinctione, ex solis eorum inuentis monumentis. Absoluas ergo etiam illos, ut Honorium scis absolutum, quod indefensus damnatus sit.* Dico ergo, quod valde diuersa ratio fuit de Honorio, quam de alijs Patriarchis. Nam hi omnes iam rùm damnati fuerant, & eorum scripta discussa, atque explosa, ob errores in eis contentos contra Catholicam veritatem, in Concilio Lateranensi, & altero Romano sub Agathone Papa: qui etiam in sua suggestione in Concilio Sexto producta nominatè expresse omnes Authores, & opuscula, & verba, quibus vnica in Christo voluntas denunciabatur. Vnde in Actione decima tertia censum fuit de operibus Cyri, Pyrrhi, & aliorum. *Ad retrahendum &c. hoc fieri superfluum indicauimus, eo quod & sententia eorum omnibus manifesta est de vna voluntate, & de vna operatione.* Sed epistola Honorij, nullum hæcenus in præcedentibus Concilijs passa fuerat examen, quod idèò exactè agendum erat, vñ cum eius interpretatione à Legatis desumpta ex epistolæ authographo, ac sensus matura inspectione, quæ in vnius voluntatis humanæ explicatione consistebat. Vltra quod causa adèò gravis definienda occurrebat contra Romanum Pontificem de hæresi appetitum, quæ, ne maculam Sedi Apostolicæ aspergeret, maturiori consilio erat excutienda.

Diuersa ratio
silētij pro Ho-
norio ab alijs.

Fru-

Legatorum silentium inexcusabile.

Frustra deinde subiungitur, quod in Actis Synodi, non omnia in ea gesta notentur: & quod licet Legati Honorij defensionem suscepissent, ea non fuerit Actis inserta, cum tutius esset si sub silentio laberetur; eam fuisse explosam. Equidem non dubito, quæcumque in Concilio gesta sunt, non potuisse ipsius Actis inseri; res tamen maioris momenti non potuerunt omitti: inter quas discussio calumniæ obiectæ Pontifici, & ex eiusdem epistolis ad Sergium scriptis confictæ: idque non minori ratione, aut studio, quàm examinatæ fuerunt quædam auctoritates Sanctorum Patrum à Macario productæ, ex quarum deprauatione vniuerso Concilio eius fraus innouit. Similiter de literis Honorij fieri conueniebat, cum ex verbis immediate subsequentibus propositionem istam *Vnam voluntatem fatemur*; colligatur Honorium loqui de voluntate humana, quia de carne Christi sermonem contexebat: quod etiam obseruauit Sanctus Maximus dicens: *Hoc autem ita esse argumentum evidens est meminisse membrorum, & carnis, quæ quidem de diuinitate illa accipi non permittunt.* Secunda epistola Honorij lecta fuit concisa, & deflorata, ut apparet in decima tertia Actione, in qua, utpotè posteriori clariùs Papa suam mentem exponebat. Quæ igitur ex causa non fuit prolata epistola integra, ut integer sensus euolueretur; eo modo quo sententias Sanctorum Patrum produci præcipiebant, ut scirent quid in illis Macarius viriasset, aut cur in suam opinionem detorsisset? Ita ne ergo dici debet maiorem adhibitam fuisse diligentiam pro Macario, quàm pro Romano Pontifice? Neque Legatis modus, atque argumenta deerant, quibus defendere Honorium possent; cum sufficerent rationes, quibus olim Sanctus Maximus Pyrrhum conuicerat, disputans contra ipsam, quatum ipsi Legati conscij erant, ab Agathone de omnibus edocti.

Falsum est Ioannis Quarti, & S. Maximi defensiones parum solidas esse.

Subiungit Author. *Piam magis quàm solidam habentes Ioannis Quarti excusationem, ac subinde Maximi, quæ subinde excusari posse videretur.* Nam Ioannes Papa consentiente Concilio Romano tunc coactò, in quo primum errorem Monothelitarum repressit, scripsit apologiam pro Honorio, quam ad Imperatorem Constantinum transmisit: quam sanè solidis rationibus, ac veridicis fultit, quibus ex Græcorum animis Honorij calumniam à Pyrrho confictam expelleret. Multò minùs haberi potest defensio Sancti Maximi pro Honorio parum solida, licet pia. Quippè ille Sanctus Abbas Catholicæ veritatis addictissimus, ea vixit tempestate, qua Constantinopoli spargi cœpit hæresis

Mono-

Monothelitarum; vsus est familiari consuetudine Sophronij, qui Sergiū nouerat, & Cyrū, & cum illis strenuē in eo agone decertarat, adeo v̄ Papam Honorium insuper consulere. Dein Romam appulsus viros eruditione, ac pietate conspicuos, inter quos Scribam Honorij ea de re sciscitatus est. Ille verò Abbas Theologiæ scientia, ac sanctitatis veneratione tam Orientem, quàm Occidentem in sui trahebat admirationem: vnde nefas esset suspicari Concilij Patres piam magis, quàm solidam habuisse Maximi excusationem.

Inculcat vltcrius Author ostendere Baronium hallucinatum fuisse, dum asserit erasum verbum *Filioque* ex epistola Synodi Romanæ, quæ lecta fuit in quarta Actione Sextæ Synodi. Respondeo, Baronium Emanuelis Calecæ id asserentis auctoritatem secutū fuisse: qui lib. 4. contra Græcos sect. 3. & capite quinto in sexta, vel septima Synodis hoc obtigisse tradit. Quæ Author ille paragrapho quarto refert, inferri ex Chronologia Baronij circa tempus Patriarchatus Petri, non inficiamur. Ad paragraphum verò quintum respondemus, quæ tories attulimus, nempe quod Græci iterum conuenerunt post finem Sextæ Synodi, Imperatore atque Legatis Apostolicis absentibus in eodem loco; vbi sessiones aduersus Honorium clanculum celebrarunt. Postea verò cum fama spargeretur, Acta Sextæ Synodi non inueniri, temporis opportunitatem nacti gesta in Conciliabulo cum legitimis Concilij Actis eodem affixo titulo contexuerunt. De quibus cum voluerit Iustinianus Imperator certiore facere Pōtificem, quasi per literas suas, codicem actorum recens repertorum, corruptorumque sua auctoritate munuit. Vnde cum (iuxta eiusdem dictum) Constantinopoli alia non extarent exemplaria, in posterum ex illo authographo corrupto cuncti codices extracti sunt: nam aliæ Ecclesiæ Orientales acta integra non retinere, sed tantum definitionem fidei. At in Archivio Ecclesiæ Romanæ integra asseruabantur Acta Sexi Concilij à Legatis Apostolicis ad Agathonem Papam allata, & quidem sincera; ex quibus Pontificalis libelli Auctor summam Concilij collegit, quam nos sequimur.

Quoad Theodorum post tres annos Ecclesiæ Constantinopolitanæ restitutum: dico cum facile codices Actorum obtinuisse, in quibus si nomen suum non expunxit, cum forsitan non fuerit cum cæteris à Concilio damnatus; tamen subscriptionem suam professioni fidei Macarij adiectam potuit eradere, aut aliud quicquam delere, quod suæ famæ officeret; quem tamen nil præ-

Satisfacimus
alijs obiectis.

prætermisisse arbitror, vt Actiones sextæ Synodi conciliabuli fallacijs farciret, Nullum interim timorem incutiunt hæc verba nostri Aduersarij in hoc paragrapho contenta. *Habuit statim in manus prototypum Actorum: num illud unum erat? Certè vnicum, quia Imperator Iustinianus in epistola, quam ad Papam scripsit, ita testatur. Neque enim prauidimus alterum aliquem apud se detinere ea sine nostra piissima serenitate &c.* Aut si alter aliquis exerat, hunc Monothelitæ custodiebant, quorum sectam sequebantur Clerici Theodoro iterum dignitatem adepti ministrantes. Vndè Constantinus Imperator culpa in hoc facinore caret, dum confusio Actorum Iustiniani filij tempore patrata sit. Ad ea, quæ de fidei definitionibus aiunt, quod per Ecclesias Orientales sparsæ fuerant. Respondeo quod Patriarchæ quasi omnes breui hæretici detecti sunt: Et hinc quoque facile euasit, vt pro libitu suppressere poterint primam definitionem in legitimo Concilio confectam, & eius vice aliam in Conciliabulo ab ipsis confectam suffixerint. Quoad epistolam Agathonis ad Edictum Viennensem in eius sinceritatis probationem non immoror, cum huic solitariæ sententia nostra non innitatur.

Agathonis suggestioni integritum Concilium non paruisset.

In sexto paragrapho discutit Auctor epistolas Synodi ad Agathonem dicens, quod ista verba: *Ex sententia per sacras vestras literas de ijs prius lata*, habeant hunc sensum magis conformem cum textu Græco, videlicet, *Consentanea lata prius de illis per sacras vestras literas sententia*. Verum hoc falsum est, quoad sententiam latam contra Sergium: quia Agatho causam exprimit, ob quam in Synodo censura plectendus erat; nimirum propter eius confirmationem Capitulorum Alexandriæ à Cyro propalatorum; & ob Eccliesum compositam. Nihilominus Patres sextæ Synodi (vt in actis supponitur) non eas ob causas in Sergium exarserunt; sed præsertim propter epistolas ad Honorium ab eo scriptas. Itaque respectu Sergij, non obseruauit, quod sunt polliciti Patres Orientales: *Haud aliter proscriptum fuisse Sergium, quam iuxta tenorem dictarum litterarum*. Dico quoque, quod epistolæ Pontificis ad Concilium, nullam aliam congregatis facultatem tribuebant, quam damnandi supradictos hæresiarchas à Papa nominatos; cum reliquis omnibus, qui inuenti fuissent vsque ad obitum cum iisdem consentientes. Cum autem inter proscriptos Honorium quoque Patres connumerent; manifestè apparet, eum vsque in finem cum illis fuisse in errore consentientem; dum aliàs censuræ obnoxius

noxius non esset. Sed quis non aduertit, eos contra mentem Pontificis in epistola expressam processisse: in qua multoties Honorium celebrans, eius zelum, ac doctrinam Catholicam confert Seuerini, Theodori, ac Martini Antecessorum studio, ut iam sæpe ostendimus. Vnde ista verba epistolæ à mendacio excusari nequeunt. *Ex sententia per sacras vestras literas de ijs prius lata: si cum damnatis nominatus fuerit Honorius.*

Prosequitur Auctor, quod hæc epistola, sicut scripta à Synodo ad Agathonem, tamen recepta fuit à Leone Secundo, quia, vix soluto Concilio, Agatho è vita decessit. Sed in secunda Dissertatione probatum est, Agathonem Concilio multis mensibus fuisse superstitem, & quod Legati statim decesserunt Constantinopoli cum litteris & Actis Synodalibus: immò finito Concilio mense Aprili ante Pascha, & superuiuente Agathone usque ad menscm Ianuarij, aut Iunij anni sequentis; ipsemet hanc epistolam Synodi recepit, & oblata sibi Acta Sextæ Synodi sua autoritate roborauit.

Ad litteras Imperatoris ad Leonem Secundum, & Leonis ad illum scriptas, & prolixè ab Auctore defensas, iam in præcedenti Dissertatione respondimus. Dixerim tamen satis defectuosam esse illationem Auctoris contra Baronium, cum dicit. *Ab soluis tria hæc argumentatione: dum Honorium, sed & Sergium, reuerenda memoria dictum Episcopum à Ioanne Quarto, postquam viuis exemptus esset, velut planè in communione defunctum.* Nam Sergius à Ioanne Papa vocatus est reuerendæ memoriæ: quia cum paucis ante annis erroneam suam opinionem statuisset, nondum fuerat nominatim à Sede Apostolica anathemate percussus: Immo si Papa illum reuerendæ memoriæ nuncupat, non inde colligitur illum in Catholica communione vita functum. At quoad Honorium, iam quadraginta quatuor anni elapsi erant ab ipsius obitu usque ad tempus Leonis Secundi, qui illam epistolam (quam supponunt) scripsit Imperatori: quo intermedio tempore, semper optima eius fama, de fidei, ac doctrinæ integritate perstitit. Et propterea, non solum in morte, sed & post eam à Pontificibus, cæterisque Catholicis fuit summopere laudatus, atque in tabulis Ecclesiasticis inter ceteros Pontifices cõseruatus. Ex quo etiam alia responsio sequitur ad reliqua verba Aduersarij huius zenoris. *Quam bellè autem ex eo quod aliquis in morte sit habitus Catholicus, inferi, non debuissè postmodum damnari, tametsi prius in errore fuisset.* Vt ergo ad Honorium veniamus, denuat Pontifex, non velut omnino erroris doctorem,

Diuersa ratio
Honorij à
Sergio.

sed ut quò conuincere, ac velut palpante, fouenteque ac fauente, ita hæresim promouisset. Ad hæc dico in primis Honorium non solum in morte non fuisse habitum pro sequaci hæresis Monothelitarum, sed etiam per integros illos quadraginta annos, usque ad Concilium Sextum, semper toto cælo ab illo errore alienum reputatum, immò orthodoxum, atque in fide Catholica immaculatum, ut patet in Synodis Romanis sub Ioanne, Martino, & Agathone eum celebrantibus; unde non potuisse Leonem Secundum ab Antecessorum consensu, in hac causa remoueri: & maxime quòd rationes adductæ pro eius damnatione nullum prorsus haberent fundamentum, indubiè concludimus. Reliqua circa epistolas Leonis ab Aduersario defensas ex dictis in fine Dissertationis Tertiæ rejiciuntur: quibus Honorij zelum perperam à Leone sugillatum ostendimus: maxime cum idem aduersarius in capite primo, paragrapho duodecimo, fateatur his verbis. *Præter alia præcesserit Monothelitarum damnatio, cuius occasione edita sit Elibesis, ut Zonaras, & alij scribunt: ante Severinum, & ab Honorio oportet manasse, quamquam illi tribuant Ioanni*

Leo non recessit à decretis suorum
Prædecessorū

CAPVT VNDECIMVM.

Soluntur oppositiones, & argumenta Aduersarij ex capite tertio sui Operis.

LIBENTER assentior priori propositioni paragraphi primi huius capitis tertij. *Veror. (inquit) videri superfluum hinc adhuc insistsens argumento, ne simor esset non omnino dictis cessuros Aduersarios; tantam nimirum vim presumptio habet, zelusque existimatus, quem sincerum erga Sedem Apostolicam supra modum admiro, & suspicio. Quippe gloriari non erubescere de zelo, ac reuerentia erga sinceritatem doctrinæ dignitatemque Sedis Apostolicæ, Successorumque Sancti Petri. Verùm expendamus subsequencia verba. Verè itaque (inquit) proscriptam cum Monothelitis Honorij memoriam, nulla hac parte impostura in Actis synodicis luce clarius probat tot retro sæculis firmatus Scriptorum consensus, nemine fraudem detegente etiam eorum qui olim Romanæ sedis addictissimi, minuta quaque in Actis synodali-*
libus

libus à Græcis mutatis, vel additis in fraudem Ecclesie Romanæ subnotarunt. Respondeo multos, & graves Authores Honorij memoriam inter damnatos non retulisse. Si autem per tot sæcula nemo illam fraudem in Actis Synodalibus detexerit, stupor inde excitari non debet, nam ex Annalibus Ecclesiasticis notissimè à Cardinali Baronio congestis plurima ad historiam Ecclesie, & Pontificum pertinentia prius, planè ignota foras proreperunt; quorum ope multi errores paucere à maioribus, non observati. Quin etiam plures passim in dies prodente eruditi codices, quibus recentes continuè exhibentur, rerum Ecclesiasticarum dilucidationes. In primis Anastasium producit Author, quem licet torqueri se dicat pro defendendo Honorio ab impostura, apertè tamen à sexta Synodo fuisse anathematizatum his verbis constiteri: *Dicit huic sexta sancta Synodus, quasi hæretico anathema dixerit.* Respondeo, quod attente Anastasius perpendit epistolas Honorij, ex quibus Concilium exprompsit causam eum damnandi, nec reperit in illis verbum aliquod censura dignum. Et tamen timuit arguere Patres Concilij, aut ignorantia, aut temeritate. Sed ne videamur (dixit) tam sanctam Synodum accusare, vel temere reprehendere. Igitur post exactam rei discussionem, tandem in hanc sententiam devenit, ut sessiones, in quibus calumnia laceffitur Honorio, censuræ quibusdam Actionibus Concilij Chalcedonenfis, quæ à Sede Apostolica nunquam fuerunt confirmata, æquiparare. Ex quo colligitur, Anastasium existimasse has Actiones ad legitimam Synodum non pertinere magis, quam quasdam ex Chalcedonenfibus, cum pro utrisque deficeret consensus Legatorum, & confirmatio Sedis Apostolicæ. De libello Pontificali sub Leone Honorium memorante, alias diximus in Dissertatione præcedenti. Aliqua tamen hæc. Affert postea Auctor testimonium Humberti Cardinalis, qui in disputatione percelebri cum Græcis, inter condemnatos in Sexto Concilio expressè nominat Honorium dicens: *Macarius autem cum suis sequacibus, simul & Prædecessoribus Cyno, Sergio, Honorio presbitero, Paulo, & Petro anathematizati &c.* Respondeo, quod inter illos deest Theodorus Pharanitanus, in cuius libro ab aliquo Monothelita Græco insertum fuit in codice nomen Honorij. Quæ pariter responsione tunc authoritates Bedæ, Adonis Viennensis, aliorumque ab Authore recensita. Quod Tarasum Patriarcham, qui in Septima Synodo memorat Honorij, ac Theodorum Hierosolymitanum Patriarcham

Plura detecta sunt tractu temporis in Ecclesiastica Historia.

Optimè Anastasius rem, hanc discussit, & defendit.

Responderet auctoritatibus Scriptorum aliorum.

cham. Ad hæc iam superioribus Capitulis respondi in solutionibus ad instantias Forbesij. Nec magni fieri debet ista relatio cum ij Patriarchæ secuti sint Acta Synodi confusa, ac depravata tam in damnatione Honorij, quam in Canonum insertione, in Conciliabulo conditorum, quos legitimi Concilij partem putarunt.

Afferit postea auctoritatem pro se Stapletonij, qui ait. *De damnato Honorio, qui scribunt maxime auctoritatis, & fidei sunt. Tamen origo & finis totius huius sententiæ, propter quam damnatus legitur, postea processu temporis non satis iustam fuisse damnationem ostendit. Fundamentum enim & caput damnationis eius erat epistola quedam ad Sergium scripta, in qua docuit unam Christum habuisse voluntatem, non duas. Sed hoc Honorius scripserat de una Christi voluntate in quantum homo erat, quod videlicet ut homo, non habuit duas voluntates contrarias, unam carnis, & alteram spiritus, ut nos habemus, qui in peccato nascimur; non autem dixit de una voluntate, in quantum Deus, & homo erat. Et sic cum locutum fuisse, atque sic intellexisse, tam ipsius verba satis apeririunt, quibus in eadem epistola dicitur, idcirco Christum habere unam voluntatem, quia à divinitate assumpta est nostra natura non culpam apertissime constat ex explicatione Amanuensis eius. Hæc Stapletonius ab Aduersario adductus ad probandum Honorium, à Sexta Synodo fuisse damnatum: cum tamen immerito ob epistolam nuntium scriptam ad Sergium tali censura mulctatum subijciat, in hac parte nostræ fauet sententiæ. Et cum Author adijciat temporis tractum iniquam hanc sententiam detectam; exinde possumus ratione solidiori asserere, nunquam eam fuisse à Sede Apostolica firmatam: ut toties supra inculcauimus; & modo auctoritate eiusdem Stapletonij Synodi censuram reprobantis obfirmamus.*

In paragrapho secundo adducit Aduersarius verba Ioannis Quarti in fauorem Honorij: ac postea auctoritates Sancti Maximi, quibus innocentiam Honorij defendit, & denique testimonium Anastasij. Ex quibus colligi ait Honorium non fuisse censuram afficiendum, non autem quod de facto non fuerit anathematizatus à Sexta Synodo. Respondeo quod hæc testimonia grauem nobis suspicionem ingerunt de sinceritate Actorum Concilij, dum pernecessè concludendum sit, istos Patres in illius sententiæ prolatione errasse, dum de iure damnandum cum non fuisse ex allatis testimonijs rite deducatur.

In tertio paragrapho post seriem quorundam Scriptonum, qui affirmant Honorium à vera fidei doctrina deuiasse, subditur

modo

§. 2. 2. A

Nil

Ex Stapletonio aliquid Honorio fauens depromitur.

Nihil absonum, aut minus Sedis Apostolicae privilegio consonum, ut Honorius privatis eiusmodi literis, nulloque fiatrum consilio datis erraverit. Respondeo non errasse Honorium, etiamsi epistolæ istæ fuissent privatae, quia Sanctus Maximus cum illas acutè perpenderet, retulit Papam manifestè in ijs profiteri dogma Catholicum de duabus voluntatibus in Christo: Honorium etiam Romanum Papam (sunt ipsius verba) non diffiteri veor naturaliter in Christo voluntatum dualitatem in epistola, quam scripsit ad Sergium, eo quod unam dixerit voluntatem, sed potius confiteri, & hanc fortassis etiam constabilire. Et Sanctus Martinus Papa loquens de istis literis dicit: Consultissime rescribentes ita ut licet privatim fuissent ad Sergium scriptæ, tamen dici nequit eas aliquo errore respersas fuisse.

Refert quoque Auctor literas Cyri ad Sergium, huiusque responsa, & partem epistolæ Sergij ad Honorium Papam subiungitque. Quid verò ad hæc Honorium? ne verbum quo tamè callidè confuta in perniciem veritatis diffuac? Nihil retractari inter male editum à Cyro Capitulum? ac tantum laudare directas ad Sophronium litteras, quibus is multa providentia, ac circumspectione scripsisset.

Hæc male confuit Aduersarius, nempe, quod se per literas suas non se opposuerit Honorius his, quæ Cyrus in Capitulis perperam constituerat. Nam in prima epistola ad Sergium, arguit illos, qui ausi fuerant pro dogmate Ecclesiastico proponere id, quod affirmari oportebat circa operationes Christi Domini. Addo, quod quando Honorius hæc accepit à Sergio, nondum Cyrus promulgauerat Capitula: condere ea meditabatur, sed palam nedum exposuerat. Quinimò Papa in secunda epistola ad Sergium directâ, declarat se de hac re ad Cyrum iam scripsisse: ita ut Honorius insisteret contra talem dogmaticam constitutionem, coargueritque eos, qui hoc agere autumarent, ostendens manifestè se potius Capitulum Cyri in hac materia reijcere, quàm opinionem Sophronij, qui tunc temporis privatim tantum quibusdam argumentis, ac rationibus aduersus Cyri sententiam insistebat. Si hodie extarent epistolæ Papæ ad Cyrum, conspicuè nobis quoque pateret veritatis lumen. At ubi Honorius intellexit, Cyrum, contempto suo rescripto, illed Capitulum promulgasse; non amplius titubante Stephano Dorenti Præsule, sed scripsit Cyro, & Sergio literas contestatorias, ac comminatorias. Quatenus ab eo errore illos renocaret: Secr. 2. Syn. quanquam inanis fuerit eius labor. Sic quoque cum Honorius Lat.

Etiam si privata fuerint istæ Honorij litteræ: tamen aulicum admittunt errorem.

Sufficienter pro-
vidit Cyri au-
sibus in Capi-
tulis promul-
gandis.

rescripsit Sergio, nihil innouandum, aut deficiendum circa operationes Christi, apertè videbatur, Capitulum Cyri respuere, in quo proponebatur vna voluntas: & proinde in hac oeconomia errore nullum patrauit. Si reliqua omisit, non damnando Capitula, vel personas, in prima Dissertatione ostensum fuit, id concepsisse, sed morte præuentum prætermisisse, vel ob Heraclij Imperatoris eadem heresi sordidati reuerentiam ab anathematizando, dogmata se cohibuisse: Verum Sophronij Acta hanc heresim damnantia confirmando, opportunum tum morbo prouidit antidotum.

Prosequitur statim Aduersarius. Equidem (ait) hac quoque parte desiderarem Maximum defensorem: is nihilominus, vt, & Ioannes, toti sunt, vt excusent à naturali vna asserta voluntate, ac prohibent locutum de voluntate contraria, quæ est ex peccato, eamque solum negasse. Ego vero capere nequeo, quomodo Auctor alias perspicax atque eruditus, non aduenterie, S. Maximum; egregie curatum Honorium, etiam pro eo silentio in sua epistola ad Sergium approbato: dum in epistola, quam Sanctus, ille, scripsit ad Petrum Illustrem, inter alia sic loquitur: De quibus omnibus miseri, nec sensus Apostolicæ facti sunt Sedis, & quod est risu, in modo, vt magis propriè dicamus, lamento dignissimum, vepotè illorum demonstratum audacia, nec aduersus ipsam Apostolicam Sedem mentiri temerè pigritati sunt: sed, quasi illius effecti consilij, ac veluti quodam ab ea recepto decreto, in suis contextis, promissa Ecclésiæ actionibus secum magnum Honorium acceperunt &c.

Defendit S. Maximus etiam oeconomiam Honorij. Quis autem nescit, in Ecclésiâ hoc silentium etiam contineri? mirum non debere affirmari in Christo nec vnâ, nec duas operationes, & per transscenam tantum in ea fiebat mentio vnius, ea voluntatis, quemadmodum apposuit epistola Honorij referebat, testè Cæsario, Heraclius edictum promulgat, quo cautum est, ne quis vnâ, aut duas in Christo consisteret operationes. Si itaque S. Maximus asseruit, hæreticos Monothelitas stultè, & ignoranter, ac temerariè, Ecclésiâ suam auctoritate Honorij palliare, dicentes se ex eius epistolæ contextis, eam confecisse: quis ergo non perspicit, quod hic S. Abbas ea in re particulatè causam Honorij propugnauerit? Quod autem magis incumbar in Honorij defensionem circa assertionem vnius voluntatis in Christo, exponendo videlicet, quo sensu hoc protulisset; & ex alia parte, parcius tueri in excusatione silentij ab eo permitti: hoc inde ortum duxit, quod Monothelitz solum in Cirabam istam Honorij assertionem, circa viuacem voluntatem,

tem, non autem silentium vocabulorum, quod tunc initio quæstionis culpa carebat, neque adeo reprehensibile erat: uti probauimus.

Prolequitur Author. *Putem ego ista cum primis Leonem repperisse, cum epistola ad Constantinum, qua Synodum confirmat, ac condemnat Honorium, quia permisit prophana prodicione maculari eam, qua sine macula est, omnia Sergio concedendo, quibus re ipsa nouitatem inducebat.* Negamus autem absolute verba illa esse Leonis Papæ; quia præterquam quod aliena sint à spiritu Pontificis Sancti; sunt insuper falsa. Nam negligentia, quam supponit Aduersarius; intelligi debere pro nimia indulgentia, Honorij erga Sergium, nondum sibi detectum hæresi infectum, ab eo vocari prophana proditio nullatenus debuit. Qua etenim ratione poterat vnquam Pontifex Sanctus Antecessorem suum, prophanum proditorem Ecclesiæ, & fidei immaculate nuncupare; cum ad summum præfata conniuentia fallaciâ carens, deberet haberi: sicque satis constabit, hanc loquendi formam esse vitis aculei sacrilegi alicuius hæretici, non autem dictaminis Spiritus Sancti oraculum.

Leo Secundus tam malè non loqueretur de Predecessore suo.

Pergit Author. *Siquidem constabat facta vno vnus confessione operationis, ac publicatum super ea Capitulum manebat; probatorum aliquot Patrum testimonijs nixum; solumque vetabatur, ut ne vna operatio diceretur, quod nonnulli falsum aliquod contra asserentium mentem inde sibi viderentur colligere: haud dubie stabat veritas pro vna illa operatione: proinde Honorius inconsultius laudans non immerito in prodicionis crimen vocatus est, sine à prauitate mentis ita scripserit, sine à simplicitate &c.* Nam Honorio ad huc non constabat propositionem illam de vnica operatione à Cyro fuisse promulgatam; ex epistola tantum Sergij nouerat, cum Cyro conuenisse hæreticos Aegypti, se communioni Catholicæ coniuncturos, si affirmaretur in Christo, vnicam existere operationem. Immo Pontifex nunquam istam de vnica operatione propositionem acceptauit; sed potius eos reprehendit, qui de operationibus Christi aliquid tanquam dogma fidei proposuissent. Dixit solum; quod pro vocabulis vnus, vel duarum operationum, dici posset vnus operatorem in drabus naturis. Quæ etiam loquendi formula à Sergio proposita tamquam verissima, ac Catholica ab Honorio fuit probata, ac commendata.

Deinde fallitur etiam Aduersarius in acceptione verborum, Honorij, quæ subiungit. *Nam qui hæc dicunt, quid aliud nisi*

INTRA

in iuxta unius vel gemine naturæ Christi Dei nostri vocabulum, ita & operationem unam vel geminam suspicantur: Ex quibus inferit ille. Indicans quo tenderet una illa asserta operatio, eò nimirum, ut una etiam censeretur natura. Sensus attamen verborum Pontificis hic est, videlicet: Non est quod disputari possit super his vocabulis, quæ proveniunt ab una natura, aut duabus naturis in Christo: nam qui dicit unam operationem, unam tantum naturam affirmat: qui verò duas operationes asserit, duas pariter naturas admittit, subditque: *Super quod clara sunt divina testimonia.* Quis autem ausit dicere Honorium in Christo duas negasse naturas? Itaque cum propositionem posteriorem admittit compertum sit, consequenter etiam ex illis duabus naturis duas operationes confirmavit, sententiam contrariam abiciens; licet ob bonum pacis noluerit hæc vocabula palam prædicari. Ex hoc antecedenti sequitur etiam non fuisse erroneum dicere, ut superius inculcavimus. *Ineptum ac stultum est dicere Dei, & hominum mediatorem Iesum Christum esse aut fuisse unius, aut gemine operationis.* Quæ verba Aduersarii valde offendunt.

Differt oe-
conomia Ho-
norij à Typo
Constantis.

Hoc autem silentium ab Honorio propositum assimilari posse Typo à Constante præscripto, falsum est: nam in Typo omnino prohibebatur non tantum prædicare, & asserere in Christo unam vel duas operationes, sed etiam penitus delebatur operatio naturalis sanctissimæ eius humanitatis, uti S. Maximus clarè euincit. Quod Honorius nunquam asseruit, sed tantum negavit contrarietatem, aut repugnantiam operationis humanæ à divina.

Pergit ulterius Aduersarius asserere, quod verba Honorij *Ambas naturas, idest diuinitatis, & carnis assumpta in una persona Unigeniti Dei Patris inconfuse indiuise, atque inconuertibiliter propria operari:* Male possent interpretari. Quippe (inquit ille) *dicturi sunt Monothelita operari propria assumpta carne, sic quasi exequendo, prout mouetur à Verbo, habetque ad illud instrumenti rationem, ut ipsa eius operatio rationem passionis habeat, non actionis, nec possit alia operatio connumerari cum operatione Verbi.* Et in confirmationem sui asserit, verba quædam adducit Macarij, quæ ostendit verbis Honorij confirmari. Sed ad utranque instantiam respondeo, falsam esse hanc illationem; videlicet ex verbis Honorij deduci posse illum intelligere, quod caro assumpta à Verbo operetur humana; non alia operatione, quam ea, quæ sibi communicatur à Verbo. Nam Honorius in eadem epistola dicit: *Utæque naturas in uno Christo unitat*

natu-

naturali copulatas, cum alterius communione operantes, atque operatrices confiteri debemus. Et subiungit. *Et diuinam quidem, qua Dei sunt operantem, & humanam qua carnis sunt exequentem.* Sicque nullatenus ex præfatis Honorij effatis deduci potest, quod ipse abstulerit humanitati Christi naturalem propriam operationem, ita vt se haberet tanquam instrumentum mortuum in manu opificis; quemadmodum interpretabantur Monothelitz: siquidem asseribat duas illas naturas, tam humanam, quam diuinam esse operantes, & operatrices, quo loquendi modò indicabat, vnamquamque istarum naturarum habere propriam sibi operationem, & facultatem, ac morum distinctum. Atque ex hoc principio respondetur auctoritati Macarij collatz cum ista Honorij: videlicet quod ille intellexit Humanitatem Verbi ita à Diuinitate regi, vt ex duobus vnica tantum esset energia: & quod diuina ex Diuinitate totaliter proueniens, sola influebat in animam & carnem Christi, quæ ex se omni facultate naturali orbatæ manebant. Ea nunquam fuit mens Honorij, sed apertius huic Sancti Leonis Magni doctrinæ adhæsit. Agit enim utraque forma cum alterius communione, quod proprium est, Verbo scilicet operante, quod Verbi est, & carne exequente, quod carnis est. Eodem eloquio vsus est Sophronius duarum in Christo voluntatum propugnator, qui in sua Synodica hæc refert. *Emanuel vnus existens & simul utraque Deus, & homo, quæ utriusque naturæ propria sunt reuera faciebat: secundum aliud, atque aliud, quæ agebat, operans. Nam quatenus Deus erat idem diuina operatus, idem erat homo humana moliebatur.* Et Sanctus Ioannes Damascenus pariter affirmavit. *Quoniam vna est duarum naturarum ipsius hypostasis, vnum eundemque dicimus esse, volentem, & operantem naturaliter secundum ambas naturas.*

Non approbat Aduersarius verba illa Baronij. *His quidem, nihil magis Catholicum dici potuisse, nihilque magis pium, ac sanctum, nihilque denique suis temporibus ad pacem in Ecclesia conservandam vtilius excogitari videri potuit.* Quibus commendat rescriptum Honorij ad Sergium super illa controuersia: Quapropter pergit Aduersarius. *Demus Catholicum, piumque pro Honorij sensu: haud tamen Sergij sensu, ac aliorum Monothelitarum, quibus cum pax inrita sub ea confessione peior bello erat, isdem interim grassantibus, vnamque in Christo destruendis operationem & c. Eaque ratione renouantibus Apollinarij hæresim & c.* Respondeo, non solum Baronium rescriptum illud collaudasse, quin, etiam S. Martinum Papam, qui de eo dixerat. *Consulitissime*

Dum operatrices dicit Honorius naturas, Monothelismum reprobatur.

Aff. 12. Sex. Syn. Lib. 5. c. 14.

Opportune à Baronio laudatū Honorium demonstratur.

scribentes. Et Agathio loquens de Pontifice suo Antecessore, qui Monothelitis scripserat, ut saltem de vnica operationis prædicatione conticerent, nuncupauit hunc Pontificem, videlicet Honorium, *Dominicis instructum disciplinis*. Si autem hoc rescriptum pro Sergij, eiusque sequacium sensu non fuit piuum, cum inde ansam sumpserint tutius spargendi suam hæresim; id culpæ verti Honorio non potuit, sed fraudi Sergij, qua Pontificem decipere intendebat. Si autem Sergius compescuisset Cyrum, & nemo super his vocabulis ferram reciprocasset; in confessio est, quod latius virus illud non serpsisset.

De ignorantia, non de hæresi Sergij Honorius insimulare poterat.

Offendit vterius Author, Sergium in sua epistola ad Honorium perperam affirmare duas operationes in Christo à nullo Sanctorum Patrum fuisse assertas: ac etiam quod ex tali assertionem oriebatur duarum voluntatum contrarietas; adduceretque pro se malè discussam auctoritatem Sancti Gregorij Nysseni. Respondeo, ex his in Sergio crassam posse argui inscitiam, non tamen exploratam fallaciam: Nam dici poterat eum non euoluisse omnes Sanctos Patres, qui duas in Christo operationes edocebant: & quod etiam prauam conclusionem educebat, non dari posse duas operationes, nisi sibi essent contrariæ, ac repugnantes: insuper quod non bene intellexerat sensum Sancti Patris Gregorij Nysseni. Vnde quoque cum in principio quæstionis Sergius apud Honorium nulla suspitione perfidiæ laboraret, ignorantia potius notam, quam malitiæ culpa maculari meruit. Ideoque eò tetendisse Honorij animum, ut Sergio palàm faceret, non dari in Christo illam duarum operationum repugnantiam, quàm hic supposebat.

Debeo tandem monere Lectorem, ne sibi obtundi permittat id, quod suis argutationibus inculcare prætendit Aduersarius; nempe quod Honorius istorum prolatione verborum: *Vnam fatemur voluntatem. Hand aliud* (ut loquitur Aduersarius), *velit in proprietate sermonis, quàm id eò esse vnam in Christo voluntatem, quia sit eius in quo sit prædicta idiomatum communicatio &c.* Non enim hæc principalis ratio est, vnde Honorius suam propositionem deducit; sed esse vnam affirmat, quia vniformis cum diuina; dum à diuinitate assumpta est natura nostra, non culpa: ut ipse subiungit.

Pergit postea Anastasium euerrere omnem errorem epistolæ Honorij. Cuius dicto omni conatu nos opponimur; quia totam operam ille impendit, ut auctoritates S. Maximi, & apologiam Papæ Ioannis colligeret ad epistolam Honorij defendendam,

dam, quæ causam dedisse eius damnationi in Sexta Synodo assererebant.

Addit etiam contra auctoritatem Anastasij. *Hæc summa Anastasiana pro Honorio defensionis superius posita, quam & arguimus temeritatis, qua parte temeritatem ipse appingit tam venerabili Synodo, ut & alijs damnantibus ex relictis hæreticis monumentis, eos qui decessissent in Ecclesia communionem, nec ulla canonica admonitione correpti usquam fuissent.* Nulla profectò temeritas appingi potest Anastasio asserenti, quoad huiusmodi partem proscriptionis Honorij, Synodum non suscipiendam esse: quia & alia Concilia, ut Chalcedonense, & Constantinopolitanum secundum, non fuisse integrè approbata à Sede Apostolica: nobis insuper magis placet sequi Anastasium, etiamsi temeritatis arguamur, quàm uti sanctam, & laudabilem, ipse zelus veritatis, atque illibata Sedis Apostolicæ, & Successorum Petri fides commendat.

CAPVT DVODECIMVM.

Soluuntur alia quorundam oppositiones.

OPPONVNT recentiores, quod nullus Pontifex Honorio anathema in Sexta Synodo dictum fuisse indubium reuocavit: vnde qui contrarium asserunt, nimis audaciz sunt redarguendi: quia antiquitati sese opponunt. Respondeo, quod Leo Secundus hoc non approbavit, ut toties inculcatum est: quoad reliquos autem Pontifices factò ipso eam reprobasse ostenderunt; dum Honorij memoriam coluerunt, uti Adrianum Primum in Lateranensi Monasterio peregris probauimus: reliqui verò omnes vsque ad nostram ætatem nunquàm ijs honoribus cæteris Pontificibus præstari solitis eum expoliarent. Addo, quod nouissimis temporibus multi comperti sunt errores magni ponderis in historia Ecclesiastica, tam respectu Chronologiæ sacræ, quàm aliarum rerum: quapropter etudiri libri, ac monimenta prodierunt, quibus adnotatur, æram Christianam, quàm modo sequimur, posteriorem saltem esse duobus annis Christi Natali. Alij tollunt ex antiqua traditione Baptismum, & accessum Constantini ad Urbem Romanam.

Nouæ Scriptorum elucidationes in Ecclesiastica historia hæc de Honorio sententiam, quamuis nouâ confirmant.

Plerique viri eruditissimi sub Gregorio XIII. consuluerunt, ut deleretur e Martyrologio Romano nomen Sancti Felicis Secundi. Nonnulli graues Authores respuunt id, quod Ecclesia Romana tradit de itinere Sancti Dionysij Areopagitæ in Galliam. Variant opiniones Scriptorum circa annum mortis Sancti Martini, ex quo ætates Ecclesia Gallicana Regum suorum signabat. Quam plurimæ reliquæ diuturno tempore expositæ venerationi publicæ, ex consensu Pontificum postea ab actæ sunt, propter memorias, quæ popularem errorem detexerunt. Hæc igitur, aliæque plurima monimenta, quorum ingens contexeretur volumen, à duobus ferè sæculis nobis innouere, ex quibus multas antiquas traditiones immutatas nouimus. Vnde non mirum si post tot transacta sæcula aliquid noui de Honorio hæcenus non tam accuratè dilucidari proponatur. Insuper animaduertendum est, fuisse aliquando Pontifices Romanos, vt post tam longam annorum seriem, mutatæ sint multæ res etiam magni momenti, quæ grauem etiam secum nouitatem inducerent, & arguerent in illorum Antecessoribus quandam negligentiam in ijs erroribus corrigendis. Attamen diuersimodè se gesserunt in plerisque alijs, à quarum mutatione sese abstinerunt. Nam in Actis Concilij Constantinopolitani secundi, & alijs multa remanserunt, quæ statim expungi debuissent, sicut Sanctus Leo Papa, & alij Pontifices decreuerunt, & tamen tot Pontifices, qui per tam diuturnum annorum lapsum Ecclesiæ præfuerunt, passi sunt, vt adhuc in varijs codicibus legerentur. Itaque eadem ratione, quæ huic instantiæ responsuri sunt Aduersarij, & nos quoque ad obiectum responsum dabimus.

Præterea non me fortassis aberrare crediderim, si asseram Pontifices decipi potuisse in aliqua re facti historiam respiciente, quam examini non supposuerunt: quemadmodum apparet in causa Honorij. Nam hi omnes (si credere fas sit) illum inter damnatos connumerarunt per transennam, & inconsideratè. an fuerit Pontifex Romanus, eo quod in varijs codicibus nomina valde confusa legantur, nempe: *Anathematizamus Sergium, Cyrum, Honorium, Pyrrhum, Paulum, Petrum &c.* Vnde fieri potuit, quod Pontifices nominando adeo promiscuè omnes istos anathematizatos, non aduerterint distinctè inter eos aliquem fuisse Pontificem Romanum; dum nomini Honorij titulus ille distinctè non fuerit adscriptus, quod pariter luculenter deducitur ex eo quod etiam in Breuiario Romano id ipsum olim inconsideratè repetebatur.

Aliam

Errare potuisse Pontifices in facto istius historiz contra Honorij dicendum.

Aliam quoque addunt fortiorem oppositionem circa Actorum Sextæ Synodi sinceritatem; nimirum quod idem Diaconus Agatho, qui adfuerat Concilio, & Acta descripsit, testatur quod cum mandato Philippici Acta illa flammis dicarentur; exemplar à se fideliter scriptum occultarit: & propterea temeritate non carere, de eorum sinceritate dubitare. Respondeo, non mereri plenam fidem huius Diaconi Agathonis assertum, qui (vt aliàs indicauimus) Monothelismo fauebat, sicuti & cæteri, vt in Actis Sextæ Synodi apparet, qui adhærebant suo Patriarchæ Georgio. Et licet postea errorem abiicerit: tamen clanculum Paulo, & Theodoro assentiebatur, qui postea Patriarchatum conscensus, se malè erga fidem Catholicam affectus ostendit. Hic autem recolat Lector, quæ contra Diaconi istius fidelitatem in Dissertatione tertia adduximus.

Agathonis Diacono neganda fides.

Ad alteram obiectionem circa mandatum Imperatoris ab ipso Agathone Diacono prolatum, vt restituerentur imagines, atque nomina Sergij, Honorij, cæterorumque à Concilio damnatorum, quod argumentum præbebat fuisse Honorium cum cæteris condemnatum. Respondeo huius facti testimonium ab auctoritate istius Diaconi suspecta duntaxat deponi: idèò integram non mereri fidem. Insuper hoc nihil aliud probare quàm id, quod hæcenus demonstrauimus: videlicet quod opera Monothelitarum, & ex Actis confusis, ac commixtis, sparsa fuit in Orientem, atque etiam continuata fama de Honorij condemnatione à Sexta Synodo, nulla habita ratione legitimæ à conuenticulis Græcorum postea celebratis sub eodem titulo, atque in eodem Trullo. Ex quo concludo, quod huiusmodi illusiones non adequatè probant, Honorium fuisse in vera Oecumenica Synodo anathematizatum: vnde cum huiusmodi Honorianæ proseriptionis fama percubisset (licet à Conciliabulo ista emerisset) nomen imaginemque Honorij à Philippico nõ incassum restitutum fuit: hoc autem nostræ non officit opinioni.

Subdunt Aduersarij ad instantiam factam à defensoribus Honorij: non oportere rationem haberi verborum Agathonis Papæ, quibus in sua suggestione, vt supponitur, ad Concilium celebrat illibatum suorum Prædecessorum fidem. Nam Patres Concilij præcipuè intenti erant ad destruendum Monothelismum, & stabiliendum dogma de duabus voluntatibus in Christo. Et in hoc tantum vsque ad astra extollunt suggestionem Agathonis, quæ multas egregias pro hac causa auctoritates

Falsū est Synodum non recepisse ad Agathonis Papæ literas, nisi in causa dogmatis.

edebat tam sacratum Scripturarum, quàm Sanctorum Patrum hanc Catholicam veritatem præclare corroborantes: cæterum reliquas assertiones in eadem suggestione contentas nullius pensi habebant, aut non advertebant; sicut neque verba etiam Pontificis, quibus in epistola sua Ecclesiæ Romanæ gloriam extollebat. Dico, me fateri non fuisse acceptata singula verba in ea suggestionem Agathonis perscripta: sed negari non potest, duas præcipuè res ab hac Synodo fuisse necessario susceptas, ac probatas, quia ab ea confirmandæ erant, sicut de facto stabilitæ fuerunt. In primis dogma orthodoxum de duabus voluntatibus in Christo. Secundò condemnatio expressa hæreticorum iam ante à Synodis Romanis nominatorum, quorum etiam distinctum catalogum Agatho ad Concilium scripserat, nempe de Sergio, Cyro, Theodoro Pharanitano, Petro, Paulo, & Pyrrho quatuor Patriarchis Constantinopolitanis. Hinc liquet Synodum non dictamina, & auctoritatem Agathonis secutam, sed potius contra eius suggestionem egisse, si Honorium proscripsisset. Duo enim illa tantum Pontifex à Concilio exigebat, non verò ut Pontificis Romani causæ cognitionem susciperet, iudiciumque anathematis in eum proferret. Nec illam facultatem sibi concessam ab eodem Agathone deduci poterat ex clausula illa *condemnandi eos, qui usque in finem hæreticis fuerint consentientes*; cum expressè in eadem suggestionem Agatho, Honorium alacri zelo in ipso quæstionis principio sese eis opposuisse tæstetur, dicens de illo, *Dominicis imbutus doctrinis &c.* quibus eum orthodoxum, atque veritatis propugnatorem ostendit, cum ab alijs iudicaretur nimium indulgens. Et hanc quidem Honorij commendationem sæpius repetens Agatho, non reliquit Græcis locum censura afficiendi suum Antecessorem Pontificem, quem ipse laudibus attollebat, nec eum *usque in finem* consentientem alicui errori probare poterant calumniatores.

Ad hoc quod opponitur de Agathone, illum nimium extollere illibaram suorum Antecessorum fidem; cum de Liberij, aliorumque Pontificum lapsibus constet: iam alibi fusè ostendimus hoc non tantum ad orthodoxam doctrinam in Prædecessoribus suis in genere conservatam referendum; sed etiam in specie ad Honorij defensionem, in occasionem istius pullulantis hæresis Monothelitarum, quæ Orientem suo tempore infecerat, strenuè susceptam. Vnde cum omni veritate de suis Antecessoribus in hac materia (non verò de Orientis Patriarchis) asseuerare poterat Agatho, nullum illorum hoc errore fuisse conspersum,

com-

Nulla data
eis facultas
ex Agathonis
suggestione
Honorium
damnandi.

comprehendendo etiam Honorium , sub cuius imperio hæresis ista inter Græcos Orientales caput extulit .

Contra instantiam nonnullorum Aduersariorum sufficientis causæ Honorij discussionis ante Concilij condemnationem propugnantium . Dico quod quicumque attentè Acta Concilij perpendit , profectò comperiet , nullam prorsus aliam fuisse adhibitam examinis diligentiam , præter prælectionem epistolæ Honorij , & eiusdem collationem cum authographo Constantinopolitani Patriarchij . In quo duplicem errorem reperio : In primis , dum non sciscitatu sint , an aliæ eiusdem Honorij extarent epistolæ ad Sergium , Cyrum , ac Sophronium ? cum exploratum sit hunc Pontificem ad istos Episcopos iteratò scripsisse , ut in prima nostra Dissertatione probauimus . Ex ijs namque epistolis , huic in Concilio euolutæ posterioribus , mens , atque intentio Honorij clariùs paruisset ; quomodo nempe in principio , dein etiam latius serpente hæresi se in omnibus gesserit , & apertè Græcis constitisset , Honorium non semper primæ silentij oeconomie adhæsisse ; sed pro temporum opportunitate indemnitati doctrinæ orthodoxæ prouidisse .

Negatur satis fuisse expensas Honorij epistolas à Concilio .

Secundo loco quantum ad collationem literarum Honorij cum authographo Patriarchij , ego optatem ab Aduersarijs edoceri , quanam fuerit illa diligens discussio ab eis allata de sensu , ac mente Honorij in verbis epistolæ productæ ? Nam in Actis nihil aliud constat , quàm quod facta collatione cum authographo Patriarchij iudicatæ fuerint plenæ abominationis , ac hæresis : & sic ad prius argumentum redeundum erit , tum quoad iustificationem optatam à Legatis , quæ non inuenitur , tum quoad exemplum defensionis Macarij , quæ non debebat accuratior admitti , quàm illa , quæ pro Pontifice Romano necessaria fuit . Itaque concludendum causæ , ac epistolarum Honorij , discussionem , aut nullam , aut insufficientem extitisse . Tandem opponitur diurnum Pontificium , ex quo Pontifices electi de more præstantes fidei professionem , etiam in ea inter condemnatos à Sexta Synodo , Honorium Papam recensebant . Ad quod respondeo , graue de hoc diurno dubium ingeri , cum nullum eiusmodi in Archivio Vaticano extet . Cardinalis Baronius accuratissimus antiquitatum indagator præsertim manuseriptorum in Vaticano reconditorum , atque in alijs bibliothecis celebrioribus Romæ latentium , nusquam tale aliquod diurnum ab Aduersarijs citatum perlustrauit : quamuis in Annalibus suis diurni Pontificij memoriam faciat , valdè ab illo , quod .

quod supponitur, diuersi. Ego equidem in instructissima Reginz Suetiz Bibliotheca Romæ inueni certam quandam fidei professionem Pontificis Romani, in qua non exprimuntur nomina damnatorum à Concilijs, sed tantummodo hæreses ab iisdem condemnatz, & quidam præcipui hæresiarchæ: ita vt contra stylum huiusmodi fidei professionis Pontificum; diurnum illud ab Aduersarijs supplicum summa fide labore; maxime dum Honorij meminit. Verum cur amplius immoror in refellendo hoc libello? cum satis in Dissertatione præcedenti de eo discussio à nobis facta fuerit, ad quam Lectorem remittimus. Reliqua autem obiecta facile ex fundamentis in Dissertationibus prædictis diluentur. Verumtamen cum nuperimè opusculum aliud in lucem prodierit, in quo duo potissimum Capitula Honorij acriter sugillant, opera precium duxi, vt integrè hanc Honorij controuersiam peruoluamus, ijs etiam obiectis in sequentibus satisfacere.

CAPVT DECIMVM TERTIVM.

Nouissimi alterius Theologi obiecta enodantur.

PRÆMONERE hic volui Lectorem cuncta ferè argumentorum tela, quibus Honorianæ innocentiz moles ab Aduersario oppugnatur, à Forbesio, Combefis, alijsque Theologis, quibus supra responsum est, fuisse mutuata. Vnde Lectori superuacaneum videbitur eadem retexere, quæ fusè iam retulimus. Attamen, ne istorum obiectorum viui eludere videamur, paucis saltem ea delibare obstringimur, proptereaque si aliquid iteratò referatur (veritas etenim vna eademque est) benignus Lector indulgebit.

Perspicacis ingenij doctrinaque conspicuus ille vir nos redarguit nimis erga Honorium zeli, dum Acta Sextæ Synodi deprauata fuisse propalamus: ex quo grauem hæreticis ansam præbemus sugillandi quamplurima in Sexta Synodo; alijsque generalibus Concilijs in honorem Sedis Apostolicæ, ac Orthodoxæ fidei defensionem stabilita, firmataque aduersus hæreticæ prauit-

prauitatis perfidiam; subnectiturque quod si Honorij proscriptio in Actis dilucide contenta in dubium reuocetur; Sergij verò Cyrique damnatio admittatur; perniciofa ipsis Orthodoxis suspicio veritatis oborietur. Quibus satisfacere arbitror, dum admonéo, quod orthodoxi Scriptoris manus est discretius vti stylo; atque hæreticis vera à falsis selecta exponere. Hinc etenim facilius ipsis aperitur aditus ad præstandam nobis fidem: cum veridicos nos, neque ab ipsis omnia extorquere cupientes animaduertant. Quippè norunt omnes, quod definitio tantummodo alicuius dogmatis, atque alterius circumstantiæ principalis illi adnexæ, pro qua Synodus coacta fuit; tanquam infallibile oraculum omni veneratione dignum accipienda sit; ei que contradicere, vel in dubium eam reuocare placulum foret. Verum pleraque alia in Actionibus Synodalibus conscripta semper hanc sibi infallibilitatem adeptæ fuisse, quandoque inficiari fas est: vt S. Gelasius Papa de Chalcedonensis Synodi actis nos admonet: *Non omnia (inquit) passim, à quocumque dicta, vel ubicumque (etiam in Synodalibus Actis) scripta indifferenter accipere, sed retentis bonis quæ noceant refutare.* Cum igitur definitio dogmatis de voluntariis Christi, & damnatio Sergij a secularumque, iuxta Agathonis suggestionem, quam excedere non licebat (vt ipse testatur) etiam in nostra sententia diserte propugnentur: nullam hæreticis viam pandimus eludendi Conciliorum textus. Siquidem veritatis propalatio eorum animos magis emollicuitque: vnde cum constet, vti supra ostendimus, aliquod mendum irrepsisse in Actis Synodorum, vel ea non approbata à Sede Apostolica esse omnia, vt in Actis existant, veritas ipsa non celatur, sed propalatur. Quod verò sequeretur exinde Leonis epistolas ab hæreticis confectas esse; nil officit; doctis enim patet inolitus hic Græcorum mos. Nec ideo quisquam irascatur: non etenim hæc simplex coniectatio, & argumentatio similis de casu ad casum; nam pluribus validissimis rationibus suo loco istas epistolas supposititias ostendimus.

Idem de Agathonis Diaconi testimonio parui faciendo mox indiximus; nam Georgio, ac Theodoro Monorchelitis ministrabat; ideoque in fide suspectus; pluraque contradistoria asseuerat in sua peroratione. De septima, & octaua Synodis Honorij recensentibus, iam in responsione ad argumenta Melchioris Can; earum auctoritati satisfeci. Si Anastasius, vt rectè aduocatur in præfatione octauæ Synodi, corruptos à Græcis Sy-

*In Libell. de
vinc. anath.
Hæreticis ve-
ra detegenda
sunt.*

nodorum codices detegit, nullius tamen depravationis in sexta, septima, & octava de hac Honorij proscriptioe meminere: hoc idem contigit, quia in Actis septima, & octava Synodorum Honorij nomen non inuenerat, sed tantum in Actis Sextæ Synodi. Siquidem asserere nulla ratione potuisset, quod Honorij damnatio à Sexta Synodo emanata, canoni Chalcedonensi ab Apostolica Sede reiecto conferenda sit: si à duobus Concilijs posterioribus Pontificum approbatione obfirmatis Honorium execratum nouisset. Libellum autem Pontificalem Anastasium non compilasse doctis patet. Immo idem Pontificale in Agathone Honorij nomen retinet. Cæteris Auctorum antiquorum auctoritatibus ab eo allatis in fine præcedentis Dissertationis satisfacimus.

Quod autem ille subijcit; difficile creditu, Constantinum. Quartum Romanæ Sedi obsequentiissimum fuisse sacrosanctæ Sextæ Synodi Acta à Theodoro, aut Monothelitis tam impudenter coram se deturpari. Dico acta confusa post Constantini obitum sub Iustiniano filio in lucem prodixisse, cum deperdita tandem reperta apparuerint coram Pseudo-Synodo, vt supra ostendimus. Si addit, quod Legati Pontificij in septima, & octava Synodis Honorium cum Monothelitis damnatum audientes omnino obmutuerint: vnde haud mirum quod eodem silentio in sexta Synodo vsi fuerint. Eos tamen in septima, & octava Synodis tacuisse fateamur; quia nusquam Honorius in illis Concilijs cum hæreticis nominatus est, vti suo loco indicauimus.

Legati Apostolici siluere quia præsentibus non fuerunt.

Dum silentium Legatorum in Concilio pro tuenda Honorij causa laudatur, quia Legati vna cum Patribus Orientalibus in prinatis congressibus Honorij causam euoluerant: Respondeo quod licet hoc gratis assertum admittamus. (huiusmodi enim Pontificis inaudite damnationis inquisitio palam coram vniuerso Concilio fieri debuit) attamen in priuata hac discussione ea quæ ad fauorem Honorij Ioannes Quartus cum Synodo Romana iam peregerat, ac Sanctus Maximus verbo ac scripto secundum Honorij mentem protulerat, Legatos adduxisse asserimus: quibus Patres Orientales conuicti acquieuerunt. Quod si contrarium ex Actis euincitur, cum ipsimet cum anathemati subiecerint: id non à Patribus Oecumenicæ Synodi, sed ab alio conuenticulo sine interuentu Legatorum peractum sæpius probauimus. Instabat à pari: nimirum ne voculam quidem repertiri adductam in Lateranensi, vel in Sexta Synodo ab Orientalibus,

Priuate discussione verum pandere debuit.

libus pro tuendo suo Patriarcha Sergio ; sed statim eius epistolis perlectis aduersus eum insurrexisse : vnde eadem ratione repetitis Honorij epistolis in eum Synodus obmutescens Iegatis exarsit . Ratio quippe disparitatis toties Lectori suggesta , ac inculcata primo fundatur in præminentia Romani Pontificis supra Patriarcham Byzantinum : vnde cautius , ac solentiori discussione in Honorij , quàm in Sergij causa procedere operæ prærium erat . Secundò non ob epistolam Honorio à Sergio scriptam quæ nec in Synodo Lateranensi perlecta est , sed ob eam ad Cyrum editam , atque ipsius confirmationem in Edhefi , & Capitulis à Cyro Alexandriæ expositis , anathemate Sergius in Lateranensi Concilio confossus est : vnde cum Sextæ Synodi Patres confirmare deberent (vt Agatho in sua suggestione præceperat) & dogmata fidei & damnatorum nomina : idèò Sergij causam strictiori perquisitione non discusserunt . Verum Honorij causa nunquam hæcenus fuerat excussa ab Orientalibus , vel ab Oecumenico Concilio : immò à Romana Synodo sub Ioanne Quarto examinata , & ad sanorem Honorij decisa : quapropter non satis fuit simplex duarum epistolarum lectio , quæ rectum sensum præferunt ad eum condemnandum ; quemadmodum Sergio ob plura eius opera Monothelismum comprobantia damnato obtigit .

Vrget quoque Legatos siluisse ; quod optimè nossent se operam perdituros ; si argumenta ad Honorij defensionem adduxissent : nam etiam ipsi reluctantibus Honorium anathemate percutiendum præuidebant . Verum pro certo haberi nequit , quod reluctantibus etiã Legatis Apostolicis Synodus Honorium proscripsisset . Nam Oecumenica Synodus placito Pontificis , cuius personam Legati representant , semper coherere , ac nunquam ipsis renitentibus quidquam statuere consuevit : immò cum non annuens , vel non præsentibus Legatis actio aliqua conficitur , inter legitimos Concilij Oecumenici factos adnumerari nequit , atque ab Apostolica Sede vt plurimum reprobat . Sic plura Ecclesiastica monumenta nos edocent . Quamobrem ruit illa suppositio : nempe hac arte Legati quodammodo refundere voluerunt totam damnationis inuidiam in Orientales quàm inaniter suscipere defensionem eiusdem , certi nimirum de subscribenda tandem damnatione . Quis etenim eos cogere poterat ad subscribendam Honorij damnationem ? Dicant quid velint Aduersarij : perpetuum etenim in Actis Legatorum solcordia testimonium exaratum legimus .

Ratio disparitatis in dam-
nando Sergio
ab Honorio.

Nō adeò cer-
tum Synodū
Oecumenicā
reluctantibus
Legatis Ho-
norium dam-
naturam.

Nec adeò
ignari erant
Legati.

Inertia Dissertationis capite Sexto ostensum fuit, Legatos Apostolicos non modo zeli ardere, verum etiam non vulgari eruditione, ac doctrina refulsisse, quod ex tot ipsorum responsionibus, instantisque in actis relatis, & à nobis satis expensis euincitur. Exinde Aduersarij fuit instantia de inertia Legatorum: Agathonem enim potius modeste de ijs locutum, quàm de ignavia eos, insimulasse dicendum: immò si per ignorantiam deliquissent, maior hinc aperiri poterat via Agathoni, ac Leonino non approbandi Apostolica auctoritate damnationem Honorio eorum ignavia infligendam.

Ex verbis Agathonis Honorij damnandi facultas Synodo auctoritate data.

Uterius pergit, quod si limitata fuisset Legatorum auctoritas circa dogmatis definitionem, & damnandorum nomina, neque Macarij, Stephani, Polychronij anathemari se subscribere potuissent: quos Agathonis epistola non recenscebat: unde patet ex Adriano Secundo eam facultatem etiam quoad Honorium Legatis concessam. Quoad primum, constat ex verbis Agathonis damnandos fore etiam eos, qui Monothelismum sectabantur, uti erant Macarius, & reliqui. Quoad secundum, minime eis datam fuisse potestatem ab Agathone Honorium damnandi ex verbis Adriani supra contra Canum probauimus. Absurdum tamen est ex his Agathonis verbis, *quibus eis consentaneis usque in finem demonstrati sunt*; ita inferre: nempe, quibus verbis videtur includi Petrus vel etiam Honorius: siquidem, quoad Petrum, hoc superuacaneum erat affirmum: utpote iam in Concilio Romano damnatus, & in Agathonis epistola cum hæreticis Concilij designatus erat: unde ea verba ad Petrum referri nequeunt; neque pariter ad Honorium, qui in communione Catholica obierat, & cuius memoriam Roma venerabatur, quod sanè non solum Legatis, sed etiam Orientalibus constabat: quin etiam satis compertum ipsis Patribus esse debuit, quod usque in finem vitæ Honorius Sergio minime assenserit: nam Sophronius Honorium secum sensisse iactauit, immò Honorius Acta Synodi Hierosolymitane contra Monothelitas suscepit. (quæ omnia cum alijs rationibus validissimis in prima Dissertatione protulimus.) Id egisse Legatos in priuatis conuentibus, sed incassum vrget Aduersarij: quibus in re tacti momenti, nulla adducta euidenti ratione, cedere nolumus.

Iridet ulterius, quod Græcos perperam de huiusmodi corruptelis, ac imposturis in vitandis epistolis, ac Synodis gratis fugilemus. Verum audiat S. Maximum, qui ad Marinum scribens de Honorio, cuius epistolæ verba suis commentarijs illustrauit.

strauerat, ita concludit. *Et volunt sicut eis olim moris & nunc est, furtinis, & falsis narrationibus eos, qui contra se agonizant ad se attrahere: & sensum fraudare, qui se nullatenus sequitur.* Subijcit huiusmodi Græcorum dolum statim fuisse ab eruditis detectum: verum de actis Sextæ Synodi aliter actum esse. Dico non semper ita obtigisse: nam Canones Pseudo-Synodi sub nomine Sextæ Synodi, in quibus tota latet calumnia, non nisi post ducentos fere annos à Patribus octauæ Synodi (vt plurimi volunt) detecti fuere. Quoad Humbertum quoque ab ipso adductum, cum is post decimum sæculum vixit, post quadringentos annos easdem Græcorum technas detexit. Plura alia exempla proferre possemus: sufficere tamen hic in memoriam reuocare, quod pleraque nouissimè ab eruditissimis viris passim in lucem eduntur, quibus antiquorum nonnulli errores nobis à pluribus sæculis ignoti deteguntur. Verum ne argumenti vini, effugere videar, reminiscatur, quod Anastasij solertia huiusmodi Actorum confusio à Græcis concinnata patefieri cæpit: Siquidem dum Honorium in Actis Synodi Sextæ nuncupatum inuenit, mox aliquis Græcorum dolus eius animo subijt.

Præterea insistit demonstrare, quanto studio Orthodoxi Patres à silentio vocum de operationibus Christi abhorruerint: adeoque Typum hoc præcipientem proscripserint, quod cum Honorius in sua ad Sergium epistola inculcauerit, damnari à Concilio meruit. Verum longo in superioris Dissertationis posterius capitulis sermone ostendimus diuersitatem formulæ in Typo expressæ, ac oeconomiz ab Honorio approbatæ: indicauimus quoque distinguenda tempora, quibus Typus damnandus erat, & suppressio vocum toleranda: hæc etenim in exordio controversiæ ob bonum pacis cum Theodosianis admitti poterat: ille verò post definitionem dogmatis à Concilio Romano sub Ioanne Quarto sanciti, & Monothelismū vbique protensum non fuit amplius tolerandus. Quare Lector superius relata reuoluat, ex quibus hæc & alia similia obiecta circa Typi, & oeconomiz paritatem facile diluentur, quæ inferius ab Aduersario proferuntur. Distinguenda est autem temporis ratio: plura etenim initio tolerata, lapsu temporis erant abiicienda. Neque conuincit limitatio ingeniosè adducta: nempe quod diuersa ratio adhiberi debeat inter dispensationes, & oeconomias in negotijs fidei circa personas, & circa doctrinas malè olentes: siquidem non præcipiti impetu poenas aduersus personas Maiores nostri incusserunt; at circa doctrinam nulla opus est oeconomia.

Collect. Anast. p. 39.

Diuersissima ratio Typi ab oeconomia Honorij.

nomia, aut dispensatione, sed per quos spectat, statim definendum est. Respondeo ut plurimum ita gestum esse; nihilominus aliter etiam obtrixisse: Pontifices enim nouitatem vocabulorum ob copiosas Græcorum cauillationes suspectam semper habentes, quid ipsi de ijs sentirent, animo paululum hærentes, illa statim execrata habere ac hæretica declarare noluerant, ut plura Ecclesiastica nos edocent exempla. An verò Leonis Magni, & Gregorij Nazianzeni acres quærimoniæ aduersus Pastorum inertiam socordiamque ad Honorium sint referenda, uti supponitur. Non ego in tota prima Dissertatione ad Honorij zelum demonstrandum concinnata idoneus ero iudex, sed Diuus Maximus toties Honorij studium in refellendis Monothelitis commendans, Diuinumque eum proclamans calculo suo sententiam pronuntiabit.

Non ob silentium Sergij damnatus.

Hinc non sequitur eadem excusatione Sergium, Cyrumque, quia Honorius fulciri, quia ultra dolosum à Sergio propositum silentium, eius expressa Ecthesis constructio, ac vnus voluntatis definitio exhibita est, ob quam à Synodis Romanis proscriptus est; in silentium autem initio suggestum hæresis nota non comperiebatur, uti probauimus in tertia Dissertatione: verum post Synodalia decreta œconomix defensores excusationem non meruere. Silentium verò ab Honorio propositum, nec Concilio Chalcedonensi, neque Leoni, neque alijs SS. Patribus aduersabatur; immò ad eorum sententiam conualidandam, sine Neophytorum scandalo, Honorius hoc inuenit silentij antidotum.

Denuò instat Basilianam œconomiam cum Gregorio Nazianzeno in causa Macedonianorum, & alias huic similes esse admittas, quia alio synonymo illarum vocum significatio exprimi poterat. Honorianam verò non ab similem esse illi œconomix, quam Ariani incassum ab Imperatore Constantino subripere conabantur; qua videlicet dispensaretur silentium de voce homousion, nulla alia subtituta, quæ dilucidè æqualitatem, & consubstantialitatem Verbi cum Patre significaret. Miror quod Aduersarius minime animaduertat in prioris epistola Honorij, hæc recenseret: *Hortantes vos, ut unus vel gemina nonne vocis indistinctum operationis vocabulum aufugientes, unum nobiscum Dominum Iesum Christum filium Dei veri Deum verissimum in duabus naturis operatum diuinitis atque humanitatis &c.* Et in alia posteriori. *Ablato geminae operationis vocabulo, ipsas potius duas naturas, idest diuinitatis, & carnis assumptas in una persona unigeniti*

Aequiualens vocibus operationum substituit Honorius.

geniti Dei Patris inconfuse indiuise atque inconvertibiliter nobiscum predicare propria operantes. Ex quo liquet oeconomiam Honorij non esse similem Arianæ dispensationi, quæ nullam aliam suggererat consubstantialitatis vocem, ac synonymum eius vocabulum: nam Honorius suppressis illis operationum vocabulis æquiualens subiicit: nimirum Christum in duabus naturis propria operantibus, vel diuinitus, aut humanitus operatum &c. Cæterum oeconomia Honorij cum Iudæis, quod tanquam aliquid summum horrendum idem obijcit manifestè negatur: nam à Iudæis non tantum vocem circumcisionis, sed et ipsam Christiani auferri requirunt. Sicuti & ipsi Iudæi non vocem baptismatis, sed ipsum baptisma tolli prætendunt. Honorius vero totus in auferendis operationum vocabulis animum vertit; sed ambas naturas propria operantes, & operatrices in Christo appellans, eas nequaquam diiungit, vnde paritas argumenti cornit.

Obstupeſco quo pacto oeconomia Honorij tam acriter impugnetur ab Aduersario, utpotè contraria vſui Ecclesiæ, ac Pontificum stylo, Sacræ Scripturæ, Conciliorum, ac Sanctorum Patrum auctoritatibus repugnans. An fortè Sanctus Martinus Papa errauit, quando reſcripſit Honorium *confuſiſſimè* Sergio ac Cyro reſponſiſſe? vti ſuo loco demonſtrauiſimus. fortè deceptus eſt Sanctus Agatho Papa, cum Honorium *Dominicis inſtruſtum doctrinis* ad Sergium reſcripſiſſe, vt ſaltem tacendo ab ea opinione deſiſteret? quod pariter alias ponderauiſimus. Doctiſſimi itaque illi Pontifices Honorij oeconomiam in ſuis comprehenſam epiſtolis ſummis laudum præconijs commendarunt, & recentiores ipſam tam inconfultam, tam erroneam, tam impie prolatam aſſeuerant, vt contra Concilia, Patres, ac Scripturam eam militare aſſtruant. Hoc à Sancto Martino, & S. Agathone à Concilijs Oecumenicis, & Orientalibus Patribus ſummopere celebratis contrarium noſtris Doctõribus ſuſtineo. Quoad locum Viſtoris Carthagenſis ad Theodorum Papam ſcribentis dicimus: Lectorem Eccleſiaſtica monumenta euoluere debere in gl'is Theodori: ſubinde etenim admirabitur, quot ſtimulis Theodorum Pontificem ab Africaniſ Patribus ad Paulum Monotheliſtam damnandum vrgeri oportuerit: quot epiſtolas proſtiusmodi re zelantes illi Antiſtites ad eum direxerint: adeo veritati concinit, præcipitantiam Sedi Apoſtoliæ in damnandis hæreticis vt plurimum diſplicuiſſe: ac propterea Aduerſarios ob huiusmodi ſilentium, ac initio quæſtionis ob eius conniuentiam.

Oeconomia Honorij non opponebatur Concilijs, atq; à Martino, & ab Agathone collaudata fuit.

tiam in Monothelitas adhuc non penitus detectos, tantum Pontificem immerito lacerare concludimus.

Alteram attingit viam ad iustitiam anathematis in Honorium illati validius comprobendam: nempe Honorium à Concilio proscriptum ob nimium fauorem suo rescripto Sergio præstitum nam satis compertæ erant Sergij fraudes, quibus inuexerat Monothelismum: unde nulla ratione Honorius eius epistolam commendare debuit. Hoc respondemus indirecè accidisse, & præter ipsius Pontificis mentem. Certissimum etenim est notas ei nequaquam fuisse Sergij technas: eo etenim tempore nondum pro hæretico diffamatus, vt Chronologiam accuratè legenti li- quidò patebit. Verum à Legato Sophronij de eius versutia Papam edoctum in eum insurrexisse, & acerrimas ad eum epistolas conscripsisse ostendimus: quare igitur prioribus dumtaxat, & non istis posterioribus dolosè suppressis Honorij epistolis tota Anti-Honorianorum moles innititur? nisi quia ipsum verè proscriptum à Synodo volunt: atqui de iure damnandum non fuisse fusiori stylo, ac validis argumentis supra probauimus.

Porrò licebit mihi retorquere argumentum in ipsos Aduersarios, qui Liberium non equidem Arianum, sed fauentem Arianis à Clero Romano detestatum, atque abrenunciatum, aliaque fulmina anathematum in fautores hæreticorum à diuersis Pontificibus, ac Concilijs intorta recensent. Cum igitur Ecclesia Occidentalis, ac Romana nunquam à Catholica communione Honorium viuentem, vel defunctum, & à Sexta (vt supponitur) Synodo proscriptū abiicerit, consuetisque Pontificum honoribus expolauerit: optimè Aduersarios fateri obstringo, Honorium non defecisse, sicuti Liberius lapsus est, hæreticis nequaquam fauisse, vti non Oecumenici Concilij, sed conuen- ticuli Patres dictitabant.

Cæterum abstinere precor Lectorem ab impto aduersus Honorium conceptu, cum euoluerit ea verba. Honorius non tantum Sergij personam, seu dignitatem laudauit, sed & illius consilia, seu potius fraudes in odium fidei excoGITatas, & approbavit, & fidelibus amplectendas proposuit &c. & alia. Nec verbum poterit in eiusdem epistolis reperiri, quo conetur Sergium ab exhibitō veneno vnus in Christo voluntatis expurgare. Quin immò de quæstione celeberrima vnus, aut duplicis in Christo voluntatis vilissimè sensit: quamuis ab eius veritate penderet firmitas Concilij Chalcedonensis, & epistolarum Sancti Leonis. Monco igitur Lectorem, ne ista audiens à recta erga Honorium

men-

In eo quæstio-
nis exordio
Sergij fraus nō
patebat Ho-
norio.

Ex honoribus
Pontifici præ-
stari solitis,
Honorio sem-
per præstis o-
ptimè argumē-
tatur eiusdem
innocentia.

mente doellnet. Enimvero Honorius Sergij intimum virus, ac cor astutia reſectum penetrare haud potuit: immo cum ipſe Sergius ad calcem epiſtolæ Apoſtolicæ Sedi ſuorum dictorum cenſuram appoſuerit, male de fide eum ſentire merito Honorius argumentari nequiuert: fraudes Sergij non commendauit; neque Eccleſiæ eas ſequendas propoſuit: laudauit tantummodo oeconomiam pro bono pacis, vti ſupponebatur, repertam. Non nihil tamen aduerſum eam protulit, cum ex dualitate operationum ſequi neceſſariò iplarum operationum contrarietatem falſum eſſe ei oſtendit.

Ad id quod dicitur, nempe quod viliſſimè ſenſerit de Chriſti voluntariis, quid reſponderet Maximus Theologorum illius temporis vertex? qui ſic tradit *Honorium Romanum Papam non diſſiteri reor naturaliter in Chriſto voluntarium dualitatem in epiſtola, quam ſcripſit ad Sergium, eo quod vnam dixerit voluntatem; ſed potius conſiderari, & hanc fortaliſſis etiam conſtabilitate*.

Collect. Anast. p. 26.

Quod ſi obſcurè locutum fuiſſe Honorium in ſua epiſtola lubinſentur, hoc fortaliſſis à verſione Græcorum, vel ab aliqua verborum permutacione ab ipſis dolosè facta prouenit: quod Sanctus Maximus ad Marinum ſcribens proſiteretur: *licet hoc nunc fit ſcſitum ab his, qui hanc in Græcam vocem interpretati ſunt.* Cæterum abſtinere debet, quiſquis ſit, à tam acuti Honorij literarum cenſura: nam non modo commendari meruerunt à Sancto Maximo, à Sancto Martino, & à Sancto Agathone, viris ſumma erudicione, ſacræque Theologiæ ſcientiæ præclariffimis, verum conſcripta fuere ab homine præſtantiſſimo, de quo ita ſatur Sanctus Maximus. *Insuper & cum qui hanc per inſſionem eius Latinis diſſauerit diſſionibus, Dominum videlicet Abbatem Ioannem ſanctiſſimum Symponum; & alias: qui totum Occidentem cum alijs virtutibus, tum dogmatibus fidei Chriſtiane illuſtrant: quæ mobrem non adeò in opprobrium adduci ex debent à recentioribus noſtris, cum à Theologis antiquis celeberrimis docti Pontificis, & doctiſſimi Scribæ mentis, ac calami ſectus exiſtimentur.*

Nò adeò ſperanda, ac vieuperanda Honorij epiſtolæ, quæ à doctiſſimo viro exarata fuere.

Subijcit quoque contra nos, Georgij Byzantini Patriarchæ instantiam Concilio porrectam, vt nomina deceſſorum ſuorum in anathematiffimis ſilerentur. Satis igitur conſuevit fuit (ait) vt ſimul cum quatuor illis Patriarchis proſcriberetur Honorius, & ſic demulcerentur aures Orientalium ad Sextam Synodum, alacrius accipiendam. Hoc argumenti ſpiculum in nos vibratam retorquere ſic facilè poſſem. Quando Georgius pro ſuo-

Ex instantia
Georgij publi-
cè non procla-
mandi nomina
Patriarcharū,
cum ijs Hono-
rium non re-
censeri optimè
infertur.

rum Patriarcharum nominibus supprimendis in anathematiza-
nis Concilium deprecatus est, iam ab eodem Concilio in Ho-
norum telum anathematis iaculatū fuerat, uti Acta supponunt.
Unde cum alijs ipsius quoque nomen necessariò proclamandum
Iam ergo Orientalium autes animique pacati erant, Romanum
Pontificem cum suis Patriarchis proscriptionum animaducentes.
Immo ex hac Georgij instantia haud perperam Honorium mi-
nimè ab ipsis damnatum coarguebant: siquidem si demulceba-
tur eius animus ex tali communi proscriptione Honorij, & suo-
rum Patriarcharum; cum Georgius petierit, eos publicè non
proclamari; euidenter ostendit animum valdè exacerbatum, &
dolentem, eo quod Honorij nomen cum suis Patriarchis publi-
cis anathematismis minimè subijciebatur: quia à Concilio om-
ninò innocens ab impacta hæreticorum impostura adiudicatus
fuerat: aliter perperam ita reclamasset. Facetur dein ipse Aduer-
sarius hærese animò euoluens in Actis acerrimas in Honorium
eiusque epistolas intortas damnationis formulas: quare igitur
vna nobiscum alienas ab Oecumenico Concilio eas fuisse, sed
ab Orientalibus in Pseudo-Synodo malignè coaceruatas asserere
verebitur?

Negauit San-
ctus Maximus
Honorij œco-
nomiam Typo
Cōstantis esse
similem.

Cæterum dicendi feruorem abripit, subdens Sanctum Ma-
ximum paratum esse ad anathematizandum Pontificem Romæ,
si semel hic Typum receperet, in quo præcipiebatur silendi
œconomia; quod aduersus Honorium suis literis, hanc incul-
cantem, conuertit. Prodat se suismet verbis Sanctus Maximus,
si vnquam in eius mentem incidit, quod Honorij epistolæ à se
perlustratæ atque explanatæ aliquid Typo simile damnationeque
dignum complectebatur: immò ipse palam fecit vafritiem Græ-
corum hæreticorum, Honorij epistolas suæ ipsorum Ecthesi-
similes discitantiū. *De quibus miseri (ait) nec sensus Aposto-
lica facti sunt Sedis, nec aduersus ipsam Apostolicam Sedem men-
tiri temere pigritati sunt: in suis contextis secum magnam Hono-
rium acceperunt, suæ presumptionis ostentationem ad alios facien-
tes viri in causa pietatis maximam eminentiam.*

Collect. Ana-
stas. p. 39.

Esto quod Auctor asserat, in vtilitatem Ecclesiæ aliquando
damnati posse cuiusvis memoriam, licet in Ecclesiastica com-
munionē defuncti: si tamen in eius scriptis capita damnationis
occurrant. Verū cum iam istius memoria debitis pœnis ab
Oecumenico Concilio subiecta fuerit, nonne eadem postea de-
testari, execrari, abhorreri ab omnibus Catholicis debuisset?
Quare autem à Latina Ecclesia, ac præcipuè Romana in eadem

: veneratione Honorij memoria, nomen in dyptichis, effigies in Templo asseruatur? vel quia nusquam damnatus fuit, vel quia ab Apostolica Sede huiusmodi proscriptio nusquam appro-

batur. Ut diluatur obiectum illud, nempe Honorium in suis epistolis asserere, semel & bis neminem ex Sanctis Patribus aperte docuisse duas in Christo voluntates, & operationes, sed quosdā solū balbutiendo id esse professos. Pontificis literas attente perpoluendas dicimus: siquidem non de doctrina, sed de definitione procedit verborum eius sensus: ita ut Sergium monere voluerit (si tamen Græcus textum epistolæ non vitiauit) Sanctos Patres non definuisse, nec pro dogmate recepisse geminas Christi voluntates. Nomenque illud balbutientium non in veteres Patres, qui simpliciter in suis opusculis duas affirmarunt operationes, iaculatur Honorius, sed contra eos, qui tunc temporis sine præiudicio assensu Apostolicæ Sedis hanc sententiam, vel vnius, vel geminæ voluntatis in Christo definire, & pro dogmate proponere: sicuti Sophronius ex vna, & Cyprianus ex altera parte, intendebant.

Neque quis audeat vnquam proferre contra Honorium, igitur Conciliorum decreta, ac multò minus eius Scribam, cuius modo ex verbis Sancti Maximi tam præclaram mentionem fecimus æquè doctam. Cum igitur Synodales apices super hoc non examinasse, neque explanasse, neque Synodali determinatione assaueret: veritatem vel in minimo handquaquam lædit, neque in aliquo decipitur, neque Chalcedonensis definitionis oblitus, aut omnino ignarus, neque Leonis Magni epistolæ aduersarius. Hæc etenim omnia altè fixa in eius mente: immò ad ea in recens conuersorum mentibus, vti supponebatur, obfirmanda aliquod per oeconomiam medium adinvenire satagebat; ut duas naturas operantes in Christo tuerentur; quod erat Chalcedonensis, & Leonis definitio. Sermo igitur Honorij ad illud tendit, nempe opportunum non esse hæc vocabula in medium producendi: sed per æquivalentiam duas operationes asserit, dum ambas naturas operantes, & operatrices prædicari mandaret. Quod autem geminas voluntates, & operationes Concilia expressè non determinauerint, neque pro dogmate proposuerint, verissimum erat: necessariò tamen ex antecedenti Concilij definitione con-
sequebatur, quod idemmet clarè sic edocet, *Nam qui hæc dicunt, quid aliud, nisi iuxta vnius vel geminæ naturæ Christi Dei*

Sanctos Patres
nō duarū ope-
rationum vn-
quam memi-
nisse, sed nun-
quam eas fan-
cisiisse testatur
Honorius.

Falsū est se op-
posuisse Con-
ciliorum de-
cretis.

vocabulum, ita & operationem unam, vel geminam suspicantur: super quod clara sunt diuina testimonia. Porro relatiue ad ista verba Honorij deinde subiicit: *Ineptum esse, utrum propter opera diuinitatis, & humanitatis gemine operationes debeant dīrinate dici*: Quæ verba ab Aduersario fusè suggillantur. Atqui relatiue expensa ad supradicta optimum complectuntur sensum: cum enim iam palam edocuisset, ex duabus naturis sequi duas operationes, coherenter subiicit, superuacaneum esse de vocabulis disceptare, quæ ansam pacis, cum Theodosianis scindendæ esse poterant: cum iam hoc idem implicite ex præcedenti assertionem duarum naturarum conuinceretur: & si aliquid huic confessioni deerat, ipsemet vocem illam operantis, & operatricis utriusque naturæ adiiciens satis explanauit. Dicant quid velint Honorij contradictores, in eius epistola neque natus, neque turpis macula ab alijs linceis oculis Theologorum antiquissimorum, ac recentiorum reperitur. Quod luculentius apparet ex posterioribus Honorij gestis, et tota, serè prima Dissertatio manifestè edocet. Satis igitur posterioribus factis suam Honorij patrefecit mentem, quæ à Monothelismi doctrinæ summo perè auersabatur. Si Aduersarius ad mentem reficere vellet, quos passa sit Ecclesia tumultus ob introducta, quandoque noua à capciosis vocabula: eaque de causa Pontifices ab harum vocum nouitate plurimum abhorruerint: non adeo infremeter aduersus Honorium, grammaticis istas nouas voces remittendas asserentem.

Ad mentem quoque renocandum hic foret Damasum Pontificem meritò distulisse aliquandiu causam. Marcelli Ancyranī: quod plures imposturas ab Aduersarijs perpeffus fuerat, ob quæ cunctationem acerbè S. Basilii zelo excitus, ita protulit. *Occidentales per se ipsos hæresim roborasse*. In hoc pariter sensu Honorij conuenientia coarguitur, quod cunctatio eius in non proferendis Monothelismi assertoribus hæresim illorum roborauerit. Verum Damasi, aliorumue Pontificum maturo consilio huiusmodi resterminantium exempla secutum Honorium dicimus, ac propterea ab omni errore haud secus, quàm alij sui Prædecessores, immunem constituimus.

Reliqua quæ supponuntur ad socordiam, & crimen Honorij amplificandum, referre superfluum duco: sat erit vnum addere; nempe ea erat Sophronius, ac Maximus ambo sanctitate, doctrinaque celeberrimi, & Monothelitarum malæ florebant. Qua ratione isti Honorium tot laudibus celebrant (vt suis

locis.

Posterioribus
gestis Honorij
sententia inno-
ruit, qua-
lis extiterit.

locis (tensum fuit) si tanta facinora ab Aduersarijs congesta Honorius perpetrasset in fomentum Sergianæ fraudis, & hæresis, & in abolitionem Canonum, & destructionem Ecclesiæ, vt Aduersarij adstruebant? Superstes fuit Honorio Sanctus Maximus viginti & amplius annis, omnia mala ex literis Honorij in Oriente diffusa, omnia scandala Græcis, ac hæreticis præstata, optimè nonerat; attamen Græcus, Sanctus, ac Doctor Honorium enixè tuetur, ac celebrat in zelo, ac doctrina. Si Maximo non credit, nec cedit Aduersarius, nec mihi vnquam credet; ideoque ne verbum aliud pro Honorio addere præsumam.

Denique nonnulli eruditi contra Honorij oeconomiam ista obiectant: nimirum Gennadius Massiliensis in catalogo virorum illustrium, ita de Iulij Pontificis quadam epistola adnotauit. *Illo quidem tempore utilis visa est aduersum eos, qui ita duas per incarnationem in Christo asseriebant personas, sicut & naturas: nunc autem perniciofa probatur. Fomentum enim est Eutychianæ, & Timotheanæ impietatis.* Eodem modo apud dictum Gennadium Ioannes Ecclesiæ Antiochenæ ex Grammatico Presbyter impugnasse refertur Sancti Cyrilli aduersus Nestorium capitula docens incantè prolata, ac nunc esse fomentum, & robur addere Timotheanis. Ex hinc in antiqua Romana Pontificis Enthronistica professione dicitur de Honorio; *Hæretica prauitati fomenta præbuisse.* Cui obiectioni facilè sic occurritur: sicuti nunquam Iulij Papæ oeconomia, seu Cyrilli effatum aliquam Ecclesiæ censuram, siue Doctorum tum efflorescentium animaduersionem metuere: tunc etenim ea optimum præferre sensum compertum erat; quamuis lapsu temporis hæreticorum varieties ad pallianda sua nefanda dogmata præfata Sanctorum testimonia præuè extorserit; vnde illorū hæresis dilatanðe fomentum emerfit. Haud aliter de Honoriana oeconomia statuumdum: videlicet illo quidem priori tempore utilem visam fuisse ad Neophytorum Aegypti cum Ecclesia communionem: attamen licet deinde ob prauam Sergij, asseclarumq; mentem perniciofa euaserit, fomentumque amplificandæ eorundem hæresis indirectè subministrauerit: non exinde eam errore Monqchelico massè olentem, proptereaue meritis anathematum pœnis exeratam fuisse concludendum erit. Immo allatæ ab Aduersarijs auctoritates potius nostro fauent instituto; quod toties supra inculcauimus: nempe ob remotum, atque extortum istud ab Honorij rescripto hæresis fomentum, anathematiz pœna afflicta nulla ratione meruisse.

CAPVT DECIMVM QVARTVM.

Vltimum reprobatur argumentum , nempe quod ex Honorij Papa lapsu , nullum Apostolica Sedis candori dedecus oriatur .

IDEM præcitatus Author vna cum alijs Honorij Papam tanquam Doctorem priuatum in rescripto ad Sergium errasse , ideoque nihil indefectibilitati Apostolicæ Sedis doctrinæ officisse dicunt . Hoc autem omnino inficiamus : Etenim si Honorius in aliquem impegisset errorem , vel hoc ideo , quod vnam dixisset Christi voluntatem ; vel quod duplicem in eodem voluntatem , operationemue prædicari interdixisset . Neutrum autem vllam coarguit erroris maculam . Non primum : à Græcis etenim vocem illam , quæ tantum vniuersitatem humanæ cum Diuina Christi voluntate indicabat , teste ipso Honorij Secretario fide dignissimo (vti suo loco probatum est) in vnam voluntatem præuè doloseque commutantibus patratum est . Immo ex ipso verborum Honorij contextu (si sincerus extaret) Sanctus Maximus voluntatem Christi dualitatem satis euinci demonstrauit : quorum duo irrefragabilia testimonia Honorij essatum nulli errori obnoxium fuisse luculenter ostendunt . Neque alterum : quippè illis operationum vocibus tunc temporis prohibitis vnius operantis Christi in duabus naturis , quas operatrices nuncupauit (ne recens conuersos ad fidem Aegyptios perturbaret) tantquam satis æquiualens vocabulum consultò substituit . Præterea Honorium non mediocri eruditione clarum , eiusque Scribam doctissimum , atque in fidei dogmatibus apprime versatum ex Sancti Maximi auctoritate indicauimus . Huiusmodi autem rescriptum ad Sergium , ac Cyrum , non semel , sed iteratò ab eodem Pontifice transmissum : & si iuxta Aduersarios post Sophronij Legationem , qui huius dogmatis definitionem ab eo postulabat , in eadem sententia Honorium persistisse asseratur : eum utique non tanquam priuatum Doctorem ita respondisse ; sed tres Patriarchas Orientis Petri Cathedram consulentes , ex ipsa Apostolica Cathedra tali rescripto edocere voluisse con-

concludendum. Ex quibus neque ut priuatum Doctorem, neque erronem quicquam Honorium asseruisse euincitur.

Recolat hic Lector, quæ in prima Dissertatione fusè retulimus: cum de Stephano Dorenfi Sophronij Legato Romam ap- pulso, ut Pontificem tùm regnantem, nempe Honorium, de huiusmodi hæresi tùm grassante certiores faceret, sermonem instituerimus. Hic etenim à Sophronio in mandatis acceperat, ut apud Apostolicam Sedem pro istius dogmatis decisione eni- xè instaret: *Dorec ad Apostolicam Sedem (ait Sophronius) ubi Orthodoxorum dogmatum fundamenta existunt, peruenias non se- mel, non bis &c. Non quiescas instantius expetens, atque exorans eos, donec ex Apostolica prudentia, quæ in Deo est, ad victoriam iudicium perducere debeant, & nouiter introductorum dogmatum perfectam faciant secundum Canones destructionem.* Post hæc So- phronij Legatum à Pontifice fauorabile rescriptum retulisse ibidem probauimus. Ex quibus, clarè euincitur: Honorium, non tanquam hominem, ac Doctorem peculiarem, sed ut Ec- clesiæ caput, cuius sententiam dogmaticæ definitionem Hierosolymorum Patriarcha exposcebat, tam ipsi responsum dedisse, quàm alias grauissimas, literas, ad Sergium, & Cyrum, malè de fide sentientes direxisse; quibus mentem suam in prio- ribus epistolis non adeò exploratam planiùs indicauit. Vnde Honorium huiusmodi ad Sergium aliosue rescriptis, uti Apo- stolicæ Sedis Caput ista asseruisse: ac proinde ab omni erroris, macula eadem immunia fuisse concludimus.

Neque audiendus est Aduersarius, dum obiectat, ex Hono- riana damnatione nullum dedecus oriri Ecclesiæ: in cuius ad- stipulationem Diui Augustini in medium producit, in libro de vnico baptismo contra Petilianum auctoritatē: *Prorsus quales fuerint Marcellinus, Marcellus, Siluester, Melchisedech, Mensu- rius, Cæcilianus, atque alij, quibus obijciunt pro sua dissensione, quod nolunt, nihil præiudicat Ecclesiæ Catholice toto terrarum orbe diffuse.* Nullo modo eorum innocentia coronamur, nullo modo eorum iniquitate damnamur. Enimuerò quamuis Pontificum istorum per idololatriam, ab hæreticis perperam eis impactam, atque extrinsecus dumtaxat ab ijs prolatam, aliorumque non ab similibus exempla, nullatenus Ecclesiæ vniuersæ, eiusque fidei minimè officiant integritati: definitiones, tamen, dogmatum, ab Orthodoxiæ tramite, deuiantium à Pontificibus Romanis editæ maximum Ecclesiæ dedecus, ac fidei inferrent detrimen- tum. Ex quo patet quid respondendum sit allatæ Augustini aucto-

Synod. Later.
sec. 2.

auctoritati: quæ de Pontifice thura idolis adolente, & extrinsecè tantum (vti perperam obijciebatur) fidem denegante: non autem de eodem ertoneam sanctionem. c. i. Ecclesiæ proponente loquebatur: hoc etenim grauissimum Orthodoxis vniuersis iungeret fidei præiudiciū. Quod vt euidentius pateat.

Animaduertendum est: indefectibilitatem fidei à Christo Domino Petro per ea verba promissam: *Rogavi pro te Petre, vt non deficiat fides tua: & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos.* propriè ac signanter haudquaquam respicere vniuersam Ecclesiam (vt nonnulli opinantur) sed singillatim Petrum ipsum, cui pronomen illud *pro te, fides tua, tu & fratres tuos* continet: eoque magis cum Dominus omnibus Apostolis loqui cœperit: *Satan expetiuit, vt cribraret vos:* & mox loquendi stylum ad vnicum Petrum direxit peculiariter dicens. *Ego autem rogavi pro te.* Omnibus itaque singulisque Petri Successoribus hoc peculiare edocendi Ecclesiam, atque fratres in fide confirmandi munus traditum est. Qua autem ratione, cum duo Orientales Patriarchæ in fidei dogmate turpiter deficerent, Honorium legitimum Petri Successorem non modo fratres istos nequaquam confirmasse: verum etiam in prauo ipsorum errore eos suo rescripto constabilisse existimandum erit? Contra Agathonis Papæ, per cuius os ipse Petrus loquebatur, teste Sexto Concilio, ita proclamatur. *Hæc est vera fidei regula, quam & in prosperis, & in aduersis vinaciter tenuit, ac defendit hæc spiritalis mater vestri tranquillissimi imperij, Apostolica Christi Ecclesia, quæ per Dei Omnipotentis grâtiā à tramite Apostolica traditionis nunquam errasse probabitur, nec hæreticis nouitatibus deprauata succubuit: sed vt ab exordio fidei Christianæ percepit ab auctoribus suis Apostolorum Christi principibus, illibata sine tenuis permanet, secundum ipsius Domini Saluatoris diuinam pollicitationem &c.* Consideret itaque vestra tranquilla clementia, quoniam Dominus, & Saluator omnium, cuius fides est, qui fidem Petri non defecturam promissit, confirmare eum fratres suos admonuit, quod Apostolicos Pontifices meæ exiguitatis Prædecessores confidenter fecisse semper, cunctis est cognitum &c. Honorium ergo, quem Agatho suis complexitur eloquijs, fratres suos in fide confirmasse ex his clarè euincitur.

Insuper adnotandum Sedem Apostolicam Petrique Cathedram nihil aliud esse, quàm continuatam Pontificum Orthodoxorum Successionem, vt doctis Viris patet: quapropter nemo illorum hæresis macula sordidatus memoratur, ne inuerti-

mo eius candori officere videretur. Huc spectat Magni Gregorij monitum in celebri illa epistola ad Eutogium Alexandrinum aduersus Ioannis Constantinopolitani vniuersalis titulum temere ambientis procacitatem. *Et certè multos Constantinopolitana Ecclesia in hæreses voragine incidisse nouimus sacerdotes, & non solum hæreticos, sed etiam hæresiarchas factos. Inde quippè Nestorius &c. Inde Macedonius &c. si igitur illud nomen in ea Ecclesia sibi quisquam arripuit, quod apud bonorum omnium iudicium fuit: vniuersa ergo Ecclesia, quod absit, è statu suo corrui, quando is, qui appellatur vniuersalis, cadit. Exinde Lector faciliè conijciat, in quam graue tota Ecclesia prolapsa fuisset discrimen, si Honorius Pontifex malè de eo fidei dogmate sensisset, immò illud Orientales (vt volunt) edocuisset: tunc etenim ex Gregorij mente vniuersam Ecclesiam à statu suo corruisset, quando is qui & Byzantino præcellens erat Patriarchæ, ab Orthodoxia defecisset. Quia instructus auctoritate Aduersarius fateri cogitur, maximum in Ecclesia dedecus, ac fidei vniuersæ detrimentum, indubie emanaturum, si Pontifex erroneum dogma Orientalibus præscripsisset. Non enim de Romana dumtaxat Ecclesia sed de singulis quoque Pontificibus Ecclesiæ clauum regentibus inobliquitas in fidei dogmatibus, cæterisque morum disciplinis publicè proponendis necessariò adscribenda est. Quod Theodoretus ad Renatum Presbyterum scribentis auctoritate roboratur: dum ait. *Tenet enim sancta ista Sedes gubernacula &c. tum quia semper hæretici factoris expertis mansit (hoc ad ipsam Sedem Apostolicam) nec vllus vnquam, qui contrarium sentiret, in ea sedit: quin potius Apostolicam gratiam puram custodinit &c.* Hæc verò ad ipsos Pontifices Romanos spectabant.*

Et sanè ab Orthodoxo inficiari nequit Ecclesiam Christi, vique ad sæculi consummationem perduraturam, sine Cathedra stare minimè posse: cum vniuersam Dominicum gregem edocere, iudicare, ac regere peculiare eius munus sit. Quamuis etenim singulis Apostolis Diuinus præceperit Magister. *Enites docete omnes gentes &c.* Attamen vt rectè animaduertit Sanctus Chrysostomus. *Petrus Apostolorum Doctor. Omnium erat os: adstabant illi vndecim testimonio suo comprobantes ea, quæ ab illo dicebantur. Cui adstipulatur Sanctus Gregorius Nazianzenus: Reliqui discipuli posthaberi se Petro tranquillo animo ferunt. Quorum vestigia terens Sanctus Irenæus, Apostolorum Successor ab Epiphanio nuncupatus, Petri Cathedram de grauissimis questionibus, teste S. Hieronymo, consulturus ad Eleutherium,*

Lib. 4. c. 34.

In Encom.
SS. PP. 40. 4.
in acta.
Orat. de mo-
dem. in disp.

Papam accessit: Erat hic (viti Tertullianus asserit) *Omniū doctrinarum diligentissimus explorator*: attamen, licet à Græcia oriundus, ac Polycarpi discipulus, plurimæque Orientales Ecclesie ab Apostolis institutæ tunc temporis vigerent; ad hanc vnicam Petri Cathedram conuolauit, vtpotè qui legitimas purioresque Apostolicarum traditionum regulas ab ipsomet fonte exhaurire percupiebat. Quod ipsemet præclarissimo illo, ac toties inculcato ab eruditis verborum præconio in suis opusculis posteritati commendauit. Ad hanc (inquiens). *Ecclesiam*, propter potentiorē principalitatem necesse est omnem conuenire. *Ecclesiam*: hoc est qui sunt undique fideles: in qua semper conseruata est ea, quæ ab Apostolis est traditio. Cui & aureum Chrysostomi os optinè concinit, cum Diuum Petrum. *Necessarium Christianorum Consiliarium* appellauit. Necessitate igitur non conuenientia solummodo compulsi cuncti fideles, Episcopi, ac Primates, & quicumque etiam Patrum cœtus, omnis Ecclesie nomine comprehensi, ad Apostolicam Petri Cathedram conueniunt, infallibilia diuinæque ab illa recepturi oracula. Hinc S. Hieronymus Damaso Papæ assidens testatū reliquit. *Ante annos plurimos cum in chartis Ecclesiasticis iunarem, Damasum Papam Romanæ Urbis Episcopum, & Orientis, & Occidentis Synodicis consultationibus responderem. Quod etiam Africanos Patres in vnum coactos, licet aliquoties Romanæ Sedis oblectantes, solenter præstitisse testatur eorum Synodica ad Innocentium Papam in causa Cælestij ab ijs damnati: in qua præ cæteris hæc leguntur. Adhibeatur auctoritas Apostolica Sedis nostris statutis. Quibus Pontifex inter alia sic rescripsit. In requirendis de his rebus, quas omni cum sollicitudine decet a Sacerdotibus, maxime vero, iustoque & catholico tractari Concilio, atque traditionis exempla seruantes, & Ecclesiastica memores disciplina, vestra Religio nis vigorem non minas nunc in consulendo, quàm antea cum pronunciaris, vera ratione firmaris; qui ad nostrum respondendum approbatis esse iudicium: scientes quid Apostolica Sedi, cum omnes hoc loco positi ipsum sequi desideremus. Apostolum, debeatis, à quo ipse Episcopus, & tota auctoritas nominis huius emerfit. Quem sequentes tam mala iam damnare nouimus, quàm probare laudanda: vel id verò, quod Patrum instituta sacerdotali custodientes officio non censetis esse calcanda, quod illi non humana, sed diuina decreuerunt sententia; ut quidquid de disiunctis, remotisque Provinciis ageretur, non prius ducerent finiendum, nisi ad huius sedis notitiam perueniret: ubi tota huius auctoritate, iusta quæ fuerit pronuntiatio,*

fi ma.

Lib. 3, c. 3.

Epist. 11.

Epist. 91, in
ep. S. Aug.

firmaretur; indeque sumerent cetera Ecclesie, velut de natali suo fonte aqua cuncta procedentes, & per diuersas totius Mundi Regionis puri capitis incorrupta manerent, quid præcipere, quos ablueri, quos velut in cæno inmundabili sordidatos mundis digna corporibus vnda vitaret.

Placuit cuncta hæc fusiori stylo recensere, vt antiquæ traditionis mos à disjunctis ac remotis Prouincijs Sedem Apostolicam consulendi magis Lectori innotescat, cui tam Sergius Constantinopolis, quam Sophronius Hierosolymæ Patriarchæ ad Honorium de hac controuersia dogmatis conscribentes adhæserunt. Sergius, ac Sophronius primò Honorium requisierunt, non aliter quàm Hieronymus Sanctū Damasum consulens, ita fatus est. Ego nullum primum, nisi Christum sequens, beatitudini tue idest Cathedræ Petri communionem consocior. Quamobrem obtestor beatitudinem tuam per Crucifixum &c. vt mihi epistolis tuis, siue tacendarum, siue dicendarum hypostaseon detur auctoritas. Deinde Sophronius, antiquæ traditionis exempla seruans, Acta suæ Synodi aduersus Monothelitas ab Honorio comprobanda Romam transmisit, vt suo loco disertis testimonijs probauimus. Quæ omnia supremum Petri Cathedræ, atque Pontificij in Ecclesia magisterij, ac dijudicandi munus luculenter indicant. His præiectis certissimis fundamentis, Honorij responsum nulli obnoxium fuisse falsitati clarissimè euincitur. Siquidem ex Diuina ordinatione, suauique eius providentia erga Ecclesiam, factum est, vt Pontifex in huiusmodi sanctionibus, nec falli, nec fallere alios possit: iuxta S. Gelasij Papæ monitum ad Anastasium Imperatorem. Hoc est quod Apostolica Sedes magnopere cauet, vt quoniam mundi radix est Apostoli gloriosa confessio, nulla rima prauitatis, nulla prorsus contagione maculetur. Nam si (quod Deus auertat, & quod fieri non posse confidimus) tale aliquid pronoueret; unde cuiquam resistere auderemus errori? Cum itaque Dorensis Sophronij Legatus Roma satisfactus abscesserit (vti suo loco demonstrauimus) Honorium Sophronianæ Synodice assensisse, & Monothelismi alleclas tanquam contumaces adiudicasse haud temerè infertur. Aliter etenim si in praua vnus Christi voluntatis assertione, vel in abolitione vocum illarum geminæ in eodem Domino operationis perficisset (vti Aduersarij propugnantur) cæcus cæcos duxisset, nec ipse, grauior deceptus, impio illorum errori resistere ausus fuisset: quo laqueo irrecitum minimè fuisse Honorium, vel saltem paulò post Sergij technis detectis ab eo alacriter absolutum ipse Dorensis clarè

et status est in Synodo Lateranensi, vñ cum ipso Sancto Marti-
no Papa: quod suprà demonstrauimus.

Libeat hic præterea vrgere Aduersarios, nempe quod Hono-
rius ad Sergium, Cyrimum, ac Sophronium Orientis Patriarchas
de dogmate rescribens, non priuato solummodo nomine, illius-
que rei quæstionem minimè discussa, statim quid asserendum fo-
ret, significauit. Verum Pontificum Prædecessorum morem,
secutus, consuetam consultationis vota primò à Synodo sua, vel
saltem à Clero Romano, & à Viris Theologicis imbuti scien-
tiji, sacraque eruditione claris perquirens, postmodum senten-
tiam suam in ijs epistolis aperuit. Secretarium, cuius potissi-
mum opera studioque utebatur, in Orthodoxis dogmatibus ni-
rum in modum versatum, per totum Occidentem scientiarum,
virtutumque fama præclarum, Diui Maximi testimonio, in primis
consuloit: haud secus quàm Damasus cum Hieronymo, & Leo
cum Prospero agere consueuerant. Quod ex verbis ipsis Sophro-
nij nuper allatis liquidò constare videtur. *Donc ad Apostoli-
cam sedem peruenias, non semel, non bis, sed multò sapius aperient
sacris viris ibidem consistentibus omnia secundum veritatem, que in
istis partibus mota sunt &c. Donc ex Apostolica prudentia, que in
Deo est, ad victoriam iudicium perducere debeant &c.* Quæ lo-
quendi formula non Pontificem dumtaxat, sed etiam Clerum.
Romæ Papæ assidentem per Legatum tertiorum fieri Sophro-
nius indicabat: haud aliter quàm modo Romæ seruari compe-
rimus ab ijs, qui ad Apostolicam Sedem causarum decisionem
reportaturi accedunt: cum præter Pontificem, cæteros quoque
Romanæ Ecclesiæ Primarios diuersis Congregationibus depu-
tatos informare consueuerint. Honorius itaque re huiusmodi
cum doctis illis Patribus communicata, præfatis Orientis Pa-
triarchis sententiam suam pluries patefecit: ideoque in decre-
talibus illis tàm prioribus, quàm posterioribus epistolis ab om-
ni prorsus errore immunis exiit, vtpotè qui Orientem totum
eiusque Patriarchas tali rescripto in dogmate edocebat.

Porro si Sergius cum affectis suis Honorij monitis, ac decre-
tis obliuiscens, ei nequaquam paruero: attestante Stephano Do-
nensi: *Excitant non equidem mediocriter prædecessores. Apostoli-
cosque Præsules in communionem, necnon in contestationem prædico-
rum virorum, licet nullo modo eos flectere potuerunt: nil mirum,
eo quod hominum hæresis labe fœdatorum proprium est Apo-
stolicas Pontificum assertiones contemnere, irridere, publicèque
exponere censuræ, quos Cypriani monitum acutissimum velut*

iacur

iaculum confodit: dum ait. Neque enim aliunde hæreses oborta sunt, aut nata sunt schismata, quam inde quod sacerdoti Dei non obtemperatur. Nec vnus in Ecclesia ad tempus sacerdos, & ad tempus index vice Christi cogitatur. Atqui Sophronius, Stephanus Dorensis, ac cæteri Palæstinæ Patres ipsius Pontificis reſcripta sacra, seu oracula semper reueriti sunt, pietatem, doctrinamque Honorij præclaro laudum encomio celebrantes, quem admodum in prima Dissertatione clare ostendimus: siquidem in eo Petrum ipsum loquentem audiebant: ac non aliter de eodem sentiebant, quam S. Petrus Chrysologus Eutychem admonuit. Hortamur te, vt his quæ à beatissimo Papa Romana ciuitatis scripta sunt, obedienter attendas, quia Beatus Petrus, qui in propria sede viuit, & præſidet, præstat querentibus fidei nouitatem. Ità Gallicani illi celeberrimi Patres Geretius, Sabinius, & Verunius ad Leonem scribentes. Merito illic principatum sedis Apostolicæ constitutum; vnde adhuc Apostolici spiritus oracula retinentur. Et Hieronymus Siricij Papæ, quamuis sibi parum affectui, doctrinæ ad hærens, eiusque communionem summopere exambiens, ita ad Theophylum Alexandrinum scripsit de Iohanne Hierosolymitano. Præterea quod scribit nos pergere tecum Romam, & Ecclesia communicare ei, à qua videmur communionem separati, non est neceſſe ire tam longè, & hic in Palæstina eodem modo ei iungimur.

Hinc Honorium tam in primis, quam in postremis epistolis, nihil in dogmatibus fidei defecisse, sanctissimamque doctrinam docuisse clare infertur: cum Orthodoxi Patres Palæstinæ, aliique Occidui Præfules, ac Martinus, Agathone Pontifices summis laudibus illum extulerint, eiusque disciplinam comprobauerint. Ingens itaque Ecclesiæ dedecus hinc emergere merito asserabam: si ille non in priori tantum, sed inculcatis etiam literis male Orientales instruxisset, vt Anti-Honoriani probare conantur. Obieſtante tamen: quod licet à pluribus tam in Oriente, quam in Occidente Honorij doctrina recte interpretata commendataque fuerit: nihilominus à Patribus Oecumenicæ Sextæ Synodi eiusdem epistolæ publicis censuris vna cum ipsius nomine execrantibus aliter visum fuit. Huic respondeo: quod si illi Honorium in dogmate minime errasse, atque Sophronio Monothelitarum acerrimo proſtigatori assensisse concedant: quod abundè probatum est: tunc Patres Concilij ignorantia facti hallucinatos in huiusmodi anathematis telo aduersus Honorium à praua Monothelitarum doctrina valde alienum infligendo asseren-

serendum foret. In Concilijs etenim etiam generalibus aliquem in facto rei errorem obrepere posse doctos Viros nō latet: in quo casu Sēs'es Apostolica auctoritate. Sancti Petri (vt aiebat Magnus Gregorius) huiusmodi erronea decreta irritare solet: sicuti Ephesinz Secundz, & Ariminensis, aliarumue Synodorum acta à Pontificibus Romanis reprobata fuisse comperimus. Haud aliter Agathonem, siue Leonem Secundum Actiones illas contra Honorium à Patribus Sextz Synodi conditas irritas declarasse, neque eas vnquam Apostolica approbatione corroborare voluisse, supra fusissimè indicauimus. Cuius assertionis fundamentum Anastasij Bibliothecarij auctoritas nobis suppeditauit: dum hanc Honorij proscriptionem à Synodo Sexta emanatam, non absumilem fuisse à quibusdam Chalcedonenfis Concilij canonibus à Sede Apostolica nunquam receptis prolixo elegantique stylo demonstrat.

Quod si ulterius vrgent, quod Concilij Patres, non ob hæresim, sed ob fomentum hæreticis præstitum Honorium dignis penis subijcere voluerunt. Dico ex Actis Synodalibus hoc nullatenus constare; sed ob impia dogmata Sergij, cui in omnibus consenserat ab eo confirmata, ipsum proscribi. Vnde necesse est esse Aduersarijs supremam Pontificis Romani potestatem ab ipsis tamen in huiusmodi rebus rotis animi conatibus impugnata, vltro profiteri: cum Leonem Concilij sententiam permutasse, vel proscriptionis in Honorium ab eo inflicte causam declarasse, acriter propugnentur: sed iam abundè contra hanc Leonis assertionem, tanquam supposititiam supra inuexamus: vnde de his satis.

Conclusio Dissertationis Quintæ, & totius Operis.

EX dictis satis superque potiora Aduersariorum argumenta diluta fuisse crediderim: verum si alieni obiectioni non plenè satisfecissim; haud ideo totus noster labor irritus redderetur, & Honorianæ innocentiz moles tot rationum innixa basibus statim corrueret. Aduersarijs quoque arduum erit omnia in Dissertationibus præcedentibus pro Honorio, & altitius Plesido Synodi congressu in eum peracto refellere argumenta. Porro qui cuncta hæc ad Honorij tuendam famam, congesta absque præiudicio aliquo affectu euoluerit, rem ita contigisse (vt supponitur in Actis) aduersus hunc Pontificem bene

de

de fide sentientem, & post breuem oeconomiam in Monothelitas exandescentem, inficiari compellitur. Quo autem pacto, tam luculenta impostura lapsu temporis inualeat? plurimum admitabitur. Infallibilis tamen istius historię seriem contexere nullatenus poterit. Ad minus itaque si vnus mecum non senserit, saltem neque cum Anti-Honorianis aduersus eandem Pontificem sese colligabit, atque non omnino certum, Honorium à Sexta Synodo proscriptum fuisse concludet: cum valide rationes, quibus de iure cum reliquis damnandum non fore, neque in vera Synodo huiusmodi anathemate consorsu fuisse probatur. Laboris mei scopum felicem consequi exitum profiteor: si ad hunc conceptum Lectoris animum allata hæcenus fundamenta compellant: nempe Honorium in fidei dogmatibus numquam defecisse: ac propterea nec à Synodo damnatione mulctandum, neque verè à legitimo Concilio anathemate percussum. Deceptum me in plurimis: pleraque forte struxisse argumenta nonnullorum Scriptorum auctoritati aduersa, lubens indulgeo: etiamnè plura in medium protulisse, quæ Sextæ Synodi Auctorum permixtionem luculenter comprobant, & ipsi Auctarij fateri obstringuntur.

Interim Dominos ac Magistros meos tot celeberrimas Christiani Orbis Academias præclara eruditionis laude illustrantes, si meo pro Honorio tuendo suscepto labori, applaudentes, sapientioribus vestris calculis libellum approbare non dedigne mini, humillimè deprecor, ut summa vestrum auctoritate tanti Pontificis nomen ab innumeris tam antiquis, quam recentioribus authoribus deturpatum ea, quam, Diuus Maximus præstitit, alacritate, ad auitum innocentiz splendorem reuocetis. Sin autem allata huc vsque argumenta contrariam non elidunt opinionem, neque doctas vestras mentes euincunt, aut saltem aliquam conijciunt huiusce rei hæitationem: vnde Auctorum, Aetorum Synodi, ac Chronologorum de Honorio, ac Sexta Synodo pertractantium oriatur diuersitas, me inerte instruatis. Necnon si in prima Dissertatione sanctissimę Honorij doctrinę, eiusque Catholicę disciplinę studio dicata, Diuum Maximum in scientijs, ac pietate verè maximum: in secunda verò Theophanem, atque Pontificalis libelli; in reliquis denique Anastasium secutus fuerim, me toto cælo in eiusmodi controuersia aberrasse existimetis. Aliquid saltem pro tutanda Apostolicę Sedis doctrinę integritate mihi indulgendum à vobis fore credidero: pro cuius tuitione vos omnes obsequentissima deprecatione.

In Gal. 1.

Lib. 2. contra
Parmen.

catione obtestor, obsecroque supplex, ut nonnullorum calamitas eius doctrinam auctoritatemque mordacibus dolosisque argumentis aliquoties lacerantes, sicque Catholicæ fidei perduellibus arma ipsa contra nos suppeditantes, totis nervis retundatis. Ut minus de se ipsis sentiant, præcipuique in Ecclesia magisterij munus ab ipsis temerè affectatum deponant, eos monete. Illâ Theodoretî animaduersionē de Paulo Petrum summopere honorante ad eorum mentem reuocare. *Etenim cum Paulus humana doctrina non indigeret, ut qui ab vniuersorum Deo illam accepisset: tamen Apostolorum Principi honorem, quàm par est tribuit. Quod sanè cuiuscumque eruditi Viri diuina tamen carentis illustratione, humanaque doctrina plurimum indigentis nimiam in docendo, Ecclesiasticæq; disciplinæ regulas taxando, temeritatem confundit eliditque: Aliter Sancti Oprati Mileuitani iaculo, quisquis sit, iuste transfodietur. Ut iam schismaticus, & peccator esset, qui contra singularem Petri Cathedram alteram collocaret.*

F I N I S.

INDEX

INDEX RER VM

PRÆCIPVARVM.

A

A Bſmarus Tiberius Imperator .
pag. 116.

Acta Sextæ Synodi Agathonis à
Legatis delata. 82. 83. 193. Di-
uerſa ab his quæ Leonis II. obla-
ta fuere . 96. Confirmantur ab
Agathone. 84. Cur Græci iterum
à Leone confirmari poſtulaue-
rint . 98. Eadem quæ approbanit
Agatho, à Leone confirmantur
non alia. 98. 99. Ab eodem Leo-
ne in Latinum translata & quan-
do. 86. 212. 213. In Gallias, &
in Hiſpanias mittuntur ab Aga-
thone . 85. 86. 201. 212. 213. à
Theodoro Patriarcha Monotheli-
ta vitiantur, 104. confunduntur
cum actis Conciliabuli . 103. &
ſeqq. 115. 125. Rariſſima eorum
exemplaria per Orientem, ideo-
que facilis deprauatio. 329. De-
perduntur Conſtantinopoli, &
arte Monoth. deprauata iterum
inueniuntur. 106. 386. Vnicum.
Actorum tunc reperitur exem-
plar, idque corruptum . 109.
116. 348. 368. Pontificis tamen
approbationem nunquam impe-
trarunt . 116. 117. Ea deinceps
acta ſemper apud Monothelitas
aſſeruata, ita vt magis in dies
faſſari potuerint . 116. & ſeqq.
393. 394. A Philippico Impera-
tore combuſta . 117. 122. Tarſij
ætate cum Conciliabulo confuſa,

ac faſſata in Orientalium uſu .
125. 126. 301. Item cum actioni-
bus Quino-Sextæ Synodi . 301.
304. In Archiuiis Romanis acta
integra ſeruabantur . 294. 329.
344. Tempore tamen Anaſtaſij
Bibliothecarij Romæ quoque
vitiata habebantur . 304. 305.
Quæ nunc in Conciliorum Tomis
habentur non ex Archiuiis Ro-
manis, ſed à Græcis mutuata .
244 & ſeqq. 295. 329. 367. Com-
mixta cum Conciliabulo . 149.
179. Quouſque ſint vera Sextæ
Synodi Acta. 95. Eorum omnium
implicantia, vnde corruptio ar-
guitur, rota Diſſertatione tertia
in medium proferuntur

Adrianus I. Honorij commemora-
tionem à Monachis fieri mandat.
235. 236. 300. Non confirmat
Honorij damnationem ipſi Septi-
ma Synodo. 300. 317. 328.

Adrianus II. Honorium à Sextæ
Synodo damnatum nequaquam
fatetur, nec eius damnationem
confirmat. 236. 318. 321.

Africani Epifcopi ſæpè Monotheli-
taſ proſigantur . 49. liberius
Pontifices reprehendunt. 57.

Agatho Papa non poſtulat ſuit
literis ab Imperatore Conſtanti-
no pro mittendis Legatis ad Sy-
nodum, ſed Donus . 187. 215.
Angloſ conſulit circa Monotheli-
lit.

Index Rerum Præcipuarum.

lit. hæresim. 299. Romæ Con-
cilium cogit, ubi Monothelita
dominantur, & Legati Concilio
instructi destinantur ad Synodum.
54. 55. 66. in epistola ad Imper-
ratorem per Legatos missa Ho-
norium commendat. 55. 331. Eius
oeconomiam laudat. 270. Ab hæ-
resis labe immunem agnoscit. 331.
Examen causæ Honorianæ Sy-
nodo & Legatis non commisit.
82. 318. & seqq. 359. 368. 382.
Legatis disputationes prohibet.
321. Honorij damnationi non
consentit. 131. & seqq. 176. 183.
184. 222. & seqq. Eius suggestio
integra à Concilio suscipitur.
340. 341. 381. Literas Synodi
iam absolutæ una cum actis. per
Legatos statim recipit. 82. 83. In
epistola, quam recepit, dolose
Honorij nomen inferunt. ibid. &
183. 184. Acta Synodi confirmat.
84. Dogma contra Monothelitas
fancitum solum suscipit, non vero
Honorij damnationem. 222. &
seqq. 233. Acta sibi delata in La-
tinum transferre fortè cœpit, sed
non absolvit. 213. 213. Eaque in
Gallias, & Hispanias mittit. 85.
86. 212. 216. Non tamen integra,
sed eorum partem. 212. 213. 214.
Agatho non Leo II. suscepit Im-
peratoris epistolam. 82. 83. 186.
187. Ei commodè tribuuntur ep.
Leonis II. ad Hispanos. 212. Et
eiusdem Leonis ad Quiricum. 214.
Quanto tempore Pontifex
fuerit & quando obierit. 87. &
seqq. 191. 192. 295. 197. 198.
Laudatur. 297.
Agatho Diaconus Acta Synodi cõ-
scripsit: tamen suspectus in plu-
ribus. 118. 122. 381. 385.

Anastasius Abbas Græcus vir insi-
gnis. 48. 352. seu 354. Honorij
mentem ab eius Scriba, & alijs
Romæ explorat. ibid.

Anastasius Bibliothecarius, quando
floruerit & qualis. 229. 230. Ho-
norium optimè defendit. ibid. &
seqq. 371. 379. Commendat. 231.
Hinemaro cœtaneus, à quo etiam
litteras suscepit. 306. Veriora de
Sexta Synodo tradit in Vitis
Pontif. 74. & seqq. 294. 357. 358.
Angli ab Agathone consulti in Sy-
nodo. Monothelismum damnant.
299.

Appollinaris error idem ac Mono-
thelitismus. 86. 325.

Apostolica Sedes, seu Petri Cathe-
dra nō est tota Ecclesia. 360. 400.
Errare non potest. 34. Non in-
diget assistentia Concilij, ut sit
infallibilis. 360. Eius præroga-
tive. 401. & seqq.

Arancarum telæ plumæ eiectio Ma-
cario, & socijs à sexta Syn. 73. 76.
Archadius Cypri Epif. Honorij de-
fen for. 58.

Arthemius Anastasius Imp. Synodi,
VI. & Catholicorum defensor. 129.

Athanasius Iacobita hæresim Mo-
noth. promouet. 1. Eius cum He-
ractio Imp. congressus. 2. Cyri-
capitulum, de vnica voluntate
approbat. 162.

B:

Baronius excusatur. 357. De-
fenditur. 357. 361. 363. 367.
377.

Basilij Gortinen, Legatum Apost.
se asserit cum alijs Græcis, ut ma-
iorem auctoritatem, addat con-
ciliar

Index Rerum Principuarum.

- ciliabulo. [131. 132.](#)
 Beda quando vixit. 298. Honorij damnationem comprobare non videtur, cum eum in veneratione habuerit. [298. 299.](#)
 Benedictus II. quando creatus Pontif. [103.](#) Macario & respiciet Patriarchatum Antiochenum obtulit. [103. 104.](#) Bi tribuitur epistola Leonis II. ad Ervigium Regem. [217.](#) Item alia ad Petrum Notarium, quarum implicantie adducuntur. Ibid. et seqq. ab Anti Honorianis confictæ. Ibid. moritur. [104.](#)
 Bertolfus Abbas Honorio familiaris. [31.](#)
 Breuiaria *vetusta* in Lect. S. Leonis Honorij damnationem nō continent. 227. 228. Diuersimodè Honorij atque Actorum Synodi meminere. Ibid.
 Brynus Episc. ab Honorio in Britanniam ad promouendam fidem missus. 34.

C

- C**aelestius. Vide Pelagius.
 Callinicus P.C. pseudosynodū celebrat. 114. Deponitur à Iustiniano. [116.](#)
 Cedrenus. Vide Georg. Cedrenus.
 Chalcedonen. Syn. in omnibus à Petri Cathedra non approbata. [231. 332. 341. 343.](#)
 Codices recens è tenebris eruti cautè legendi. [290.](#)
 Conciliabulum post sextam Synodum cogitur, in quō damnatur Honorius à Græcis. 96. & seqq. [114. 115. 116. 297.](#) cum veris Sextæ Synodi confunduntur V. Acta. Cætera V. Synodus, quini-

- sexta. Sexta Synodus.
 Cœcilia Generalia quoad fidei dogmata ab omnibus amplectuntur, secus verò quoad aliqua iudicia, & regulas peculiaries ibi contentas. [241. 385.](#) Saepè in aliquibus vitata fuisse allatis exemplis comprobatur. Ibid. & seqq. in quibusdam ab Apostolica Sede non confirmata. Ibid. Concilio pendente interdum Pontifex consultus. [175. 176. Nonnullorum](#) Conciliorum editi Codd. non ex Romanis Archiuis, sed ex Græcis exemplaribus deprompta, ideoq. quædam ab Eccl. damnata continent. [244.](#) Et seqq. Cætera Vide Synodus.
 Conon Papa de actis sextæ Synodi deperditis, & recens inuentis à Iustiniano certioratur. 108. Et seqq.
 Constans Imp. Monothelismum promouet. [273.](#) Ad suggestionem Pauli P.C. Typum edit. §1. [266.](#)
 Constantinop. I. Conc. in omnibus à Petri Cathedra non approbatur. [231. 241. 242.](#)
 Constantinus Papa acta corrupta sub Iustiniano reperta confirmare noluit. [116. 117.](#) hæreticam fidei professionem Philippici Imp. suscipere renuit. [117.](#)
 Constantinus P.C. Catholicus. 60. [273.](#)
 Constantinus Pogonatus Imp. quō anno imperare cœperit. 144. fauet Catholicis. [90. 91.](#) Vitaliani nomen eradere è dyptichis recusat. [61.](#) Honorium Catholicum agnoscit. [62.](#) Dono pro mittendis ad Synodum Legatis scribit, non Agathonem [187. 215.](#) cum Legatis ad Syn. missis concors erat. [90. 162.](#)

Index Rerum Præcipuarum.

Quando, & cur à Sexta Syn. discesserit. **69. 150.** Ultima actioni Concilij, qua Honorius damnatur, non adfuisse euincitur. **180.** Eius absentia occasionem dat Conciliabulo, ubi damnatus fuit Honorius. **91.** vestigal à Pœtificibus solui solitum Agathone rogante condonat. **83.** Eius pietas à Leone II. laudata. **107.** Eius epistola non Leoni, sed Agarhoni scripta. **186.** Altera ad Synodum Romanam examinatur. **188.** & seqq. incredibile videtur Honorium in edicto inter hereticos damnatos connumerasse. **184.** Cur fortè Monoth. fauerit. **225.** Cedit Leoni II. acta sextæ Syn. cum Honorij damnatione subscribere recusanti. Ibid. Moritur. **104.**

Constantinus Subdiac. Eccl. Rom. Apocriphus acta sextæ Syn. vitiata, & sub Iustiniano reperta, ab Imp. corruptus subscripsisse verisimile videtur. **109. 111.**

Cyrus, seu Cyriacus Monachus. PC. creatur à Iustiniano. **116.** deponitur à Philippico. **117.**

Cyrus Ep. Phasidis ab Heraclio de Athanasij sententia consultus heresim approbat. **2.** Sergium consulit de vnica voluntate, & quid ei Sergius rescripserit. **154.** & seqq. creatus Patriarcha Alexand. Monothelismum publice docet. **3.** Synodum ea de re Alexandriæ celebrat. **13.** huic se opponit Sophronius. **3. 13.** cum Sophronio de nonarum vocum silentio conuenit **3.** Quod literis vtrique datis Honorius comprobat. **5. 17. 373. capitulum** de vnica voluntate in Syn. Alexand. à se antea conditum, contra promissa

promulgat. **18. 156.** Quod à Sergio approbatur. Ibid. & Athanasio Iacobita. **162.** Sed ab Honorio aspernatis literis reprehenditur. **21. 23. 248. 254. 373.** Honorium in eadem esse cum ipso intentione mentitur. **30.** Sophronij legationem ad Honorium impedire nititur. **79.** cum applausu eccliesim suscipit, & cur. **160. 161.** Damnatur à sexta Syn. tanquam hæreticus. **79. 270.** Eius nomen è dyptichis **deletur. 78.**

D.

Diuinus Pontificum non è Romanis Archiuis desumptus clare probatur. **278.** A diurno ab alijs Authoribus memorato discrepat. **276.** Erudici cuiusdam veterum Formularum collectio, quod ex varijs implicantijs colligitur. **279.** & seqq. ab Anti Honoriano fortè cõpilatus. **283.** Ideoque parua ei fides adhibenda. **179. 384.** **Quæ** eius antiquitas. **276. 277.** Professio fidei in eo cõtenta valde suspecta. **278. 284.** & seqq. **383.** Vel non antiqua, seu deprauata. **288.** tempore Anastasij Bibl. non erat in vsu. **287.**

Donus Papa à Constantino promittendis ad Syn. Gen. Legaris, literis postulatur. **187. 215.** Quando obierit. **87.**

E.

Eccliesia Romana. Vide Apostolica Sedes.

Eccliesis temporibus Heraclij Imperat. dolose à Sergio confectas. **26. 27. 43. 236.** Cur ab eo excogitata,

Index Rerum Præcipuarum.

girata, & ab Heraclio publicata fuerit, & quamnam esset. 25. 26. 160. & seqq. 255. 374 Hanc pro foribus Ecclesiæ suspensam dimulgat Sergius. 156. auctoritate Honorij Eclhesim confirmare nituntur Monoth. 271. 272. 374. Sed Sergij mens diuersa fuit à mente Honorij, in publicanda Eclhesi. 38. 39. 159. & seqq. 374 Ideoque post mortem Honorij promulgata. 38. 39. Hanc suscipere Seuerinus Papa, eiusque Legati recusant. Ibid. à Patriarchis Græcis solummodo confirmata. 39. à Cyro cum applausu suscepta. 160. 261.

Ephesina Syn. in aliquibus vitata. 234. 242.

Epiphanius Diac. falsam famam de Honorij damnatione, & acta sextæ Syn. corrupta sequitur. 316.

Epistolæ quanto tempore ab urbe delatæ Constantinopolim. 199. Epistolarum fides quando potior Chronologijs. 157. Pontif. epist. sepe ab hæreticis falsatæ, & quibus indicijs earum falsitas detegatur. 190. 345. Epist. Sergij, Honorij, Leonis II. Constantini Pogon. Iustiniani Imp. quæ hic larè examinantur. Vide suis locis.

G

Galli recipiunt acta sextæ Synodi 85. 86. 101.

Georgius Cedrenus, ubi Honorium damnatum scribit, vel falsatus, vel suspectæ fidei, vel acta sextæ Syn. falsata secutus fuit. 308. 309.

Georgius P.C. Monoth. petit radi è dyptichis Vitalianum, & cur. 61. Macarij professionem fidei sua

subscriptione confirmat. 73. 143. Monothelismum abiurat in sexta Syn. 73. 75. 142. 143. Instat, vt damnatorum Patriarcharum nulla fieret mentio in condemnatione 91. 177. Eius professio fidei publicè in Conc. producta. 359. Cur de eo nulla mentio in actis sextæ Syn. 105. modum pro damnando Honorio vna cū impio Theodoro consulit, vt suorum Antecess. honorem recuperarent. 91. moritur. 104. 194.

Georgius Synellus bene de Honorio sentit. 302.

Græci sepe falsificant Pontif. epistolas. 190. 383. 389. Quæ ex Græcorum archiuis accipiuntur, suspecta. 198. 245. Græcè scripta si in Latinum non reperiuntur, ab Eccl. Rom. non præsumebantur approbata. 21. 3. 216. Græcorum Patriarchæ sexta Syn. vsque ad tempora Michaelis Cerularij, paucis exceptis, omnes hæretici 293. 294. Græci recentiores Honorium damnatum iactant, sed parui faciendi. 310.

Gratianus Decreti compiler quædo floruerit. 277. Circa sextam Syn. hallucinatus. Ibid.

Gregorius II. Ioannem P.C. Monoth. deponit. 221.

H

Hæretici sepe sanctos Viros de hæresi calumniantur. 41. ad sui erroris velamen Pontificis proferunt auctoritatem. 249. & seqq. Pontificum epistolas falsare soliti. 190. Patrum sententias truncatas proferunt, vt in suum sensum detorqueant. 161. 162. Prius hæ-

Index Rerum Præcipuarum.

- hæreticorum dogma, quàm personæ, ab Ecclesia proscribitur. 255. Pertinaces in Cœcilij damnantur. 261.
- Heraclius** Imp. cum Athanasio Iacobita congregitur. 2. Sergium, & Cyrum de Athanasij sententia consulit, eosque consentientes reperit. Ibid. & 29. Non item Pontif. Honorium. Ibid. qui datis literis ipsum de errore admonet. 29. Hæresim Monoth. promouet. 273. dure accipit confirmationem Synodi Sophronianæ ideoq; Eccliesim publicat. 25. 26. 255. 274. Post mortem tamen Honorij, & cur. 38. 39. negat. Eccliesim à se cōsecram. 26. 27. 43. Cur Severini confirmationem distulit. 38. 39.
- Hincmarus** Remen. Anastasio Bibl. addictissimus. 306. Pōtificis auctoritati adversus. 305. 306. Honorium damnatum prædicat. Ibid.
- Hispani** quando acta sextæ Syn. suscepserint. Vide Acta, Agathæ Leo II. Ea subscriptione approbant in Tolet. Conc. XIV. 219.
- Honorius**, quando Pontifex fuit. 3. Divinus à S. Maximo nuncupatur. 29. 181. 202. 231. Doctrina clarus, sagax animo, prudens cōsilio. 31. 32. 36. Latinam Græcamque Eccl. erudit. 32. Scribam habuit doctissimum Ioannem nomine. 31. 33. In Arianos Arioualdi Regis fautores exandescit. 33. Fortunatum Graden. Patriarcham hæreticum deponit. 34. Fidem in Britannia promouet. Ibid. Monasterium construit in Laterano. 235. 236. Miraculis clarescit. 238. Oeconomiam silendi sibi à Sergio datis literis propositam cōprobat ad nouitates tollendas. 4. 8. 10. 14. 17. 159. 275. 334. 375. Subdolum in his literis Sergij mentem non agnouit, & cur. 8. 14. 15. 219. 392. Sergio binas de oeconomia silendi scribit epistolas, quæ ab omni hæreseos errore vindicantur. 10. & seqq. 43. 178. & seqq. 171. & seqq. 334. 353. 354. 376. & seqq. Eas uti Doctor Ecclesiæ nō uti priuatus scripsit. 311. 356. 398. 404. Prior eius ep. falsata à Græcis 11. 12. 13. 48. 328. 349. Posterior quâdo scripta. 17. Et hæc quoque à Græcis truncata 328. Item Cyro & Sophronio scribit silentium, comprobans 15. 17. Eius silendi oeconomia laudata. 269. Vid. Oeconomia. Monothelitarum Sergij Cyri, &c. & Athanasij errorem, de vnica voluntate ab Heraclio sibi relatum reprobatur. 2. 28. 29. Ipsumque Heraclium literis admonet. Ibid. hæresi per legatum, Sophronij detecta Sergium, & Cyrum literis increpat, silendi oeconomiam abstulit. 21. 23. 24. 26. 27. 39. 53. 248. 254. & seqq. eius literæ à Græcis suppressæ. 22. Acta synodalia Sophronij approbat, eisdemque consentit. 24. & seqq. 248. 338. Nunquam hæreticam Sergij mentem secutus est. 41. 158. & seqq. 334. neque cum Sergio, & Cyro communicauit. 261. 262. Immo Cyri capitulo sufficienter se opposuit. 373. Cur palam Cyrum cum capitulis non damnauerit. 35. 36. 374. Patriarchis Monothelismo infectis censuras cōminatur. 28. 29. Immo eosdem anathemate perculit. 38. Monothelitas vsque ad finem ac-

acriter infestatur. 36. & seqq. 53.
 & seqq. 211. à 1yrro, & Paulo
 alijsque Monoth. de hæresi accu-
 satus; non verò à Catholicis. 40.
 & seqq. 50. 51. 373. Occidenta-
 les Patres de hac calumnia scan-
 dalizantur. 40. Defenditur à Græ-
 cis PP. S. Maximo Abbate 40.
 47. & seqq. 231. Archadio Cy-
 pri Episc. 58. Stephano Dorensi-
 Ibidem. Item à Latinis PP. & à
 Ioanne IV. 43. & seqq. 365. Ab
 alijs Pontificibus. 50. 53. & seqq.
 364. à Constantino Imp. Catho-
 licus agnoscitur. 61. 62. 165. 350.
 Item à Pyrrho quoque Monoth.
 41. 350. Innocens ab hæresi de-
 prehenditur in Concilijs Roma-
 no sub Ioanne IV. 43. Latera-
 nen sub Martino. 51. 52. 328. 363.
 Integra eius fama apud omnes
 usque ad sextam Syn. 50. & seqq.
 369. De iure à Sexto Conci-
 lio damnari non poterat ob
 epistolas Sergio scriptas. 167.
 168. 171. & seqq. 372. Neque
 ob conuentiam, vel negligen-
 tiam. 169. & toto cap. 4. & 5. Dis-
sert. 4. Imò potius aliorum Pon-
 tific. exemplo excusandus. 250.
 251. Vide Sexta Synodus. De fa-
 cto à Sexto Conc. non est damna-
 tus. 257. Sed à Conciliabulo sub
 nomine sextæ Syn. post mortem
 Agathonis, & Imp. discessum,
 profcribitur 90. & seqq. & seqq.
 98. & seqq. 150. 151. 181. 216.
 247. 297. 134. 136. Et ab Orien-
 talibus tantum non verò à Latina
Eccl. 137. 306. 318. 359. 360. Eius
 damnatio nec ab Agathone ap-
 probatur. 221. Et seqq. V. Aga-
tho. Neque à Leone II. 99. 224.
 & seqq. Vide Leo. II. neque ab

Eccl. Romana vnquam recipitur.
 247. Et Dissert. 4. Per totam a
 Pontificibus in professione fidei
 inter damnatos non recensetur.
 278. 285. 286. & seqq. Nec ab
 Adriano I. damnatus agnoscitur.
 238. 136. 300. Neque ab Adria-
 no II. 136. 318. 322. Neque à Ni-
 colao I. 236. 304. Neque à septi-
 ma, & octaua Synodo eius dam-
 natio confirmatur. Vide Syno-
 dus septima, & octaua. Item,
 in antiquis Rom. Eccl. Breuiarijs
 damnatus non legitur. 228. Fal-
 sum est nullum Pontif. Honorij
 damnationem in dubium reuo-
 casse. 379. Dolosè loco Theodo-
 ri eius nomen interitur in actis
 sextæ Syn. 104. 138. Vide Theo-
 dorus. Item in septima Synod.
 314. Item in libro Pontificali.
 226. 296. Et apud Bedam. 299.
 Et Humbertum. 307. Item apud
 Iuonem a Recentiori addita eius
 damnatio. 308. Ab aliquibus præ-
 fertim recetioribus Græcis dam-
 narum fuisse asseritur, quorum
 auctoritas examinatur toto cap.
 9. Dissert. 4. Non tamen ab om-
 nibus inter damnatos recensetur.
 Ib. & pag. 79. 80. ab Anastasio de-
 fenditur, & commendatur. 229.
 & seqq. Optima eius fama Romæ
 tempore Anastasij Bibl. 232. 235.
 237. Semper in Eccl. Latina, tan-
 quam in communione Catholica
 mortuus, venerationi habetur.
 40. 185. 201. 202. 207. 235. 369.
 392. Licet interdum de eius in-
 nocentia dubitarum sit à quibus-
 dam, & cur. 337. 240. 303. Et
seqq. etiam in Eccl. Occidentali.
 304. 305. 306. Eius sanctitas, &
 miracula à Ioanne de Polemar in

Index Rerum Precipuarum.

cœtu Basilien. celebretur. [238. & seqq.](#) Cur à Sexra Syn. damnatus creditur. [116.](#) Quando obierit. [324.](#)

Humanitas Christi diuinitatis organum. [11.](#)

Humbertus Card. quis fuerit. [307.](#)
De Honorio quid censuerit. [307. 308.](#)

I

Ioannes Diac. ad quem Anastasius Collectanea transmisit, quis fuerit. [304. 305.](#)

Ioannes Eleemosynarius epist. Sergij ad Georgium Arsanitem intercipit. [2.](#)

Ioannes P. C. à Philippico creatus.

[117.](#) Hæreticus Monothel. [119.](#)

[120.](#) Quis fuerit. [120.](#) Se Orthodoxum simulat apud Constantinum Papam. [120.](#) [121.](#) Delere.

Acta [Sextæ](#) Synodi mittit. [117.](#)

Oeconomiam quandam silendi ad inuenit. Ibid. Acta [Sextæ](#) Synodi

ne sub Philippico igne penitus perirent, se occultasse falsò pro-

fiteretur. [121.](#) Nulla ei fides habenda. Ibid. A Gregorio Secundo deponitur. Ibid.

Ioannes à Potemar in cœtu Basiliensi Honorij sanctitatem celebrat. [338. & seqq.](#)

Ioannes IV. quando Pontifex fuerit. [325.](#) Monothel. reprimit. [26.](#)

[111.](#) [354.](#) Pyrro Honorium calumnianti obstitit. [40.](#) Concilium

Romæ cogit contra Monoth. pro Ecthesi damnanda, ubi Honorij calumnia discutitur. [43. 341.](#) Acer

in defendendo Honorio. [350.](#)

[364. 365.](#) Apologiam pro Honorio scribit. [43. & seqq.](#) [230. 331.](#)

[350.](#) Eius defensio solidissima [43. 49. 366.](#) Captiuos multos redemit. [338.](#) Moritur. [50.](#)

Ioanne V. Quando Pontifex fuerit.

[104.](#) Legatus interfuit [Sextæ](#) Synodi. Ibid. & [164. 289.](#) Non recepit epist. Iustiniani Imper. de

actis [Sextæ](#) Syn. de nouo repertis, sed Conon. [106. 108.](#) Ipsi non

potest tribui professio fidei in

Diurno Pontif. contenta. [289.](#)

brevi moritur. [104.](#)

Ioannes Scriba Honorij vir exlimis

[31. 33. 351.](#) In Concil. Romano

Honorij ad Sergium literas ab

hæresi immunes assuebat. [11. 43.](#)

à Ioanne IV. Honorij apologiam

scribere iubetur. [350.](#) Huic maxima fides habenda. [351. 352.](#)

Iuo Camoten quando floruerit.

[308.](#) Eius decretum multis additionibus ab alijs auctum. Ibid.

Iustinianus Junior Imp. Monothel. fauet. [104. 116. 325.](#) De inuentione actorum [Sextæ](#) Syn. deperditorum Cononem certiorum reddit, epistolaque latè examinatur. [107. & seqq.](#) Apost. Sedis Apocrisarium corrumpit. [109. 112. &](#)

ab eo alijsque Episcopis acta

vitiata [Sextæ](#) Syn. confirmare facit. [109. & seqq.](#) A Leontio Imperio deturbatur. [116.](#) Ope Trebellij Bulgar. Regis restituitur. Ibid. Callinicum P. C. deponit eique Cyrum, seu Cyriacum Monachum substituit. [116.](#)

L

Legati ad sextam Syn. in Concil.

Rom. ab Agathone electi. [66.](#)

[67.](#) Docti erant. [163. 388.](#) Se-

cti ex centum viginti quinque

Epi-

Index Rerum Precipuarum.

Episcopis. **164.** Eis ab Agathone disputationes in Concilio vetitæ. **321.** Instructi de Honorij causa. **164.** Honorij damnationem in facultatibus non habebant. **131. 132. 320. 321. 359. 362. 388.** Neque priuatim ab Agathone de Honorij proseripcione instructi fuerunt. **133.** Quid egerint in sexta Syn. **70. & seqq. 163. & seq.** Honorium defendunt. **77. 139.** Quod Honorij damnationem uno quidem verbo in eius defensionem prolato consenserint incredibile. **164. & seqq. 174. 295. 365. 366. 386. 387.** Finito Concilio Missas publicè Latino ritu die Paschæ celebrant. **80. 81.** Epistolam & acta Synodi cum alijs Imp. rescriptis statim finito Concilio Agathoni deferunt. **82. 85. 193. 199.** An omnes simul redierint Romam. **196.** Quo anno & mense redierint. **192. & seqq.**

Legati Apostolicè malè suum munus exequentes non semel puniuntur. **170.** Legatus Apostol. sue Apocrisarius corruptus à Iustiniano Imp. sextæ Synod. falsatq̃ subscribit. **109. 112.**

Leo II. quando electus Pontifex. **97. 192. 197. 235.** Longum eius interregnum. **97. 186. 192. 197.** Quod occasione dat Conciliabulo contra Honorium. **92.** Cur in longum tempus eius confirmatio ab Imp. prolata. **99. 225.** Imper. Constantini epistola non ad eum, sed Agathonem scripta. **186. 187.** Cur postulatus à Grecis, ut acta iam confirmata ab Agathone, iterum approbaret. **98. 102. 223.** Diu acta examinavit antequam à se confirmarentur, &

cur. **224.** Imperator ei cedit, acta cum Conciliabulo consuta, subscribere recusanti. **235.** Sola sexta Syn. acta, quæ prius Agatho approbauerat, suscepit reliquis reiectis. **98. 99. 216. 224.** Eaque in Latinum sermonem transtulit. **103. 216. 217.** Honorij dampnationem tanquam hæretici nunquā confirmavit. **98. 99. 201. 210. 224. & seqq. 228. 233. 375.** Neque tanquam conuictis, aut indulgentis Monothelitis. **205. 206.** Cur serò Cōstantino rescripserit. **216.** Eius epistola ad Imp. latè examinatur toto cap. **13. & 14.** dissert. 3. Plures in his literis implicantia reperiuntur. **191.** Apocrypha, seu saltem vitiatæ censentur. **194. 205. 209. 346.** Harum nulla mentio apud antiquos Scriptores. **209. 233. 368.** Cur acta ad Hispanos miserit. **216.** Eius literæ una cum actis sextæ Syn. ad Hispanos missæ perierunt. **86. 101. 102. 211. 213. 214. 217.** Quo anno ad eosdem scripserit. **211. 212. 215.** latè examinatur toto cap. **15.** dissert. 3. Item aliæ ad Eruigium, Quiricum, & Simplicium. **214. 215. 217.** Vide Agatho Benedictus Secundus. Nunquam ab Antecessorum magnanimitate recessit. **225.** Agathoni contradixisse incredibile. **203. 210.** In festiuitate Leonis II. simplex commemoratio absque lectionibus fiebat antiquitus. **227. 228.** A quo tempore eius officiū semiduplex cum lectionibus celebraretur. **228.** Tempus eius Pontificatus latè examinatur. **192. & seqq.**

Leontius Imperatorem Iustinianum
G g g impe-

Index Rerum Principuarum.

imperio deturbat. 116.
 Liberius Papa licet contra Arianos
 negligens, non tamen damnatus.
 128. 250. 392.

M

Macarius Antiochenus Mono-
 thel. 273. Petre Vitalianum
 è dyptichis radi. 61. Vitiat acta
 Quintæ Syn. cum Theodoro. 61.
 Honorium sibi fauiffe iactat. 77.
139. 147. Sed à synodo ob cam.
 imposturam refellitur. 77. 139.
 Mendax: & falsarius in sexta Sy-
 nodo deprehenditur: 70. & seqq.
75. 140. 146. 153. Eius impia
 fidei professio legitur in Syn. 73.
75. 143. Pertinax in hæresi à Sy-
 nodo damnatur: 73. 76. 79. 85.
 deponitur à Patriarchatu, & cum
 socijs in carcerem detruditur. 73.
 Romam ad Leonem remissus, vt
 corrigeretur. 207. In Monaste-
 rium à Leone detruditur. 103.
 Renuit Patriarchatum Antioche-
 num, sibi à Leone exhibitum, vt
 in hæresi permaneat. 103. 104.

Martinus Papa quando creatus 8.
 Syn. Lateranen. cogit contra Mo-
 noth. ac Typum damnat. 51. Ho-
 norij calumniam despicit. 8. Eum-
que commendat. 53. 364. Con-
 stantinopolim Constantis iussu
 transfertur. 54. Honorium plu-
 ries commendat. Vide Honorius.

Martyrologia plerumque Sancto-
 rum mortis diem designant. 89.

S. Maximus Abbas Sophronij fa-
 miliaris quis, qualisque fuerit.
47. Eius ardor in defendendo
 Honorio. Ibid: & seqq. & 58. &
seqq. 272. 349. Eius defensio so-
 lidissima. 366. Ab vniversa Ec-

clesia Occidentali acceptata. 49.
 57. Syn. Lateranen. interfuit. 51.
 Pyrrhum conuincit. 41. Huic ma-
 ximè credendum. 351. Quando
 martyrium passus sit. 39. 272.

Michael Glycas & Michael Psellus
 acta falsata secuti Honorij dam-
 nationem predicant. 309. 310.

Monothelismi origo: 1. Impium
 dogma à Iacobiis haustum. Ibid.
 Qui eius promotores. Ibid. & seqq.
57. Ante Honorij nihil expresse
 contra hunc errorem definitum
 fuit. 13. 325. & seqq. 395. Mono-
 thelismo infecti erant primatij
 Constantinopol. Sedis Ministri.
 119.

Monothelitz Honorium secum
 sensisse adstruere conantur. 40.
 & seqq. 48. 61. 166. 271. S. Maxi-
mi ætate valdè vigeant. 273.
 Ab Africanis Patribus profligan-
 tur. 49. Pbst sextam Syn. Conci-
 liabulum cogunt pro Honorio
 damnando. 90. & seqq. Fallacia
 eorum argumenta. 6. 7. In Litur-
 gijs à Græcis publicè anathema-
 tizantur. 79.

N

Nicana I. Synod. in aliquibus vi-
 tiata. 241. Nicæna II. Vide
 Synodus septima.

Nicephorus P. C. quid de Honorio
 censuerit. 302. 303.

Nicolaus I. à Pseudo-Synod. Phio-
 riana remeje proscriptus. 237.
 260.

Nouæ voces sæpè à Patribus, & à
 Pontificibus suppressæ, & cur.
 7. 17. Cautè à Pontificibus dam-
 nantur. 390.

Index Rerum Præcipuarum.

O

Oeconomizæ variæ à Patribus adhibita: contra hæreses. 273. Varioꝝ Pontificum œconomiz recensentur. 250. & seqq. 396. 397. Œconomia Honoriana fomentum hæresi non præbuit. 211. 26. A S. Maximo non reprobat. 272. 273. 374. Neque à Martino Papa. 391. & Agathone. 270. Neque ab alijs Patribus. 274. Eius mens diuersa ab Eccl̃esiæ Heræclij. Vide Eccl̃esis, & Typo Constantis. 267. 268. 376. 389. 394. Pro stabiliendo Conc. Chalcedonensi instituta. 327. 390. & pro Theodosianis in fide confirmandis. 8. 17. 159. 334. 375. 397. Vide Honorius.

P

Paulus Diac. bene de Honorio sentit. 299. Paulus P. C. Monoth. Honorium criminatur. 41. 50. 273. Eius calumnia despiciunt à Syn. Lateranensi. 51. 53. Typum cur, & quamente condiderit. 50. 267. Damnatur à sexta Syn. uti hæreticus. 79. 370. Eius nomen è dyptichis eratum. 78. Paulus alter P. C. Monoth. 111. 114. acta sextæ Syn. describit. 118. 122. Pelagius, & Cælestius quomodo à Zosimo, & Innocentio tractati fuerint. 252. 253. Sese Apostolicæ censuræ subijciunt. 253. Petrus Alexandrinus Monoth. 243. Petrus Norarius Region. acta sextæ Synodi fert in Hispanias. 217.

218. Tempore Conc. Tolet. XIV. in Hispanijs erat. Ibid.

Petrus P. C. Monothel. 57. 60. 273. xii hæreticus à sexta Syn. damnatus. 79. 270. 307. Eius nomen è dyptichis eratum. 78.

Philippicus Imp. 117. Cyrus P. C. deponit. Sextæ Syn. infensus quid pro ea abroganda peregerit. ibid. Mandat. nomina damnatorum à sexta Synod. in dyptichis restitui. 381. Eius effigies à Rom. Ecclesia ubique locorum aufertur. 117.

Photij P. C. contra Honorium malignitas. 303. 304.

Polychronius Monoth. damnatus à sexta Syn. 71. 79. In carcerem detruditur. 73.

Pontifices sæpè à Patribus reprehensi. 332. Præsertim Africanis. 56. 57. Pontifex errare non potest. 341. 400. Pontificum nullus in hæresim lapsus. 330. Ab hæreticis sæpè de hæresi infimulantur. 249. & seqq. Ab hæreticis interdum proscripti. 126. Ab Orthodoxis verò nunquam id perpetratum legitur. 127. & seqq. Neque in casu hæresis à Synodo eorum causa discuti nequit, sine prævio regnantis Pontificis assensu. 130. 258. 319. 360. Sine Pontificis consensu Patriarchæ ab alijs Episcopis deponi non possunt. 130. Pontifices plures conijunctes erga hæreticos recensentur. 250. & seqq. Præcipitanter hæreticos nō damnant. 391. Primè dogma, deinde personas damnare soliti. 255. Varijs Orientalium instantijs sæpè repugnant. 133. Suorum prædecessorum propugnant gesta. Ibid. Pontifices consulti Synodo pendente. 175. 176. Non omnia

G g g 2 san-

Index Rerum Præcipuarum.

fancita à Synodis acceptarunt .
232. & seqq. Quibus titulis Imp.
 decorare sint foliti 385. In facto
 Historiæ circa Honorij, damna-
 tionem, errare, potuerunt . 380.
 Pontificum epistolæ à Græcis , &
 hæreticis sæpè falsatæ, & quomo-
 do id dignoscatur. 199. 191. 345.
346. Professio fidei non omnibus
 eadem. 277. 278. Vide Diurnus.
 Pontificale, seu Liber de Vitis Pon-
 tificum à varijs Auth. compilatum .
226. 227. 296. 297. Dolosè Ho-
 norij, damnatio: in eo inferitur .
 ibid. 308.
 Primgenius Graden. Patriarcha ab
 Honorio Fortunato hæretico sub-
 stituitur. 342.
 Pyrrhus P. C. Monoth. 40. Honorij
 sibi fauisse contendit . Ibid. 273.
 Eccliesim, coacta, Synodo confir-
 mare nititur . 40. Honorij inno-
 centiam agnoscit, & hæresim
 abijcit . 41. 158. 159. 349. Dam-
 natus à sexta Syn. 76. 270. Ein-
 sq. nomen è dyptichis deletur . 79.
 Quiricus Episcop. Tolet. quo tem-
 pore vixerit. 214. Concil. Tolet.
 vndecimo, non duodecimo inter-
 fuit . Ibid.

S.

Sergius P. C. initio sui præfulatus
 pietatis fama insignis. 2. 8. Quan-
 do & quomodo, hæresim promul-
 gare cœpetit. 2. Honorio de re-
 bus in Oriente gestis circa quæst.
 de vnica voluntate scribit episto-
 lam, quæ latè examinatur . 4. &
 seqq. Ob eam , & ob alteram ad
 Cyrum scriptam, damnari hæreti-
 cus non potuit. 154. 155. 156. 378.
 In his Pontificis censuræ se sub

iecit. 8. 253. Athanasio Iacobitz
 consentit. 2. Cyri capitulum de
 vna voluntate approbat. Ex oeco-
 nomia Honoriana: maliciosè oc-
 casionem fouendæ hæresis sumit .
355. Sophronij legationem impe-
 dire nititur. 18. 19. Ab Honorio
 damnatum tradit Hermannus. 38.
 Eccliesim construit . 26. 27. 43.
 Vide Eccliesim . Quæ eius mens in
 Eccliesi publicanda, 160. & seqq.
 Ob quæ scripta à Martino , &
 Agathone, damnari meruerit . 9.
155. 156. 271. 368. 387. 390.
 Damnatus à sexta, Syn. 79. Eius
 nomen è dyptichis deletum . 78.
 Quomodo à Ioanne IV. veneran-
 dæ memoriæ dictus fuit. 364. 364.
369.

Seuerinus Papa Eccliesim suscipere
 renuit, ideoque, serò ab Imp. con-
 firmatus. 38. 25. Monothelitas
 reprimitur. 211. 354.

Simplicius Comes non adfuit Con-
 cil. Tolet. tempore Leonis II.
214.

Sophronius Monachus Cyro Alex.
 resistit. 3. 14. Cum Sergio & Cyro
 de silentio conuenit. 3. 4. Patriar-
 cha Hierosol. creatur. 3. Synodum
 cogit contra Cyrum & Sergium .
19. Legatos cum Actis Synodali-
 bus ad Honorium mittit. 17. 19.
20. 25. Quæ ab Honorio appro-
 bantur. 25. & seqq. ante Hono-
 rium, obit. 24.

Stephanus Dorenfis Sophronij ad
 Honorium Legatus. 19. 2. 122. A
 Cyro , & Sergio insidiatur . 19.
 Quid Romæ egerit. 20. 123. 24.
 Alia, vice, aliaque de causa ad
 Theodorum Papam mittitur . 21.
22. 58. Synodo Lateranen. sub
 Martino interfuit. 52. Honorium
 de-

Index Rerum Principuarum.

- defendit. 58. Laudat. 21:33:52.
211.
 Stephanus, Macarij, heretici discipulus damnatur in sexta Synodo. 73:79. In carcerem detruditur. 73.
 Synodus, nisi à Pontif. confirmetur, nullas vires habet. 221. Synodo Imperator praesidere non dicitur. 285:286. Acta Synodi Ecclesiae praedicialia Pont. sepe tollunt. 206:240 & seqq. In synodo quomodo Episcoporum numerus variari potest. 177. Diuersitas subscriptionum dolum arguit. 182. Vide Concilium Synodus Ephesina, Nicæna &c. Vide suis locis.
 Synodus Anglicana contra Monoth. sub Agathone. 190.
 Synodus Lateranen. sub Martino optime de Honorio sentit. 11. &c. seqq. 331.
 Synodus Quini-sexta: quando celebrata. 114. Ante hanc Conciliabulum pro Honorio damnando. 93:93:111:114:115. Eius Acta cum precedenti Conciliabulo confusa. 114:115:337. Ipsi Orientis Patriarche non subscribere. 113:114. Nec Legati Apostolici adfuere. 182:336. Eius Acta confusa cum legitimis sextae Synodi tempore Tarasij. 114 & seqq. 301:304:336. Quomodo à septima Syn. acceptati. 334. Et ab Apostolica sede approbati. 113:335:336:337:348. Eius auctoritate Honorij damnatio non confirmatur. 339.
 Synodus V. Gen. quando celebrata: 70: In aliquibus viciata. 141 Roma tamen olim integra seruabatur. 243. A Macario vitiatur. Vide Macarius.
 Synodus VI. quo anno celebrata: 67:68:92 & seqq. 144:145:191:303. Quot Episcopi ei interfuerint. 68:69:126:148:149:192:310:315. Quid in singulis sessionibus gestum. 70. & seqq. & Disserit. 3. per tot: In ea contra Macarium Honorij causa ventilatur, sed à Legatis defenditur. 77:78:138:139:146:147:153. Honorium damnare non potuit ob defectum facultatum. Vide Agatho Legati, & sine diligenti examine causae, & pro ep. ad Sergium. 167:323:361:365:383. 387. Et sine temeritate erroris, & iniustitiae Acta. 343: Vide Honorium. Quando absoluta fuerit. 80:93:191 & seqq. 214:220:292. Quoad Honorij damnationem nunquam ab Apost. sede approbata. 133:144. Vide Agatho. Leo II. quibus Auctoribus de ea magis credendum. 98 & seqq. Quid contra ipsam egerit Philippicus Imperator. Vide Philippicus. Eius Acta. Vide Acta.
 Synodus VII. eiusque Patres Honorium damnatum cur crediderint. 125:129:315:317:339. Dolose Honorij nomen inter damnatos praefert loco Theodori. 314:316:386. Tempore Anastasij Honorij damnationem non continebat. 233:317. Vel si continebat ab Apost. Sede approbata non censuit. 234:317. Viciata ommissione Verbi Filioque. 317:367. Vide Synodus Quini-sexta.
 Synodus VIII. Honorij damnationem non confirmat. 236:318. Eam non continebat tempore Anastasij Biblioth. 233:332:386. Vel si continebat, ab Apo-

Index Rerum Præcipuarum.

Apost. Sede approbatam non censuit. [234.317.](#)
 Synodus Tolet. XII. quando celebrata. [214.](#) Tolet. XIV. suscipit acta sextæ Syn. [218.](#)
 Syricius Papa legnis contra Originis errorum affecclas. [251.](#)

T

Theodorus Papa Honorium defendit. [50.](#) Paulum P.C. Honorium calumniantem excommunicat. [50.391.](#) Monothelitas reprimat. [211.254.](#)
 Theodorus P.C. Monoth. hæresim promouet. [60.61.](#) Macarium Antiochenum sibi socium subiungit. Vna cum eo viciat Cod. Quintæ Synodi. [61.67.75.](#) Fidei professioni, quam Macarius composuerat, se subscribit. [73.143.](#) Patriarchatu expoliatur. [61.](#) Iterum Patriarchatum obtinet. [104.194.](#) Nomen suum ex damnatorum albo expungit, & Honorium substituit, iuxta aliquorum sententiam. [104.& seqq.138.143.358.](#) Acta legitima sextæ Synod. miscet cum Actis Conciliabuli. [106.358.](#)
 Theodorus Pharanitanus cum alijs damnatur à sexta Synodo uti hæreticus [79.270.](#) Eius nomen dolosè delectum ex Pontificali, ac Honorij additum. [226.295.](#) Item ex septima [Syn.314.](#) Et ex operi-

bus [Bedæ.199.& Humberti Cardinalis.307.375.](#)
 Theodosiani hæretici quomodo ad fidem conuersi. [4.](#)
 Theodosius Cæsarien. Monothel. ab Honorio accusando se abstinere. [59.](#)
 Theophanes Macario in Patriarchatu Antiocheno substituitur. [73.85.175.](#)
 Theophanes Chronologus bene de Honorio sentit. [301.](#) Eius auctoritas prior quam Tarasij. [92.301.](#) Labitur circa annorum calculum. [301.](#)
 Typus Constantis ab Ecclésiâ non valde abimilis à Paulo P.C. excogitatus & [cur.50.51.](#) Diuersus à mente oeconomiz Honorianæ. [267.268.376.389.394.](#) Damnat à Martino in Synod. Lateran. [51.165.](#)

V

Victor I. Papa de hæresi calumniatus. [149.](#)
 Vitalianum è dyptichis eradere conantur [Monoth.51.](#)
 Zephyrinus à Tertulliano de hæresi calumniatus. [149.](#)
 Zonaras bene de Honorio sentit. [79.292.](#)
 Zosimus seghis contra Cælestium, & Pelagiū. [251.](#) A Iuliano Capuensi Pelagianismi accusatur. [253.](#)

Errata Corrigena .

Pag. 18. §. Sergius , lin. 3. respuit. refluiuit . pag. 19. §. postquam , lin. 2. constrisset. constitit. pag. 20. §. vltcrius , lin. 13. exigendum . ad exigendum pag. 22. §. perperam, lin. 8. fuisset . fuit. pag. 25 lin. 3. conuocasset. conuocasse. pag. 41. lin. 16. ob. ab. pag. 69. §. idem, lin. 8. fuisset. fuerat . pag. 97. §. Dissentiunt. lin. 5. Albo. Abbo. pag. 106. lin. 9. vox necessaria delenda est. pag. 111. §. porro, lin. 13. est. erat : item. pag. 113. §. circa , lin. 12. aduersis , aduersæ. pag. 117. §. anno, lin. 8. offensionis. in offensionis pag. 127. in margine, Lixtæ testis . Sixti Tertij . pag. 132. lin. 19. Romano. Romana. pag. 137. §. apte. lin. 15. offereretur. offerretur. pag. 135. lin. 2. voluissent. voluisse. pag. 136 lin. vlt. censura. censuram . pag. 224. § hoc, lin. 11. luculentur. luculentior. pag. 311. intricatz. intricatas. Ibid. adux . arduas.

